

بسمه تعالی

پیمایش ملی ارزش‌ها و نگرش‌های جوانان

کتاب اول

فهرست مطالب

۵ فصل اول: کلیات

۱-۱. طرح مسئله و بیان موضوع پژوهش ۵

۱-۱-۱. آگاهی‌های اجتماعی و فرهنگی ۵

۱-۱-۲. عقاید عمومی ۵

۱-۱-۳. اجتماعی و فرهنگی ۶

۱-۱-۴. عقیدها و نگرش ۷

۱-۱-۵. ارزش ۷

۱-۱-۶. رابطه نگرش و رفتار ۸

۱-۲. هدف کلی ۹

۱-۲-۱. ضرورت پژوهش ۹

۱-۳. بیسینتاه تحقیق ۱۰

۱-۳-۱. بررسی آگاهی‌ها، نگرش‌ها و رفتارهای اجتماعی فرهنگی ۱۰

۱-۳-۲. گرایش‌های فرهنگی و نگرش‌های اجتماعی در ایران ۱۰

۱-۳-۳. سنجش و نگرش بسیجیان نسبت به ارزش‌ها و هنجارهای مذهبی ۱۰

۱-۳-۴. پیمایش ملی و طبعیت و نگرش جوانان ایران ۱۳

۱-۳-۵. پیمایش ملی وضعیت و نگرش و مسائل جوانان ایران ۱۴

۱-۳-۶. پیمایش ملی ارزش‌ها و نگرش‌های جوانان ایران ۱۴

۱-۳-۷. وضعیت و نگرش جوانان ایران ۱۴

۱-۳-۸. و طبعیت، نگرش و مسائل جوانان ایران ۱۴

۱-۳-۹. ارزش‌ها و نگرش‌های جوانان ایران ۱۷

۱-۳-۱۰. گرایش‌های فرهنگی و نگرش‌های اجتماعی در ایران ۱۱

۱-۴. روش تحقیق ۲۶

۱-۴-۱. جامعه آماری ۲۶

۱-۴-۲. روش نمونه‌گیری ۲۶

۱-۴-۳. حجم نمونه ۲۷

۱-۴-۴. نتایج انتخاب و تعیین تعداد افراد ۳۰

۱-۵. تعریف مفاهیم پایه‌ای ۳۰

فصل چهارم: هویت ملی ۱۶۸

۴-۱. فرآینکام بعد هویت ملی ۲۱۴

فصل پنجم: هویت اقلیتی ۲۱۷

۵-۱. فرآینکام بعد اقلیتی ۲۲۵

فصل ششم: هویت اشغالی ۲۲۸

۶-۱. فرآینکام بعد اشغالی ۲۳۳

فصل هفتم: هویت جنسی ۲۳۶

فصل هشتم: هویت ملیانسی ۲۳۸

۸-۱. فرآینکام بعد ملیانسی ۲۴۳

فصل نهم: نتیجه گیری ۲۴۶

۹-۱. بعد اعتقادی ۲۴۶

۹-۲. بعد امناسکی ۲۴۶

۹-۳. بعد پیامدی ۲۴۷

۹-۴. بعد عاطفی یا تجربی ۲۴۷

۹-۵. پیش بینی وضعیت مذهبی جوانان در آینده ۲۴۸

۹-۶. هویت دینی ۲۴۸

۹-۷. بعد هویت ملی ۲۴۹

۹-۸. بعد فرادنی ۲۴۹

۹-۹. بعد اشغالی ۲۵۰

۹-۱۰. هویت جنسی ۲۵۰

۹-۱۱. بعد سیاسی ۲۵۰

فصل دهم: فهرست جدول ها ۲۵۲

این عده همانند یک جماعت^۱ به گرد یکدیگر جمع نشده‌اند، اما هریک از آنان می‌تواند به‌طور مستقیم با دیگران ارتباط برقرار کند. به اعتقاد آلفرد سووی در شرایطی که اشتراک فکری کامل وجود دارد نمی‌توان از عقاید عمومی سخن گفت، زیرا لازمه وجود عقاید عمومی نوعی مقاومت است، و به عبارت دیگر باید مخالف وجود داشته باشد. میلتنون راکیچ^۲ بر این نظر تأکید دارد که عقاید متنوع‌اند و درعین حال دارای درجات مختلفی از اهمیت هستند. وی این عقاید را به انواع زیر تقسیم می‌کند:

۱. عقاید ناشی از تجربه مستقیم که از پرنفوذترین عقاید است. این عقاید از طریق توافق جمع حاصل می‌شود و انسان‌ها را به اطمینان می‌کشد.
  ۲. عقاید ناشی از تجربیات بسیار شخصی و خصوصی که حالتی منحصر به فرد دارند. اعتقاد شخصی هر نفر درباره یکی از نزدیکانش لزوماً مورد تأیید دیگران نیست.
  ۳. عقاید ناشی از وابستگی به منابع موثق که حالت دست دوم دارند. اعتقادات ناشی از وابستگی‌های سیاسی از این نوع است.
- هر چند میان صاحب‌نظران در مورد تعریف عقاید عمومی اتفاق نظری وجود ندارد، به‌طور کلی می‌توان نتیجه گرفت که عقاید عمومی دآوری جمعی درباره امور و مسائل مختلف و با اهمیت جامعه است. به عبارت دیگر عقیده عمومی نظر درباره یک چیز، موضوع، مسئله، گروه، اندیشه و حتی یک فرد است.

۱-۱-۳. اجتماعی و فرهنگی

در مطالعات اجتماعی از این نظر به نگرش^۳ توجه بسیار شده است که پژوهشگران آن را در زمینه رفتار می‌دانند. نگرش، اساساً نوعی جهت‌گیری مبتنی بر ارزشیابی از چیزها و امور است. نگرش ساخت ذهنی مخفی در شخصیت است و آن را می‌توان آمادگی ویژه فرد از نظر روانی در رویارویی با پدیده‌ها، مسائل، وقایع و بروز عکس‌العمل توأم با هیجان نسبت به آنها دانست. نگرش‌های افراد ناشی از گذشته آنها و تجربیات مختلف زندگی است.

کولتزر عقیده دارد که نگرش‌ها را می‌توان گونه‌ای از نظام‌های پیچیده و منظم عقیدتی دانست که انسان‌ها را آماده بروز واکنش‌های رفتاری خاصی می‌کند. به‌علاوه این نظام‌های پیچیده تمامی ابعاد رفتارهای بشر را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

روانشناسان اجتماعی معمولاً نگرش را در ارتباط با سه عنصر در نظر می‌گیرند:

Crowd¹

² M. Rockeach

³ Attitude

۱. عنصر عاطفی یا احساسات عواطف دربارهٔ شخص، اندیشه، واقعه یا شیء (ایجاد حالت ترس، محبت، نفرت و...)

۲. عنصر شناختی یا عقاید، اعتقادات، آگاهی‌ها، یا اطلاعاتی که فرد کسب می‌کند. (اعتقاد به خوبی یا بدی چیزی)

۳. عنصر رفتاری، یا قصد و آمادگی برای اقدام.

به‌طور کلی ویژگی‌های عمدهٔ نگرش‌های اجتماعی - فرهنگی را می‌توان به شرح زیر خلاصه کرد:

- نگرش‌ها حاوی مفاهیم ارزشی نسبت به پدیده‌های اجتماعی - فرهنگی هستند و سبب تحرک رفتاری می‌شوند.
- نگرش‌ها از نظر کیفیت و شدت روی یک محور از حالت مثبت تا منفی تداوم دارند.
- نگرش‌ها حالت آموخته دارند یا به عبارت دیگر نتیجهٔ تکوین و رشد شخصیت هستند.
- نگرش‌ها دارای مراجع اجتماعی مشخصی در جامعه هستند.
- نگرش‌های مختلف اجتماعی - فرهنگی به درجات متفاوتی با یکدیگر وابستگی متقابل دارند.
- نگرش‌های اجتماعی نسبتاً ثابت هستند و تداوم دارند.

۱-۱-۴. عقیده و نگرش

روانشناسان اجتماعی واژهٔ نگرش^۱ را گاهی مترادف عقیده^۲ به کار می‌برند و آن را در مفهوم عقاید عمومی استفاده می‌کنند. در این معنا مقصود آنان نگرش‌ها و اعتقادات مشترک گروه‌های وسیع مردم است. به عبارت دیگر در نظر آنان عقاید عمومی بیانگر جمع نگرش‌های فردی است. می‌توان گفت نگرش‌ها در حکم جوهر عقاید و رفتارهای رسمی هستند. در عین حال نگرش‌ها و عقاید در عمل می‌توانند با یکدیگر منطبق نباشد.

۱-۱-۵. ارزش^۳

ارزش‌ها در حقیقت مفاهیمی جمعی هستند از آنچه از نظر فرهنگی خوب، مطلوب مناسب و یا بد، غیر مطلوب نامناسب تلقی می‌شود. ارزش‌های اجتماعی تعیین می‌کند چه چیزی برای مردم جامعه مهم و از نظر اخلاقی درست است. ارزش‌ها ممکن است در مواردی جنبهٔ مشخص و عینی داشته باشند، مانند احترام به والدین یا صاحب خانه بودن، یا اینکه حالت کلی‌تری داشته باشند مانند، سلامتی، عشق یا دموکراسی.

¹ Attitude

² Opinion

³ Value

به اعتقاد جامعه‌شناسان، ارزش‌ها عبارت‌اند از هنجارها و معیارهای تثبیت‌شده‌ای برای گزینش که میان ابزارها یا امکانات اجتماعی برای افراد جامعه مهیا شده و با موقعیت، جایگاه و منزلت محقق یا محول آنان منطبق است. ارزش‌ها بر رفتار فرد تأثیر دارند و ضابطه‌ای برای ارزیابی اعمال دیگران هستند.

معمولاً رابطه مستقیمی میان ارزش‌ها، هنجارها، قضاوت‌ها و نحوه عکس‌العمل جامعه وجود دارد. در جامعه‌ای که به اموال خصوصی افراد احترام گذاشته می‌شود مطمئناً قوانینی علیه سرقت و تاراج اموال دیگران به وجود می‌آید. در هر جامعه‌ای به برخی ارزش‌ها اهمیت بیشتری داده می‌شود. در جوامع صنعتی خوش‌قولی، پیشرفت مادی و رقابت از ارزش‌های اجتماعی مهم است و حال آنکه در جامعه غیرصنعتی ممکن است ارزش‌های دیگری اهمیت بیشتری داشته باشند. در یک جامعه ساده اعضای جامعه معمولاً به سهولت در مورد مجموعه مشخصی از ارزش‌ها توافق دارند. در حالی که در جوامع صنعتی معمولاً نظام پیچیده و متضادی از ارزش‌ها حاکم است. در جوامع پیچیده توافق نداشتن در زمینه ارزش‌ها دایمی است و ارزش‌ها مدام در حال دگرگونی هستند.

۱-۱-۶. رابطه نگرش و رفتار

از آنجا که ارتباط میان نگرش و رفتار از جهات بسیاری مهم است می‌توان این سؤال را مطرح کرد که: نگرش‌ها تا چه حد عامل رفتار هستند؟ یا چگونه می‌توان رفتار را براساس آنها پیش‌بینی کرد؟ گرچه می‌توان نتیجه گرفت که نگرش با رفتار مرتبط است، امروز پژوهشگران بر این اعتقادند که ارتباطی ساده و مستقیم میان نگرش و رفتار وجود ندارد.

پژوهش‌های صورت‌گرفته در زمینه نگرش‌ها و تأثیر آن بر رفتار نشان می‌دهد که هر چه فاصله زمانی میان سنجش نگرش و رفتار کوتاه‌تر باشد، رابطه میان نگرش و رفتار استحکام بیشتری خواهد داشت.

آیزن و همکارش برای بررسی رابطه نگرش با رفتار الگوی خاصی را عرضه کرده‌اند. به نظر آنها رفتار در حالتی بیشتر قابل پیش‌بینی خواهد بود که ما به "قصد" فرد به رفتار در شرایط خاصی توجه کنیم و فقط نگرش‌های او را نسبت به آن رفتار مورد توجه قرار ندهیم.

الگوی آنان نشان می‌دهد که "قصد" به "نگرش‌ها" و "هنجارهای" مرتبط با رفتار متکی است. هنجارها در حکم قواعد رفتار یا شیوه‌های خاص عمل است، هنجارهایی که به‌عنوان هنجارهای "مناسب" اعضای یک گروه یا جامعه آنها را پذیرفته‌اند. بنابراین هنجارها به‌وجود آورنده گونه‌هایی از فشارهای اجتماعی هستند که می‌توانند سبب یا مانع بروز رفتار خاصی باشند.

در شرایطی که نگرش‌ها و هنجارها، هر دو، در رابطه با رفتار مثبت باشند، قصد به رفتار در جهت معینی زیاد خواهد بود. اما در صورتی که نگرش‌ها و رفتارها در تضاد باشند، قدرت نسبی آنها می‌تواند تعیین‌کننده مقاصد بعدی و رفتار متعاقب آن باشد. الگوی قصد‌های رفتاری نشان می‌دهد که نگرش‌ها و هنجارها، هر دو تحت تأثیر عقاید فرد

درباره رفتارهای خاص هستند. در مورد نگرش‌ها باید اشاره شود که عقاید مهم متأثر از رابطه میان رفتار و نتایج آن رفتار است. (این عقاید که گاهی آنها را "انتظارات" نیز می‌نامند نقش مهمی در درک از انگیزش رفتار دارند. عقاید مرتبط با هنجارها، بر ادراک فرد از انتظارات رفتاری دیگران مؤثر واقع می‌شود.

۲-۱. هدف کلی

هدف کلی این پژوهش، شناخت نگرش‌ها و رفتارهای اجتماعی و فرهنگی جوانان ۱۵ تا ۲۹ سال سراسر کشور است. در این بخش از گزارش محورهایی از فرهنگ که مورد توجه قرار گرفته عبارت است از: هویت دینی که دارای ابعاد اعتقادی، مناسکی، پیامدی، عاطفی یا تجربی و پیش‌بینی وضعیت مذهبی جوانان در آینده و هویت ملی، فردی، شغلی، جنسی، سیاسی و دیگر ویژگی‌های اجتماعی پاسخگویان است. در کل می‌توان گفت اهداف کلی تحقیق حاضر جمع‌آوری نظرات نوجوانان و جوانان ۱۵ الی ۲۹ ساله شهری و روستایی به منظور دریافت نظرات آنان در مورد روابط و تعاملات اجتماعی و هویت ملی، اجتماعی و سیاسی آنان است.

اهداف خاص پژوهش زیر را می‌توان به شکل زیر برشمرد:

۱. جمع‌آوری نظرات نوجوانان و جوانان در مورد هویت دینی آنان
۲. جمع‌آوری نظرات نوجوانان و جوانان در مورد هویت ملی آنان
۳. جمع‌آوری نظرات نوجوانان و جوانان در مورد هویت فردی آنان
۴. جمع‌آوری نظرات نوجوانان و جوانان در مورد هویت شغلی آنان
۵. جمع‌آوری نظرات نوجوانان و جوانان در مورد هویت جنسی آنان
۶. جمع‌آوری نظرات نوجوانان و جوانان در مورد هویت سیاسی آنان

۳-۱. ضرورت پژوهش

شناخت، آگاهی‌ها و نگرش‌ها و رفتارهای اجتماعی و فرهنگی از اساسی‌ترین نیازهای بنیادی در امر برنامه‌ریزی فرهنگی و پیگیری تحولات آن در آینده است. در کشور ما این موضوع با وجود اهمیت بالایی که دارد کمتر به صورت منسجم و مستمر مورد توجه قرار گرفته است. در جامعه‌ای که نزدیک به ۶۰ درصد آن را افراد زیر ۳۰

سال تشکیل می‌دهند و جمعیت جوان آن به‌طور مطلق، ۳۰ درصد است، نیاز به برنامه‌ریزی دقیق و هماهنگ برای هدایت جامعه به سوی ارزش‌های اجتماعی متعالی و مبتنی بر فرایند توسعه پایدار بدهی و ضروری است. برای این منظور باید اولاً "بدانیم ارزش‌ها و نگرش‌های عمده این قشر بزرگ چه چیزهایی هستند"، ثانیاً جریان و جهت کلی تغییرات ارزشی در جامعه به کدام سمت و سو بوده و جامعه در کدام جهت در حرکت است. در تدارک انجام چنین مطالعاتی در ایران، نخستین گام انجام مطالعات توصیفی اولیه و ایجاد ساختاری است که در دوره‌های معین، اطلاعات مربوط به نگرش‌ها و ارزش‌ها را به‌طور منظم جمع‌آوری کند.

۴-۱. پیشینه تحقیق

به‌رغم افزایش نسبی، نظرسنجی‌هایی که درباره موضوعات مختلف انجام می‌شود، پیمایش‌های ملی هنوز در ابتدای راه است. عمده‌ترین تحقیقاتی که در یک دهه گذشته انجام شده است، شامل موارد زیر است:

۱-۴-۱. بررسی آگاهی‌ها، نگرش‌ها و رفتارهای اجتماعی فرهنگی در ایران^۱

هدف کلی این تحقیق مطالعه شناخت نگرش‌ها و رفتارهای اجتماعی و فرهنگی ساکنان مناطق شهری کشور در حیطه فرهنگ (هنجارها، ارزش‌های اجتماعی، اوقات فراغت و زندگی جاری اجتماعی) بوده است. روش مطالعه این تحقیق توصیفی بوده و حجم نمونه ۳۵۰۰ نفر بوده است که در آن ۱۵ شهر به‌طور تصادفی انتخاب و بررسی شد. رفتار مذهبی: پرداخت فطریه رایج‌ترین رفتاری است که به لحاظ مذهبی بودن وجود دارد. انجام نذر دومین درجه از اهمیت را دارد.

نسبت کسانی که گاهی به مجالس روضه‌خوانی می‌روند ۳۷ درصد است. نسبت کسانی که گاهی به زیارت اماکن مذهبی می‌روند ۴۷ درصد است.

۲-۴-۱. سنجش و نگرش بسیجیان نسبت به ارزش‌ها و هنجارهای مذهبی^۲

این تحقیق در شهر و روستاهای سراسر کشور و با حجم نمونه ۶۰۰۰ نفر انجام شده است. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که میزان اعتقادات اسلامی در بین بسیجیان در حد بسیار بالایی است اما میزان تقید به احکام اسلامی و دستورات عملی اسلام و میزان پایبندی آنان به فرهنگ اسلام، در مقایسه با اعتقادات اسلام، شدت چندانی ندارد. نگرش نسبت به حکومت دینی و دفاع از اصل نظام و نگرش نسبت به سیاست خارجی نظام در حد نسبتاً خوب بوده است، ولی نگرش نسبت به مسئولین نظام چندان رضایت‌بخش نبوده و در مجموع در حد متوسط است. نگرش

^۱ دکتر منوچهر محسنی تیریزی، دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی کشور، ۱۳۷۹

^۲ مرکز سنجش افکار بسیج، پژوهشکده مطالعات و تحقیقات بسیج ۱۳۸۱

بسیجیان به حکومت دینی و سیاست‌های نظام (یاری رساندن به مسلمانان جهان، مبارزه با امریکا و اسرائیل) در مجموع در حد مثبتی قرار دارد.

نتایج به دست آمده نشان داد که بین نگرش و جنسیت در موارد اعتقادات دینی و اسلامی، حکومت دینی، سیاست‌های خارجی نظام و مسئولان نظام تفاوت معناداری وجود ندارد. اما در نگرش نسبت به تقید، احکام اسلامی و دستورات عملی نگرش مردان مثبت‌تر و در نگرش به فرهنگ اسلام، نگرش زنان بسیجی مثبت‌تر بوده است. با افزایش سن نگرش بسیجیان به ارزش‌ها و هنجارهای مذهبی افزایش می‌یابد.

به لحاظ تحصیلات نیز، با افزایش تحصیلات نگرش به هنجارها و ارزش‌های دینی مثبت‌تر شده که این موضوع در بین افراد با تحصیلات دانشگاهی نمود بیشتری یافته است.

از جمله عوامل دیگری که در این تحقیق بررسی شد، شغل و محل سکونت (به لحاظ شهری و روستایی بودن) بوده که آنها را می‌توان از عوامل محیطی و اجتماعی محسوب کرد. یافته‌ها نشان می‌دهد که گروه‌های شغلی کارمند، نظامی، دانشجو به طور کلی نگرش مثبت‌تری در مقایسه با گروه‌های شغلی کارگر، دانش‌آموز و مشاغل آزاد داشته‌اند. همچنین پاسخگویانی که در شهر زندگی می‌کردند، به لحاظ ابعاد اعتمادی تقید به احکام اسلامی و دستورات عملی و پایبندی به فرهنگ اسلامی نگرش مثبت‌تری در مقایسه با روستائیان داشته‌اند، نگرش بسیجیان روستایی نسبت به ابعاد دفاع از سیاست نظام، حکومت دینی و مسئولان نظام، تفاوت آشکاری با نگرش بسیجیان شهری نداشته است.

۱-۴-۳. گرایش‌های فرهنگی و نگرش‌های اجتماعی در ایران^۱

جامعه آماری در این تحقیق افراد بین سنین ۱۵ تا ۶۴ سال بودند و حجم نمونه ۹۰۰۰ نفر بود. نتایج حاصل به شرح زیر است:

رفتارها و گرایش‌های مذهبی

ادای نماز: اکثر پاسخگویان خود را مقید به ادای نماز به صورت منظم می‌دانسته‌اند و فقط حدود ۳ درصد اظهار کرده‌اند هیچ‌وقت نماز نمی‌خوانند. زنان کمی بیشتر از مردان مقید به نماز بوده‌اند. با افزایش سن میزان تقید نیز افزایش می‌یابد. در بین تحصیل کرده‌ها میزان تقید به نماز کمتر است و متأهلین بیشتر به ادای نماز مقیدند.

روزه گرفتن: ۸۵ درصد افراد اظهار کرده‌اند در ماه رمضان روزه می‌گیرند، ۴ درصد روزه نمی‌گیرند و ۱۱ درصد گاهی روزه می‌گیرند. روزه گرفتن در بین زنان رایج‌تر از مردان است، همچنین روزه در بین جوانان و تحصیل کرده‌ها کمتر است. متأهلین بیشتر روزه می‌گیرند.

^۱ وزارت فرهنگ ارشاد اسلامی، (با همکاری دکتر محسن گودرزی) ۱۳۸۳

پرداخت خمس و زکات: ۴۸ درصد پاسخگویان اظهار کرده‌اند خمس و زکات پرداخت می‌کنند و ۲۰ درصد اصلاً پرداخت نمی‌کنند. بین زنان و مردان در پرداخت خمس تفاوتی وجود ندارد. مسن‌ترها بیشتر خمس پرداخت می‌کنند.

امر به معروف و نهی از منکر: این رفتار مذهبی در بین یک‌سوم افراد جامعه رایج است. امر به معروف و نهی از منکر در بین مردان بیشتر از زنان است، مسن‌ترها بیشتر از جوانان امر به معروف می‌کنند. با افزایش تحصیلات گرایش کمتری به امر به معروف دیده می‌شود و همچنین افراد متأهل بیشتر از مجردها امر به معروف و نهی از منکر می‌کنند.

مسجد رفتن: ۷۸ درصد پاسخگویان اظهار کرده‌اند به مسجد می‌روند و تنها ۲۲ درصد اعلام کرده‌اند به مسجد نمی‌روند. مردان بیش از زنان و گروه‌های سنی بالاتر بیشتر از پایین‌ترها به مسجد می‌روند. در تحصیلات تفاوتی مشاهده نمی‌شود افراد متأهل کمتر از مجردها به مسجد می‌روند.

رفتن به مجالس روضه‌خوانی

۲۵ درصد اعلام کرده‌اند همیشه در مجالس روضه‌خوانی شرکت دارند، ۱۴ درصد اصلاً و ۵۹ درصد بیان کرده‌اند به‌طور نامنظم شرکت می‌کنند. بین زنان و مردان تفاوتی در این خصوص مشاهده نشد و گروه‌های مسن دو برابر جوانان و گروه‌های پایین شرکت می‌کنند و با افزایش تحصیلات از میزان شرکت کاسته می‌شود.

زیارت اماکن مذهبی

۲۲ درصد به‌طور منظم و ۶۸ درصد به‌طور نامنظم به اماکن مذهبی می‌روند و ۹ درصد هم اصلاً به اماکن مذهبی نمی‌روند. مردان کمی بیشتر، و افراد سنین بالا هم بیشتر به زیارت می‌روند و با افزایش تحصیلات از این میزان کاسته می‌شود. البته این میزان بسیار ناچیز است.

شرکت در دعای کمیل: ۳۳ درصد بیان کرده‌اند در دعای کمیل شرکت نمی‌کنند اما بخش مهمی اعلام کرده‌اند به‌صورت پراکنده در دعای کمیل شرکت می‌کنند البته فقط ۱۶ درصد به‌صورت منظم شرکت می‌کنند. تفاوتی بین زنان و مردان در این خصوص وجود ندارد. جوانان کمتر شرکت می‌کنند و همچنین با افزایش تحصیلات این میزان کاسته می‌شود.

پرداخت فطره

اکثر افراد اظهار کرده‌اند فطره خود را پرداخت می‌کنند. ۵ درصد اعلام کرده‌اند فطره نمی‌دهند. تفاوت قابل ملاحظه‌ای بین گروه‌ها در این خصوص مشاهده نمی‌شود.

طرز تلقی از مذهب

موقعیت مذهب در آینده: نیمی از افراد معتقدند گرایش‌های دینی مردم نسبت به گذشته ضعیف‌تر شده است. ۵۱ درصد دارای چنین اعتقادی هستند. ۱۲ درصد معتقدند تغییری در گرایش مردم پدید نیامده است و ۳۷ درصد هم گفته‌اند این گرایش‌ها تقویت شده است. زنان بیشتر از مردان اعتقاد به تقویت گرایش‌های مذهبی مردم هستند. جوانان بیشتر از گروه‌های دیگر به کاهش علایق دینی معتقدند. با افزایش تحصیلات اعتقاد به تقویت گرایش مذهبی کاهش می‌یابد.

۱-۴-۴. پیمایش ملی وضعیت و نگرش جوانان ایران^۱

پیمایش ملی "وضعیت و نگرش جوانان ایران" اولین تجربه از مجموعه پیمایش‌های ملی سازمان ملی جوانان در زمینه نگرش و مسائل جوانان به‌شمار می‌آید. این گزارش از یک نمونه ۳۴۵۰۰ نفری جوانان ۱۴ تا ۳۰ ساله و از میان ۲۸ شهر مرکز استان به‌دست آمده است. در این پیمایش موضوعات مختلفی در حوزه مسائل و نگرش جوانان بررسی شده است. مذهب و مسائل مرتبط با آن تحت دو مقوله نگرش جوانان به نهادهای مذهبی، و میزان دینداری جوانان بررسی شده است. هویت ملی نیز به‌عنوان مقوله‌ای مستقل از جمله موضوعات مورد تحقیق در این پیمایش بوده است.

نگرش جوانان نسبت به نهادهای مذهبی: در این بخش، میزان نگرش جوانان نسبت به نهادهایی همچون

مذهبی، مساجد، روحانیون، بسیج، نماز جمعه، هیئت‌های مذهبی، و اماکن مقدسه ارزیابی می‌شود. با مرور نتایج و یافته‌ها در خصوص نگرش جوانان نسبت به نهادهای مذهبی، می‌توان استنباط کرد زمانی که نهادهای مذهبی کارکردی سیاسی - دولتی پیدا می‌کنند، نگرش جوانان نسبت به آنها بدبینانه می‌شود. این استدلال را می‌توان در مورد نهادهایی چون بسیج و نماز جمعه با بررسی یافته‌های فوق تأیید کرد.

هویت دینی: عنوان اصلی این بخش در پیمایش انجام شده، "اعتقادات دینی" بوده است؛ به بیان دیگر، در

این بخش به شکلی بسیار کلی، صرفاً میزان اعتقادات دینی در نظر بوده که با تسامح می‌توان این بخش را معادل هویت دینی جوانان در نظر گرفت. اعتقادات دینی مورد نظر را می‌توان در قالب ابعادی چون "اعتقاد به وجود خدا"، "اعتقاد به معاد و آخرت"، و "توجه به برخی فرایض دینی" مشاهده نمود.

میزان دینداری جوانان به ویژه در بعد اعتقاد به وجود خداوند بسیار بالا است. اما در مورد دینداری مناسکی

به‌ویژه مجموعه مناسکی که تبعات اجتماعی دارد، اندکی از میزان دینداری کاسته می‌شود. می‌توان چنین استدلال کرد که هویت دینی در نزد جوانان ایران به‌عنوان هویتی شخصی اهمیت بسیار زیادی دارد.

^۱ سازمان ملی جوانان، ۱۳۸۰

هویت ملی: هویت ملی در ابعاد مختلفی سنجیده شده است: حفاظت از سرزمین، فرهنگ و سنن، دین و مذهب، زبان، تاریخ و تمدن، اخلاقیات و خصائل ملی.

با مشاهده نتایج بخش هویت ملی به وضوح می‌توان به این موضوع پی برد که میزان هویت ملی جوانان بر اساس یافته‌های این پیمایش بسیار بالا است. تنها در مواردی، اندکی کاهش در پاسخ به سؤالات بخش هویت ملی مشاهده می‌شود که هویت ملی با مقوله‌های دیگری همزمان سنجیده شده است؛ به‌ویژه زمانی که هویت ملی و امر سیاسی همپوشانی‌هایی دارند، از میزان هویت ملی کاسته شده است.

شاید مهم‌ترین نقدی که بر این پیمایش وارد است، همپوشانی مفاهیم در طرح سؤالات است. به بیان دیگر، در برخی از سؤالات همزمان چند مفهوم سنجیده شده است و در برخی موارد نیز جهت‌گیری‌های ارزش‌مدارانه‌ای را می‌توان در طراحی سؤالات و همچنین در تنظیم و ارائه یافته‌های تحقیق مشاهده کرد. به‌گونه‌ای که نتایج نهایی پیمایش که در قالب کتابی ارائه شده است، برای به‌دست آوردن درکی صحیح از واقعیت چندان قابل کاربرد نیست. همچنین، طبقه بندی دقیقی در خود تحقیق مشاهده نمی‌شود. تفاسیر و برداشت‌های به‌دست آمده از نتایج پیمایش نیز به شدت ارزش‌مدارانه بوده، و به بیان دیگر، تلفیق نابجای امر سیاسی و امر مذهبی در برخی سؤالات تورش‌هایی نظری و روشی را در یافته‌ها به وجود آورده است.

۱-۴-۵. پیمایش ملی وضعیت، نگرش و مسائل جوانان ایران^۱

پیمایش ملی "وضعیت، نگرش و مسائل جوانان ایران" که نتایج آن در سال ۱۳۸۱ انتشار یافت؛ دومین دوره از مجموعه پژوهش‌های کشوری سازمان ملی جوانان به‌شمار می‌آید. در این پیمایش تلاش شده است با بهره‌گیری از تجربه دوره اول و رفع برخی نواقص، پژوهشی کامل‌تر برای بررسی وضعیت و نگرش‌های جوانان انجام شود. در این پیمایش، علاوه بر وضعیت و نگرش جوانان که در دوره اول به آنها پرداخته شده بود، نظر جوانان در خصوص "مسائل اجتماعی" نیز مورد تحقیق قرار گرفت. در مجموع، می‌توان این پیمایش را نسبت به پژوهش پیشین برتر دانست؛ البته، همچنان ضعف‌هایی به‌ویژه در تدوین و تشریح یافته‌های پیمایش وجود دارد.

برخی از یافته‌های به‌دست آمده از این تحقیق که با یک نمونه ۵۱ هزار نفری و در مراکز استان‌های کشور و در سال ۱۳۸۱ انجام شده است، به شرح زیر می‌باشد:

هویت ملی و هویت دینی، در این پیمایش در قالب مقوله‌هایی کلیشه‌ای بررسی شده است. همانند تحقیق پیشین عموماً هویت دینی معادل میزان دینداری در نظر گرفته شد و تحت ابعدی چون "چگونگی شکل‌گیری"

^۱ سازمان ملی جوانان، ۱۳۸۱

“اعتقادات”، “التزام عملی”، و “آداب و رسوم” سنجیده شد. هویت ملی نیز در قالب ابعادی چون “هویت و روح ملی”، “دفاع از سرزمین”، و “نگرش نسبت به ویژگی‌های ایرانیان” پژوهیده شد.

دو نکته جالب توجه و بدیع در این تحقیق به چشم می‌خورد: (۱) سنجش “هویت غیر دینی” جوانان به صورت بعدی مستقل که در مقایسه یافته‌هایی با ابعاد مربوط به هویت دینی نکات ارزشمندی را نشان می‌دهد. (۲) سنجش میزان “هویت مشترک دینی و ملی” به‌عنوان بعدی ترکیبی برای تشخیص این موضوع که رابطه میان هویت دینی و ملی چیست، و اینکه آیا ارجحیتی میان این دو وجود دارد؟

هویت دینی

چگونگی شکل‌گیری: پاسخ‌های جوانان به سؤالات هویت دینی، با گسترش محاسبات و تبدیل درصدهای موافق و مخالف به درصد معتبر، نشان می‌دهد که ۳۷ درصد آنان خود را در مرحله دستیابی به این هویت می‌دانند و در عین حال ۳۵ درصد آنان پیرو اعتقادات دینی والدین و بزرگترها هستند.

اعتقادات: باورهای توحیدی آنان از بابت توکل به خدا (۹۲ درصد)، از بابت ناظر بودن خدا بر اعمال انسان (۹۱ درصد)، از لحاظ اعتقاد به معاد (۹۰ درصد)، از نظر باور به دعا و توسل و نذر (۹۱ درصد)، از بابت اعتقاد به نبوت (۹۱ درصد)، از لحاظ اعتقاد به امامت و اولیای دین (۸۹ درصد)، و از بابت زیارت اماکن مقدسه (۸۷/۵ درصد)، و در حد بسیار بالایی است. به بیان دیگر، فقط ده درصد از جوانان هستند که از نظر هویت اعتقادی دینی مشکل جدی دارند.

التزام عملی: ۸۵ درصد جوانان اظهار می‌کنند که نماز خود را همه‌روزه سعی می‌کنند که بخوانند، ۸۰ درصد آنان آمادگی دارند که در جهاد شرکت کنند، ۷۹ درصد آنان وظیفه امر به معروف و نهی از منکر را انجام می‌دهند، ۶۹ درصد آنان روزه می‌گیرند، و ۶۶ درصد آنان پرداختن خمس و زکات را ضروری می‌دانند. در مقابل، با محاسبه میانگین، حدود ۲۴ درصد جوانان در هویت عملکردی دینی ضعیف هستند. البته باید توجه داشت که در طراحی سؤالات بخش التزام عملی، دقت لازم وجود نداشته و جهت‌گیری‌هایی در جمله‌بندی سؤالات به چشم می‌خورد. برای مثال، در طرح دو پرسش آخر، التزام به موضوعاتی غیر دینی (سیاسی - نظامی) سؤال شده و اعتبار پاسخ‌ها را مخدوش ساخته است.

آداب و رسوم: پاسخ جوانان به سؤالات حاکی از آن است که به‌طور متوسط ۶۷ درصد آنان روحیه جدی و سخت‌گیرانه‌ای در مورد آداب و رسوم دینی دارند.

تساهل دینی (هویت غیر دینی): به‌طور متوسط، ۴۰ درصد از جوانان دارای درجاتی از روحیات سهل‌انگاری دینی هستند و زمینه آن را دارند که گرفتار روحیات غیردینی بشوند. به بیان دیگر، همان‌گونه که در بعد التزام عملی و پایبندی به آداب و رسوم نیز مشاهده می‌شود، هرچه میزان دینداری به عینیات و خصوصیات رفتاری و

عملی نزدیک‌تر می‌شود، از میزان هویت دینی جوانان کاسته می‌شود. این موضوع، به‌ویژه در بعد “هویت غیردینی” به‌وضوح قابل مشاهده است.

هویت ملی

هویت و روح ملی: پاسخ نشان می‌دهد که احساس ایرانی بودن و هویت و روح ملی در جوانان، در مقایسه با سایر جنبه‌های هویت آنان، نیرومندی بالایی دارد. از بابت آشنایی با ادبیات و فرهنگ ایران نیز، هویت ملی جوانان بالا است، اگرچه در برخی موارد این موضوع کاهش دارد. مثلاً در حالی که ۹۱ درصد آنان معتقدند که بزرگان فرهنگ و ادب ایران پشتوانه‌های ارزشمند فرهنگ ملی ما هستند و ۸۹ درصد معتقدند که هر ایرانی، در هر جای دنیا که باشد، باید زبان فارسی را بداند، می‌بینیم که ۲۵ درصد از آنان به شعر و ادب فارسی علاقه‌ای ندارند و ۴۴ درصد آنان معتقدند که دلخوشی به گذشته فرهنگی ایران باعث عقب ماندگی شده است.

تحلیل رگرسیونی نتایج نشان داد هویت ملی با ضریب تعیین ۰/۴۷، بر اعتلای هویت دینی تأثیرگذار است. این یافته نشان می‌دهد که اگر خواهان اعتلای هویت دینی جوانان ایرانی هستیم باید در ارتقای هویت ملی و ایران دوستی آنان کوشش کنیم.

هویت دفاع از سرزمین: پاسخ نشان می‌دهد که هویت جوانان ایران در دفاع از سرزمین و کشور خود در حد بسیار بالای ۸۹ تا ۹۵ درصد است و میانگین نمره‌های آنان به درجه‌ای بالاتر از ۹۱ می‌رسد که عالی‌ترین میزان نگرش در مجموعه یافته‌های پیمایش است.

نگرش به ویژگی‌های ایرانی: پاسخ جوانان به سؤال از ویژگی‌های ایرانی، حاکی از آن است که به‌طور متوسط، ۸۱ درصد جوانان نگرش مثبت بسیار نیرومندی به ویژگی‌های ایرانی دارند.

هویت مشترک دینی و ملی

پاسخ به سؤالات حاکی از استحکام باورهای جوانان به هویت دینی - ملی مشترک است، به‌صورتی که ۸۳ درصد جوانان هویت ملی و دینی را لاینفک از یکدیگر می‌دانند.

نگرش به خانواده و هویت جنسی

یافته‌های به‌دست آمده نشان داد اکثر جوانان دارای روحیه قدرشناسی نسبت به خانواده خود بوده و عموماً به خانواده خود وابسته هستند. از نظر هویت جنسی، بیش از نیمی از افراد گرفتار فشارها و آزارهای روانی ناشی از رفتارهای جنسی خود بوده و ۷۵ درصد این جمعیت عظیم از نظر ارضای غریزه جنسی خود دچار مشکل هستند. هویت شغلی در بیش از نیمی از جوانان نگران‌کننده بوده و بیشتر آنان از این لحاظ مشکل دارند. ۶۸ درصد افراد تمایلی ندارند که در کار خود جدیت و دلسوزی داشته باشند.

۱-۴-۶. پیمایش ملی ارزش‌ها و نگرش‌های جوانان ایران^۱

این تحقیق که در میان جوانان ۱۵ تا ۲۹ سال و در ۳۰ شهر و با حجم نمونه ۱۵۶۵۰ نفر انجام شده است، شاید بتوان ادعا کرد که در حال حاضر کامل‌ترین و معتبرترین تحقیق در خصوص وضعیت جوانان به‌شمار می‌آید. در این پژوهش با بهره‌گیری از تجربیات دو پیمایش پیشین، بسیاری از انتقادات برطرف شده و چارچوب علمی‌تر، چه به‌لحاظ نظری و چه از نظر روشی، در اجرای این پیمایش استفاده شده است. نکته دیگری که در این پیمایش جلب نظر می‌کند تلاش برای نزدیک شدن برخی مقیاس‌ها و گویه‌ها به استانداردهای بین‌المللی است. در مجموع، می‌توان نتایج این تحقیق را بسیار کاربردی‌تر از کارهای پیشین دانست. به‌ویژه آنکه در تدوین و انتشار نتایج نیز امکانات بیشتری برای مطالعات ثانویه در نظر گرفته شده است.

مقوله‌های هویت دینی و ملی در این پیمایش تحت ابعاد گوناگون بررسی شده است. همانند دو پیمایش پیشین هویت دینی مترادف "میزان دینداری" فرض شده است، که ابعاد آن عبارت‌اند از بعد اعتقادی، بعد مناسکی، بعد پیامدی و بعد عاطفی؛ به‌علاوه چشم‌انداز جوانان درباره وضعیت جامعه در حال حاضر و پنج سال آینده نیز مورد توجه بوده است. در سنجش میزان هویت ملی، میزان تعلق خاطر به ایران و دفاع از ایران جستجو شده است. در ادامه نتایج توصیفی و بررسی مقایسه‌ای متغیرهای زمینه‌ای در این تحقیق به تفصیل آمده است.

۱-۴-۷-۱. هویت دینی

در این بررسی، برای شناخت و اندازه‌گیری هویت دینی چهار بعد در نظر گرفته شده است: بعد اعتقادی، بعد مناسکی، بعد پیامدی و بعد عاطفی که برای هر کدام از آنها گویه‌ها و سؤالات مختلفی در نظر گرفته شده است.

بعد اعتقادی

پایبندی به اعتقادات مذهبی: برای سنجش میزان پایبندی به اعتقادات مذهبی، سؤال "پایبند بودن به اعتقادات مذهبی برای من بسیار مهم است" از پاسخگویان پرسیده شد، که ۸۴/۴ درصد از جمعیت مورد بررسی با این جمله موافق بوده‌اند و تنها ۴/۹ درصد مخالفت خود را با این جمله بیان کرده‌اند.

مذهبی دانستن خود: جوانان پاسخگو عمدتاً خود را در حد "متوسط" مذهبی دانسته‌اند: ۵۱/۷ درصد از آنها گفته‌اند که "تاحدودی" مذهبی هستند. با این حال نسبت کسانی که گفته‌اند زیاد مذهبی هستند (با ۳۶/۷ درصد)، به میزان قابل توجهی از افراد کمتر مذهبی بیشتر است. افراد کمتر مذهبی ۱۱/۲ درصد از جمعیت نمونه بوده‌اند. از این رو در مقابل هر یک نفری که از نظر خود هویت مذهبی ضعیف داشته است، حدود ۳ نفر خود را به میزان زیاد مذهبی می‌دانسته‌اند.

^۱ سازمان ملی جوانان، ۱۳۸۳

بعد مناسکی

بعد مناسکی در این پیمایش به دو زیرمجموعه "ذهنی - نگرشی" و "عینی - رفتاری" طبقه‌بندی شده است. و برای هر زیرمجموعه دو پرسش در نظر گرفته شده است. اهمیت و جایگاه نماز در نظر پاسخگو، و جایگزینی کمک به هم‌نوع با عبادت در بعد نگرشی، و میزان تقید به نماز و رفتن به مسجد در بعد رفتاری، که در بعد مناسکی بررسی شده‌اند.

اهمیت نماز (بعد نظری): برای سنجش میزان اهمیت نماز از نظر جوانان، نظر پاسخگویان درباره این گویه که "هیچ عبادتی جای نماز را نمی‌گیرد" پرسیده شده است. ۸۶/۲ درصد از پاسخگویان با این جمله موافق بوده‌اند. در صورتی که فقط ۶/۶ درصد از پاسخگویان با این نظر ابراز مخالفت کرده و حدود ۷ درصد در این باره نظری نداشته‌اند. در مقابل هر یک نفری که مخالف این نظر بوده است، حدود ۱۳ نفر بر آن بوده‌اند که هیچ عبادتی جای نماز را نمی‌گیرد.

خواندن نماز (بعد عملی): در بعد عملی - رفتاری، پرسش از خواندن نماز بوده است. یافته‌ها نشان می‌دهد ۶۵/۱ درصد پاسخگویان گفته‌اند به میزان زیادی به خواندن نماز تقید دارند. با این حال ۱۱/۶ درصد نیز گفته‌اند تقید چندانی به این امر ندارند.

رفتن به مسجد: حضور در مسجد یکی از شاخص‌های رفتار و نیز نگرش مذهبی افراد است. در این باره نسبت آنهایی که کمتر به مسجد می‌روند، بیشتر از کسانی است که همیشه به مسجد می‌روند. از یک سو، بیشتر پاسخگویان (۴۵/۹ درصد) گفته‌اند غیر از مراسم ترحیم اصلاً به مسجد نمی‌روند یا به ندرت در مسجد حضور می‌یابند. از سوی دیگر آنهایی که گفته‌اند همیشه یا اکثر اوقات به مسجد می‌روند ۱۷/۶ درصد از پاسخگویان بوده‌اند که تفاوت قابل توجهی را نشان می‌دهد. حد میانه این دو گروه افرادی هستند که گاهی اوقات به مسجد می‌روند و ۳۶/۳ درصد از جمعیت نمونه را شامل می‌شوند.

جایگزین عبادت: برای سنجش بعد دیگری از نگرش به مناسک، گویه "خدمت به هم‌نوعان می‌تواند جای عبادت دینی را بگیرد" از پاسخگویان پرسیده شد. حدود نیمی از پاسخگویان (۵۰/۲ درصد) با این نظر موافق بوده‌اند. با این حال، نسبت مخالفان این نظر نیز قابل توجه است: ۳۲ درصد بر آن بوده‌اند که خدمت به هم‌نوعان نمی‌تواند جای عبادت دینی را بگیرد.

بعد پیامدی

جلوگیری از انحراف اخلاقی: یافته‌ها حاکی از آن است که از دیدگاه بیشتر پاسخگویان (۷۸/۷ درصد)، انسان‌های دیندار کمتر دچار انحراف اخلاقی می‌شوند. با این حال، ۱۱/۹ درصد با این گویه مخالف بوده‌اند. البته این

مخالفت لزوماً به معنای آن نیست که از نظر این دسته از افراد، انسان‌های دیندار بیشتر دچار انحراف اخلاقی می‌شوند، بلکه می‌تواند به معنای نبود رابطه‌ی بین این دو متغیر از دیدگاه آنان باشد.

جایگزین دین: ۶۵/۳ درصد از پاسخگویان با این نظر موافق بوده‌اند که پایبندی به اخلاقیات انسان را از دین بی‌نیاز نمی‌کند. تنها ۱۴/۶ درصد با نظر مطرح شده ابراز مخالفت کرده و ۱۸/۹ درصد نیز در این‌باره نظری نداشته‌اند. در مجموع می‌توان ملاحظه کرد که در مقابل هر یک نفری که با این نظر مخالف بوده است حدود ۴/۵ نفر موافق این دیدگاه بوده‌اند.

بعد عاطفی

افتخار به مسلمانی: بیشتر پاسخگویان (۸۷/۳ درصد) گفته‌اند از اینکه مسلمان هستند به خود می‌بالند. در بین مجموعه‌ی گویه‌های سنجش نگرش دینی بیشترین میزان موافقت به این گویه بوده است. فقط ۳/۹ درصد از پاسخگویان گفته‌اند به مسلمانی خود نمی‌بالند و بقیه بی‌نظر بوده‌اند.

ارزیابی فرد از هویت دینی جامعه: ارزیابی فرد از وضعیت دینداری، وجهی دیگر از هویت دینی است؟ در این بررسی، دو مقوله برای سنجش وضعیت دینداری جامعه در نظر گرفته شده است: اول وضعیت فعلی دینداری جوانان در جامعه ما و دوم وضعیت آینده آن.

وضعیت فعلی: در این‌باره از پاسخگویان پرسیده شد: به نظر شما جوانان جامعه ما به چه میزان به ارزش‌های دینی گرایش دارند؟ یافته‌ها نشان می‌دهد پاسخگویان بیشتری گفته‌اند جوانان جامعه ما تا حدودی به ارزش‌های دینی گرایش دارند (۴۶/۴ درصد). ۳۷/۸ درصد گفته‌اند که گرایش آنها به این ارزش‌ها کم است و ۱۵/۴ درصد بر آن بوده‌اند که در حال حاضر گرایش جوانان به ارزش‌های دینی در حد زیادی است.

وضعیت آینده: بیشتر پاسخگویان (۷۲/۲ درصد) در ارزیابی روند تحول گرایش مذهبی در پنج سال آینده گفته‌اند فکر می‌کنند گرایش جوانان جامعه به امور مذهبی کمتر می‌شود. تنها ۹/۱ درصد خلاف این نظر را داشته و دو برابر این میزان (۱۸/۱ درصد) نیز گفته‌اند این موضوع تفاوتی نخواهد کرد.

هویت ملی

علاقه به ایران: مفاهیم مورد توجه برای سنجش میزان علاقه به ایران عبارت‌اند از: افتخار به ایرانی بودن، ترجیح زندگی در ایران، تحمل توهین به ایران، پذیرش تابعیت کشوری دیگر، مهاجرت از ایران، تولد در کشوری دیگر، عقب‌ماندگی فرهنگی ایران.

افتخار به ایرانی بودن: ۸۶ درصد از پاسخگویان به ایرانی بودن خود افتخار می‌کنند. فقط ۵/۵ درصد با گویه افتخار به ایرانی بودن مخالفت کرده‌اند.

ترجیح زندگی در ایران: حدود ۷۰ درصد از پاسخگویان زندگی در ایران را به زندگی در هر کشور دیگری

ترجیح می‌دهند. با این حال ۱۶/۷ درصد گفته‌اند زندگی در جای دیگر را به زندگی در ایران ترجیح می‌دهند.

عدم تحمل توهین به ایران: بیشتر جوانان پاسخگو (۸۴/۸ درصد) گفته‌اند که توهین به ایران و ایرانی

بودن را به هیچ‌وجه تحمل نمی‌کنند. فقط ۴/۶ درصد مخالف این نظر بوده‌اند.

پذیرش تابعیت کشوری دیگر: ۶۸ درصد پاسخگویان بر آن بوده‌اند که در هیچ شرایطی حاضر نیستند

تابعیت کشور دیگری را بپذیرند. با این حال ۱۵/۷ درصد با این گویه مخالف بوده‌اند که به معنی آمادگی روانی آنان

برای پذیرش تابعیت کشورهای دیگر است.

مهاجرت از ایران: یافته‌ها نشان می‌دهد که نسبت جوانان خواهان مهاجرت فاصله زیادی با دیگر جوانان

ندارد. ۳۶/۸ درصد از پاسخگویان با این جمله که "اگر فرصتی برای مهاجرت به خارج پیش بیاید از آن استقبال

می‌کنم" موافق‌اند و در مقابل ۴۴/۵ درصد با این گویه مخالف بوده‌اند.

تولد در کشوری دیگر: ۶۹/۳ درصد از پاسخگویان علاقه‌ای نداشتند که در کشور دیگری متولد می‌شدند.

تنها، ۱۵/۶ درصد بر آن بوده‌اند که کاش در کشوری غیر از ایران به دنیا می‌آمدند.

عقب ماندگی فرهنگی ایران: یافته‌ها نشان می‌دهد بیشتر پاسخگویان (۴۶/۹ درصد) با این نظر که

فرهنگ ایرانی نسبت به فرهنگ کشورهای پیشرفته عقب‌مانده است، مخالف بوده‌اند. در مقابل، ۳۵،۵ درصد نیز در

این‌باره اظهار موافقت کرده‌اند.

دفاع از سرزمین: بیشتر پاسخگویان (۷۹/۲ درصد) با این نظر که "در مقابل تجاوز به کشورم هر کاری از

دستم بر بیاید انجام می‌دهم" موافق بوده‌اند. با این حال، ۷ درصد بر آن بوده‌اند که در چنین وضعیتی کاری انجام

نخواهند داد.

۱-۴-۷. ارزش‌ها و نگرش‌های جوانان ایران^۱

از جمله تحقیقات دیگری که در مورد ارزش‌ها و نگرش‌های جوانان انجام شده است پیمایش ملی ارزش‌ها و

نگرش‌های ملی جوانان در سال ۱۳۸۶ است که توسط سازمان ملی جوانان با نمونه ۵۹۶۹ نفری و در ۳۱ استان

کشور در بین سنین ۱۵ تا ۲۹ سال انجام شده است.

مقوله‌های هویت دینی و ملی در این پیمایش تحت ابعاد گوناگون بررسی شده است. همانند دو پیمایش

پیشین هویت دینی مترادف "میزان دینداری" فرض شده است، که ابعاد آن عبارت‌اند از بعد اعتقادی، بعد مناسکی،

بعد پیامدی و بعد عاطفی؛ به‌علاوه چشم‌انداز جوانان درباره وضعیت جامعه در حال حاضر و پنج سال آینده نیز مورد

^۱ سازمان ملی جوانان، ۱۳۸۶

توجه بوده است. در سنجش میزان هویت ملی، میزان تعلق خاطر به ایران و دفاع از ایران جستجو شده است. در ادامه نتایج توصیفی و بررسی مقایسه‌ای متغیرهای زمینه‌ای در این تحقیق به تفصیل آمده است.

هویت دینی

در این بررسی، برای شناخت و اندازه‌گیری هویت دینی چهار بعد در نظر گرفته شده است: بعد اعتقادی، بعد مناسکی، بعد پیامدی و بعد عاطفی که برای هر کدام از آنها گویه‌ها و سؤالات مختلفی در نظر گرفته شده است.

بعد اعتقادی

مذهبی دانستن خود: ۳۰ درصد خود را زیاد و خیلی زیاد فردی مذهبی می‌دانند، ۴۴ درصد نسبتاً زیاد مذهبی هستند و ۲۰ درصد اعلام کرده‌اند نسبتاً کم مذهبی هستند؛ ۶ درصد نیز در حد کم و خیلی کم خود را مذهبی می‌دانند. در مجموع ۷۴ درصد خود را فردی مذهبی قلمداد کرده‌اند.

شک در عقاید مذهبی: “شک در عقاید مذهبی” از دیگر سؤالات بعد اعتقادی است که ۲۸ درصد موافق و کاملاً موافق و ۷۱ درصد مخالف و کاملاً مخالف دارد.

پایبندی به اعتقادات مذهبی: برای سنجش میزان پایبندی به اعتقادات مذهبی، سؤال “پایبند بودن به اعتقادات مذهبی برای من بسیار مهم است” از پاسخگویان پرسیده شد، که ۱۴ درصد موافق و کاملاً موافق و ۸۵ درصد مخالف و کاملاً مخالف این عبارت هستند.

در کل برای سنجش بعد اعتقادی پاسخگویان از ۱۷ گویه چهارگزینه‌ای استفاده شده است که به برخی اشاره شد. از ترکیب این گویه‌ها متغیر جدیدی به دست آمد و پس از آن با متغیرهای جنس، سن، تحصیلات، نوع فعالیت و وضع اقتصادی مورد آزمون قرار گرفت که نتایج آن به شرح زیر است.

بین متغیرهای سن، وضع اقتصادی و بعد اعتقادی رابطه معنی‌داری وجود ندارد. میزان اعتقاد پاسخگویان زن و مرد نسبت به مسائل مذهبی متفاوت بوده است. بدین صورت که زنان از مردان مذهبی‌ترند. با افزایش تحصیلات، میزان موافقت با بعد اعتقادی پاسخگویان افزایش می‌یابد. دانشجویان بیش از سایر گروه‌های شغلی با گویه‌های اعتقادی موافقت دارند. همچنین کمترین میزان موافقت در بعد اعتقادی متعلق به خانه‌دارها است.

بعد مناسکی

بعد مناسکی در این پیمایش به دو بخش “ذهنی - نگرشی” و “عینی - رفتاری” طبقه‌بندی شده است. در اینجا به نتایج برخی از گویه‌ها اشاره می‌شود.

وضعیت نماز خواندن: برای سنجش وضعیت نماز خواندن پاسخگویان از آنها پرسیده شده است که کدامیک از گزینه‌های ارائه شده وضعیت نماز خواندن شما را بهتر نشان می‌دهد. ۵۳ درصد گفته‌اند نماز خواندن بخش منظم و مرتبی از وقت من است. ۳۱ درصد گفته‌اند نماز خواندن بخش منظم و مرتبی از وقت من نیست. ۶ درصد اظهار کرده‌اند که نماز خواندن آنها محدود به مراسم رسمی است (ماه رمضان و...) و ۵ درصد گفته‌اند در مواقع فشارهای روحی یا احساس نیاز نماز می‌خوانند. ۴ درصد نیز بیان کرده‌اند که نماز نمی‌خوانند.

اهمیت نماز: برای سنجش میزان اهمیت نماز از نظر جوانان، نظر پاسخگویان درباره این گویه که "هیچ عبادتی جای نماز را نمی‌گیرد" پرسیده شده است. ۸۳ درصد موافق و کاملاً موافق و ۱۶ درصد مخالف و کاملاً مخالف بودند.

روزه‌نگرفتن در تابستان: "روزه نگرفتن در تابستان" سؤال دیگری است که از افراد پرسیده شده است که "در اوضاع دشوار مثل فصل تابستان لازم نیست که همه روزهای ماه رمضان را روزه بگیریم." ۱۷ درصد با این عبارت موافق و کاملاً موافق و ۸۲ درصد مخالف و کاملاً مخالف هستند.

در کل برای سنجش بُعد مناسکی پاسخگویان از ۱۹ گویه چهارگزینه‌ای استفاده شده است که از ترکیب آن متغیر جدیدی به دست آمده و سپس این متغیر با متغیرهای جنسیت، سن، تحصیلات، نوع فعالیت و وضع اقتصادی مورد آزمون قرار گرفت که نتایج آن به شرح زیر است.

بین سن و وضع اقتصادی و بُعد مناسکی رابطه معناداری نبوده است. میزان اعتقاد پاسخگویان با جنسیت زن و مرد نسبت به بُعد مناسکی متفاوت بوده است. بدین صورت که موافقت زنان با بُعد مناسکی، نسبت به مردان بیشتر بوده است. با افزایش تحصیلات میزان موافقت پاسخگویان با بُعد مناسکی افزایش می‌یابد. دانشجویان بیش از سایر گروه‌های شغلی نسبت به بُعد مناسکی موافقت دارند. همچنین کمترین میزان موافقت در بُعد مناسکی متعلق به پاسخگویان گروه شاغلان است.

بعد پیامدی

برای سنجش بُعد پیامدی پاسخگویان از ۱۴ گویه چهارگزینه‌ای استفاده شده است که به نتایج برخی در زیر اشاره می‌شود.

مانع پیشرفت بودن دین: با گویه "دینداری دست‌وپای انسان را می‌بندد و مانع پیشرفت می‌شود" ۱۴ درصد موافق و کاملاً موافق و ۸۵ درصد مخالف و کاملاً مخالف بوده‌اند.

سخت‌گیری نسبت به پوشش بانوان در تابستان: از پاسخگویان پرسیده شده است که “در تابستان که هوا خیلی گرم است نباید نسبت به پوشش بانوان سخت‌گیری شود.” که پاسخ‌ها بدین ترتیب است: ۲۴ درصد موافق و کاملاً موافق و ۷۵ درصد مخالف و کاملاً مخالف.

ضرورت پایبندی به دین در همه زمینه‌های زندگی: در مورد سؤال “ضرورتی ندارد در همه زمینه‌های زندگی مقید به دین باشیم.” نتایج حاکی از آن است که ۲۰ درصد موافق و کاملاً موافق و ۷۹ درصد مخالف و کاملاً مخالف‌اند.

همچنین در انتها از ترکیب ۱۴ پرسش بعد پیامدی آن متغیر جدیدی به دست آمده و سپس این متغیر با متغیرهای جنسیت، سن، تحصیلات، شغل و وضع اقتصادی مورد آزمون قرار گرفته است. بین وضع اقتصادی و بُعد پیامدی رابطه معناداری نبوده است. سایر نتایج این بررسی به شرح زیر است: بین میانگین نظرات زنان و مردان در مورد بُعد پیامدی تفاوت معناداری وجود دارد، بدین صورت که زنان بیش از مردان به بُعد پیامدی اشاره کرده‌اند. افراد در گروه سنی ۲۰ تا ۲۴ سال، بیش از دیگران با مسایل پیامدی موافقت دارند. همچنین کمترین میزان موافقت در بُعد پیامدی متعلق به پاسخگویان ۱۵ تا ۱۹ ساله است. با افزایش تحصیلات میزان موافقت با بُعد پیامدی پاسخگویان افزایش می‌یابد. دانشجویان بیش از سایر گروه‌های شغلی با بُعد پیامدی موافقت دارند. همچنین کمترین میزان موافقت متعلق به خانه‌داران است.

بعد عاطفی

یکی دیگر از ابعاد هویت دینی، بعد عاطفی آن است که به نتایج برخی گویه‌های آن اشاره می‌شود.

پوچی زندگی بدون اعتقادات دینی: از جمله پرسش‌های بعد عاطفی این است که “بدون اعتقادات دینی احساس می‌کنم زندگی‌ام پوچ و بی‌هدف است.” ۸۷ درصد موافق و کاملاً موافق و ۱۲ درصد با آن مخالف و کاملاً مخالف هستند.

افتخار به مسلمان بودن: از پاسخگویان خواسته شد درباره جمله “از اینکه مسلمان هستم به خود می‌بالم” نظر دهند که ۹۳ درصد موافق و کاملاً موافق و ۶ درصد مخالف و کاملاً مخالف بودند.

در انتها از ترکیب هفت گویه استفاده شده برای سنجش بعد عاطفی متغیر جدیدی به دست آمده و پس از آن با متغیرهای جنسیت، سن، تحصیلات، شغل و وضع اقتصادی مورد آزمون قرار گرفت. نتایج این آزمون به شرح زیر است.

بین سن، وضع اقتصادی و بُعد عاطفی رابطه معناداری وجود ندارد. بین میانگین نظر زنان و مردان در مورد بُعد عاطفی تفاوت معناداری وجود دارد، بدین صورت که زنان بیش از مردان به بُعد عاطفی اشاره کرده‌اند. با افزایش

تحصیلات میزان موافقت با این بُعد افزایش می‌یابد. دانشجویان بیش از سایر افراد با بُعد عاطفی موافقت دارند. همچنین کمترین میزان متعلق به بیکاران است.

پیش‌بینی وضعیت مذهبی جوانان در آینده

در بخش پایانی هویت دینی در مورد پیش‌بینی وضعیت مذهبی جوانان در آینده سؤال شده است که "فکر می‌کنید گرایش جوانان جامعه ما در پنج سال آینده به امور مذهبی چگونه خواهد شد؟" ۲۵ درصد گفته‌اند بیشتر می‌شود، ۵۴ درصد گفته‌اند کمتر می‌شود و ۲۱ درصد اظهار داشته‌اند فرقی نمی‌کند.

هویت ملی

برای سنجش بُعد هویت ملی پاسخگویان از ۲۸ گویه چهارگزینه‌ای استفاده شده است که به نتایج برخی از گویه‌های اشاره می‌شود.

آرزوی متولد شدن در یک کشور دیگر: نتایج پاسخ‌های پاسخگویان به گویه "کاش در کشوری غیر از ایران به دنیا آمده بودم." این است که ۱۸ درصد موافق و کاملاً موافق و ۸۱ درصد مخالف و کاملاً مخالف هستند.

عقب‌مانده بودن فرهنگ ایرانی نسبت به فرهنگ‌های دیگر: ۲۹ درصد موافق و کاملاً موافق و ۷۱ درصد مخالف و کاملاً مخالف این بوده‌اند که فرهنگ ایرانی نسبت به فرهنگ‌های دیگر عقب‌مانده است.

پذیرش تابعیت کشوری دیگر: در پاسخ به این گویه که "در هیچ شرایطی حاضر نیستم تابعیت کشوری دیگر را بپذیرم." که ۷۱ درصد موافق و کاملاً موافق و ۲۸ درصد مخالف و کاملاً مخالف بوده‌اند.

دفاع از خود در برابر هجوم فرهنگی بیگانگان: ۹۳ درصد موافق و کاملاً موافق و ۶ درصد مخالف و کاملاً مخالف این بوده‌اند که باید در مقابل هجوم بیگانگان از خود دفاع کرد.

دفاع از کشور در مقابل هجوم بیگانه: با گویه "در مقابل تجاوز به کشورم حاضرم هر کاری که از دستم برمی‌آید انجام دهم"، ۸۹ درصد موافق و کاملاً موافق و ۱۰ درصد مخالف و کاملاً مخالف بوده‌اند.

در انتها با ترکیب گویه‌های این بعد متغیر جدیدی به دست آمده و پس از آن با متغیرهای جنسیت، سن، تحصیلات، شغل و وضع اقتصادی در ارتباط قرار داده شده است. بین وضع اقتصادی و بُعد هویت ملی رابطه معناداری نبوده است. بین میانگین هویت ملی زنان و مردان تفاوت معناداری وجود داشته، بدین صورت که زنان از هویت ملی بالاتری نسبت به مردان برخوردار بوده‌اند. با افزایش سن و افزایش تحصیلات هویت ملی پاسخگویان نیز افزایش یافته است. دانشجویان بیشترین و دانش‌آموزان کمترین حس هویت ملی را داشته‌اند.

هویت فردی

آرزوی فرد دیگری بودن: آرزوی فرد دیگری بودن از جمله پرسش‌های بعد هویت فردی بوده است که نتایج نشان می‌دهد که ۳۵ درصد موافق و کاملاً موافق و ۶۴ درصد مخالف و کاملاً مخالف این پرسش بوده‌اند. در مجموع برای سنجش بُعد هویت فردی پاسخگویان از ۵ گویه چهارگزینه‌ای استفاده شده است که از ترکیب آن متغیر جدیدی به دست آمده و پس از آن با متغیرهای جنسیت، سن، تحصیلات، شغل و وضع اقتصادی مورد آزمون قرار گرفته است. نتایج حاکی از آن است که بین جنسیت و سن و بُعد هویت فردی رابطه معناداری وجود نداشته است. با افزایش تحصیلات، هویت فردی نیز افزایش یافته است. شاغلان نسبت به دیگران هویت فردی بالاتری داشته‌اند و بیکاران کمترین میزان را داشته‌اند. میانگین هویت فردی افراد با وضع اقتصادی بالا نسبت به افراد وضع اقتصادی پایین به طور معناداری بیشتر بوده است.

هویت شغلی

برای سنجش بُعد هویت شغلی پاسخگویان از ۳ گویه چهارگزینه‌ای استفاده شده است که نتایج آنها نشان می‌دهد که ۸۲ درصد موافق و کاملاً موافق و ۱۷ درصد مخالف و کاملاً مخالف این گویه بوده‌اند که "اگر کسی به شغل من بی‌احترامی کند، انگار به خود من بی‌حرمتی کرده است." ۴۸ درصد موافق و کاملاً موافق و ۵۰ درصد مخالف و کاملاً مخالف این گویه بوده‌اند که "امکانات و حقوق و درآمد شغلی آن قدر خوب نیست که انسان با دلسوزی و جدیت به کار خود بچسبد."

در کل آزمون شاخص بعد هویت شغلی با متغیرهای سن، جنس، تحصیلات، نوع فعالیت و وضع اقتصادی نشان می‌دهد که هرچه میزان تحصیلات پاسخگویان بالاتر رفته، هویت شغلی نیز در آنان بیشتر شده است. دانشجویان هویت شغلی بالاتر و خانه‌دارها هویت شغلی پایین‌تری داشته‌اند. افراد با وضع اقتصادی بالا در مقایسه با افراد با وضع اقتصادی پایین هویت شغلی بالاتری داشته‌اند. رابطه شاخص هویت شغلی با سایر متغیرها نیز معنادار نبوده است.

هویت جنسی

این بُعد فقط با یک پرسش ارزیابی شد و آن اینکه "اغلب آرزو می‌کنم که ای کاش از جنس مخالف بودم." جواب‌های به دست آمده نشان می‌دهد که ۲۰ درصد موافق و کاملاً موافق و ۷۹ درصد مخالف و کاملاً مخالف هستند.

هویت سیاسی

از جمله پرسش‌های بخش هویت سیاسی پرسش از نظر پاسخگویان نسبت به گویه است که «اعتقادات سیاسی من همان است که خانواده‌ام به من می‌گویند.» ۳۷ درصد موافق و کاملاً موافق و ۶۲ درصد مخالف و کاملاً مخالف این گویه بوده‌اند.

همچنین ۳۴ درصد موافق و کاملاً موافق و ۶۵ درصد مخالف و کاملاً مخالف این گویه بوده‌اند که «به سیاست و اعتقادات سیاسی اهمیتی نمی‌دهم.»

در کل برای سنجش بُعد هویت سیاسی پاسخگویان از ۳ گویه چهارگزینه‌ای استفاده شده است که از ترکیب آن متغیر جدیدی به دست آمده و پس از آن با متغیرهای جنسیت، سن، تحصیلات، شغل و وضع اقتصادی مورد آزمون قرار گرفت. نتایج نشان می‌دهد که بین جنسیت و هویت سیاسی رابطه معناداری وجود ندارد. با افزایش سن، میانگین هویت سیاسی نیز افزایش یافته است. همچنین با افزایش تحصیلات، هویت سیاسی افراد افزایش یافته است. دانشجویان بیشترین هویت سیاسی و خانه‌داران کمترین میزان را داشته‌اند. افراد با وضع اقتصادی بالا با میانگین بیشتری نسبت به افراد وضع اقتصادی پایین، هویت سیاسی بالاتری داشته‌اند.

۵-۱. روش تحقیق

مطالعه حاضر از نوع مطالعات نظرسنجی بوده که در سطح ملی هدف از آن، درک ارزش‌ها و پیش‌بینی تغییرات آن در جامعه ایران بوده است. این بررسی که زیرمجموعه مطالعات توصیفی است، صرفاً به مطالعه وضع موجود و کشف روابط بین متغیرها اقدام و آنها را با توجه به متغیرهای زمینه‌ای توصیف می‌کند.

۱-۵-۱. جامعه آماری

مجموعه افراد ۱۵ تا ۲۹ سال خانواده‌های ایرانی در تمامی شهرها و روستاهای سراسر کشور بعنوان جامعه آماری قرار داشته‌اند. داده‌های این پیمایش در اواخر مهرماه ۱۳۸۹ گردآوری شده است.

۱-۵-۲. روش نمونه‌گیری

برای انجام این تحقیق روش نمونه‌گیری «سه‌مرحله‌ای» انتخاب شده است. به این صورت که ابتدا استانهای کشور بر مبنای جمعیت به سه دسته کوچک، متوسط و بزرگ تقسیم شده و نمونه‌گیری به شرح زیر انجام شده است:

منظور از استان‌های بزرگ، استان‌هایی است که جمعیت جوان (۱۵-۲۹ سال) آن بیش از یک میلیون نفر است.

منظور از استان‌های متوسط، استان‌هایی است که جمعیت جوان (۱۵-۲۹ سال) آن بین ۵۰۰/۰۰۰ تا یک میلیون نفر است.

منظور از استان‌های کوچک، استان‌هایی است که جمعیت جوان (۱۵-۲۹ سال) آن کمتر از ۵۰۰/۰۰۰ نفر است.

در استانهای کوچک، شهرستان مرکز استان به‌همراه یک شهرستان و چهار روستا (از هر شهرستان دو روستا در نظر گرفته خواهد شد)، در استانهای مربوط، مرکز استان به همراه دو شهرستان دیگر و شش روستا (از هر شهرستان دو روستا) و در استانهای بزرگ، مرکز استان به‌همراه سه شهرستان دیگر و هشت روستا (از هر شهرستان دو روستا) بصورت تصادفی انتخاب شده است.

شهرستان‌های استان‌های بزرگ و متوسط بر حسب جغرافیای طبیعی تفکیک شده، سپس نمونه‌گیری انجام شد. بدین ترتیب که در استان‌های کوچک، مرکز استان بصورت هدفمند انتخاب شده و از بین بقیه شهرستان‌ها، یک شهرستان به قید قرعه انتخاب گردید. در استان‌های متوسط، مرکز استان بصورت هدفمند و بقیه شهرستان‌ها بر حسب جغرافیا به دو طبقه تقسیم شده و از هر طبقه، یک شهرستان به قید قرعه انتخاب شد. در استان‌های بزرگ، مرکز استان بصورت هدفمند و بقیه شهرستان‌ها بر حسب جغرافیا به سه طبقه تقسیم شده و از هر طبقه، یک شهرستان به قید قرعه انتخاب شده است.

۱-۵-۳. حجم نمونه

حجم نمونه: برای تحت پوشش قراردادن تمامی استانهای کشور حجم نمونه ۶۴۰۰ نفر برآورد شده است. لازم به ذکر است، با توجه به زیاد بودن تعداد سوالات و گویه‌ها، پرسشنامه تحقیق به چهار پرسشنامه مجزا تقسیم شده و گردآوری اطلاعات بطور جداگانه صورت گرفته است. بنابراین در مجموع ۲۵۶۰۰ پرسشنامه تکمیل و جمع‌آوری شده است.

حجم نمونه روستایی جمعیت جوان (۱۵-۲۹ سال) به طور میانگین ۳۱ درصد کل کشور می‌باشد که کمترین آن استان قم با شش درصد و بیشترین آن با ۵۱ درصد به استان‌های گلستان و کهگیلویه و بویراحمد اختصاص دارد. نظر به اینکه ارزشها و نگرشهای جوانان پایتخت و کلان شهرها بر جوانان سایر شهرها اثر گذاشته و پس از اندک زمانی جوانان روستایی از جوانان شهرنشین تاثیر می‌پذیرند و از طرف دیگر اهمیتی که ارزشها و نگرشهای جوانان شهری دارد، حجم نمونه روستایی حدوداً ۲۰ درصد در نظر گرفته شده است. جزئیات نمونه روستایی عبارت است از:

۱. حجم نمونه روستایی در استان‌های دارای جمعیت جوان بالای ۴۵ درصد، برابر ۲۵ درصد حجم استان است.

۲. حجم نمونه روستایی در استان‌های دارای جمعیت جوان بین ۳۵ تا ۴۵ درصد، برابر ۲۰ درصد حجم استان است.

۳. حجم نمونه روستایی در استان‌های دارای جمعیت جوان زیر ۳۵ درصد، برابر ۱۵ درصد حجم استان است.
۴. استان‌های تهران و قم بدلیل جمعیت اندک روستانشین، نمونه‌ها فقط از جوانان شهری انتخاب شده است.

جدول ۱ - ۱. سهمیه تعیین شده برای استان‌ها

ردیف	نام استان	اندازه استان ۱۳۸۹	حجم کل	حجم مرکز استان	حجم هر یک از شهرهای دیگر	رتبه روستایی
۱	تهران بزرگ	-	۴۰۰	-	-	-
۲	خراسان	بزرگ	۳۴۵	۱۳۸	۶۹	۳
۳	اصفهان	بزرگ	۳۴۵	۱۳۸	۶۹	۳
۴	آذربایجان	بزرگ	۳۴۵	۱۳۸	۶۹	۳
۵	فارس	بزرگ	۳۴۵	۱۳۸	۶۹	۲
۶	خوزستان	بزرگ	۳۴۵	۱۳۸	۶۹	۳
۷	مازندران	بزرگ	۳۴۵	۱۳۸	۶۹	۱
۸	کرمانشاه	متوسط	۲۳۰	۱۱۵	۵۷	۳
۹	آذربایجان	متوسط	۲۳۰	۱۱۵	۵۷	۲
۱۰	گیلان	متوسط	۲۳۰	۱۱۵	۵۷	۲
۱۱	سیستان و بلوچستان	متوسط	۲۳۰	۱۱۵	۵۷	۱
۱۲	کردستان	متوسط	۲۳۰	۱۱۵	۵۷	۲
۱۳	لرستان	متوسط	۲۳۰	۱۱۵	۵۷	۲
۱۴	کرمان	متوسط	۲۳۰	۱۱۵	۵۷	۲
۱۵	گلستان	متوسط	۲۳۰	۱۱۵	۵۷	۱
۱۶	همدان	متوسط	۲۳۰	۱۱۵	۵۷	۲
۱۷	هرمزگان	متوسط	۲۳۰	۱۱۵	۵۷	۱
۱۸	زنجان	کوچک	۱۱۵	۸۰	۳۵	۲
۱۹	خراسان	کوچک	۱۱۵	۸۰	۳۵	۱
۲۰	مرکزی	کوچک	۱۱۵	۸۰	۳۵	۳
۲۱	استان تهران	کوچک	۱۱۵	۸۰	۳۵	-
۲۲	اردبیل	کوچک	۱۱۵	۸۰	۳۵	۲
۲۳	قم	کوچک	۱۱۵	۱۱۵	-	-
۲۴	یزد	کوچک	۱۱۵	۸۰	۳۵	۳
۲۵	قزوین	کوچک	۱۱۵	۸۰	۳۵	۳
۲۶	بوشهر	کوچک	۱۱۵	۸۰	۳۵	۲
۲۷	خراسان	کوچک	۱۱۵	۸۰	۳۵	۲
۲۸	ایلام	کوچک	۱۱۵	۸۰	۳۵	۲
۲۹	سمنان	کوچک	۱۱۵	۸۰	۳۵	۳
۳۰	کهگیلویه و بویراحمد	کوچک	۱۱۵	۸۰	۳۵	۱
۳۱	چهارمحال و بختیاری	کوچک	۱۱۵	۸۰	۳۵	۱
	جمع کل		۶۴۰۰ پرسشنامه			

۱-۵-۴. شیوه انتخاب و تعیین تعداد افراد

مطابق با دستورالعمل زیر با مراجعه پرسشگر به در منازل با افراد واجد شرایط مصاحبه شد:

- در شهرهای غیر مرکز استان، شهر به ۳ الی ۴ منطقه تقسیم شود. در کلان شهرها منطقه شهرداری لحاظ شده است.
- از هر منطقه انتخابی، یک خیابان اصلی به قید قرعه انتخاب شود.
- از هر خیابان اصلی یک خیابان فرعی (در مرکز استان دو خیابان فرعی) یا کوچه (ابتدا- وسط- انتها) در نظر گرفته شود. (در صورت فقدان کوچه و خیابان فرعی، نمونه‌ها از ابتدا، وسط و انتهای خیابان اصلی انتخاب شود).
- در کوچه‌ها نیز نمونه‌ها با فاصله منظم از منازل ابتدایی، وسط و انتهایی انتخاب شود.
- در صورت نبودن نمونه در منزل مراجعه شده به منزل دیگر مراجعه می‌شود.
- نمونه روستایی فقط با مراجعه به در منازل انجام شود. بطوری که ابتدا، وسط و انتهای روستا در نظر گرفته شود
- نسبت جنسی ۵۰-۵۰ و حداکثر ۶۰ درصد مردان و ۴۰ درصد زنان در نظر گرفته می‌شود.

۱-۶. تعریف مفاهیم پایه‌ای

- پاسخگو:** فرد دارای ۱۵ تا ۲۹ سال سن که از یک خانوار به صورت تصادفی، و براساس ضوابطی که از پیش مشخص شده است، برای پاسخگویی به سؤالات پرسشنامه از سوی مصاحبه‌گر انتخاب شد.
- خانوار:** مجموعه افراد خانواده که با هم، هم‌خرج بوده و معمولاً در یک اقامت‌گاه ثابت باهم زندگی می‌کنند.
- شهر:** منظور همه نقاطی است که در زمان اجرای تحقیق شهرداری داشته‌اند.
- سن:** تعداد سال‌های کامل از زمان تولد.
- وضع تأهل:** مشخص کردن موقعیت فرد در حالات هرگز ازدواج نکرده، دارای همسر، بی‌همسر بر اثر فوت یا طلاق.
- میزان سواد:** مشخص کردن مدرک تحصیلی فرد

شاغل: هر پاسخگوی عهده‌دار هر فعالیت فکری یا بدنی که به‌منظور کسب درآمد (نقدی، غیرنقدی) صورت

می‌گیرد

نگرش: آمادگی ویژه فرد از نظر روانی در رویارویی با پدیده‌های، مسائل، چیزها، وقایع و عکس‌العمل‌های

توأم با هیجان

عقاید عمومی: داوری جمعی درباره امور و مسائل مختلف و مهم جامعه

رفتار: عملکرد قابل مشاهده و بررسی از طریق پرسش.

۷-۱. تعریف اختصارات

۱. سازمان: سازمان ملی جوانان کشور که در این تحقیق کارفرما نامیده می‌شود.
۲. موسسه: موسسه فرهنگی- پژوهشی جامعه کاو که در این تحقیق مجری نامیده می‌شود.
۳. ناظر: پژوهشگری که از سوی موسسه انتخاب و از تهران به استان اعزام می‌شود.
۴. رابط: کسی که از سوی موسسه انتخاب می‌شود و مسئولیت اجرای پیمایش در سطح استان را بر عهده دارد.
۵. نمایندگی: منظور از نمایندگی سرپرستان و نمایندگان سازمان جوانان استان هستند که در این پروژه مسئولیت نظارت را از طرف کارفرما (سازمان ملی جوانان) بر عهده دارند.
۶. نمونه: به کلیه نوجوانان شهری و روستایی که شانس انتخاب شدن را در این تحقیق دارند.

۷-۱. روش تعیین اعتبار و پایایی

در این پژوهش، اعتبار پرسشنامه از طریق اعتبار صوری و پایایی به‌وسیله ضریب آلفای کرونباخ به‌دست آمد.

۸-۱. استخراج و تجزیه و تحلیل آماری

پرسشنامه‌های تکمیل‌شده طی مراحل زیر استخراج و تجزیه و تحلیل آماری شد:

بازبینی اولیه در محل جمع‌آوری اطلاعات و پس از اتمام مصاحبه

بازبینی نهایی در شهرستان محل جمع‌آوری اطلاعات

بازبینی نهایی در تهران از نظر پاسخ‌ها و کدگذاری (در مجموع پس از کنار گذاشتن پرسشنامه‌های ناقص و باطله از ۶۰۹۳ فقره پرسشنامه بهره‌برداری شد).

شماره‌زدن به پرسشنامه‌ها

کدگذاری نهایی پرسشنامه‌ها

وارد کردن اطلاعات در نرم‌افزار SPSS

گرفتن اطلاعات براساس فراوانی، درصد، میانگین، آزمون‌های معنی‌دار بودن تفاوت، تفاوت میانگین و... در بخش فرآنگاه با ترکیب کردن متغیرهای مربوط به ابعاد مورد بررسی، دید کلی درباره ابعاد ارائه شده و میانگین ذکر شده در این بخش، جمع متغیرهای هر یک از ابعاد می‌باشد.

۹-۱. چارچوب مفهومی

در این بررسی نگرش‌ها و رفتارهای جوانان در دو محور مورد توجه بوده است. کمیته علمی این پیمایش ضمن تعریف و تفکیک این محورها از یکدیگر، متغیرهای بسیاری را ذیل آن شناسایی و برای هر متغیر یک پرسش طراحی کرد. هر چند پس از آزمون پرسشنامه در چند مرحله برخی از پرسش‌ها حذف گردید، اما تلاش شد پرسش‌ها به نحوی انتخاب و سامان‌دهی شوند که در نهایت توان سنجش هر کدام از محورها و ابعاد را داشته باشند. این محورها عبارت‌اند از: هویت دینی که دارای ابعاد اعتقادی، مناسکی، پیامدی، عاطفی یا تجربی و پیش‌بینی وضعیت مذهبی جوانان در آینده و هویت ملی، فردی، شغلی، جنسی، سیاسی و دیگر ویژگی‌های اجتماعی پاسخگویان بوده که در جدول ۲ - ۱ متغیرهای هر یک از این ابعاد به‌همراه گویه‌های مربوط مشخص شده است.

جدول ۲-۱. ابعاد و متغیرهای آنها

سیمای پاسخگویان	
متغیرها	ابعاد
میزان تحصیلات	ویژگی‌های اجتماعی
وضع تأهل	
وضعیت فعالیت	
دین	
تحصیلات والدین	
وضعیت اقتصادی خانواده	
گویه‌ها	ابعاد هویت دینی
۱۱، ۱۶-۱، ۱۶-۲، ۱۶-۵، ۱۶-۸، ۱۶-۱۰، ۱۶-۱۲، ۱۶-۱۳، ۱۶-۱۵، ۱۶-۲۰، ۱۶-۱۷، ۱۶-۲۲، ۱۶-۲۴، ۱۶-۲۷، ۱۶-۲۸، ۱۶-۳۰، ۱۶-۳۱	اعتقادی
۱۶-۳۲، ۱۶-۳۷، ۱۶-۳۶، ۱۶-۵۵، ۱۶-۴۹، ۱۶-۵۰، ۱۶-۳۹، ۱۶-۴۰، ۱۶-۴۱، ۱۶-۵۲، ۱۶-۴۲، ۱۶-۴۴، ۱۶-۴۵، ۱۶-۴۸	مناسکی
۱۲، ۱۳، ۱۶-۲۴، ۱۶-۳۵، ۱۶-۵۳، ۱۶-۲۶	
۱۶-۶۸، ۱۶-۶۹، ۱۶-۷۱، ۱۶-۷۵، ۱۶-۷۳، ۱۶-۸۰، ۱۶-۷۹، ۱۶-۷۷، ۱۶-۸۳، ۱۶-۸۵، ۱۶-۸۷، ۱۶-۹۳	پیامدی
۱۴، ۱۶-۵۷، ۱۶-۵۸، ۱۶-۶۰، ۱۶-۶۱، ۱۶-۶۳، ۱۶-۶۴، ۱۶-۶۶	عاطفی یا تجربی
۱۵	پیش‌بینی وضعیت مذهبی جوانان در آینده
گویه‌ها	هویت
۱۶-۲۵، ۱۶-۲۹، ۱۶-۳۳، ۱۶-۹۷، ۱۶-۵۶، ۱۶-۷۴، ۱۶-۸۱، ۱۶-۶۷	ملی
۱۶-۱۹، ۱۶-۴۳، ۱۶-۷۲، ۱۶-۵۴، ۱۶-۴۷	
۱۶-۴۶، ۱۶-۱۶، ۱۶-۸۸	
۱۶-۳، ۱۶-۶، ۱۶-۹، ۱۶-۲۱، ۱۶-۳۸، ۱۶-۱۶، ۱۶-۹۲، ۱۶-۹۶، ۱۶-۸۴، ۱۶-۵۱، ۱۶-۶۲	
۱۶-۵۹، ۱۶-۷۸	
۱۶-۴، ۱۶-۷، ۱۶-۱۱، ۱۶-۱۴، ۱۶-۱۸	فردی
۱۶-۸۲، ۱۶-۸۶، ۱۶-۹۰	شغلی
۱۶-۹۴	جنسی
۱۶-۶۵، ۱۶-۷۰، ۱۶-۷۶	سیاسی

فصل دوم: سیمای پاسخگویان

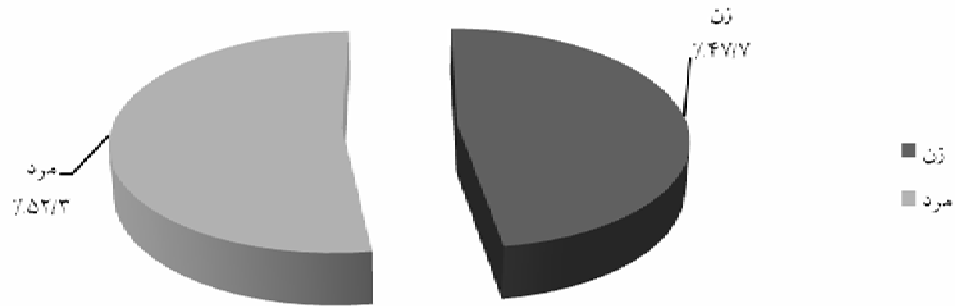
در هر پژوهش، پیش از بیان یافته‌ها و بررسی داده‌های جمع‌آوری شده، ابتدا باید تصویری از جمعیت نمونه داشته باشیم. این تصویر به خواننده کمک می‌کند تا به فهم دقیق‌تر یافته‌ها نائل آید؛ چرا که درمی‌یابد، مباحث طرح شده را چه گروهی و با چه ویژگی‌هایی بیان کرده‌اند. در این صورت ارجاع اجتماعی یافته‌ها با سهولت بیشتری انجام خواهد شد.

پاسخگویان این بررسی دارای مجموعه‌ای از ویژگی‌های فردی و اجتماعی هستند که اولین پرسش‌های پرسشنامه به آن اختصاص داشت. در ویژگی‌های فردی مواردی چون جنسیت و سن و در ویژگی‌های اجتماعی مواردی چون میزان تحصیلات، وضعیت تأهل، وضعیت فعالیت، دین و تحصیلات پدر و مادر در نظر بوده است. علاوه بر این، از خود پاسخگویان خواسته شد تا ارزیابی خود را از وضعیت اقتصادی‌شان بیان کنند، که این موضوع نیز ذیل این فصل بررسی می‌شود. از آنجا که این متغیرها به‌عنوان متغیرهای زمینه‌ای در نظر گرفته شده‌اند، در فصل‌های بعد، تلاش شده است تا رابطه بین ارزش‌ها، نگرش‌ها و رفتارهای جوانان بر حسب سه متغیر مهم جنسیت، سن و تحصیلات و دو متغیر وضع فعالیت و وضعیت اقتصادی که حاکی از نوعی گروه‌بندی اجتماعی است، بررسی شود و درباره تفاوت‌های موجود بحث شود.

۱-۲. وضعیت جنسی

از مجموع ۶۰۹۳ پاسخگو، ۵۲/۳ درصد را مردان و پسران و ۴۷/۷ درصد را زنان تشکیل می‌دهند.

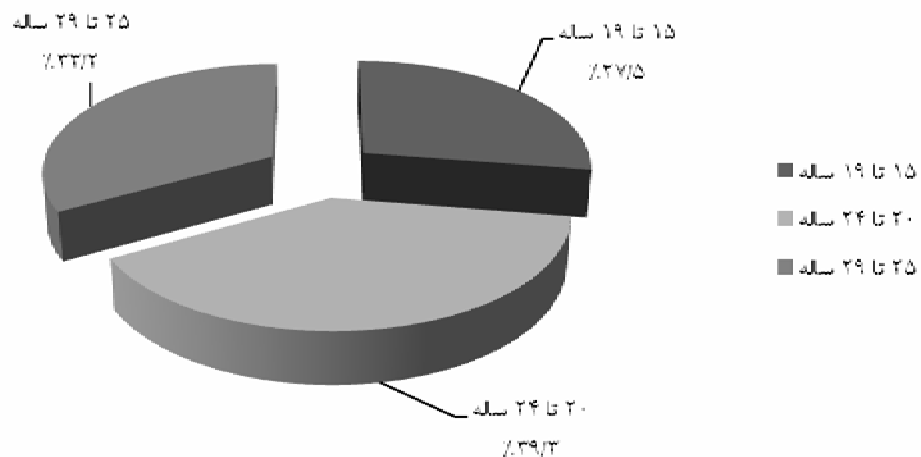
نمودار ۱-۲. نسبت پاسخگویان برحسب جنسیت

۲-۲. وضعیت سنی

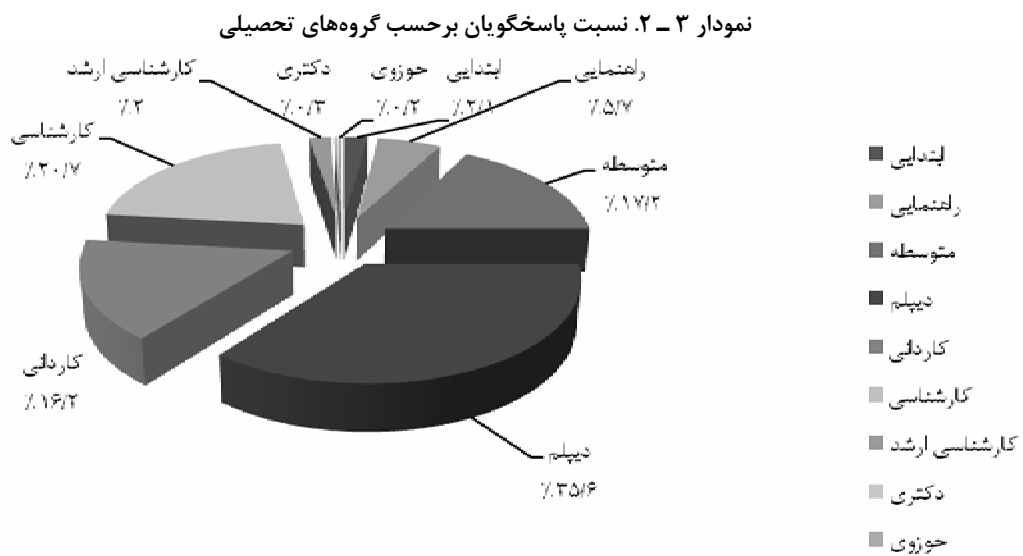
کمترین سن ۱۵ سال و بیشترین آن ۲۹ سال بوده و به سه طبقه ۱۵ تا ۱۹، ۲۰ تا ۲۴ و ۲۵ تا ۲۹ سال تقسیم شده است و به ترتیب ۲۷/۵ درصد، ۳۹/۳ درصد و ۳۳/۲ درصد می‌باشد. بنابراین گروه سنی ۲۰ تا ۲۴ ساله بیشترین تعداد را داشته است. میانگین سن پاسخگویان ۲۲/۴۲ و میانه آن ۲۳ می‌باشد.

نمودار ۲-۲. نسبت پاسخگویان برحسب گروه‌های سنی

۲-۳. وضعیت تحصیلات

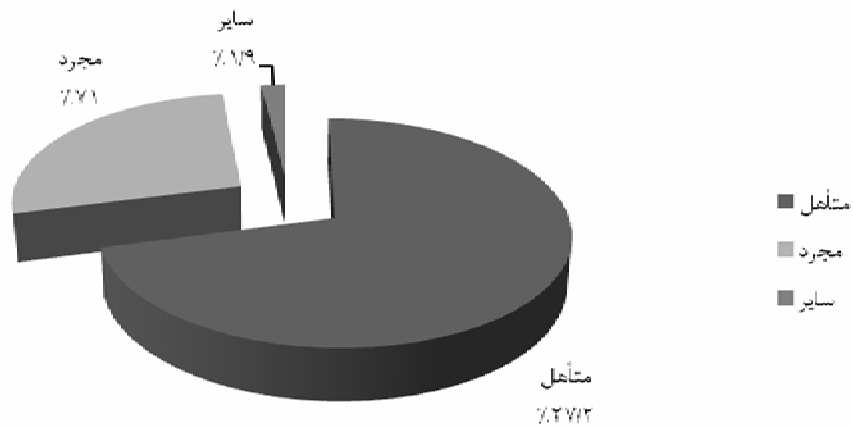
از نظر تحصیلات، ابتدایی ۲/۱ درصد، راهنمایی ۵/۷ درصد، متوسطه ۱۷/۲ درصد، دیپلم ۳۵/۶ درصد، کاردانی ۱۶/۲ درصد، لیسانس ۲۰/۷ درصد، کارشناسی ارشد ۲ درصد، دکتری ۰/۳ درصد و حوزوی ۰/۲ درصد را شامل می‌شود که بیشترین میزان مربوط به افراد دارای تحصیلات دیپلم بوده است. بدین ترتیب افراد با تحصیلات زیر دیپلم ۲۵ درصد، دیپلم ۳۵/۶ درصد و تحصیلات دانشگاهی و حوزوی ۳۹/۴ درصد است.

۲-۴. وضعیت تأهل

۷۱ درصد پاسخگویان مجرد و ۲۷/۲ درصد متأهل هستند.

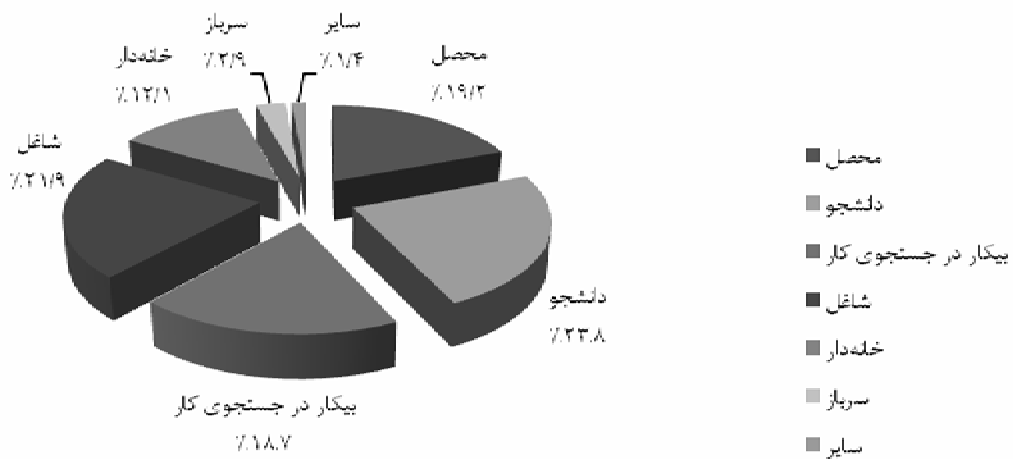
نمودار ۴ - ۲. نسبت پاسخگویان بر حسب وضع تأهل

۲-۵. نوع فعالیت

از نظر نوع فعالیت ۱۹/۲ درصد پاسخگویان دانش‌آموز و ۲۳/۸ درصد دانشجو بوده‌اند. افراد بیکار در جستجوی کار ۱۸/۷ درصد، شاغلان ۲۱/۹ درصد و افراد خانه‌دار ۱۲/۱ درصد را تشکیل می‌دهند. ۴/۳ درصد نیز مشاغل دیگر داشته‌اند که درصد زیادی از آن را افراد سرباز تشکیل می‌دهند.

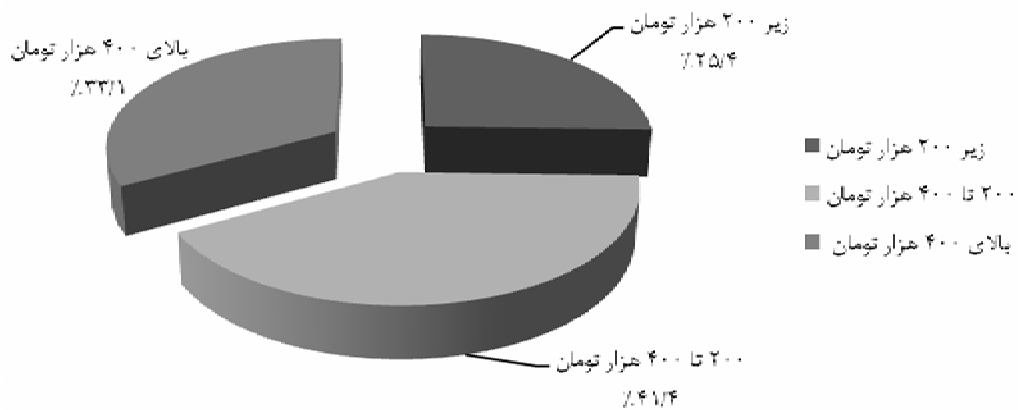
نمودار ۵ - ۲. نسبت پاسخگویان بر حسب نوع فعالیت

۲-۶. درآمد ماهانه افراد شاغل

از نظر میزان درآمد در بین ۱۴۵۱ نفر افراد شاغل (۲۳/۸ کل پاسخگویان)، ۲۵/۴ درصد زیر ۲۰۰ هزار تومان، ۴۱/۴ درصد ۲۰۰ تا ۴۰۰ هزار تومان و ۳۳/۱ درصد نیز بالای ۴۰۰ هزار تومان در ماه درآمد دارند. میانگین درآمد شاغلین در ماه ۳۹۴/۲۸ هزار تومان و میانه درآمد ۳۵۰ هزار تومان و نمای درآمد ۳۰۰ هزار تومان است.

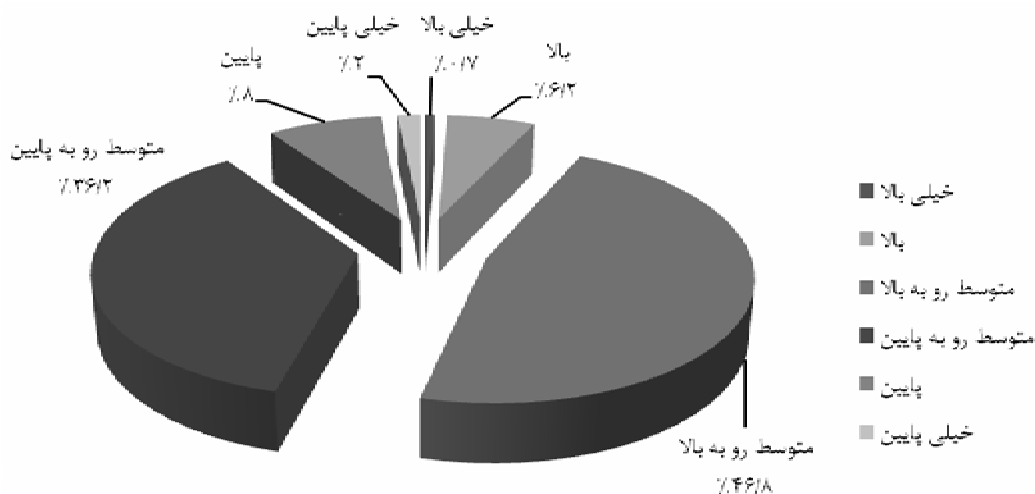
نمودار ۲-۶. نسبت پاسخگویان برحسب درآمد ماهانه

۲-۷. وضعیت اقتصادی

۰/۷ درصد از پاسخگویان وضعیت اقتصادی خانواده خودشان را خیلی بالا، ۶/۲ درصد بالا، ۴۶/۸ درصد متوسط رو به بالا، ۳۶/۲ درصد متوسط رو به پایین، ۸ درصد پایین و ۲ درصد خیلی پایین ارزیابی کرده‌اند. در مجموع ۵۳/۸ درصد افراد وضعیت اقتصادی خانواده خود را بالاتر از متوسط و ۴۶/۲ درصد نیز پایین‌تر از متوسط ارزیابی کرده‌اند.

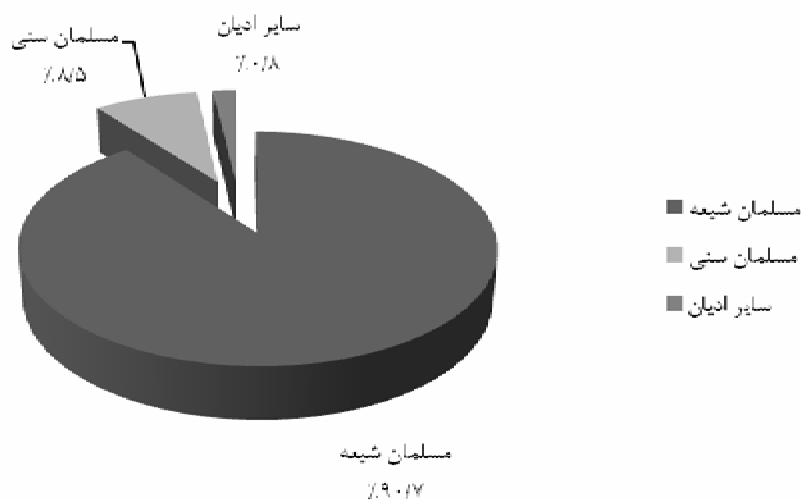
نمودار ۷-۲- نسبت پاسخگویان بر حسب وضعیت اقتصادی

۲-۸. دین و مذهب

۹۰/۷ درصد افراد خود را مسلمان شیعه، ۸/۵ درصد مسلمان سنی معرفی کرده‌اند. همچنین ۰/۸ درصد نیز متعلق به سایر ادیان بوده‌اند.

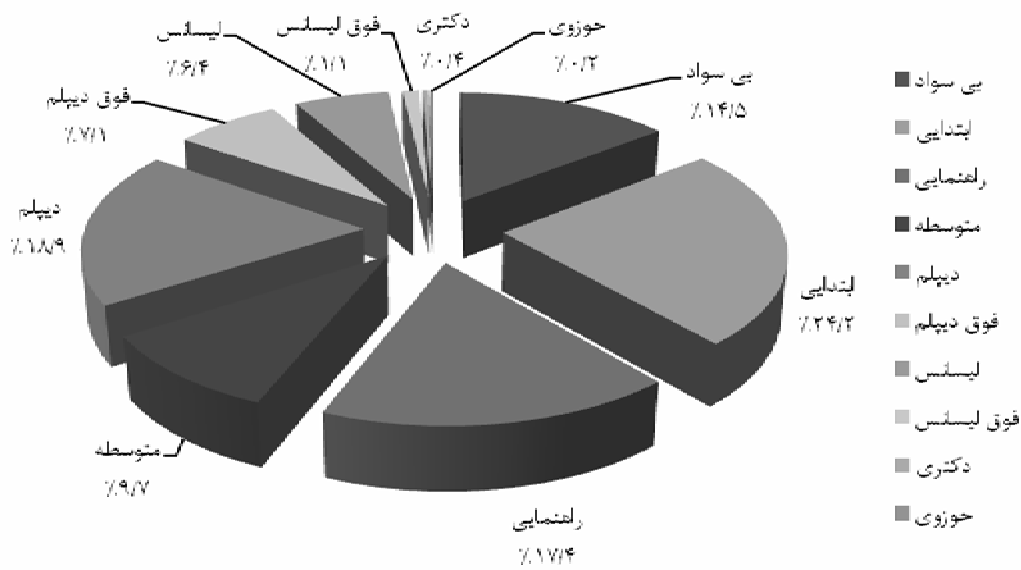
نمودار ۸-۲- نسبت پاسخگویان بر حسب دین

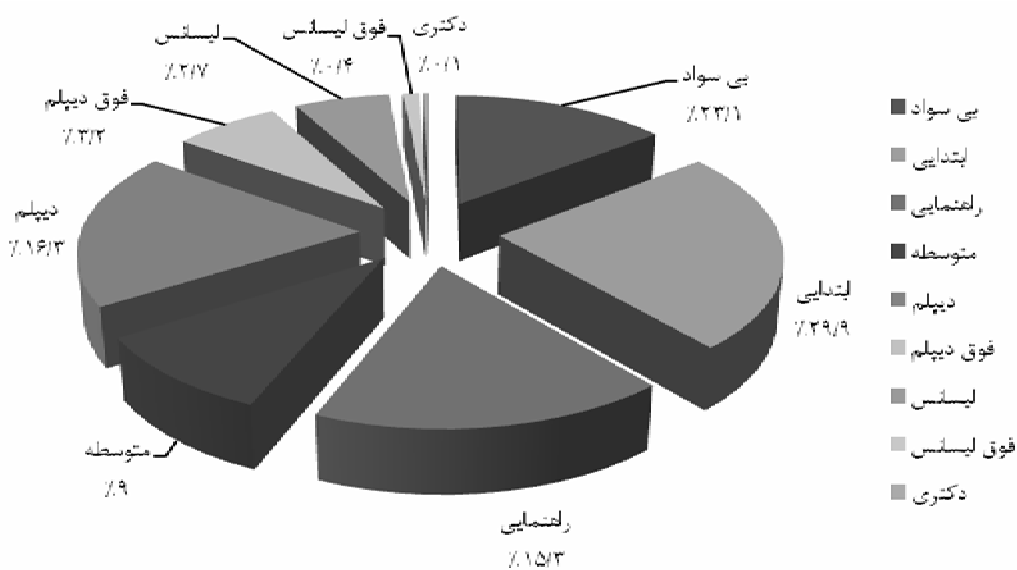
۲-۹. سطح تحصیلات والدین

تحصیلات پدر پاسخگویان نشان می‌دهد که ۸۴/۷ درصد تحصیلات دیپلم و زیر دیپلم، ۱۵ درصد تحصیلات دانشگاهی و ۰/۲ درصد نیز دارای تحصیلات حوزوی بوده‌اند. تحصیلات مادر ۹۳/۶ درصد از پاسخگویان دیپلم و زیر دیپلم و ۶/۴ درصد تحصیلات دانشگاهی بوده است.

نمودار ۹-۲- نسبت پاسخگویان بر حسب تحصیلات پدر

نمودار ۱۰-۲- نسبت پاسخگویان بر حسب تحصیلات مادر

جدول ۱ - ۲. توزیع پاسخگویان بر حسب جنسیت

جنسیت	فراوانی	درصد	درصد معتبر
مرد	۳۱۵۳	۵۱/۷	۵۲/۳
زن	۲۸۷۰	۴۷/۱	۴۷/۷
بدون پاسخ	۷۰	۱/۱	-
جمع	۶۰۹۳	۱۰۰	۱۰۰

جدول ۲ - ۲. توزیع پاسخگویان بر حسب گروه‌های سنی

گروه سنی	فراوانی	درصد	درصد معتبر
۱۵ تا ۱۹ سال	۱۶۶۲	۲۷/۳	۲۷/۵
۲۰ تا ۲۴ سال	۲۳۷۸	۳۹	۳۹/۳
۲۵ تا ۲۹ سال	۲۰۰۷	۳۲/۹	۳۳/۲
بدون پاسخ	۴۶	۰/۸	-
جمع	۶۰۹۳	۱۰۰	۱۰۰

جدول ۳ - ۲. توزیع پاسخگویان بر حسب میزان تحصیلات

تحصیلات	فراوانی	درصد	درصد معتبر
ابتدایی	۱۲۵	۲/۱	۲/۱
راهنمایی	۳۴۶	۵/۷	۵/۷
متوسطه	۱۰۴۱	۱۷/۱	۱۷/۲
دیپلم	۲۱۵۷	۳۵/۴	۳۵/۶
فوق دیپلم	۹۸۵	۱۶/۲	۱۶/۲
لیسانس	۱۲۵۸	۲۰/۶	۲۰/۷
فوق لیسانس	۱۲۴	۲	۲
دکترا	۱۷	۰/۳	۰/۳
حوزوی	۱۴	۰/۲	۰/۲
بدون پاسخ	۲۶	۰/۴	-
جمع	۶۰۹۳	۱۰۰	۱۰۰

جدول ۴ - ۲. توزیع پاسخگویان بر حسب وضعیت تأهل

وضع تأهل	فراوانی	درصد	درصد معتبر
مجرد	۴۱۶۴	۶۸/۳	۷۱
متاهل	۱۵۹۳	۲۶/۱	۲۷/۲
سایر	۱۰۹	۱/۸	۱/۹

بدون پاسخ	۲۲۷	۳/۷	-
جمع	۶۰۹۳	۱۰۰	۱۰۰

جدول ۵ - ۲. توزیع پاسخگویان بر حسب نوع فعالیت

وضع فعالیت	فراوانی	درصد	درصد معتبر
محصل	۱۱۵۵	۱۹	۱۹/۲
دانشجو	۱۴۳۲	۲۳/۵	۲۳/۸
بیکار در جستجوی کار	۱۱۲۵	۱۸/۵	۱۸/۷
شاغل	۱۳۱۷	۲۱/۶	۲۱/۹
خانه‌دار	۷۲۶	۱۱/۹	۱۲/۱
سرباز	۱۷۵	۲/۹	۲/۹
سایر	۸۷	۱/۴	۱/۴
بدون پاسخ	۷۶	۱/۲	-
جمع	۶۰۹۳	۱۰۰	۱۰۰

جدول ۶ - ۲. توزیع پاسخگویان بر حسب گروه‌بندی درآمد ماهیانه

درآمد	فراوانی	درصد	درصد معتبر
زیر ۲۰۰ هزار تومان	۳۶۹	۶/۱	۲۵/۴
۲۰۰ تا ۴۰۰ هزار تومان	۶۰۱	۹/۹	۴۱/۴
بالای ۴۰۰ هزار تومان	۴۸۱	۷/۹	۳۳/۱
بدون پاسخ	۴۶۴۲	۷۶/۲	-
جمع	۶۰۹۳	۱۰۰	۱۰۰

جدول ۷ - ۲. توزیع پاسخگویان بر حسب وضعیت اقتصادی

وضعیت اقتصادی	فراوانی	درصد	درصد معتبر
خیلی بالا	۴۳	۰/۷	۰/۷
بالا	۳۷۳	۶/۱	۶/۲
متوسط رو به بالا	۲۸۰۲	۴۶	۴۶/۸
متوسط رو به پایین	۲۱۹۶	۳۵/۶	۳۶/۲
پایین	۴۸۰	۷/۹	۸
خیلی پایین	۱۱۹	۲	۲
بدون پاسخ	۱۰۷	۱/۸	-
جمع	۶۰۹۳	۱۰۰	۱۰۰

جدول ۸ - ۲. توزیع پاسخگویان بر حسب دین افراد

دین و مذهب	فراوانی	درصد	درصد معتبر
------------	---------	------	------------

۹۰/۷	۸۹/۵	۵۴۵۱	مسلمان شیعه
۸/۵	۸/۴	۵۱۱	مسلمان سنی
۰/۴	۰/۴	۲۳	مسیحی
۰/۱	۰/۱	۵	کلیمی
۰/۱	۰/۱	۶	زرتشتی
۰/۲	۰/۲	۱۵	سایر
-	۱/۳	۸۲	بدون پاسخ
۱۰۰	۱۰۰	۶۰۹۳	جمع

جدول ۹ - ۲. توزیع پاسخگویان بر حسب سطح تحصیلات پدر

تحصیلات	فراوانی	درصد	درصد معتبر
بی‌سواد	۸۷۷	۱۴/۴	۱۴/۵
ابتدایی	۱۴۶۹	۲۴/۱	۲۴/۲
راهنمایی	۱۰۵۶	۱۷/۳	۱۷/۴
متوسطه	۵۹۰	۹/۷	۹/۷
دیپلم	۱۱۴۶	۱۸/۸	۱۸/۹
فوق دیپلم	۴۳۲	۷/۱	۷/۱
لیسانس	۳۸۶	۶/۳	۶/۴
فوق لیسانس	۶۹	۱/۱	۱/۱
دکترا	۲۵	۰/۴	۰/۴
حوزوی	۱۴	۰/۲	۰/۲
بدون پاسخ	۲۹	۰/۵	-
جمع	۶۰۹۳	۱۰۰	۱۰۰

جدول ۱۰ - ۲. توزیع پاسخگویان بر حسب سطح تحصیلات مادر

تحصیلات	فراوانی	درصد	درصد معتبر
بی‌سواد	۱۴۰۰	۲۳	۲۳/۱
ابتدایی	۱۸۱۴	۲۹/۸	۲۹/۹
راهنمایی	۹۳۱	۱۵/۳	۱۵/۳
متوسطه	۵۴۶	۹	۹
دیپلم	۹۸۸	۱۶/۲	۱۶/۳
فوق دیپلم	۱۹۳	۳/۲	۳/۲
لیسانس	۱۶۳	۲/۷	۲/۷
فوق لیسانس	۲۳	۰/۴	۰/۴
دکترا	۶	۰/۱	۰/۱
حوزوی	۲	۰	۰
بدون پاسخ	۲۷	۰/۴	-

۱۰۰	۱۰۰	۶۰۹۳	جمع
-----	-----	------	-----

فصل سوم: هویت دینی

۳-۱. بُعد اعتقادی

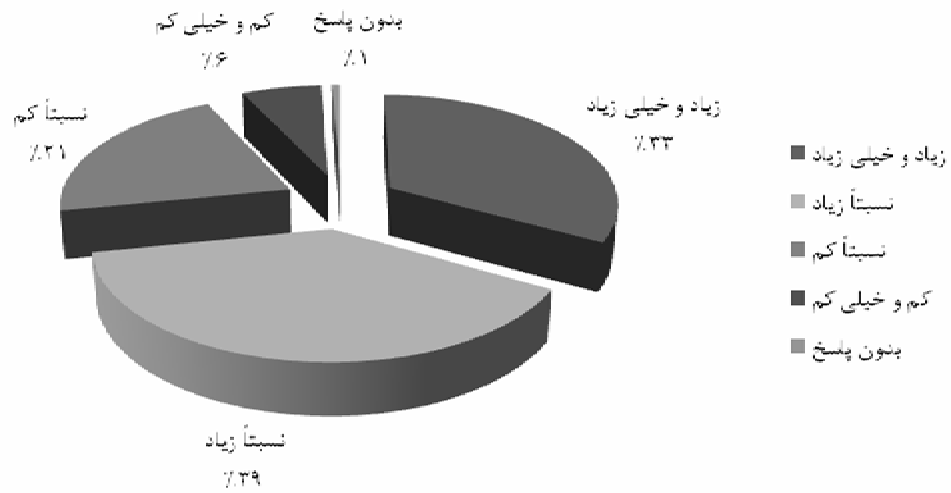
از پاسخگویان خواسته شده است بیان کنند که تا چه اندازه خود را فردی مذهبی می‌دانند. در پاسخ به این سؤال ۳۳ درصد خود را زیاد و خیلی زیاد فردی مذهبی می‌دانند، ۳۹ درصد نسبتاً زیاد مذهبی هستند و ۲۱ درصد اعلام کرده‌اند نسبتاً کم مذهبی هستند؛ ۶ درصد نیز در حد کم و خیلی کم خود را مذهبی می‌دانند. در مجموع ۷۱/۹ درصد خود را بیشتر از حد متوسط فردی مذهبی قلمداد کرده‌اند.

نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که رابطه بین جنسیت و مذهبی‌دانستن خود معنادار است و از بین دو جنس زنان بیشتر از مردان خود را مذهبی می‌دانند. البته شدت این رابطه ضعیف است. بین سن و میزان مذهبی دانستن خود رابطه معنادار وجود ندارد و گروه‌های سنی مختلف به لحاظ میزان مذهبی دانستن خود از همدیگر تفاوت معناداری به لحاظ آماری ندارند. رابطه بین گروه‌های تحصیلی و مذهبی دانستن افراد معنادار است. افراد دیپلم بیش از سایرین خود را مذهبی دانسته‌اند. البته شدت این رابطه بسیار ضعیف است. رابطه بین نوع فعالیت و میزان مذهبی دانستن خود نیز معنادار است هر چند شدت رابطه بسیار ضعیف است. افراد خانه‌دار بیشتر از سایر گروه‌ها گزینه‌های خیلی زیاد، زیاد و نسبتاً زیاد و دانشجویان کمتر از سایر گروه‌ها گزینه‌های مذکور را انتخاب کرده‌اند؛ همچنین افراد خانه‌دار کمتر از سایر گروه‌ها گزینه‌های خیلی کم، کم و نسبتاً کم و افراد بیکار بیش از سایر گروه‌ها گزینه‌های مذکور را انتخاب کرده‌اند. افراد با وضع اقتصادی بالا بیشتر از افراد با وضع اقتصادی پایین خود گزینه‌های خیلی زیاد، زیاد و نسبتاً زیاد و کمتر از آنها گزینه‌های خیلی کم، کم و نسبتاً کم را انتخاب کرده‌اند.

جدول ۱-۳. تا چه اندازه خود را فردی مذهبی می‌دانید؟

جمع	بدون پاسخ	خیلی کم	کم	نسبتاً کم	نسبتاً زیاد	زیاد	خیلی زیاد	
۶۰۹۳	۳۷	۱۴۸	۲۴۵	۱۲۸۷	۲۳۵۶	۱۴۷۲	۵۴۸	فراوانی
۱۰۰	۰/۶	۲/۴	۴	۲۱/۱	۳۸/۷	۲۴/۲	۹	درصد

نمودار ۱ - ۳. تا چه اندازه خود را فردی مذهبی می‌دانید؟

جدول ۲ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "تا چه اندازه خود را فردی مذهبی می‌دانید؟" برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

میزان تحصیلات			سن			جنسیت		متغیر نگرش
کاردانی و بالاتر	دیپلم	زیردیپلم	۲۵ - ۲۹	۲۰ - ۲۴	۱۵ - ۱۹	زن	مرد	
۷/۴	۸/۵	۱۲/۲	۱۰	۷/۵	۹/۷	۸/۹	۹/۱	خیلی زیاد
۲۴/۱	۲۵/۹	۲۲/۵	۲۴	۲۴/۴	۲۴/۶	۲۷/۱	۲۱/۷	زیاد
۴۰/۵	۳۹/۲	۳۵/۹	۳۹/۷	۳۹/۵	۳۶/۸	۴۰	۳۷/۹	نسبتاً زیاد
۲۱/۷	۱۹/۸	۲۲/۶	۱۹/۷	۲۲/۵	۲۱/۸	۱۹/۷	۲۲/۸	نسبتاً کم
۴	۴	۴/۱	۴/۲	۳/۷	۴/۴	۳/۲	۴/۹	کم
۲/۲	۲/۵	۲/۷	۲/۴	۲/۳	۲/۷	۱/۲	۳/۶	خیلی کم
۳۸/۰۴۷			۱۷/۶۰۴			۷۳/۴۹۷		آماره
۰/۰۰۰			۰/۰۶۲			۰/۰۰۰		سطح معنی‌داری
۰/۰۱۹ = کندانال تاو سی			-			۰/۱۱۱ = وی کرامرز		ضریب همبستگی

جدول ۳ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "تا چه اندازه خود را فردی مذهبی می‌دانید؟" برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

وضعیت اقتصادی	نوع فعالیت	متغیر
---------------	------------	-------

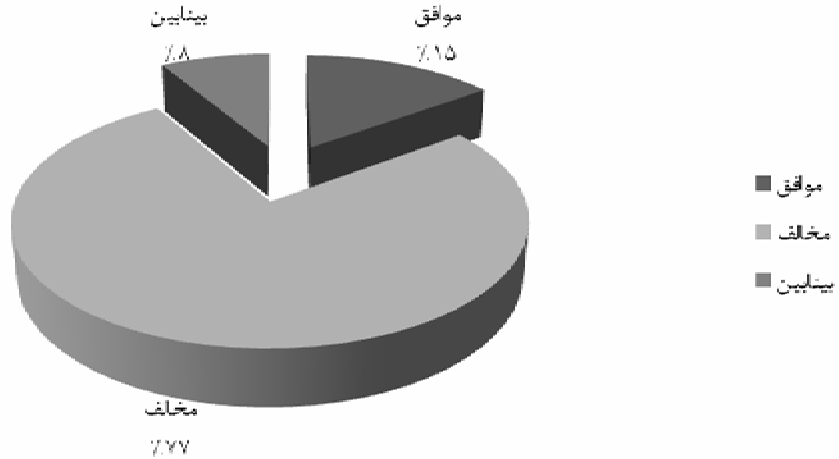
نگرش	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا	پایین	
خیلی زیاد	۹/۶	۶/۲	۹/۱	۹/۲	۱۲	۸/۶	۹/۶	۸/۴	
زیاد	۲۴/۷	۲۴/۸	۲۵/۱	۲۲/۷	۲۶/۷	۱۷/۲	۲۴/۹	۲۳/۷	
نسبتاً زیاد	۳۷	۴۰	۳۶/۵	۳۹/۷	۴۰/۹	۴۶	۴۰/۹	۳۶/۴	
نسبتاً کم	۲۲	۲۳	۲۰/۸	۲۱/۸	۱۶/۵	۲۲/۴	۱۹/۲	۲۳/۷	
کم	۴/۳	۳/۴	۵/۷	۴	۲/۸	۳/۴	۳/۲	۵	
خیلی کم	۲/۳	۲/۶	۲/۹	۲/۷	۱/۱	۲/۳	۲/۲	۲/۸	
آماره	۶۳/۰۸۱							۳۹/۲۴۷	
سطح معنی داری	۰/۰۰۰							۰/۰۰۰	
ضریب همبستگی	۰/۰۴۶ = وی کرامرز							۰/۰۸۱ = وی کرامرز	

نتایج پاسخ‌های داده‌شده به گویۀ "با مرگ انسان همه چیز تمام می‌شود" نشان می‌دهد که ۷۷ درصد با این عبارت مخالف هستند و تنها حدود ۱۵ درصد اعلام کرده‌اند که موافق هستند؛ ۸ درصد نیز نظر بینابین دارند. رابطه بین جنسیت و عبارت "همه چیز پس از مرگ تمام می‌شود" معنادار است، هر چند شدت رابطه بسیار ضعیف است. زنان بیشتر از مردان مخالفت خود را با این عبارت بیان کرده‌اند و کمتر از آنها با آن موافق بوده‌اند. رابطه معنادار و البته بسیار ضعیفی بین سن و گویۀ مذکور وجود دارد. هر چه سن افراد افزایش می‌یابد میزان مخالفت با این گویۀ افزایش می‌یابد. رابطه بین تحصیلات و این گویۀ نیز، هر چند در حد ضعیف، معنادار است و هر اندازه تحصیلات افزایش می‌یابد موافقت با این جمله کاهش می‌یابد و همچنین هر چه میزان تحصیلات افزایش می‌یابد افراد بیشتری با آن مخالفت خود نشان می‌دهند. رابطه بین نوع فعالیت و این گویۀ نیز معنادار است و دانشجویان کمترین میزان موافقت را با گویۀ مذکور داشته‌اند؛ همچنین دانشجویان و افراد شاغل بیشترین مخالفت را نسبت به گویۀ مذکور نشان داده‌اند. بین وضعیت اقتصادی و گویۀ مذکور رابطه معناداری وجود ندارد.

جدول ۴ - ۳. با مرگ انسان همه چیز تمام می‌شود.

	کاملاً موافق	موافق	بینابین	مخالف	کاملاً مخالف	بدون پاسخ	جمع
تعداد	۴۴۸	۴۶۰	۵۱۷	۲۰۵۶	۲۶۰۱	۱۱	۶۰۹۳
درصد	۷/۴	۷/۵	۸/۵	۳۳/۷	۴۲/۷	۰/۲	۱۰۰

نمودار ۲ - ۳. با مرگ انسان همه چیز تمام می‌شود.

جدول ۵ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "با مرگ انسان همه چیز تمام می‌شود." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر / نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵ - ۱۹	۲۰ - ۲۴	۲۵ - ۲۹	زیردیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۸/۹	۵/۶	۹/۵	۶/۳	۶/۷	۱۱/۵	۷/۵	۴/۵
موافق	۸/۲	۶/۹	۸/۹	۷/۹	۶/۲	۱۰/۴	۷/۷	۵/۶
بینابین	۹/۱	۷/۹	۹	۸/۳	۸/۳	۹/۵	۷/۶	۸/۷
مخالف	۳۳/۸	۳۳/۹	۳۱/۴	۳۳/۷	۳۶	۳۲/۵	۳۴/۵	۳۴/۲
کاملاً مخالف	۴۰	۴۵/۷	۴۱/۲	۴۳/۸	۴۲/۸	۳۶/۲	۴۲/۷	۴۶/۸
آماره	۳۹/۳۹۳		۳۱/۸۸۸			۱/۱۷		
سطح معنی داری	۰/۰۰۰		۰/۰۰۰			۰/۰۰۰		
ضریب همبستگی	۰/۰۸۱ = وی کرامرز		۰/۰۳۱ = کندال تاو سی			۰/۱۰۱ = کندال تاو سی		

جدول ۶ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "با مرگ انسان همه چیز تمام می‌شود؟" برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر / نگرش	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا	
کاملاً موافق	۸/۹	۵/۳	۷	۷/۵	۸/۳	۱۰/۳	۷/۹	۶/۸
موافق	۷/۸	۶/۴	۸/۴	۵/۶	۱۰/۹	۱۱/۴	۷/۸	۷/۳
بینابین	۹	۸/۶	۱۰/۵	۷/۲	۶/۶	۶/۹	۸/۷	۸/۴
مخالف	۳۳	۳۱/۷	۳۴/۹	۳۵/۹	۳۴/۲	۳۴/۹	۳۲/۸	۳۵/۱
کاملاً مخالف	۴۱/۳	۴۸	۳۹/۲	۴۳/۸	۴۰/۱	۳۶/۶	۴۲/۹	۴۲/۴
آماره	۷۱/۹۰۸							۵/۶۷
سطح معنی داری	۰/۰۰۰							۰/۲۲۵
ضریب همبستگی	۰/۰۵۵ = وی کرامرز							-

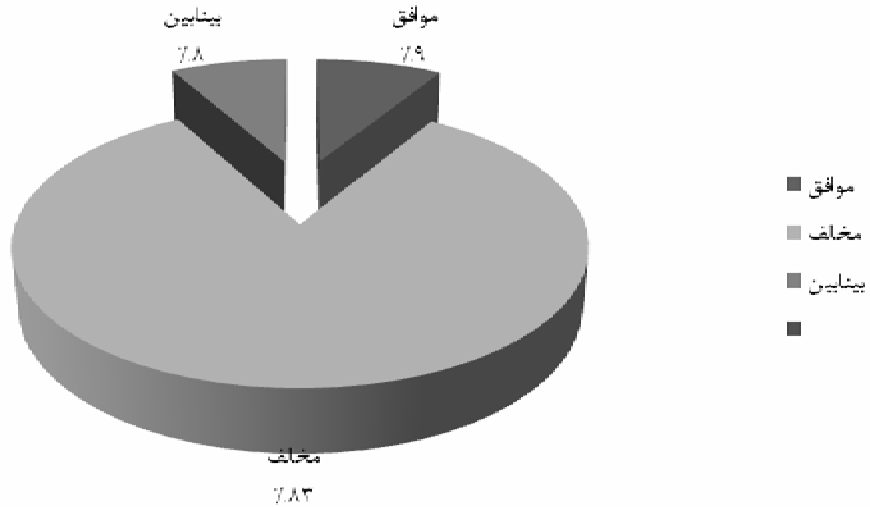
گویه دیگری که در بعد اعتقادی سنجش شد، این است که “گاهی اوقات در وجود خدا شک می‌کنم.” از پاسخگویان خواسته شد تا میزان مخالفت یا موافقت خود را بیان کنند. نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که ۸۳ درصد افراد با این عبارت مخالف و کاملاً مخالف هستند و ۹ درصد موافق و کاملاً موافق هستند ۸ درصد افراد نیز نظر بینابین دارند.

بین جنسیت و گویه مذکور رابطه معنادار وجود دارد، هر چند شدت آن بسیار ضعیف است. در کل مردان بیشتر از زنان با عبارت مذکور موافقت دارند؛ به عبارتی دیگر زنان کمتر در وجود خداوند شک می‌کنند. بین گروه‌های سنی و شک در وجود خدا رابطه معناداری و معکوس وجود دارد؛ یعنی افراد با سنین بالاتر مخالفت بیشتری با گویه مذکور دارند. با افزایش تحصیلات نیز مانند افزایش سن میزان مخالفت افزایش می‌یابد و همچنین با کاهش تحصیلات میزان موافقت افزایش می‌یابد. بین نوع فعالیت و این گویه نیز رابطه معنادار وجود دارد و افراد بیکار و سرباز تقریباً به یک اندازه بیشتر از دیگران با عبارت مذکور موافقت دارند و شاغلین بیشتر از بقیه مخالفت خود را با این عبارت بیان کرده‌اند. بین وضعیت اقتصادی و این گویه نیز رابطه معنادار معکوس، هر چند در حد بسیار ضعیف، وجود دارد. یعنی افراد دارای وضعیت اقتصادی پایین‌تر کمتر در وجود خدا شک دارند، اما این تفاوت بسیار نامحسوس است.

جدول ۷ - ۳. گاهی اوقات در وجود خدا شک می‌کنم.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۲۰	۳۴۴۵	۱۵۹۷	۴۹۳	۳۸۷	۱۵۱	تعداد
۱۰۰	۰/۳	۵۶/۵	۲۶/۲	۸/۱	۶/۴	۲/۵	درصد

نمودار ۳ - ۲. گاهی اوقات در وجود خدا شک می‌کنم.

جدول ۸ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "گاهی اوقات به وجود خدا شک می‌کنم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر / نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵ - ۱۹	۲۰ - ۲۴	۲۵ - ۲۹	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۳/۱	۱/۸	۳/۱	۲/۳	۲/۳	۳/۵	۲/۴	۱/۹
موافق	۷/۴	۵/۳	۷/۴	۶/۴	۵/۵	۷/۹	۶/۲	۵/۶
بینابین	۸/۸	۷/۴	۹/۴	۷/۹	۷/۴	۹/۶	۷/۳	۸
مخالف	۲۶/۶	۲۵/۹	۲۷/۱	۲۵	۲۷/۲	۲۸/۱	۲۶/۳	۲۵/۴
کاملاً مخالف	۵۴/۲	۵۹/۶	۵۳/۱	۵۸/۴	۵۷/۷	۵۰/۹	۵۷/۹	۵۹/۲
آماره	۳۱/۱۶۸		۲۰/۸۶۷			۳۸/۷۳۵		
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰		۰/۰۰۸			۰/۰۰۰		
ضریب همبستگی	۰/۰۷۲ = وی کرامرز		۰/۰۳۵ = کندال تاو سی			۰/۰۵۷ = کندال تاو سی		

جدول ۹ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "گاهی اوقات به وجود خدا شک می‌کنم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر / نگرش	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا	
کاملاً موافق	۳/۲	۱/۷	۲/۸	۲/۷	۱/۸	۳/۴	۲/۶	۲/۲
موافق	۵/۷	۶/۳	۸/۱	۵/۳	۶/۲	۷/۴	۶/۲	۶/۵
بینابین	۸/۹	۸/۵	۸/۳	۶/۵	۸/۸	۸/۶	۷/۶	۸/۸
مخالف	۲۸/۵	۲۱/۴	۲۸/۴	۲۷/۹	۲۶/۲	۲۳/۴	۲۵/۱	۲۷/۵
کاملاً مخالف	۵۳/۷	۶۲/۱	۵۲/۵	۵۷/۵	۵۷	۵۷/۱	۵۸/۴	۵۴/۹

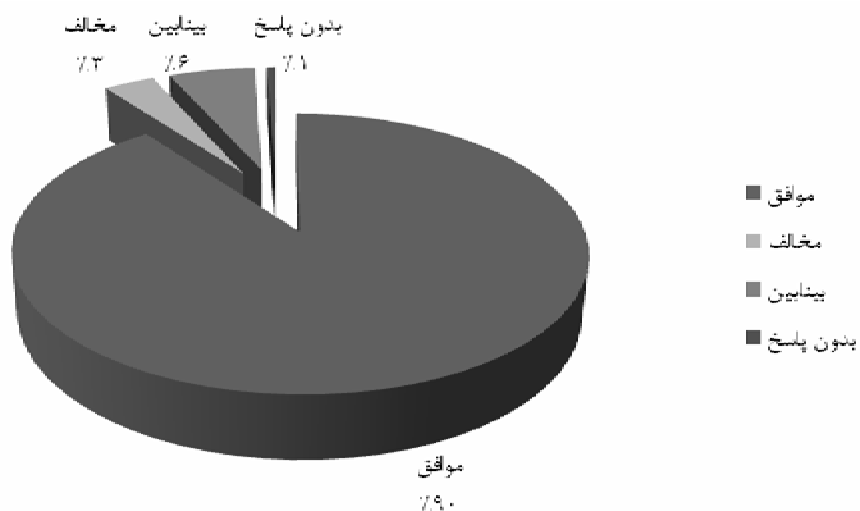
آماره	۵۵/۰۸۶	۱۰/۱۹۷
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰	۰/۰۳۷
ضریب همبستگی	۰/۰۴ = وی کرامرز	۰/۰۴۱ = وی کرامرز

گفته شد “خداوند ناظر اعمال ماست و کارهای نیک و بد ما را می‌بیند.” پاسخ‌ها نشان می‌دهد که ۹۰ درصد موافق و کاملاً موافق و ۳ درصد با این گویه مخالف و کاملاً مخالف هستند؛ ۶ درصد افراد نیز نظر بینابین دارند. رابطه بین جنسیت و گویه بالا معنادار است و زنان به طور معناداری بیشتر از مردان با این جمله موافق هستند. رابطه بین سن و این گویه معنادار نیست و تفاوت معناداری از لحاظ موافقت یا مخالفت با این گویه بین گروه‌های سنی وجود ندارد. هرچه میزان تحصیلات افزایش می‌یابد میزان موافقت با عبارت مذکور افزایش و میزان مخالف با آن به طور معناداری به لحاظ آماری کاهش می‌یابد. رابطه بین وضعیت فعالیت و گویه مذکور معنادار نیست. رابطه بین وضعیت اقتصادی و گویه مذکور نیز معنادار نمی‌باشد.

جدول ۱۰ - ۳. خداوند ناظر اعمال ما است و کارهای نیک و بد ما را می‌بیند

	کاملاً موافق	موافق	بینابین	مخالف	کاملاً مخالف	بدون پاسخ	جمع
تعداد	۴۰۸۳	۱۳۵۹	۳۶۴	۱۰۳	۱۱۰	۳۸	۶۰۹۳
درصد	۶۷	۲۲/۹	۶	۱/۷	۱/۸	۰/۶	۱۰۰

نمودار ۴ - ۳. خداوند ناظر اعمال ما است و کارهای نیک و بد ما را می‌بیند

جدول ۱۱ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "خداوند ناظر اعمال ما است و کارهای نیک و بد ما را می‌بیند." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

میزان تحصیلات			سن			جنسیت		متغیر نگرش
						مرد	زن	
کاردانی و بالاتر	دیپلم	زیردیپلم	۲۹ - ۲۵	۲۴ - ۲۰	۱۵ - ۱۹	مرد	زن	
۶۶/۶	۷۰/۸	۶۴	۶۸	۶۷/۳	۶۶/۷	۷۰/۵	۶۴/۴	کاملاً موافق
۲۴/۵	۲۰/۱	۲۵	۲۳/۸	۲۲/۷	۲۲/۹	۲۱/۷	۲۴/۴	موافق
۵/۵	۵/۶	۷/۴	۵/۳	۶/۲	۶/۶	۴/۹	۷/۱	بینابین
۱/۴	۲	۱/۹	۱/۴	۱/۸	۲	۱/۱	۲/۲	مخالف
۲/۱	۱/۵	۱/۷	۱/۶	۲/۱	۱/۸	۱/۸	۱/۹	کاملاً مخالف
۲۹/۷۴			۷/۸۲۷			۳۶/۷۲		آماره
۰/۰۰۰			۰/۴۵			۰/۰۰۰		سطح معنی‌داری
-۰/۰۱۱ = کندانال تاو سی			-			۰/۰۷۸ = وی کرامرز		ضریب همبستگی

جدول ۱۲ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "خداوند ناظر اعمال ما است و کارهای نیک و بد ما را می‌بیند." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

وضعیت اقتصادی		نوع فعالیت						متغیر نگرش
		دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	
۶۷/۶	۶۷/۱	۶۹/۷	۷۰/۲	۶۶/۸	۶۵/۲	۶۸	۶۸/۳	کاملاً موافق
۲۲/۹	۲۳/۲	۱۷/۷	۲۲/۴	۲۳/۷	۲۴/۷	۲۲/۵	۲۲/۳	موافق
۶/۴	۵/۸	۸	۴	۵/۳	۶/۹	۶/۳	۵/۶	بینابین
۱/۵	۱/۹	۱/۱	۲/۱	۱/۸	۱/۸	۱/۵	۱/۲	مخالف
۱/۶	۲	۳/۴	۱/۴	۲/۴	۱/۴	۱/۷	۱/۷	کاملاً مخالف
۳/۷۳۷		۲۴/۷۹۹						آماره
۰/۴۴۳		۰/۲۰۹						سطح معنی‌داری
-		-						ضریب همبستگی

درباره وجود امر به معروف و نهی از منکر برای اصلاح جامعه نیز نظر پاسخگویان پرسیده شد که ۷۶ درصد پاسخگویان عقیده دارند برای اصلاح امور جامعه واجب است و ۷ درصد مخالف و کاملاً مخالف هستند؛ ۱۶ درصد نیز نظر بینابین دارند.

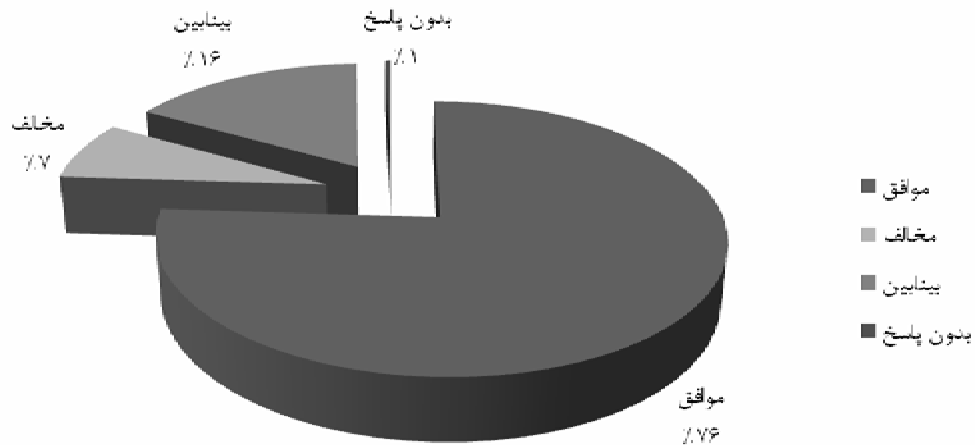
رابطه بین جنسیت و گویه مذکور معنادار است و زنان بیشتر از مردان موافقت خود را اعلام کرده‌اند و در عوض مردان بیش از زنان کاملاً مخالف و مخالف بوده‌اند. رابطه معناداری بین گروه‌های سنی و عبارت فوق وجود ندارد؛ یعنی افراد سنین مختلف تقریباً به یک نسبت میزان مخالفت یا موافقت خود را با این جمله بیان کرده‌اند. رابطه گروه‌های تحصیلی با این عبارت نشان می‌دهد که افراد دیپلم و زیردیپلم بیشتر از بقیه با این جمله موافق هستند و افراد با تحصیلات کاردانی و بالاتر بیشتر از دو گروه دیپلم و زیردیپلم با این گویه مخالف هستند. افراد

خانه‌دار بیشتر از دیگران با عبارت مذکور موافق هستند. دانشجویان و شاغلان تقریباً به یک اندازه به نسبت بیشتری با عبارت مذکور مخالفت کرده‌اند. رابطه بین وضعیت اقتصادی پاسخگویان و عبارت فوق معنادار نیست؛ یعنی افراد با وضع اقتصادی بالا و پایین تقریباً به یک نسبت با این جمله موافق یا مخالف هستند.

جدول ۱۳ - ۳. امر به معروف و نهی از منکر برای اصلاح امور جامعه واجب است.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۲۴	۱۳۸	۳۰۷	۹۹۳	۲۲۷۵	۲۳۵۶	تعداد
۱۰۰	۰/۴	۲/۳	۵	۱۶/۳	۳۷/۳	۳۸/۷	درصد

نمودار ۵ - ۳. امر به معروف و نهی از منکر برای اصلاح امور جامعه واجب است.

جدول ۱۴ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "امر به معروف و نهی از منکر برای اصلاح امور جامعه واجب است." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۳۶/۳	۴۱/۳	۳۷/۵	۳۹	۳۸/۸	۳۷/۴	۴۲/۷	۳۵/۹
موافق	۳۸	۳۶/۹	۳۸/۳	۳۷	۳۷/۵	۴۱/۸	۳۶	۳۶/۳
بینابین	۱۷/۳	۱۵/۵	۱۶/۳	۱۷/۲	۱۶/۳	۱۴/۶	۱۴/۲	۱۹/۵
مخالف	۵/۶	۴/۵	۶	۴/۳	۵/۱	۴/۶	۴/۹	۵/۴
کاملاً مخالف	۲/۷	۱/۸	۱/۹	۲/۵	۲/۳	۱/۶	۱/۲	۲/۹
آماره	۲۲/۲۴		۱۱/۳۱۸			۵۴/۶۵		
سطح معنی داری	۰/۰۰۰		۰/۱۸۴			۰/۰۰۰		
ضریب همبستگی	۰/۰۶۱ = وی کرامرز		-			۰/۰۴۴ = کندال تاو سی		

جدول ۱۵ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "امر به معروف و نهی از منکر برای اصلاح امور جامعه واجب است." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

وضعیت اقتصادی	نوع فعالیت							متغیر	
	پایین	بالا	سرباز	خانه‌دار	شاغل	بیکار	دانشجو	دانش آموز	نگرش
	۳۸/۲	۳۹/۴	۴۰/۲	۴۳/۳	۳۸/۱	۳۷/۹	۳۶/۹	۴۰/۱	کاملاً موافق
	۳۹/۲	۳۶	۴۰/۲	۴۰/۹	۳۷/۶	۳۸/۵	۳۴/۸	۳۷/۲	موافق
	۱۵/۶	۱۷/۱	۱۳/۲	۱۱/۳	۱۶/۷	۱۶	۲۰/۲	۱۵/۵	بینابین
	۵/۱	۵	۵/۲	۲/۹	۵	۵/۶	۵	۵/۳	مخالف
	۲	۲/۵	۱/۱	۱/۷	۲/۷	۱/۷	۳	۱/۹	کاملاً مخالف
	۸/۷۱۷		۵۴/۸۸۶						آماره
	۰/۰۶۹		۰/۰۰۰						سطح معنی‌داری
	-		۰/۰۴۸ = وی کرامرز						ضریب همبستگی

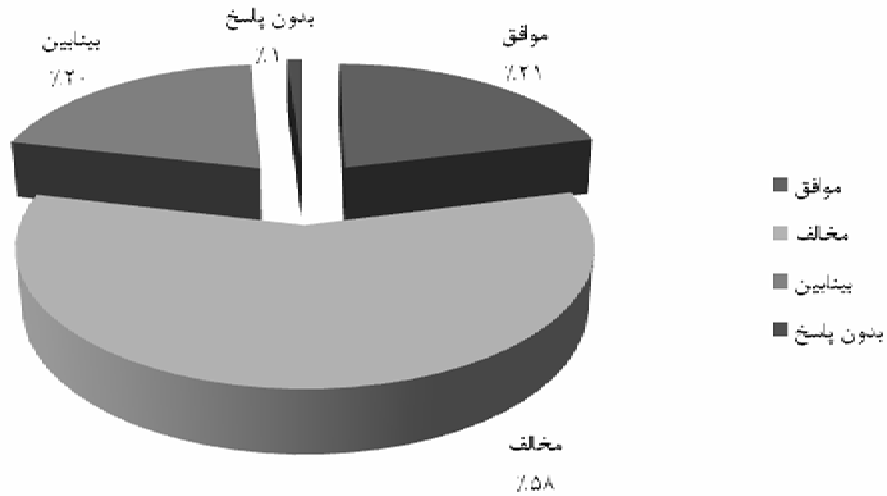
"شک در عقاید مذهبی" از دیگر سؤالات بُعد اعتقادی است که ۲۱ درصد موافق و کاملاً موافق و ۵۸ درصد مخالف و کاملاً مخالف دارد؛ ۲۰ درصد افراد نیز نظر بینابین دارند.

رابطه بین جنسیت و گویه مذکور معنادار است، بدین ترتیب که مردان بیشتر از زنان موافق این جمله بوده‌اند و در عوض زنان بیشتر از مردان با این عبارت مخالفت کرده‌اند. رابطه بین سن با گویه مذکور نیز معنادار است و جهت رابطه نشان می‌دهد که با افزایش سن میزان مخالفت با گویه مذکور افزایش می‌یابد. رابطه بین تحصیلات و گویه مذکور نیز معنادار نیست و افراد با تحصیلات مختلف نظر چندان متفاوتی نسبت به گویه مذکور ندارند. رابطه بین وضعیت فعالیت و گویه مذکور معنادار نیست و بین گروه‌های مختلف شغلی از لحاظ موافقت یا مخالفت با گویه مذکور تفاوت معناداری به لحاظ آماری وجود ندارد. رابطه بین وضعیت اقتصادی و گویه مذکور نیز معنادار نیست و بین دو گروه وضعیت اقتصادی از این لحاظ تفاوت معناداری وجود ندارد.

جدول ۱۶ - ۳. گاهی در مورد عقاید مذهبی‌ام شک می‌کنم.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۶۴	۱۴۰۶	۲۱۰۷	۱۲۳۴	۹۵۶	۳۲۳	تعداد
۱۰۰	۱/۱	۲۳/۱	۳۴/۶	۲۰/۳	۱۵/۷	۵/۳	درصد

نمودار ۶-۳. گاهی در مورد عقاید مذهبی‌ام شک می‌کنم.

جدول ۱۷-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "گاهی در مورد عقاید مذهبی‌ام شک می‌کنم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر / نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	زیردیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۶/۵	۴/۱	۶/۶	۴/۳	۵/۶	۵/۹	۵/۶	۴/۷
موافق	۱۷/۲	۱۴/۵	۱۷/۳	۱۶/۵	۱۴/۱	۱۶/۸	۱۵/۴	۱۵/۸
بینابین	۲۰/۴	۲۰/۵	۱۹/۹	۲۲	۱۹/۲	۱۹/۴	۲۰/۴	۲۱/۲
مخالف	۳۳/۶	۳۶/۵	۳۳/۲	۳۴	۳۷/۶	۳۵/۷	۳۴/۵	۳۵
کاملاً مخالف	۲۲/۳	۲۴/۴	۲۳/۱	۲۳/۱	۲۳/۵	۲۲/۱	۲۴/۱	۲۳/۲
آماره	۲۹/۰۱۹		۲۶/۸۰۵			۷/۳۷۶		
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰		۰/۰۰۱			۰/۴۹۷		
ضریب همبستگی	۰/۰۷ = وی کرامرز		۰/۰۳ = کندال تاو سی			-		

جدول ۱۸-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "گاهی در مورد عقاید مذهبی‌ام شک می‌کنم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر / نگرش	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی	
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا		پایین
کاملاً موافق	۶/۷	۵/۱	۴/۷	۵/۸	۳/۷	۴/۱	۵/۵	۵/۲	
موافق	۱۵/۵	۱۷/۵	۱۷/۲	۱۴/۲	۱۳/۴	۱۷/۱	۱۵/۳	۱۶/۸	
بینابین	۱۹/۹	۲۰/۳	۲۲	۱۹/۹	۱۹/۶	۲۳/۵	۲۰/۳	۲۰/۷	
مخالف	۳۴	۳۳/۸	۳۴/۵	۳۶/۲	۳۸/۶	۳۴/۷	۳۴/۷	۳۵	
کاملاً مخالف	۲۳/۹	۲۳/۴	۲۱/۶	۲۳/۸	۲۴/۶	۲۰/۶	۲۴/۱	۲۲/۳	
آماره	۲۸/۸۱۴							۴/۶۲۸	
سطح معنی‌داری	۰/۰۹۱							۰/۳۲۸	
ضریب همبستگی	-							-	

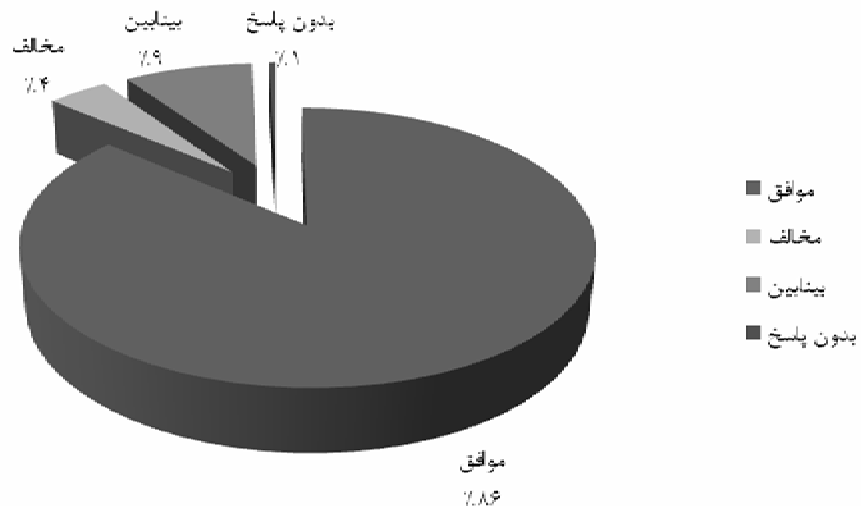
نگرش پاسخگویان درباره رسیدگی به اعمال و رفتار در روز قیامت بدین شرح است: ۸۶ درصد موافق و کاملاً موافق، ۴ درصد مخالف و کاملاً مخالف و ۹ درصد نیز نظر بینابین دارند.

زنان به طور معناداری بیشتر از مردان موافق و مردان بیش از زنان مخالف هستند. بین گروه‌های سنی و جمله فوق رابطه معناداری وجود ندارد؛ یعنی افراد با سنین مختلف تقریباً به یک نسبت با این جمله موافق یا مخالف هستند. رابطه بین تحصیلات و گویه مذکور نیز معنادار نیست. همچنین رابطه بین وضعیت فعالیت و وضعیت اقتصادی و جمله فوق نیز معنادار نیست و با تغییر نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی موافقت یا مخالفت افراد با گویه مذکور به طرز معناداری تفاوت نمی‌کند.

جدول ۱۹ - ۳. در روز قیامت به اعمال و رفتار ما رسیدگی می‌شود.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۳۰	۱۱۳	۱۴۵	۵۴۶	۱۵۱۶	۳۷۴۳	تعداد
۱۰۰	۰/۵	۱/۹	۲/۴	۹	۲۴/۹	۶۱/۴	درصد

نمودار ۷ - ۳. در روز قیامت به اعمال و رفتار ما رسیدگی می‌شود.

جدول ۲۰ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "در روز قیامت به اعمال و رفتار ما رسیدگی می‌شود." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵ - ۱۹	۲۰ - ۲۴	۲۵ - ۲۹	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۵۸/۷	۶۵	۶۲/۳	۶۲/۸	۵۹/۹	۶۰/۳	۶۴	۶۰/۵
موافق	۲۶/۴	۲۳/۶	۲۴	۲۵	۲۶	۲۶/۱	۲۳/۷	۲۵/۶
بینابین	۱۰/۱	۷/۸	۹/۸	۸/۶	۸/۹	۹/۴	۸/۲	۹/۵
مخالف	۲/۶	۲/۱	۲/۴	۱/۹	۲/۸	۲/۵	۲/۶	۲/۲
کاملاً مخالف	۲/۲	۱/۵	۱/۴	۱/۷	۲/۳	۱/۷	۱/۶	۲/۲
آماره	۲۹/۴۷۶		۱۳/۶۸۷			۱۰/۹۲۷		
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰		۰/۰۹			۰/۲۰۶		
ضریب همبستگی	۰/۰۷ = وی کرامرز		-			-		

جدول ۲۱ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "در روز قیامت به اعمال و رفتار ما رسیدگی می‌شود." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر نگرش	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی	
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا		پایین
کاملاً موافق	۶۴/۳	۶۲/۸	۶۰/۵	۶۰/۲	۶۱/۳	۶۱/۵	۶۲/۶	۶۰/۷	
موافق	۲۳/۳	۲۳/۸	۲۵/۵	۲۶/۸	۲۶/۴	۲۳/۶	۲۴/۱	۲۶/۲	
بینابین	۸/۵	۹/۳	۱۰/۴	۸	۸/۴	۱۰/۳	۹/۳	۸/۷	
مخالف	۲/۳	۲/۳	۲/۴	۲/۴	۲/۱	۳/۴	۲/۳	۲/۵	
کاملاً مخالف	۱/۷	۱/۸	۱/۲	۲/۶	۱/۸	۱/۱	۱/۸	۱/۹	
آماره	۲۰/۵۸							۴/۳۱۵	
سطح معنی‌داری	۰/۴۲۲							۰/۳۶۵	
ضریب همبستگی	-							-	

پرسش دیگر از جوانان درباره "رسمیت پایبندی به اعتقادات مذهبی" است. ۱۴ درصد موافق و کاملاً موافق و ۷۱ درصد مخالف و کاملاً مخالف بوده و معتقدند که پایبندی به عقاید مذهبی برای آنها چندان اهمیت ندارد؛ ۱۴ درصد نیز نظر بینابین دارند.

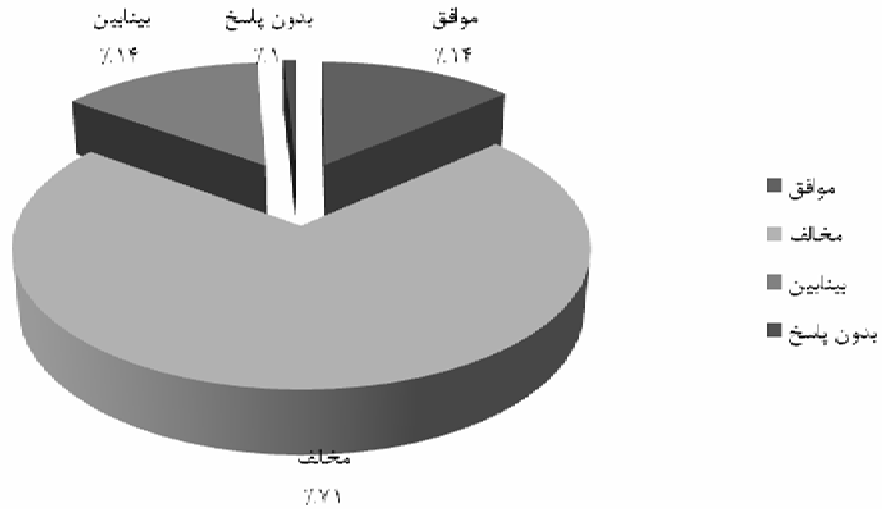
مردان بیشتر از زنان موافق‌اند و مخالفت زنان بیشتر از مردان است و این تفاوت به لحاظ آماری معنادار است. بین گروه‌های سنی و میزان رسمیت پایبندی به اعتقادات مذهبی رابطه معناداری وجود دارد و جهت رابطه نشان می‌دهد که با افزایش سن مخالفت با این گویه و با کاهش سن موافقت با آن افزایش می‌یابد. هر اندازه تحصیلات بالاتر می‌رود میزان موافقت با جمله بالا کاهش و میزان مخالفت افزایش می‌یابد؛ به عبارتی تحصیل کرده‌ها پایبندی بیشتری به عقاید مذهبی دارند. افراد خانه‌دار بیشتر از بقیه با این جمله مخالف و کمتر از بقیه گروه‌ها با این گویه موافق هستند. دانش‌آموزان و سربازان بیشترین موافقت را با گویه مذکور داشته‌اند. رابطه بین وضعیت اقتصادی و

گویه مذکور نیز معنادار است و با افراد دارای وضعیت اقتصادی بالا با گویه مذکور بیشتر موافق و کمتر مخالف بوده‌اند.

جدول ۲۲ - ۳. پایبندبودن به عقاید مذهبی چندان برای من مهم نیست.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۵۵	۲۰۹۷	۲۲۵۹	۸۵۵	۵۶۷	۲۶۰	تعداد
۱۰۰	۰/۹	۳۴/۴	۳۷/۱	۱۴	۹/۳	۴/۳	درصد

نمودار ۸ - ۳. پایبندبودن به عقاید مذهبی چندان برای من مهم نیست.

جدول ۲۳ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "پایبندبودن به عقاید مذهبی چندان برای من مهم نیست." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

میزان تحصیلات			سن			جنسیت		متغیر
کاردانی و بالاتر	دیپلم	زیردیپلم	۲۹-۲۵	۲۴-۲۰	۱۵-۱۹	زن	مرد	نگرش
۳/۸	۳/۷	۵/۸	۳/۹	۳/۸	۵/۵	۲/۷	۵/۷	کاملاً موافق
۸/۷	۸/۹	۱۱/۴	۸/۳	۸/۴	۱۲/۳	۷/۳	۱۱/۲	موافق
۱۳/۶	۱۳/۸	۱۵/۶	۱۳/۵	۱۳/۸	۱۵/۶	۱۲/۵	۱۵/۹	بینابین
۳۷/۸	۳۷	۳۷/۸	۳۹/۲	۳۷/۸	۳۴/۹	۳۷/۸	۳۷/۲	مخالف
۳۶/۲	۳۶/۶	۲۹/۴	۳۵/۱	۳۶/۲	۳۱/۸	۳۹/۶	۳۰/۱	کاملاً مخالف
۳۸/۷۳۶			۴۰/۱۷۷			۱/۰۶۱		آماره
۰/۰۰۰			۰/۰۰۰			۰/۰۰۰		سطح معنی داری
۰/۰۵۵ = کندال تاو سی			۰/۰۴۶ = کندال تاو سی			۰/۱۳۳ = وی کرامرز		ضریب همبستگی

جدول ۲۴ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "پایند بودن به عقاید مذهبی چندان برای من مهم نیست." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

وضعیت اقتصادی	نوع فعالیت							متغیر نگرش	
	پایین	بالا	سرباز	خانه‌دار	شاغل	بیکار	دانشجو		دانش‌آموز
	۳/۷	۴/۸	۲/۹	۳/۱	۴/۷	۴/۱	۴/۱	۵/۱	کاملاً موافق
	۸/۴	۱۰/۲	۱۲/۷	۷/۱	۸/۶	۸/۴	۹/۶	۱۱/۲	موافق
	۱۵/۱	۱۳/۵	۱۷/۳	۱۲/۲	۱۲	۱۵/۷	۱۴/۳	۱۵/۶	بینابین
	۳۹/۶	۳۵/۶	۳۵/۳	۴۰/۴	۳۹/۲	۳۸/۳	۳۵/۸	۳۶	مخالف
	۳۳/۲	۳۵/۸	۳۱/۸	۳۷/۳	۳۵/۶	۳۳/۵	۳۶/۱	۳۲/۱	کاملاً مخالف
	۲۰/۸۰۴		۳۹/۶۷۱					آماره	
	۰/۰۰۰		۰/۰۰۵					سطح معنی‌داری	
	۰/۰۵۹ = وی کرامرز		۰/۰۴۱ = وی کرامرز					ضریب همبستگی	

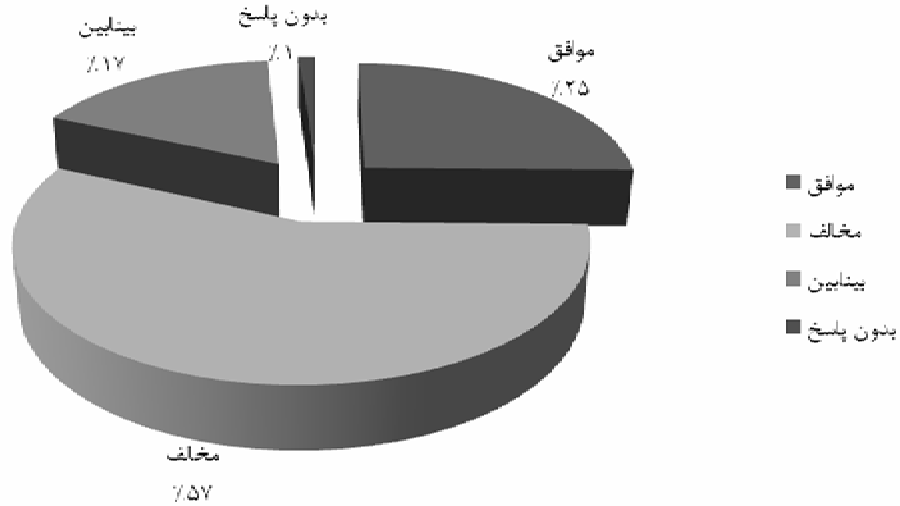
طی پرسش دیگری از پاسخگویان میزان موافقت آنها نسبت به گویه روبرو پرسیده شده است: "تهی از منکر وظیفه عالمان دینی است نه وظیفه هر کسی". از بین پاسخگویان ۲۵ درصد موافق و کاملاً موافق و ۵۷ درصد مخالف و کاملاً مخالف این گویه هستند؛ ۱۷ درصد نیز نظر بینابین دارند.

مردان بیشتر از زنان با این عبارت موافق‌اند و برعکس زنان بیشتر از مردان مخالف هستند. رابطه معناداری بین گروه‌های سنی و عبارت فوق وجود دارد، بدین ترتیب که سنین پایین‌تر بیشتر موافق و سنین بالاتر بیشتر با این گویه مخالف بوده‌اند. هر اندازه تحصیلات کاهش می‌یابد میزان موافقت افزایش می‌یابد و هر اندازه تحصیلات افزایش می‌یابد میزان مخالفت نیز افزایش می‌یابد. سربازان بیشترین میزان موافقت و کمترین میزان مخالفت را با گویه مذکور داشته‌اند. همچنین دانشجویان و خانه‌دارها کمترین میزان موافقت با گویه مذکور را داشته‌اند و خانه‌دارها بیشترین میزان مخالفت با آن را داشته‌اند. افراد دارای وضع اقتصادی بالا موافقت بیشتر و مخالفت کمتری با گویه مذکور در مقایسه با افراد دارای وضع اقتصادی پایین داشته‌اند.

جدول ۲۵ - ۳. نهی از منکر وظیفه عالمان دینی است نه وظیفه هر کس

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۶۸	۱۲۵۱	۲۱۹۵	۱۰۴۱	۹۴۸	۵۹۰	تعداد
۱۰۰	۱/۱	۲۰/۵	۳۶	۱۷/۱	۱۵/۶	۹/۷	درصد

نمودار ۹ - ۳. نهی از منکر وظیفه عالمان دینی است نه وظیفه هر کس

جدول ۲۶ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "نهی از منکر وظیفه عالمان دینی است نه وظیفه هر کس" برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵ - ۱۹	۲۰ - ۲۴	۲۵ - ۲۹	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۱۰/۸	۸/۷	۱۲/۳	۸/۸	۸/۸	۱۱	۱۰/۱	۸/۷
موافق	۱۶/۲	۱۵/۳	۱۷/۳	۱۵/۵	۱۴/۹	۱۶/۹	۱۶/۱	۱۴/۷
بینابین	۱۸/۱	۱۶/۵	۱۸/۵	۱۷/۸	۱۵/۸	۱۸/۱	۱۶/۳	۱۷/۷
مخالف	۳۴/۶	۳۸/۳	۳۳/۱	۳۶/۳	۳۹/۶	۳۴/۷	۳۷/۶	۳۶/۸
کاملاً مخالف	۲۰/۳	۲۱/۲	۱۸/۸	۲۱/۷	۲۱	۱۹/۲	۱۹/۹	۲۲/۲
آماره	۱۵/۷۱		۳۷/۴۰۱			۱۷/۷۳۴		
سطح معنی داری	۰/۰۰۳		۰/۰۰۰			۰/۰۲۳		
ضریب همبستگی	۰/۰۵۱ = وی کرامرز		۰/۰۵۳ = کندال تاو سی			۰/۰۴۲ = کندال تاو سی		

جدول ۲۷ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "نهی از منکر وظیفه عالمان دینی است نه وظیفه هر کس" برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا	
کاملاً موافق	۱۲/۴	۸/۶	۹/۴	۱۰	۷/۸	۱۱/۲	۱۰/۶	۸/۹
موافق	۱۶/۵	۱۴/۶	۱۵/۸	۱۵/۷	۱۵/۴	۲۰	۱۶/۵	۱۴/۹
بینابین	۱۷/۳	۱۸/۸	۱۹/۲	۱۶/۲	۱۴/۲	۱۷/۱	۱۷/۴	۱۷/۳
مخالف	۳۲	۳۵/۷	۳۶/۳	۳۷/۵	۴۳/۸	۳۳/۵	۳۴/۲	۳۸/۸
کاملاً مخالف	۲۱/۹	۲۲/۳	۱۹/۲	۲۰/۶	۱۸/۹	۱۸/۲	۲۱/۴	۲۰/۲
آماره	۴۹/۳۹۴							۱۶/۵۶۲

سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰	۰/۰۰۲
ضریب همبستگی	۰/۰۱۰ = وی کرامرز	۰/۰۵۳ = وی کرامرز

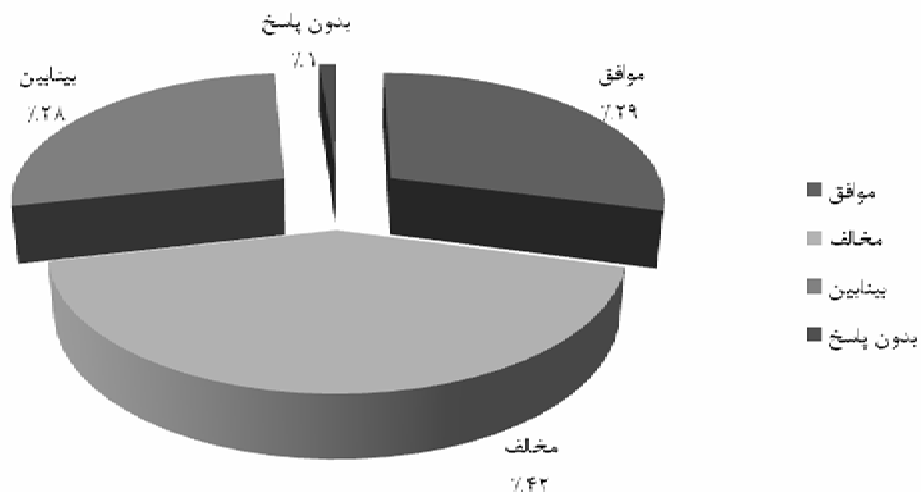
طی پرسش دیگری نگرش افراد در مورد “رفت و آمد با کسانی که عقاید غیرمذهبی دارند” بررسی شده است. نتایج نشان می‌دهد که ۲۹ درصد موافق و کاملاً موافق و ۴۲ درصد مخالف و کاملاً مخالف و ۲۸ درصد نیز نظر بینابین دارند.

مردان بیشتر از زنان با این عبارت موافق و زنان بیشتر از مردان مخالف هستند. بین گروه‌های سنی و جمله فوق رابطه معناداری وجود ندارد. هر اندازه تحصیلات افزایش می‌یابد میزان موافقت نیز افزایش و میزان مخالفت کاهش می‌یابد و این تغییر به لحاظ آماری معنادار است. افراد خانه‌دار کمتر از بقیه با این عبارت موافق‌اند و بیش از دیگران با این عبارت مخالف هستند؛ همچنین کمترین موافقت با گویه مذکور مربوط به دانش‌آموزان و کمترین مخالفت با آن مربوط به دانشجویان است. رابطه بین وضع اقتصادی بالا و پایین نیز با گویه مذکور معنادار نیست و به عبارت دیگر تفاوت‌های موجود بین افراد دارای وضع اقتصادی بالا و پایین در پاسخ به پرسش مذکور به لحاظ آماری معنادار نیست.

جدول ۲۸ - ۳. رفت و آمد با کسانی که عقاید غیرمذهبی دارند اشکال ندارد

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	تعداد
۶۰۹۳	۶۹	۸۶۲	۱۷۱۶	۱۶۶۹	۱۲۳۴	۵۴۳	
۱۰۰	۱/۱	۱۴/۱	۲۸/۲	۲۷/۴	۲۰/۳	۸/۹	درصد

نمودار ۱۰ - ۳. رفت و آمد با کسانی که عقاید غیر مذهبی دارند اشکال ندارد

جدول ۲۹ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "رفت و آمد با کسانی که عقاید غیر مذهبی دارند اشکال ندارد." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵ - ۱۹	۲۰ - ۲۴	۲۵ - ۲۹	زیردیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۱۱/۵	۶/۴	۱۰	۹/۲	۸	۹	۹	۹/۱
موافق	۲۲/۲	۱۸/۶	۲۰/۸	۲۰/۸	۲۰	۲۰/۷	۱۸/۲	۲۲/۴
بینابین	۲۶/۹	۲۸/۶	۲۷/۵	۲۸/۱	۲۷/۴	۲۴/۸	۲۷/۳	۲۹/۸
مخالف	۲۶/۹	۳۰/۲	۲۸	۲۸	۲۹/۵	۲۹/۶	۲۹/۳	۲۷/۲
کاملاً مخالف	۱۲/۵	۱۶/۲	۱۳/۸	۱۳/۹	۱۵/۱	۱۵/۸	۱۶/۲	۱۱/۶
آماره	۷۲/۱۴۶		۶۱/۸۰۸			۴۰/۷۹۵		
سطح معنی داری	۰/۰۰۰		۰/۵۵۷			۰/۰۰۰		
ضریب همبستگی	۰/۱۱ = وی کرامرز		-			۰/۴۸ = کندال تاو سی		

جدول ۳۰ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "رفت و آمد با کسانی که عقاید غیر مذهبی دارند اشکال ندارد." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر نگرش	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی	
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه دار	سرباز	بالا		پایین
کاملاً موافق	۱۰/۲	۱۰/۲	۸/۹	۸/۷	۵/۱	۱۱/۶	۸/۹	۹/۲	
موافق	۲۰/۳	۲۱/۵	۲۲/۳	۱۹/۲	۱۷/۸	۲۰/۲	۲۰/۹	۲۰/۲	
بینابین	۲۷/۵	۳۰	۲۶	۲۸/۱	۲۵/۱	۲۷/۷	۲۸/۵	۲۶/۸	
مخالف	۲۷	۲۶	۳۰/۸	۲۸/۲	۳۴/۲	۲۳/۱	۲۷/۱	۳۰	
کاملاً مخالف	۱۵	۱۲/۳	۱۲	۱۵/۶	۱۷/۸	۱۷/۳	۱۴/۶	۱۳/۸	
آماره	۶۲/۴۸							۷/۰۳۷	
سطح معنی داری	۰/۰۰۰							۰/۱۳۴	
ضریب همبستگی	۰/۰۵۲ = وی کرامرز							-	

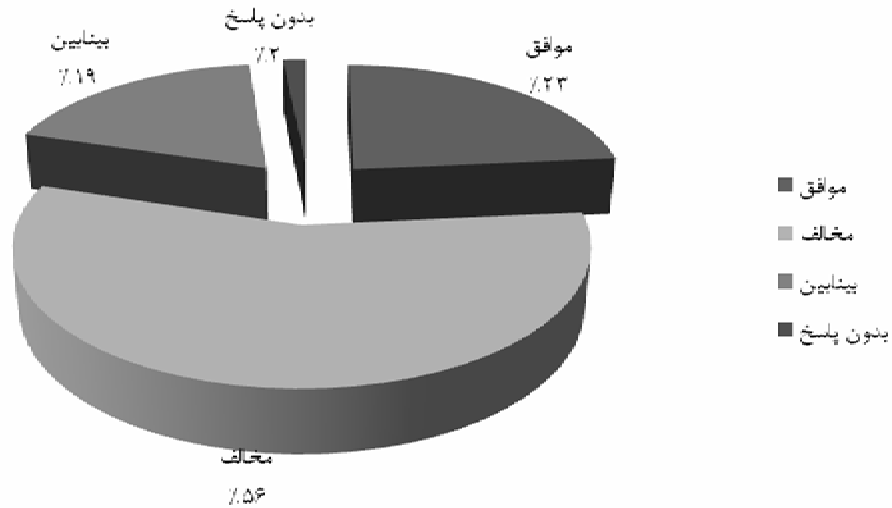
در پرسش دیگر نظر پاسخگویان درباره "پابندی به اخلاقیات می تواند انسان را از دین بی نیاز کند" پرسیده شد که ۲۳ درصد موافق و کاملاً موافق و ۵۶ درصد مخالف و کاملاً مخالف و ۱۹ درصد نیز نظر بینابین دارند. مردان بیشتر از زنان موافق و زنان بیشتر از مردان مخالف این عبارت هستند. با افزایش سن میزان موافقت با گویه مذکور، هر چه با تغییر بسیار اندک، به صورت یکنواخت کاهش می یابد، اما میزان مخالفت با آن روند یکنواختی ندارد و از بین گروه های سنی، گروه سنی ۲۹-۲۵ سال بیشترین مخالفت را با گویه مذکور و گروه سنی ۱۹-۱۵ سال کمترین مخالفت را با گویه بالا داشته اند. با افزایش تحصیلات، میزان موافقت با عبارت بالا کاهش و میزان مخالفت

افزایش می‌یابد و برعکس با کاهش تحصیلات میزان موافقت افزایش و میزان مخالفت کاهش می‌یابد. دانشجویان کمتر از دیگران با عبارت مذکور موافق و بیشتر از بقیه مخالف‌اند. رابطه بین وضع اقتصادی و گویه مذکور نیز به لحاظ آماری معنادار نیست.

جدول ۳۱ - ۳. پایبندی به اخلاقیات می‌تواند انسان را از دین بی‌نیاز کند.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۹۸	۱۲۴۹	۲۱۸۲	۱۱۳۲	۹۵۸	۴۷۴	تعداد
۱۰۰	۱/۶	۲۰/۵	۳۵/۸	۱۸/۶	۱۵/۷	۷/۸	درصد

نمودار ۱۱ - ۳. پایبندی به اخلاقیات می‌تواند انسان را از دین بی‌نیاز کند.

جدول ۳۲ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "پایبندی به اخلاقیات می‌تواند انسان را از دین بی‌نیاز کند." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵ - ۱۹	۲۰ - ۲۴	۲۵ - ۲۹	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۹/۳	۶/۲	۷/۹	۷/۴	۸/۳	۷/۸	۸/۲	۷/۶
موافق	۱۷/۱	۱۴/۶	۱۶	۱۶/۴	۱۵/۴	۱۷/۸	۱۵/۷	۱۵
بینابین	۲۰/۴	۱۷/۲	۲۲/۲	۱۸	۱۷/۳	۲۱	۱۹/۳	۱۷/۳
مخالف	۳۵	۳۸/۱	۳۴/۴	۳۷/۳	۳۷/۲	۳۴/۴	۳۶/۱	۳۸
کاملاً مخالف	۱۸/۱	۲۴	۱۹/۵	۲۰/۸	۲۱/۸	۱۹	۲۰/۶	۲۲/۲
آماره	۶۱/۲۴۸		۱۹/۸۳۲			۲۰/۱۸۵		
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰		۰/۰۱۱			۰/۰۱۰		
ضریب همبستگی	۰/۱۰۲ = وی کرامرز		۰/۰۲۵ = کندال تاو سی			۰/۰۴۳ = کندال تاو سی		

جدول ۳۳ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "پایبندی به اخلاقیات می‌تواند انسان را از دین بی‌نیاز کند." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

وضعیت اقتصادی	نوع فعالیت							متغیر نگرش
	پایین	بالا	سرباز	خانه‌دار	شاغل	بیکار	دانشجو	
۷/۹	۷/۹	۸/۲	۷/۷	۹	۸/۶	۶/۶	۷/۷	کاملاً موافق
۱۵/۷	۱۶/۳	۱۷/۱	۱۸/۴	۱۶/۵	۱۴/۶	۱۵/۵	۱۵/۳	موافق
۱۸/۸	۱۹/۱	۲۴/۱	۱۵/۴	۱۶	۲۰/۱	۱۸/۹	۲۲/۶	بینابین
۳۶/۷	۳۶/۲	۳۱/۲	۳۶/۳	۳۶	۳۷/۵	۳۸/۳	۳۴/۹	مخالف
۲۰/۹	۲۰/۵	۱۹/۴	۲۲/۲	۲۲/۵	۱۹/۱	۲۰/۶	۱۹/۶	کاملاً مخالف
۰/۷۰۲	۴۱/۰۳۳							آماره
۰/۹۵۱	۰/۰۰۴							سطح معنی‌داری
-	۰/۰۴۲ = وی کرامرز							ضریب همبستگی

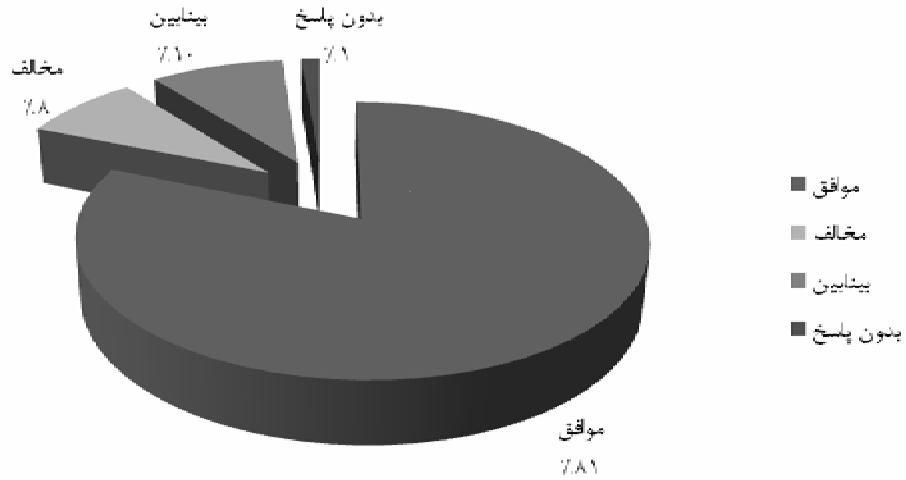
نظر پاسخگویان درباره کشیدن "نتیجه عمل در آخرت" نیز سؤال دیگری است که پرسیده شده است. ۸۱ درصد موافق و کاملاً موافق و ۸ درصد مخالف و کاملاً مخالف این گویه بوده‌اند؛ ۱۰ درصد نیز نظر بینابین داشته‌اند. زنان بیشتر از مردان موافق و مردان بیشتر از زنان مخالف هستند. میزان سن رابطه معناداری با گویه مذکور ندارد و گروه‌های مختلف سنی به لحاظ آماری نظر یکسانی دارند. بین گروه تحصیلی، نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی با جمله فوق نیز رابطه معناداری وجود ندارد. یعنی تفاوت در هیچکدام از موارد نوع فعالیت، گروه تحصیلی یا وضعیت اقتصادی به لحاظ آماری تفاوت معناداری با تغییر در نظر افراد نسبت به گویه مذکور ندارد.

جدول ۳۴ - ۳. هر کس نتیجه اعمال خود را در آخرت می‌بیند.

	کاملاً موافق	موافق	بینابین	مخالف	کاملاً مخالف	بدون پاسخ	جمع
تعداد	۳۳۹۵	۱۵۵۷	۵۶۶	۳۳۵	۱۶۳	۷۷	۶۰۹۳
درصد	۵۵/۷	۲۵/۶	۹/۳	۵/۵	۲/۷	۱/۳	۱۰۰

نمودار ۱۲ - ۳. هر کس نتیجه اعمال خود را در آخرت می بیند.

جدول ۳۵ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "هر کس نتیجه اعمال خود را در آخرت می بیند." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

میزان تحصیلات			سن			جنسیت		متغیر نگرش
کاردانی و بالاتر	دیپلم	زیردیپلم	۲۹ - ۲۵	۲۴ - ۲۰	۱۵ - ۱۹	زن	مرد	
۵۶	۵۸/۸	۵۳/۹	۵۴/۹	۵۷/۸	۵۶	۵۸/۸	۵۴/۳	کاملاً موافق
۲۶/۷	۲۴/۱	۲۷/۲	۲۶/۲	۲۵/۲	۲۶/۷	۲۴/۴	۲۷/۲	موافق
۹/۸	۸/۴	۱۰/۳	۹/۸	۹	۹/۶	۸/۹	۹/۸	بینابین
۵	۵/۹	۵/۹	۵/۹	۵/۴	۵/۵	۵/۵	۵/۷	مخالف
۲/۵	۲/۸	۲/۷	۳/۲	۲/۶	۲/۲	۲/۴	۳	کاملاً مخالف
۱۴/۵۹۵			۷/۳۸۴			۱۳/۲۶۸		آماره
۰/۰۶۸			۰/۴۹۶			۰/۰۱۰		سطح معنی داری
-			-			وی کرامرز = ۰/۰۴۷		ضریب همبستگی

جدول ۳۶ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "هر کس نتیجه اعمال خود را در آخرت می بیند." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

وضعیت اقتصادی	نوع فعالیت							متغیر نگرش
	پایین	بالا	سرباز	خانه دار	شاغل	بیکار	دانشجو	
۵۶/۲	۵۶/۶	۵۴/۷	۵۶	۵۶/۹	۵۵/۴	۵۷/۲	۵۷/۶	کاملاً موافق
۲۶	۲۵/۹	۲۶/۷	۲۵/۳	۲۵/۸	۲۶/۹	۲۵/۴	۲۵/۵	موافق
۹/۶	۹/۲	۱۳/۴	۱۰/۳	۸	۱۰/۱	۹/۲	۹/۱	بینابین
۵/۵	۵/۵	۴/۱	۵/۷	۶/۴	۵	۵/۵	۵/۱	مخالف
۲/۷	۲/۸	۱/۲	۲/۷	۲/۹	۲/۵	۲/۶	۲/۸	کاملاً مخالف
۰/۳۰۰		۱۳/۸۶۴					آماره	
۰/۹۹۰		۰/۸۳۷					سطح معنی داری	

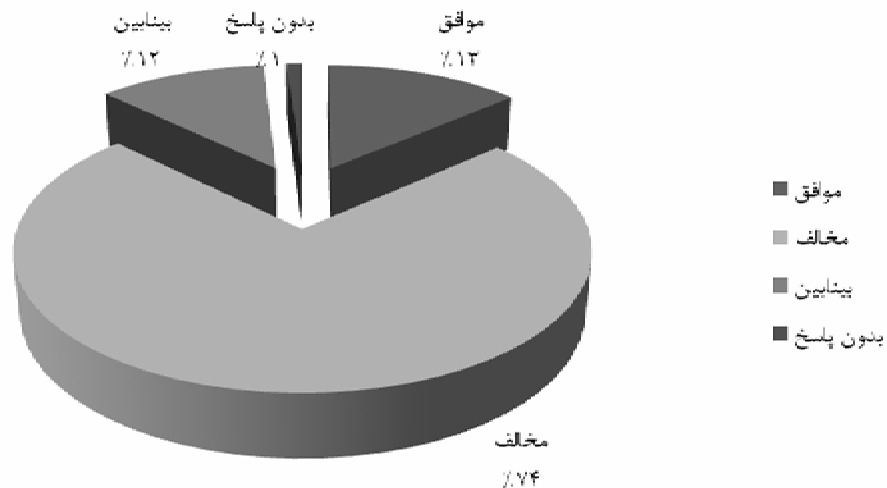
امکان "سعادت‌مندی انسان بدون پیامبران و ائمه" از دیگر گویه‌های بُعد اعتقادی است که نظر پاسخگویان نسبت به آن ارزیابی شده است و ۱۳ درصد موافق و کاملاً موافق و ۷۴ درصد مخالف و کاملاً مخالف و ۱۲ درصد نیز نظر بینابین داشته‌اند.

مردان بیشتر از زنان موافق و زنان بیشتر از مردان مخالف هستند. افراد ۱۵ تا ۱۹ سال بیشترین موافقت و کمترین مخالفت را با گویه مذکور داشته‌اند و افراد ۲۰ تا ۲۹ سال کمترین موافقت و بیشترین مخالفت را با آن ابراز داشته‌اند؛ به عبارت دیگر با افزایش سن میزان موافقت با گویه مذکور کاهش و میزان مخالفت با آن افزایش می‌یابد. در بین گروه‌های تحصیلی دیپلمه‌ها بیشترین مخالفت و کمترین موافقت را داشته‌اند. افراد بیکار در حال جستجوی کار کمترین موافقت و خانه‌داران بیشترین مخالفت را ابراز کرده و سربازها بیش از دیگران با گویه مذکور موافقت و کمتر از دیگران با آن مخالفت نشان داده‌اند. رابطه بین وضعیت اقتصادی و گویه مذکور معنادار نیست و افراد با وضع اقتصادی بالا به لحاظ آماری تفاوت معناداری با افراد با وضع اقتصادی پایین ندارند.

جدول ۳۷ - ۳. انسان بدون استفاده از دستورات پیامبران و ائمه هم می‌تواند به سعادت برسد.

تعداد	کاملاً موافق	موافق	بینابین	مخالف	کاملاً مخالف	بدون پاسخ	جمع
۳۳۵	۴۹۲	۷۱۳	۲۰۶۰	۲۴۲۷	۶۶	۶۰۹۳	
۵/۵	۸/۱	۱۱/۷	۳۳/۸	۳۹/۸	۱/۱	۱۰۰	

نمودار ۱۳ - ۳. انسان بدون استفاده از دستورات پیامبر هم می‌تواند به سعادت برسد.

جدول ۳۸-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "انسان بدون استفاده از دستورات پیامبر هم می‌تواند به سعادت برسد." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

میزان تحصیلات			سن			جنسیت		متغیر نگرش
						زن	مرد	
کاردانی و بالاتر	دیپلم	زیردیپلم	۲۵-۲۹	۲۰-۲۴	۱۵-۱۹	زن	مرد	کاملاً موافق
۵/۷	۴/۸	۶/۶	۵/۲	۵/۳	۶/۱	۳/۸	۷/۲	کاملاً موافق
۸	۷/۳	۹/۳	۷/۷	۷/۷	۹/۴	۶/۹	۹/۳	موافق
۱۱/۴	۱۱	۱۳/۷	۱۱/۱	۱۱/۱	۱۳/۷	۹/۹	۱۳/۵	بینابین
۳۳/۳	۳۴/۹	۳۵/۱	۳۴/۴	۳۵/۲	۳۳	۳۳	۳۵/۳	مخالف
۴۱/۵	۴۲/۱	۳۵/۳	۴۱/۶	۴۰/۷	۳۷/۷	۴۶/۵	۳۴/۶	کاملاً مخالف
۲۸/۹۱			۱۷/۵۶۳			۱/۱۳		آماره
۰/۰۰۰			۰/۰۲۵			۰/۰۰۰		سطح معنی‌داری
۰/۰۳۸ = کندانال تاو سی			۰/۰۳۶ = کندانال تاو سی			۰/۱۳۸ = وی کرامرز		ضریب همبستگی

جدول ۳۹-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "انسان بدون استفاده از دستورات پیامبر هم می‌تواند به سعادت برسد." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

وضعیت اقتصادی		نوع فعالیت						متغیر نگرش
		سرباز	خانه‌دار	شاغل	بیکار	دانشجو	دانش آموز	
پایین	بالا	سرباز	خانه‌دار	شاغل	بیکار	دانشجو	دانش آموز	کاملاً موافق
۵/۱	۶/۱	۱۱	۳/۷	۵/۴	۶	۵/۵	۵/۹	کاملاً موافق
۸/۱	۸/۳	۸/۱	۶/۸	۹/۳	۶/۹	۷/۶	۹/۴	موافق
۱۱/۷	۱۲	۱۲/۸	۹/۶	۱۱/۱	۱۰/۴	۱۱/۹	۱۴/۳	بینابین
۳۵/۶	۳۲/۹	۳۴/۳	۳۶/۵	۳۴/۵	۳۸/۳	۳۱/۹	۳۲/۳	مخالف
۳۹/۶	۴۰/۸	۳۳/۷	۴۳/۴	۳۹/۶	۳۸/۵	۴۳	۳۸/۱	کاملاً مخالف
۶/۵۹۹		۵۳/۱۸۴						آماره
۰/۱۵۹		۰/۰۰۰						سطح معنی‌داری
-		۰/۰۴۸ = وی کرامرز						ضریب همبستگی

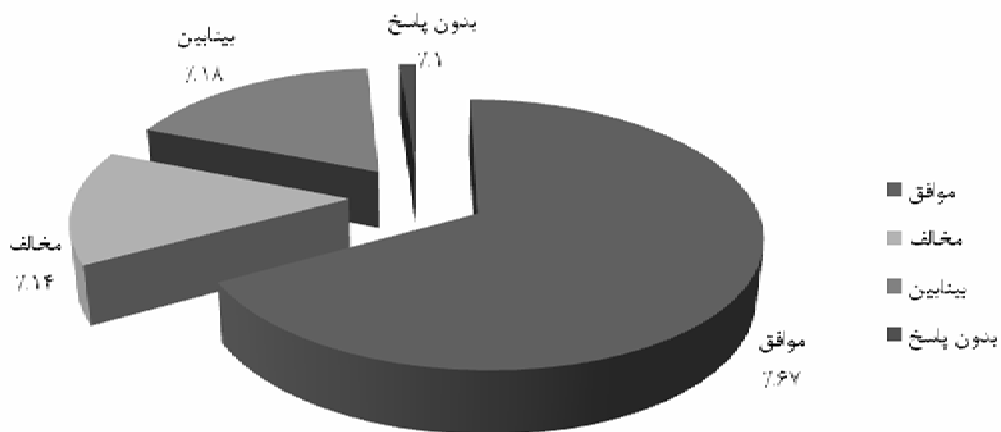
گویه دیگری که مورد پرسش قرار گرفته عبارت است از اینکه "اجرای درست امر به معروف و نهی از منکر مانع بروز فساد و بی‌بندوباری در جامعه می‌شود." ۶۷ درصد با این امر موافق و کاملاً موافق و ۱۴ درصد مخالف و کاملاً مخالف بودند؛ ۱۸ درصد نیز نظر بینابین داشتند.

بین جنسیت و جمله فوق رابطه معناداری وجود ندارد. همچنین بین سن و تحصیلات با گویه فوق نیز رابطه معناداری وجود ندارد و تفاوت در سن یا تحصیلات با تفاوت آماری معناداری در نظر افراد نسبت به گویه مورد نظر همراه نیست. رابطه بین نوع فعالیت و گویه مذکور معنادار است و افراد خانه‌دار بیشترین موافقت و کمترین مخالفت را با گویه مذکور داشته‌اند. همچنین کمترین موافقت با گویه مذکور مربوط به سربازان و بیشترین مخالفت با آن مربوط به دانش‌آموزان است. بین وضع اقتصادی پاسخگویان و اینکه اجرای درست امر به معروف و نهی از منکر مانع بروز فساد و بی‌بندوباری در جامعه می‌شود رابطه معناداری وجود ندارد.

جدول ۴۰ - ۳. اجرای درست امر به معروف و نهی از منکر مانع بروز فساد و بی‌بندوباری در جامعه می‌شود.

	کاملاً موافق	موافق	بینابین	مخالف	کاملاً مخالف	بدون پاسخ	جمع
تعداد	۲۰۳۴	۲۰۴۷	۱۰۸۴	۵۴۲	۳۱۸	۶۸	۶۰۹۳
درصد	۳۳/۴	۳۳/۶	۱۷/۸	۸/۹	۵/۲	۱/۱	۱۰۰

نمودار ۱۴ - ۳. اجرای درست امر به معروف و نهی از منکر مانع بروز فساد و بی‌بندوباری در جامعه می‌شود.

جدول ۴۱ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "اجرای درست امر به معروف و نهی از منکر مانع بروز فساد و بی‌بندوباری در جامعه می‌شود." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	زیردیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۳۲/۸	۳۴/۸	۳۲	۳۴/۴	۳۴/۴	۳۳/۲	۳۵	۳۲/۸
موافق	۳۳/۲	۳۴/۸	۳۲/۴	۳۴/۴	۳۵	۳۳/۸	۳۳	۳۵/۱
بینابین	۱۹/۲	۱۶/۸	۱۹/۹	۱۷/۸	۱۶/۷	۱۷/۶	۱۸	۱۸/۲
مخالف	۹/۳	۸/۶	۱۰	۸/۶	۸/۴	۹/۸	۸/۴	۹
کاملاً مخالف	۵/۵	۵	۵/۷	۴/۸	۵/۴	۵/۵	۵/۶	۴/۸
آماره	۹/۴۰۶		۱۴/۱۲۰			۶/۵۶۹		
سطح معنی‌داری	۰/۰۵۲		۰/۰۷۹			۰/۵۸۴		
ضریب همبستگی	-		-			-		

جدول ۴۲ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "اجرای درست امر به معروف و نهی از منکر مانع بروز فساد و بی‌بندوباری در جامعه می‌شود." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر نگرش	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا	
کاملاً موافق	۳۳/۴	۳۲/۱	۳۲/۲	۳۷/۹	۳۴/۸	۲۵/۳	۳۴/۷	۳۲/۶
موافق	۳۱/۷	۳۴/۲	۳۵/۶	۳۲/۵	۳۶/۹	۳۸/۵	۳۳/۴	۳۴/۷
بینابین	۱۹/۷	۱۹/۷	۱۸/۲	۱۵/۹	۱۴/۲	۲۳	۱۷/۷	۱۸/۴
مخالف	۹/۲	۸/۵	۸/۸	۸/۹	۳/۹	۹/۲	۸/۸	۹/۳
کاملاً مخالف	۶	۵/۵	۴/۹	۴/۹	۴/۸	۴	۵/۵	۵
آماره	۳۷/۱۳۸							۴/۴۰۹
سطح معنی‌داری	۰/۰۱۱							۰/۳۵۳
ضریب همبستگی	۰/۰۴ = وی کرامرز							-

درباره گویه "تلاش و کوشش ما چندان تأثیری در سرنوشت ما ندارد و آنچه را که خدا بخواهد اتفاق می‌افتد." سؤال شد که پاسخ‌های ارائه شده بدین ترتیب است: ۲۴ درصد موافق و کاملاً موافق و ۵۳ درصد مخالف و کاملاً مخالف و ۲۲ درصد بینابین.

بین جمله فوق و جنسیت رابطه معناداری وجود ندارد. افراد ۱۵ تا ۱۹ ساله بیشتر از بقیه موافق و کاملاً موافق‌اند و ۲۵ تا ۲۹ ساله‌ها بیشتر از دیگران مخالف هستند. در کل با افزایش سن میزان مخالفت افزایش و میزان موافقت با گویه مذکور کاهش می‌یابد. هر اندازه تحصیلات افزایش می‌یابد میزان موافقت نیز کاهش می‌یابد و برعکس هر اندازه تحصیلات افزایش می‌یابد میزان مخالفت نیز افزایش می‌یابد. دانشجویان بیشترین مخالفت و کمترین

موافقت و سربازها بیشترین موافقت و کمترین مخالفت را داشته‌اند. رابطه بین وضعیت اقتصادی و گویه فوق نیز معنادار نیست.

جدول ۴۳ - ۳. تلاش و کوشش ما چندان تأثیری در سرنوشت ما ندارد و آنچه را که خداوند بخواهد اتفاق می‌افتد.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۶۲	۱۱۱۱	۲۱۰۸	۱۳۳۳	۸۸۷	۵۹۲	تعداد
۱۰۰	۱	۱۸/۲	۳۴/۶	۲۱/۹	۱۴/۶	۹/۷	درصد

نمودار ۱۵ - ۳. تلاش و کوشش ما چندان تأثیری در سرنوشت ما ندارد و آنچه را که خداوند بخواهد اتفاق می‌افتد.

جدول ۴۴ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "تلاش و کوشش ما چندان تأثیری در سرنوشت ما ندارد و آنچه را که خداوند بخواهد اتفاق می‌افتد"

بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات

میزان تحصیلات			سن			جنسیت		متغیر
کاردانی و بالاتر	دیپلم	زیردیپلم	۲۹ - ۲۵	۲۴ - ۲۰	۱۵ - ۱۹	زن	مرد	نگرش
۸/۱	۱۰/۳	۱۱/۹	۸/۹	۹/۱	۱۱/۷	۸/۷	۱۰/۷	کاملاً موافق
۱۱/۶	۱۴/۴	۱۹/۸	۱۳/۵	۱۴/۲	۱۷	۱۴/۷	۱۴/۶	موافق
۲۰/۶	۲۳/۶	۲۲/۵	۲۰/۷	۲۲/۲	۲۳/۶	۲۲/۱	۲۲/۱	بینابین

مخالف	۳۴/۴	۳۵/۹	۳۱/۶	۳۶/۱	۳۶/۸	۳۰/۵	۳۴/۲	۳۸/۶
کاملاً مخالف	۱۸/۲	۱۸/۶	۱۶/۲	۱۸/۴	۲۰/۲	۱۵/۳	۱۷/۵	۲۱/۱
آماره	۶/۹۹۴	۳۶/۱۵۰	۹۷/۶۸۱					
سطح معنی‌داری	۰/۱۳۶	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰					
ضریب همبستگی	-	۰/۰۶۴ = کندال تاو سی	۰/۱۰۷ = کندال تاو سی					

جدول ۴۵ - ۳. نظر پاسخگویان درباره "تلاش و کوشش ما چندان تأثیری در سرنوشت ما ندارد و آنچه را که خداوند بخواهد اتفاق می‌افتد".
برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر نگرش	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا	
کاملاً موافق	۱۱/۳	۷/۸	۹/۸	۱۰/۶	۹/۷	۱۲/۱	۹/۸	۹/۸
موافق	۱۶/۴	۱۲/۴	۱۵/۳	۱۱/۸	۱۸/۶	۱۷/۲	۱۴/۸	۱۴/۶
بینابین	۲۳/۴	۲۱/۶	۲۳/۳	۲۰	۲۳/۱	۲۵/۹	۲۱/۳	۲۳/۲
مخالف	۳۱/۹	۳۸/۲	۳۵/۲	۳۶/۲	۳۲/۷	۲۹/۳	۳۵	۳۴/۹
کاملاً مخالف	۱۷	۲۰	۱۶/۴	۲۱/۴	۱۵/۹	۱۵/۵	۱۹/۱	۱۷/۶
آماره	۶۴/۹۷۲	۴/۴۲۲						
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰	۰/۳۵۲						
ضریب همبستگی	۰/۰۵۳ = وی کرامرز	-						

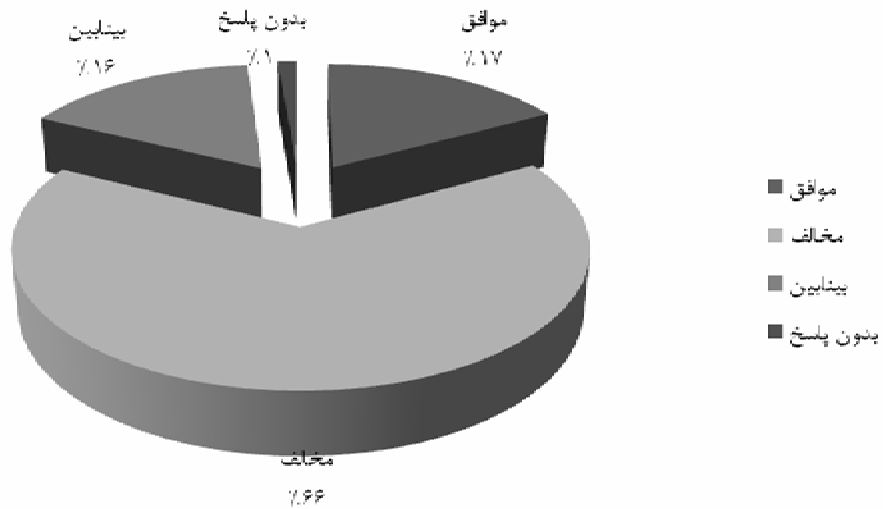
"تعیین قبلی هدایت و گمراهی انسان‌ها" از دیگر سؤالات بُعد اعتقادی است که ۱۷ درصد با آن موافق و کاملاً موافق و ۶۶ درصد مخالف و کاملاً مخالف بوده و ۱۶ درصد نیز نظر بینابین دارند.

بین جنسیت و جمله فوق رابطه معناداری وجود دارد و زنان بیش از مردان با گویه فوق مخالف و کمتر از آنها با آن موافق‌اند. با افزایش سن میزان مخالفت با گویه مذکور به طور یکنواخت افزایش و میزان موافقت با آن به طور یکنواخت کاهش می‌یابد. در مورد تحصیلات نیز همانند سن، هرچه تحصیلات افزایش می‌یابد میزان موافقت کاهش و برعکس میزان مخالفت افزایش می‌یابد. دانشجویان کمتر از بقیه موافقت خود را با عبارت مذکور بیان کرده‌اند و همین گروه بیشتر از بقیه مخالف عبارت بالا هستند. بیشترین موافقت با گویه بالا نیز مربوط به دانش‌آموزان و کمترین مخالفت با آن مربوط به سربازان است. رابطه وضعیت اقتصادی با گویه بالا معنادار نیست و تفاوتی از لحاظ نظر افراد نسبت به گویه بالا بین گروه‌های با وضع اقتصادی بالا و پایین وجود ندارد.

جدول ۴۶ - ۳. هدایت و گمراهی انسان‌ها دست خودشان نیست و از قبل تعیین شده است.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۷۹	۱۶۵۸	۲۳۲۹	۹۹۳	۶۳۶	۳۹۸	تعداد
۱۰۰	۱/۳	۲۷/۲	۳۸/۲	۱۶/۳	۱۰/۴	۶/۵	درصد

نمودار ۱۶ - ۳. هدایت و گمراهی انسان‌ها دست خودشان نیست و از قبل تعیین شده است.

جدول ۴۷ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "هدایت و گمراهی انسان‌ها دست خودشان نیست و از قبل تعیین شده است." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر / نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵ - ۱۹	۲۰ - ۲۴	۲۵ - ۲۹	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۸/۲	۴/۹	۷/۲	۶/۳	۶/۴	۸/۲	۶/۱	۵/۹
موافق	۱۱/۱	۱۰/۱	۱۳/۳	۱۰/۴	۸/۸	۱۴/۵	۱۰/۳	۸/۴
بینابین	۱۶/۸	۱۶	۱۹/۵	۱۶/۶	۱۳/۸	۱۹/۵	۱۶/۷	۱۴/۴
مخالف	۳۸/۵	۳۹/۱	۳۷/۱	۳۹	۴۰/۱	۳۷/۲	۳۹/۱	۳۹/۷
کاملاً مخالف	۲۵/۴	۲۹/۹	۲۳	۲۷/۷	۳۰/۹	۲۰/۶	۲۷/۸	۳۱/۶
آماره	۳۷/۴۱۴		۵۸/۹۲۷			۹۷/۳۹۹		
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰		۰/۰۰۰			۰/۰۰۰		
ضریب همبستگی	۰/۰۷۹ = وی کرامرز		۰/۰۸۱ = کندال تاو سی			۰/۱۰۷ = کندال تاو سی		

جدول ۴۸-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "هدایت و گمراهی انسان‌ها دست خودشان نیست و از قبل تعیین شده است." برحسب نوع فعالیت و

وضعیت اقتصادی

وضعیت اقتصادی	نوع فعالیت							متغیر نگرش
	پایین	بالا	سرباز	خانه‌دار	شاغل	بیکار	دانشجو	
۶/۳	۷	۵/۸	۵/۳	۸/۲	۵/۸	۵/۷	۷/۴	کاملاً موافق
۱۱	۱۰/۱	۱۲/۳	۱۲/۳	۸/۵	۱۰/۶	۸/۹	۱۲/۶	موافق
۱۶	۱۷/۲	۲۱/۱	۱۶/۳	۱۴/۲	۱۶/۹	۱۵/۴	۱۸/۸	بینابین
۳۹/۹	۳۷/۷	۳۵/۷	۳۸/۹	۳۹/۳	۳۹/۸	۳۹/۲	۳۸/۳	مخالف
۲۷	۲۷/۹	۲۵/۱	۲۷/۱	۲۹/۶	۲۷/۱	۳۰/۷	۲۳	کاملاً مخالف
۵/۶۷۹	۵۵/۳۳۵							آماره
۰/۲۲۴	۰/۰۰۰							سطح معنی‌داری
-	۰/۰۴۹ = وی کرامرز							ضریب همبستگی

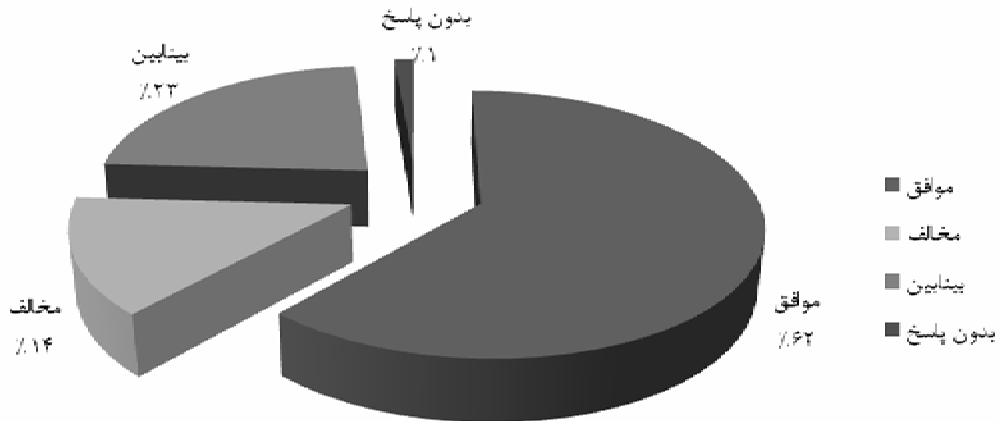
"اعتقادات دینی تنها راه نجات بشر است" آخرین گویه بعد اعتقادی است که نظر پاسخگویان نسبت به آن مورد پرسیده شده است: ۶۲ درصد موافق و کاملاً موافق، ۱۴ درصد مخالف و کاملاً مخالف هستند و ۲۳ درصد نیز نظر بینابین دارند.

زنان بیشتر از مردان با عبارت مذکور موافق‌اند؛ اما مردان بیشتر از زنان مخالف هستند. افراد ۲۵ تا ۲۹ ساله بیشتر از بقیه نسبت به گویه بالا موافقت نشان داده‌اند؛ افراد ۱۵ تا ۱۹ ساله نیز کمتر از دیگران موافق آن هستند؛ به عبارت دیگر با افزایش سن میزان موافقت با گویه بالا افزایش و میزان مخالفت با آن کاهش می‌یابد. بین تحصیلات پاسخگویان و جمله بالا رابطه معنادار وجود دارد و افراد دارای تحصیلات بالا کمترین موافقت و بیشترین مخالفت را نسبت به گویه مذکور نشان داده‌اند. خانه‌دارها بیشتر از دیگران موافق و دانشجویان به نسبت بیشتری مخالف هستند. سربازها کمترین مخالفت را با گویه مذکور دارند. بین وضع اقتصادی پاسخگویان و گویه بالا رابطه معناداری وجود ندارد؛ یعنی افراد با وضع اقتصادی بالا و پایین تقریباً به یک نسبت با این عبارت مخالف و موافق هستند.

جدول ۴۹-۳. تنها راه نجات بشر پایبندی به اعتقادات دینی است.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۸۰	۲۱۶	۶۴۸	۱۳۹۱	۲۰۵۵	۱۷۰۳	تعداد
۱۰۰	۱/۳	۳/۵	۱۰/۶	۲۲/۸	۳۳/۷	۲۸	درصد

نمودار ۱۷-۳. تنها راه نجات بشر پایبندی به اعتقادات دینی است.

جدول ۵۰-۳. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "تنها راه نجات بشر پایبندی به اعتقادات دینی است." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۹-۱۵	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۲۶/۱	۳۰/۳	۲۷/۲	۲۸/۹	۲۸	۲۶/۹	۲۹/۶	۲۸
موافق	۳۳/۶	۳۴/۹	۳۳/۵	۳۴/۱	۳۵/۱	۳۸/۱	۳۳/۳	۲۳/۳
بینابین	۲۴/۵	۲۱/۸	۲۴/۵	۲۳/۹	۲۱/۳	۲۲	۲۳/۲	۲۳/۹
مخالف	۱۱/۲	۱۰/۳	۱۱/۴	۱۰/۲	۱۱	۹/۹	۱۱	۱۱/۲
کاملاً مخالف	۴/۵	۲/۶	۳/۴	۲/۹	۴/۷	۳/۱	۲/۸	۴/۶
آماره	۳۰/۹۶۱		۱۸/۲۵۱			۲۵/۳۰۹		
سطح معنی داری	۰/۰۰۰		۰/۰۱۹			۰/۰۰۱		
ضریب همبستگی	۰/۰۷۲ = وی کرامرز		-۰/۰۰۸ = کندال تاو سی			۰/۰۲۲ = کندال تاو سی		

جدول ۵۱-۳. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "تنها راه نجات بشر پایبندی به اعتقادات دینی است." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا	
کاملاً موافق	۲۷	۲۸/۴	۲۸/۹	۲۹/۴	۲۸/۳	۲۷/۳	۲۸/۷	۲۷/۶
موافق	۳۵/۱	۲۳/۳	۳۲/۹	۳۳/۳	۳۹/۶	۳۲	۳۴/۴	۳۴/۲
بینابین	۲۳/۸	۲۳/۶	۲۴/۱	۲۱/۷	۲۱/۳	۳۰/۸	۲۲/۴	۲۴
مخالف	۱۰/۸	۱۲/۱	۱۰/۶	۱۰/۹	۸/۵	۵/۸	۱۱	۱۰/۴
کاملاً مخالف	۳/۳	۳/۶	۳/۵	۴/۶	۲/۲	۴/۱	۳/۵	۳/۷
آماره	۳۵/۲۳۷							۳/۱۴۶

سطح معنی‌داری	۰/۰۱۹	۰/۵۳۴
ضریب همبستگی	۰/۰۳۹ = وی کرامرز	-

۳-۱-۱. فرانگاه بُعد اعتقادی

برای سنجش بُعد اعتقادی پاسخگویان از ۱۷ گویه پنج‌گزینه‌ای استفاده شده است. از ترکیب این گویه‌ها متغیر جدیدی به‌دست آمده و سپس رابطه آن با متغیرهای جنس، سن، تحصیلات، نوع فعالیت و وضع اقتصادی مورد آزمون قرار گرفت که نتایج آن به شرح زیر است.

برای آزمون رابطه بین جنسیت و شاخص بُعد اعتقادی از آزمون T استفاده شده است که نتایج آن را در جدول ۳-۵۲ می‌توان مشاهده کرد. از آنجا که سطح معناداری آماره F برای آزمون مذکور کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد و لذا واریانس‌های دو متغیر همگن نیستند در گزارش به جای آزمون T آزمون T' گزارش شده است. همانگونه که جدول مذکور نشان می‌دهد تفاوت میانگین شاخص بُعد اعتقادی در بین گروه‌های جنسی معنادار است. به عبارت دیگر میانگین شاخص بُعد اعتقادی دو جنس تفاوت معناداری نسبت به هم دارند و با مقایسه میانگین‌ها درمی‌یابیم که میانگین شاخص بُعد اعتقادی زنان بیشتر از مردان است و زنان به لحاظ موارد سنجیده شده در بُعد اعتقادی، معتقدتر از مردان می‌باشند.

جدول ۳-۵۲. مقایسه میانگین بُعد اعتقادی برحسب جنسیت پاسخگویان

جنسیت	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون t'	سطح معنی‌داری
مرد	۲۸۸۷	۵۴/۰۵۲	۹/۱۷۳	-۹/۴۰۵	۰/۰۰۰
زن	۲۶۴۷	۵۶/۲۶۸	۸/۳۵۱		

مقدار آزمون F و سطح معناداری به‌دست‌آمده از سنجش رابطه بین سن و شاخص بُعد اعتقادی نشان می‌دهد که تفاوت معناداری بین میانگین‌های گروه‌های سنی مختلف وجود دارد. با مقایسه میانگین‌های گروه‌های سنی مختلف می‌توان دریافت که میانگین بُعد اعتقادی گروه سنی ۲۵ تا ۲۹ سال بیش از دو گروه سنی دیگر است و با افزایش سن میزان موافقت با بُعد اعتقادی افزایش می‌یابد.

جدول ۳-۵۳. مقایسه میانگین بُعد اعتقادی برحسب سن پاسخگویان

سن	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون F	سطح معنی‌داری
۱۵ تا ۱۹ سالگی	۱۵۲۸	۵۴/۱۹۶	۸/۹۱۲	۱۱/۴۹۲	۰/۰۰۰
۲۰ تا ۲۴ سالگی	۲۱۸۰	۵۵/۴۲۷	۸/۷۱۴		
۲۵ تا ۲۹ سالگی	۱۸۴۳	۵۵/۵۱۴	۸/۹۱۸		

مقدار F و سطح معناداری به دست آمده نشان می‌دهد که رابطه بین تحصیلات و بعد اعتقادی معنادار است و با مقایسه میانگین‌ها در می‌یابیم که با افزایش تحصیلات، میزان موافقت پاسخگویان با بُعد اعتقادی به طور معناداری افزایش می‌یابد.

جدول ۵۴-۳. مقایسه میانگین بُعد اعتقادی بر حسب تحصیلات پاسخگویان

تحصیلات	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون F	سطح معنی‌داری
زیردیپلم	۱۳۷۰	۵۳/۹۵	۸/۷۷	۱۶/۱۱	۰/۰۰۰
دیپلم	۱۹۸۳	۵۵/۴۴	۸/۵۶		
دانشگاهی	۲۲۰۱	۵۵/۵۶	۹/۰۹۹		

با توجه به نتایج جدول ۵۵-۳، نتایج آزمون مقایسه میانگین بین شغل پاسخگویان با بعد اعتقادی، می‌توان نتیجه گرفت که افراد خانه‌دار بیش از سایر گروه‌های شغلی با گویه‌های اعتقادی موافقت دارند. همچنین کمترین میزان موافقت در بُعد اعتقادی متعلق به سربازان است.

جدول ۵۵-۳. مقایسه میانگین بُعد اعتقادی بر حسب نوع فعالیت پاسخگویان

نوع فعالیت	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون F	سطح معنی‌داری
دانش آموز	۱۰۵۵	۵۴/۶۲۴	۸/۶۲۲	۲/۷۰۷	۰/۰۱۹
دانشجو	۱۳۱۵	۵۵/۵۰۹	۹/۰۸۱		
بیکار	۱۰۲۸	۵۴/۷۹۴	۸/۸۶۱		
شاغل	۱۲۲۰	۵۵/۳۱۲	۹/۱۳۵		
خانه‌دار	۶۷۰	۵۵/۸۳۶	۸/۱۱۵		
سرباز	۱۶۰	۵۴/۲۸۸	۸/۶۰۸		

نتایج جدول ۵۶-۳ نیز نشان می‌دهد که بین میانگین بعد اعتقادی گروه‌های با وضعیت اقتصادی بالا و پایین تفاوت معناداری وجود ندارد. لازم به ذکر است که در اینجا نیز به دلیل ناهمگنی واریانس‌ها T' گزارش شده است.

جدول ۵۶ - ۳. مقایسه میانگین بعد اعتقادی بر حسب وضع اقتصادی پاسخگویان

وضع اقتصادی	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون t'	سطح معنی‌داری
بالا	۲۹۶۹	۵۵/۱۰۲	۹/۰۱۱	-۰/۱۰۴	۰/۹۱۷
پایین	۲۵۲۹	۵۵/۱۲۷	۸/۶۶۶		

۲-۳. بُعد مناسکی

۲-۳-۱. انجام مناسک مذهبی

ابتدا در مورد وضعیت "نماز خواندن" پاسخگویان سؤال شده و از آنها خواسته شده است بگویند که کدام یک از مقوله‌ها وضعیت نماز خواندن‌شان را بهتر نشان می‌دهد. ۵۲/۲ درصد گفته‌اند نماز خواندن بخش منظم و مرتبی از وقت من است. ۲۶/۴ درصد گفته‌اند نماز خواندن بخش منظم و مرتبی از وقت من نیست. ۶/۷ درصد اظهار کرده‌اند که نماز خواندن آنها محدود به مراسم رسمی است (ماه رمضان و...) و ۷/۶ درصد گفته‌اند در مواقع فشارهای روحی یا احساس نیاز نماز می‌خوانند. ۶/۴ درصد نیز بیان کردند که نماز نمی‌خوانند.

رابطه بین جنسیت و وضعیت نماز خواند معنادار است و زنان بیشتر از مردان اظهار کرده‌اند نماز خواندن بخش منظم و مرتبی از رفتارشان است.

با افزایش سن، نماز خواندن هم به صورت منظم و مرتب افزایش و به صورت نامنظم و نامرتب کاهش می‌یابد و این رابطه به لحاظ آماری معنادار است. سایر موارد نیز با افزایش سن کاهش می‌یابد. با افزایش تحصیلات، پاسخ مثبت به عبارت "نماز خواندن بخش منظمی از رفتار من است" افزایش و پاسخ مثبت به سایر عبارتها کاهش می‌یابد و این رابطه از لحاظ آماری نیز معنادار است. رابطه بین وضعیت فعالیت با وضعیت نماز خواندن نیز معنادار است و خانه‌دارها به بیش از سایر گروه‌ها نماز خواندن را بخش مرتب و منظمی از رفتار خود و کمتر از سایر گروه‌ها بی‌نظمی در نماز خواندن را بخشی از رفتار خود می‌دانند. همچنین خانه‌دارها کمتر از سایر گروه‌ها نماز خواندن خود را محدود به مراسم مذهبی یا مواقع فشار روحی می‌دانند. دانش‌آموزان برعکس بیش از سایر گروه‌ها بی‌نظمی در روند نماز خواندن دارند و کمتر از سایر گروه‌ها نماز خواندن را بخش منظمی از رفتار خود می‌دانند و همچنین دانش‌آموزان و بیکاران بیش از سایر گروه‌ها صرفاً در مراسم مذهبی نماز می‌خوانند. خانه‌داران کمتر از بقیه اعلام کرده‌اند که نماز نمی‌خوانند. بین وضع اقتصادی پاسخگویان و وضعیت نماز خواندن رابطه معناداری وجود ندارد.

جدول ۵۷-۳. وضعیت نماز خواندن

جمع	بدون پاسخ	نماز نمی‌خوانم.	نماز خواندن من محدود به مراسم رسمی می‌شود.	در فشارهای روحی نماز می‌خوانم.	نماز خواندن من منظم و مرتب نیست.	نماز بخش منظمی از رفتار من است.	
۶۰۹۳	۴۲	۳۹۲	۴۰۸	۴۶۲	۱۶۰۸	۳۱۸۱	تعداد
۱۰۰	۰/۷	۶/۴	۶/۷	۷/۶	۲۶/۴	۵۲/۲	درصد

جدول ۵۸ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "وضعیت نماز خواندن" برحسب جنسیت و سن

سن			جنسیت		متغیر	نگرش
۲۵-۲۹	۲۰-۲۴	۱۵-۱۹	زن	مرد		
۵۸/۲	۵۲	۴۶/۵	۵۹/۸	۴۵/۸	نماز خواندن بخش منظمی از رفتار من است.	
۲۳/۹	۲۷/۸	۲۸/۳	۲۵/۳	۲۷/۹	نماز خواندن من منظم و مرتب نیست.	
۶/۹	۷	۹/۲	۶/۹	۸/۲	من اصولاً در مواقع فشارهای روحی نماز می‌خوانم.	
۵/۳	۶/۴	۹	۴/۶	۸/۸	نماز خواندن من محدود به مراسم رسمی می‌شود.	
۵/۷	۶/۸	۷	۳/۴	۹/۴	من نماز نمی‌خوانم.	
۶۲/۱۵۲			۱/۸۳۵		آماره	
۰/۰۰۰			۰/۰۰۰		سطح معنی‌داری	
۰/۰۷۲ = وی کرامرز			۰/۱۷۵ = وی کرامرز		ضریب همبستگی	

جدول ۵۹ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "وضعیت نماز خواندن" برحسب تحصیلات

تحصیلات			متغیر	نگرش
کاردانی و بالاتر	دیپلم	زیردیپلم		
۵۵	۵۳/۲	۴۷/۱	نماز خواندن بخش منظمی از رفتار من است.	
۲۶/۵	۲۶/۵	۲۷	نماز خواندن من منظم و مرتب نیست.	
۶/۹	۷/۳	۹/۳	من اصولاً در مواقع فشارهای روحی نماز می‌خوانم.	
۵/۹	۶/۵	۸/۶	نماز خواندن من محدود به مراسم رسمی می‌شود.	
۵/۷	۶/۴	۷/۹	من نماز نمی‌خوانم.	
۳۶/۴۷۸			آماره	
۰/۰۰۰			سطح معنی‌داری	
۰/۰۵۵ = وی کرامرز			ضریب همبستگی	

جدول ۶۰ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "وضعیت نمازخواندن" برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

وضعیت اقتصادی		نوع فعالیت						متغیر نگرش
پایین	بالا	سرباز	خانه‌دار	شاغل	بیکار	دانشجو	دانش‌آموز	
۵۰/۷	۵۴/۱	۴۷/۷	۶۴/۱	۵۱/۴	۵۳/۲	۵۳/۹	۴۵/۹	نمازخواندن بخش منظمی از رفتار من است.
۲۸	۲۵/۴	۲۶/۴	۲۳/۲	۲۶/۷	۲۵	۲۷/۵	۲۹/۱	نمازخواندن من منظم و مرتب نیست.
۷/۶	۷/۷	۱۰/۹	۵/۷	۷/۱	۸/۵	۶/۸	۹/۶	من اصولاً در مواقع فشارهای روحی نماز می‌خوانم
۷/۱	۶/۳	۶/۳	۳/۲	۶/۳	۷/۱	۶/۱	۹	نمازخواندن من محدود به مراسم رسمی می‌شود
۶/۶	۶/۵	۸/۶	۳/۹	۸/۵	۶/۲	۵/۷	۶/۴	من نماز نمی‌خوانم.
۸/۴۱۸		۹۴/۵۸۸						آماره
۰/۰۷۷		۰/۰۰۰						سطح معنی‌داری
-		۰/۰۶۳ = وی کرامرز						ضریب همبستگی

سؤال دیگری که از پاسخگویان پرسیده شده، این است که "هر چند وقت یکبار از خدا می‌خواهید به شما کمک کند؟" ۵۹ درصد گفتند همیشه، ۲۵ درصد اکثر اوقات، ۱۱ درصد گاهی اوقات، ۳ درصد به ندرت و ۱ درصد هیچ وقت.

زنان بیشتر از مردان گفتند همیشه از خدا کمک می‌خواهند و کمتر از مردان اظهار کرده‌اند که هیچ وقت از خدا کمک نمی‌خواهند، ولی در سایر موارد مردان بیشتر از زنان هستند. با افزایش سن گزینه‌های "همیشه از خدا کمک می‌خواهم" افزایش می‌یابد و برعکس گزینه‌های هیچ وقت، به ندرت و گاهی اوقات کاهش می‌یابد. در گزینه اکثر اوقات افراد ۲۰ تا ۲۴ ساله کمترین فراوانی را دارند و فراوانی دو گروه سنی دیگر یکسان است. با افزایش تحصیلات گزینه "اکثر اوقات" افزایش می‌یابد و گزینه‌های "گاهی اوقات و به ندرت و هیچ وقت" کاهش می‌یابد. افراد دیپلم بیشتر از بقیه اعلام کرده‌اند که همیشه از خدا کمک می‌خواهند و افراد دارای تحصیلات دانشگاهی در رتبه دوم و زیر دیپلم‌ها در رتبه سوم قرار دارند. افراد خانه‌دار کمتر از سایر گروه‌ها گزینه هیچ وقت، به ندرت و گاهی اوقات را انتخاب کرده‌اند؛ دانشجویان، بیکاران و شاغلین بیش از بقیه گزینه "اکثر اوقات" و سربازان بیشتر از همه

گروه‌ها گزینه "همیشه" را انتخاب کرده‌اند. بین وضع اقتصادی پاسخگویان و درخواست کمک از خدا رابطه معناداری وجود ندارد.

جدول ۶۱ - ۳. هر چند وقت یکبار از خدا می‌خواهید به شما کمک کند؟

تعداد	همیشه	اکثر اوقات	گاهی اوقات	به ندرت	هیچ وقت	بدون پاسخ	جمع
۳۶۰۳	۱۵۴۶	۶۵۴	۱۹۹	۵۲	۳۹	۶۰۹۳	
درصد	۵۹/۱	۲۵/۴	۱۰/۷	۳/۳	۰/۹	۱۰۰	

جدول ۶۲ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "هر چند وقت یکبار از خدا می‌خواهید به شما کمک کند؟" بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر / نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
هیچ وقت	۱/۳	۰/۲	۱/۵	۰/۶	۰/۶	۱/۲	۰/۹	۰/۵
به ندرت	۴/۳	۲/۱	۳/۶	۳/۳	۳/۱	۴/۷	۲/۷	۲/۹
گاهی اوقات	۱۳	۸/۵	۱۳/۳	۱۱/۳	۸/۲	۱۴	۱۰	۹/۶
اکثر اوقات	۲۷/۳	۲۳/۷	۲۵/۷	۲۵/۳	۲۵/۷	۲۴/۳	۲۴/۲	۲۷/۶
همیشه	۵۳/۹	۶۵/۵	۵۵/۹	۵۹/۴	۶۲/۵	۵۵/۹	۶۲/۲	۵۹/۳
آماره	۱/۱۴۱		۴۰/۷۲			۴۷/۵۶۶		
سطح معنی داری	۰/۰۰۰		۰/۰۰۰			۰/۰۰۰		
ضریب همبستگی	۰/۱۳۸ = وی کرامرز		۰/۰۵۲ = کندال تاو سی			۰/۰۲۸ = کندال تاو سی		

جدول ۶۳ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "هر چند وقت یکبار از خدا می‌خواهید به شما کمک کند؟" بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر / نگرش	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه دار	سرباز	بالا	
هیچ وقت	۱/۱	۰/۸	۰/۶	۱/۱	۰/۴	۱/۱	۰/۸	۰/۹
به ندرت	۳/۶	۳/۷	۳/۷	۳/۴	۲/۵	۵/۷	۳/۳	۳/۳
گاهی اوقات	۱۲/۹	۱۱/۷	۱۱/۷	۹/۳	۸/۶	۱۰/۳	۱۰/۳	۱۱/۵
اکثر اوقات	۲۵	۲۶/۵	۲۶/۵	۲۶/۴	۲۲/۸	۲۲/۴	۲۵/۷	۲۵/۲
همیشه	۵۷/۴	۵۷/۵	۵۷/۵	۵۹/۸	۶۵/۷	۶۰/۳	۵۹/۹	۵۹/۱
آماره	۳۳/۱۸۶							۲/۵۴۸
سطح معنی داری	۰/۰۳۲							۰/۶۳۶
ضریب همبستگی	۰/۰۳۸ = وی کرامرز							-

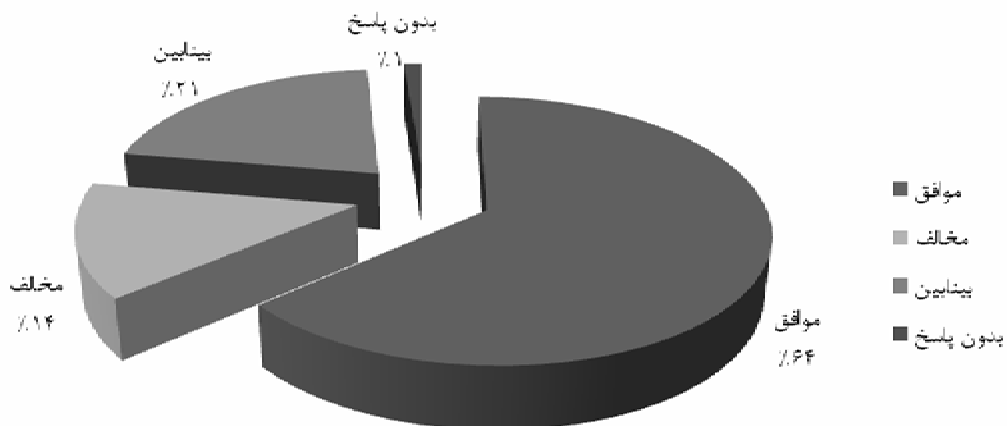
نظر پاسخگویان درباره گویه "اگر بتوانم نماز را در مسجد می‌خوانم" نیز مورد پرسش قرار گرفته است. ۶۴ درصد افراد موافق و کاملاً موافق عبارت بالا هستند و ۱۴ درصد مخالف و کاملاً مخالف هستند؛ ۲۱ درصد نیز نظر بینابین دارند.

رابطه بین جنسیت و گذاردن نماز در مسجد در صورت توان معنادار است و زنان بیشتر از مردان با گویه بالا موافق و کاملاً موافق و کمتر از مردان مخالف و کاملاً مخالف هستند. رابطه بین سن و گویه "اگر بتوانم نماز را در مسجد می‌خوانم" معنادار نیست و در واقع گروه‌های مختلف سنی از این لحاظ تفاوت آماری معناداری با یکدیگر ندارند. بین گروه‌های تحصیلی و گویه فوق رابطه معنادار وجود دارد و افراد دارای تحصیلات زیردیپلم و دیپلم بیش از دو گروه دیگر با گویه بالا موافقت داشته‌اند، اما کمترین مخالفت مربوط به گروه تحصیلی دیپلم است. رابطه بین نوع فعالیت و گویه بالا معنادار نیست. بین وضع اقتصادی پاسخگویان و خواندن نماز در مسجد نیز رابطه معناداری وجود ندارد.

جدول ۶۴-۳. اگر بتوانم نماز را در مسجد می‌خوانم

	کاملاً موافق	موافق	بینابین	مخالف	کاملاً مخالف	بدون پاسخ	جمع
تعداد	۱۹۸۰	۱۹۰۳	۱۲۸۱	۵۴۰	۳۱۴	۷۵	۶۰۹۳
درصد	۳۲/۵	۳۱/۲	۲۱	۸/۹	۵/۲	۱/۲	۱۰۰

نمودار ۱۸-۳. اگر بتوانم نماز را در مسجد می‌خوانم

جدول ۶۵ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "اگر بتوانم نماز را در مسجد می‌خوانم" برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

میزان تحصیلات			سن			جنسیت		متغیر نگرش
کاردانی و بالاتر	دیپلم	زیردیپلم	۲۹ - ۲۵	۲۴ - ۲۰	۱۵ - ۱۹	زن	مرد	
۳۱	۳۴/۹	۳۲/۹	۳۲/۷	۳۲/۵	۳۳/۵	۳۴/۵	۳۱/۶	کاملاً موافق
۳۰/۷	۳۱/۳	۳۳/۴	۳۱/۸	۳۲/۵	۳۰/۱	۳۲/۴	۳۰/۷	موافق
۲۲/۷	۲۱/۲	۱۹/۴	۲۱/۵	۲۱/۳	۲۱/۱	۲۰/۲	۲۲/۲	بینابین
۹/۸	۸	۹/۳	۸/۶	۸/۸	۹/۹	۸/۵	۹/۴	مخالف
۵/۸	۴/۷	۵	۵/۴	۴/۹	۵/۳	۴/۳	۶	کاملاً مخالف
۱۹/۱۰۵			۴/۸۰۲			۱۷/۳۱۲		آماره
۰/۰۱۴			۰/۷۷۹			۰/۰۰۱		سطح معنی‌داری
۰/۰۳۳ = کندال تاوسی			-			۰/۰۵۵ = وی کرامرز		ضریب همبستگی

جدول ۶۶ - ۲. نظر پاسخگویان درباره گویه "اگر بتوانم نماز را در مسجد می‌خوانم" برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

وضعیت اقتصادی		نوع فعالیت						متغیر نگرش
پایین	بالا	سرباز	خانه‌دار	شاغل	بیکار	دانشجو	دانش‌آموز	
۳۲/۳	۳۳/۲	۳۰/۱	۳۶/۴	۳۴/۴	۳۱/۹	۳۰/۷	۳۳/۴	کاملاً موافق
۳۲/۳	۳۱	۳۳/۵	۳۴/۴	۳۱/۱	۳۱/۶	۳۱/۳	۳۰/۷	موافق
۲۱/۴	۲۱/۵	۲۲/۵	۱۹/۱	۲۰/۵	۳۲/۲	۲۱/۵	۲۱/۸	بینابین
۹/۳	۸/۷	۹/۲	۶/۸	۸/۳	۹/۱	۱۰/۳	۹	مخالف
۴/۹	۵/۶	۴/۶	۳/۳	۵/۷	۴/۳	۶/۲	۵/۲	کاملاً مخالف
۳/۰۹۸		۳۰/۸۶۹						آماره
۰/۵۴۲		۰/۰۵۷						سطح معنی‌داری
-		-						ضریب همبستگی

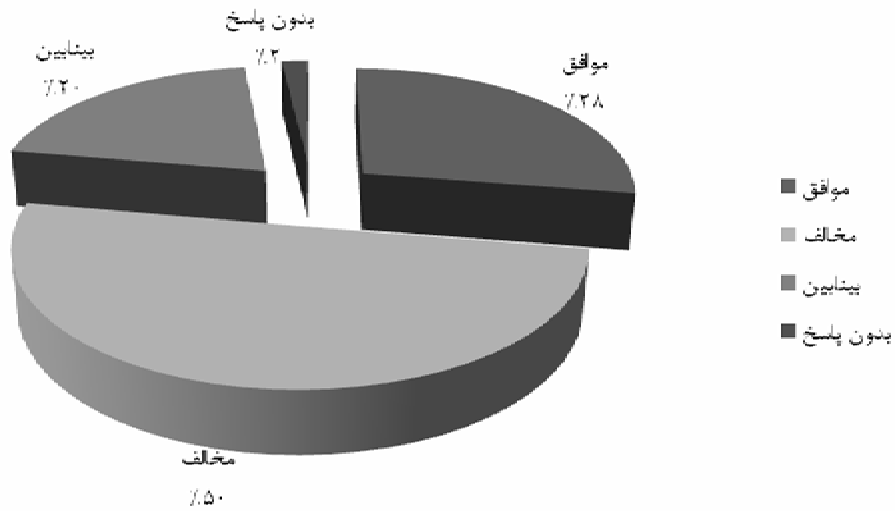
گویه دیگری که مورد سنجش قرار گرفته این است که "گاهی اوقات که خیلی کار دارم نماز نمی‌خوانم". ۲۸ درصد با این گویه موافق و کاملاً موافق و ۵۰ درصد مخالف و کاملاً مخالف هستند؛ ۲۰ درصد نیز نظر بینابین دارند. رابطه بین جنسیت و گویه مذکور معنادار بوده و مردان بیشتر از زنان موافق و کاملاً موافق و کمتر از آنها مخالف و کاملاً مخالف هستند. بین سن افراد و نماز نخواندن در موقع کار نیز رابطه معناداری وجود دارد و افراد ۱۵ تا ۱۹ سال بیش از دیگران با گویه مذکور موافق و کاملاً موافق و کمتر از آنها مخالف و کاملاً مخالف هستند. با افزایش تحصیلات نیز در مجموع میزان موافقت کاهش و میزان مخالفت افزایش می‌یابد و این تغییر به لحاظ آماری معنادار است. دانش‌آموزان و دانشجویان بیشتر از بقیه موافق و کاملاً موافق جمله بالا هستند و خانه‌دارها بیشتر از

بقیه مخالف و کاملاً مخالف هستند. بین وضع اقتصادی پاسخگویان و نخواندن نماز موقعی که کار زیاد است رابطه معناداری وجود ندارد.

جدول ۶۷-۳. گاهی اوقات وقتی خیلی کار دارم نماز نمی‌خوانم.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۱۱۴	۱۴۴۸	۱۶۱۳	۱۲۴۰	۱۱۳۲	۵۴۶	تعداد
۱۰۰	۱/۹	۲۳/۸	۲۶/۵	۲۰/۴	۱۸/۶	۹	درصد

نمودار ۱۹-۳. گاهی اوقات وقتی خیلی کار دارم نماز نمی‌خوانم.

جدول ۶۸-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "گاهی اوقات وقتی خیلی کار دارم نماز نمی‌خوانم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
نگرش کاملاً موافق	۱۰/۶	۷/۷	۱۰/۴	۸/۶	۸/۸	۱۰/۱	۹/۵	۸/۳
موافق	۲۰/۸	۱۶/۹	۲۱/۴	۱۹/۸	۱۶	۲۱/۲	۱۷	۱۹/۳
بینابین	۲۲/۶	۱۸/۸	۲۲/۹	۲۰/۳	۱۹/۳	۲۱/۹	۲۱/۴	۱۹/۴
مخالف	۲۵/۸	۲۸	۲۳/۹	۲۷	۲۹/۷	۲۶/۳	۲۷/۱	۲۷/۴
کاملاً مخالف	۲۰/۲	۲۸/۶	۲۱/۴	۲۴/۳	۲۶/۲	۲۰/۴	۲۵/۱	۲۵/۶
آماره	۸۰/۵۷۷		۴۴/۱۶۷			۲۷/۵۲۸		
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰		۰/۰۰۰			۰/۰۰۱		
ضریب همبستگی	۰/۱۱۷ = وی کرامرز		۰/۰۶۷ = کندال تاو سی			۰/۰۴۴ = کندال تاو سی		

جدول ۶۹ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "گاهی اوقات وقتی خیلی کار دارم نماز نمی‌خوانم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

وضعیت اقتصادی	نوع فعالیت							متغیر نگرش
	پایین	بالا	سرباز	خانه‌دار	شاغل	بیکار	دانشجو	
۹/۸	۸/۴	۶/۴	۸/۲	۹/۳	۸/۷	۹/۲	۱۰/۳	کاملاً موافق
۱۹	۱۸/۸	۲۲	۱۵/۲	۱۸/۱	۱۷/۶	۲۱/۲	۱۹/۸	موافق
۲۰/۷	۲۰/۹	۲۴/۳	۱۷/۹	۱۹/۳	۲۱/۳	۲۰/۶	۲۳/۳	بینابین
۲۷/۱	۲۷	۲۷/۲	۳۳/۵	۲۷/۲	۲۷/۱	۲۵/۴	۲۴/۷	مخالف
۲۳/۴	۲۴/۹	۲۰/۲	۲۵/۲	۲۶/۱	۲۵/۴	۲۳/۶	۲۱/۹	کاملاً مخالف
۴/۶۱۸	۴۶/۸۶۱							آماره
۰/۳۲۹	۰/۰۰۱							سطح معنی‌داری
-	۰/۰۴۲ = وی کرامرز							ضریب همبستگی

"معمولاً اگر مشکلی داشته باشم نماز می‌خوانم." گویه‌ای دیگری در بعد مناسکی است. با این گویه ۳۰ درصد موافق و کاملاً موافق و ۵۱ درصد مخالف و کاملاً مخالف هستند و ۱۷ درصد نیز نظر بینابین دارند. رابطه بین سن، جنسیت و میزان تحصیلات با گویه بالا به لحاظ آماری معنادار است. مردان در کل بیش از زنان با عبارت مذکور موافق و کمتر از آنها با آن مخالف هستند. با افزایش سن پاسخگویان میزان موافقت با عبارت بالا کاهش می‌یابد اما میزان مخالفت افزایش می‌یابد با افزایش تحصیلات نیز مانند سن، میزان موافقت با گویه مذکور کاهش و میزان مخالفت با آن افزایش می‌یابد. رابطه بین نوع فعالیت و گویه بالا معنادار نیست. بین وضع اقتصادی پاسخگویان و خواندن نماز در زمان مشکلات نیز رابطه معناداری وجود ندارد.

جدول ۷۰ - ۳. اگر مشکلی داشته باشم نماز می‌خوانم.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۱۰۵	۱۴۱۸	۱۶۹۲	۱۰۳۴	۱۱۱۰	۷۳۴	تعداد
۱۰۰	۱/۷	۲۳/۳	۲۷/۸	۱۷	۱۸/۲	۱۲	درصد

نمودار ۲۰ - ۳. اگر مشکلی داشته باشیم نماز می‌خوانیم.

جدول ۷۱ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "اگر مشکلی داشته باشیم نماز می‌خوانیم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر / نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۱۲/۴	۱۲/۱	۱۴/۳	۱۱/۲	۱۱/۹	۱۳	۱۳/۶	۱۰/۵
موافق	۲۰/۴	۱۶/۷	۲۱/۸	۱۷/۷	۱۶/۶	۲۱/۱	۱۷/۹	۱۷/۵
بینابین	۱۸/۵	۱۵/۹	۱۸/۲	۱۸/۳	۱۵/۵	۲۰/۲	۱۶/۲	۱۶/۵
مخالف	۲۸/۵	۲۸	۲۵/۹	۲۸/۸	۲۹/۸	۲۷/۴	۲۷/۷	۲۹/۵
کاملاً مخالف	۲۰/۲	۲۷/۳	۱۹/۸	۲۴/۱	۲۶/۲	۱۸/۳	۲۴/۸	۲۵/۹
آماره	۴۹/۷۶۶		۴۸/۴۵۶			۵۲/۷۹۹		
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰		۰/۰۰۰			۰/۰۰۰		
ضریب همبستگی	۰/۰۹۲ = وی کرامرز		۰/۰۷۱ = کندال تاو سی			۰/۰۷ = کندال تاو سی		

جدول ۷۲ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "اگر مشکلی داشته باشیم نماز می‌خوانیم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر / نگرش	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا	
کاملاً موافق	۱۴/۴	۱۰/۹	۱۲/۹	۱۲/۱	۱۱/۳	۱۲/۸	۱۲/۷	۱۱/۸
موافق	۲۰/۲	۱۷/۷	۱۹/۱	۱۷/۱	۱۷/۹	۱۹/۲	۱۸/۷	۱۸/۳
بینابین	۱۹	۱۷/۲	۱۸/۳	۱۶/۱	۱۵/۲	۱۸/۶	۱۶/۶	۱۸/۲
مخالف	۲۶/۱	۲۸/۸	۲۶/۸	۲۹/۹	۳۰/۵	۲۶/۲	۲۷/۹	۲۸/۵
کاملاً مخالف	۲۰/۴	۲۵/۳	۲۲/۹	۲۴/۷	۲۵/۲	۲۳/۳	۲۴	۲۳/۲
آماره	۳۱/۳۱۶							۳/۹۵۴

سطح معنی‌داری	۰/۰۵۱	۰/۴۱۲
ضریب همبستگی	-	-

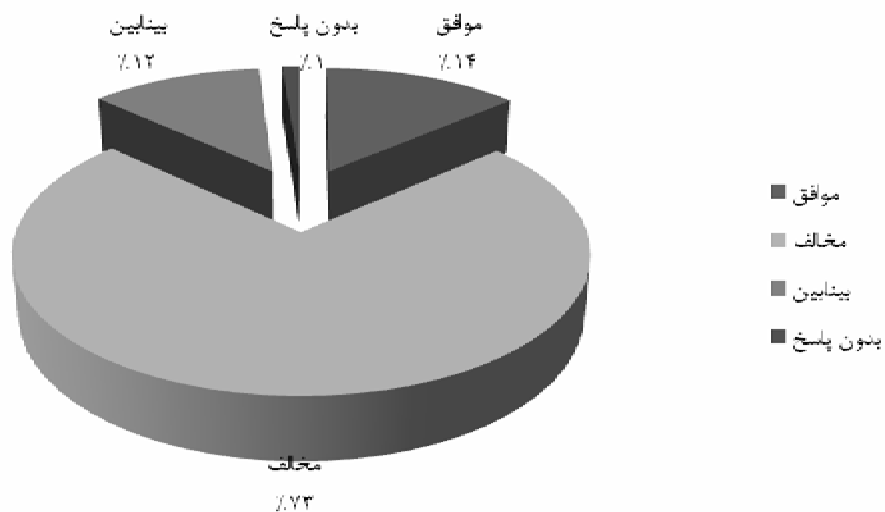
“چون فایده‌ نمازخواندن برایم مشخص نیست نماز نمی‌خوانم” گویه دیگری است که نظر پاسخگویان نسبت به آن مورد پرسش قرار گرفته است. نتایج به‌دست‌آمده نشان می‌دهد که ۱۴ درصد موافق و کاملاً موافق و ۷۳ درصد مخالف و کاملاً مخالف هستند و ۱۲ درصد نیز نظر بینابین دارند.

رابطه بین جنسیت و عبارت فوق نشان می‌دهد که موافقت مردان به لحاظ آماری به طور معناداری بیش از زنان و مخالفت زنان بیش از مردان است. رابطه بین سن و عبارت فوق نیز معنادار است و با افزایش سن میزان موافقت با گویه مذکور کاهش و میزان مخالفت با آن به طور یکنواخت افزایش می‌یابد. رابطه بین تحصیلات و عبارت فوق نشان می‌دهد که هر اندازه تحصیلات بالا می‌رود میزان موافقت کاهش و میزان مخالفت افزایش می‌یابد. افراد خانه‌دار کمتر از دیگران موافقت دارند و بیشتر از دیگران هم مخالف هستند. بین وضع اقتصادی و نخواندن نماز به دلیل مشخص نبودن فایده آن برای پاسخگویان نیز رابطه معناداری وجود دارد و افراد دارای وضع اقتصادی بالا بیشتر با عبارت مذکور موافقت دارند؛ اما مخالفت هر دو گروه با آن یکسان است.

جدول ۷۶-۳. چون فایده نمازخواندن برایم مشخص نیست، نماز نمی‌خوانم.

	کاملاً موافق	موافق	بینابین	مخالف	کاملاً مخالف	بدون پاسخ	جمع
تعداد	۳۰۷	۵۲۳	۷۲۸	۲۱۶۴	۲۲۹۷	۷۴	۶۰۹۳
درصد	۵	۸/۶	۱۱/۹	۳۵/۵	۳۷/۷	۱/۲	۱۰۰

نمودار ۲۲-۳. چون فایده نمازخواندن برایم مشخص نیست، نماز نمی‌خوانم.

جدول ۷۷ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "چون فایده نماز خواندن برایم مشخص نیست، نماز نمی‌خوانم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر / نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات	
	مرد	زن	۱۵-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	زیر دیپلم	دیپلم / کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۶/۴	۳/۵	۶/۱	۴/۶	۴/۷	۵/۶	۴/۲
موافق	۱۰	۷/۳	۹/۱	۹/۸	۸/۲	۱۰	۸/۹
بینابین	۱۳/۹	۱۰/۳	۱۴/۷	۱۱/۸	۱۰/۲	۱۴/۸	۱۱/۱
مخالف	۳۶/۱	۳۵/۸	۳۶/۲	۳۵/۴	۳۶/۷	۳۸/۵	۳۴/۸
کاملاً مخالف	۳۳/۷	۴۳/۱	۳۴	۳۹/۲	۴۰/۱	۳۱/۱	۴۱/۱
آماره	۸۶/۵۱۱		۳۱/۵۰۵			۵۲/۸۸۷	
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰		۰/۰۰۰			۰/۰۰۰	
ضریب همبستگی	۰/۱۲۱ = وی کرامرز		۰/۰۵۲ = کندال تاو سی			۰/۰۶۴ = کندال تاو سی	

جدول ۷۸ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "چون فایده نماز خواندن برایم مشخص نیست، نماز نمی‌خوانم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر / نگرش	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا	
کاملاً موافق	۵/۸	۴/۷	۴/۷	۵/۸	۳/۵	۸/۶	۴/۹	۵/۳
موافق	۹	۸/۳	۸/۹	۹/۵	۶/۴	۸/۶	۸/۹	۸/۳
بینابین	۱۴/۷	۱۰/۶	۱۲/۵	۱۱/۱	۱۰/۸	۱۵/۵	۱۲/۱	۱۲/۴
مخالف	۳۴/۷	۳۵/۷	۳۸/۴	۳۳/۸	۳۸/۷	۳۷/۹	۳۴/۴	۳۷/۷
کاملاً مخالف	۳۵/۷	۴۰/۶	۳۵/۵	۳۹/۸	۴۰/۶	۲۹/۳	۳۹/۷	۳۶/۳
آماره	۴۷/۵۵۵							۱۰/۱۲۳
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰							۰/۰۳۸
ضریب همبستگی	۰/۰۴۵ = وی کرامرز							۰/۰۴۱ = وی کرامرز

۱-۱-۳-۲. فرانگاه انجام مناسک مذهبی

برای سنجش انجام مناسک مذهبی پاسخگویان از ۴ گویه پنج‌گزینه‌ای استفاده شده است. از ترکیب این گویه‌ها متغیر جدیدی به دست آمد و پس از آن با متغیرهای جنس، سن، تحصیلات، نوع فعالیت و وضع اقتصادی مورد آزمون قرار گرفت که نتایج آن به شرح زیر است.

برای آزمون رابطه بین جنسیت و شاخص انجام مناسک مذهبی از آزمون T استفاده شده است که نتایج آن را در جدول ۷۹-۳ می‌توان مشاهده کرد. همانگونه که جدول مذکور نشان می‌دهد تفاوت میانگین شاخص انجام مناسک مذهبی در بین گروه‌های جنسی معنادار است. به عبارت دیگر میانگین شاخص انجام مناسک مذهبی دو

جنس تفاوت معناداری نسبت به هم دارند و با مقایسه میانگین‌ها درمی‌یابیم که میانگین شاخص انجام مناسک مذهبی زنان بیشتر از مردان است و زنان بیشتر مناسک مذهبی را به جای می‌آورند.

جدول ۷۹ - ۳. مقایسه میانگین انجام مناسک مذهبی برحسب جنسیت پاسخگویان

جنسیت	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون t	سطح معنی‌داری
مرد	۲۹۹۸	۱۴/۰۲۸	۳/۳۵۶	-۹/۶۳۱	۰/۰۰۰
زن	۲۷۵۰	۱۴/۸۸۴	۳/۳۷۹		

مقدار آزمون F و سطح معناداری به‌دست‌آمده از سنجش رابطه بین سن و شاخص انجام مناسک مذهبی نشان می‌دهد که تفاوت معناداری بین میانگین‌های گروه‌های سنی مختلف وجود دارد. با مقایسه میانگین‌های گروه‌های سنی مختلف می‌توان دریافت که میانگین انجام مناسک مذهبی گروه سنی ۲۵ تا ۲۹ سال بیش از دو گروه سنی دیگر است و با افزایش سن میزان انجام مناسک مذهبی افزایش می‌یابد.

جدول ۸۰ - ۳. مقایسه میانگین انجام مناسک مذهبی برحسب سن پاسخگویان

سن	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون F	سطح معنی‌داری
۱۵ تا ۱۹ سالگی	۱۵۹۰	۱۴/۰۱۸	۳/۳۹۶	۱۸/۵۹۷	۰/۰۰۰
۲۰ تا ۲۴ سالگی	۲۲۶۷	۱۴/۵۱۲	۳/۳۶۹		
۲۵ تا ۲۹ سالگی	۱۹۱۴	۱۴/۷۰۲	۳/۳۹۳		

مقدار F و سطح معناداری به‌دست‌آمده نشان می‌دهد که رابطه بین تحصیلات و انجام مناسک مذهبی معنادار است و با مقایسه میانگین‌ها درمی‌یابیم که با افزایش تحصیلات، میزان انجام مناسک مذهبی پاسخگویان به طور معناداری افزایش می‌یابد.

جدول ۸۱ - ۳. مقایسه میانگین انجام مناسک مذهبی برحسب تحصیلات پاسخگویان

تحصیلات	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون F	سطح معنی‌داری
زیردیپلم	۱۴۲۹	۱۴/۰۴۲	۳/۲۶۹	۱۲/۹۴۴	۰/۰۰۰
دیپلم	۲۰۶۱	۱۴/۵۴۹	۳/۴۴۲		
دانشگاهی	۲۲۸۷	۱۴/۵۸۱	۳/۴۰۲		

با توجه به نتایج جدول ۸۲-۳، نتایج آزمون مقایسه میانگین بین شغل پاسخگویان با انجام مناسک مذهبی، می‌توان نتیجه گرفت که افراد خانه‌دار بیش از سایر گروه‌های شغلی با گویه‌های انجام مناسک مذهبی موافقت دارند. همچنین کمترین میزان موافقت در انجام مناسک مذهبی مربوط به دانش‌آموزان است.

جدول ۸۲-۳. مقایسه میانگین انجام مناسک مذهبی برحسب نوع فعالیت پاسخگویان

نوع فعالیت	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون F	سطح معنی‌داری
دانش‌آموز	۱۱۰۶	۱۴/۱۲۱	۳/۳۲۱	۵/۶۵۲	۰/۰۰۰
دانشجو	۱۳۶۹	۱۴/۴۳۵	۳/۴۲۸		
بیکار	۱۰۵۶	۱۴/۳۹۳	۳/۳۵۸		
شاغل	۱۲۶۱	۱۴/۵۶۹	۳/۴۲۷		
خانه‌دار	۷۰۱	۱۴/۹۳۶	۳/۳۵۹		
سرباز	۱۶۹	۱۴/۱۳۰	۳/۴۴۱		

نتایج جدول ۸۳-۳ نیز نشان می‌دهد که بین میانگین انجام مناسک مذهبی گروه‌های با وضعیت اقتصادی بالا و پایین تفاوت معناداری وجود ندارد.

جدول ۸۳-۳. مقایسه میانگین انجام مناسک مذهبی برحسب وضع اقتصادی پاسخگویان

وضع اقتصادی	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون t	سطح معنی‌داری
بالا	۳۰۷۳	۱۴/۴۸۱	۳/۴۱۹	۱/۰۷۱	۰/۲۸۴
پایین	۲۶۴۲	۱۴/۳۸۵	۳/۳۶۳		

۲-۳-۲. نگرش به بعد مناسکی

با گویه "به‌نظر من فرقی نمی‌کند نماز را در خانه بخوانم یا در مسجد" ۳۲ درصد موافق و کاملاً موافق و ۳۷ درصد مخالف و کاملاً مخالف هستند و ۲۹ درصد نیز نظر بینابین دارند.

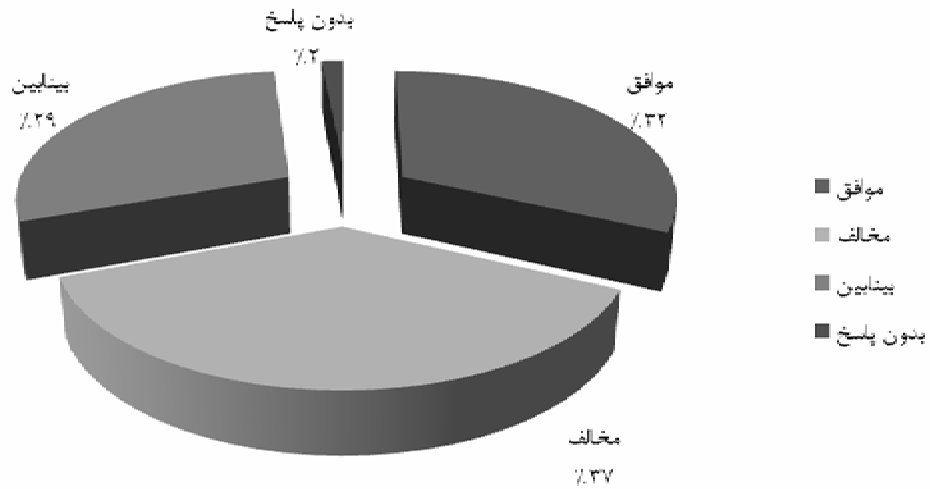
رابطه جنسیت، سن، تحصیلات و وضعیت فعالیت با گویه بالا معنادار نیست. به عبارت دیگر بین گروه‌های جنسی و سنی و تحصیلی و وضعیت فعالیت به لحاظ میزان موافقت و مخالفت با گویه بالا تفاوت معناداری به لحاظ آماری وجود ندارد، یا به عبارت بهتر تفاوت‌های موجود بین آنها به لحاظ آماری معنادار نیست. تنها رابطه بین گویه

بالا با وضع اقتصادی معنادار است؛ به این شکل که افراد دارای وضع اقتصادی بالا موافقت بیشتر و مخالفت کمتری با گویه بالا داشته‌اند و افراد دارای وضع اقتصادی پایین برعکس موافقت کمتر و مخالفت بیشتری با آن نشان داده‌اند.

جدول ۸۴ - ۳. به نظر من فرقی نمی‌کند نماز را در خانه بخوانم یا در مسجد

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۹۱	۶۸۸	۱۵۸۷	۱۷۷۶	۱۳۰۳	۶۴۸	تعداد
۱۰۰	۱/۵	۱۱/۳	۲۶	۲۹/۱	۲۱/۴	۱۰/۶	درصد

نمودار ۲۳ - ۳. به نظر من فرقی نمی‌کند نماز را در خانه بخوانم یا در مسجد

جدول ۸۵ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "به نظر من فرقی نمی‌کند نماز را در خانه بخوانم یا در مسجد" بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات

میزان تحصیلات			سن			جنسیت		متغیر نگرش
کاردانی و بالاتر	دیپلم	زیر دیپلم	۲۹ - ۲۵	۲۴ - ۲۰	۱۵ - ۱۹	زن	مرد	
۱۰/۶	۱۰/۹	۱۰/۷	۱۰/۴	۱۰/۴	۱۱/۸	۱۰/۱	۱۱/۳	کاملاً موافق
۲۱/۴	۲۰/۷	۲۳/۴	۲۱/۴	۲۱	۲۳/۳	۲۲/۳	۲۱/۲	موافق
۳۰/۹	۲۹/۸	۲۷/۸	۲۹/۶	۳۰	۲۹	۲۹/۹	۲۹/۲	بینابین
۲۶	۲۶/۹	۲۶/۵	۲۸	۲۶	۲۵/۲	۲۷	۲۶	مخالف
۱۱	۱۱/۶	۱۱/۶	۱۰/۶	۱۲/۶	۱۰/۸	۱۰/۷	۱۲/۲	کاملاً مخالف
۶/۹۹۷			۱۲/۷۲۶			۶/۴۴۷		آماره

سطح معنی‌داری	۰/۱۶۸	۰/۱۲۲	۰/۵۳۷
ضریب همبستگی	-	-	-

جدول ۸۶-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "به نظر من فرقی نمی‌کند نماز را در خانه بخوانم یا در مسجد" برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

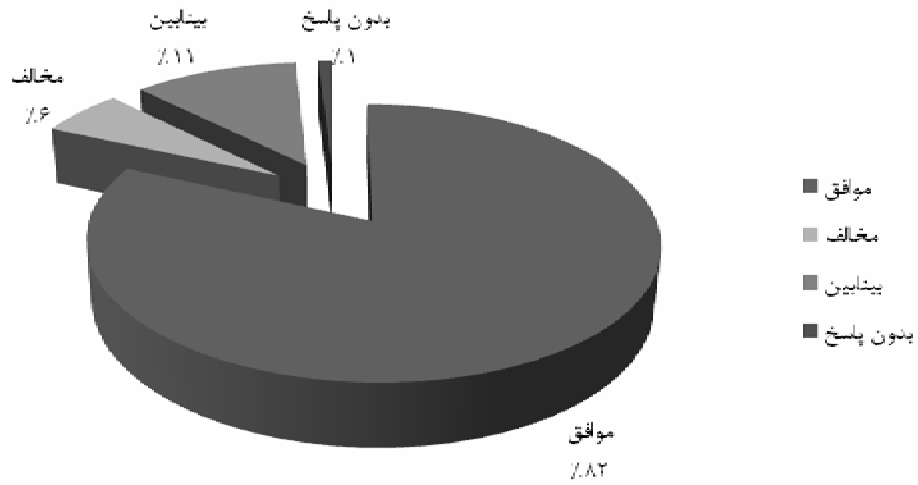
نگرش	نوع فعالیت							متغیر
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا	
کاملاً موافق	۱۰/۹	۱۲/۳	۱۰/۴	۱۰	۹/۶	۱۱	۱۱/۵	۹/۹
موافق	۲۳/۳	۲۱	۲۲/۴	۱۹/۲	۲۳/۴	۲۲/۱	۲۲/۷	۲۰/۷
بینابین	۲۹/۹	۲۹/۱	۲۹/۶	۳۰/۹	۲۸/۴	۳۰/۸	۲۸/۶	۳۰/۷
مخالف	۲۵	۲۵/۷	۲۶/۷	۲۷/۳	۲۹/۳	۲۴/۴	۲۵/۹	۲۷/۱
کاملاً مخالف	۱۰/۹	۱۲	۱۰/۸	۱۲/۵	۹/۳	۱۱/۶	۱۱/۳	۱۱/۶
آماره	۲۱/۶۴۵							۹/۵۴۱
سطح معنی‌داری	۰/۳۶۰							۰/۰۴۹
ضریب همبستگی	-							۰/۰۴۰ = وی کرامرز

“صدقه باعث دفع بلا می‌شود” گویه دیگری است که مورد پرسش قرار گرفته است. پاسخ‌های دریافتی نشان می‌دهد که ۸۲ درصد موافق و کاملاً موافق، ۶ درصد مخالف و کاملاً مخالف بوده و ۱۱ درصد نیز نظر بینابین دارند. زنان به طور معناداری بیش از مردان موافق و کاملاً موافق و کمتر از آنها مخالف و کاملاً مخالف هستند. بین سن افراد و اعتقاد به اینکه صدقه باعث رفع بلا می‌شود، رابطه معناداری وجود دارد بدین شکل که افراد ۲۰ تا ۲۴ ساله بیش از دو گروه سنی دیگر با گویه مذکور موافقت و کمتر از آنها با آن مخالفت نشان داده‌اند. رابطه بین تحصیلات با گویه مذکور به لحاظ آماری معنادار نیست. بین وضعیت شغلی و جمله فوق نیز رابطه معنادار وجود دارد و خانه‌دارها بیش از بقیه با گویه مذکور موافقت و کمتر از بقیه با آن مخالفت داشته‌اند. بین وضع اقتصادی پاسخگویان و دفع بلا با صدقه رابطه معناداری وجود ندارد.

جدول ۸۷-۳. صدقه باعث دفع بلا می‌شود.

	کاملاً موافق	موافق	بینابین	مخالف	کاملاً مخالف	بدون پاسخ	جمع
تعداد	۲۹۸۰	۲۰۰۰	۶۹۹	۲۳۹	۱۱۵	۶۰	۶۰۹۳
درصد	۴۸/۹	۳۲/۸	۱۱/۵	۳/۹	۱/۹	۱	۱۰۰

نمودار ۲۴ - ۳. صدقه باعث دفع بلا می‌شود.

جدول ۸۸ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "صدقه باعث دفع بلا می‌شود." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۴۴	۵۵/۲	۴۷/۵	۴۹/۷	۵۰/۱	۴۷/۹	۵۰/۷	۴۸/۸
موافق	۳۵/۹	۳۰/۳	۳۳/۱	۳۴/۱	۳۲/۴	۳۳/۶	۳۲/۲	۳۴
بینابین	۱۲/۵	۱۰/۴	۱۳/۴	۱۰/۹	۱۰/۸	۱۲/۵	۱۰/۹	۱۱/۵
مخالف	۴/۸	۳/۲	۳/۶	۳/۵	۴/۸	۴/۱	۴/۱	۳/۸
کاملاً مخالف	۲/۸	۰/۹	۲/۳	۱/۷	۱/۸	۱/۹	۲	۱/۸
آماره	۹۶/۳۲۶		۱۶/۲۷۷			۵/۰۱۵		
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰		۰/۰۳۹			۰/۷۵۶		
ضریب همبستگی	۰/۱۲۷ = وی کرامرز		-۰/۰۱۷ = کندانال تاو سی			-		

جدول ۸۹ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "صدقه باعث دفع بلا می‌شود." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا	
کاملاً موافق	۴۹/۶	۴۹/۸	۴۹/۱	۴۷/۳	۵۴/۶	۴۱/۶	۵۰/۵	۴۷/۷
موافق	۳۲	۲۳/۳	۳۳/۶	۳۴/۳	۳۱/۴	۴۱	۳۲	۳۴/۷
بینابین	۱۲/۵	۱۱/۹	۱۰/۶	۱۲/۸	۹/۶	۹/۸	۱۱/۵	۱۱/۸
مخالف	۳/۵	۳/۸	۴/۸	۳/۵	۴	۵/۲	۴/۱	۳/۷
کاملاً مخالف	۲/۴	۲/۲	۱/۸	۲/۲	۰/۴	۲/۳	۱/۸	۲

آماره	۳۴/۷۱۵	۶/۶۲۳
سطح معنی‌داری	۰/۰۲۲	۰/۱۵۷
ضریب همبستگی	۰/۰۳۸ = وی کرامرز	-

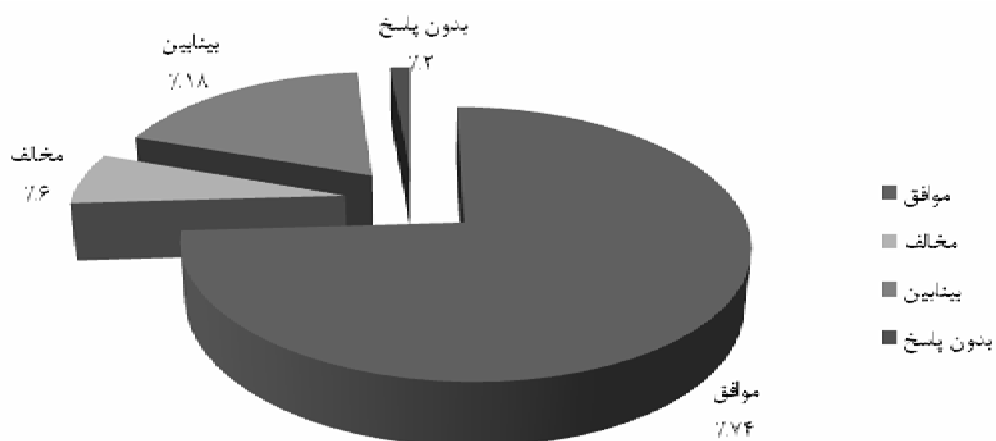
نظر پاسخگویان درباره گویه “نذرکردن در حل مشکل انسان مؤثر است” سوال بعدی است که مورد پرسش قرار گرفته است. این گویه ۷۴ درصد موافق و کاملاً موافق و ۶ درصد مخالف و کاملاً مخالف داشته و ۱۸ درصد نیز نظر بینابین داشته‌اند.

رابطه جنسیت با گویه مذکور به لحاظ آماری معنادار است و زنان بیش از مردان موافق و کاملاً موافق و کمتر از آنها مخالف و کاملاً مخالف هستند. بین سن، میزان تحصیلات و وضعیت اقتصادی پاسخگویان و مؤثر دانستن نذر در حل مشکل رابطه معناداری وجود ندارد. اما رابطه بین وضعیت شغلی (فعالیت) و نذرکردن رابطه معناداری است و خانه‌دارها بیش از سایر گروه‌ها با گویه مذکور موافقت داشته‌اند و سربازها کمتر از سایر گروه‌ها مخالف بوده‌اند.

جدول ۹۰-۳. نذرکردن در حل مشکل انسان مؤثر است.

	کاملاً موافق	موافق	بینابین	مخالف	کاملاً مخالف	بدون پاسخ	جمع
تعداد	۲۱۶۷	۲۳۴۵	۱۱۰۵	۲۶۵	۱۲۵	۸۶	۶۰۹۳
درصد	۳۵/۶	۳۸/۵	۱۸/۱	۴/۳	۲/۱	۱/۴	۱۰۰

نمودار ۲۵-۳. نذرکردن در حل مشکل انسان مؤثر است.

جدول ۹۱ - ۲. نظر پاسخگویان درباره گویه "نذرکردن در حل مشکل انسان مؤثر است." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵ - ۱۹	۲۰ - ۲۴	۲۵ - ۲۹	زیردیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۳۲/۱	۴۰/۲	۳۴/۴	۳۶/۲	۳۶/۹	۳۶/۸	۳۵/۸	۳۵/۷
موافق	۳۹/۵	۳۸/۵	۳۹/۳	۳۹/۷	۳۸	۳۹/۲	۳۹/۶	۳۸/۶
بینابین	۲۰	۱۶/۷	۱۸/۷	۱۸/۵	۱۸/۳	۱۷/۷	۱۷/۸	۱۹/۳
مخالف	۵/۴	۳/۴	۵/۵	۳/۵	۴/۶	۴/۲	۴/۶	۴/۴
کاملاً مخالف	۳	۱/۲	۲/۱	۲/۱	۱/۲	۲/۱	۲/۱	۲/۱
آماره	۷۱/۷۵۸		۱۱/۲۴۵			۲/۸۶۴		
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰		۰/۱۸۸			۰/۹۴۳		
ضریب همبستگی	۰/۱۱ = وی کرامرز		-			-		

جدول ۹۲ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "نذرکردن در حل مشکل انسان مؤثر است." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر نگرش	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی	
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا		پایین
کاملاً موافق	۳۵/۲	۳۵/۵	۳۷/۵	۳۵/۲	۴۰/۱	۲۸/۵	۳۶/۸	۳۵/۱	
موافق	۳۹/۳	۳۹/۲	۳۸/۴	۳۸	۳۹/۴	۴۷/۷	۳۸/۵	۳۹/۶	
بینابین	۱۸/۶	۱۸/۳	۱۸/۳	۱۹/۱	۱۶	۲۱/۵	۱۸/۳	۱۸/۶	
مخالف	۴/۸	۴/۴	۴/۴	۴/۹	۳/۵	۱/۲	۴/۴	۴/۵	
کاملاً مخالف	۲/۱	۲/۶	۱/۴	۲/۷	۱	۱/۲	۲	۲/۲	
آماره	۳۳/۳۴۳							۱/۹۷۹	
سطح معنی‌داری	۰/۰۳۱							۰/۷۴	
ضریب همبستگی	۰/۰۳۸ = وی کرامرز							-	

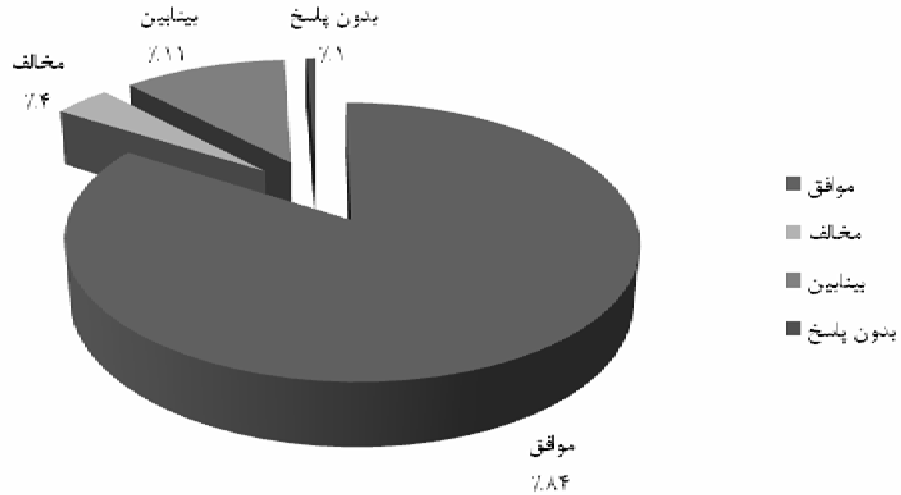
سوال بعدی پرسش از نظر پاسخگویان درباره گویه "دعا و توسل در شفای بیماران تأثیر دارد" است. پاسخ‌ها نشان می‌دهد که ۸۴ درصد نظر موافق و کاملاً موافق و ۴ درصد نظر مخالف و کاملاً مخالف و ۱۱ درصد نیز نظر بینابین داشته‌اند.

زنان بیش از مردان موافق و کاملاً موافق‌اند که دعا و توسل در شفای بیماران تأثیر دارد و کمتر از آنها با این عبارت مخالفت دارند و این تفاوت به لحاظ آماری معنادار است. با افزایش سن میزان موافقت با گویه مذکور افزایش می‌یابد اما میزان مخالفت چنین نیست و بیشترین میزان مخالفت مربوط به سن ۱۵ تا ۱۹ سال است. رابطه بین تحصیلات و گویه فوق به لحاظ آماری معنادار نیست. افراد خانه‌دار نیز بیش از سایر مقوله‌های وضعیت شغلی با گویه مذکور موافقت نشان داده‌اند اما بین وضع اقتصادی و تأثیر دعا و توسل در شفای بیماران رابطه معناداری وجود ندارد.

جدول ۹۳- ۳. دعا و توسل در شفای بیماران تأثیر دارد.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۴۱	۸۶	۱۵۳	۶۹۳	۲۲۳۹	۲۸۸۱	تعداد
۱۰۰	۰/۷	۱/۴	۲/۵	۱۱/۴	۳۶/۷	۴۷/۳	درصد

نمودار ۲۶- ۳. دعا و توسل در شفای بیماران تأثیر دارد.

جدول ۹۴- ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "دعا و توسل در شفای بیماران تأثیر دارد." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

میزان تحصیلات			سن			جنسیت		متغیر نگرش
			۲۵-۲۹	۲۰-۲۴	۱۵-۱۹	زن	مرد	
کارדانی و بالاتر	دیپلم	زیردیپلم	۴۹/۳	۴۷/۴	۴۵/۳	۵۲/۴	۴۳	کاملاً موافق
۳۶/۶	۳۷/۱	۳۷/۷	۳۶/۳	۳۸/۲	۳۶/۵	۳۶/۱	۳۸	موافق
۱۱/۳	۱۰/۸	۱۲/۶	۱۰/۵	۱۰/۷	۱۴	۸/۴	۱۴/۳	بینابین
۳	۲/۲	۲/۳	۲/۵	۲/۶	۲/۴	۲	۲/۹	مخالف
۱/۲	۱/۳	۲/۱	۱/۵	۱/۱	۱/۸	۱	۱/۸	کاملاً مخالف
۱۳/۷۰۸			۱۹/۱۹۷			۸۶/۱۸۳		آماره
۰/۰۹			۰/۰۱۴			۰/۰۰۰		سطح معنی داری
-			-۰/۰۳۲ = کندال تاو سی			۰/۱۲ = وی کرامرز		ضریب همبستگی

جدول ۹۵ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "دعا و توسل در شفای بیماران تأثیر دارد." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

وضعیت اقتصادی	نوع فعالیت							متغیر نگرش
	پایین	بالا	سرباز	خانه‌دار	شاغل	بیکار	دانشجو	
۴۶/۳	۴۸/۸	۳۹/۷	۵۰/۱	۴۹/۵	۴۷/۲	۴۷/۱	۴۶/۴	کاملاً موافق
۳۸/۳	۳۵/۸	۴۳/۱	۳۹/۸	۳۵	۳۶/۸	۳۷/۶	۳۶/۶	موافق
۱۱/۵	۱۱/۴	۱۴/۹	۷/۶	۱۱/۵	۱۲	۱۱/۲	۱۲/۵	بینابین
۲/۴	۲/۶	۲/۳	۱/۷	۲/۵	۲/۵	۳/۲	۲/۲	مخالف
۱/۵	۱/۳	۰/۰	۰/۸	۱/۵	۱/۵	۱	۲/۴	کاملاً مخالف
۵/۱۹۰	۴۰/۶۱۱							آماره
۰/۲۶۸	۰/۰۰۴							سطح معنی داری
-	۰/۰۴۲ = وی کرامرز							ضریب همبستگی

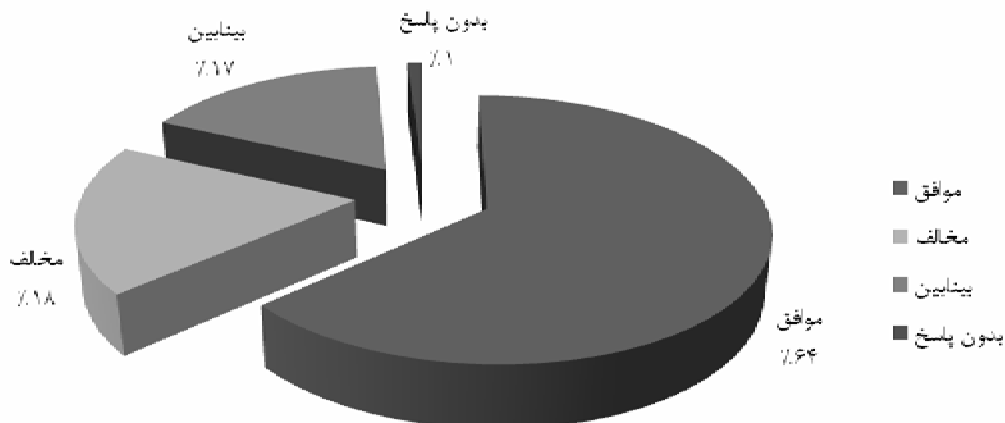
"بدون عمل به فرائض دینی خداپرستی مفهومی ندارد" از دیگر معیارهای نگرشی جوانان به مناسک بود که مورد ارزیابی قرار گرفت. ۶۴ درصد موافق و کاملاً موافق و ۱۸ درصد مخالف و کاملاً مخالف بوده‌اند و ۱۷ درصد نیز نظر بینابین داشته‌اند.

زنان بیش از مردان با گویه مذکور موافقت و کمتر از آنها مخالفت نشان داده‌اند. در بین گروه‌های سنی نیز گروه سنی ۲۰ تا ۲۴ سال بیش از دو گروه دیگر با گویه مذکور موافق بوده و کمتر از آنها مخالفت داشته‌اند. هر اندازه تحصیلات افزایش می‌یابد، موافقت با عبارت بالا نیز افزایش یافته و مخالفت با آن کاهش می‌یابد. افراد شاغل بیشترین موافقت و دانش‌آموزان کمترین موافقت را با گویه بالا داشته‌اند؛ همچنین بیشترین مخالفت با گویه بالا مربوط به دانش‌آموزان و کمترین مخالفت مربوط به دانشجویان است. بین وضعیت اقتصادی پاسخگویان و جمله "بدون عمل به فرائض دینی، خداپرستی مفهومی ندارد" رابطه معناداری وجود ندارد.

جدول ۹۶ - ۳. بدون عمل به فرائض دینی خداپرستی مفهومی ندارد.

	کاملاً موافق	موافق	بینابین	مخالف	کاملاً مخالف	بدون پاسخ	جمع
تعداد	۱۸۹۱	۱۹۷۹	۱۰۳۶	۷۹۲	۳۳۳	۶۲	۶۰۹۳
درصد	۳۱	۳۲/۵	۱۷	۱۳	۵/۵	۱	۱۰۰

نمودار ۲۷ - ۳. بدون عمل به فرائض دینی خداپرستی مفهومی ندارد.

جدول ۹۷ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "بدون عمل به فرائض دینی خداپرستی مفهومی ندارد." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر / نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵ - ۱۹	۲۰ - ۲۴	۲۵ - ۲۹	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۲۹	۳۳/۸	۲۸/۷	۳۲/۱	۳۲/۵	۲۷/۵	۳۲/۵	۳۲/۶
موافق	۳۴	۳۱/۵	۳۱/۲	۳۴/۱	۳۲/۶	۳۴	۳۱/۶	۳۳/۲
بینابین	۱۷/۴	۱۶/۹	۱۹/۹	۱۶/۶	۱۵/۷	۱۸/۵	۱۷/۷	۱۵/۹
مخالف	۱۳/۲	۱۳/۱	۱۴/۱	۱۲/۶	۱۳/۱	۱۳/۲	۱۳/۴	۱۲/۹
کاملاً مخالف	۶/۴	۴/۶	۶/۱	۴/۶	۶/۱	۶/۸	۴/۸	۵/۴
آماره	۲۲/۲۰۴		۲۴/۱۸۲			۲۱/۵۳۴		
سطح معنی داری	۰/۰۰۰		۰/۰۰۲			۰/۰۰۶		
ضریب همبستگی	۰/۰۶۱ = وی کرامرز		-۰/۰۳۱ = کندال تاو سی			-۰/۰۳۷ = کندال تاو سی		

جدول ۹۸ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "بدون عمل به فرائض دینی خداپرستی مفهومی ندارد." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

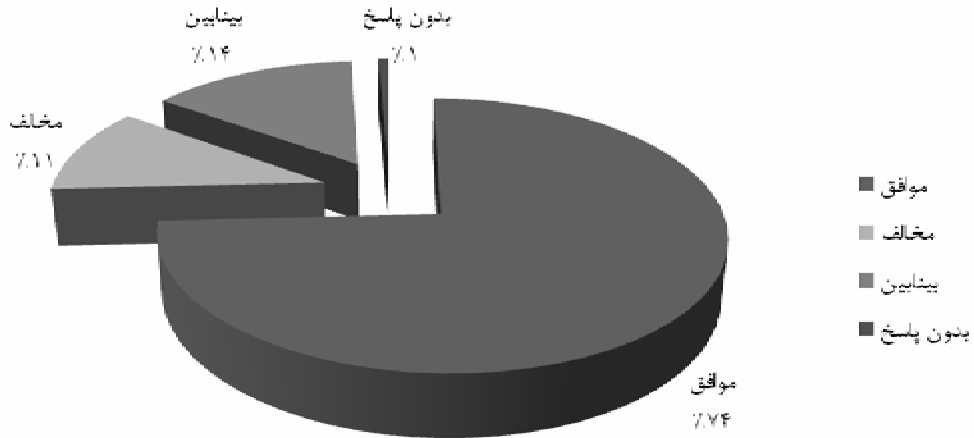
وضعیت اقتصادی	نوع فعالیت							متغیر نگرش
	پایین	بالا	سرباز	خانه‌دار	شاغل	بیکار	دانشجو	
۳۰/۷	۳۱/۶	۲۵/۹	۳۲/۹	۳۲/۴	۲۹/۴	۳۳/۳	۲۹/۳	کاملاً موافق
۳۲/۵	۳۳/۱	۳۷/۴	۳۲/۵	۳۴	۳۲/۶	۳۲/۱	۳۲/۲	موافق
۱۸/۴	۱۶/۳	۱۹/۵	۱۵/۸	۱۴/۴	۱۹	۱۷/۷	۱۸/۸	بینابین
۱۳/۲	۱۳/۳	۱۰/۳	۱۵	۱۳/۶	۱۲/۶	۱۲/۶	۱۲/۹	مخالف
۵/۲	۵/۸	۶/۹	۳/۹	۵/۷	۶/۴	۴/۲	۶/۸	کاملاً مخالف
۵/۱۳۲	۳۷/۹۶۴							آماره
۰/۲۷۴	۰/۰۰۹							سطح معنی داری
-	۰/۰۴ = وی کرامرز							ضریب همبستگی

از جوانان خواسته شد تا در مورد عبارت "هیچ عبادتی جای نماز را نمی‌گیرد" اظهار نظر کنند، که ۷۴ درصد موافق و کاملاً موافق و ۱۱ درصد مخالف و کاملاً مخالف بوده‌اند و ۱۴ درصد نیز نظر بینابین داشته‌اند. زنان بیش از مردان موافق و کمتر از مردان مخالف هستند. در بین گروه‌های سنی گروه سنی ۲۰ تا ۲۴ سال بیش از دو گروه سنی دیگر با گویه مذکور موافقت و کمتر از آنها با آن مخالفت داشته‌اند. رابطه بین تحصیلات و گویه مذکور معنادار نمی‌باشد. در بین گروه‌های شغلی زنان خانه‌دار بیش از گروه‌های دیگر با گویه مذکور موافقت و کمتر از آنها با آن مخالفت داشته‌اند. همچنین افراد دارای وضع اقتصادی بالا بیش از افراد دارای وضع اقتصادی پایین با گویه مذکور موافقت و کمتر از آنها با آن مخالفت داشته‌اند.

جدول ۹۹ - ۳. هیچ عبادتی جای نماز را نمی‌گیرد.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	تعداد
۶۰۹۳	۴۵	۱۹۲	۴۶۱	۸۷۳	۱۸۷۳	۲۶۴۹	
۱۰۰	۰/۷	۳/۲	۷/۶	۱۴/۳	۳۰/۷	۴۳/۵	درصد

نمودار ۲۸ - ۳. هیچ عبادتی جای نماز را نمی‌گیرد.

جدول ۱۰۰-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "هیچ عبادتی جای نماز را نمی‌گیرد." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر / نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۹-۱۵	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۳۹/۸	۴۸/۲	۴۰/۸	۴۴	۴۶/۱	۴۱/۷	۴۵/۶	۴۳/۵
موافق	۳۱	۳۰/۸	۳۲/۴	۳۱/۶	۲۹/۱	۳۳/۸	۳۰	۳۰/۱
بینابین	۱۶/۵	۱۲/۴	۱۵/۸	۱۴/۵	۱۳/۳	۱۴/۱	۱۳/۶	۱۵/۳
مخالف	۸/۶	۶/۵	۸/۳	۷	۷/۸	۷/۸	۷/۵	۷/۷
کاملاً مخالف	۴/۲	۲/۱	۲/۷	۳	۳/۸	۲/۷	۳/۳	۳/۴
آماره	۶۹/۳۱۴		۱۹/۳۳۹			۱۲/۶۲۴		
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰		۰/۰۱۳			۰/۱۲۵		
ضریب همبستگی	۰/۱۰۸ = وی کرامرز		-۰/۰۲۸ = کندال تاو سی			-		

جدول ۱۰۱-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "هیچ عبادتی جای نماز را نمی‌گیرد." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر / نگرش	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا	
کاملاً موافق	۴۲/۱	۴۵	۴۱/۱	۴۵/۲	۴۸/۳	۳۶/۸	۴۵/۵	۴۱/۶
موافق	۳۳/۱	۲۸/۹	۳۱/۹	۲۹	۳۲/۷	۳۹/۱	۲۹/۷	۳۲/۳
بینابین	۱۴	۱۶/۱	۱۴/۹	۱۴/۲	۱۰/۸	۱۵/۵	۱۴/۲	۱۴/۹
مخالف	۷/۵	۷/۷	۹	۷/۱	۵/۹	۵/۷	۷/۴	۸
کاملاً مخالف	۳/۲	۲/۳	۳/۱	۴/۵	۲/۲	۲/۹	۳/۲	۳/۲
آماره	۴۹/۳۳							۹/۶۳۶
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰							۰/۰۴۷

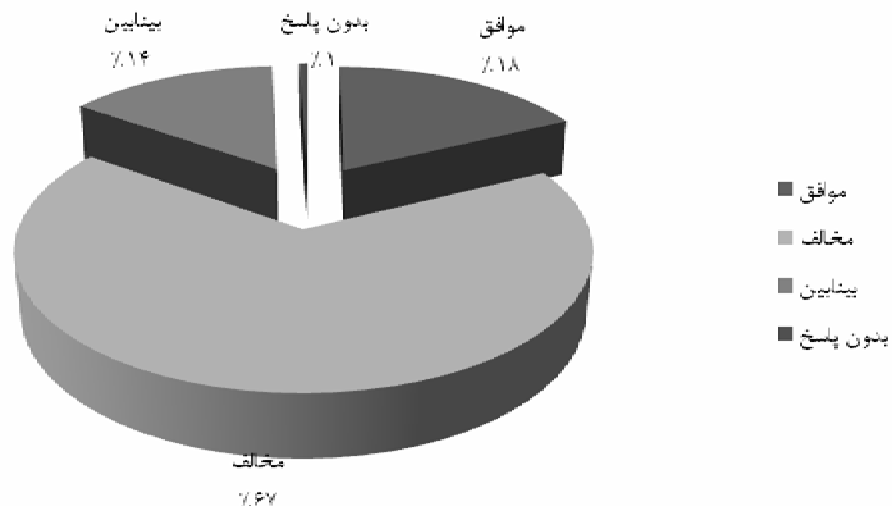
ضریب همبستگی	۰/۰۴۶ = وی کرامرز	۰/۰۴۰ = وی کرامرز
--------------	-------------------	-------------------

“جبران نماز نخواندن” موضوع دیگری است که مورد پرسش قرار گرفته است. ۱۸ درصد موافق و کاملاً موافق و ۶۷ درصد مخالف و کاملاً مخالف بوده‌اند و ۱۴ درصد نیز نظر بینابین داشته‌اند. موافقت مردان با عبارت بالا نسبت به زنان بیشتر و مخالفت زنان بیشتر از مردان است. با افزایش سن، میزان موافقت کاهش و میزان مخالفت افزایش می‌یابد. با افزایش تحصیلات میزان موافقت کاهش می‌یابد اما بیشترین میزان مخالفت مربوط به افراد دارای تحصیلات دیپلم است. در بین گروه‌های شغلی کمترین میزان موافقت با گویه مذکور مربوط به دانشجویان و بیشترین میزان مخالفت مربوط به خانه‌دارها است. افراد با وضع اقتصادی بالا اندکی کمتر کاملاً موافق و موافق و بیشتر مخالف و کاملاً مخالف با گویه مذکور هستند. همه روابط مذکور به لحاظ آماری معنادار است.

جدول ۱۰۲-۳. با خدمت به هم‌نوعان می‌توان نماز نخواندن را جبران کرد.

	کاملاً موافق	موافق	بینابین	مخالف	کاملاً مخالف	بدون پاسخ	جمع
تعداد	۴۴۴	۶۳۷	۸۸۸	۲۱۰۸	۱۹۷۹	۳۷	۶۰۹۳
درصد	۷/۳	۱۰/۵	۱۴/۶	۳۴/۶	۳۲/۵	۰/۶	۱۰۰

نمودار ۲۹-۳. با خدمت به هم‌نوعان می‌توان نماز نخواندن را جبران کرد.

جدول ۱۰۳-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "با خدمت به هم‌نوعان می‌توان نماز خواندن را جبران کرد." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۸/۷	۵/۹	۸	۷/۱	۷	۹/۵	۶/۹	۶/۵
موافق	۱۲/۵	۸/۲	۱۲/۶	۱۰/۲	۹/۳	۱۳/۶	۹/۴	۹/۵
بینابین	۱۷/۴	۱۱/۷	۱۵/۵	۱۵	۱۳/۶	۱۶/۳	۱۳/۴	۱۴/۸
مخالف	۳۳/۶	۳۶/۲	۳۴/۱	۳۴/۵	۳۵/۸	۳۴/۶	۳۶/۲	۳۴
کاملاً مخالف	۲۷/۷	۳۸	۲۹/۸	۳۳/۱	۳۴/۲	۲۶	۳۴/۱	۳۵/۳
آماره	۱/۲۸۹		۲۰/۱۰۷			۶۴/۱۱۳		
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰		۰/۰۱۰			۰/۰۰۰		
ضریب همبستگی	۰/۱۰۸ = وی کرامرز		۰/۰۴۵ = کندال تاو سی			۰/۰۷۳ = کندال تاو سی		

جدول ۱۰۴-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "با خدمت به هم‌نوعان می‌توان نماز خواندن را جبران کرد." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر نگرش	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا	
کاملاً موافق	۸/۷	۵/۹	۷/۷	۷/۴	۶/۱	۹/۷	۷/۳	۷/۲
موافق	۱۲/۲	۸/۹	۱۰	۱۱/۹	۹/۵	۹/۷	۱۰/۴	۱۰/۸
بینابین	۱۵/۵	۱۴/۳	۱۶/۵	۱۳/۵	۱۱/۶	۲۱/۷	۱۴/۱	۱۵/۵
مخالف	۳۴/۲	۳۵/۱	۳۵/۶	۳۳/۷	۳۶/۷	۳۵/۴	۳۳/۸	۳۵/۹
کاملاً مخالف	۲۹/۴	۳۵/۸	۳۰/۲	۳۳/۴	۳۶/۱	۲۳/۴	۳۴/۴	۳۰/۶
آماره	۵۳/۸۵۶							۱۰/۶۶۶
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰							۰/۰۳۱
ضریب همبستگی	۰/۰۴۸ = وی کرامرز							۰/۰۴۲ = وی کرامرز

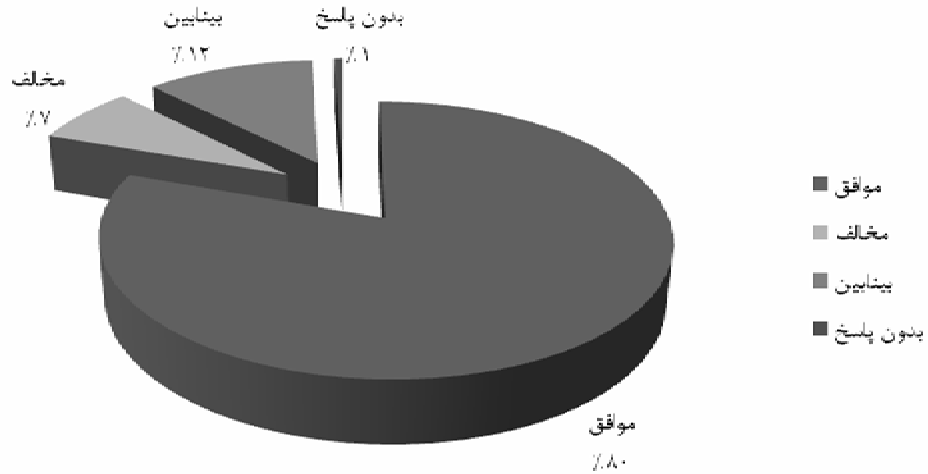
"نماز خواندن باعث دوری انسان از اعمال ناپسند می‌شود" سوال دیگری است که از پاسخگویان پرسیده شده است. ۸۰ درصد موافق و کاملاً موافق و ۷ درصد مخالف و کاملاً مخالف هستند. ۱۲ درصد نیز بینابین دارند. زنان بیش از مردان با عبارت بالا موافقت و کمتر از آنها مخالفت دارند. رابطه بین سن، تحصیلات، نوع فعالیت و وضع اقتصادی پاسخگویان و عبارت فوق معنادار نیست.

جدول ۱۰۵-۳. نماز خواندن باعث دوری انسان از اعمال ناپسند می‌شود.

تعداد	کاملاً موافق	موافق	بینابین	مخالف	کاملاً مخالف	بدون پاسخ	جمع
۲۵۲۸	۲۳۷۳	۷۱۵	۲۷۷	۱۶۳	۳۷	۶۰۹۳	

درصد	۴۱/۵	۳۸/۹	۱۱/۷	۴/۵	۲/۷	۰/۶	۱۰۰
------	------	------	------	-----	-----	-----	-----

نمودار ۳۰ - ۳. نماز خواندن باعث دوری انسان از اعمال ناپسند می‌شود.

جدول ۱۰۶ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "نماز خواندن باعث دوری انسان از اعمال ناپسند می‌شود." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵ - ۱۹	۲۰ - ۲۴	۲۵ - ۲۹	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
نگرش کاملاً موافق	۳۹/۱	۴۴/۳	۴۰/۶	۴۲/۲	۴۱/۷	۳۹/۹	۴۲/۹	۴۱/۷
موافق	۳۹/۶	۳۸/۸	۳۹/۵	۳۸/۸	۳۹/۷	۴۱/۴	۳۹/۳	۳۸
بینابین	۱۳/۱	۱۰/۴	۱۲/۵	۱۲/۱	۱۱	۱۱/۶	۱۰/۶	۱۳
مخالف	۵/۱	۴	۴/۷	۴/۵	۴/۵	۴/۳	۴/۶	۴/۷
کاملاً مخالف	۳	۲/۴	۲/۷	۲/۵	۳/۱	۲/۹	۲/۷	۲/۶
آماره	۲۴/۸۲۸		۴/۴۴۲			۱۱/۰۶۰		
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰		۰/۸۱۵			۰/۱۹۸		
ضریب همبستگی	۰/۰۶۸ = وی کرامرز		-			-		

جدول ۱۰۷-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "نماز خواندن باعث دوری انسان از اعمال ناپسند می‌شود." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

وضعیت اقتصادی	نوع فعالیت							متغیر نگرش
	پایین	بالا	سرباز	خانه‌دار	شاغل	بیکار	دانشجو	
۴۰/۹	۴۲/۵	۳۹/۱	۴۳/۶	۴۰/۶	۳۹/۶	۴۴/۱	۴۱/۸	کاملاً موافق
۴۰	۳۸/۲	۳۶/۸	۴۰/۵	۳۹/۳	۴۰/۸	۳۷	۳۹/۳	موافق
۱۲/۴	۱۱/۵	۱۳/۲	۹/۴	۱۱/۹	۱۲/۶	۱۲/۴	۱۱/۸	بینابین
۴/۱	۵	۸	۳/۹	۵/۳	۴/۹	۳/۸	۴/۱	مخالف
۲/۷	۲/۷	۲/۹	۲/۶	۳	۲/۱	۲/۷	۳	کاملاً مخالف
۵/۹۴	۲۴/۷۲۵							آماره
۰/۲۰۴	۰/۲۱۲							سطح معنی‌داری
-	-							ضریب همبستگی

“روزه نگرفتن در تابستان” سؤال دیگری است که از افراد پرسیده شد: “در اوضاع دشوار مثل فصل تابستان لازم نیست که همه روزهای ماه رمضان را روزه بگیریم.” ۱۶ درصد با این عبارت موافق و کاملاً موافق و ۶۹ درصد مخالف و کاملاً مخالف هستند. ۱۴ درصد نیز نظر بینابین دارند.

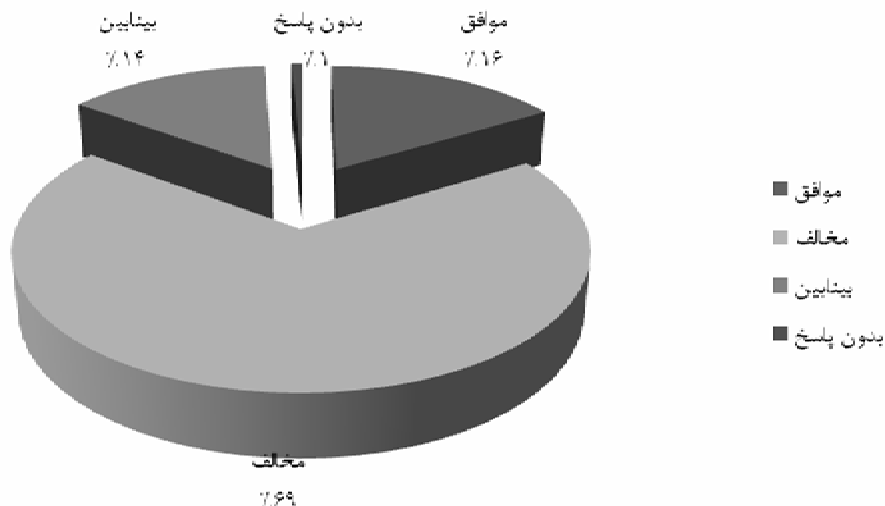
مردان بیش از زنان با عبارت مذکور موافقت دارند و مخالفت زنان بیشتر از مردان است. سنین پایینتر با عبارت مذکور بیشتر موافقت و کمتر مخالفت دارند. هر اندازه تحصیلات افزایش می‌یابد میزان موافقت کاهش و میزان مخالفت افزایش می‌یابد. دانش‌آموزان بیشترین موافقت و افراد خانه‌دار کمترین موافقت با گویه بالا را ابراز داشته‌اند؛ همچنین بیشترین مخالفت با گویه بالا مربوط به افراد خانه‌دار و کمترین مخالفت با آن مربوط به سربازان است. افراد دارای وضع اقتصادی بالا نیز موافقت بیشتر و مخالفت کمتری با عبارت فوق دارند.

جدول ۱۰۸-۳. در شرایط دشوار مثل فصل تابستان لازم نیست که همه روزهای ماه رمضان را روزه بگیریم.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۴۸	۲۱۸۵	۲۰۰۸	۸۶۰	۶۵۰	۳۴۲	تعداد
۱۰۰	۰/۸	۳۵/۹	۳۳	۱۴/۱	۱۰/۷	۵/۶	درصد

نمودار ۳۱-۳. در شرایط دشوار مثل فصل تابستان لازم نیست که همه روزهای ماه رمضان را روزه بگیریم.

جدول ۱۰۹ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "در شرایط دشوار مثل فصل تابستان لازم نیست که همه روزهای ماه رمضان را روزه بگیریم" برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر / نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۶/۷	۴/۵	۷	۵/۴	۴/۸	۶/۶	۵/۲	۵/۳
موافق	۱۲	۹/۴	۱۳/۲	۹/۹	۹/۷	۱۲/۶	۱۰	۱۰/۳
بینابین	۱۶/۱	۱۲/۲	۱۵/۲	۱۳/۹	۱۳/۹	۱۵/۵	۱۴/۱	۱۳/۵
مخالف	۳۳/۳	۳۳/۳	۳۲/۹	۳۳/۱	۳۴	۳۴/۹	۳۳	۳۲/۷
کاملاً مخالف	۳۲	۴۰/۶	۳۱/۸	۳۷/۶	۳۷/۶	۳۰/۴	۳۷/۷	۳۸/۱
آماره	۶۷/۱۰۱		۳۳/۷۶۸			۳۱/۵۷۸		
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰		۰/۰۰۰			۰/۰۰۰		
ضریب همبستگی	۰/۱۰۶ = وی کرامرز		۰/۰۵۵ = کندال تاو سی			۰/۰۵۱ = کندال تاو سی		

جدول ۱۱۰ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "در شرایط دشوار مثل فصل تابستان لازم نیست که همه روزهای ماه رمضان را روزه گرفت." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر / نگرش	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی
	دانش‌آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا	
کاملاً موافق	۶/۲	۵/۲	۵/۷	۵/۷	۴/۶	۷/۴	۶/۱	۵/۱
موافق	۱۳	۱۰	۹/۵	۱۱/۶	۸/۹	۱۱/۴	۱۱/۵	۱۰
بینابین	۱۴/۷	۱۴/۲	۱۵/۴	۱۴	۱۱/۴	۱۶	۱۴/۴	۱۴/۱
مخالف	۳۳/۱	۳۱/۵	۳۶/۱	۳۲/۳	۳۵/۴	۳۲/۶	۳۱/۲	۳۵/۶
کاملاً مخالف	۳۳	۳۹/۱	۳۳/۴	۳۶/۵	۳۹/۷	۳۲/۶	۳۶/۹	۳۵/۱
آماره	۳۸/۰۱۱							۱۵/۹۹۵
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۹							۰/۰۰۳

ضریب همبستگی	۰/۰۴۰ = وی کرامرز	۰/۰۴۱ = وی کرامرز
--------------	-------------------	-------------------

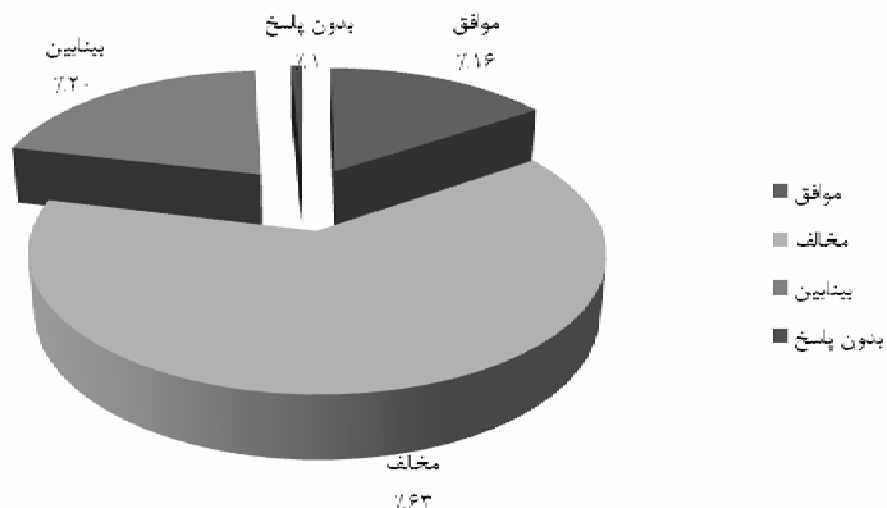
از جوانان خواسته شد درباره این جمله که “در انجام هر کاری با تلاش فردی می‌توان موفق بود و دعاکردن لزومی ندارد” اظهار نظر کنند. ۱۶ درصد موافق و کاملاً موافق این جمله و ۶۳ درصد مخالف و کاملاً مخالف هستند. ۲۰ درصد نیز نظر بینابین دارند.

مردان بیش از زنان با این گویه موافقت و زنان بیش از مردان مخالفت کرده‌اند. هر چه سن افراد بالاتر می‌رود موافقت با عبارت مذکور کاهش و میزان مخالفت با آن افزایش می‌یابد. با افزایش تحصیلات نیز همانند سن میزان موافقت کاهش می‌یابد و برعکس میزان مخالفت افزایش می‌یابد. در بین گروه‌های شغلی بیشترین موافقت را با گویه مذکور دانش‌آموزان و کمترین مخالفت را سربازان داشته‌اند. افراد دارای وضعیت اقتصادی بالا مخالفت بیشتری با گویه مذکور داشته‌اند، در عین حال موافقت آنها با گویه مذکور نیز اندکی بیشتر از موافقت افراد دارای وضعیت اقتصادی پایین است.

جدول ۱۱۱ - ۳. به نظر من در انجام هر کاری با تلاش فردی می‌توان موفق بود و دعاکردن لزومی ندارد.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	تعداد
۶۰۹۳	۴۹	۱۱۹۱	۲۶۶۰	۱۲۴۷	۶۵۵	۲۹۱	
۱۰۰	۰/۸	۱۹/۵	۴۳/۷	۲۰/۵	۱۰/۸	۴/۸	

نمودار ۳۲ - ۳. به نظر من در انجام هر کاری با تلاش فردی می‌توان موفق بود و دعاکردن لزومی ندارد.

جدول ۱۱۲ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "به نظر من در انجام هر کاری با تلاش فردی می‌توان موفق بود و دعاکردن لزومی ندارد." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	زیردیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۶	۳/۵	۶/۱	۴/۱	۴/۶	۶/۷	۴/۶	۳/۸
موافق	۱۲/۵	۹/۲	۱۲/۴	۱۰/۹	۹/۶	۱۳/۸	۱۰/۶	۹/۱
بینابین	۲۳/۴	۱۷/۹	۲۲/۶	۲۰	۱۹/۷	۲۱/۶	۲۰/۶	۲۰/۱
مخالف	۴۰/۷	۴۷/۴	۴۰/۹	۴۶	۴۴/۴	۴۲/۲	۴۳/۳	۴۶/۱
کاملاً مخالف	۱۷/۴	۲۲/۱	۱۸	۱۹/۱	۲۱/۸	۱۵/۷	۲۰/۹	۲۰/۹
آماره	۸۷/۴۰۹		۳۱/۹۳۴			۵۴/۶۳۷		
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰		۰/۰۰۰			۰/۰۰۰		
ضریب همبستگی	۰/۱۲۱ = وی کرامرز		۰/۰۵۳ = کندال تاو سی			۰/۰۶۷ = کندال تاو سی		

جدول ۱۱۳ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "به نظر من در انجام هر کاری با تلاش فردی می‌توان موفق بود و دعاکردن لزومی ندارد." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر نگرش	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی
	دانش‌آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا	
کاملاً موافق	۵/۹	۴/۱	۴/۹	۵	۲/۸	۴/۶	۵	۴/۷
موافق	۱۲/۳	۱۰/۴	۱۰/۸	۹/۹	۹/۹	۱۳/۳	۱۱/۲	۱۰/۳
بینابین	۲۱/۷	۲۱/۲	۲۱/۳	۱۸/۴	۱۸/۶	۲۶	۱۹/۶	۲۱/۷
مخالف	۴۲	۴۴/۳	۴۴/۴	۴۴/۶	۴۸/۱	۳۷/۶	۴۳/۱	۴۵
کاملاً مخالف	۱۸	۱۹/۹	۱۸/۶	۲۲	۲۰/۷	۱۸/۵	۲۱/۱	۱۸/۴
آماره	۳۶/۰۴۹							۱۱/۳۴۸
سطح معنی‌داری	۰/۰۱۵							۰/۰۲۳
ضریب همبستگی	۰/۰۳۹ = وی کرامرز							۰/۰۴۴ = وی کرامرز

گویه دیگری از مناسک که نظر پاسخگویان در مورد آن مورد پرسش قرار گرفته عبارت است از "کسی که نماز نمی‌خواند دین‌دار نیست". ۴۰ درصد گزینه موافق و کاملاً موافق و ۳۵ درصد گزینه مخالف و کاملاً مخالف و ۲۴ درصد نیز گزینه بینابین را انتخاب کرده‌اند.

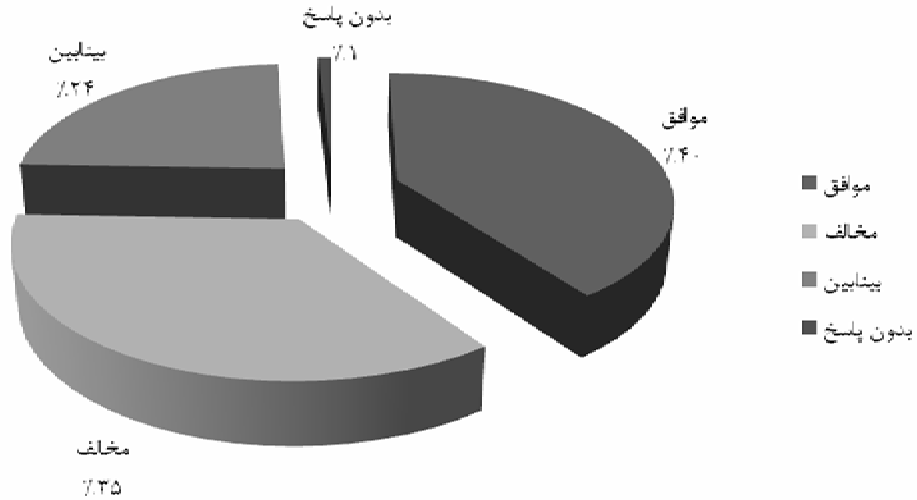
زنان با اختلاف کمی، بیش از مردان با عبارت مذکور موافق و کمتر از آنها مخالف‌اند. رابطه بین سن و میزان موافقت یا مخالفت با گویه بالا به لحاظ آماری معنادار نیست. رابطه بین تحصیلات و عبارت فوق معنادار نیست و نظر افراد دارای تحصیلات متفاوت نسبت به این گویه تفاوت معناداری نسبت به هم ندارد. خانه‌دارها بیش از دیگران با

عبارت مذکور موافقت و کمتر از دیگر گروه‌های شغلی با آن مخالفت داشته‌اند. بین وضعیت اقتصادی و عبارت فوق رابطه معناداری وجود ندارد.

جدول ۱۱۴ - ۳. کسی که نماز نمی‌خواند دیندار نیست.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۵۷	۵۸۴	۱۵۷۵	۱۴۳۲	۱۴۲۳	۱۰۲۲	تعداد
۱۰۰	۰/۹	۹/۶	۲۵/۸	۲۳/۵	۲۳/۴	۱۶/۸	درصد

نمودار ۳۳ - ۳. کسی که نماز نمی‌خواند دیندار نیست.

جدول ۱۱۵ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "کسی که نماز نمی‌خواند دیندار نیست." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
نگرش کاملاً موافق	۱۶/۲	۱۷/۸	۱۵/۶	۱۷/۵	۱۷/۳	۱۶/۶	۱۸/۲	۱۵/۷
موافق	۲۳/۷	۲۳/۵	۲۳/۵	۲۴	۲۳	۲۵/۴	۲۳/۸	۲۲/۵
بینابین	۲۳/۱	۲۴/۳	۲۳/۷	۲۵/۳	۲۲	۲۳	۲۳	۲۴/۸
مخالف	۲۶/۲	۲۶	۲۶/۸	۲۴/۴	۲۷/۶	۲۵/۶	۲۵/۲	۲۷/۴
کاملاً مخالف	۱۰/۷	۸/۵	۱۰/۴	۸/۹	۱۰/۱	۹/۵	۹/۸	۹/۵
آماره	۱۰/۱۹۹		۱۴/۹۳۹			۱۱/۸۶۸		
سطح معنی‌داری	۰/۰۳۷		۰/۰۶۰			۰/۱۵۷		
ضریب همبستگی	۰/۰۴۱ = وی کرامرز		-			-		

جدول ۱۱۶-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "کسی که نماز نمی‌خواند دیندار نیست." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

وضعیت اقتصادی	نوع فعالیت							متغیر نگرش	
	پایین	بالا	سرباز	خانه‌دار	شاغل	بیکار	دانشجو		دانش آموز
	۱۷/۲	۱۶/۹	۱۸/۳	۱۹/۳	۱۵/۵	۱۸/۵	۱۶/۶	۱۵/۲	کاملاً موافق
	۲۴/۴	۲۲/۶	۲۴/۶	۲۵/۶	۲۲/۸	۲۵	۲۲/۳	۲۲/۸	موافق
	۲۲/۵	۲۴/۶	۲۲/۳	۲۳/۶	۲۴	۲۲/۶	۲۴/۲	۲۴/۸	بینابین
	۲۶/۵	۲۵/۹	۲۸	۲۴/۴	۲۶/۴	۲۶	۲۶/۸	۲۵/۹	مخالف
	۹/۳	۱۰/۱	۶/۹	۷	۱۱/۳	۷/۹	۱۰/۱	۱۱/۳	کاملاً مخالف
	۵/۸۰۴		۳۱/۴۶۹						آماره
	۰/۲۱۴		۰/۰۴۹						سطح معنی‌داری
	-		۰/۰۳۷ = وی کرامرز						ضریب همبستگی

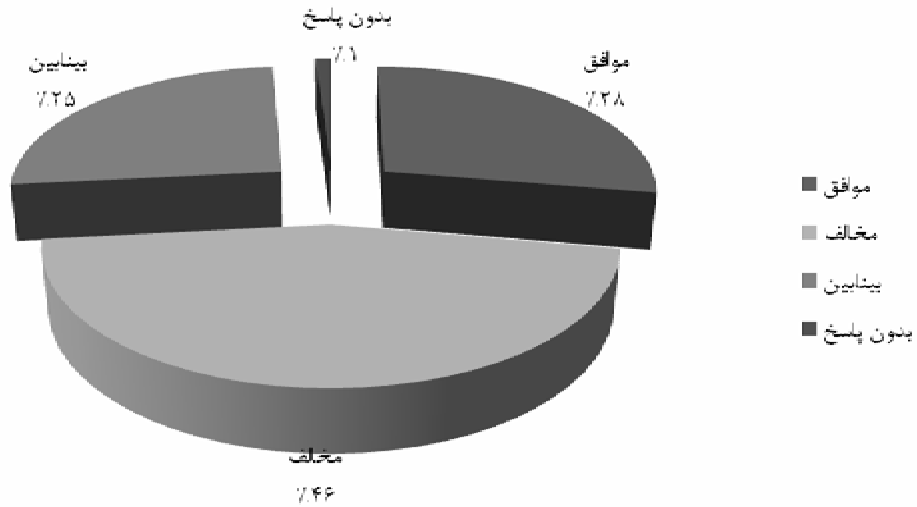
"بدون پرداخت خمس و زکات هم می‌توان دیندار بود" گویه‌ای دیگر است که نظر پاسخگویان نسبت به آن مورد سنجش قرار گرفته است. پاسخ‌های ارائه شده نشان می‌دهد که ۲۸ درصد موافق و کاملاً موافق و ۴۶ درصد مخالف و کاملاً مخالف بوده‌اند و ۲۵ درصد نیز نظر بینابین داشته‌اند.

مردان بیش از زنان با گویه مذکور موافقت و کمتر از آنها با آن مخالفت داشته‌اند. در بین گروه‌های سنی گروه سنی ۱۵ تا ۱۹ سال بیش از دو گروه دیگر با گویه مذکور موافق و کمتر از آنها با آن مخالف بوده‌اند و به طور کلی با افزایش سن موافقت کاهش و مخالفت افزایش می‌یابد. در بین گروه‌های تحصیلی افراد دارای تحصیلات دیپلم کمترین موافقت و بیشترین مخالفت را با گویه مذکور ابراز کرده‌اند. در بین گروه‌های شغلی دانش‌آموزان بیشترین موافقت و کمترین مخالفت را با گویه مذکور داشته‌اند؛ همچنین افراد خانه‌دار کمتر از بقیه گروه‌ها موافق و شاغلین و خانه‌داران بیش از بقیه گروه‌ها مخالف این گویه بوده‌اند؛ بین وضع اقتصادی و دینداری بدون پرداخت خمس و زکات رابطه معناداری وجود ندارد.

جدول ۱۱۷-۳. بدون پرداخت خمس و زکات هم می‌توان دیندار بود.

	کاملاً موافق	موافق	بینابین	مخالف	کاملاً مخالف	بدون پاسخ	جمع
تعداد	۴۹۳	۱۱۹۶	۱۵۵۸	۱۹۵۶	۸۲۴	۶۶	۶۰۹۳
درصد	۸/۱	۱۹/۶	۲۵/۶	۳۲/۱	۱۳/۵	۱/۱	۱۰۰

نمودار ۳۴ - ۳. بدون پرداخت خمس و زکات هم می‌توان دیندار بود.

جدول ۱۱۸ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "بدون پرداخت خمس و زکات هم می‌توان دیندار بود." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر / نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵ - ۱۹	۲۰ - ۲۴	۲۵ - ۲۹	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۹/۳	۶/۸	۹/۴	۷/۳	۸/۲	۹/۲	۷/۷	۷/۸
موافق	۲۲	۱۷/۷	۲۱/۱	۲۰	۱۸/۷	۲۱/۹	۱۹/۱	۱۹/۴
بینابین	۲۶	۲۵/۷	۲۶/۷	۲۵/۷	۲۵	۲۵/۶	۲۵/۷	۲۶
مخالف	۳۰/۳	۳۴/۸	۳۱/۲	۳۲/۸	۳۳/۲	۳۲/۴	۳۲/۹	۲۳/۳
کاملاً مخالف	۱۲/۵	۱۵/۱	۱۱/۶	۱۴/۱	۱۴/۹	۱۰/۹	۱۴/۶	۱۴/۴
آماره	۴۲/۳۵۵		۱۷/۱۱۴			۱۷/۵۳		
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰		۰/۰۲۹			۰/۰۲۵		
ضریب همبستگی	۰/۰۸۴ = وی کرامرز		۰/۰۴۰ = کندال تاو سی			۰/۰۳۱ = کندال تاو سی		

جدول ۱۱۹ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "بدون پرداخت خمس و زکات هم می‌توان دیندار بود." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر / نگرش	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا	
کاملاً موافق	۱۰/۱	۸/۲	۷/۲	۶/۹	۷	۱۲/۱	۸/۲	۸/۲
موافق	۲۲/۲	۱۹/۵	۱۹/۶	۱۹/۲	۱۸/۹	۱۶/۸	۱۹/۶	۲۰
بینابین	۲۴/۶	۲۷/۵	۲۶/۷	۲۴/۷	۲۵	۲۶	۲۶	۲۶
مخالف	۳۱/۵	۳۰/۱	۳۲/۲	۳۴/۵	۳۵/۳	۳۴/۱	۳۱/۳	۳۳/۵
کاملاً مخالف	۱۱/۵	۱۴/۶	۱۴/۴	۱۴/۷	۱۳/۸	۱۱	۱۴/۹	۱۲/۳

آماره	۳۵/۵۳۶	۹/۱۸۹
سطح معنی‌داری	۰/۰۱۷	۰/۰۵۷
ضریب همبستگی	۰/۰۳۹ = وی کرامرز	-

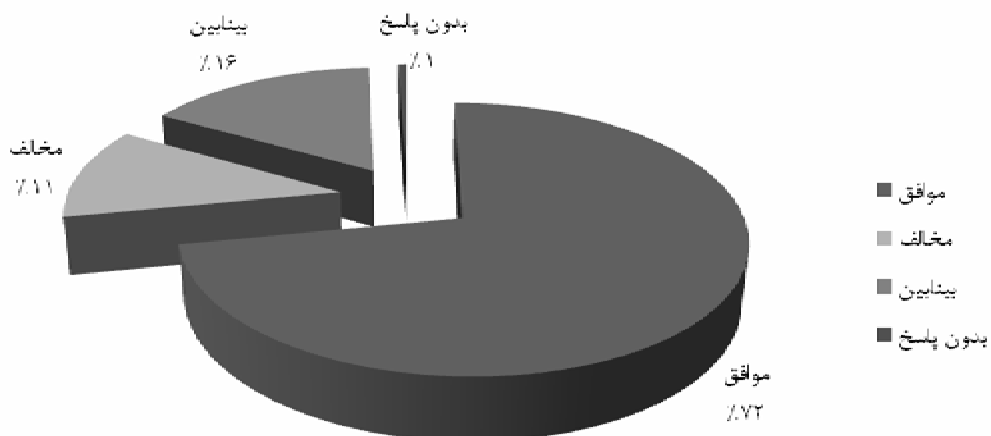
با گویه "از انجام‌ندادن بعضی فرائض دینی احساس گناه می‌کنم" ۷۲ درصد موافق و کاملاً موافق و ۱۱ درصد مخالف و کاملاً مخالف هستند، ۱۶ درصد نیز نظر بینابین دارند.

زنان بیشتر از مردان با عبارت فوق موافقت دارند و برعکس مخالفت آنها کمتر از مردان است. با افزایش سن میزان موافقت با گویه فوق افزایش می‌یابد اما میزان مخالفت با آن نیز افزایش می‌یابد. رابطه بین تحصیلات و گویه فوق معنادار نیست. خانه‌دارها بیش از بقیه موافقت و کمتر از بقیه با گویه فوق مخالفت دارند. بین وضع اقتصادی و احساس گناه با انجام‌ندادن فرائض دینی رابطه معناداری وجود ندارد.

جدول ۱۲۰ - ۳. از انجام‌ندادن بعضی فرائض دینی احساس گناه می‌کنم.

	کاملاً موافق	موافق	بینابین	مخالف	کاملاً مخالف	بدون پاسخ	جمع
تعداد	۱۸۸۶	۲۴۹۶	۹۷۸	۴۸۰	۲۱۶	۳۷	۶۰۹۳
درصد	۳۱	۴۱	۱۶/۱	۷/۹	۳/۵	۰/۶	۱۰۰

نمودار ۳۵ - ۳. از انجام‌ندادن بعضی فرائض دینی احساس گناه می‌کنم.

جدول ۱۲۱ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "از انجام‌ندادن بعضی فرائض دینی احساس گناه می‌کنم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر / نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات	
	مرد	زن	۱۹-۱۵	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	زیر دیپلم	دیپلم / کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۲۷/۳	۳۵/۱	۳۰	۳۲/۱	۳۰/۸	۲۹/۷	۳۱/۴
موافق	۴۱/۴	۴۰/۸	۴۰/۴	۴۰/۲	۴۳/۲	۴۳	۴۱/۹
بینابین	۱۸	۱۴/۳	۱۸/۳	۱۶/۳	۱۴/۳	۱۶/۸	۱۵/۷
مخالف	۸/۸	۷/۱	۷/۴	۸/۳	۷/۸	۶/۷	۷/۶
کاملاً مخالف	۴/۴	۲/۷	۳/۸	۳/۱	۳/۹	۳/۸	۳/۴
آماره	۵۸/۶۹۵		۱۶/۶۵۸			۱۰/۵۵۵	
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰		۰/۰۳۴			۰/۲۲۸	
ضریب همبستگی	۰/۰۹۹ = وی کرامرز		-۰/۰۱۵ = کندال تاو سی			-	

جدول ۱۲۲ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "از انجام‌دادن بعضی فرائض دینی احساس گناه می‌کنم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر / نگرش	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا / پایین	
کاملاً موافق	۳۰/۹	۳۱/۴	۳۰/۳	۳۱/۳	۳۲/۸	۲۹/۵	۳۱/۶	۳۰/۳
موافق	۴۰/۶	۴۰/۴	۴۲/۵	۳۸/۷	۴۶/۲	۴۱	۴۰/۷	۴۱/۹
بینابین	۱۷/۹	۱۶/۴	۱۵/۷	۱۶/۷	۱۱/۹	۲۰/۲	۱۶/۶	۱۵/۷
مخالف	۶/۹	۷/۶	۸/۲	۹/۲	۶/۹	۶/۹	۷/۶	۸/۳
کاملاً مخالف	۳/۷	۴/۱	۳/۳	۴/۱	۲/۲	۲/۳	۳/۴	۳/۷
آماره	۳۳/۴۰۵							۳/۳۸۹
سطح معنی‌داری	۰/۰۳۰							۰/۴۹۵
ضریب همبستگی	۰/۰۳۸ = وی کرامرز							-

“دینداری به قلب پاک است ولو اینکه آدم اعمال مذهبی (نماز، روزه و...) انجام ندهد” آخرین گویه بُعد مناسبی است که ۲۹ درصد موافق و کاملاً موافق و ۵۱ درصد مخالف و کاملاً مخالف آن بوده‌اند و ۱۹ درصد نیز نظر بینابین داشته‌اند.

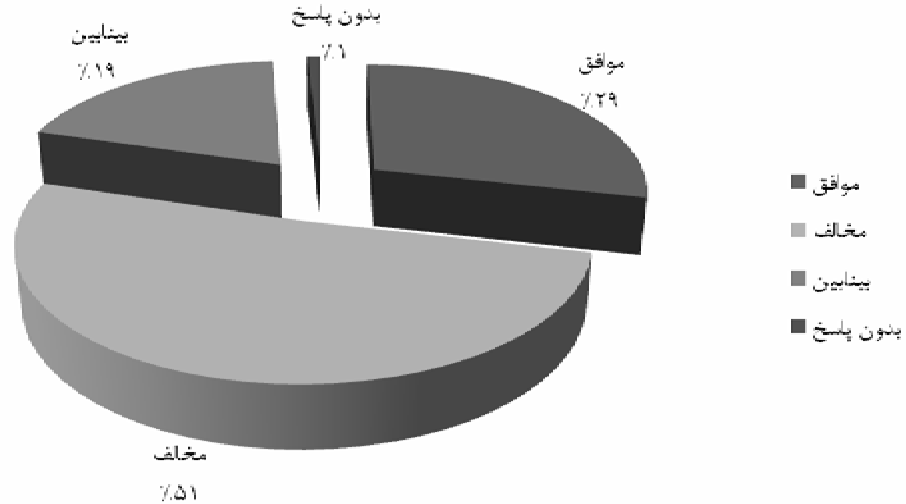
زنان کمتر از مردان موافق و بیش از آنها مخالف گویه فوق هستند. گروه سنی ۲۰ تا ۲۴ سال کمترین موافقت را با گویه مذکور و گروه سنی ۲۵ تا ۲۹ سال بیشترین مخالفت را با آن داشته‌اند. افراد زیر دیپلم بیشترین موافقت و در عین حال کمترین مخالفت را با گویه مذکور داشته‌اند. افراد خانه‌دار کمترین موافقت و در عین حال بیشترین مخالفت را با گویه مذکور داشته‌اند. بین وضع اقتصادی و جمله “دینداری به قلب پاک است ولو اینکه آدم اعمال مذهبی (نماز، روزه و...) انجام ندهد” رابطه معناداری وجود ندارد.

جدول ۱۲۳ - ۳. دینداری به قلب پاک است ولو اینکه آدم اعمال مذهبی (نماز و روزه و...) را انجام ندهد.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۵۵	۱۲۸۲	۱۸۲۹	۱۱۸۶	۱۰۰۰	۷۴۱	تعداد
۱۰۰	۰/۹	۲۱	۳۰	۱۹/۵	۱۶/۴	۱۲/۲	درصد

نمودار ۳۷ - ۳. دینداری به قلب پاک است ولو اینکه آدم اعمال مذهبی (نماز و روزه و...) را انجام ندهد.

جدول ۱۲۴ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "دینداری به قلب پاک است ولو اینکه آدم اعمال مذهبی (نماز و روزه و...) را انجام ندهد." برحسب

جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵ - ۱۹	۲۰ - ۲۴	۲۵ - ۲۹	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۱۴	۱۰/۳	۱۲/۹	۱۱/۸	۱۲/۳	۱۲/۲	۱۲/۳	۱۲/۳
موافق	۱۸/۲	۱۴/۸	۱۹/۱	۱۵/۴	۱۵/۷	۱۹/۵	۱۶	۱۵/۲
بینابین	۲۰	۱۹/۳	۲۰/۵	۲۰/۳	۱۸/۱	۲۰/۹	۱۹/۱	۱۹/۴
مخالف	۲۹/۸	۳۰/۷	۲۹/۹	۳۰/۶	۳۰/۶	۳۱/۱	۳۰/۵	۲۹/۹
کاملاً مخالف	۱۸	۲۴/۸	۱۷/۵	۲۱/۹	۲۳/۳	۱۶/۴	۲۲/۱	۲۳/۲
آماره	۵۸/۸۷۲		۲۹/۳۳۲			۳۳/۵۵۴		
سطح معنی داری	۰/۰۰۰		۰/۰۰۰			۰/۰۰۰		
ضریب همبستگی	= ۰/۰۹۹ وی کرامرز		= ۰/۰۴۸ کندال تاو سی			= ۰/۰۴۵ کندال تاو سی		

جدول ۱۲۵ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "دینداری به قلب پاک است ولو اینکه آدم اعمال مذهبی (نماز و روزه و...) را انجام ندهد." برحسب نوع

فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر	نوع فعالیت						
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه دار	سرباز	بالا
نگرش	پایین						

۱۱/۹	۱۲/۷	۱۲/۱	۱۰/۱	۱۳/۲	۱۰/۶	۱۲/۹	۱۳	کاملاً موافق
۱۶/۷	۱۶/۵	۱۸/۵	۱۵/۷	۱۷/۵	۱۶/۷	۱۴/۷	۱۷/۶	موافق
۱۹/۹	۱۹/۳	۲۳/۷	۱۸/۳	۱۶/۹	۲۰/۸	۱۹/۶	۲۲/۳	بینابین
۳۱/۴	۲۹/۶	۲۷/۷	۳۲/۸	۲۹/۷	۳۱/۷	۲۹/۲	۳۰/۲	مخالف
۲۰/۲	۲۲	۱۷/۹	۲۳/۱	۲۲/۷	۲۰/۳	۲۳/۶	۱۶/۸	کاملاً مخالف
۵/۱۳۲		۴۵/۴۴۲						آماره
۰/۲۷۴		۰/۰۰۱						سطح معنی‌داری
-		۰/۰۴۴ = وی کرامرز						ضریب همبستگی

۱-۲-۳-۲. فرانگاه بُعد نگرش به مناسک

برای سنجش بُعد نگرش پاسخگویان به مناسک از ۱۴ گویه پنج‌گزینه‌ای نگرش به بعد مناسکی استفاده شده است که از ترکیب آن متغیر جدیدی به دست آمد. سپس این متغیر با متغیرهای جنسیت، سن، تحصیلات، نوع فعالیت و وضع اقتصادی مورد آزمون قرار گرفت که نتایج آن به شرح زیر است.

برای آزمون رابطه بین جنسیت و شاخص بعد نگرش به مناسک از آزمون T استفاده شده است که نتایج آن را در جدول ۱۲۶-۳ می‌توان مشاهده کرد. البته لازم به ذکر است که به دلیل ناهمگنی واریانس‌ها نتایج مربوط به T' گزارش شده است. همانگونه که جدول مذکور نشان می‌دهد تفاوت میانگین شاخص بعد نگرش به مناسک در بین گروه‌های جنسی معنادار است. به عبارت دیگر میانگین شاخص بعد نگرش به مناسک دو جنس تفاوت معناداری نسبت به هم دارند و با مقایسه میانگین‌ها درمی‌یابیم که میانگین شاخص بعد نگرش به مناسک زنان بیشتر از مردان است و زنان به لحاظ موارد سنجیده شده در بعد نگرش به مناسک، زنان موافقت بیشتری داشته‌اند.

جدول ۱۲۶ - ۳. مقایسه میانگین بُعد مناسکی بر حسب جنسیت پاسخگویان

جنسیت	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون t'	سطح معنی‌داری
مرد	۲۸۸۰	۵۱/۱۷۹	۹/۴۳۱	-۱۰/۵۱۳	۰/۰۰۰
زن	۲۶۴۷	۵۳/۷۱۱	۸/۴۶۷		

مقدار آزمون F و سطح معناداری به دست آمده از سنجش رابطه بین سن و شاخص بعد نگرش به مناسک نشان می‌دهد که تفاوت معناداری بین میانگین‌های گروه‌های سنی مختلف وجود دارد. با مقایسه میانگین‌های گروه‌های سنی مختلف می‌توان دریافت که میانگین بعد نگرش به مناسک گروه سنی ۲۰ تا ۲۴ سال بیش از دو گروه سنی دیگر است و این گروه نگرش مثبت‌تری نسبت به مناسک داشته‌اند.

جدول ۱۲۷ - ۳. مقایسه میانگین بُعد مناسکی برحسب سن پاسخگویان

سن	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون F	سطح معنی‌داری
۱۵ تا ۱۹ سالگی	۱۵۱۴	۵۱/۴۶۸	۸/۵۲۸	۱۱/۰۰۳	۰/۰۰۰
۲۰ تا ۲۴ سالگی	۲۱۸۸	۵۲/۷۵۰	۹/۱۷۷		
۲۵ تا ۲۹ سالگی	۱۸۴۳	۵۲/۷۴۱	۹/۲۸۸		

مقدار F و سطح معناداری به دست‌آمده نشان می‌دهد که رابطه بین تحصیلات و بُعد نگرش به مناسک معنادار است و مقایسه میانگین‌ها نشان می‌دهد که افراد دارای تحصیلات دیپلم بیش از دو گروه تحصیلی دیگر با بُعد مناسکی موافقت نشان داده‌اند. کمترین میزان مربوط به افراد دارای تحصیلات زیر دیپلم است.

جدول ۱۲۸ - ۳. مقایسه میانگین بُعد مناسکی برحسب تحصیلات پاسخگویان

تحصیلات	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون F	سطح معنی‌داری
زیردیپلم	۱۳۶۵	۵۱/۵۰۸	۸/۲۸۵	۹/۴۵۳	۰/۰۰۰
دیپلم	۱۹۸۰	۵۲/۸۵۹	۸/۸۳۵		
دانشگاهی	۲۲۰۴	۵۲/۵۴۳	۹/۶۶۱		

با توجه به نتایج جدول ۱۲۹-۳، نتایج آزمون مقایسه میانگین بین شغل پاسخگویان با بُعد نگرش به مناسک، می‌توان نتیجه گرفت که افراد خانه‌دار بیش از سایر گروه‌های شغلی با گویه‌های نگرش به مناسک موافقت دارند. همچنین کمترین میزان موافقت در بُعد نگرش به مناسک متعلق به دانش‌آموزان است.

جدول ۱۲۹ - ۳. مقایسه میانگین بُعد مناسکی برحسب شغل پاسخگویان

شغل	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون F	سطح معنی‌داری
محصل	۱۰۴۶	۵۱/۶۷۳	۸/۳۸۷	۴/۳۴۰	۰/۰۰۱
دانشجو	۱۳۱۶	۵۲/۶۶۴	۹/۴۹۷		
بیکار	۱۰۳۹	۵۲/۲۷۷	۸/۹۷۹		
شاغل	۱۲۰۵	۵۲/۴۰۲	۹/۸۳۳		
خانه‌دار	۶۷۷	۵۳/۶۴۸	۷/۹۰۶		
سرباز	۱۶۱	۵۱/۷۴۵	۸/۲۴۸		

نتایج جدول ۳-۵۶ نیز نشان می‌دهد که بین میانگین بعد نگرش به مناسک گروه‌های با وضعیت اقتصادی

بالا و پایین تفاوت معناداری وجود ندارد.

جدول ۱۳۰ - ۳. مقایسه میانگین بُعد مناسکی بر حسب وضع اقتصادی پاسخگویان

وضع اقتصادی	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون t ^۱	سطح معنی‌داری
بالا	۲۹۵۳	۵۲/۴۵۶	۹/۲۰۷	۰/۵۱۵	۰/۶۰۷
پایین	۲۵۲۷	۵۲/۳۲۹	۸/۸۹۷		

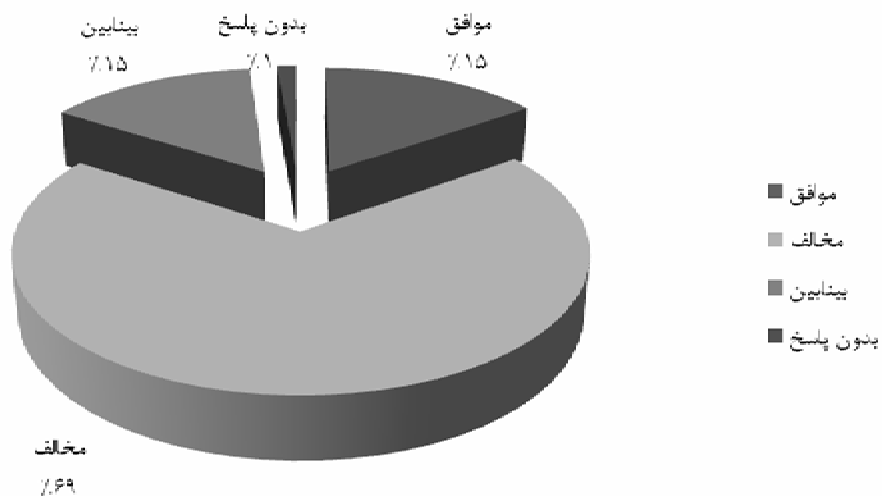
۳-۳. بُعد پیامدی

اولین گویه بعد پیامدی این است که «مسلمانان به علت تبعیت از دین عقب مانده‌اند.» ۱۵ درصد موافق و کاملاً موافق و ۶۹ درصد مخالف و کاملاً مخالف این گویه بوده‌اند و ۱۵ درصد نیز نظر بینابین داشته‌اند. مردان بیش از زنان با عبارت مذکور موافقت دارند و برعکس کمتر از زنان با آن مخالف هستند و این تفاوت به لحاظ آماری نیز معنادار است؛ میزان همبستگی البته ضعیف است. رابطه معکوس سن با گویه بالا نیز معنادار است و با افزایش سن میزان موافقت با گویه مذکور کاهش می‌یابد و افراد سنین بالاتر بیشتر با این نتیجه مخالف‌اند که تبعیت مسلمانان از دین عامل عقب‌ماندگی آنها است. با افزایش تحصیلات نیز همانند سن میزان موافقت به طرز معناداری کاهش می‌یابد و افراد دارای تحصیلات بالاتر بیشتر با این نتیجه مخالف‌اند که تبعیت مسلمانان از دین عامل عقب‌ماندگی آنها است. دانش‌آموزان بیش از سایر گروه‌های شغلی با گویه بالا موافقت و زنان خانه‌دار بیش از بقیه با آن مخالفت نشان داده‌اند. افراد با وضع اقتصادی بالا کمتر از افراد با وضع اقتصادی پایین با عبارت مذکور موافقت دارند. میزان همبستگی همه موارد بسیار ضعیف است.

جدول ۱۲۶ - ۳. مسلمانان به علت تبعیت از دین عقب مانده‌اند.

	کاملاً موافق	موافق	بینابین	مخالف	کاملاً مخالف	بدون پاسخ	جمع
تعداد	۳۶۹	۵۵۸	۸۸۴	۲۰۷۹	۲۱۲۱	۸۲	۶۰۹۳
درصد	۶/۱	۹/۲	۱۴/۵	۳۴/۱	۳۴/۸	۱/۳	۱۰۰

نمودار ۳۷ - ۳. مسلمانان به علت تبعیت از دین عقب مانده‌اند.

جدول ۱۲۷ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "مسلمانان به علت تبعیت از دین عقب مانده‌اند." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

میزان تحصیلات			سن			جنسیت		متغیر نگرش
						زن	مرد	
کاردانی و بالاتر	دیپلم	زیردیپلم	۲۵-۲۹	۲۰-۲۴	۱۵-۱۹	۴/۷	۷/۴	کاملاً موافق
۵/۵	۵/۹	۷/۴	۵/۷	۵/۴	۷/۵	۴/۷	۷/۴	کاملاً موافق
۸/۳	۸/۶	۱۱/۷	۷/۶	۱۰	۱۰/۴	۷/۷	۱۰/۷	موافق
۱۳/۹	۱۵/۴	۱۵/۱	۱۴/۷	۱۳/۴	۱۶/۶	۱۳/۱	۱۶/۳	بینابین
۳۴/۵	۳۴/۶	۳۵/۴	۳۵/۵	۳۴/۹	۳۳/۴	۳۴/۷	۳۴/۴	مخالف
۳۷/۹	۳۵/۵	۳۰/۵	۳۶/۵	۳۶/۴	۳۲/۲	۳۹/۸	۳۱/۱	کاملاً مخالف
۳۴/۴۹۲			۳۰/۸۶۱			۷۵/۰۰۳		آماره
۰/۰۰۰			۰/۰۰۰			۰/۰۰۰		سطح معنی‌داری
۰/۰۶۰ = کندال تاو سی			۰/۰۴۶ = کندال تاو سی			۰/۱۱۲ = وی کرامرز		ضریب همبستگی

جدول ۱۲۸ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "مسلمانان به علت تبعیت از دین عقب مانده‌اند." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

وضعیت اقتصادی		نوع فعالیت						متغیر نگرش
		دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	
۶/۷	۵/۷	۵/۸	۴/۷	۵/۷	۶/۷	۵/۵	۷/۵	کاملاً موافق
۹/۵	۸/۹	۱۰/۵	۸/۲	۸/۲	۸/۹	۱۰/۶	۹/۲	موافق
۱۳/۹	۱۵/۵	۲۵	۱۳/۲	۱۴/۶	۱۴/۵	۱۳/۴	۱۵/۹	بینابین
۳۶/۲	۳۳/۳	۳۰/۲	۳۸/۷	۳۴/۵	۳۶/۹	۳۲/۲	۳۳/۹	مخالف
۳۳/۷	۳۶/۶	۲۸/۵	۳۵/۲	۳۷	۳۳	۳۸/۳	۳۳/۵	کاملاً مخالف
۱۱/۹۶۶		۴۸/۱۲۸						آماره
۰/۰۱۸		۰/۰۰۰						سطح معنی‌داری
۰/۰۴۵ = وی کرامرز		۰/۰۴۵ = وی کرامرز						ضریب همبستگی

گویه دیگری که مورد پرسش قرار گرفته، این است که "یافته‌های علمی جدید قوانین و احکام مذهبی را بی‌اعتبار ساخته است." با این گویه ۱۷ درصد موافق و کاملاً موافق و ۶۲ درصد مخالف و کاملاً مخالف هستند و ۱۹ درصد نیز نظر بینابین دارند.

رابطه بین جنسیت و عبارت فوق معنادار است و مردان بیش از زنان موافق این گویه و کمتر از آنها مخالف آن هستند. رابطه بین سن و عبارت فوق نشان می‌دهد که با افزایش سن میزان موافقت کاهش و میزان مخالفت افزایش می‌یابد. با افزایش تحصیلات نیز همانند سن میزان موافقت کاهش و برعکس میزان مخالف افزایش می‌یابد.

دانش‌آموزان بیشترین میزان موافقت و شاغلین بیشترین میزان مخالفت را اظهار کرده‌اند. بین وضع اقتصادی و گویه فوق رابطه معناداری وجود ندارد. همبستگی همه موارد در حد بسیار ضعیف است.

جدول ۱۲۹ - ۳. یافته‌های علمی جدید قوانین و احکام مذهبی را بی‌اعتبار ساخته است.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	تعداد
۶۰۹۳	۱۲۴	۱۶۰۱	۲۲۰۵	۱۱۵۷	۶۳۵	۳۷۱	
۱۰۰	۲	۲۶/۳	۳۶/۲	۱۹	۱۰/۴	۶/۱	درصد

نمودار ۳۸ - ۳. یافته‌های علمی جدید قوانین و احکام مذهبی را بی‌اعتبار ساخته است.

جدول ۱۳۰ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "یافته‌های علمی جدید قوانین و احکام مذهبی را بی‌اعتبار ساخته است." برحسب جنسیت، سن و

تحصیلات

میزان تحصیلات			سن			جنسیت		متغیر نگرش
کاردانی و بالاتر	دیپلم	زیردیپلم	۲۹ - ۲۵	۲۴ - ۲۰	۱۵ - ۱۹	زن	مرد	
۵/۵	۵/۹	۷/۷	۵/۷	۵/۹	۷/۳	۴/۸	۷/۵	کاملاً موافق
۹/۱	۱۰/۶	۱۳/۳	۹/۲	۱۰/۸	۱۱/۹	۹/۱	۱۲/۲	موافق
۱۷/۹	۱۹/۴	۲۱/۶	۱۷/۶	۱۹/۶	۲۱/۴	۱۹/۳	۱۹/۶	بینابین
۳۷/۲	۳۷/۵	۳۶/۱	۳۸/۸	۳۶	۳۶/۴	۳۷/۶	۳۶/۳	مخالف
۳۰/۳	۲۶/۶	۲۱/۲	۲۸/۷	۲۷/۶	۲۳	۲۹/۳	۲۴/۴	کاملاً مخالف
۵۷/۸۷۴			۳۱/۸۷۳			۴۵/۴۵۳		آماره
۰/۰۰۰			۰/۰۰۰			۰/۰۰۰		سطح معنی‌داری
۰/۰۸۵ = کندال تاو سی			۰/۰۶۱ = کندال تاو سی			۰/۰۸۸ = وی کرامرز		ضریب همبستگی

جدول ۱۳۱ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "یافته‌های علمی جدید قوانین و احکام مذهبی را بی‌اعتبار ساخته است." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

وضعیت اقتصادی	نوع فعالیت							متغیر نگرش
	پایین	بالا	سرباز	خانه‌دار	شاغل	بیکار	دانشجو	
۵/۷	۶/۶	۴/۱	۴/۴	۶/۴	۵/۱	۶/۱	۸/۳	کاملاً موافق
۱۱/۲	۱۰/۴	۱۴	۱۰/۳	۹/۵	۱۱/۷	۹/۴	۱۱/۷	موافق
۱۹/۵	۱۹/۲	۲۳/۴	۱۹/۱	۱۷/۶	۱۸/۶	۱۹/۴	۲۱/۱	بینابین
۳۷/۳	۳۶/۴	۳۶/۸	۴۲/۶	۳۷/۵	۳۸/۲	۳۴/۱	۳۶/۷	مخالف
۲۶/۳	۲۷/۴	۲۱/۶	۲۳/۷	۲۹	۲۶/۳	۳۱/۱	۲۲/۳	کاملاً مخالف
۳/۶۰۴	۶۳/۶۰۳							آماره
۰/۴۶۲	۰/۰۰۰							سطح معنی‌داری
-	۰/۰۵۲ = وی کرامرز							ضریب همبستگی

با گویه "مذهب محدودیت‌های زیادی برای انسان ایجاد کرده است" ۲۷ درصد موافق و کاملاً موافق و ۵۲ درصد مخالف و کاملاً مخالف بوده‌اند و ۲۰ درصد نیز نظر بینابین داشته‌اند. البته باید در نظر داشت که موافقت با این گویه به معنی مخالفت با اصل مذهب نیست.

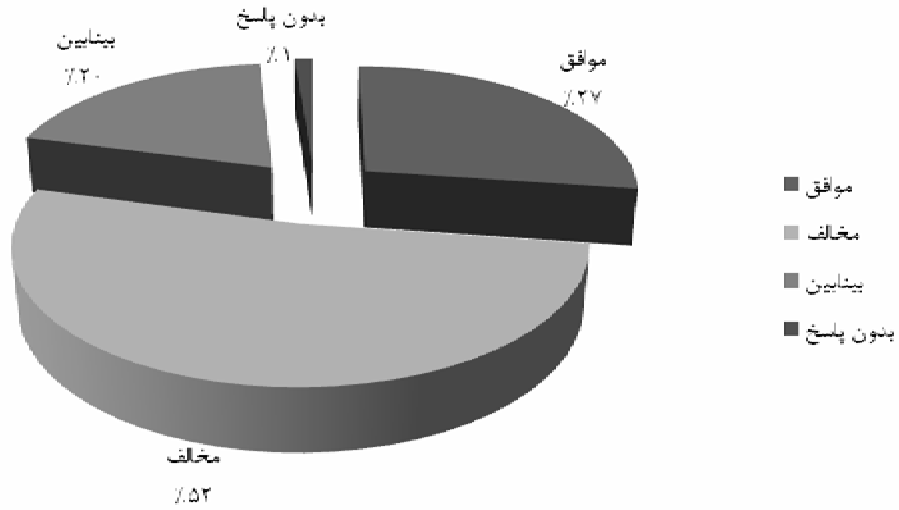
موافقت مردان با این گویه بیش از زنان و مخالفت زنان بیش از مردان است. با افزایش سن میزان موافقت کاهش و میزان مخالفت افزایش می‌یابد. با افزایش تحصیلات نیز همانند افزایش سن میزان موافقت با گویه بالا کاهش و میزان مخالفت به طرز معناداری افزایش می‌یابد. وضعیت شغلی (فعالیت) پاسخگویان نشان می‌دهد که دانشجویان کمتر از بقیه با عبارت مذکور موافق‌اند و دانش‌آموزان بیش از همه با آن موافقند؛ بیشترین مخالفت نیز مربوط به افراد خانه‌دار است. بین وضع اقتصادی خانواده افراد با گویه مذکور رابطه معناداری وجود ندارد. شدت همبستگی همه موارد نیز در حد بسیار ضعیف است به جز جنسیت که می‌توان گفت در حد ضعیف است.

جدول ۱۳۲ - ۳. مذهب محدودیت‌های زیادی برای انسان ایجاد کرده است.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۷۶	۱۲۰۳	۱۹۶۴	۱۱۹۰	۱۱۰۱	۵۵۹	تعداد
۱۰۰	۱/۲	۱۹/۷	۳۲/۲	۱۹/۵	۱۸/۱	۹/۲	درصد

نمودار ۳۹ - ۲. مذهب محدودیت‌های زیادی برای انسان ایجاد کرده است.

جدول ۱۳۳ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "مذهب محدودیت‌های زیادی برای انسان ایجاد کرده است." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر / نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۱۰/۹	۷/۵	۱۱	۹/۱	۷/۹	۱۰/۵	۱۰/۱	۷/۷
موافق	۲۰/۸	۱۵/۵	۲۰	۱۷/۸	۱۷/۵	۲۱/۸	۱۸/۱	۱۶/۳
بینابین	۲۰/۶	۱۹	۲۲/۶	۱۹/۲	۱۸/۱	۲۱/۴	۱۹/۸	۱۸/۷
مخالف	۳۱/۳	۳۴/۱	۳۰/۳	۳۳/۷	۳۳/۵	۳۱/۲	۳۲/۷	۳۳/۵
کاملاً مخالف	۱۶/۳	۲۳/۹	۱۶	۲۰/۱	۲۳	۱۵/۱	۱۹/۳	۲۳/۷
آماره	۹۰/۱۴۳		۴۹/۷۰۳			۶۴/۹۰۶		
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰		۰/۰۰۰			۰/۰۰۰		
ضریب همبستگی	۰/۱۲۳ = وی کرامرز		۰/۰۷۵ = کندال تاو سی			۰/۰۷۴ = کندال تاو سی		

جدول ۱۳۴ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "مذهب محدودیت‌های زیادی برای انسان ایجاد کرده است." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر / نگرش	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا	
کاملاً موافق	۱۲	۸/۲	۹/۵	۸/۹	۷/۱	۹/۸	۹/۶	۸/۹
موافق	۲۰/۲	۱۵/۹	۲۰/۴	۱۷	۱۸	۲۰/۸	۱۷/۹	۱۹
بینابین	۲۳/۱	۱۹/۸	۱۹/۹	۱۷/۴	۱۷/۲	۲۴/۹	۱۹/۶	۲۰/۲
مخالف	۲۸/۵	۳۳/۹	۳۰/۹	۳۴/۲	۳۷/۸	۳۰/۱	۳۲/۶	۳۲/۵
کاملاً مخالف	۱۶/۲	۲۲/۳	۱۹/۳	۲۲/۵	۱۹/۹	۱۴/۵	۲۰/۳	۱۹/۴
آماره	۷۴/۶۵۴							۲/۴۸

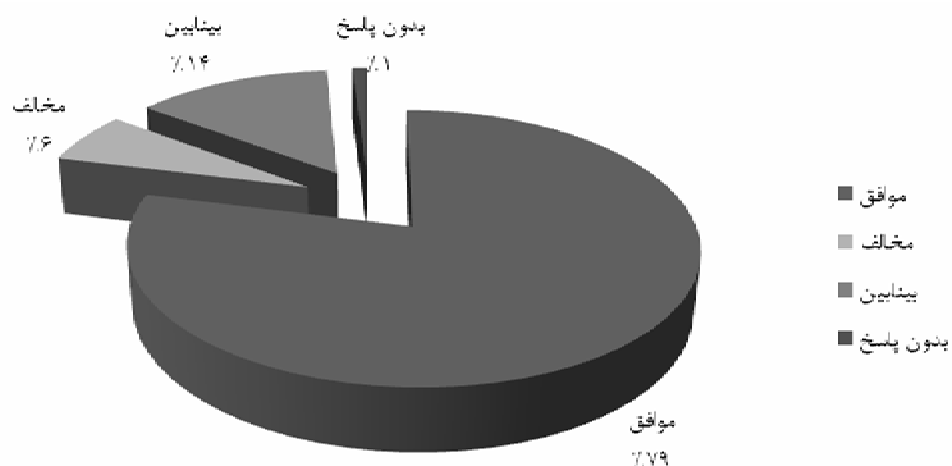
۰/۶۴۸	۰/۰۰۰	سطح معنی داری
-	۰/۰۵۶ = وی کرامرز	ضریب همبستگی

«گویه دین موجب پایبندی بیشتر به ارزش‌های اخلاقی می‌شود.» سؤال دیگری از بُعد پیامدی است که ۷۹ درصد با آن موافق و کاملاً موافق و ۶ درصد مخالف و کاملاً مخالف هستند؛ ۱۴ درصد نیز نظر بینابین دارند. زنان بیشتر از مردان موافق و مردان بیش از زنان مخالف این گویه هستند. همچنین با افزایش سن موافقت با گویه افزایش و مخالفت با آن به طرز معناداری کاهش می‌یابد. رابطه تحصیلات با گویه مذکور بیانگر آن است که بیشترین موافقت و کمترین مخالفت با گویه مذکور مربوط به گروه تحصیلی دیپلم است. رابطه بین وضعیت فعالیت و وضع اقتصادی با گویه بالا معنادار نیست. به عبارت دیگر تغییر در گروه‌های شغلی یا تغییر در وضعیت اقتصادی افراد با تغییر معناداری در باور آنها نسبت به اینکه «دین موجب پایبندی بیشتر به ارزش‌های اخلاق می‌شود»، همراه نیست. شدت همبستگی همه موارد نیز در حد بسیار ضعیف است.

جدول ۱۳۵ - ۳. دین موجب پایبندی بیشتر به ارزش‌های اخلاقی می‌شود.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۶۳	۱۰۷	۲۸۳	۸۳۰	۲۳۰۹	۲۵۰۱	تعداد
۱۰۰	۱	۱/۸	۴/۶	۱۳/۶	۳۷/۹	۴۱	درصد

نمودار ۴۰ - ۳. دین موجب پایبندی بیشتر به ارزش‌های اخلاقی می‌شود.

جدول ۱۳۶ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "دین موجب پابندی بیشتر به ارزش‌های اخلاقی می‌شود." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵ - ۱۹	۲۰ - ۲۴	۲۵ - ۲۹	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۳۸/۱	۴۴/۸	۳۹/۴	۴۰/۸	۴۳/۵	۳۷/۳	۴۲/۴	۴۳
موافق	۳۹/۱	۳۷/۵	۳۷/۸	۳۸/۹	۳۸/۴	۴۲/۴	۳۷/۶	۳۶/۶
بینابین	۱۴/۹	۱۲/۶	۱۵/۵	۱۳/۹	۱۲	۱۳/۸	۱۳/۷	۱۳/۷
مخالف	۵/۵	۳/۸	۵/۶	۴/۵	۴/۳	۴/۹	۴/۶	۴/۷
کاملاً مخالف	۲/۳	۱/۲	۱/۶	۱/۹	۱/۸	۱/۵	۱/۷	۲
آماره	۴۳/۲۹۶		۱۶/۶۹۵			۱۸/۰۶۴		
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰		۰/۰۳۳			۰/۰۲۱		
ضریب همبستگی	۰/۰۸۵ = وی کرامرز		-۰/۰۳۸ = کندال تاو سی			-۰/۰۲۵ = کندال تاو سی		

جدول ۱۳۷ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "دین موجب پابندی بیشتر به ارزش‌های اخلاقی می‌شود." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا	
کاملاً موافق	۴۰/۶	۴۲/۶	۴۰/۲	۴۲	۴۳/۸	۳۶/۴	۴۲/۷	۳۹/۸
موافق	۳۸	۳۷/۴	۴۰/۲	۳۶/۷	۳۹/۴	۳۸/۷	۳۶/۷	۴۰/۱
بینابین	۱۴/۶	۱۳/۴	۱۳/۸	۱۴	۱۲/۳	۱۷/۳	۱۳/۸	۱۳/۹
مخالف	۵/۳	۴/۸	۳/۵	۵/۷	۳/۳	۵/۸	۴/۹	۴/۶
کاملاً مخالف	۱/۵	۱/۹	۲/۳	۱/۷	۱/۱	۱/۷	۱/۹	۱/۶
آماره	۲۳/۶۴۴							۸/۵۲۳
سطح معنی‌داری	۰/۲۵۸							۰/۰۷۴
ضریب همبستگی	-							-

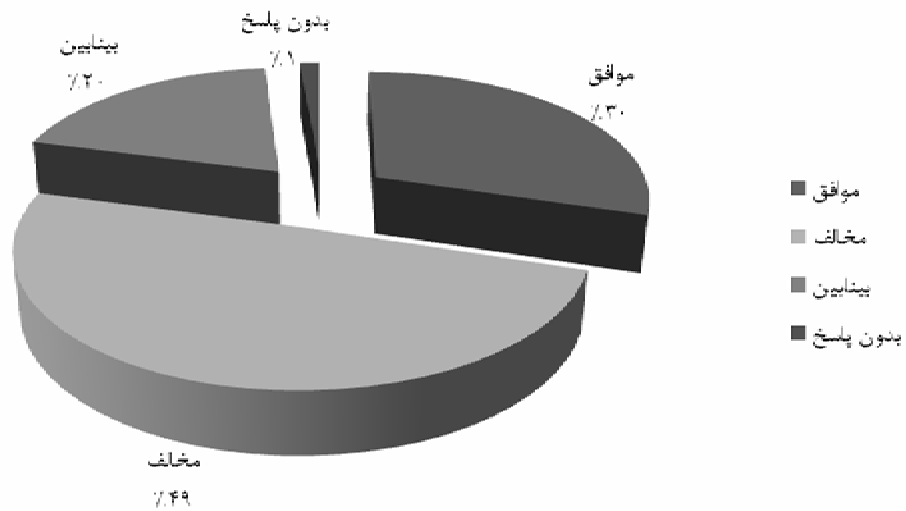
طی گویه دیگری از جوانان خواسته شده است که میزان موافقت خود را با گویه "مسئولان حکومتی باید کاردان باشند، مذهبی بودن یا نبودن آنها چندان مهم نیست" بیان کنند. نتیجه به دست آمده بیانگر آن است که ۳۰ درصد موافق و کاملاً موافق و ۴۹ درصد مخالف و کاملاً مخالف هستند و ۲۰ درصد نیز نظر بینابین دارند. مردان بیش از زنان موافق و برعکس کمتر از زنان مخالف‌اند. با افزایش سن میزان موافقت با گویه مذکور کاهش و میزان مخالفت افزایش می‌یابد. افراد دارای دیپلم کمتر از بقیه موافقت داشته‌اند و مخالفت‌شان بیشتر از دیگران بوده است. رابطه بین وضعیت شغلی و عبارت فوق نشان می‌دهد که دانشجویان بیش از سایر گروه‌های شغلی موافق این گویه و خانه‌دارها بیشتر از بقیه مخالف بوده‌اند. بین وضع اقتصادی و موافقت با کاردان بودن مسئولین

حکومتی بدون اهمیت داشتن مذهبی بودن یا نبودن آنها رابطه معناداری وجود ندارد. شدت همبستگی همه موارد نیز در حد بسیار ضعیف است به جز جنسیت که می‌توان گفت در حد ضعیف است.

جدول ۱۳۸ - ۳. مسئولان حکومتی باید کاردان باشند، مذهبی بودن یا نبودن آنها چندان مهم نیست.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۸۳	۱۱۹۷	۱۸۱۱	۱۱۸۵	۱۰۳۱	۷۸۶	تعداد
۱۰۰	۱/۴	۱۹/۶	۲۹/۷	۱۹/۴	۱۶/۹	۱۲/۹	درصد

نمودار ۴۱ - ۳. مسئولان حکومتی باید کاردان باشند، مذهبی بودن یا نبودن آنها چندان مهم نیست.

جدول ۱۳۹ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "مسئولان حکومتی باید کاردان باشند، مذهبی بودن یا نبودن آنها چندان مهم نیست" برحسب

جنسیت، سن و تحصیلات

میزان تحصیلات			سن			جنسیت		متغیر نگرش
کاردانی و بالاتر	دیپلم	زیردیپلم	۲۹ - ۲۵	۲۴ - ۲۰	۱۹ - ۱۵	زن	مرد	
۱۴	۱۲/۴	۱۲/۴	۱۳	۱۲/۱	۱۴/۶	۹/۹	۱۶/۱	کاملاً موافق
۱۶/۳	۱۶/۴	۱۹/۹	۱۵/۸	۱۷/۲	۱۹	۱۵	۱۹	موافق
۱۹/۹	۱۹/۲	۲۰/۳	۱۸/۸	۱۹/۲	۲۱/۴	۱۹/۶	۲۰	بینابین
۲۹/۵	۳۱	۳۰/۲	۳۱/۱	۳۱/۲	۲۷/۶	۳۱/۷	۲۸/۸	مخالف
۲۰/۲	۲۱	۱۷/۲	۲۱/۴	۲۰/۳	۱۷/۴	۲۳/۹	۱۶/۲	کاملاً مخالف
۱۹/۴۳۴			۲۵/۶۵۸			۱۰/۵۶		آماره
۰/۰۱۳			۰/۰۰۱			۰/۰۰۰		سطح معنی داری
۰/۰۱۲ = کندال تاو سی			۰/۰۴۸ = کندال تاو سی			۰/۱۳۳ = وی کرامرز		ضریب همبستگی

جدول ۱۴۰ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "مسئولان حکومتی باید کاردان باشند، مذهبی بودن یا نبودن آنها چندان مهم نیست." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

وضعیت اقتصادی	نوع فعالیت							متغیر نگرش	
	پایین	بالا	سرباز	خانه‌دار	شاغل	بیکار	دانشجو		دانش‌آموز
	۱۳/۴	۱۲/۹	۱۲/۸	۷/۲	۱۴	۱۲/۲	۱۴/۱	۱۵/۳	کاملاً موافق
	۱۶/۳	۱۷/۸	۱۹/۲	۱۷/۱	۱۶	۱۶/۱	۱۸/۷	۱۷/۱	موافق
	۱۹/۵	۲۰	۱۸/۶	۱۹/۱	۱۷/۳	۲۰/۴	۱۹/۸	۲۲	بینابین
	۳۰/۸	۲۹/۶	۲۹/۷	۳۵/۲	۳۲/۲	۳۱/۴	۲۷/۶	۲۷/۱	مخالف
	۲۰	۱۹/۷	۱۹/۸	۲۱/۳	۲۰/۴	۱۹/۹	۱۹/۸	۱۸/۴	کاملاً مخالف
	۳/۳۴۱		۵۴/۳۵۴						آماره
	۰/۵۰۲		۰/۰۰۰						سطح معنی‌داری
	-		۰/۰۴۸ = وی کرامرز						ضریب همبستگی

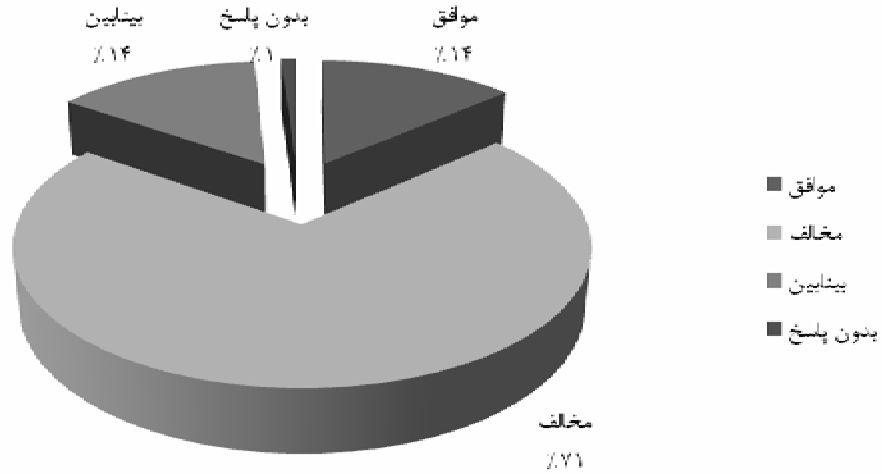
نظر پاسخگویان درباره اینکه «دینداری دست‌وپای انسان را می‌بندد و مانع پیشرفت می‌شود» پرسش دیگری است که ارزیابی شده است. ۱۴ درصد موافق و کاملاً موافق و ۷۱ درصد مخالف و کاملاً مخالف این گویه بوده‌اند و ۱۴ درصد نیز نظر بینابین دارند.

مردان بیشتر از زنان با عبارت بالا موافقت دارند و زنان مخالفت بیشتری نسبت به مردان دارند. ۱۵ تا ۱۹ ساله‌ها بیشتر از بقیه موافقتشان را اعلام کرده‌اند اما میزان موافقت دو گروه سنی دیگر یکسان است ولی از لحاظ مخالفت ۲۵ تا ۲۹ ساله‌ها مخالفت بیشتری نسبت به دو گروه دیگر داشته‌اند. با افزایش تحصیلات میزان موافقت کاهش و میزان مخالفت افزایش می‌یابد که نشان‌دهنده اثر مثبت تحصیل در گرایش به دینداری است. بین وضعیت فعالیت و وضع اقتصادی و باور به اینکه «دینداری دست‌وپای انسان را می‌بندد و مانع پیشرفت می‌شود» رابطه معناداری وجود ندارد. باید توجه کرد که شدت همبستگی همه موارد نیز در حد بسیار ضعیف است به جز جنسیت که می‌توان گفت در حد ضعیف است.

جدول ۱۴۱ - ۳. دینداری دست‌وپای انسان را می‌بندد و مانع پیشرفت می‌شود.

	کاملاً موافق	موافق	بینابین	مخالف	کاملاً مخالف	بدون پاسخ	جمع
تعداد	۳۳۱	۵۰۳	۸۷۳	۲۲۸۴	۲۰۸۳	۶۴	۶۰۹۳
درصد	۵/۴	۸/۳	۱۴/۳	۳۷/۵	۳۳/۴	۱/۱	۱۰۰

نمودار ۴۲ - ۳. دینداری دست‌وپای انسان را می‌بندد و مانع پیشرفت می‌شود.

جدول ۱۴۲ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "دینداری دست‌وپای انسان را می‌بندد و مانع پیشرفت می‌شود." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

میزان تحصیلات			سن			جنسیت		متغیر نگرش
کاردانی و بالاتر	دیپلم	زیردیپلم	۲۵-۲۹	۲۰-۲۴	۱۵-۱۹	زن	مرد	
۵/۱	۵/۴	۶/۱	۵/۸	۴/۹	۶/۱	۴/۶	۶/۳	کاملاً موافق
۷/۲	۸/۵	۱۰/۱	۶/۹	۷/۸	۱۰/۷	۶/۵	۱۰	موافق
۱۴/۵	۱۳/۲	۱۶/۴	۱۳/۵	۱۴/۶	۱۵/۶	۱۲/۸	۱۶/۱	بینابین
۳۸/۳	۳۷/۴	۳۸/۳	۳۸/۳	۳۸/۸	۳۶/۴	۳۸	۳۷/۹	مخالف
۳۵	۳۵/۶	۲۹/۱	۳۵/۵	۳۴	۳۱/۱	۳۸/۱	۲۹/۷	کاملاً مخالف
۳۰/۷۹۶			۲۹/۳۹۷			۷۱/۹۸۹		آماره
۰/۰۰۰			۰/۰۰۰			۰/۰۰۰		سطح معنی‌داری
کندال تاو سی = ۰/۰۴۷			کندال تاو سی = ۰/۰۴۵			وی کرامرز = ۰/۱۱۰		ضریب همبستگی

جدول ۱۴۳ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "دینداری دست‌وپای انسان را می‌بندد و مانع پیشرفت می‌شود." برحسب نوع فعالیت و وضعیت

اقتصادی

وضعیت اقتصادی	نوع فعالیت							متغیر نگرش
	پایین	بالا	سرباز	خانه‌دار	شاغل	بیکار	دانشجو	
۵/۱	۵/۸	۶/۴	۴/۶	۵/۷	۵/۲	۵/۴	۵/۹	کاملاً موافق
۸/۶	۸/۱	۹/۳	۸/۱	۷/۹	۷/۲	۸	۱۰/۱	موافق
۱۵/۳	۱۴	۱۷/۴	۱۱/۸	۱۳/۴	۱۶/۲	۱۴	۱۵/۸	بینابین
۳۸/۵	۳۷/۴	۳۷/۸	۴۰/۴	۳۷/۳	۳۹/۶	۳۶/۸	۳۶/۹	مخالف
۳۲/۵	۳۴/۷	۲۹/۱	۳۵/۱	۳۵/۶	۳۱/۸	۳۵/۸	۳۱/۳	کاملاً مخالف
۵/۸۴۵		۲۹/۱۷۲					آماره	
۰/۲۱۱		۰/۰۸۴					سطح معنی‌داری	

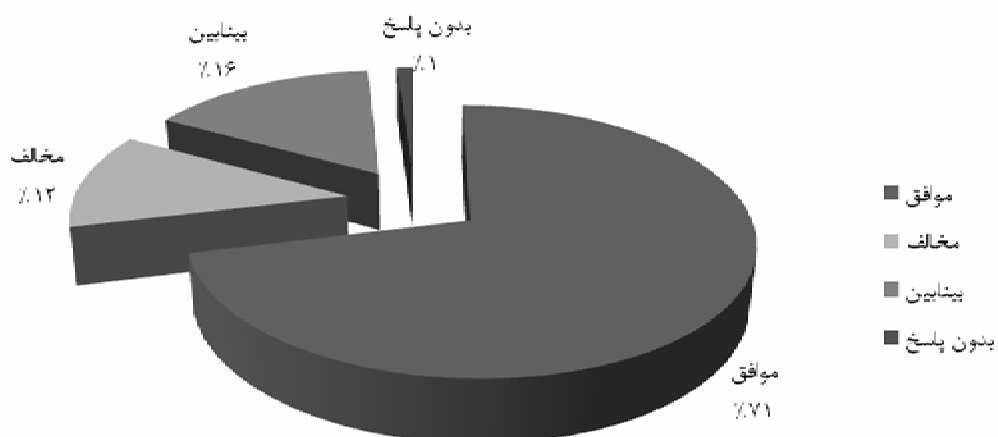
در رابطه با بُعد پیامدی سؤال دیگری که مطرح شده ارزیابی نظر پاسخگویان نسبت به گویه "انسان‌های دیندار کمتر دچار انحرافات اخلاقی می‌شوند" است. پاسخ‌ها نشان می‌دهد که ۷۱ درصد با این گویه موافق و کاملاً موافق و ۱۲ درصد مخالف و کاملاً مخالف‌اند و ۱۶ درصد نیز نظر بینابین دارند.

رابطه بین جنسیت و عبارت فوق نشان می‌دهد، زنان بیش از مردان موافق و مردان بیشتر از زنان با عبارت بالا مخالف‌اند. رابطه بین سن پاسخگویان و عبارت فوق معنادار نیست. با افزایش تحصیلات، میزان موافقت افراد کاهش و میزان مخالفت افزایش می‌یابد. رابطه بین وضعیت شغلی پاسخگویان و عبارت فوق نیز معنادار است و افراد خانه‌دار بیشترین موافقت را با آن و دانش‌آموزان کمترین مخالفت را با آن داشته‌اند. بین وضع اقتصادی و باور به اینکه انسان‌های دیندار کمتر دچار انحرافات اخلاقی می‌شوند، رابطه معناداری وجود ندارد. شدت همبستگی همه موارد نیز در حد بسیار ضعیف است.

جدول ۱۴۴ - ۳. انسان‌های دیندار کمتر دچار انحرافات اخلاقی می‌شوند.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	تعداد
۶۰۹۳	۶۷	۲۵۵	۴۷۳	۹۶۲	۲۲۱۱	۲۱۲۵	
۱۰۰	۱/۱	۴/۲	۷/۸	۱۵/۸	۳۶/۳	۳۴/۹	درصد

نمودار ۴۳ - ۳. انسان‌های دیندار کمتر دچار انحرافات اخلاقی می‌شوند.

جدول ۱۴۵ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "انسان‌های دیندار کمتر دچار انحرافات اخلاقی می‌شوند." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵ - ۱۹	۲۰ - ۲۴	۲۵ - ۲۹	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۳۳	۳۷/۴	۳۳/۳	۳۶	۳۵/۷	۳۲/۴	۳۵/۸	۳۶/۴
موافق	۳۶/۵	۳۷/۱	۳۶/۷	۳۶/۷	۳۶/۷	۴۰/۳	۳۶/۷	۳۴/۶
بینابین	۱۶/۷	۱۵/۳	۱۸/۵	۱۵/۱	۱۵/۲	۱۶/۶	۱۶	۱۵/۳
مخالف	۸/۴	۷/۳	۷/۸	۷/۹	۷/۸	۷/۸	۷/۴	۸/۴
کاملاً مخالف	۵/۵	۳	۳/۷	۴/۴	۴/۶	۲/۹	۴/۱	۵/۳
آماره	۳۳/۵۵۷		۱۲/۶۱۱			۲۷/۸۷۸		
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰		۰/۱۲۶			۰/۰۰۰		
ضریب همبستگی	۰/۰۷۵ = وی کرامرز		-			-۰/۰۰۴ = کندال تاو سی		

جدول ۱۴۶ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "انسان‌های دیندار کمتر دچار انحرافات اخلاقی می‌شوند." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا	
کاملاً موافق	۳۴/۶	۳۷	۳۴/۴	۳۵	۳۵/۳	۳۲/۶	۳۶/۳	۳۳/۹
موافق	۳۷/۵	۳۳/۸	۳۹/۳	۳۵/۹	۳۹/۶	۳۶	۳۵/۸	۳۷/۶
بینابین	۱۷/۹	۱۶/۱	۱۵/۶	۱۴/۹	۱۳/۳	۱۸	۱۵/۸	۱۶/۳
مخالف	۷/۲	۷/۷	۷/۲	۸/۸	۸/۷	۷/۶	۷/۸	۷/۹
کاملاً مخالف	۲/۹	۵/۳	۳/۵	۵/۵	۳	۵/۸	۴/۲	۴/۳
آماره	۳۸/۰۶۶							۳/۷۷۶
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۹							۰/۴۳۷
ضریب همبستگی	۰/۰۴۰ = وی کرامرز							-

پاسخ مربوط به گویه "به هیچ وجه حاضر نیستم با کسانی که تکالیف دینی را انجام نمی‌دهند دوستی کنم" بیانگر آن است که ۳۸ درصد موافق و کاملاً موافق و ۳۰ درصد مخالف و کاملاً مخالف آن هستند و ۳۱ درصد نیز نظر بینابین دارند که نشان‌دهنده ابهام داشتن پاسخگویان در این امر است.

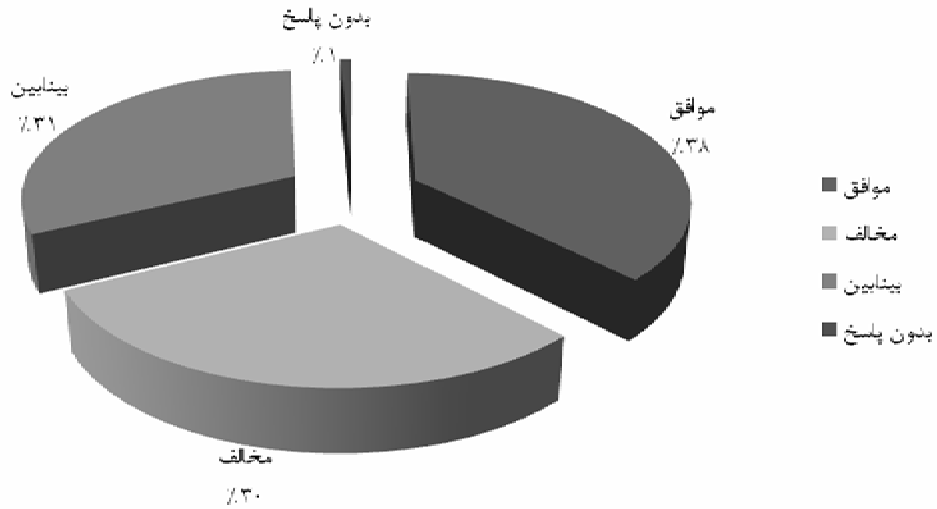
زنان بیش از مردان موافق و مردان بیشتر از زنان مخالف این گویه بوده‌اند. رابطه بین سن و عبارت فوق معنادار نیست. با افزایش تحصیلات میزان موافقت کاهش و میزان مخالفت افزایش می‌یابد. افراد خانه‌دار بیشتر از بقیه موافق و کمتر از بقیه مخالف و سربازان کمتر از بقیه موافقت داشته‌اند. بین وضع اقتصادی و عبارت فوق رابطه معناداری وجود ندارد. شدت همبستگی همه موارد نیز در حد بسیار ضعیف است.

جدول ۱۴۷ - ۳. به هیچ وجه حاضر نیستم با کسانی که تکالیف دینی را انجام نمی‌دهند دوست باشم.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۴۹	۴۸۷	۱۳۳۴	۱۹۲۱	۱۳۰۳	۹۹۹	تعداد
۱۰۰	۰/۸	۸	۲۱/۹	۳۱/۵	۲۱/۴	۱۶/۴	درصد

نمودار ۴۴ - ۳. به هیچ وجه حاضر نیستم با کسانی که تکالیف دینی را انجام نمی‌دهند دوست باشم.

جدول ۱۴۸ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "به هیچ وجه حاضر نیستم با کسانی که تکالیف دینی را انجام نمی‌دهند دوست باشم." برحسب

جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		نگرش
	مرد	زن	۱۵-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	زیر دیپلم	دیپلم	
کاملاً موافق	۱۵	۱۷/۸	۱۷/۶	۱۵/۵	۱۶/۷	۱۸/۶	۱۷/۴	۱۴/۲
موافق	۲۰/۹	۲۲/۲	۲۲/۲	۲۰/۷	۲۱/۷	۲۶/۲	۲۱	۱۹/۲
بینابین	۳۲/۳	۳۱/۵	۳۰/۸	۳۳/۵	۳۰/۶	۲۹/۵	۳۱/۶	۳۳/۳
مخالف	۲۲/۳	۲۱/۹	۲۱/۹	۲۲/۴	۲۱/۹	۱۹/۶	۲۱/۳	۲۴/۴
کاملاً مخالف	۹/۵	۶/۶	۷/۴	۷/۸	۹/۱	۶/۱	۸/۷	۸/۹
آماره	۲۴/۴۷۸		۱۱/۳۸۵			۵۸/۹۲۷		
سطح معنی داری	۰/۰۰۰		۰/۱۸۱			۰/۰۰۰		
ضریب همبستگی	-۰/۰۵۹ = وی کرامرز		-			۰/۰۸۰ = کندال تاو سی		

جدول ۱۴۹ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "به هیچ وجه حاضر نیستم با کسانی که تکالیف دینی را انجام نمی‌دهند دوست باشم." برحسب نوع

فعالیت و وضعیت اقتصادی

وضعیت اقتصادی	نوع فعالیت							متغیر نگرش
	پایین	بالا	سرباز	خانه‌دار	شاغل	بیکار	دانشجو	
۱۵/۸	۱۷/۱	۱۱	۱۸/۷	۱۶/۴	۱۷/۹	۱۴/۲	۱۷/۴	کاملاً موافق
۲۱/۹	۲۱/۱	۲۰/۸	۲۴/۸	۲۱/۲	۲۱/۸	۱۸/۸	۲۳/۸	موافق
۳۲/۳	۳۱/۴	۳۷/۶	۳۰/۸	۳۰/۲	۳۰/۵	۳۵/۱	۳۰/۴	بینابین
۲۱/۹	۲۲/۳	۲۲/۵	۲۰/۴	۲۲/۳	۲۲/۳	۲۲/۶	۲۱/۳	مخالف
۸/۲	۸/۱	۸/۱	۵/۳	۹/۹	۷/۵	۹/۲	۷/۱	کاملاً مخالف
۲/۳۴۶	۴۹/۸۹۶							آماره
۰/۶۷۲	۰/۰۰۰							سطح معنی‌داری
-	۰/۰۴۶ = وی کرامرز							ضریب همبستگی

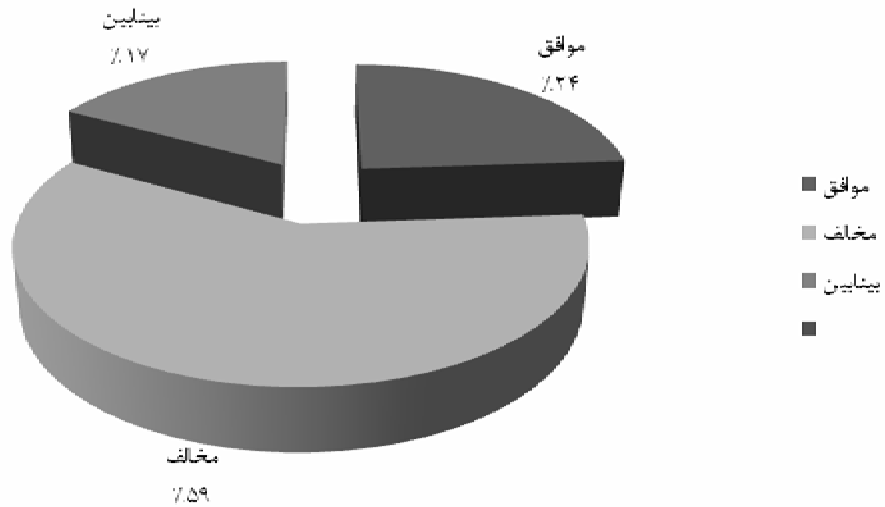
سوال دیگری که پرسیده شده است نظر پاسخ‌گویان نسبت به این گویه است که "در تابستان که هوا خیلی گرم است نباید نسبت به پوشش بانوان سخت‌گیری شود." پاسخ‌ها نشان می‌دهد که ۲۴ درصد موافق و کاملاً موافق و ۵۹ درصد مخالف و کاملاً مخالف هستند و ۱۷ درصد نیز نظر بینابین دارند.

زنان بیشتر از مردان مخالفت و مردان بیشتر از زنان نسبت به این گویه موافقت خود را اعلام کرده‌اند. با افزایش سن میزان موافقت کاهش و میزان مخالفت با گویه بالا افزایش پیدا می‌کند. اما در تحصیلات زیر دیپلم‌ها بیشترین موافقت و کمترین مخالفت را نسبت به گویه بالا داشته‌اند. بیشترین موافقت و کمترین مخالفت با گویه بالا در بین گروه‌های شغلی مربوط به دانش‌آموزان است؛ همچنین کمترین موافقت با گویه بالا مربوط به سربازان و بیشترین مخالفت مربوط به افراد خانه‌دار است. بین وضع اقتصادی پاسخگویان و این گویه رابطه معناداری وجود ندارد. شدت همبستگی همه موارد نیز در حد بسیار ضعیف است.

جدول ۱۵۰ - ۳. در تابستان که هوا خیلی گرم است نباید نسبت به پوشش بانوان سخت‌گیری کرد.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	تعداد
۶۰۹۳	۲۸	۱۵۰۹	۲۰۷۶	۱۰۳۰	۹۵۸	۴۹۲	
۱۰۰	۰/۵	۲۴/۸	۳۴/۱	۱۶/۹	۱۵/۷	۸/۱	درصد

نمودار ۴۵ - ۳. در تابستان که هوا خیلی گرم است نباید نسبت به پوشش بانوان سخت‌گیری کرد.

جدول ۱۵۱ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "در تابستان که هوا خیلی گرم است نباید نسبت به پوشش بانوان سخت‌گیری کرد." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر / نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵ - ۱۹	۲۰ - ۲۴	۲۵ - ۲۹	زیردیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۹/۲	۶/۹	۹/۷	۷/۱	۸	۱۰/۴	۷/۴	۷/۳
موافق	۱۷/۲	۱۴/۴	۱۸/۶	۱۵/۲	۱۴/۲	۱۸/۱	۱۴/۸	۱۵/۲
بینابین	۱۶/۸	۱۷/۲	۱۶/۸	۱۷/۲	۱۶/۹	۱۶/۲	۱۶/۸	۱۷/۶
مخالف	۳۳/۷	۳۴/۷	۳۱/۶	۳۵/۷	۳۴/۹	۳۲/۵	۳۵/۱	۳۴/۷
کاملاً مخالف	۲۳/۱	۲۶/۸	۲۳/۳	۲۴/۸	۲۶/۱	۲۲/۸	۲۵/۹	۲۵/۲
آماره	۲۶/۵۳۷		۲۸/۲۷۹			۲۵/۹۵۱		
سطح معنی داری	۰/۰۰۰		۰/۰۰۰			۰/۰۰۱		
ضریب همبستگی	۰/۰۶۷ = وی کرامرز		۰/۰۴۴ = کندال تاو سی			۰/۰۳۴ = کندال تاو سی		

جدول ۱۵۲ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "در تابستان که هوا خیلی گرم است نباید نسبت به پوشش بانوان سخت‌گیری کرد." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر / نگرش	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا	
کاملاً موافق	۱۰/۸	۸/۱	۷/۳	۷/۴	۶/۵	۶/۳	۸	۸/۱
موافق	۱۷/۳	۱۵/۸	۱۶/۲	۱۵/۲	۱۳/۹	۱۳/۸	۱۶/۴	۱۵/۲
بینابین	۱۶/۴	۱۸/۸	۱۶/۲	۱۵/۵	۱۶	۲۱/۸	۱۶/۸	۱۷/۲
مخالف	۳۱/۴	۳۲/۵	۳۴/۵	۳۶/۹	۳۸/۸	۳۱	۳۳/۵	۳۵/۳
کاملاً مخالف	۲۴	۲۴/۸	۲۵/۷	۲۵/۱	۲۴/۸	۲۷	۲۵/۳	۲۴/۲
آماره	۳۹/۸۷۷							۳/۶۸۳

۰/۴۵۱	۰/۰۰۵	سطح معنی‌داری
-	۰/۰۴۱ = وی کرامرز	ضریب همبستگی

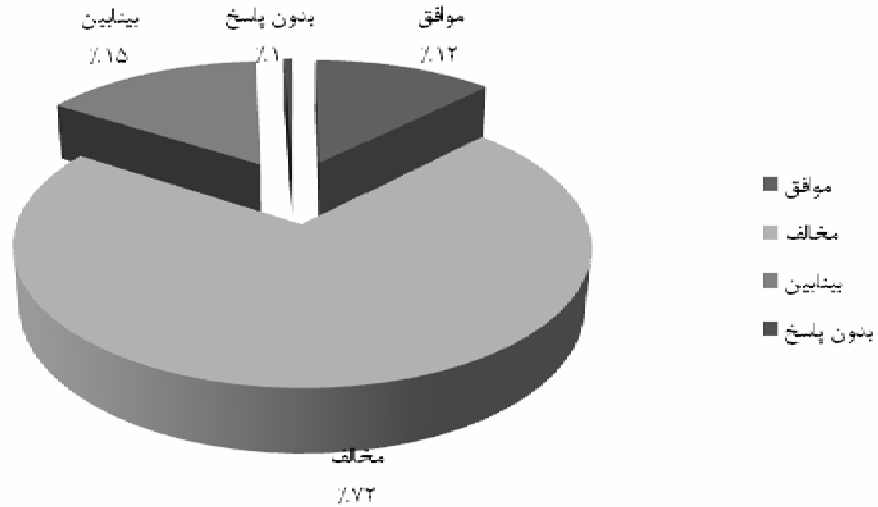
“امروز علم در همهٔ زمینه‌ها به حدی پیشرفت کرده است که ما دیگر برای حل مشکلات خود به مذهب نیاز نداریم” گویه دیگری بود که نظر پاسخگویان نسبت به آن مورد ارزیابی قرار گرفته است. پاسخ‌های به دست آمده حاکی از این است که کاملاً موافق و موافق ۱۲ درصد و مخالف و کاملاً مخالف ۷۲ درصد پاسخ‌ها را شامل می‌شود؛ ۱۵ درصد نیز نظر بینابین داشته‌اند.

مردان بیش از زنان موافق و زنان بیش از مردان مخالف این گویه بوده‌اند. کمترین موافقت مربوط به گروه سنی ۲۰ تا ۲۴ سال و بیشترین مخالفت مربوط به گروه سنی ۲۵ تا ۲۹ سال است. با افزایش تحصیلات میزان موافقت کاهش و میزان مخالفت افزایش می‌یابد. بررسی وضعیت شغلی نشان می‌دهد که بیشترین موافقت و کمترین مخالفت مربوط به سربازان است. همچنین کمترین موافقت مربوط به افراد بیکار و بیشترین مخالفت مربوط به افراد خانه‌دار است. بین وضع اقتصادی پاسخگویان و این گویه رابطهٔ معناداری وجود ندارد. شدت همبستگی همه موارد نیز در حد بسیار ضعیف است به جز جنسیت که در حد ضعیف است.

جدول ۱۵۳ - ۳. امروز علم در همهٔ زمینه‌ها به حدی پیشرفت کرده است که ما دیگر برای حل مشکلات خود به مذهب نیاز نداریم.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۳۸	۱۹۳۴	۲۴۳۲	۹۳۱	۴۸۶	۲۷۲	تعداد
۱۰۰	۰/۶	۳۱/۷	۳۹/۹	۱۵/۳	۸	۴/۵	درصد

نمودار ۴۶ - ۳. امروز علم در همهٔ زمینه‌ها به حدی پیشرفت کرده است که ما دیگر برای حل مشکلات خود به مذهب نیاز نداریم.

جدول ۱۵۴ - ۳. نظر پاسخگویان دربارهٔ گویهٔ «امروز علم در همهٔ زمینه‌ها به حدی پیشرفت کرده است که ما دیگر برای حل مشکلات خود به مذهب نیاز نداریم.» برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر	نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
		مرد	زن	۱۵ - ۱۹	۲۰ - ۲۴	۲۵ - ۲۹	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۵/۸	۳/۱	۶/۷	۳/۵	۳/۵	۳/۸	۶/۱	۴/۲	۳/۷
موافق	۸/۸	۷/۱	۸/۷	۷/۸	۷/۸	۷/۸	۱۰/۱	۷/۹	۶/۷
بی‌تایید	۱۷/۱	۱۳/۶	۱۷/۴	۱۵/۳	۱۵/۳	۱۳/۸	۱۶/۲	۱۴/۵	۱۵/۶
مخالف	۳۹/۹	۴۰/۵	۳۸/۷	۴۰/۳	۴۰/۳	۴۱/۲	۴۰/۳	۴۱/۱	۳۹/۷
کاملاً مخالف	۲۸/۴	۳۵/۸	۲۸/۵	۳۳/۱	۳۳/۱	۳۳/۴	۲۷/۴	۳۲/۲	۳۴/۴
آماره		۶۷/۰۵۳		۴۴/۰۴۲			۴۱/۶۸۱		
سطح معنی داری		۰/۰۰۰		۰/۰۰۰			۰/۰۰۰		
ضریب همبستگی		۰/۱۰۶ = وی کرامرز		۰/۰۶۱ = کندال تاو سی			۰/۰۶۱ = کندال تاو سی		

جدول ۱۵۵ - ۳. نظر پاسخگویان دربارهٔ گویهٔ «امروز علم در همهٔ زمینه‌ها به حدی پیشرفت کرده است که ما دیگر برای حل مشکلات خود به مذهب نیاز نداریم.» برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر	نگرش	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی
		دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا	
کاملاً موافق	۶/۱	۴/۲	۴/۵	۴/۲	۴/۲	۳	۴	۴/۷	۴/۳
موافق	۸/۶	۷/۴	۶/۶	۷/۶	۷/۶	۹/۱	۱۳/۱	۸/۷	۷/۳
بی‌تایید	۱۵/۸	۱۶/۵	۱۶/۳	۱۴	۱۴	۱۲/۳	۱۷/۱	۱۵/۴	۱۵/۵
مخالف	۴۰/۴	۳۷/۵	۴۱/۷	۳۹/۷	۴۵/۸	۴۵/۸	۳۵/۴	۳۸/۷	۴۱/۸
کاملاً مخالف	۲۹/۱	۳۴/۵	۳۰/۹	۳۴/۶	۲۹/۷	۲۹/۷	۳۰/۳	۳۲/۵	۳۱/۱
آماره		۵۰/۰۸۱							۸/۸۸۴

سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰	۰/۰۶۴
ضریب همبستگی	۰/۰۴۶ = وی کرامرز	-

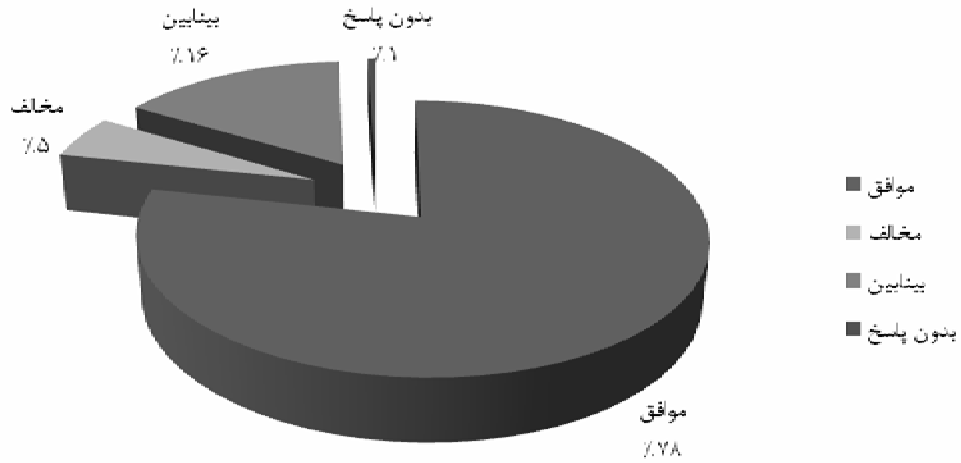
در ادامه بعد پیامدی از پاسخگویان خواسته شده است تا نظر خود را نسبت به گویه "دین و ایمان یکی از بهترین راه‌های غلبه بر مشکلات زندگی است" اظهار کنند. پاسخ‌ها نشان می‌دهد که ۷۸ درصد موافق و کاملاً موافق و ۵ درصد مخالف و کاملاً مخالف‌اند و ۱۶ درصد نیز نظر بینابین دارند که نشان‌دهنده اهمیت دین در زندگی و اتکا به آن است.

زنان در اینجا نیز همچون بسیاری از موارد دیگر بیشتر از مردان موافق‌اند و کمتر از آنها با این گویه مخالفت دارند. بیشترین موافقت با گویه فوق در بین گروه‌های سنی متعلق به گروه سنی ۲۰ تا ۲۴ سال و کمترین موافقت و مربوط به گروه سنی ۱۵ تا ۱۹ سال و ۲۵ تا ۲۹ سال می‌باشد؛ میزان مخالفت به طور یکنواخت با افزایش سن افزایش می‌یابد. در بین گروه‌های تحصیلی نیز افراد دارای دیپلم بیشترین موافقت و افراد بالاتر از سطح دیپلم بیشترین مخالفت را داشته‌اند و افراد زیر دیپلم کمترین مخالفت را با گویه بالا اظهار کرده‌اند. وضعیت شغلی (فعالیت) پاسخگویان نشان می‌دهد که افراد خانه‌دارها بیشتر از بقیه موافق و همین گروه کمترین مخالفت را با عبارت بالا داشته‌اند. همچنین کمترین موافقت مربوط به سربازان، شاغلین و دانشجویان و بیشترین مخالفت با گویه بالا مربوط به شاغلین است. افراد با وضع اقتصادی بالا بیشتر از افراد با وضع اقتصادی پایین با عبارت مذکور موافقت و کمتر از آنها نسبت به آن مخالفت دارند. شدت همبستگی همه موارد نیز در حد بسیار ضعیف است.

جدول ۱۵۶ - ۳. دین و ایمان یکی از بهترین راه‌های غلبه بر مشکلات زندگی است.

	کاملاً موافق	موافق	بینابین	مخالف	کاملاً مخالف	بدون پاسخ	جمع
تعداد	۲۴۲۸	۲۳۴۸	۹۵۶	۲۴۳	۸۲	۳۶	۶۰۹۳
درصد	۳۹/۸	۳۸/۵	۱۵/۷	۴	۱/۳	۰/۶	۱۰۰

نمودار ۴۷ - ۳. دین و ایمان یکی از بهترین راه‌های غلبه بر مشکلات زندگی است.

جدول ۱۵۷ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "دین و ایمان یکی از بهترین راه‌های غلبه بر مشکلات زندگی است." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر / نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	زیردیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۳۶/۹	۴۳/۲	۳۹/۵	۴۰/۲	۳۹/۸	۳۷/۸	۴۱/۸	۳۹/۷
موافق	۳۹	۳۸/۷	۳۸/۷	۳۹/۴	۳۸/۶	۴۱	۳۸/۲	۳۸/۱
بینابین	۱۷/۶	۱۴	۱۷/۳	۱۵/۶	۱۴/۸	۱۷/۲	۱۴/۳	۱۶/۴
مخالف	۴/۶	۳/۴	۳/۴	۳/۸	۴/۹	۳/۱	۴/۳	۴/۳
کاملاً مخالف	۱/۹	۰/۷	۱/۱	۱/۱	۱/۹	۰/۹	۱/۴	۱/۶
آماره	۴۸/۱۰۷		۱۵/۷۱۱			۱۹/۰۵۷		
سطح معنی داری	۰/۰۰۰		۰/۰۴۷			۰/۰۱۵		
ضریب همبستگی	۰/۰۹۰ = وی کرامرز		۰/۰۰۱ = کندال تاو سی			۰/۰۰۲ = کندال تاو سی		

جدول ۱۵۸ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "دین و ایمان یکی از بهترین راه‌های غلبه بر مشکلات زندگی است." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر / نگرش	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی	
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا		پایین
کاملاً موافق	۴۱	۴۰/۵	۳۷/۵	۴۰/۹	۴۰/۹	۴۰/۹	۳۸/۳	۴۱/۵	۳۸/۴
موافق	۳۸/۲	۳۷/۳	۴۱/۱	۳۶/۹	۴۲/۵	۳۹/۴	۳۷/۷	۴۰	۴۰
بینابین	۱۷/۳	۱۶/۳	۱۵/۲	۱۵/۶	۱۳/۱	۱۷/۷	۱۵/۸	۱۵/۸	۱۵/۸
مخالف	۲/۵	۴/۴	۵/۲	۴/۵	۳/۲	۳/۴	۳/۸	۴/۲	۴/۲
کاملاً مخالف	۱/۱	۱/۵	۱/۱	۲/۱	۰/۳	۱/۱	۱/۳	۱/۵	۱/۵
آماره	۴۲/۲۰۸							۷/۰۲۳	

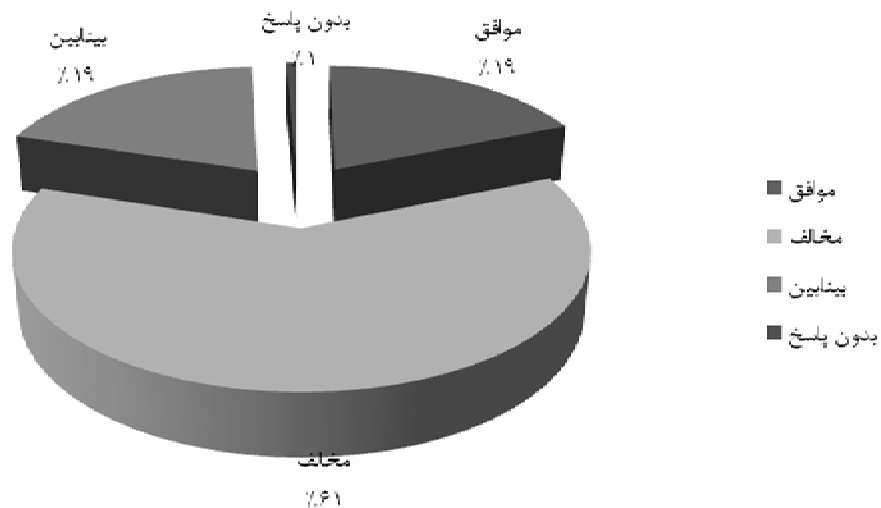
۰/۱۳۵	۰/۰۰۳	سطح معنی داری
-	۰/۰۴۲ = وی کرامرز	ضریب همبستگی

در مورد سؤال «ضرورتی ندارد در همهٔ زمینه‌های زندگی مقید به دین باشیم»، نتایج حاکی از آن است که ۱۹ درصد موافق و کاملاً موافق و ۶۱ درصد مخالف و کاملاً مخالفاند و ۱۹ درصد نیز نظر بینابین دارند. رابطهٔ بین جنسیت و اعتقاد به جملهٔ فوق نشان می‌دهد که مردان موافقت بیشتر و زنان مخالفت بیشتری نسبت به این گویه دارند. بین سن و عبارت فوق رابطهٔ موجود نشان می‌دهد که با افزایش سن میزان موافقت کاهش و میزان مخالفت افزایش می‌یابد. در مورد تحصیلات باید گفت که میزان موافقت با عبارت بالا در بین افراد دارای دیپلم کمتر از دیگران و میزان مخالفت با آن در بین آنها بیشتر از دیگران است. خانه‌دارها کمترین میزان موافقت و بیشترین مخالفت را نسبت به گویه مذکور ابراز کرده‌اند. بین وضع اقتصادی پاسخگویان و باور به اینکه «ضرورتی ندارد در همهٔ زمینه‌های زندگی مقید به دین باشیم» رابطهٔ معناداری وجود ندارد. شدت همبستگی همه موارد نیز در حد بسیار ضعیف است، به جز جنسیت که در حد ضعیفی است.

جدول ۱۵۹ - ۳. ضرورتی ندارد در همهٔ زمینه‌های زندگی مقید به دین باشیم.

جمع	کاملاً موافق	موافق	بینابین	مخالف	کاملاً مخالف	بدون پاسخ
۶۰۹۳	۳۵۶	۷۸۳	۱۱۸۰	۲۳۵۳	۱۳۷۶	۴۵
۱۰۰	۵/۸	۱۲/۹	۱۹/۴	۳۸/۶	۲۲/۶	۰/۷

نمودار ۴۸ - ۳. ضرورتی ندارد در همهٔ زمینه‌های زندگی مقید به دین باشیم.

جدول ۱۶۰ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "ضرورتی ندارد در همه زمینه‌های زندگی مقید به دین باشیم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر / نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۷/۷	۳/۹	۶/۴	۵/۷	۵/۶	۶/۴	۶/۲	۵/۲
موافق	۱۴/۶	۱۱/۲	۱۴/۱	۱۲/۷	۱۲/۴	۱۴/۶	۱۱/۷	۱۳/۱
بینابین	۲۱/۶	۱۷	۲۲/۴	۱۸/۶	۱۸/۱	۲۰/۹	۱۸/۸	۱۹/۵
مخالف	۳۷	۴۱/۲	۳۷/۳	۳۹/۴	۳۹/۷	۳۸	۳۹/۷	۳۸/۹
کاملاً مخالف	۱۹	۲۶/۷	۱۹/۸	۲۳/۵	۲۴/۲	۲۰/۱	۲۳/۶	۲۳/۳
آماره	۱/۱۱۶		۲۳/۹۳۱			۱۷/۵۸۰		
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰		۰/۰۰۲			۰/۰۲۵		
ضریب همبستگی	۰/۱۳۷ = وی کرامرز		۰/۰۴۷ = کندال تاو سی			۰/۰۲۹ = کندال تاو سی		

جدول ۱۶۱ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "ضرورتی ندارد در همه زمینه‌های زندگی مقید به دین باشیم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر / نگرش	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا	
کاملاً موافق	۶/۲	۶/۵	۴/۷	۶/۵	۴/۳	۷/۴	۶/۵	۵/۳
موافق	۱۴/۱	۱۲/۸	۱۲/۸	۱۳	۱۱/۲	۱۲	۱۳/۱	۱۲/۷
بینابین	۲۲/۱	۲۰	۱۹/۸	۱۸/۷	۱۶/۲	۱۸/۹	۱۹	۲۰/۲
مخالف	۳۶/۵	۳۷/۸	۴۰/۸	۳۷/۵	۴۳	۴۱/۱	۳۷/۸	۴۰
کاملاً مخالف	۲۱	۲۲/۸	۲۱/۹	۲۴/۴	۲۵/۳	۲۰/۶	۲۳/۶	۲۱/۸
آماره	۳۲/۹۱۷							۸/۵۲۵
سطح معنی‌داری	۰/۰۳۴							۰/۰۷۴
ضریب همبستگی	۰/۰۳۷ = وی کرامرز							-

با گویه "مصرف مشروبات الکلی به میزان کم یا به قصد تفریح اشکال ندارد." ۱۴ درصد موافق و کاملاً موافق و ۷۴ درصد مخالف و کاملاً مخالف‌اند؛ ۱۱ درصد نیز نظر بینابین دارند.

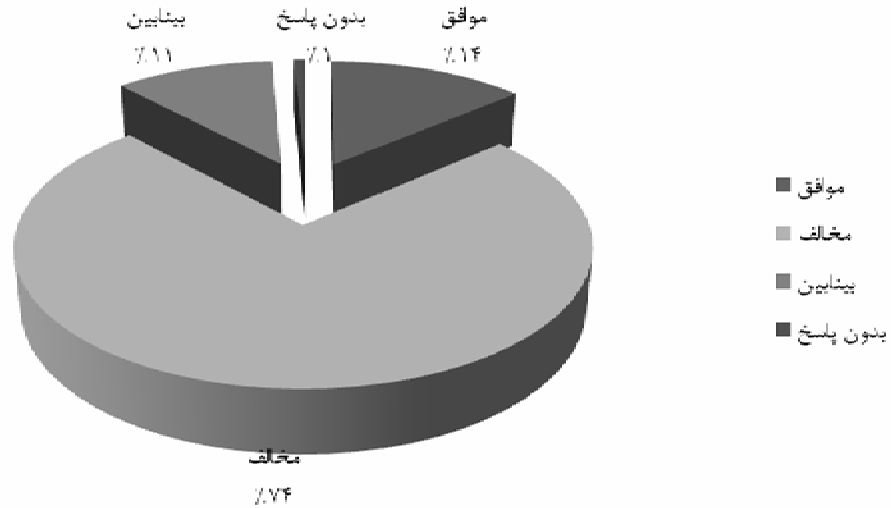
زنان بیشتر از مردان مخالف‌اند و برعکس کمتر از آنها موافق گویه بالا هستند. در بین گروه‌های سنی کمترین موافقت با عبارت بالا مربوط به گروه سنی ۲۰ تا ۲۴ سال و بیشترین مخالفت مربوط به گروه سنی ۲۵ تا ۲۹ سال است. در بین گروه‌های تحصیلی نیز افراد دارای تحصیلات دیپلم کمترین موافقت و بیشترین مخالفت را با گویه بالا دارند. افراد خانه‌دار کمتر از بقیه موافق و بیش از بقیه مخالف گویه مذکور هستند. بین وضع اقتصادی پاسخگویان

و موافقت با «ایراد نداشتن مصرف مشروبات الکلی به میزان کم یا به قصد تفریح»، رابطه معناداری وجود ندارد. شدت همبستگی همه موارد نیز در حد بسیار ضعیف است، به جز جنسیت که در حد ضعیف است.

جدول ۱۶۲ - ۳. مصرف مشروبات الکلی به میزان کم یا به قصد تفریح اشکالی ندارد.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۵۱	۲۹۰۶	۱۶۲۷	۶۷۶	۵۲۹	۳۰۴	تعداد
۱۰۰	۰/۸	۴۷/۷	۲۶/۷	۱۱/۱	۸/۷	۵	درصد

نمودار ۴۹ - ۳. مصرف مشروبات الکلی به میزان کم یا به قصد تفریح اشکالی ندارد.

جدول ۱۶۳ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "مصرف مشروبات الکلی به میزان کم یا به قصد تفریح اشکالی ندارد." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۹ - ۱۵	۲۰ - ۲۴	۲۵ - ۲۹	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۶/۶	۳/۳	۶	۴/۳	۵	۵/۶	۴/۷	۴/۹
موافق	۱۰/۵	۶/۸	۹/۹	۸/۳	۸/۴	۱۰/۲	۷/۳	۹/۲
بینابین	۱۳/۵	۸/۷	۱۲/۳	۱۱/۷	۹/۸	۱۳/۱	۱۰/۲	۱۰/۹
مخالف	۲۷/۴	۲۶/۵	۲۷/۲	۲۶/۲	۲۷/۵	۲۸/۷	۲۶/۹	۲۶
کاملاً مخالف	۴۱/۹	۵۴/۷	۴۴/۶	۴۹/۵	۴۹/۳	۴۲/۳	۵۰/۸	۴۹/۱
آماره	۱/۳۸۵		۲۱/۴۳۴			۳۴/۵۳۵		
سطح معنی داری	۰/۰۰۰		۰/۰۰۶			۰/۰۰۰		
ضریب همبستگی	۰/۱۵۲ = وی کرامرز		۰/۰۳۷ = کندال تاو سی			۰/۰۳۶ = کندال تاو سی		

جدول ۱۶۴ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "مصرف مشروبات الکلی به میزان کم یا به قصد تفریح اشکالی ندارد." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

وضعیت اقتصادی	نوع فعالیت							متغیر نگرش
	پایین	بالا	سرباز	خانه‌دار	شاغل	بیکار	دانشجو	
۵/۲	۴/۹	۶/۳	۲/۲	۵/۳	۵/۴	۵/۱	۵/۸	کاملاً موافق
۸/۷	۸/۸	۱۲/۶	۵/۵	۹	۸/۹	۹	۹/۳	موافق
۱۱/۶	۱۱	۱۵/۴	۹/۶	۱۱	۱۱/۶	۱۰/۶	۱۲/۲	بینابین
۲۷/۸	۲۶/۱	۲۱/۱	۳۱/۲	۲۷	۲۷/۴	۲۶/۱	۲۵/۹	مخالف
۴۶/۷	۴۹/۲	۴۴/۶	۵۱/۵	۴۷/۷	۴۶/۶	۴۹/۲	۴۶/۷	کاملاً مخالف
۴/۴۰۵	۴۳/۴۲۳							آماره
۰/۳۵۴	۰/۰۰۲							سطح معنی‌داری
-	۰/۰۴۳ = وی کرامرز							ضریب همبستگی

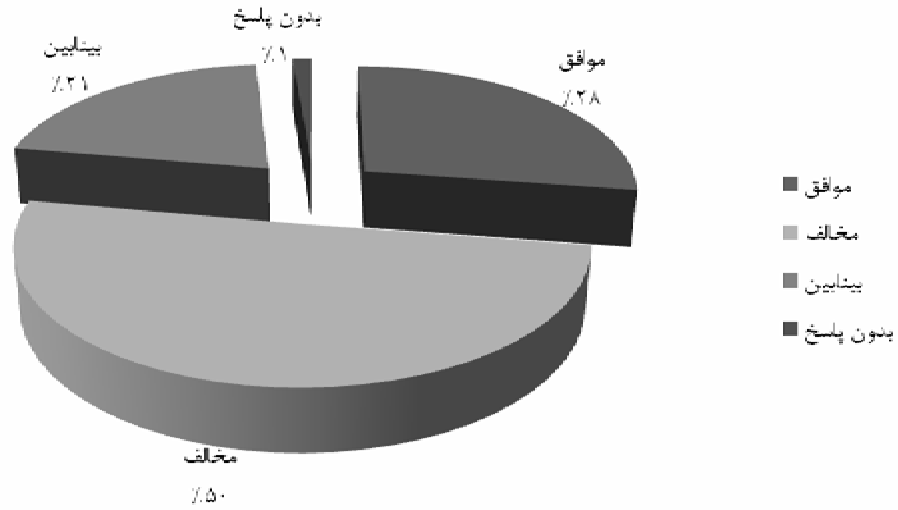
پاسخ‌های سوال دیگر، که عبارت است از نظر پاسخگویان نسبت به گویه "برای اینکه آدم خوبی باشیم لازم نیست که مذهبی باشیم"، نشان می‌دهد که ۲۸ درصد موافق و کاملاً موافق و ۵۰ درصد مخالف و کاملاً مخالف این گویه‌اند؛ ۲۱ درصد نیز نظر بینابین دارند.

مردان بیشتر از زنان موافق گویه مذکور و برعکس کمتر از آنها مخالف آن هستند. رابطه این گویه با سن و تحصیلات به لحاظ آماری معنادار نیست و به همراه تغییر سن و تحصیلات تغییر معناداری در میزان موافقت یا مخالفت با گویه بالا مشاهده نمی‌شود. اما در بین گروه‌های شغلی افراد خانه‌دار کمتر از بقیه موافق و بیش از بقیه مخالف گویه مذکور هستند. بین وضع اقتصادی پاسخگویان و موافقت با گویه بالا رابطه معناداری وجود ندارد. شدت همبستگی همه موارد نیز در حد بسیار ضعیف است که در حد بسیار ضعیفی است.

جدول ۱۶۵ - ۳. برای اینکه آدم خوبی باشیم لازم نیست که مذهبی باشیم.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۸۰	۱۲۰۹	۱۸۶۲	۱۲۷۲	۱۱۰۶	۵۶۴	تعداد
۱۰۰	۱/۳	۱۹/۸	۳۰/۶	۲۰/۹	۱۸/۲	۹/۳	درصد

نمودار ۵۰ - ۳. برای اینکه آدم خوبی باشیم لازم نیست که مذهبی باشیم.

جدول ۱۶۶ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "برای اینکه آدم خوبی باشیم لازم نیست که مذهبی باشیم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر / نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۱۱/۸	۶/۷	۱۰/۲	۸/۷	۹/۴	۹/۶	۹/۳	۹/۳
موافق	۲۰/۲	۱۶/۳	۱۸/۳	۱۹	۱۷/۹	۱۹/۶	۱۷/۳	۱۸/۷
بینابین	۲۱/۴	۲۰/۸	۲۲/۳	۲۱/۱	۲۰	۲۰	۲۱	۲۲
مخالف	۲۹/۸	۳۲/۴	۳۰/۴	۳۱/۱	۳۱/۴	۳۳/۲	۳۱/۱	۲۹/۷
کاملاً مخالف	۱۶/۷	۲۳/۸	۱۸/۸	۲۰	۲۱/۲	۱۷/۶	۲۱/۳	۲۰/۳
آماره	۹۴/۷۱۸		۸/۱۱۹			۱۴/۲۹۷		
سطح معنی داری	۰/۰۰۰		۰/۴۲۲			۰/۰۷۴		
ضریب همبستگی	۰/۱۲۶ = وی کرامرز		-			-		

جدول ۱۶۷ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "برای اینکه آدم خوبی باشیم لازم نیست که مذهبی باشیم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر / نگرش	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا	
کاملاً موافق	۹/۵	۱۰/۵	۹/۴	۹/۵	۵/۳	۱۲/۸	۹/۲	۹/۷
موافق	۱۸/۱	۱۹/۵	۱۹/۳	۱۷/۶	۱۶/۸	۱۵/۱	۱۸/۲	۱۸/۶
بینابین	۲۲/۱	۲۱/۹	۲۰/۶	۲۱/۱	۱۸/۹	۲۱/۵	۲۱/۲	۲۱
مخالف	۳۰/۹	۲۸/۴	۳۱/۲	۳۰/۸	۳۶/۲	۳۶	۳۰/۳	۳۱/۸
کاملاً مخالف	۱۹/۳	۱۹/۷	۱۹/۵	۲۱/۱	۲۲/۸	۱۴/۵	۲۱/۱	۱۸/۹
آماره	۴۰/۹۳۳							۵/۳۷۳
سطح معنی داری	۰/۰۰۴							۰/۲۵۱

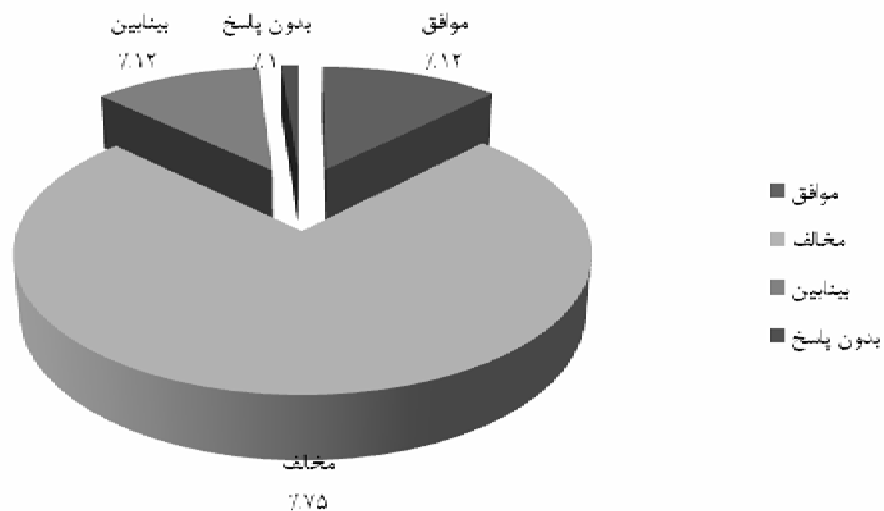
-	۰/۰۴۲ = وی کرامرز	ضریب همبستگی
---	-------------------	--------------

گویهٔ دیگر بُعد پیامدی این بود که “با پیشرفت علم نیاز چندانی به اعتقادات دینی نیست.” ۱۲ درصد موافق و کاملاً موافق و ۷۵ درصد مخالف و کاملاً مخالف گویه مذکور هستند؛ ۱۲ درصد نیز نظر بینابین دارند. مردان بیشتر از زنان موافق و زنان بیشتر از مردان مخالف‌اند. با افزایش سن، میزان موافقت کاهش می‌یابد و برعکس میزان مخالفت افزایش می‌یابد. با افزایش تحصیلات نیز همانند سن میزان موافقت با عبارت بالا کاهش و میزان مخالفت با آن افزایش می‌یابد. این نتایج نشان می‌دهد که اکثر جوانان مغایرتی بین دینداری و پیشرفت علمی نمی‌بینند. رابطه گویه مذکور با وضعیت فعالیت و وضع اقتصادی به لحاظ آماری معنادار نیست. شدت همبستگی همه موارد نیز در حد بسیار ضعیف است، به جز جنسیت که در حد ضعیف است.

جدول ۳۷ - ۳. با پیشرفت علم نیاز چندانی به اعتقادات دینی نیست.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۷۴	۲۲۶۳	۲۲۹۲	۷۱۱	۴۷۴	۲۷۹	تعداد
۱۰۰	۱/۲	۳۷/۱	۳۷/۶	۱۱/۷	۷/۸	۴/۶	درصد

نمودار ۱۳ - ۳. با پیشرفت علم نیاز چندانی به اعتقادات دینی نیست.

جدول ۳۸ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "با پیشرفت علم نیاز چندانی به اعتقادات دینی نیست." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

میزان تحصیلات			سن			جنسیت		متغیر نگرش
کاردانی و بالاتر	دیپلم	زیردیپلم	۲۵-۲۹	۲۰-۲۴	۱۵-۱۹	زن	مرد	
۴/۳	۴/۲	۵/۸	۴/۲	۳/۹	۶/۳	۳/۲	۵/۹	کاملاً موافق
۶/۹	۸	۹/۳	۷/۳	۷/۸	۸/۵	۶/۷	۹	موافق
۱۲	۱۰/۹	۱۲/۸	۱۱/۵	۱۱/۷	۱۲/۵	۱۰/۱	۱۳/۳	بینابین
۳۷/۱	۳۸/۸	۳۸/۹	۳۹/۳	۳۸/۲	۳۶/۸	۳۷/۲	۳۹	مخالف
۳۹/۸	۳۸	۳۳/۲	۳۷/۷	۳۸/۴	۳۵/۹	۴۲/۸	۳۲/۸	کاملاً مخالف
۲۶/۹۵۶			۱۹/۲۷۶			۸۸/۶۰۶		آماره
۰/۰۰۱			۰/۰۱۳			۰/۰۰۰		سطح معنی داری
۰/۰۴۹ = کندال تاو سی			۰/۰۲۶ = کندال تاو سی			۰/۱۲۲ = وی کرامرز		ضریب همبستگی

جدول ۳۹ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "با پیشرفت علم نیاز چندانی به اعتقادات دینی نیست." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

وضعیت اقتصادی		نوع فعالیت						متغیر نگرش
پایین	بالا	سرباز	خانه‌دار	شاغل	بیکار	دانشجو	دانش آموز	
۴/۵	۴/۸	۳/۵	۳/۷	۴/۵	۴/۲	۴/۶	۵/۷	کاملاً موافق
۷/۹	۷/۹	۸/۸	۷/۹	۸/۲	۷/۱	۷/۵	۸/۳	موافق
۱۱/۷	۱۲	۱۴	۹/۶	۱۱/۹	۱۱/۹	۱۱/۹	۱۲/۴	بینابین
۳۹/۹	۳۶/۷	۳۹/۲	۴۰/۸	۳۸	۴۱	۳۶/۵	۳۶	مخالف
۳۶	۳۸/۷	۳۴/۵	۳۸	۳۷/۴	۳۵/۸	۳۹/۶	۳۷/۶	کاملاً مخالف
۷/۱۷۵		۱۹/۹۷۵						آماره
۰/۱۲۷		۰/۴۵۹						سطح معنی داری
-		-						ضریب همبستگی

آخرین گویه بعد پیامدی این است که "دست دادن زنان با مردان نامحرم و دوستان خانوادگی اشکالی ندارد." نتایج نشان می‌دهد که ۱۹ درصد موافق و کاملاً موافق و ۶۶ درصد مخالف و کاملاً مخالف گویه بالا هستند؛ ۱۴ درصد نیز نظر بینابین دارند.

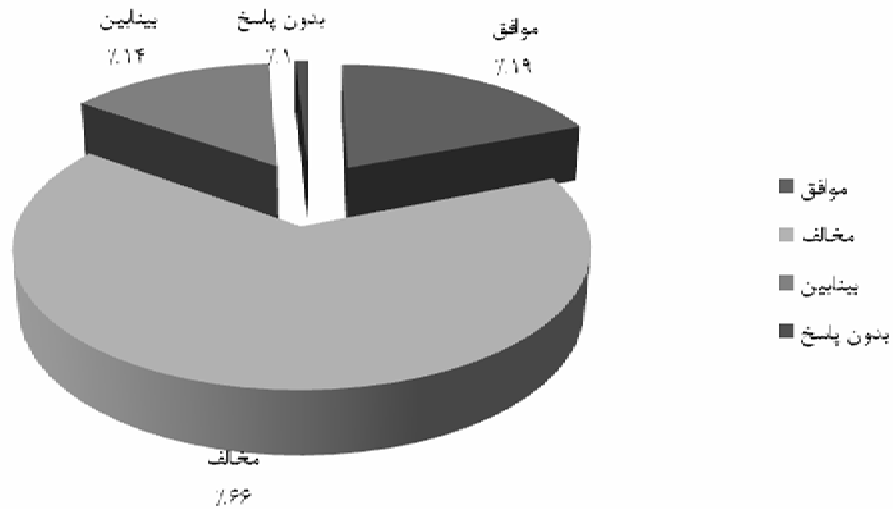
مردان موافقت بیشتر و برعکس مخالفت کمتری نسبت به زنان در این زمینه دارند. با افزایش سن موافقت با عبارت بالا کاهش می‌یابد و مخالفت با آن افزایش می‌یابد. با افزایش تحصیلات میزان موافقت کاهش می‌یابد اما میزان مخالفت چنین روندی ندارد و کمترین میزان مخالفت مربوط به افراد دارای تحصیلات زیر دیپلم است و بیشترین مخالفت مربوط به افراد دارای تحصیلات دیپلم. خانه‌دارها کمتر از بقیه موافق عبارت بالا و همچنین بیشتر از بقیه مخالف آن هستند. همچنین بیشترین موافقت با گویه بالا مربوط به دانش‌آموزان و کمترین مخالفت نیز

مربوط به همین گروه است. افراد با وضع اقتصادی بالا در مقایسه افراد با وضع اقتصادی پایین موافقت بیشتر و مخالفت کمتری نسبت به گویه بالا دارند. شدت همبستگی همه موارد نیز در حد بسیار ضعیف است.

جدول ۱۶۸ - ۳. دست‌دادن زن با افراد نامحرم فامیل و دوستان خانوادگی اشکال ندارد.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۵۶	۲۳۳۶	۱۶۷۷	۸۶۷	۷۲۹	۴۲۸	تعداد
۱۰۰	۰/۹	۳۸/۳	۲۷/۵	۱۴/۲	۱۲	۷	درصد

نمودار ۵۱ - ۳. دست‌دادن زن با افراد نامحرم فامیل و دوستان خانوادگی اشکال ندارد.

جدول ۱۶۹ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "دست‌دادن زن با افراد نامحرم فامیل و دوستان خانوادگی اشکال ندارد." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۸/۲	۶	۸/۸	۶/۱	۶/۸	۷/۷	۷	۶/۸
موافق	۱۳/۱	۱۱/۱	۱۴/۷	۱۱/۹	۱۰/۳	۱۳/۸	۱۱/۷	۱۱/۴
بینابین	۱۵/۳	۱۳/۴	۱۵	۱۵/۲	۱۲/۹	۱۳/۴	۱۳/۸	۱۵/۵
مخالف	۲۸/۱	۲۷/۶	۲۷/۴	۲۶/۸	۲۹/۴	۲۹/۷	۲۸	۲۶/۵
کاملاً مخالف	۳۵/۴	۴۱/۹	۳۴/۱	۴۰	۴۰/۷	۳۵/۴	۳۹/۶	۳۹/۷
آماره	۳۵/۲۶۶		۴۳/۶۶۵			۱۷/۹۵۳		
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰		۰/۰۰۰			۰/۰۲۲		
ضریب همبستگی	۰/۰۷۷ = وی کرامرز		۰/۰۶۱ = کندال تاو سی			۰/۰۲۳ = کندال تاو سی		

جدول ۱۷۰ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "دست‌دادن زن با افراد نامحرم فامیل و دوستان خانوادگی اشکال ندارد." بر حسب نوع فعالیت و

وضعیت اقتصادی

وضعیت اقتصادی	نوع فعالیت							متغیر نگرش
	پایین	بالا	سرباز	خانه‌دار	شاغل	بیکار	دانشجو	
۶/۸	۷/۴	۸	۵/۱	۶/۴	۶/۱	۷/۶	۹/۳	کاملاً موافق
۱۱/۱	۱۳	۱۲/۶	۱۰/۵	۱۰	۱۲/۴	۱۲/۹	۱۳/۷	موافق
۱۳/۶	۱۵/۱	۱۴/۳	۱۲/۶	۱۴/۳	۱۴/۵	۱۵/۱	۱۴/۶	بینابین
۳۰	۲۶/۲	۲۶/۹	۳۲	۲۹	۲۷/۳	۲۵/۴	۲۶/۹	مخالف
۳۸/۵	۳۸/۳	۳۸/۳	۳۹/۸	۴۰/۳	۳۹/۷	۳۹	۳۵/۵	کاملاً مخالف
۱۵/۱۸۲	۳۹/۴۸۷							آماره
۰/۰۰۴	۰/۰۰۶							سطح معنی‌داری
۰/۰۵۱ = وی کرامرز	۰/۰۴۱ = وی کرامرز							ضریب همبستگی

۳-۳-۱. فرانگاہ بعد پیامدی

برای سنجش بُعد پیامدی پاسخگویان از ۱۶ گویه پنج‌گزینه‌ای استفاده شده است که از ترکیب آنها متغیر جدیدی به دست آمد. سپس این متغیر با متغیرهای جنسیت، سن، تحصیلات، شغل و وضع اقتصادی مورد آزمون قرار گرفت. آزمون‌های استفاده شده و نتایج آنها به شرح زیر است.

برای آزمون رابطه بین جنسیت و شاخص بعد پیامدی از آزمون T استفاده شده است که نتایج آن را در جدول ۱۷۱-۳ می‌توان مشاهده کرد. همانگونه که جدول مذکور نشان می‌دهد تفاوت میانگین شاخص بعد پیامدی در بین گروه‌های جنسی معنادار است. به عبارت دیگر میانگین شاخص بعد پیامدی دو جنس تفاوت معناداری نسبت به هم دارند و با مقایسه میانگین‌ها درمی‌یابیم که میانگین شاخص بعد پیامدی زنان بیشتر از مردان است و زنان به لحاظ موارد سنجیده شده در بعد پیامدی، موافقت بیشتری نسبت به مردان به گویه‌های بیان‌کننده رعایت مذهب و مخالفت بیشتری نسبت به گویه‌های مخالف با مذهب نشان داده‌اند.

جدول ۱۷۱ - ۳. مقایسه میانگین بُعد پیامدی بر حسب جنسیت پاسخگویان

جنسیت	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون t	سطح معنی‌داری
مرد	۲۸۲۶	۵۷/۸۳۴	۱۲/۴۹۵	-۱۱/۲۹۶	۰/۰۰۰

زن	۲۵۵۵	۶۱/۵۲۴	۱۱/۴۶۴
----	------	--------	--------

مقدار آزمون F و سطح معناداری به دست آمده از سنجش رابطه بین سن و شاخص بعد پیامدی نشان می‌دهد که تفاوت معناداری بین میانگین‌های گروه‌های سنی مختلف وجود دارد. با مقایسه میانگین‌های گروه‌های سنی مختلف می‌توان دریافت که میانگین بعد پیامدی در بین گروه سنی ۲۵ تا ۲۹ سال بیش از دو گروه سنی دیگر است و با افزایش سن میزان موافقت بیشتری نسبت به گویه‌های بیان کننده رعایت مذهب و مخالفت بیشتری نسبت به گویه‌های مخالف با مذهب نشان داده شده است.

جدول ۱۷۲ - ۳. مقایسه میانگین بعد پیامدی بر حسب سن پاسخگویان

گروه سنی	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون F	سطح معنی داری
۱۵ تا ۱۹ سال	۱۴۹۷	۵۸/۱۸۸	۱۱/۹۷۹	۱۴/۴۷۴	۰/۰۰۰
۲۰ تا ۲۴ سال	۲۱۱۳	۵۹/۹۴۵	۱۲/۰۷۹		
۲۵ تا ۲۹ سال	۱۷۹۲	۶۰/۳۵۶	۱۲/۳۱۴		

مقدار F و سطح معناداری به دست آمده نشان می‌دهد که رابطه بین تحصیلات و بعد پیامدی معنادار است و با مقایسه میانگین‌ها در می‌یابیم که با افزایش تحصیلات، میزان موافقت بیشتری نسبت به گویه‌های بیان کننده رعایت مذهب و مخالفت بیشتری نسبت به گویه‌های مخالف با مذهب نشان داده شده است. و این بیان گر اثر مثبت تحصیلات بر نگرش مثبت به دین و دینداری است.

جدول ۱۷۳ - ۳. مقایسه میانگین بعد پیامدی بر حسب تحصیلات پاسخگویان

تحصیلات	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون F	سطح معنی داری
زیردیپلم	۱۳۴۳	۵۸/۴۰۱	۱۱/۶۹۹	۸/۸۳۰	۰/۰۰۰
دیپلم	۱۹۲۳	۵۹/۸۷۶	۱۱/۸۸۳		
دانشگاهی	۲۱۳۸	۶۰/۰۹۵	۱۲/۶۱۶		

با توجه به نتایج جدول ۵۵-۳، نتایج آزمون مقایسه میانگین بین شغل پاسخگویان با بعد پیامدی، می‌توان نتیجه گرفت که افراد خانه‌دار بیش از سایر گروه‌های شغلی موافقت بیشتری نسبت به گویه‌های بیان کننده رعایت مذهب و مخالفت بیشتری نسبت به گویه‌های مخالف با مذهب نشان داده‌اند. همچنین کمترین میانگین در بعد پیامدی متعلق به سربازان است.

جدول ۱۷۴ - ۲. مقایسه میانگین بُعد پیامدی برحسب وضع فعالیت پاسخگویان

نوع فعالیت	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون F	سطح معنی‌داری
محصل	۱۰۳۴	۵۸/۴۹۸	۱۱/۷۸۳	۲/۷۰۷	۰/۰۱۹
دانشجو	۱۲۷۶	۵۹/۶۱۴	۱۲/۷۶۱		
بیکار	۱۰۱۱	۵۹/۷۰۴	۱۲/۰۲۱		
شاغل	۱۱۶۷	۵۹/۹۲۶	۱۲/۷۱۷		
خانه‌دار	۶۵۶	۶۱/۳۲۸	۱۰/۶۱۱		
سرباز	۱۵۴	۵۸/۲۰۸	۱۱/۶۸۱		

نتایج جدول ۵۶-۳ نیز نشان می‌دهد که بین میانگین بُعد پیامدی گروه‌های با وضعیت اقتصادی بالا و پایین تفاوت معناداری وجود ندارد.

جدول ۱۷۵ - ۳. مقایسه میانگین بُعد پیامدی برحسب وضع اقتصادی پاسخگویان

وضع اقتصادی	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون t	سطح معنی‌داری
بالا	۲۸۷۴	۵۹/۶۶۲	۱۲/۳۱۹	۰/۴۳۹	۰/۶۶۰
پایین	۲۴۶۸	۵۹/۵۱۵	۱۱/۹۸۵		

۳-۴. بُعد عاطفی یا تجربی

اولین سؤالی که در این زمینه مطرح شد، این بود که "هر چند وقت یک بار احساس می‌کنید به خدا نزدیک شده‌اید؟" ۲۴ درصد پاسخگویان گزینه همیشه، ۲۹ درصد گزینه اکثر اوقات، ۳۳ درصد گزینه گاهی اوقات، ۱۰ درصد گزینه به ندرت و ۳ درصد نیز گزینه هیچ‌وقت را انتخاب کرده‌اند.

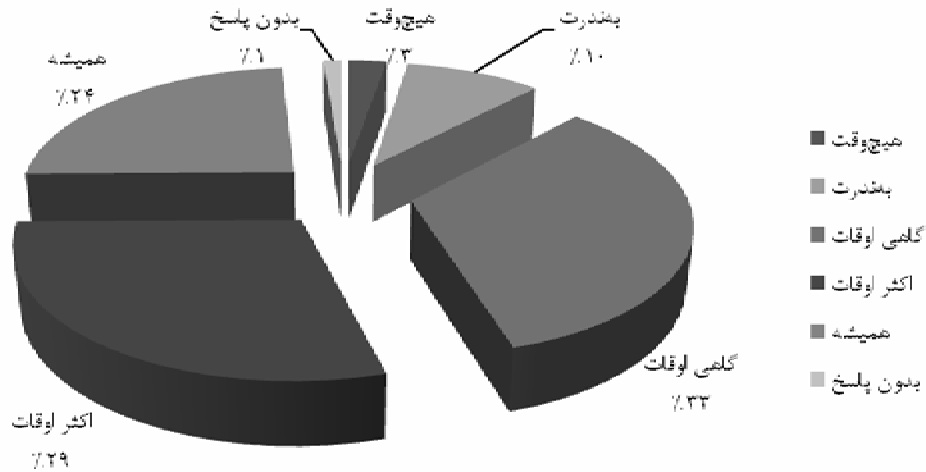
مردان بیش از زنان گزینه‌های "هیچ‌وقت"، "به ندرت" را انتخاب کرده‌اند ولی زنان گزینه‌های "اکثر اوقات" و "همیشه" را بیش از مردان انتخاب کرده‌اند. با افزایش سن میزان انتخاب گزینه‌های "هیچ‌وقت" و "به ندرت" کاهش می‌یابد و میزان انتخاب گزینه "همیشه" روند صعودی را نشان می‌دهد. این مسأله علیرغم یکنواخت نبودن روند گزینه "اکثر اوقات" و "گاهی اوقات" نشان می‌دهد که به طور کلی با افزایش سن فراوانی و درصد آن، احساس نزدیکی به خدا به طور معناداری افزایش می‌یابد. با افزایش تحصیلات میزان انتخاب گزینه‌های "هیچ‌وقت"، "به ندرت" و "همیشه" کاهش و فراوانی انتخاب گزینه "گاهی اوقات" افزایش می‌یابد، اما گزینه "اکثر اوقات" روند منظمی ندارد و در آن بیشترین میزان مربوط به افراد دارای تحصیلات دیپلم و کمترین میزان متعلق به افراد دارای تحصیلات زیر

دیپلم است. خانه‌دارها گزینه "هیچ وقت"، "به ندرت" و "گاهی اوقات" را کمتر از دیگران و گزینه "اکثر اوقات" و "همیشه" را بیش از بقیه انتخاب کرده‌اند. افراد دارای وضع اقتصادی پایین گزینه‌های "هیچ وقت"، "به ندرت" و "گاهی اوقات" را بیشتر از افراد دارای وضع اقتصادی بالا و گزینه‌های "اکثر اوقات" و "همیشه" را کمتر از آنها انتخاب کرده‌اند. شدت همبستگی همه موارد نیز در حد بسیار ضعیف است، به جز جنسیت که در حد ضعیفی است.

جدول ۱۷۶ - ۳. هر چند وقت یک بار احساس می‌کنید به خدا نزدیک شده‌اید؟

جمع	بدون پاسخ	همیشه	اکثر اوقات	گاهی اوقات	به ندرت	هیچ وقت	
۶۰۹۳	۷۷	۱۴۵۷	۱۷۸۵	۲۰۳۷	۵۷۵	۱۶۲	تعداد
۱۰۰	۱/۳	۲۳/۹	۲۹/۳	۳۳/۴	۹/۴	۲/۷	درصد

نمودار ۵۲ - ۳. هر چند وقت یک بار احساس می‌کنید به خدا نزدیک شده‌اید؟

جدول ۱۷۷ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "هر چند وقت یک بار احساس می‌کنید به خدا نزدیک شده‌اید." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات

میزان تحصیلات			سن			جنسیت		متغیر نگرش
کاردانی و بالاتر	دیپلم	زیردیپلم	۲۵-۲۹	۲۰-۲۴	۱۵-۱۹	زن	مرد	
۲/۲	۲/۹	۳/۱	۲/۲	۲/۵	۳/۶	۱/۴	۳/۹	هیچ وقت
۸/۸	۹/۳	۱۱/۲	۷/۵	۱۰/۵	۱۰/۶	۷	۱۱/۹	به ندرت
۳۶/۶	۳۳/۲	۳۰/۹	۳۲/۱	۳۵/۳	۳۳/۸	۳۴	۳۳/۹	گاهی اوقات
۲۹/۸	۳۰/۳	۲۸/۵	۳۱/۱	۲۸/۵	۲۹/۶	۳۱/۳	۲۷/۹	اکثر اوقات
۲۲/۶	۲۴/۳	۲۶/۴	۲۷/۲	۲۳/۲	۲۲/۴	۲۶/۲	۲۲/۵	همیشه
۲۴/۳۰۶			۳۶/۳۵۶			۸۴/۱۶۵		آماره
۰/۰۰۲			۰/۰۰۰			۰/۰۰۰		سطح معنی داری
-۰/۰۱۵ = کندانال تاو سی			۰/۰۵۷ = کندانال تاو سی			۰/۱۱۹ = وی کرامرز		ضریب همبستگی

جدول ۱۷۸ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "هر چند وقت یکبار احساس می‌کنید به خدا نزدیک شده‌اید." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت

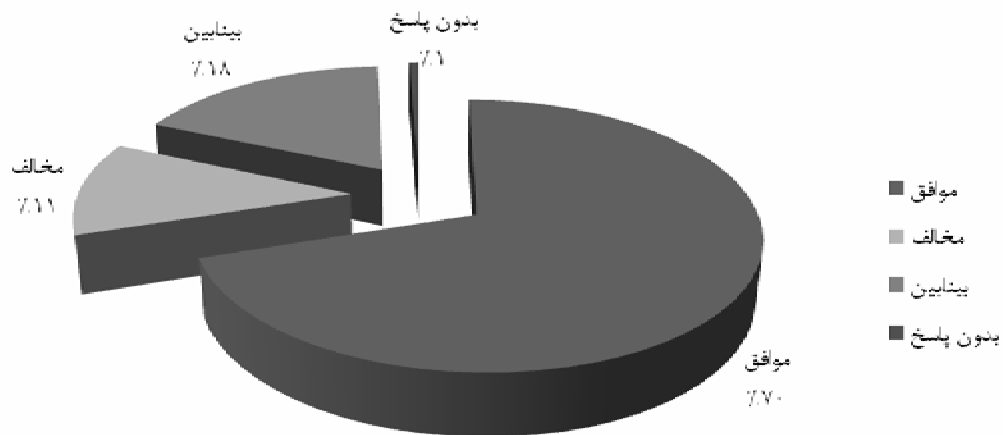
وضعیت اقتصادی		نوع فعالیت						متغیر
پایین	بالا	سرباز	خانه‌دار	شاغل	بیکار	دانشجو	دانش‌آموز	نگرش
۲/۸	۲/۵	۳/۵	۱/۷	۲/۷	۲/۶	۲/۶	۲/۸	هیچ‌وقت
۱۰/۵	۸/۸	۱۶/۲	۵/۷	۸/۴	۱۰/۷	۹/۹	۱۰/۲	به‌ندرت
۳۵	۳۳	۳۴/۱	۲۹/۸	۳۱/۵	۳۵/۲	۳۶/۹	۳۴/۲	گاهی اوقات
۲۸	۳۱	۲۲/۵	۳۱/۹	۳۱/۱	۲۸	۳۰/۱	۲۹/۳	اکثر اوقات
۲۳/۶	۲۴/۸	۲۳/۷	۳۰/۹	۲۶/۳	۲۳/۴	۲۰/۵	۲۳/۴	همیشه
۱۲/۲۵۵		۶۷/۱۵۹						آماره
۰/۰۱۶		۰/۰۰۰						سطح معنی‌داری
۰/۰۴۶ = وی کرامرز		۰/۰۵۴ = وی کرامرز						ضریب همبستگی

دومین گویه‌ای که در بُعد عاطفی مطرح شد این بود که "بدون اعتقادات دینی احساس می‌کنم زندگی‌ام پوچ و بی‌هدف است" و از پاسخگویان خواسته شد تا میزان موافقت خود را با آن اظهار کنند. ۷۰ درصد موافق و کاملاً موافق و ۱۱ درصد با آن مخالف و کاملاً مخالف هستند؛ ۱۸ درصد نیز نظر بینابین دارند. زنان به طرز معناداری بیش از مردان موافق و کمتر از آنها مخالف عبارت بالا هستند. با افزایش سن میزان موافقت به طور کلی افزایش می‌یابد اما میزان مخالفت در بین گروه سنی ۲۰ تا ۲۴ سال کمترین میزان را داراست و گروه سنی ۲۵ تا ۲۹ سال در رده دوم است. با افزایش تحصیلات میزان موافقت افزایش و میزان مخالفت کاهش می‌یابد. افراد خانه‌دار بیشتر از بقیه موافق عبارت بالا هستند و کمترین مخالفت را دارند. سربازان بیشترین مخالفت را دارند. افراد دارای وضع اقتصادی پایین موافقت بیشتری با گویه بالا دارند اما مخالفت هر دو گروه یکسان است. شدت همبستگی همه موارد نیز در حد بسیار ضعیف است، به جز جنسیت که در حد ضعیفی است.

جدول ۱۷۹ - ۳. بدون اعتقادات دینی احساس می‌کنم زندگی‌ام پوچ است.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۴۱	۱۸۳	۵۲۸	۱۰۷۹	۲۱۳۰	۲۱۳۲	تعداد
۱۰۰	۰/۷	۳	۸/۷	۱۷/۷	۳۵	۳۵	درصد

نمودار ۵۳ - ۳. بدون اعتقادات دینی احساس می‌کنم زندگی‌ام پوچ است.

جدول ۱۸۰ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "بدون اعتقادات دینی احساس می‌کنم زندگی‌ام پوچ است." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۳۱/۶	۳۹/۱	۳۲/۷	۳۶/۵	۳۵/۶	۳۳/۸	۳۴/۶	۳۶/۵
موافق	۳۴/۲	۳۶/۳	۳۲/۳	۳۵/۴	۳۷/۵	۳۴/۲	۳۶/۲	۳۵/۱
بینابین	۲۰/۴	۱۵/۱	۲۲	۱۷/۳	۱۵/۱	۱۸/۷	۱۷/۸	۱۷/۳
مخالف	۱۰/۲	۷/۱	۱۰/۳	۸/۵	۷/۸	۱۰/۷	۸/۶	۷/۷
کاملاً مخالف	۳/۵	۲/۵	۲/۷	۲/۳	۴/۱	۲/۷	۲/۹	۳/۵
آماره	۷۱/۸۴۳		۵۴/۷۳۲			۱۶/۶۰۵		
سطح معنی داری	۰/۰۰۰		۰/۰۰۰			۰/۰۳۴		
ضریب همبستگی	۰/۱۱۰ = وی کرامرز		-۰/۰۳۸ = کندال تاو سی			-۰/۰۲۸ = کندال تاو سی		

جدول ۱۸۱ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "بدون اعتقادات دینی احساس می‌کنم زندگی‌ام پوچ است." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی	
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا		پایین
کاملاً موافق	۳۳/۲	۳۶	۳۲/۳	۳۷/۱	۳۷/۹	۳۱/۴	۳۶/۷	۳۳/۱	
موافق	۳۳/۷	۳۴/۶	۳۷/۷	۳۳/۸	۳۹	۳۰/۳	۳۳/۱	۳۷/۵	
بینابین	۲۰/۵	۱۸/۴	۱۷/۸	۱۷	۱۴/۱	۲۰	۱۸/۲	۱۷/۶	
مخالف	۹/۶	۷/۴	۹/۷	۸/۵	۶/۸	۱۶/۶	۸/۹	۸/۷	
کاملاً مخالف	۳/۱	۳/۴	۲/۶	۳/۵	۲/۲	۱/۷	۳	۳/۱	
آماره	۵۲/۴۱۶							۱۴/۲۹۹	
سطح معنی داری	۰/۰۰۰							۰/۰۰۶	

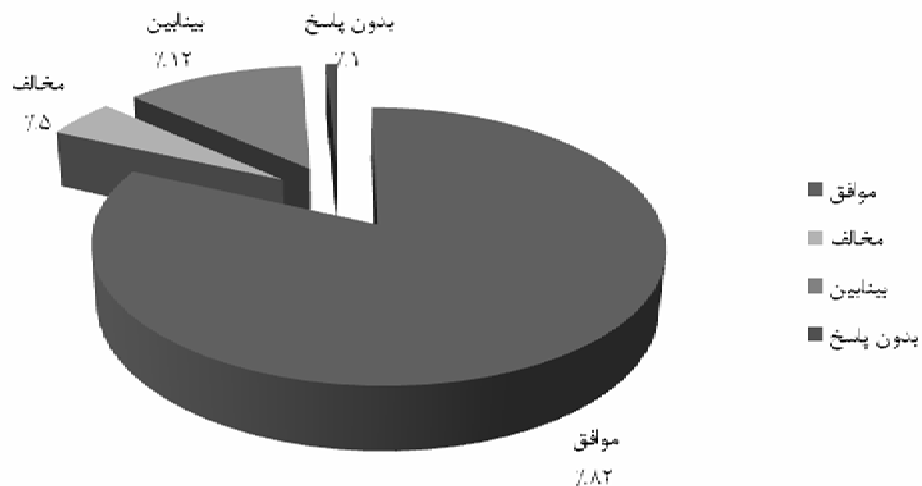
ضریب همبستگی	۰/۰۴۷ = وی کرامرز	۰/۰۴۹ = وی کرامرز
--------------	-------------------	-------------------

در سوال دیگری میزان موافقت پاسخگویان نسبت به گویه "هرگاه به حرم یکی از امامان و اولیاء می‌روم احساس معنویت عمیقی به من دست می‌دهد" ارزیابی شده است و پاسخ‌ها نشان می‌دهد که ۸۲ درصد موافق و کاملاً موافق این گویه و ۵ درصد مخالف و کاملاً مخالف آن هستند؛ ۱۲ درصد نیز نظر بینابین دارند. زنان بیشتر از مردان موافقت و برعکس کمتر از آنها با این گویه مخالفت دارند. با افزایش سن میزان موافقت با این گویه به طرز معناداری افزایش و میزان مخالفت با آن به طرز معناداری کاهش می‌یابد. هرچه تحصیلات افزایش می‌یابد میزان افراد کاملاً موافق افزایش می‌یابد اما از طرف دیگر با افزایش تحصیلات میزان افراد کاملاً مخالف نیز اندکی افزایش می‌یابد؛ در کل به لحاظ موافقت با گویه بالا افراد دارای تحصیلات دانشگاهی دارای بیشترین موافقت هستند، افراد دارای تحصیلات دیپلم در رده دوم و افراد زیر دیپلم در رده سوم قرار دارند و می‌توان گفت با افزایش تحصیلات میزان موافقت با گویه بالا افزایش می‌یابد. در بین گروه‌های شغلی افراد خانه‌دار بیشترین موافقت و کمترین مخالفت را با گویه بالا دارند. بین وضع اقتصادی پاسخگویان و این گویه رابطه معناداری وجود ندارد. شدت همبستگی همه موارد نیز در حد بسیار ضعیف است.

جدول ۱۸۲ - ۳. هرگاه به حرم یکی از امامان و اولیاء می‌روم احساس معنویت عمیقی به من دست می‌دهد.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	تعداد
۶۰۹۳	۵۰	۱۱۰	۱۸۴	۷۶۴	۱۹۷۳	۳۰۱۲	
۱۰۰	۰/۸	۱/۸	۳	۱۲/۵	۳۲/۴	۴۹/۴	درصد

نمودار ۵۴ - ۳. هرگاه به حرم یکی از امامان و اولیاء می‌روم احساس معنویت عمیقی به من دست می‌دهد.

جدول ۱۸۳ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "هرگاه به حرم یکی از امامان و اولیاء می‌روم احساس معنویت عمیقی به من دست می‌دهد." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	زیردیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۴۶	۵۳/۹	۴۷/۳	۵۰	۵۱/۳	۴۵/۶	۵۱	۵۱/۴
موافق	۳۴/۱	۳۱/۲	۳۲/۲	۳۲/۹	۳۳	۳۵/۸	۳۲	۳۱/۴
بینابین	۱۳/۷	۱۱/۴	۱۴/۷	۱۲/۴	۱۱/۳	۱۴	۱۱/۸	۱۲/۶
مخالف	۳/۵	۲/۶	۳/۸	۳/۱	۲/۴	۳	۳/۴	۲/۷
کاملاً مخالف	۲/۷	۰/۹	۲/۱	۱/۵	۲	۱/۷	۱/۹	۱/۹
آماره	۵۸/۶۱۸		۱۹/۳۵۵			۱۸/۲۰۵		
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰		۰/۰۱۳			۰/۰۲۰		
ضریب همبستگی	۰/۰۹۹ = وی کرامرز		۰/۰۳۵ = کندال تاو سی			-۰/۰۳۱ = کندال تاو سی		

جدول ۱۸۴ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "هرگاه به حرم یکی از امامان و اولیاء می‌روم احساس معنویت عمیقی به من دست می‌دهد." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر نگرش	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی	
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا		پایین
کاملاً موافق	۴۸/۳	۵۱	۴۷/۶	۵۲/۷	۵۱/۷	۳۸/۵	۵۰/۶	۴۸/۷	
موافق	۳۱/۳	۳۱/۵	۳۴/۸	۲۹/۹	۳۵/۷	۴۰/۸	۳۲/۱	۳۳/۳	
بینابین	۱۴/۶	۱۲/۹	۱۲/۵	۱۱/۹	۱۰/۱	۱۷/۲	۱۲/۵	۱۲/۹	
مخالف	۴/۱	۲/۷	۳/۵	۳/۱	۱/۹	۰/۶	۳/۲	۳	
کاملاً مخالف	۱/۷	۱/۹	۱/۶	۲/۵	۰/۶	۲/۹	۱/۶	۲/۱	
آماره	۵۴/۶۸۴							۴/۱۸۵	
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰							۰/۳۸۲	
ضریب همبستگی	۰/۰۴۸ = وی کرامرز							-	

در سوال دیگری از پاسخگویان خواسته شده است تا نظرشان را درباره جمله "از اینکه مسلمان هستم به خود می‌بالم" اظهار کنند. ۸۳ درصد موافق و کاملاً موافق و ۵ درصد مخالف و کاملاً مخالف بوده‌اند و ۱۱ درصد نیز نظر بینابین داشته‌اند.

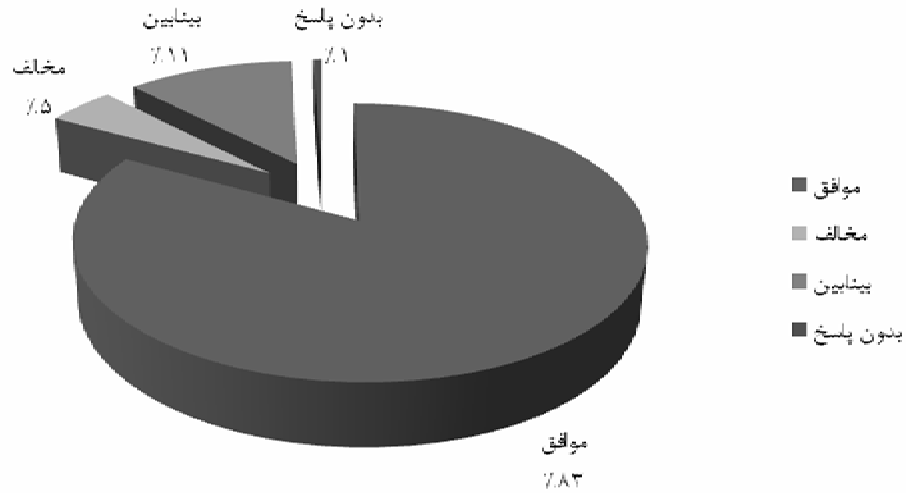
زنان بیش از مردان موافق عبارت مذکور بوده و کمتر از آنها نسبت به آن مخالفت داشته‌اند. در بین گروه‌های سنی رده سنی ۲۰ تا ۲۴ سال بیشترین موافقت و کمترین مخالفت را با گویه بالا داشته‌اند. در بین گروه‌های تحصیلی نیز افراد دارای تحصیلات دیپلم بیشترین موافقت و کمترین مخالفت را نسبت به گویه بالا داشته‌اند. در بین

گروه‌های شغلی نیز افراد خانه‌دار داری بیشترین موافقت و کمترین مخالف با گویه بالا بوده‌اند. بین وضع اقتصادی پاسخگویان و "از اینکه مسلمان هستم به خود می‌بالم" رابطه معناداری وجود ندارد. شدت همبستگی همه موارد نیز در حد بسیار ضعیف است.

جدول ۱۸۵ - ۳. از اینکه مسلمان هستم به خود می‌بالم.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۳۷	۸۵	۲۰۳	۷۰۶	۱۶۸۷	۳۳۷۵	تعداد
۱۰۰	۰/۶	۱/۴	۳/۳	۱۱/۶	۲۷/۷	۵۵/۴	درصد

نمودار ۵۵ - ۳. از اینکه مسلمان هستم به خود می‌بالم.

جدول ۱۸۶ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "از اینکه مسلمان هستم به خود می‌بالم" بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات

میزان تحصیلات			سن			جنسیت		متغیر
کاردانی و بالاتر	دیپلم	زیر دیپلم	۲۹ - ۲۵	۲۴ - ۲۰	۱۵ - ۱۹	زن	مرد	نگرش
۵۶/۱	۵۸/۳	۵۱/۱	۵۶/۳	۵۶/۷	۵۳/۵	۵۹/۷	۵۱/۹	کاملاً موافق
۲۷/۱	۲۷/۵	۳۰	۲۸/۲	۲۸/۴	۲۷	۲۶/۲	۲۹/۵	موافق
۱۱/۲	۱۰/۲	۱۴/۵	۱۰/۲	۱۰/۷	۱۴/۷	۱۰/۱	۱۳/۲	بینابین
۳/۷	۳	۳/۳	۳/۶	۲/۹	۳/۷	۳	۳/۷	مخالف
۱/۹	۱	۱/۱	۱/۷	۱/۴	۱/۲	۱	۱/۸	کاملاً مخالف
۳۶/۰۲۰			۲۶/۰۵۹			۴۳/۱۹۳		آماره
۰/۰۰۰			۰/۰۰۱			۰/۰۰۰		سطح معنی‌داری
-۰/۰۲۲ = کندانال تاو سی			۰/۰۴۷ = کندانال تاو سی			۰/۰۸۵ = وی کرامرز		ضریب همبستگی

جدول ۱۸۷ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "از اینکه مسلمان هستم به خود می‌بالم." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

وضعیت اقتصادی	نوع فعالیت							متغیر نگرش
	پایین	بالا	سرباز	خانه‌دار	شاغل	بیکار	دانشجو	
۵۴/۶	۵۶/۵	۵۰/۳	۵۸/۶	۵۶/۶	۵۳	۵۷/۶	۵۳/۷	کاملاً موافق
۲۹	۲۶/۸	۲۹/۱	۲۸/۲	۲۷/۷	۳۰/۴	۲۶	۲۷/۲	موافق
۱۱/۴	۱۲/۱	۱۶	۹/۳	۱۰	۱۲/۵	۱۱	۱۴/۸	بینابین
۳/۶	۳/۱	۴	۳/۳	۳/۶	۳/۴	۳/۶	۲/۹	مخالف
۱/۴	۱/۵	۰/۹	۰/۷	۲/۱	۰/۸	۱/۸	۱/۴	کاملاً مخالف
۵/۹۰۷	۴۳/۷۳۵							آماره
۰/۲۰۶	۰/۰۰۲							سطح معنی داری
-	۰/۰۴۳ = وی کرامرز							ضریب همبستگی

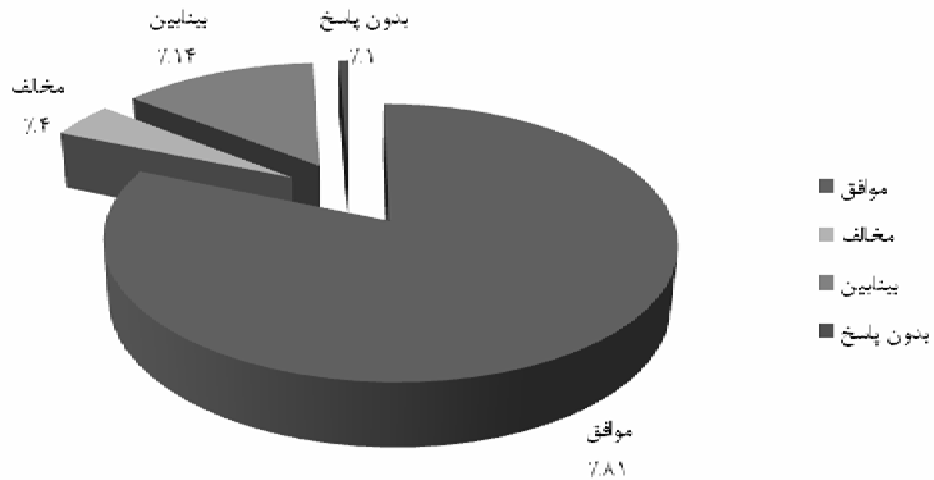
گویه دیگری که در بُعد عاطفی نظر پاسخگویان نسبت به آن ارزیابی شده، این گویه است که "انسان با اعتقاد به دین احساس امنیت می‌کند". ۸۱ درصد با این گویه موافق و کاملاً موافق و ۴ درصد مخالف و کاملاً مخالف‌اند؛ ۱۴ درصد نیز نظر بینابین دارند.

رابطه بین جنسیت با این اعتقاد نشان می‌دهد که زنان بیشتر از مردان موافق‌اند و مردان مخالفت بیشتری دارند. شدت رابطه نیز بسیار ضعیف است. رابطه بین سن و عبارت فوق معنادار نیست. رابطه تحصیلات، وضعیت فعالیت و وضع اقتصادی با گویه فوق نیز مانند رابطه سن معنادار نیست.

جدول ۱۸۸ - ۳. انسان با اعتقاد به دین احساس امنیت می‌کند.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۴۳	۷۴	۱۹۵	۸۲۷	۲۱۹۷	۲۷۵۷	تعداد
۱۰۰	۰/۷	۱/۲	۳/۲	۱۳/۶	۳۶/۱	۴۵/۲	درصد

نمودار ۵۶-۳. انسان با اعتقاد به دین احساس امنیت می‌کند.

جدول ۱۸۹-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "انسان با اعتقاد به دین احساس امنیت می‌کند." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات

میزان تحصیلات	سن					جنسیت		متغیر نگرش
	کاردانی و بالاتر	دیپلم	زیر دیپلم	۲۵-۲۹	۲۰-۲۴	۱۵-۱۹	زن	
۴۵/۶	۴۷/۲	۴۲/۹	۴۵/۷	۴۶/۴	۴۳/۶	۴۹/۶	۴۱/۵	کاملاً موافق
۳۵/۴	۳۵/۹	۳۸/۵	۳۶/۷	۳۶/۵	۳۵/۹	۳۴/۹	۳۷/۸	موافق
۱۳/۷	۱۳/۱	۱۴/۴	۱۲/۷	۱۳/۳	۱۵/۴	۱۲	۱۵/۳	بینابین
۳/۸	۲/۸	۳	۳/۵	۲/۸	۳/۶	۲/۸	۳/۷	مخالف
۱/۵	۱	۱/۲	۱/۴	۱	۱/۴	۰/۷	۱/۸	کاملاً مخالف
۱۳/۸۲۱			۱۱/۹۸۲			۵۴/۵۵۲		آماره
۰/۰۸۷			۰/۱۵۲			۰/۰۰۰		سطح معنی داری
-			-			۰/۰۹۶ = وی کرامرز		ضریب همبستگی

جدول ۱۹۰-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "انسان با اعتقاد به دین احساس امنیت می‌کند." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

وضعیت اقتصادی	نوع فعالیت							متغیر نگرش	
	پایین	بالا	سرباز	خانه‌دار	شاغل	بیکار	دانشجو		دانش آموز
۴۳/۴	۴۷	۴۲/۵	۴۸	۴۷/۷	۴۲/۶	۴۵/۸	۴۴/۲	کاملاً موافق	
۳۷/۹	۳۵	۳۶/۸	۳۷/۲	۳۴/۵	۳۸/۸	۳۴/۲	۳۷/۹	موافق	
۱۴/۱	۱۳/۶	۱۷/۸	۱۱/۲	۱۲/۹	۱۴/۹	۱۴/۶	۱۳/۶	بینابین	
۳/۴	۳/۱	۱/۷	۲/۵	۳/۳	۳/۱	۳/۷	۳/۲	مخالف	
۱/۲	۱/۳	۱/۱	۱/۱	۱/۶	۰/۵	۱/۶	۱/۱	کاملاً مخالف	
۸/۴۶۴		۳۰/۵۷۴							آماره
۰/۰۷۶		۰/۰۶۱							سطح معنی داری

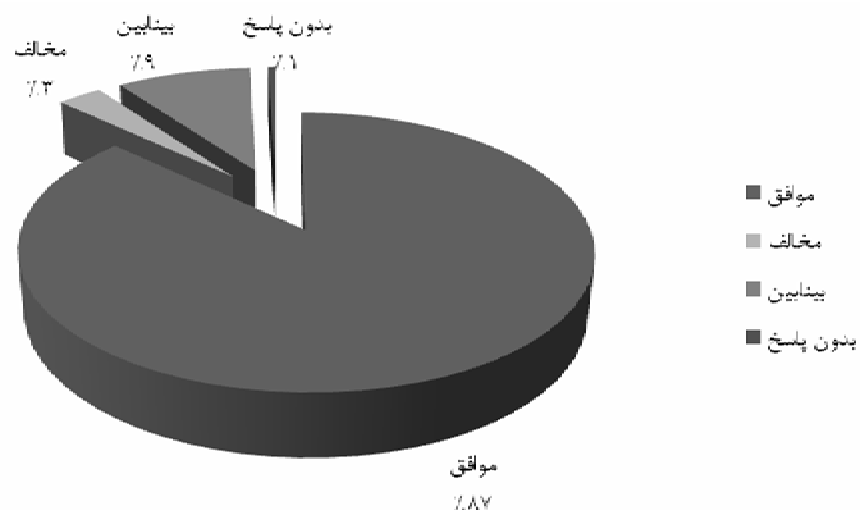
موافقت پاسخگویان درباره گویه “با ایمان به خدا انسان در مقابل مشکلات بیشتر ایستادگی می‌کند” سوال دیگری از سوالات بعد عاطفی است. پاسخ‌ها نشان می‌دهد که ۸۷ درصد موافق و کاملاً موافق و ۳ درصد مخالف و کاملاً مخالف این گویه بوده‌اند؛ ۹ درصد نیز نظر بینابین داشته‌اند.

زنان در این گویه نیز همانند اکثر گویه‌ها بیش از مردان موافق و کمتر از آنها با این گویه مخالفت داشته‌اند. رابطه سن با گویه بالا به لحاظ آماری معنادار نیست. در بین گروه‌های تحصیلی افراد دارای تحصیلات دیپلم بیشترین موافقت را با گویه بالا و افراد دارای تحصیلات دانشگاهی کمترین مخالفت را با آن داشته‌اند. بین وضعیت فعالیت و وضع اقتصادی پاسخگویان و باور آنها به اینکه “انسان با اعتقاد بیشتر در برابر مشکلات ایستادگی می‌کند” رابطه به لحاظ آماری معناداری وجود ندارد. به عبارت دیگر با تفاوت در سن یا تفاوت در وضعیت فعالیت یا وضع اقتصادی تفاوت معناداری در میزان باور آنها نسبت به گویه مذکور مشاهده نمی‌شود. شدت همبستگی هر دو مورد نیز در حد بسیار ضعیف است.

جدول ۱۹۱ - ۳. با ایمان به خدا انسان در مقابل مشکلات بیشتر ایستادگی می‌کند.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	تعداد
۶۰۹۳	۳۵	۵۱	۱۳۸	۵۶۹	۱۹۹۵	۳۳۰۵	
۱۰۰	۰/۶	۰/۸	۲/۳	۹/۳	۳۲/۷	۵۴/۲	درصد

نمودار ۵۷ - ۳. با ایمان به خدا انسان در مقابل مشکلات بیشتر ایستادگی می‌کند.

جدول ۱۹۲ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "با ایمان به خدا انسان در مقابل مشکلات بیشتر ایستادگی می‌کند." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	زیردیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۵۰/۸	۵۸/۵	۵۲/۸	۵۴/۹	۵۵/۴	۵۰/۷	۵۵/۸	۵۵/۶
موافق	۳۵	۳۰/۸	۳۳/۱	۳۳/۱	۳۲/۸	۳۴/۵	۳۳/۴	۳۱/۹
بینابین	۱۰/۵	۸/۳	۱۰/۴	۹/۳	۸/۷	۱۱/۲	۷/۸	۹/۶
مخالف	۲/۷	۱/۹	۲/۵	۲	۲/۴	۲/۱	۲/۳	۲/۴
کاملاً مخالف	۱/۱	۰/۵	۱/۲	۰/۷	۰/۸	۱/۵	۰/۷	۰/۵
آماره	۴۲/۱۱۹		۹/۰۵۶			۳۰/۷۸۴		
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰		۰/۳۳۸			۰/۰۰۰		
ضریب همبستگی	۰/۰۸۴ = وی کرامرز		-			-۰/۰۲۹ = کندال تاو سی		

جدول ۱۹۳ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "با ایمان به خدا انسان در مقابل مشکلات بیشتر ایستادگی می‌کند." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر نگرش	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی	
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا		پایین
کاملاً موافق	۵۴/۴	۵۷/۱	۵۲/۲	۵۵	۵۴/۵	۴۵/۱	۵۵/۶	۵۲/۹	
موافق	۳۲/۸	۳۱/۲	۳۴/۲	۳۱/۶	۳۴/۹	۴۰/۵	۳۱/۷	۳۴/۵	
بینابین	۹/۴	۸/۸	۱۰/۴	۹/۸	۸/۳	۱۱	۹/۳	۹/۷	
مخالف	۲/۱	۲/۶	۲/۳	۲/۵	۱/۸	۲/۳	۲/۶	۲	
کاملاً مخالف	۱/۳	۰/۴	۰/۸	۱/۱	۰/۶	۱/۲	۰/۸	۰/۹	
آماره	۲۶/۱۹۲							۸/۵۵۶	
سطح معنی‌داری	۰/۱۶							۰/۰۷۳	
ضریب همبستگی	-							-	

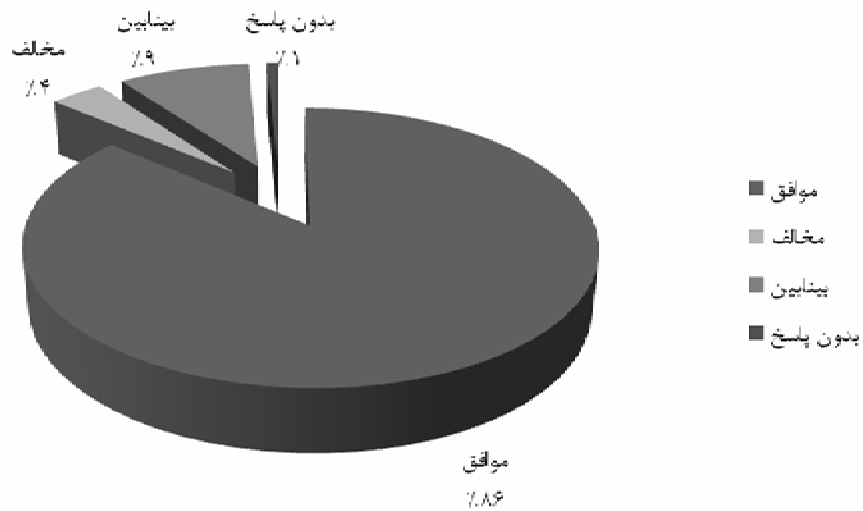
گویه دیگری که در بُعد عاطفی مطرح شد تا پاسخگویان نظر خود را درباره آن اظهار کنند این بود که "یاد خدا باعث می‌شود انسان احساس تنهایی نکند." نتایج نشان می‌دهد که ۸۶ درصد موافق و کاملاً موافق و ۴ درصد مخالف و کاملاً مخالف این گویه بوده‌اند و ۹ درصد نیز نظری بینابین داشته‌اند. موافقت زنان بیش از مردان و مخالفت‌شان کمتر از آنها است. شدت رابطه نیز در حد بسیار ضعیف است. رابطه بین سن، تحصیلات، وضعیت فعالیت و وضع اقتصادی پاسخگویان و باور آنها به اینکه "یاد خدا باعث می‌شود انسان احساس تنهایی نکند" به لحاظ آماری معنادار نیست. به عبارت دیگر با تفاوت در سن یا تحصیلات افراد یا

تفاوت در وضعیت فعالیت یا وضع اقتصادی تفاوت معناداری در میزان باور آنها نسبت به گویه مذکور مشاهده نمی‌شود.

جدول ۱۹۴ - ۳. یاد خدا باعث می‌شود انسان احساس تنهایی نکند.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۵۰	۶۲	۱۶۳	۵۵۹	۱۸۳۹	۳۴۲۰	تعداد
۱۰۰	۰/۸	۱	۲/۷	۹/۲	۳۰/۲	۵۶/۱	درصد

نمودار ۵۸ - ۳. یاد خدا باعث می‌شود انسان احساس تنهایی نکند.

جدول ۱۹۵ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "یاد خدا باعث می‌شود انسان احساس تنهایی نکند." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

میزان تحصیلات			سن			جنسیت		متغیر نگرش
کاردانی و بالاتر	دیپلم	زیردیپلم	۲۹-۲۵	۲۴-۲۰	۱۵-۱۹	زن	مرد	
۵۶/۸	۵۷/۸	۵۴/۲	۵۷/۴	۵۶/۵	۵۵/۳	۶۰/۶	۵۲/۷	کاملاً موافق
۲۹/۹	۳۰/۹	۳۱/۱	۳۰/۶	۳۰/۳	۳۰/۸	۲۷/۶	۳۳/۱	موافق
۹/۶	۸/۱	۱۰/۴	۸/۱	۱۰	۹/۷	۸/۵	۱۰	بینابین
۲/۶	۲/۴	۳/۱	۲/۸	۲/۳	۳	۲/۵	۲/۹	مخالف
۱	۰/۸	۱/۲	۱/۲	۰/۸	۱/۱	۰/۸	۱/۳	کاملاً مخالف
۱۱/۰۹۷			۸/۹۸۹			۳۹/۲۳۲		آماره
۰/۱۹۶			۰/۳۴۳			۰/۰۰۰		سطح معنی‌داری
-			-			۰/۰۸۱ = وی کرامرز		ضریب همبستگی

جدول ۱۹۶ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "یاد خدا باعث می‌شود انسان احساس تنهایی نکند." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

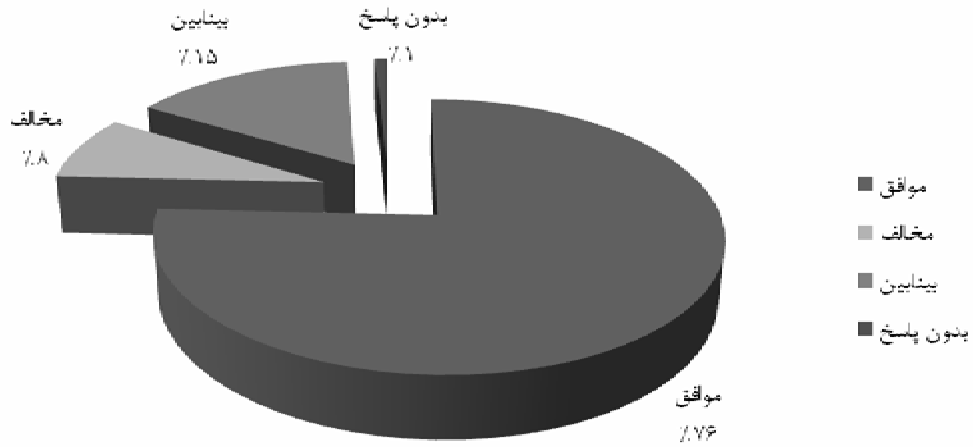
وضعیت اقتصادی	نوع فعالیت							متغیر نگرش
	پایین	بالا	سرباز	خانه‌دار	شاغل	بیکار	دانشجو	
۵۵/۵	۵۷/۴	۵۴/۷	۵۷/۸	۵۵/۳	۵۵/۶	۵۸/۶	۵۶/۴	کاملاً موافق
۳۱/۳	۲۹/۶	۲۷/۹	۳۰/۱	۳۱/۶	۳۱/۴	۲۹	۳۰/۵	موافق
۹/۵	۹/۲	۱۶/۳	۹/۲	۸/۹	۱۰/۲	۸/۶	۸/۹	بینابین
۲/۶	۲/۸	۰/۰	۲/۱	۳/۴	۲/۱	۲/۶	۲/۸	مخالف
۱/۲	۰/۹	۱/۲	۰/۸	۰/۸	۰/۷	۱/۲	۱/۴	کاملاً مخالف
۳/۴۰۱	۲۸/۸۶۷							آماره
۰/۴۹۳	۰/۰۹۰							سطح معنی داری
-	-							ضریب همبستگی

به عنوان آخرین سوال بُعد عاطفی از پاسخگویان خواسته شد تا درباره جمله "انسان با ایمان هرگز احساس شکست نمی‌کند" نظر خود را اظهار کنند. پاسخ‌های داده شده نشان می‌دهد که ۷۶ درصد موافق و کاملاً موافق و ۸ درصد مخالف و کاملاً مخالف این گویه هستند؛ ۱۵ درصد نیز نظر بینابین دارند. رابطه بین جنسیت و گویه مذکور معنادار است و زنان در مقایسه با مردان موافقت بیشتر و مخالفت کمتری نسبت به آن نشان داده‌اند. شدت رابطه در حد بسیار ضعیف است. رابطه بین سن، تحصیلات، وضعیت فعالیت و وضع اقتصادی پاسخگویان و باور آنها به اینکه "انسان با ایمان هرگز احساس شکست نمی‌کند" به لحاظ آماری معنادار نیست. به عبارت دیگر با تفاوت در سن یا تحصیلات افراد یا تفاوت در وضعیت فعالیت یا وضع اقتصادی تفاوت معناداری در میزان باور آنها نسبت به گویه مذکور مشاهده نمی‌شود.

جدول ۱۹۷ - ۳. انسان با ایمان هرگز احساس شکست نمی‌کند.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	تعداد
۶۰۹۳	۵۳	۱۱۳	۳۷۴	۹۳۶	۲۲۴۴	۲۳۷۳	
۱۰۰	۰/۹	۱/۹	۶/۱	۱۵/۴	۳۶/۸	۳۸/۹	درصد

نمودار ۵۹ - ۳. انسان با ایمان هرگز احساس شکست نمی‌کند.

جدول ۱۹۸ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "انسان با ایمان هرگز احساس شکست نمی‌کند." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر / نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۹ - ۱۵	۲۰ - ۲۴	۲۵ - ۲۹	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۳۷	۴۱/۴	۳۷/۹	۳۹/۲	۴۰/۱	۳۸/۶	۳۹/۷	۳۹/۱
موافق	۳۷/۶	۳۶/۹	۳۷/۶	۳۷/۹	۳۶/۲	۳۸/۳	۳۷/۹	۳۵/۶
بینابین	۱۶/۲	۱۴/۸	۱۵/۵	۱۵/۲	۱۵/۹	۱۴/۷	۱۵/۱	۱۶/۵
مخالف	۶/۷	۵/۷	۶/۹	۵/۸	۶	۶/۶	۵/۶	۶/۵
کاملاً مخالف	۲/۵	۱/۲	۲/۱	۱/۸	۱/۹	۱/۸	۱/۸	۲
آماره	۲۳/۶۴۵		۴/۸۵۳			۶/۶۰۲		
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰		۰/۷۷۳			۰/۵۸۰		
ضریب همبستگی	۰/۰۶۳ = وی کرامرز		-			-		

جدول ۱۹۹ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "انسان با ایمان هرگز احساس شکست نمی‌کند." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر / نگرش	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا	
کاملاً موافق	۳۹/۱	۳۸/۹	۳۸/۴	۴۰/۹	۴۰/۷	۳۴/۳	۴۱/۱	۳۷/۳
موافق	۳۷/۶	۳۷/۳	۳۷/۲	۳۵	۳۸/۳	۴۱/۹	۳۶/۱	۳۸/۱
بینابین	۱۴/۵	۱۴/۷	۱۷/۱	۱۶/۲	۱۳/۸	۱۷/۴	۱۵	۱۶/۲
مخالف	۷	۶/۷	۵/۳	۶/۳	۵/۷	۴/۱	۶/۱	۶/۳
کاملاً مخالف	۱/۸	۲/۳	۲	۱/۵	۱/۵	۲/۳	۱/۷	۲/۱
آماره	۱۸/۷۵۳							۹/۳۹۶
سطح معنی‌داری	۰/۵۳۸							۰/۰۵۲

۳-۴-۱. فرانگاه بُعد عاطفی یا تجربی

برای سنجش بُعد عاطفی یا تجربی پاسخگویان، از ۷ گویه پنج‌گزینه‌ای استفاده شده است که از ترکیب آن متغیر جدیدی به‌دست‌آمده و پس از آن با متغیرهای جنسیت، سن، تحصیلات، شغل و وضع اقتصادی مورد آزمون قرار گرفت. آزمون‌های انجام شده و نتایج آنها به شرح زیر است.

برای آزمون رابطه بین جنسیت و شاخص بعد عاطفی یا تجربی از آزمون T استفاده شده است که نتایج آن را در جدول ۳-۲۰۰ می‌توان مشاهده کرد. همانگونه که جدول مذکور نشان می‌دهد تفاوت میانگین شاخص بعد عاطفی یا تجربی در بین گروه‌های جنسی معنادار است. به عبارت دیگر میانگین شاخص بعد عاطفی یا تجربی دو جنس تفاوت معناداری نسبت به هم دارند و با مقایسه میانگین‌ها درمی‌یابیم که میانگین شاخص بعد عاطفی یا تجربی زنان بیشتر از مردان است و زنان با موارد سنجیده شده در بعد عاطفی یا تجربی، میزان موافقت بیشتری نشان داده‌اند.

جدول ۲۰۰ - ۳. مقایسه میانگین بُعد عاطفی یا تجربی بر حسب جنسیت پاسخگویان

جنسیت	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون t	سطح معنی‌داری
مرد	۳۰۴۲	۲۹/۰۶۱	۵/۰۱۹	-۸/۴۴۸	۰/۰۰۰
زن	۲۷۶۷	۳۰/۱۲۶	۴/۵۵۸		

مقدار آزمون F و سطح معناداری به‌دست‌آمده از سنجش رابطه بین سن و شاخص بعد عاطفی یا تجربی نشان می‌دهد که تفاوت معناداری بین میانگین‌های گروه‌های سنی مختلف وجود دارد. با مقایسه میانگین‌های گروه‌های سنی مختلف می‌توان دریافت که میانگین بعد عاطفی گروه سنی ۲۰ تا ۲۴ سال بیش از دو گروه سنی

دیگر است و گروه‌های سنی ۲۵ تا ۲۹ سال و ۱۵ تا ۱۹ سال به ترتیب در رده‌های بعدی قرار دارند. این امر نشان می‌دهد که رده سنی ۱۵ تا ۱۹ سال کمترین موافقت را با گویه‌های بعد عاطفی داشته است و سپس با افزایش در موافقت با گویه‌های بعد عاطفی روبرو هستیم. اما با گذر از میانه دهه سوم عمر دوباره کاهش اندکی در میزان موافقت با گویه‌های بعد عاطفی روی می‌دهد، که نشان‌دهنده رابطه غیرخطی بین دو متغیر است.

جدول ۲۰۱ - ۳. مقایسه میانگین بُعد عاطفی با تجربی برحسب سن پاسخگویان

سن	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون F	سطح معنی‌داری
۱۵ تا ۱۹ سالگی	۱۵۹۸	۲۹/۲۱۳	۴/۸۸۰	۶/۳۰۶	۰/۰۰۲
۲۰ تا ۲۴ سالگی	۲۲۹۳	۲۹/۷۵۳	۴/۷۳۳		
۲۵ تا ۲۹ سالگی	۱۹۴۲	۲۹/۶۵۴	۴/۸۹۰		

مقدار F و سطح معناداری به دست آمده از سنجش رابطه بین تحصیلات و بعد عاطفی یا تجربی نشان می‌دهد که رابطه بین تحصیلات و بعد عاطفی یا تجربی معنادار است و با مقایسه میانگین‌ها درمی‌یابیم که بیشترین موافقت با گویه‌های بعد عاطفی یا تجربی متعلق به افراد دارای تحصیلات دیپلم است و افراد دارای تحصیلات دانشگاهی و افراد دارای تحصیلات دیپلم به ترتیب در دره‌های دوم و سوم قرار می‌گیرند. در واقع افراد دارای کمترین سواد تحصیلی کمترین موافقت را با گویه‌های بعد عاطفی دارند و افراد دارای تحصیلات دانشگاهی موافقت متوسط با گویه‌ای بعد عاطفی دارند، که نشان‌دهنده رابطه غیرخطی بین دو متغیر است.

جدول ۲۰۲ - ۳. مقایسه میانگین بعد عاطفی با تجربی بر حسب تحصیلات پاسخگویان

تحصیلات	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون F	سطح معنی‌داری
زیردیپلم	۱۴۵۶	۲۹/۲۳۳	۴/۸۳۷	۵/۹۳۴	۰/۰۰۳
دیپلم	۲۰۷۹	۲۹/۷۹۹	۴/۵۷۴		
دانشگاهی	۲۳۰۴	۲۹/۵۹۹	۵/۰۲۶		

با توجه به نتایج جدول ۲۰۳-۳، نتایج آزمون مقایسه میانگین بین شغل پاسخگویان با بعد عاطفی یا تجربی، می‌توان نتیجه گرفت که افراد خانه‌دار بیش از سایر گروه‌های شغلی با گویه‌های بعد عاطفی یا تجربی موافقت دارند. دانشجویان در رده دوم قرار دارند. همچنین کمترین میزان موافقت در بُعد عاطفی یا تجربی متعلق به سربازها است.

جدول ۲۰۳ - ۳. مقایسه میانگین بُعد عاطفی یا تجربی بر حسب نوع فعالیت پاسخگویان

نوع فعالیت	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون F	سطح معنی‌داری
محصل	۱۱۱۴	۲۹/۳۶۰	۴/۷۷۱	۲/۷۲۷	۰/۰۱۸
دانشجو	۱۳۸۴	۲۹/۶۸۱	۵/۰۰۹		
بیکار	۱۰۸۵	۲۹/۴۴۱	۴/۷۳۷		
شاغل	۱۲۶۸	۲۹/۶۱۷	۵/۰۶۷		
خانه‌دار	۷۰۸	۳۰/۰۴۵	۴/۳۶۸		
سرباز	۱۶۸	۲۸/۹۱۱	۴/۶۲۵		

نتایج آزمون مقایسه میانگین بین وضع اقتصادی و بُعد عاطفی یا تجربی که در جدول ۲۰۴-۳ ارائه شده است، نشان می‌دهد که بین میانگین بُعد اعتقادی گروه‌های با وضعیت اقتصادی بالا و پایین تفاوت معناداری وجود ندارد.

جدول ۲۰۴ - ۳. مقایسه میانگین بُعد عاطفی یا تجربی بر حسب وضع اقتصادی پاسخگویان

وضع اقتصادی	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون t	سطح معنی‌داری
بالا	۳۱۰۱	۲۹/۶۶۷	۴/۸۴۶	۱/۶۸۲	۰/۰۹۳
پایین	۲۶۷۵	۲۹/۴۵۲	۴/۸۲۰		

۳-۵. پیش‌بینی وضعیت مذهبی جوانان در آینده

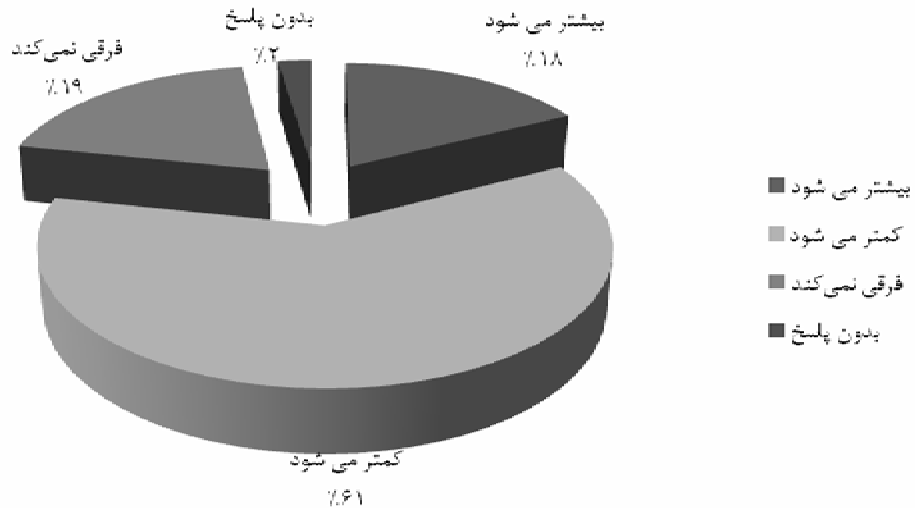
در بخش پایانی هویت دینی، پیش‌بینی خود جوانان از وضعیت مذهبی جوانان در آینده طی یک پرسش مورد ارزیابی قرار گرفته است. این پرسش از پاسخگویان می‌خواهد که نظر خود را نسبت به گویه "فکر می‌کنید گرایش جوانان جامعه ما در پنج سال آینده به امور مذهبی چگونه خواهد شد؟" بیان کنند. ۱۸ درصد گفته‌اند بیشتر خواهد شد، ۶۱ درصد پیش‌بینی کرده‌اند کمتر خواهد شد و ۱۹ درصد اظهار داشته‌اند که فرقی نخواهد کرد. ۲ درصد نیز پاسخی به این پرسش نداده‌اند.

بین نظرات زنان و مردان در مورد پیش‌بینی وضعیت مذهبی در آینده تفاوت معناداری وجود ندارد. بین سن پاسخگویان و عبارت فوق نیز همانند جنسیت رابطه معناداری وجود ندارد. با افزایش تحصیلات میزان موافقت با گزینه "بیشتر می‌شود" کاهش می‌یابد و میزان موافقت با گزینه "کمتر می‌شود" افزایش می‌یابد؛ میزان موافقت با گزینه "فرقی نمی‌کند" نیز با افزایش تحصیلات کاهش می‌یابد. به بیان دیگر افراد دارای تحصیلات بالاتر بیشتر بر این نظراند که جوانان در ۵ سال آینده بیشتر از امور مذهبی دور خواهند شد. افراد خانه‌دار بیش از سایر گروه‌های شغلی بر این باورند که گرایش جوانان به امور مذهبی در ۵ سال آینده بیشتر خواهد شد و افراد بیکار بیش از دیگر گروه‌ها بر این نظراند که از گرایش جوانان به امور مذهبی در ۵ سال آینده کاسته خواهد شد. همچنین افراد خانه‌دار بیش از دیگران اظهار کرده‌اند که گرایش جوانان به امور مذهبی در ۵ سال آینده تفاوتی نخواهد کرد. افراد با وضع اقتصادی بالا بیشتر بر این باورند که در پنج سال آینده گرایش جوانان به امور مذهبی بیشتر می‌شود؛ اما افراد با وضع اقتصادی پایین بیشتر معتقدند در پنج سال آینده گرایش جوانان به امور مذهبی کمتر می‌شود.

جدول ۲۰۵ - ۳. گرایش جوانان ما به امور مذهبی در پنج سال آینده

جمع	بیشتر می‌شود	کمتر می‌شود	فرقی نمی‌کند	بدون پاسخ	جمع
تعداد	۱۰۶۳	۳۷۱۱	۱۱۷۷	۱۴۲	۶۰۹۳
درصد	۱۷/۴	۶۰/۹	۱۹/۳	۲/۳	۱۰۰

نمودار ۶۰ - ۳. گرایش جوانان ما به امور مذهبی در پنج سال آینده

جدول ۲۰۶ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "فکر می‌کنید گرایش جوانان جامعه ما در پنج سال آینده به امور مذهبی چگونه خواهد بود؟" بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر / نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	زیردیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
بیشتر می‌شود	۱۷/۱	۱۸/۵	۱۶/۵	۱۷/۲	۱۹/۶	۱۹/۴	۱۸/۲	۱۶/۴
کمتر می‌شود	۶۳	۶۱/۷	۶۳	۶۳	۶۱/۲	۵۷/۷	۶۲	۶۵/۸
فرقی نمی‌کند	۱۹/۹	۱۹/۸	۲۰/۵	۱۹/۸	۱۹/۲	۲۳	۱۹/۸	۱۷/۸
آماره	۱/۸۶۰		۷/۰۹۱			۲۶/۸۵۸		
سطح معنی‌داری	۰/۳۹۵		۰/۱۳۱			۰/۰۰۰		
ضریب همبستگی	-		-			-۰/۰۱۰ = کندال تاو سی		

جدول ۲۰۷ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "فکر می‌کنید گرایش جوانان جامعه ما در پنج سال آینده به امور مذهبی چگونه خواهد بود؟" بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر / نگرش	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی
	دانش‌آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا	
بیشتر می‌شود	۱۷/۸	۱۶/۵	۱۴/۶	۱۹/۸	۲۲/۳	۱۷/۸	۱۹/۳	۱۶/۵
کمتر می‌شود	۶۱/۹	۶۴/۹	۶۶/۱	۶۱/۸	۵۳/۷	۶۰/۹	۶۰/۶	۶۴
فرقی نمی‌کند	۲۰/۳	۱۸/۶	۱۹/۳	۱۸/۴	۲۴	۲۱/۳	۲۰/۱	۱۹/۵
آماره	۴۰/۱۱۹							۹/۳۵۵
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰							۰/۰۰۹
ضریب همبستگی	۰/۰۵۹ = وی کرامرز							۰/۰۴۰ = وی کرامرز

۳-۶. فرانگاه هویت دینی

برای سنجش هویت دینی پاسخگویان از تجمیع گویه‌هایی که برای شاخص‌های ابعاد اعتقادی، مناسکی، پیامدی و عاطفی و تجربی - که به‌طور جداگانه بررسی شده‌اند - استفاده شده است و از ترکیب آن متغیر جدیدی به‌دست‌آمده و پس از آن با متغیرهای جنسیت، سن، تحصیلات، نوع فعالیت و وضع اقتصادی مورد آزمون قرار گرفت. آزمون‌های استفاده شده برای سنجش این روابط و نتایج این آزمون‌ها به شرح زیر است.

برای آزمون رابطه بین جنسیت و شاخص هویت دینی از آزمون T استفاده شده است که نتایج آن را در جدول ۲۰۸-۳ می‌توان مشاهده کرد. البته لازم به ذکر است که به دلیل ناهمگن بودن واریانس‌ها در گزارش نتایج مربوط به گزارش شده است. همانگونه که جدول مذکور نشان می‌دهد تفاوت میانگین شاخص هویت دینی در بین گروه‌های جنسی معنادار است. به عبارت دیگر میانگین شاخص هویت دینی دو جنس تفاوت معناداری نسبت به هم دارند و با مقایسه میانگین‌ها درمی‌یابیم که میانگین شاخص هویت دینی زنان بیشتر از مردان است و زنان هویت دینی قوی‌تری نسبت به مردان دارند.

جدول ۲۰۸ - ۳. مقایسه میانگین بُعد هویت دینی برحسب جنسیت پاسخگویان

جنسیت	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون t	سطح معنی‌داری
مرد	۲۴۲۴	۱۹۲/۶۷	۳۲/۷۷۱	-۱۰/۰۵۹	۰/۰۰۰
زن	۲۲۱۰	۲۰۱/۹۵	۳۰/۰۰۲		

مقدار آزمون F و سطح معناداری به‌دست‌آمده از سنجش رابطه بین سن و شاخص هویت دینی نشان می‌دهد که تفاوت معناداری بین میانگین‌های گروه‌های سنی مختلف وجود دارد. با مقایسه میانگین‌های گروه‌های سنی مختلف می‌توان دریافت که میانگین هویت دینی گروه سنی ۲۰ تا ۲۴ سال بیش از دو گروه سنی دیگر است و گروه‌های سنی ۲۵ تا ۲۹ سال و ۱۵ تا ۱۹ سال به ترتیب در رده‌های بعدی قرار دارند. این امر نشان می‌دهد که رده سنی ۱۵ تا ۱۹ سال و ۲۵ تا ۲۹ سال هویت دینی ضعیف‌تری نسبت به گروه سنی ۲۰ تا ۲۴ سال دارند.

جدول ۲۰۹-۳. مقایسه میانگین بُعد هویت دینی برحسب سن پاسخگویان

سن	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون F	سطح معنی‌داری
۱۵ تا ۱۹ سالگی	۱۲۸۰	۱۹۳/۳۷	۳۰/۷۱۶	۱۲/۳۷۶	۰/۰۰۰
۲۰ تا ۲۴ سالگی	۱۸۱۳	۱۹۸/۶۱	۳۱/۵۴۲		
۲۵ تا ۲۹ سالگی	۱۵۵۱	۱۹۸/۴۹	۳۲/۷۵۴		

مقدار F و سطح معناداری به دست آمده از سنجش رابطه بین تحصیلات و شاخص هویت دینی نشان می‌دهد که رابطه بین تحصیلات و شاخص هویت دینی معنادار است و با مقایسه میانگین‌ها درمی‌یابیم که با افزایش تحصیلات، میزان هویت دینی پاسخگویان به طور معناداری تقویت می‌شود، که نشان‌دهنده اثر مثبت تحصیلات در هویت دینی جوانان است.

جدول ۲۱۰-۳. مقایسه میانگین بُعد هویت دینی برحسب تحصیلات پاسخگویان

تحصیلات	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون F	سطح معنی‌داری
زیردیپلم	۱۱۴۰	۱۹۳/۱۷	۳۰/۲۱۹	۱۱/۸۶۱	۰/۰۰۰
دیپلم	۱۶۴۶	۱۹۸/۳۳	۳۰/۳۹۹		
دانشگاهی	۱۸۵۹	۱۹۸/۵۳	۳۳/۷۶۱		

با توجه به نتایج جدول ۱۱-۳، نتایج آزمون مقایسه میانگین بین شغل پاسخگویان با شاخص هویت دینی، می‌توان نتیجه گرفت که افراد خانه‌دار از سایر گروه‌های شغلی دارای هویت دینی قوی‌تری هستند. دانشجویان در رده دوم قرار دارند. همچنین ضعیف‌ترین میزان هویت دینی متعلق به سربازها است. اگر از افراد خانه‌دار که فقط طیف زنان را شامل می‌شود و همیشه زنان هویت دینی قوی‌تری نسبت به فقط مردان یا مردان و زنان باهم دارند، صرف‌نظر کنیم، قرار گرفتن دانشجویان در رده دوم این آزمون نشان می‌دهد که برخلاف تصور رایج، محیط آکادمیک با کاهش دینداری همراه نیست.

جدول ۲۱۱ - ۳. مقایسه میانگین بُعد هویت دینی برحسب نوع فعالیت پاسخگویان

نوع فعالیت	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون F	سطح معنی‌داری
محصل	۸۷۳	۱۹۴/۴۲	۳۰/۱۴۵	۳/۴۸۴	۰/۰۰۴
دانشجو	۱۰۹۳	۱۹۸/۷۲	۳۳/۲۱۹		
بیکار	۸۷۹	۱۹۶/۴۳	۳۱/۵۳۶		
شاغل	۱۰۱۰	۱۹۷/۴۸	۳۴/۱۷۹		
خانه‌دار	۵۶۹	۲۰۰/۶۵	۲۷/۹۵۲		
سرباز	۱۳۵	۱۹۴/۴۵	۲۹/۰۶۲		

نتایج آزمون مقایسه میانگین بین وضع اقتصادی و هویت دینی که در جدول ۲۱۲-۳ ارائه شده است، نشان می‌دهد که بین میانگین هویت دینی گروه‌های با وضعیت اقتصادی بالا و پایین تفاوت معناداری وجود ندارد.

جدول ۲۱۲ - ۳. مقایسه میانگین بُعد هویت دینی برحسب وضع اقتصادی پاسخگویان

وضع اقتصادی	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون t	سطح معنی‌داری
بالا	۲۴۷۷	۱۹۷/۲۳	۳۲/۵۲۷	۰/۱۴۴	۰/۸۸۶
پایین	۲۱۱۷	۱۹۷/۰۹	۳۰/۹۵۰		

فصل چهارم: هویت ملی

۴-۱. نگرش به فرهنگ ایرانی

“به نظر من چیزی به نام فرهنگ ایرانی وجود ندارد که جوانان ایرانی به آن افتخار کنند” اولین گویه‌ای بود که در این بعد نظر پاسخگویان نسبت به آن ارزیابی شد. پاسخ‌های ارائه شده به این سؤال نشان می‌دهد که ۱۷ درصد موافق و کاملاً موافق و ۶۸ درصد مخالف و کاملاً مخالف این گویه‌اند و ۱۴ درصد نیز نظر بینابین نسبت به آن دارند.

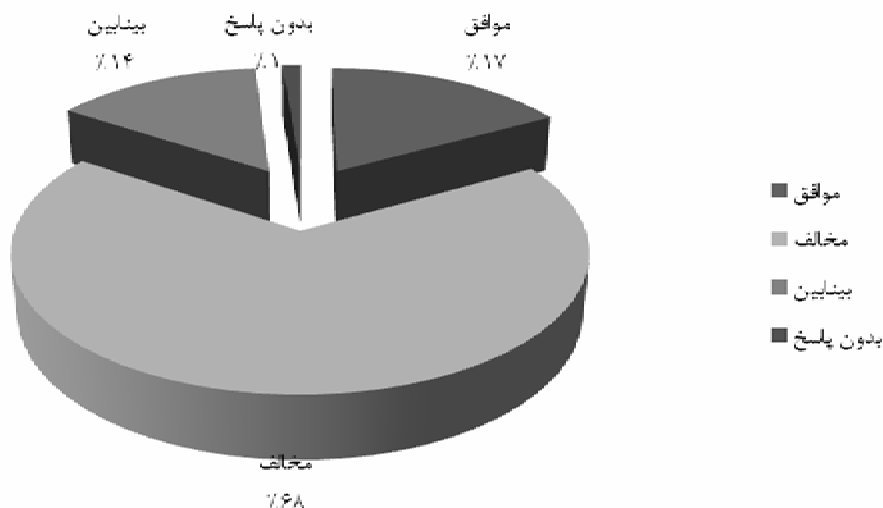
مردان بیش از زنان موافق و برعکس، زنان بیش از مردان مخالف این گویه هستند. با افزایش سن پاسخگویان میزان موافقت آنها با عبارت بالا کاهش و میزان مخالفت آنها با آن افزایش می‌یابد. علیرغم اینکه کمترین میزان مخالفت با ۰/۰۱ اختلاف نسبت به افراد با تحصیلات بالای دیپلم مربوط به گروه تحصیلی دارای مدرک دیپلم است، اما در کل می‌توان گفت با افزایش تحصیلات میزان موافقت با این گویه کاهش و میزان مخالفت با آن افزایش می‌یابد. سربازان بیشترین موافقت افراد و خانه‌دار کمترین موافقت را با گویه مذکور داشته‌اند. همچنین بیشترین مخالفت با گویه مذکور متعلق به خانه‌داران و کمترین مخالفت مربوط به افراد سرباز است. افراد دارای وضع اقتصادی بالا در عین اینکه موافقت بیشتری با این گویه داشته‌اند مخالفت بیشتری نیز با آن داشته‌اند و این نشان می‌دهد که از بعد این سوال نظرهای افراد دارای وضعیت اقتصادی بالا قطبی‌تر است. شدت همبستگی همه موارد نیز در حد بسیار ضعیف است، به جز جنسیت که در حد ضعیفی است.

جدول ۱-۴. به نظر من چیزی به نام فرهنگ ایرانی وجود ندارد که جوانان ایرانی به آن افتخار کنند.

	کاملاً موافق	موافق	بینابین	مخالف	کاملاً مخالف	بدون پاسخ	جمع
تعداد	۳۸۳	۶۴۵	۸۷۵	۲۲۰۶	۱۹۰۶	۷۸	۶۰۹۳
درصد	۶/۳	۱۰/۶	۱۴/۴	۳۶/۲	۳۱/۳	۱/۳	۱۰۰

نمودار ۱-۴. به نظر من چیزی به نام فرهنگ ایرانی وجود ندارد که جوانان ایرانی به آن افتخار کنند.

جدول ۲-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "به نظر من چیزی به نام فرهنگ ایرانی وجود ندارد که جوانان ایرانی به آن افتخار کنند." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر / نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۷/۲	۵/۴	۸	۵/۴	۶	۸/۳	۵/۹	۵/۶
موافق	۱۲/۴	۸/۹	۱۲/۱	۱۱/۱	۹/۱	۱۳/۶	۹/۶	۱۰
بینابین	۱۵/۹	۱۳/۳	۱۷/۸	۱۴/۴	۱۲/۲	۱۵/۲	۱۵/۴	۱۳/۲
مخالف	۳۶/۵	۳۶/۷	۳۳/۵	۳۸/۲	۳۷/۹	۳۶/۲	۳۶/۷	۳۷
کاملاً مخالف	۲۸	۳۵/۷	۲۸/۷	۳۰/۹	۳۴/۸	۲۶/۷	۳۲/۴	۳۴/۲
آماره	۵۹/۵۰۹		۵۵/۱۶۷			۴۸/۲۰۶		
سطح معنی داری	۰/۰۰۰		۰/۰۰۰			۰/۰۰۰		
ضریب همبستگی	۰/۱۰۰ = وی کرامرز		۰/۰۷۰ = کندال تاو سی			۰/۰۶۴ = کندال تاو سی		

جدول ۳-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "به نظر من چیزی به نام فرهنگ ایرانی وجود ندارد که جوانان ایرانی به آن افتخار کنند." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر / نگرش	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا	
کاملاً موافق	۸	۵/۸	۶/۱	۵/۹	۵	۹/۲	۵/۹	۶/۹
موافق	۱۲/۳	۱۰/۳	۹/۹	۹/۹	۱۰/۷	۱۵	۱۱/۳	۱۰/۱
بینابین	۱۶/۶	۱۳/۷	۱۴/۶	۱۴	۱۱/۷	۲۰/۸	۱۴	۱۵/۴
مخالف	۳۳/۱	۳۶/۳	۴۰/۲	۳۶/۲	۴۰/۴	۳۰/۶	۳۵/۶	۳۸
کاملاً مخالف	۲۹/۹	۳۳/۹	۲۹/۱	۳۴	۳۲/۱	۲۴/۳	۳۳/۲	۲۹/۶
آماره	۵۴/۴۳۷							۱۴/۴۵۳

سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰	۰/۰۰۶
ضریب همبستگی	۰/۰۴۸ = وی کرامرز	۰/۰۴۹ = وی کرامرز

دومین سؤال این بخش ارزیابی نظر پاسخگویان نسبت به این گویه است که “فرهنگ ایرانی نسبت به فرهنگ کشورهای پیشرفته عقب مانده است.” نظرات پاسخگویان نشان می‌دهد که ۲۶ درصد با این گویه موافق و کاملاً موافق و ۵۱ درصد با آن مخالف و کاملاً مخالف هستند؛ ۲۲ درصد نیز نظر بینابین دارند.

مردان بیش از زنان موافق و برعکس زنان بیش از مردان مخالف این گویه هستند. هرچه سن بالا می‌رود میزان موافقت کاهش می‌یابد و برعکس، میزان مخالفت افزایش می‌یابد. تحصیلات با گویه فوق رابطه معناداری ندارد. افراد خانه‌دار کمترین موافقت و بیشترین مخالفت را با گویه مذکور دارند. دانش‌جویان بیشترین موافقت و دانش‌آموزان کمترین مخالفت را با گویه بالا داشته‌اند. بین وضع اقتصادی پاسخگویان و میزان موافقت یا مخالفت با گویه “فرهنگ ایرانی نسبت به فرهنگ کشورهای پیشرفته عقب مانده است”، به لحاظ آماری رابطه معناداری وجود ندارد. شدت همبستگی همه موارد نیز در حد بسیار ضعیف است.

جدول ۴ - ۴. فرهنگ ایرانی نسبت به فرهنگ کشورهای پیشرفته عقب مانده است.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	تعداد
۶۰۹۳	۵۸	۱۱۱۰	۱۹۹۳	۱۳۶۰	۹۳۰	۶۴۲	
۱۰۰	۱	۱۸/۲	۳۲/۷	۲۲/۳	۱۵/۳	۱۰/۵	درصد

نمودار ۲ - ۴. فرهنگ ایرانی نسبت به فرهنگ کشورهای پیشرفته عقب مانده است.

جدول ۵ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "فرهنگ ایرانی نسبت به فرهنگ کشورهای پیشرفته عقب مانده است" برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	زیردیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۱۲/۵	۸/۵	۱۱/۹	۹/۹	۱۰/۲	۱۱/۴	۱۰/۳	۱۰/۴
موافق	۱۷	۱۳/۷	۱۸/۴	۱۴/۵	۱۴/۱	۱۷/۱	۱۵/۷	۱۴/۲
بینابین	۲۲/۹	۲۲/۲	۲۲/۱	۲۴/۹	۲۰/۳	۲۲/۶	۲۱/۲	۲۳/۶
مخالف	۳۱/۱	۳۵/۲	۳۰	۳۲/۷	۳۶/۱	۳۱/۵	۳۴/۲	۳۳/۱
کاملاً مخالف	۱۶/۵	۲۰/۴	۱۷/۵	۱۸/۱	۱۹/۳	۱۷/۳	۱۸/۷	۱۸/۶
آماره	۵۳/۲۱۹		۳۹/۷۰۶			۱۲/۱۸۱		
سطح معنی داری	۰/۰۰۰		۰/۰۰۰			۰/۱۴۳		
ضریب همبستگی	۰/۰۹۴ = وی کرامرز		۰/۰۵۱ = کندال تاو سی			-		

جدول ۶ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "فرهنگ ایرانی نسبت به فرهنگ کشورهای پیشرفته عقب مانده است." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر نگرش	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی	
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه دار	سرباز	بالا		پایین
کاملاً موافق	۱۱/۷	۱۲/۴	۹/۲	۱۱/۳	۶/۴	۸/۱	۱۰/۳	۱۱/۲	
موافق	۱۸	۱۵	۱۵/۲	۱۴/۴	۱۴/۶	۱۵/۷	۱۵/۴	۱۵/۴	
بینابین	۲۳/۹	۲۳	۲۳/۹	۲۰/۶	۱۹/۳	۲۹/۱	۲۲/۵	۲۲/۷	
مخالف	۲۸/۸	۳۲/۷	۳۴/۹	۳۳/۴	۳۸/۴	۲۹/۷	۳۲/۴	۳۳/۶	
کاملاً مخالف	۱۷/۶	۱۷	۱۶/۸	۲۰/۳	۲۱/۴	۱۷/۴	۱۹/۴	۱۷/۱	
آماره	۶۲/۳۹۹							۵/۷۳۵	
سطح معنی داری	۰/۰۰۰							۰/۲۲۰	
ضریب همبستگی	۰/۰۵۲ = وی کرامرز							-	

طی سوال دیگری از پاسخگویان خواسته شد درباره این گویه که "من به فرهنگ ایرانی بیش از فرهنگ غربی گرایش دارم" نظر خود را بگویند. ۶۵ درصد با این گویه موافق و کاملاً موافق و ۱۵ درصد با آن مخالف و کاملاً مخالف هستند؛ ۱۹ درصد نیز نظر بینابین دارند.

زنان بیش از مردان موافق و مردان بیش از زنان مخالف این گویه هستند. رابطه بین سن پاسخگویان و عبارت بالا به این شکل است که با افزایش سن میزان موافقت با گویه بالا به طور یکنواخت افزایش می‌یابد ولی مخالفت با این گویه روند یکنواختی ندارد و بیشترین میزان مخالفت مربوط به گروه سنی ۱۵ تا ۱۹ سال و کمترین میزان مربوط به گروه سنی ۲۰ تا ۲۴ سال است. با افزایش تحصیلات میزان موافقت با این گویه به طور یکنواخت افزایش و میزان مخالفت با آن به طور یکنواخت کاهش می‌یابد. در بین گروه‌های شغلی کمترین میزان موافقت و

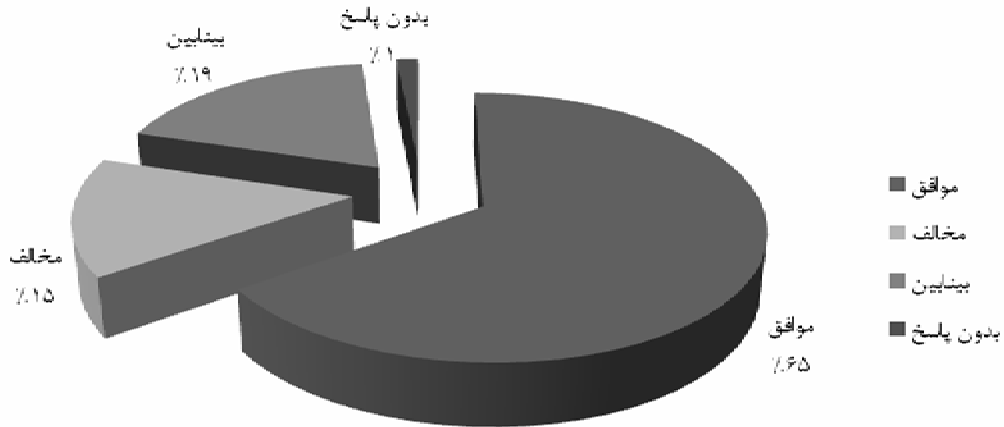
کتاب اول - فصل چهارم: هویت ملی

بیشترین میزان مخالفت مربوط به دانش‌آموزان است؛ همچنین بیشترین میزان موافقت با گویه فوق متعلق به سربازان و کمترین میزان مخالفت با آن مربوط به دانشجویان است. رابطه بین وضعیت اقتصادی و عبارت بالا نیز معنادار نیست. شدت همبستگی همه موارد نیز در حد بسیار ضعیف است.

جدول ۷-۴. من به فرهنگ ایرانی بیش از فرهنگ غربی گرایش دارم.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۹۲	۲۸۷	۶۰۱	۱۱۳۷	۲۱۷۲	۱۸۰۴	تعداد
۱۰۰	۱/۵	۴/۷	۹/۹	۱۸/۷	۳۵/۶	۲۹/۶	درصد

نمودار ۳-۴. من به فرهنگ ایرانی بیش از فرهنگ غربی گرایش دارم.

جدول ۸-۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "من به فرهنگ ایرانی بیش از فرهنگ غربی گرایش دارم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

میزان تحصیلات			سن			جنسیت		متغیر
کاردانی و بالاتر	دیپلم	زیردیپلم	۲۹-۲۵	۲۴-۲۰	۱۹-۱۵	زن	مرد	نگرش
۳۰/۶	۳۱/۲	۲۶/۷	۳۱/۴	۳۰/۵	۲۷/۵	۳۳/۱	۲۷/۳	کاملاً موافق
۳۷/۳	۳۵/۳	۳۶/۳	۳۸/۱	۳۶/۷	۳۳/۴	۳۵/۲	۳۶/۹	موافق
۱۹/۷	۱۷/۵	۲۰/۳	۱۶/۷	۱۹/۳	۲۱/۴	۱۷/۵	۲۰/۴	بینابین
۸/۸	۱۰/۶	۱۱/۱	۹/۸	۹/۷	۱۰/۹	۹/۴	۱۰/۷	مخالف
۳/۷	۵/۴	۵/۶	۴	۳/۸	۶/۸	۴/۸	۴/۷	کاملاً مخالف
۲۸/۳۹۰			۴۴/۷۰۷			۲۷/۱۳۷		آماره
۰/۰۰۰			۰/۰۰۰			۰/۰۰۰		سطح معنی‌داری
-۰/۰۴۱ = کندانال تاو سی			-۰/۰۵۵ = کندانال تاو سی			۰/۰۶۸ = وی کرامرز		ضریب همبستگی

جدول ۹-۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "من به فرهنگ ایرانی بیش از فرهنگ غربی گرایش دارم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

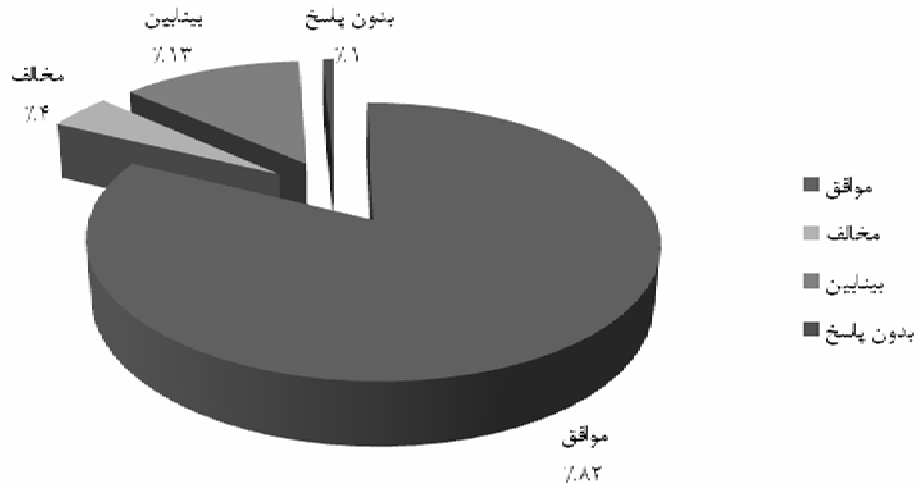
وضعیت اقتصادی	نوع فعالیت							نگرش	
	پایین	بالا	سرباز	خانه‌دار	شاغل	بیکار	دانشجو		دانش آموز
	۲۸/۶	۳۱	۲۸/۵	۳۰/۹	۳۰/۱	۳۰/۹	۳۲/۳	۲۶/۷	کاملاً موافق
	۳۷	۳۵/۴	۴۱/۹	۳۸/۲	۳۸/۵	۳۵/۹	۳۵/۱	۳۳/۷	موافق
	۱۹	۱۹/۱	۱۵/۱	۱۵/۴	۱۷/۴	۱۸/۲	۱۹/۹	۲۲/۹	بینابین
	۱۰/۴	۹/۸	۱۰/۵	۱۰/۸	۱۰/۱	۱۰/۲	۸/۴	۱۰/۶	مخالف
	۵	۴/۶	۴/۱	۴/۸	۳/۹	۴/۸	۴/۴	۶/۱	کاملاً مخالف
	۴/۹۷۶		۴۳/۳۵۲						آماره
	۰/۲۹۰		۰/۰۰۲						سطح معنی‌داری
	-		۰/۰۴۳ = وی کرامرز						ضریب همبستگی

سوال دیگری که برای پاسخگویان طرح شده این سوال است که نظرشان درباره گویه "در برابر هجوم فرهنگی بیگانگان باید از فرهنگ خود دفاع کنیم" چیست. پاسخ‌های داده شده نشان می‌دهد که ۸۲ درصد موافق و کاملاً موافق و ۴ درصد مخالف و کاملاً مخالف این گویه بوده‌اند؛ ۱۳ درصد نیز نظر بینابین داشته‌اند. زنان بیش از مردان با عبارت بالا موافقت و برعکس در مقایسه با آنها مخالفت کمتری نسبت به این گویه دارند. با افزایش سن میزان موافقت افراد با گویه مذکور به طور یکنواخت افزایش می‌یابد ولی میزان مخالفت چنین نیست؛ بیشترین میزان مخالفت مربوط به گروه سنی ۱۵ تا ۱۹ سال و کمترین میزان مخالفت مربوط به گروه سنی ۲۰ تا ۲۴ سال است. رابطه بین تحصیلات با گویه فوق معنادار نیست. افراد خانه‌دار بیشترین موافقت و کمترین مخالفت را با گویه بالا دارند و سربازان برعکس کمترین موافقت و بیشترین مخالفت را با گویه بالا دارند. رابطه بین وضعیت اقتصادی و عبارت بالا نیز مانند مورد تحصیلات به لحاظ آماری معنادار نیست. شدت همبستگی همه موارد معنادار نیز در حد بسیار ضعیف است.

جدول ۱۰-۴. در برابر هجوم فرهنگی بیگانگان باید از فرهنگ خود دفاع کنیم.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۴۷	۸۶	۱۸۰	۷۶۵	۲۳۴۳	۲۶۷۲	تعداد
۱۰۰	۰/۸	۱/۴	۳	۱۲/۶	۳۸/۵	۴۳/۹	درصد

نمودار ۴ - ۴. در برابر هجوم فرهنگی بیگانگان باید از فرهنگ خود دفاع کنیم.

جدول ۱۱ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "در برابر هجوم فرهنگی بیگانگان باید از فرهنگ خود دفاع کنیم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

میزان تحصیلات			سن			جنسیت		متغیر
کاردانی و بالاتر	دیپلم	زیردیپلم	۲۹ - ۲۵	۲۴ - ۲۰	۱۹ - ۱۵	زن	مرد	نگرش
۴۴/۱	۴۵/۳	۴۲/۶	۴۳/۵	۴۴/۵	۴۴/۱	۴۵/۹	۴۲/۵	کاملاً موافق
۳۹	۳۸/۸	۳۹	۴۱/۲	۳۸/۸	۳۶/۴	۳۸/۶	۳۹/۱	موافق
۱۳	۱۱/۹	۱۳	۱۱/۲	۱۳/۲	۱۳/۵	۱۱/۸	۱۳/۴	بینابین
۲/۷	۲/۵	۳/۸	۲/۹	۲/۲	۴/۱	۲/۵	۳/۴	مخالف
۱/۲	۱/۵	۱/۶	۱/۲	۱/۳	۱/۹	۱/۲	۱/۶	کاملاً مخالف
۹/۳۸۰			۲۴/۳۶۷			۱۲/۵۸۱		آماره
۰/۳۱۱			۰/۰۰۲			۰/۰۱۴		سطح معنی داری
-			-۰/۰۱۱ = کندال تاو سی			۰/۰۴۶ = وی کرامرز		ضریب همبستگی

جدول ۱۲ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "در برابر هجوم فرهنگی بیگانگان باید از فرهنگ خود دفاع کنیم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت

اقتصادی

وضعیت اقتصادی		نوع فعالیت						متغیر
پایین	بالا	سرباز	خانه‌دار	شاغل	بیکار	دانشجو	دانش آموز	نگرش
۴۳/۳	۴۴/۹	۳۴/۳	۴۰/۳	۴۵/۳	۴۲/۱	۴۶/۶	۴۵/۸	کاملاً موافق
۳۹/۹	۳۷/۸	۴۰/۱	۴۵/۸	۳۸/۹	۴۰/۲	۳۶/۶	۳۵/۱	موافق
۱۲/۲	۱۳/۱	۱۹/۲	۱۰/۱	۱۱/۴	۱۳/۵	۱۳	۱۳/۶	بینابین
۳/۲	۲/۸	۴/۷	۲/۲	۲/۹	۳/۲	۲/۱	۴	مخالف
۱/۴	۱/۴	۱/۷	۱/۵	۱/۵	۱	۱/۷	۱/۴	کاملاً مخالف
۴/۲۵۰		۵۲/۲۲۷						آماره
۰/۳۷۳		۰/۰۰۰						سطح معنی داری

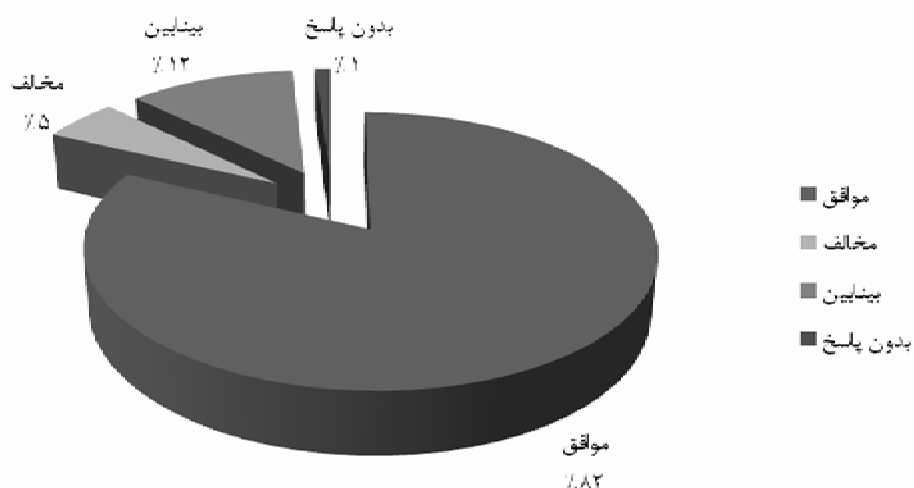
ضریب همبستگی	۰/۰۴۷ = وی کرامرز	-
--------------	-------------------	---

نظر پاسخگویان نسبت به گویه "تأکید بر حفظ حرمت خانواده در فرهنگ ایرانی برای من ارزشمند است" سوال دیگری از این بعد را تشکیل می‌داد. پاسخ‌های داده شده حاکی است که ۸۲ درصد موافق و کاملاً موافق و ۵ درصد مخالف و کاملاً مخالف این گویه بوده‌اند؛ ۱۲ درصد نیز نسبت به آن نظر بینابین داشته‌اند. بین جنسیت و میزان موافقت یا مخالفت با این گویه رابطه معناداری وجود ندارد. به عبارت دیگر تفاوت‌های موجود میان زنان و مردان از لحاظ میزان موافقت یا مخالفت با این گویه به لحاظ آمار معنادار نیست. رابطه بین سن و عبارت بالا به این شکل است که با افزایش سن میزان موافقت با این گویه به طور یکنواخت افزایش و میزان مخالفت با آن به طور یکنواخت کاهش می‌یابد. با بالا رفتن تحصیلات نیز همانند سن، میزان موافقت به طور یکنواخت افزایش و میزان مخالفت به طور یکنواخت کاهش می‌یابد. در بین گروه‌های شغلی شاغلین بیشترین موافقت و سربازان کمترین موافقت را با این گویه داشته‌اند. رابطه بین وضعیت اقتصادی و عبارت بالا معنادار نیست. لازم به ذکر است که شدت همبستگی همه موارد معنادار نیز در حد بسیار ضعیف است.

جدول ۱۳ - ۴. تأکید بر حفظ حرمت خانواده در فرهنگ ایرانی برای من ارزشمند است.

	کاملاً موافق	موافق	بینابین	مخالف	کاملاً مخالف	بدون پاسخ	جمع
تعداد	۲۵۹۵	۲۴۰۶	۷۰۶	۲۴۴	۷۸	۶۴	۶۰۹۳
درصد	۴۲/۶	۳۹/۵	۱۱/۶	۴	۱/۳	۱/۱	۱۰۰

نمودار ۵ - ۴. تأکید بر حفظ حرمت خانواده در فرهنگ ایرانی برای من ارزشمند است.

جدول ۱۴ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "تأکید بر حفظ حرمت خانواده در فرهنگ ایرانی برای من ارزشمند است." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر نگرش	جنسیت		سن					میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر		
کاملاً موافق	۴۱/۵	۴۴/۴	۴۰/۵	۴۳/۶	۴۴/۲	۳۹/۷	۴۳/۱	۴۴/۸		
موافق	۴۰/۶	۳۹/۴	۳۸/۷	۴۰	۴۰/۹	۴۰/۵	۴۰/۲	۳۹/۶		
بینابین	۱۲	۱۱/۴	۱۴/۳	۱۱/۲	۱۰/۳	۱۳/۹	۱۱/۲	۱۰/۸		
مخالف	۴/۴	۳/۷	۵/۳	۳/۷	۳/۵	۴/۸	۴/۲	۳/۵		
کاملاً مخالف	۱/۴	۱/۱	۱/۲	۱/۶	۱/۱	۱/۱	۱/۴	۱/۴		
آماره	۶/۸۳۸		۲۸/۷۹۹					۱۹/۰۲۴		
سطح معنی‌داری	۰/۱۴۵		۰/۰۰۰					۰/۰۱۵		
ضریب همبستگی	-		-۰/۰۳۹ = کندانال تاو سی					-۰/۰۴۰ = کندانال تاو سی		

جدول ۱۵ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "تأکید بر حفظ حرمت خانواده در فرهنگ ایرانی برای من ارزشمند است." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر نگرش	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی	
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا		پایین
کاملاً موافق	۴۱/۸	۴۶/۸	۴۱/۴	۴۳/۸	۳۸/۹	۳۹/۹	۴۴/۳	۴۱/۶	
موافق	۳۸/۵	۳۷/۶	۳۹/۷	۴۱/۸	۴۵	۳۹/۳	۳۸/۹	۴۰/۹	
بینابین	۱۳/۷	۱۰/۹	۱۳/۱	۱۰	۱۰/۸	۱۳/۳	۱۲	۱۱/۵	
مخالف	۴/۶	۳/۲	۴/۷	۳/۲	۴/۳	۶/۴	۳/۷	۴/۴	
کاملاً مخالف	۱/۳	۱/۵	۱/۲	۱/۲	۱/۱	۱/۲	۱/۱	۱/۵	
آماره	۳۸/۰۴۸							۷/۴۷۲	
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۹							۰/۱۱۳	
ضریب همبستگی	۰/۰۴۰ = وی کرامرز							-	

گویه دیگری که از جوانان پرسیده شد این بود نظرشان نسبت به گویه مقابل چیست: "موسیقی اصیل ایرانی را از سایر انواع موسیقی بیشتر دوست دارم." پاسخ‌های داده شده نشان می‌دهد که ۵۶ درصد موافق و کاملاً موافق و ۱۸ درصد مخالف و کاملاً مخالف این گویه هستند؛ ۲۵ درصد نیز نسبت به آن نظر بینابین دارند.

مردان بیش از زنان موافق این گویه و در عین حال بیش از آنها مخالف آن هستند. با افزایش سن، میزان موافقت با عبارت بالا افزایش و میزان مخالفت با آن کاهش می‌یابد. با افزایش تحصیلات میزان موافقت با گویه مذکور به طور یکنواخت افزایش و میزان مخالفت با آن به طور یکنواخت کاهش می‌یابد. در بین گروه‌های شغلی بیشترین

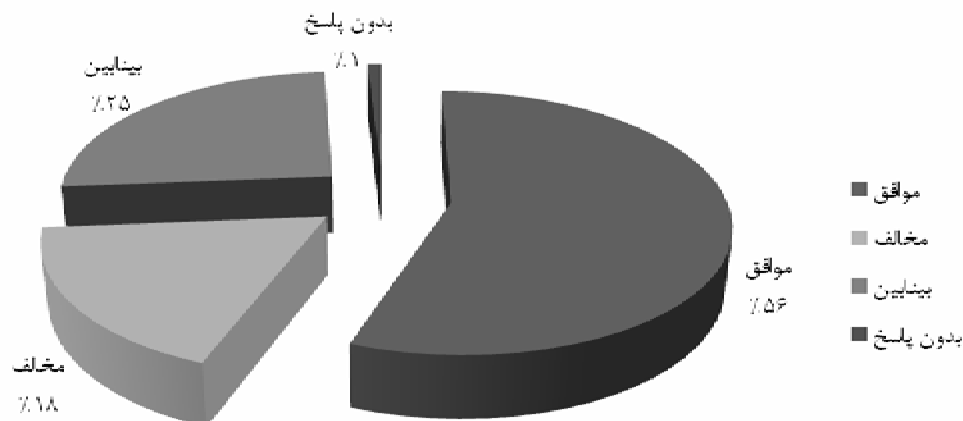
کتاب اول - فصل چهارم: هویت ملی

موافقت نسبت به گویه بالا متعلق به افراد شاغل و کمترین موافقت مربوط به دانش‌آموزان است. همچنین بیشترین مخالفت با گویه بالا متعلق به دانش‌آموزان و کمترین مخالفت مربوط به افراد خانه‌دار است. در مورد وضعیت اقتصادی، افراد متعلق به وضعیت پایین اقتصادی بیشتر با گویه فوق موافقت کرده‌اند. لازم به ذکر است که شدت همبستگی همه موارد نیز در حد بسیار ضعیف است.

جدول ۱۶ - ۴. موسیقی اصیل ایرانی را از سایر انواع موسیقی بیشتر دوست دارم.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	تعداد
۶۰۹۳	۵۹	۳۸۴	۷۱۵	۱۵۴۳	۱۷۹۱	۱۶۰۱	
۱۰۰	۱	۶/۳	۱۱/۷	۲۵/۳	۲۹/۴	۲۶/۳	درصد

نمودار ۶ - ۴. موسیقی اصیل ایرانی را از سایر انواع موسیقی بیشتر دوست دارم.

جدول ۱۷ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "موسیقی اصیل ایرانی را از سایر انواع موسیقی بیشتر دوست دارم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

میزان تحصیلات			سن			جنسیت		متغیر نگرش
کاردانی و بالاتر	دیپلم	زیردیپلم	۲۵-۲۹	۲۰-۲۴	۱۵-۱۹	زن	مرد	
۲۷/۷	۲۶	۲۵/۱	۲۹/۸	۲۵	۲۴/۱	۲۵/۳	۲۷/۴	کاملاً موافق
۲۸/۷	۳۰/۲	۳۰/۸	۳۳/۱	۲۹/۷	۲۵/۴	۲۸/۸	۳۰/۴	موافق
۲۷/۲	۲۵/۵	۲۳	۲۲/۹	۲۷/۸	۲۶	۲۷/۷	۲۳/۹	بینابین
۱۰/۹	۱۱/۷	۱۳/۵	۹/۶	۱۱/۵	۱۵/۳	۱۱/۷	۱۲/۱	مخالف
۵/۵	۶/۶	۷/۶	۴/۶	۵/۹	۹/۲	۶/۵	۶/۳	کاملاً مخالف
۲۲/۴۸۴			۹۹/۶۷۶			۱۲/۳۵۰		آماره
۰/۰۰۴			۰/۰۰۰			۰/۰۱۵		سطح معنی‌داری
-۰/۰۲۵ = کندانال تاو سی			۰/۰۹۱ = کندانال تاو سی			۰/۰۴۶ = وی کرامرز		ضریب همبستگی

جدول ۱۸ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "موسیقی اصیل ایرانی را از سایر انواع موسیقی بیشتر دوست دارم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

وضعیت اقتصادی		نوع فعالیت						متغیر
پایین	بالا	سرباز	خانه‌دار	شاغل	بیکار	دانشجو	دانش‌آموز	نگرش
۲۶/۱	۲۶/۹	۲۳/۸	۲۵/۳	۳۱	۲۸	۲۴/۹	۲۳/۵	کاملاً موافق
۳۱/۷	۲۷/۸	۳۶/۶	۳۴/۶	۳۰/۱	۳۰/۶	۲۸/۳	۲۵/۷	موافق
۲۵	۲۶/۱	۲۱/۵	۲۶/۶	۲۱/۸	۲۳/۸	۳۰/۲	۲۵/۷	بینابین
۱۱/۲	۱۲/۴	۱۲/۸	۸/۳	۱۱/۳	۱۱/۷	۱۰/۹	۱۵/۸	مخالف
۶	۶/۸	۵/۲	۵/۱	۵/۷	۵/۹	۵/۷	۹/۲	کاملاً مخالف
۱۱/۵۷۹		۹۷/۴۲۹						آماره
۰/۰۲۱		۰/۰۰۰						سطح معنی‌داری
۰/۰۴۴ = وی کرامرز		۰/۰۶۴ = وی کرامرز						ضریب همبستگی

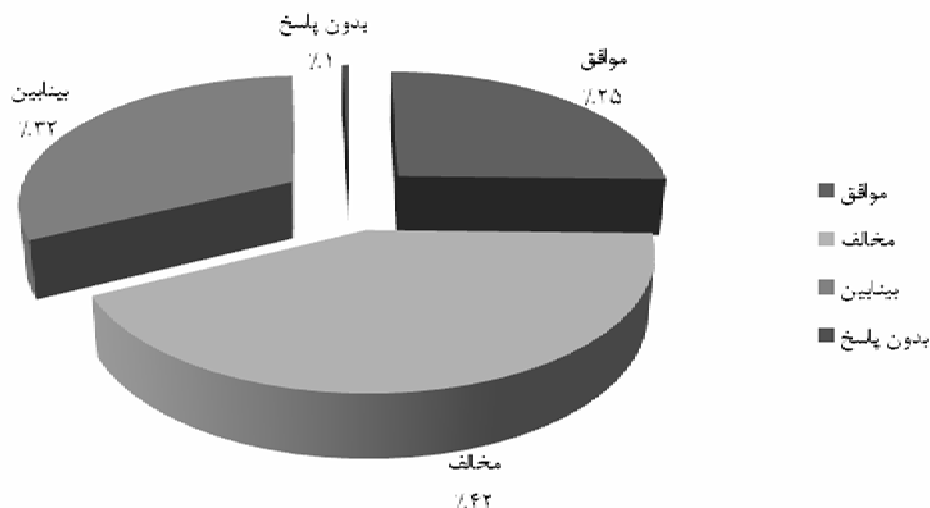
نظرات پاسخگویان در مورد گویه "ایرانیان مردم راستگویی نیستند" نشان می‌دهد که ۲۵ درصد موافق و کاملاً موافق و ۴۲ درصد مخالف و کاملاً مخالف این گویه‌اند و ۳۲ درصد نیز نظر بینابین دارند که بیان‌گر رواج نسبتاً زیاد دروغ‌گویی در بین مردم است.

مردان بیش از زنان موافق و برعکس زنان بیش از مردان مخالف این گویه هستند. رابطه سن با این گویه معنادار نیست و در واقع تغییر سن افراد با تغییری معنادار در پاسخ به این گویه همراه نیست. در بین گروه‌های تحصیلی افراد دارای تحصیلات دیپلم کمترین موافقت و بیشترین مخالفت را با این گویه داشته‌اند. در بین گروه‌های شغلی کمترین موافقت با گویه فوق مربوط به افراد خانه‌دار و بیشترین موافقت با آن مربوط به سربازها است. از لحاظ مخالفت با گویه فوق نیز بیشترین مخالفت مربوط به افراد خانه‌دار و کمترین مخالفت مربوط به دانشجویان است. گویه فوق با وضعیت اقتصادی رابطه معناداری ندارد. لازم به ذکر است که شدت همبستگی همه موارد معنادار نیز در حد بسیار ضعیف است.

جدول ۱۹ - ۴. ایرانیان مردم راستگویی نیستند.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۲۹	۱۰۰۴	۱۵۷۳	۱۹۴۳	۹۲۳	۶۲۱	تعداد
۱۰۰	۰/۵	۱۶/۵	۲۵/۸	۳۱/۹	۱۵/۱	۱۰/۲	درصد

نمودار ۷-۴. ایرانیان مردم راستگویی نیستند.

جدول ۲۰-۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "ایرانیان مردم راستگویی نیستند." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر / نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۱۱/۷	۸/۶	۱۰/۹	۹/۶	۱۰/۶	۹/۸	۱۰	۱۰/۷
موافق	۱۷/۲	۱۳/۱	۱۶/۳	۱۴/۶	۱۵/۱	۱۶/۵	۱۴/۲	۱۵/۵
بینابین	۳۱	۳۳/۵	۲۹/۸	۳۴/۷	۳۱	۲۹/۷	۳۱/۳	۳۴/۳
مخالف	۲۵/۳	۲۶/۴	۲۵/۹	۲۵/۴	۲۶/۴	۲۷/۳	۲۶/۵	۲۴/۷
کاملاً مخالف	۱۴/۸	۱۸/۴	۱۷	۱۵/۷	۱۶/۹	۱۶/۷	۱۸/۱	۱۴/۹
آماره	۴۶/۳۳۳		۱۳/۷۸۹			۲۱/۰۱۶		
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰		۰/۰۸۷			۰/۰۰۷		
ضریب همبستگی	۰/۰۸۸ = وی کرامرز		-			-۰/۰۲۸ = کندال تاو سی		

جدول ۲۱-۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "ایرانیان مردم راستگویی نیستند." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر / نگرش	نوع فعالیت						وضعیت اقتصادی	
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا	پایین
کاملاً موافق	۱۰/۱	۱۱/۲	۱۱/۱	۱۰/۴	۶/۹	۹/۸	۹/۷	۱۰/۹
موافق	۱۵/۸	۱۵/۴	۱۴/۳	۱۶/۶	۱۲/۸	۲۰/۲	۱۵	۱۵/۶
بینابین	۲۹/۹	۳۵/۱	۳۲/۴	۳۱/۲	۳۰/۸	۲۷/۷	۳۲/۹	۳۱
مخالف	۲۶/۸	۲۴/۲	۲۶/۳	۲۴/۲	۳۰/۴	۲۷/۷	۲۶/۱	۲۵/۸
کاملاً مخالف	۱۷/۴	۱۴/۲	۱۶	۱۷/۷	۱۹/۱	۱۴/۵	۱۶/۴	۱۶/۶
آماره	۴۴/۱۵۰						۴/۱۲۵	
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۱						۰/۳۸۹	
ضریب همبستگی	۰/۰۴۳ = وی کرامرز						-	

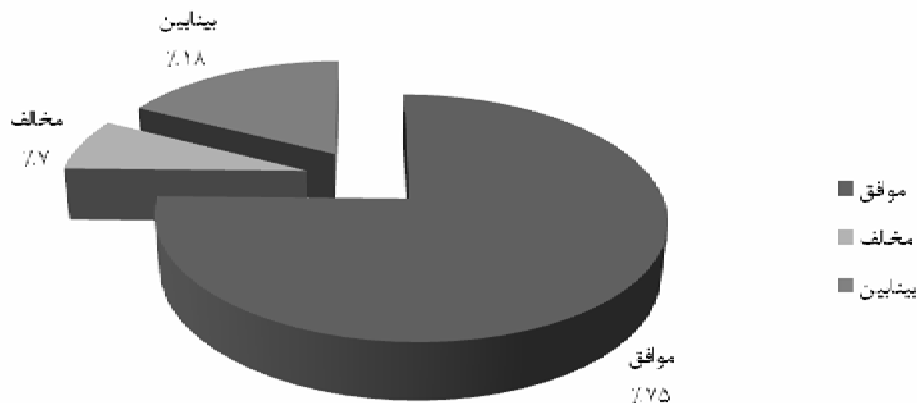
کتاب اول - فصل چهارم: هویت ملی

آخرین پرسشی که درباره هویت ملی از پاسخگویان پرسیده شده عبارت است از ارزیابی نظر آنها نسبت به این گویه که "یکی از خصوصیات مردم ایران این است که به نیازمندان کمک می‌کنند." پاسخ‌ها نشان می‌دهد که ۷۵ درصد موافق و کاملاً موافق و ۷ درصد مخالف و کاملاً مخالف این گویه هستند؛ ۱۸ درصد نیز نظر بینابین دارند. زنان در مقایسه با مردان موافقت بیشتری با این گویه داشته‌اند و مخالفت کمتری نسبت به آن ابراز کرده‌اند. با افزایش سن افزایش یکنواختی را در میزان موافقت با این گویه شاهدیم ولی در مورد مخالفت با این گویه چنین نیست و بیشترین مخالفت مربوط به گروه سنی ۱۵ تا ۱۹ سال و کمترین مخالفت مربوط به گروه سنی ۲۰ تا ۲۴ سال است. در مورد تحصیلات نیز با افزایش تحصیلات موافقت با گویه فوق به طور یکنواخت کاهش دارد ولی مخالفت با آن روند یکنواختی ندارد و کمترین میزان مربوط به افراد دارای تحصیلات دیپلم و بیشترین میزان مربوط به افراد دارای تحصیلات بالاتر از دیپلم است. رابطه بین وضعیت شغلی و وضعیت اقتصادی با عبارت بالا نیز معنادار نیست. به عبارت دیگر با تغییر در وضعیت فعالیت یا وضع اقتصادی شاهد تغییری معنادار در نظر افراد نسبت به گویه بالا نیستیم. لازم به ذکر است که شدت همبستگی همه موارد معنادار نیز در حد بسیار ضعیف است.

جدول ۲۲ - ۴. یکی از خصوصیات مردم ایران این است که به نیازمندان کمک می‌کنند.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۲۱	۱۵۱	۲۹۱	۱۰۵۷	۲۴۰۳	۲۱۷۰	تعداد
۱۰۰	۰/۳	۲/۵	۴/۸	۱۷/۳	۳۹/۴	۳۵/۶	درصد

نمودار ۸ - ۴. یکی از خصوصیات مردم ایران این است که به نیازمندان کمک می‌کنند.

جدول ۲۳ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "یکی از خصوصیات مردم ایران این است که به نیازمندان کمک می‌کنند." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر / نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵ - ۱۹	۲۰ - ۲۴	۲۵ - ۲۹	زیردیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۳۴/۶	۳۶/۷	۳۳/۷	۳۴/۶	۳۸/۵	۳۷/۲	۳۷/۶	۳۳
موافق	۳۸/۷	۴۰/۷	۳۹/۲	۴۱/۴	۳۸	۳۹/۸	۳۹/۲	۳۹/۸
بینابین	۱۷/۷	۱۷/۲	۱۸/۷	۱۷/۴	۱۶/۳	۱۵/۹	۱۶/۶	۱۹/۲
مخالف	۵/۸	۳/۷	۵/۹	۴/۴	۴/۳	۴/۵	۴/۵	۵/۲
کاملاً مخالف	۳/۲	۱/۷	۲/۴	۲/۲	۲/۹	۲/۷	۲/۱	۲/۸
آماره	۳۱/۳۳۴		۲۲/۲۳۵			۱۸/۸۹۵		
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰		۰/۰۰۴			۰/۰۱۵		
ضریب همبستگی	۰/۰۷۲ = وی کرامرز		-۰/۰۳۷ = کندال تاو سی			۰/۰۴۱ = کندال تاو سی		

جدول ۲۴ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "یکی از خصوصیات مردم ایران این است که به نیازمندان کمک می‌کنند." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر / نگرش	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی	
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا		پایین
کاملاً موافق	۳۵/۷	۳۲	۳۵/۶	۳۷/۹	۳۹/۱	۳۷/۷	۳۶/۱	۳۵/۴	
موافق	۳۸/۷	۴۱/۳	۳۹/۱	۳۸/۵	۳۹/۹	۳۷/۱	۳۹/۶	۳۹/۶	
بینابین	۱۷/۷	۱۹/۷	۱۷/۳	۱۵/۸	۱۵/۶	۱۷/۷	۱۷/۸	۱۷/۱	
مخالف	۵/۲	۴/۸	۴/۸	۵	۴/۱	۵/۱	۴/۵	۵	
کاملاً مخالف	۲/۷	۲/۲	۳/۲	۲/۸	۱/۲	۲/۳	۲/۱	۲/۹	
آماره	۲۸/۶۸۸							۶/۱۱۲	
سطح معنی‌داری	۰/۰۹۴							۰/۱۹۱	
ضریب همبستگی	-							-	

۴-۲. نگرش به میراث و تمدن ایران

اولین سوال مربوط به این بخش از هویت ملی ارزیابی نظر پاسخگویان نسبت به گویه "از دیدن آثار باستانی کشورم احساس غرور می‌کنم" است. پاسخ‌ها نشان می‌دهد که ۷۲ درصد موافق و کاملاً موافق و ۹ درصد مخالف و کاملاً مخالف این گویه هستند؛ ۱۸ درصد نیز نظر بینابین دارند.

بین جنسیت و عبارت فوق رابطه معناداری وجود ندارد. با افزایش سن میزان موافقت با عبارت مذکور به طور یکنواخت افزایش و میزان مخالفت با آن کاهش می‌یابد. هرچه تحصیلات افزایش می‌یابد همانند سن میزان موافقت با این گویه به طور یکنواخت افزایش و میزان مخالفت با آن کاهش می‌یابد. در بین گروه‌های شغلی دانشجویان

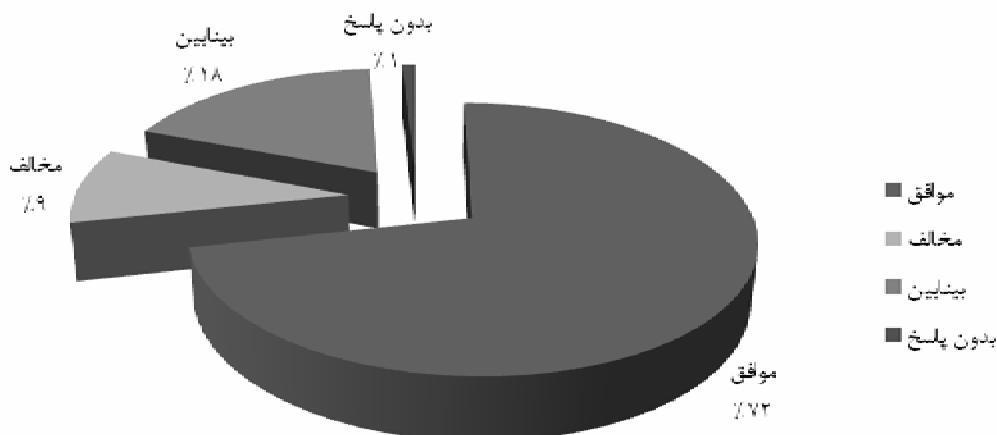
کتاب اول - فصل چهارم: هویت ملی

بیشترین موافقت و کمترین مخالفت را با گویه مذکور نشان داده‌ند و کمترین موافقت با گویه بالا مربوط به افراد بیکار و بیشترین مخالفت با آن مربوط به افراد خانه‌دار است. بین وضع اقتصادی پاسخگویان و اینکه "از دیدن آثار باستانی کشورم احساس غرور می‌کنم" رابطه معناداری وجود ندارد. لازم به ذکر است که شدت همبستگی همه موارد معنادار نیز در حد بسیار ضعیف است.

جدول ۲۵ - ۴. از دیدن آثار باستانی کشورم احساس غرور می‌کنم.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۵۷	۱۷۰	۴۰۲	۱۱۰۳	۲۲۷۲	۲۰۸۹	تعداد
۱۰۰	۰/۹	۲/۸	۶/۶	۱۸/۱	۳۷/۳	۳۴/۳	درصد

نمودار ۹ - ۴. از دیدن آثار باستانی کشورم احساس غرور می‌کنم.

جدول ۲۶ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "از دیدن آثار باستانی کشورم احساس غرور می‌کنم." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات

میزان تحصیلات			سن			جنسیت		متغیر نگرش
کاردانی و بالاتر	دیپلم	زیر دیپلم	۲۹ - ۲۵	۲۴ - ۲۰	۱۵ - ۱۹	زن	مرد	
۳۷/۴	۳۴/۳	۳۰/۴	۳۵/۷	۳۳/۴	۳۴/۷	۳۴/۲	۳۴/۸	کاملاً موافق
۳۷/۵	۳۸/۲	۳۷/۵	۳۹/۳	۳۸/۲	۳۵/۲	۳۸/۷	۳۶/۶	موافق
۱۷/۹	۱۸/۲	۱۸/۹	۱۷	۱۹	۱۸/۹	۱۸/۵	۱۸/۳	بینابین
۵	۷	۸/۷	۵/۵	۶/۸	۷/۶	۵/۹	۷/۳	مخالف
۲/۲	۲/۳	۴/۵	۲/۵	۲/۶	۳/۵	۲/۷	۳	کاملاً مخالف
۵۵/۵۰۸			۱۹/۲۰۵			۶/۷۸۴		آماره
۰/۰۰۰			۰/۰۱۴			۰/۱۴۸		سطح معنی‌داری
--۰/۰۶۷ کندال تاو سی			--۰/۰۳۰ کندال تاو سی			-		ضریب همبستگی

جدول ۲۷ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "از دیدن آثار باستانی کشورم احساس غرور می‌کنم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

وضعیت اقتصادی	نوع فعالیت							متغیر نگرش
	پایین	بالا	سرباز	خانه‌دار	شاغل	بیکار	دانشجو	
۳۳	۳۵/۸	۲۸/۷	۲۹/۷	۳۷/۳	۲۹/۸	۳۸/۶	۳۵/۹	کاملاً موافق
۳۸/۶	۳۶/۹	۴۰/۹	۳۹/۷	۳۸/۱	۳۸/۴	۳۷/۳	۳۴/۸	موافق
۱۸/۳	۱۸/۴	۲۱/۱	۱۹/۲	۱۵/۹	۲۱/۲	۱۷/۱	۱۸/۲	بینابین
۷	۶/۳	۶/۴	۷/۵	۶/۶	۷/۸	۵/۱	۷/۱	مخالف
۳/۱	۲/۶	۲/۹	۳/۹	۲/۱	۲/۷	۱/۹	۴	کاملاً مخالف
۶/۹۳۲		۶۳/۱۴۷					آماره	
۰/۱۴۰		۰/۰۰۰					سطح معنی‌داری	
-		۰/۰۵۲ = وی کرامرز					ضریب همبستگی	

پرسش بعد سنجش نظر پاسخگویان نسبت به گویه "تمدن ایرانی در مواجهه با سایر تمدن‌ها حرف زیادی برای گفتن ندارد" است. ۲۰ درصد موافق و کاملاً موافق و ۶۳ درصد مخالف و کاملاً مخالف این گویه هستند؛ ۱۷ درصد نیز نظر بینابین دارند.

مردان بیش از زنان موافق و زنان بیش از مردان مخالف این گویه هستند. با افزایش سن، میزان موافقت با این گویه به طور یکنواخت کاهش و میزان مخالفت با آن افزایش می‌یابد. با افزایش تحصیلات نیز همانند سن میزان موافقت کاهش و میزان مخالفت با این گویه به طور یکنواخت افزایش می‌یابد. در بین گروه‌های شغلی سربازان بیشترین موافقت و دانش‌آموزان کمترین مخالفت را با گویه فوق ابراز کرده‌اند و افراد بیکار کمترین موافقت را با گویه بالا و افراد شاغل بیشترین مخالفت را با آن داشته‌اند. رابطه بین وضعیت اقتصادی و عبارت بالا معنادار نیست. لازم به ذکر است که شدت همبستگی همه موارد معنادار نیز در حد بسیار ضعیف است.

جدول ۲۸ - ۴. تمدن ایرانی در مواجهه با سایر تمدن‌ها حرف زیادی برای گفتن ندارد.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۳۳	۱۲۹۸	۲۵۱۳	۱۰۵۸	۷۵۴	۴۳۷	تعداد
۱۰۰	۰/۵	۲۱/۳	۴۱/۲	۱۷/۴	۱۲/۴	۷/۲	درصد

نمودار ۱۰ - ۴. تمدن ایرانی در مواجهه با سایر تمدن‌ها حرف زیادی برای گفتن ندارد.

جدول ۲۹ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه تمدن ایرانی در مواجهه با سایر تمدن‌ها حرف زیادی برای گفتن ندارد. برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

میزان تحصیلات	سن			جنسیت		متغیر		
	زیردبلم	دبلم	کاردانی و بالاتر	۱۵-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	نگرش	
۵/۵	۷/۷	۹	۶/۴	۶/۵	۹/۳	۵/۸	۸/۳	کاملاً موافق
۱۰/۳	۱۲/۵	۱۵/۸	۹/۹	۱۲/۴	۱۵/۴	۱۲/۱	۱۲/۷	موافق
۱۶/۲	۱۷/۶	۱۹/۱	۱۴/۹	۱۷/۲	۲۰/۹	۱۷/۶	۱۷/۴	بینابین
۴۴/۲	۴۱	۳۷/۹	۴۴/۷	۴۲/۸	۳۶	۴۲/۵	۴۰/۷	مخالف
۲۳/۷	۲۱/۱	۱۸/۱	۲۴	۲۱/۱	۱۸/۴	۲۱/۹	۲۰/۸	کاملاً مخالف
۶۶/۴۰۰			۸۵/۸۴۳			۱۶/۰۲۹		آماره
۰/۰۰۰			۰/۰۰۰			۰/۰۰۳		سطح معنی‌داری
۰/۰۸۹ = کندانال تاو سی			۰/۰۹۵ = کندانال تاو سی			۰/۰۵۲ = وی کرامرز		ضریب همبستگی

جدول ۳۰ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه تمدن ایرانی در مواجهه با سایر تمدن‌ها حرف زیادی برای گفتن ندارد. برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

وضعیت اقتصادی	نوع فعالیت							متغیر		
	پایین	بالا	سرباز	خانه‌دار	شاغل	بیکار	دانشجو	دانش آموز	نگرش	
۶/۸	۷/۵	۱۲/۶	۵/۱	۶/۷	۶/۳	۶/۵	۸/۹	۸/۹	کاملاً موافق	
۱۲/۴	۱۲/۶	۱۳/۲	۱۴/۱	۱۱/۷	۱۱/۳	۱۱/۴	۱۴/۴	۱۴/۴	موافق	
۱۷/۳	۱۷/۸	۱۴/۴	۱۷/۴	۱۴/۸	۱۸/۶	۱۶/۵	۲۱/۲	۲۱/۲	بینابین	
۴۲/۳	۴۰/۶	۴۳/۱	۴۲/۵	۴۳	۴۳/۱	۴۳/۳	۳۶/۲	۳۶/۲	مخالف	
۲۱/۲	۲۱/۵	۱۶/۷	۲۰/۹	۲۳/۸	۲۰/۸	۲۲/۲	۱۹/۳	۱۹/۳	کاملاً مخالف	
۲/۲۹۳		۶۳/۲۹۴							آماره	

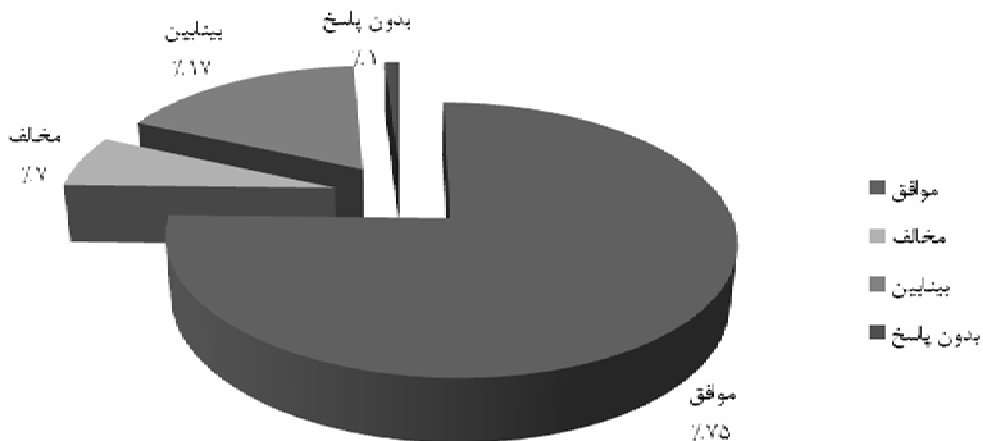
۰/۶۸۲	۰/۰۰۰	سطح معنی‌داری
-	۰/۰۵۲ = وی کرامرز	ضریب همبستگی

نظر پاسخگویان نسبت به عبارت “من نسبت به هزاران سال پیشینه تاریخی ملت افتخار می‌کنم” گویه دیگری از هویت ملی است که مورد سنجش قرار گرفته است. پاسخ‌های پاسخگویان نشان می‌دهد که ۷۵ درصد با آن موافق و کاملاً موافق و ۷ درصد با آن مخالف و کاملاً مخالف بوده‌اند؛ ۱۷ درصد نیز نظر بینابین داشته‌اند. رابطه جنسیت با این گویه به لحاظ آماری معنادار نیست. با افزایش سن میزان موافقت با این گویه به طور یکنواخت افزایش می‌یابد اما میزان کاهش مخالفت چنین روند یکنواختی ندارد و کمترین میزان مخالف مربوط به گروه سنی ۲۰ تا ۲۴ سال است. در بین گروه‌های تحصیلی افراد دارای مدرک دیپلم بیش از بقیه با عبارت بالا موافقت و کمتر از بقیه با آن مخالفت دارند. رابطه بین وضعیت فعالیت و وضع اقتصادی با عبارت بالا نیز به لحاظ آماری معنادار نیست. لازم به ذکر است که شدت همبستگی هر دو مورد معنادار در حد بسیار ضعیف است.

جدول ۳۱-۴. من نسبت به هزاران سال پیشینه تاریخی ملت افتخار می‌کنم.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	تعداد
۶۰۹۳	۶۲	۹۵	۲۹۸	۱۰۴۶	۲۲۳۶	۲۳۵۶	
۱۰۰	۱	۱/۶	۴/۹	۱۷/۲	۳۶/۷	۳۸/۷	درصد

نمودار ۱۱-۴. من نسبت به هزاران سال پیشینه تاریخی ملت افتخار می‌کنم.

جدول ۳۲ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "من نسبت به هزاران سال پیشینه تاریخی ملت افتخار می‌کنم." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات

میزان تحصیلات			سن			جنسیت		متغیر نگرش
						زن	مرد	
کاردانی و بالاتر	دیپلم	زیردیپلم	۲۵-۲۹	۲۰-۲۴	۱۵-۱۹			
۴۰/۱	۳۹/۱	۳۷/۴	۴۲	۳۸	۳۶/۸	۳۹/۳	۳۸/۷	کاملاً موافق
۳۵/۸	۳۸/۱	۳۸/۱	۳۶/۸	۳۸	۳۶/۲	۳۶/۶	۳۷/۶	موافق
۱۷/۴	۱۶/۹	۱۷/۸	۱۵/۳	۱۸/۱	۱۸/۶	۱۸/۱	۱۶/۷	بینابین
۵/۳	۴/۵	۵	۴/۴	۴/۶	۶/۲	۴/۵	۵/۳	مخالف
۱/۴	۱/۵	۱/۸	۱/۵	۱/۲	۲/۱	۱/۴	۱/۷	کاملاً مخالف
۶/۶۳۰			۲۸/۰۲۵			۴/۷۷۶		آماره
۰/۵۷۷			۰/۰۰۰			۰/۳۱۱		سطح معنی‌داری
-۰/۰۱۳ = کندال تاو سی			-۰/۰۴۹ = کندال تاو سی			-		ضریب همبستگی

جدول ۳۳ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "من نسبت به هزاران سال پیشینه تاریخی ملت افتخار می‌کنم." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت

اقتصادی

وضعیت اقتصادی		نوع فعالیت						متغیر نگرش
		دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	
کاملاً موافق	۳۸	۴۰/۶	۳۴/۸	۴۱/۶	۴۱/۳	۳۳/۳	۳۹/۸	۳۸
موافق	۳۶	۳۵/۱	۴۰/۶	۳۶/۴	۳۷/۲	۴۱/۴	۳۶/۴	۳۸
بینابین	۱۸/۵	۱۷/۶	۱۸	۱۶	۱۶/۲	۱۹	۱۷/۶	۱۷/۳
مخالف	۵/۳	۵/۲	۵/۲	۴/۶	۴/۲	۴	۴/۸	۵
کاملاً مخالف	۲/۲	۱/۵	۱/۳	۱/۴	۱/۱	۲/۳	۱/۳	۱/۹
آماره	۲۸/۳۹۲						۵/۰۵۹	
سطح معنی‌داری	۰/۱						۰/۲۸۱	
ضریب همبستگی	-						-	

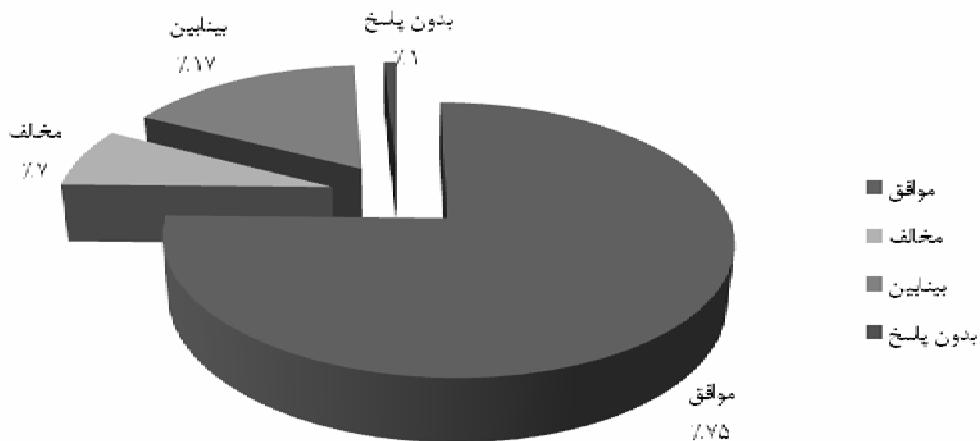
پرسش دیگر عبرت است از سنجش نظر پاسخگویان درباره گویه "جشن ملی نوروز برای من ارزش خاصی دارد، آن را بسیار دوست دارم." بر اساس نظر پاسخگویان ۷۵ درصد موافق و کاملاً موافق و ۷ درصد مخالف و کاملاً مخالف این گویه هستند؛ ۱۷ درصد نیز نظر بینابین دارند.

رابطه جنسیت با میزان موافقت یا مخالفت با گویه مذکور معنادار نیست. ۲۰ تا ۲۴ ساله‌ها کمتر از بقیه موافق و بیشتر از بقیه مخالف این گویه هستند. البته شدت همبستگی بین آنها در حد بسیار ضعیف است. بین تحصیلات پاسخگویان، وضعیت فعالیت و وضع اقتصادی و موافقت یا مخالفت با عبارت بالا رابطه معنادار آماری وجود ندارد.

جدول ۳۴ - ۴. جشن ملی نوروز برای من ارزش خاصی دارد و آن را بسیار دوست دارم.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	تعداد
۶۰۹۳	۵۳	۱۷۷	۲۷۳	۱۰۰۱	۲۱۴۷	۲۴۴۲	
۱۰۰	۰/۹	۲/۹	۴/۵	۱۶/۴	۳۵/۲	۴۰/۱	درصد

نمودار ۱۲ - ۴. جشن ملی نوروز برای من ارزش خاصی دارد و آن را بسیار دوست دارم.

جدول ۳۵ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "جشن ملی نوروز برای من ارزش خاصی دارد و آن را بسیار دوست دارم." برحسب جنسیت، سن و

تحصیلات

میزان تحصیلات			سن			جنسیت		متغیر نگرش
کاردانی و بالاتر	دیپلم	زیردیپلم	۲۹ - ۲۵	۲۴ - ۲۰	۱۵ - ۱۹	زن	مرد	
۴۱/۲	۴۰/۳	۳۹/۳	۴۲/۱	۳۷/۷	۴۲/۳	۴۱/۳	۳۹/۶	کاملاً موافق
۳۴/۷	۳۵	۳۸/۱	۳۶/۲	۳۵/۶	۳۴/۸	۳۵/۲	۳۵/۸	موافق
۱۷/۵	۱۶/۸	۱۴/۷	۱۴/۸	۱۸/۷	۱۵/۸	۱۶/۷	۱۶/۶	بینابین
۳/۹	۴/۹	۴/۷	۴/۳	۴/۸	۴/۴	۴/۱	۵	مخالف
۲/۷	۲/۹	۳/۱	۲/۷	۳/۳	۲/۸	۲/۷	۳/۱	کاملاً مخالف
۱۱/۸۸۱			۲۰/۴۱۹			۴/۶۷۸		آماره
۰/۱۵۷			۰/۰۰۹			۰/۳۲۲		سطح معنی‌داری
-			-۰/۰۰۷ = کندال تاو سی			-		ضریب همبستگی

جدول ۳۶ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه " جشن ملی نوروز برای من ارزش خاصی دارد و آن را بسیار دوست دارم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

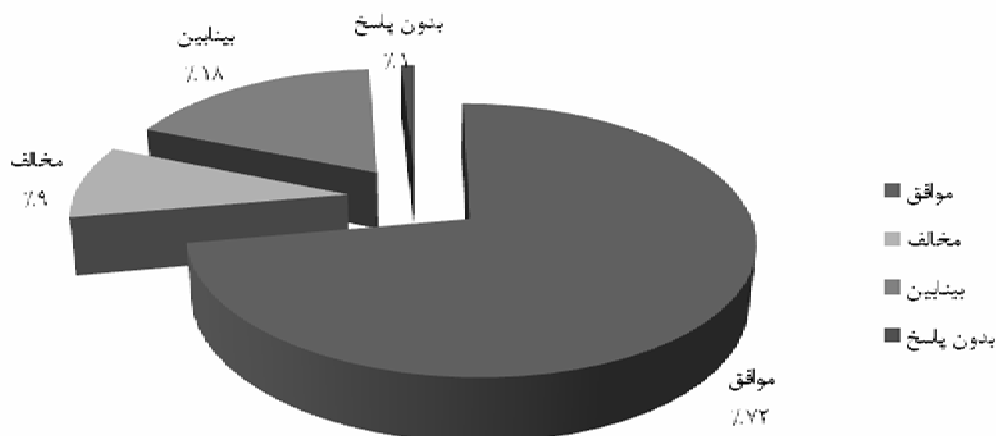
وضعیت اقتصادی	نوع فعالیت							متغیر نگرش
	پایین	بالا	سرباز	خانه‌دار	شاغل	بیکار	دانشجو	
۳۹/۳	۴۱/۳	۳۵/۳	۳۷/۶	۴۰/۸	۳۸/۶	۴۲/۲	۴۲/۴	کاملاً موافق
۳۶/۳	۳۵	۳۸/۷	۳۹	۳۵/۶	۳۵/۱	۳۴/۱	۳۵/۱	موافق
۱۶/۸	۱۶/۴	۱۸/۵	۱۷/۱	۱۵/۵	۱۸/۱	۱۷/۳	۱۵	بینابین
۴/۶	۴/۴	۴/۶	۳/۹	۵/۴	۴/۷	۳/۶	۴/۸	مخالف
۳	۲/۹	۲/۹	۲/۵	۲/۸	۳/۶	۲/۹	۲/۷	کاملاً مخالف
۲/۴۵۶	۲۲/۹۸۸							آماره
۰/۶۵۳	۰/۲۸۹							سطح معنی‌داری
-	-							ضریب همبستگی

در پاسخ به گویه "افتخار می‌کنم که تمدن ایرانی با فرهنگ اسلامی آمیخته است." ۷۲ درصد موافق و کاملاً موافق و ۹ درصد مخالف و کاملاً مخالف این گویه هستند و ۱۸ درصد نیز نظر بینابین داشته‌اند. زنان بیش از مردان موافق و برعکس کمتر از آنها مخالف این گویه هستند. رابطه بین سن و عبارت بالا معنادار نیست. بیشترین میزان موافقت با گویه بالا مربوط به افراد دارای تحصیلات دیپلم و کمترین میزان مخالفت با آن مربوط به گروه تحصیلی زیر دیپلم است. در بین گروه‌های شغلی بیشترین میزان موافقت با گویه بالا مربوط به افراد خانه‌دار و کمترین موافقت با آن مربوط به سربازان است؛ همچنین کمترین مخالفت با آن مربوط به افراد خانه‌دار و بیشترین مخالفت با آن مربوط به دانشجویان است. افراد دارای وضعیت اقتصادی پایین با گویه مذکور هم موافق بیشتر و هم مخالفت بیشتری در مقایسه با افراد دارای وضع اقتصادی بالا داشته‌اند. لازم به ذکر است که شدت همبستگی همه موارد معنادار نیز در حد بسیار ضعیف است.

جدول ۳۷ - ۴. افتخار می‌کنم که تمدن ایرانی با فرهنگ اسلامی آمیخته است.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۵۷	۱۷۲	۳۸۲	۱۰۸۵	۲۲۷۷	۲۱۲۰	تعداد
۱۰۰	۰/۹	۲/۸	۶/۳	۱۷/۸	۳۷/۴	۳۴/۸	درصد

نمودار ۱۳ - ۴. افتخار می‌کنم که تمدن ایرانی با فرهنگ اسلامی آمیخته است.

جدول ۳۸ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "افتخار می‌کنم که تمدن ایرانی با فرهنگ اسلامی آمیخته است." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر / نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵ - ۱۹	۲۰ - ۲۴	۲۵ - ۲۹	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۳۱/۹	۳۸/۲	۳۴/۳	۳۵/۹	۳۴/۴	۳۳/۷	۳۶	۳۴/۸
موافق	۳۷/۸	۳۷/۹	۳۷/۶	۳۶/۴	۳۹/۸	۴۰	۳۸/۳	۳۶
بینابین	۱۹/۶	۱۶/۳	۱۸/۶	۱۹	۱۶/۳	۱۸/۶	۱۶/۸	۱۸/۷
مخالف	۷	۵/۷	۶/۹	۵/۷	۶/۶	۵/۶	۶/۱	۶/۹
کاملاً مخالف	۳/۸	۱/۹	۲/۶	۳/۱	۲/۹	۲/۱	۲/۷	۳/۵
آماره	۴۸/۶۶۱		۱۱/۸۲۱			۱۷/۷۸۳		
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰		۰/۱۵۹			۰/۰۲۳		
ضریب همبستگی	۰/۰۹۰ = وی کرامرز		-			۰/۰۱۴ = کندال تاو سی		

جدول ۳۹ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "افتخار می‌کنم که تمدن ایرانی با فرهنگ اسلامی آمیخته است." برحسب نوع فعالیت و وضعیت

اقتصادی

وضعیت اقتصادی	نوع فعالیت							متغیر / نگرش
	پایین	بالا	سرباز	خانه‌دار	شاغل	بیکار	دانشجو	
کاملاً موافق	۳۲/۴	۳۷/۴	۳۲/۴	۳۶/۲	۳۵/۴	۳۲/۲	۳۵/۹	۳۵/۷
موافق	۴۰/۶	۳۵/۲	۳۴/۷	۴۳	۳۷/۶	۳۹/۹	۳۴/۳	۳۷/۳
بینابین	۱۷/۷	۱۸/۳	۲۲	۱۴/۵	۱۷/۴	۱۹/۳	۱۸/۶	۱۸/۸
مخالف	۶/۴	۶/۳	۸/۷	۵/۱	۶/۸	۵/۸	۷/۲	۵/۷
کاملاً مخالف	۳	۲/۸	۲/۳	۱/۱	۲/۸	۲/۹	۴	۲/۵
آماره	۲۲/۲۹۲		۴۵/۴۴۴					
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰		۰/۰۰۱					
ضریب همبستگی	۰/۰۶۱ = وی کرامرز		۰/۰۴۴ = وی کرامرز					

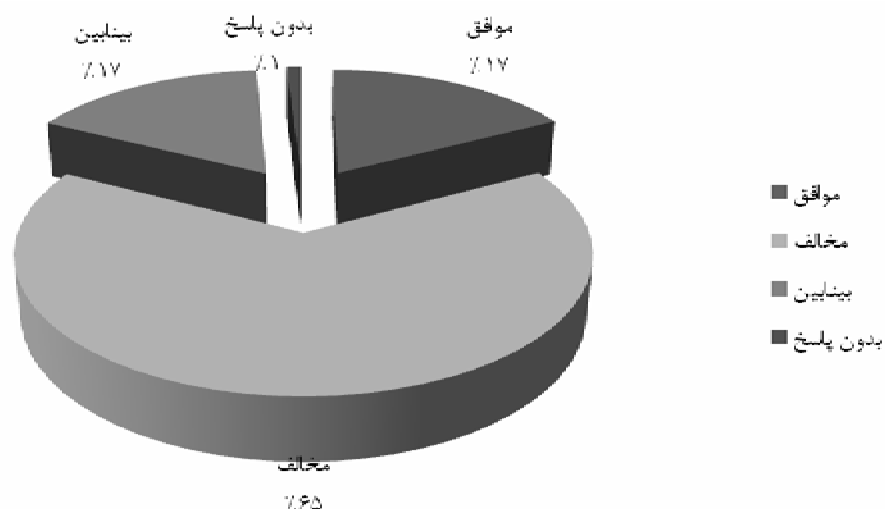
۳-۴. تمایل به مهاجرت

سؤال دیگر در زمینه هویت ملی که مربوط به تمایل به مهاجرت می‌باشد، عبارت است از ارزیابی نظر پاسخگویان نسبت به گویه "اگر بتوانم به خارج از کشور بروم علاقه‌ای به برگشتن به ایران ندارم." ۱۷ درصد با این گویه موافق و کاملاً موافق و ۶۵ درصد با آن مخالف و کاملاً مخالف هستند؛ ۱۷ درصد نیز نظر بینابین دارند. مردان بیشتر از زنان موافق عبارت بالا و برعکس کمتر از آنها مخالف آن بوده‌اند. با افزایش سن، میزان موافقت با این گویه کاهش و میزان مخالفت با آن به طور یکنواخت افزایش می‌یابد. در بین گروه‌های تحصیلی کمترین میزان موافقت و بیشترین میزان مخالفت با گویه بالا مربوط به گویه تحصیلی دارای تحصیلات دیپلم است. سربازان بیشتر از بقیه موافق و کمتر از بقیه مخالف عبارت بالا بوده‌اند؛ برعکس افراد خانه‌دار کمترین موافقت و بیشترین مخالفت را با عبارت بالا داشته‌اند. بین وضع اقتصادی پاسخگویان و موافقت یا مخالفت با گویه "اگر بتوانم به خارج از کشور بروم علاقه‌ای به برگشتن به ایران ندارم" رابطه معنادار آماری وجود ندارد. لازم به ذکر است که شدت همبستگی همه موارد معنادار نیز در حد بسیار ضعیف است، به جز مورد جنسیت که شدت رابطه آن ضعیف است.

جدول ۴۰ - ۴. اگر بتوانم به خارج از کشور بروم علاقه‌ای برای برگشتن ندارم.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	تعداد
۶۰۹۳	۶۳	۱۸۵۲	۲۱۲۷	۱۰۰۰	۵۸۵	۴۶۶	
۱۰۰	۱	۳۰/۴	۳۴/۹	۱۶/۴	۹/۶	۷/۶	درصد

نمودار ۱۴ - ۴. اگر بتوانم به خارج از کشور بروم علاقه‌ای برای برگشتن ندارم.

جدول ۴۱ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "اگر بتوانم به خارج از کشور بروم علاقه‌ای برای برگشتن ندارم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر / نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۹/۷	۵/۶	۹/۱	۷/۲	۷/۳	۸/۵	۷/۵	۷/۴
موافق	۱۱/۴	۷/۸	۱۰/۲	۱۰/۶	۸/۳	۱۱	۸/۹	۹/۶
بینابین	۱۹/۱	۱۴/۱	۱۸/۲	۱۶/۳	۱۵/۶	۱۶/۵	۱۶/۲	۱۷
مخالف	۳۳/۸	۳۶/۸	۳۴/۱	۳۴/۷	۳۷/۱	۳۸/۷	۳۳/۹	۳۴/۶
کاملاً مخالف	۲۶/۱	۳۵/۸	۲۸/۵	۳۱/۲	۳۱/۷	۲۵/۴	۳۳/۵	۳۱/۴
آماره	۱/۲۴۵		۲۱/۸۱۵			۳۱/۵۳۱		
سطح معنی داری	۰/۰۰۰		۰/۰۰۵			۰/۰۰۰		
ضریب همبستگی	۰/۱۴۴ = وی کرامرز		۰/۰۴۱ = کندال تاو سی			۰/۰۵۱ = کندال تاو سی		

جدول ۴۲ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "اگر بتوانم به خارج از کشور بروم علاقه‌ای برای برگشتن ندارم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت

اقتصادی

متغیر / نگرش	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا	
کاملاً موافق	۹/۶	۶/۸	۷/۷	۸/۴	۵/۱	۷/۶	۷/۵	۷/۹
موافق	۱۰/۳	۱۰/۴	۱۰/۱	۸	۷/۸	۱۴/۶	۹/۷	۹/۷
بینابین	۱۷/۸	۱۶/۲	۱۸/۴	۱۶/۲	۱۲/۲	۲۱/۶	۱۶/۶	۱۸/۶
مخالف	۳۳/۳	۳۴/۱	۳۵	۳۶/۱	۴۲/۴	۲۸/۱	۳۴/۲	۳۶/۵
کاملاً مخالف	۲۹/۱	۳۲/۶	۲۸/۸	۳۱/۳	۳۲/۵	۲۸/۱	۳۲/۱	۲۹
آماره	۶۰/۷۲۹							۷/۱۲۰
سطح معنی داری	۰/۰۰۰							۰/۱۳۰
ضریب همبستگی	۰/۰۵۱ = وی کرامرز							-

سؤال دیگری که طرح شده بود، عبارت بود از سنجش نظر پاسخگویان نسبت به گویه "در هیچ شرایطی حاضر نیستم تابعیت کشور دیگر را بپذیرم." پاسخ‌ها نشان می‌دهد که ۶۱ درصد موافق و کاملاً موافق و ۱۸ درصد مخالف و کاملاً مخالف این گویه بوده‌اند؛ ۲۰ درصد نیز نظر بینابین داشته‌اند.

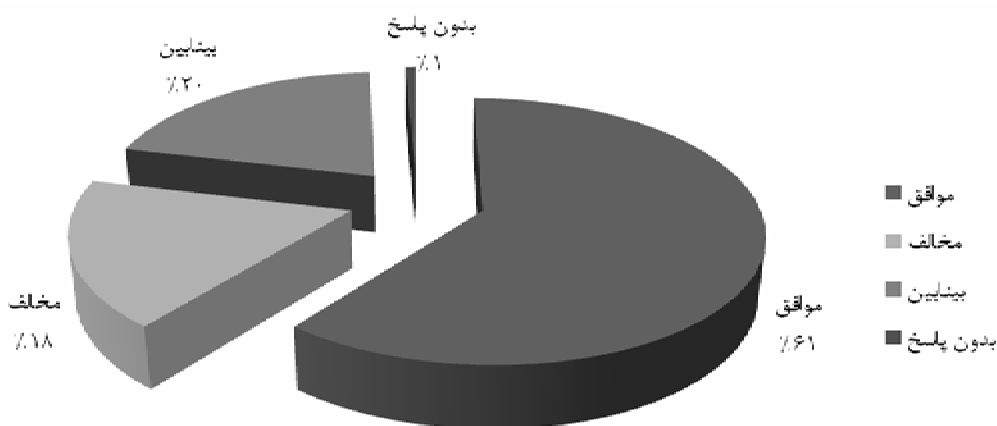
زنان بیش از مردان موافق و کمتر از آنها مخالف این گویه هستند. در بین گروه‌های سنی بیشترین موافقت با گویه بالا مربوط به گروه سنی ۲۰ تا ۲۴ سال و کمترین مخالفت نیز مربوط به همین گروه است. در بین گروه‌های تحصیلی نیز افراد دارای مدرک دیپلم بیش از بقیه موافقت و کمتر از بقیه نسبت به این گویه مخالفت نشان داده‌اند. خانه‌دارها بیشترین موافقت و سربازها کمترین موافقت و برعکس خانه‌دارها کمترین مخالفت و سربازها بیشترین مخالفت را نسبت به گویه داشته‌اند. پاسخ‌ها نشان می‌دهد که رابطه معناداری بین وضع اقتصادی و موافقت یا

مخالفت با عبارت فوق وجود ندارد. لازم به ذکر است که شدت همبستگی همه موارد معنادار نیز در حد بسیار ضعیف است.

جدول ۴۳-۴. در هیچ شرایطی حاضر نیستم تابعیت کشور دیگری را بپذیرم.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۴۴	۳۳۴	۷۶۷	۱۲۴۹	۱۷۰۹	۱۹۹۰	تعداد
۱۰۰	۰/۷	۵/۵	۱۲/۶	۲۰/۵	۲۸	۳۲/۷	درصد

نمودار ۱۵-۴. در هیچ شرایطی حاضر نیستم تابعیت کشور دیگری را بپذیرم.

جدول ۴۴-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "در هیچ شرایطی حاضر نیستم تابعیت کشور دیگری را بپذیرم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

میزان تحصیلات			سن			جنسیت		متغیر
کاردانی و بالاتر	دیپلم	زیردیپلم	۲۹-۲۵	۲۴-۲۰	۱۵-۱۹	زن	مرد	نگرش
۳۲/۴	۳۳/۸	۳۱/۷	۳۴	۳۲/۲	۳۲/۱	۳۵/۶	۳۰/۲	کاملاً موافق
۲۶	۲۹	۳۱/۳	۲۶	۳۰/۳	۲۸/۴	۲۹/۳	۲۷/۴	موافق
۲۲/۷	۱۹/۴	۱۹/۲	۲۰/۲	۲۱/۷	۱۹/۶	۱۸/۶	۲۲/۶	بینابین
۱۳	۱۲	۱۳/۴	۱۳/۹	۱۰/۶	۱۴/۴	۱۱/۷	۱۳/۷	مخالف
۵/۹	۵/۷	۴/۴	۵/۹	۵/۳	۵/۴	۴/۸	۶/۲	کاملاً مخالف
۲۴/۰۴۶			۲۵/۶۱۶			۳۵/۶۶۱		آماره
۰/۰۰۲			۰/۰۰۱			۰/۰۰۰		سطح معنی داری
۰/۰۱۹ = کندال تاو سی			-۰/۰۰۳ = کندال تاو سی			۰/۰۷۷ = وی کرامرز		ضریب همبستگی

جدول ۴۵-۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "در هیچ شرایطی حاضر نیستم تابعیت کشور دیگری را بپذیرم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

وضعیت اقتصادی	نوع فعالیت							متغیر	
	پایین	بالا	سرباز	خانه‌دار	شاغل	بیکار	دانشجو	دانش آموز	نگرش
	۳۱/۷	۳۳/۹	۳۲/۶	۳۵/۳	۳۲/۸	۳۰/۵	۳۳/۵	۳۲/۸	کاملاً موافق
	۲۸/۹	۲۷/۷	۲۵	۳۲/۸	۲۷/۷	۳۰/۱	۲۶/۲	۲۷/۱	موافق
	۲۱/۸	۱۸/۹	۱۹/۸	۱۶/۹	۲۱/۸	۲۱/۳	۲۲/۳	۱۹/۶	بینابین
	۱۲/۳	۱۳	۱۵/۱	۱۰/۹	۱۲/۵	۱۳/۳	۱۱/۷	۱۴/۵	مخالف
	۵/۴	۵/۶	۷/۶	۴/۱	۵/۲	۴/۹	۶/۴	۶	کاملاً مخالف
	۶/۵۶۹		۳۶/۵۱۴						آماره
	۰/۱۶۰		۰/۰۱۳						سطح معنی‌داری
	-		۰/۰۳۹ = وی کرامرز						ضریب همبستگی

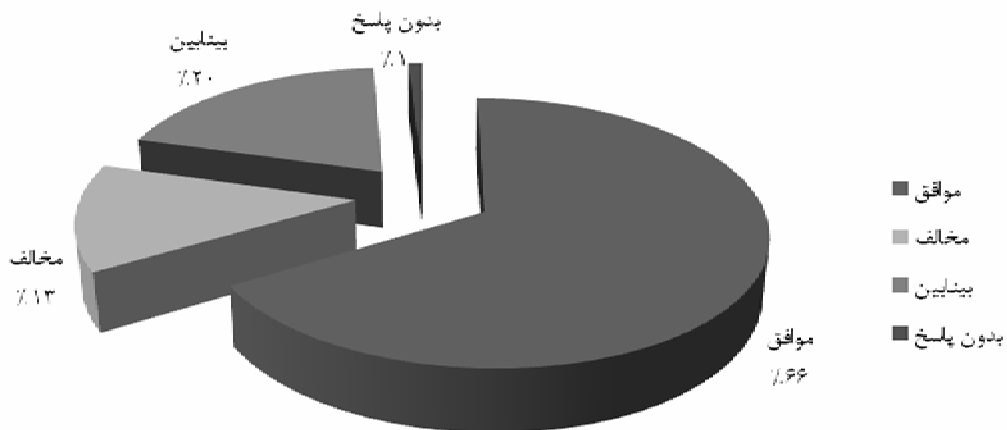
گویه بعدی در هویت ملی این است که "من زندگی در ایران را به زندگی در هر کشور دیگری ترجیح می‌دهم." پاسخ‌ها نشان می‌دهد که ۶۶ درصد موافق و کاملاً موافق و ۱۳ درصد مخالف و کاملاً مخالف این گویه هستند؛ ۲۰ درصد نیز نظر بینابین دارند.

زنان بیش از مردان موافق و مردان بیش از زنان مخالف این گویه هستند. با افزایش سن میزان موافقت افزایش و میزان مخالفت به طور یکنواخت کاهش می‌یابد. رابطه بین تحصیلات و موافقت یا مخالفت با گویه بالا معنادار نیست. در بین گروه‌های شغلی بیشترین موافقت و کمترین مخالفت با گویه بالا مربوط به افراد خانه‌دار و برعکس کمترین موافقت و بیشترین مخالفت مربوط به سربازان است. رابطه بین وضعیت اقتصادی پاسخگویان و عبارت بالا نیز معنادار نیست. لازم به ذکر است شدت معناداری متغیر جنسیت با گویه فوق ضعیف و شدت معناداری دو مورد سن و نوع فعالیت در حد بسیار ضعیف است.

جدول ۴۶-۴. من زندگی در ایران را به زندگی در هر کشور دیگری ترجیح می‌دهم.

	کاملاً موافق	موافق	بینابین	مخالف	کاملاً مخالف	بدون پاسخ	جمع
تعداد	۲۱۸۱	۱۸۶۰	۱۱۸۸	۵۴۱	۲۶۳	۶۰	۶۰۹۳
درصد	۳۵/۸	۳۰/۵	۱۹/۵	۸/۹	۴/۳	۱	۱۰۰

نمودار ۱۶ - ۴. من زندگی در ایران را به زندگی در هر کشور دیگری ترجیح می‌دهم.

جدول ۴۷ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "من زندگی در ایران را به زندگی در هر کشور دیگری ترجیح می‌دهم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر / نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	زیردیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۳۲/۴	۴۰/۱	۳۴/۹	۳۴/۷	۳۸/۷	۳۵/۹	۳۷/۴	۳۵
موافق	۳۰/۹	۳۰/۸	۲۹/۳	۳۱/۵	۳۱/۵	۳۲/۷	۳۰/۳	۳۰/۲
بینابین	۲۱/۲	۱۸/۱	۲۰/۸	۲۰/۱	۱۸/۳	۱۸/۳	۱۸/۹	۲۱/۴
مخالف	۹/۸	۸	۱۰/۶	۹/۶	۷	۸/۸	۸/۹	۹/۲
کاملاً مخالف	۵/۶	۳	۴/۵	۴/۲	۴/۵	۴/۲	۴/۵	۴/۳
آماره	۶۲/۰۲۰		۲۴/۹۱۰			۹/۷۲۲		
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰		۰/۰۰۲			۰/۲۸۵		
ضریب همبستگی	۰/۱۰۲ = وی کرامرز		-۰/۰۴۳ = کندال تاو سی			-		

جدول ۴۸ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "من زندگی در ایران را به زندگی در هر کشور دیگری ترجیح می‌دهم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر / نگرش	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا	
کاملاً موافق	۳۵/۳	۳۶	۳۵/۵	۳۶/۲	۳۹/۹	۳۴/۱	۳۶/۴	۳۵/۶
موافق	۳۰/۵	۲۸/۹	۳۱/۱	۳۱/۷	۳۳/۴	۲۹/۵	۳۰/۸	۳۱
بینابین	۱۹/۳	۲۱	۲۱/۳	۱۸/۱	۱۸/۱	۱۹/۱	۲۰/۳	۱۹/۲
مخالف	۹/۶	۹/۹	۸/۵	۸/۱	۷/۲	۱۱/۶	۸/۷	۹/۳
کاملاً مخالف	۵/۳	۴/۲	۳/۶	۵/۸	۱/۴	۵/۸	۳/۸	۵
آماره	۴۵/۵۵۰							۶/۲۹۳
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۱							۰/۱۷۸

-	۰/۰۴۴ = وی کرامرز	ضریب همبستگی
---	-------------------	--------------

۴-۴. احساس افتخار به ایران

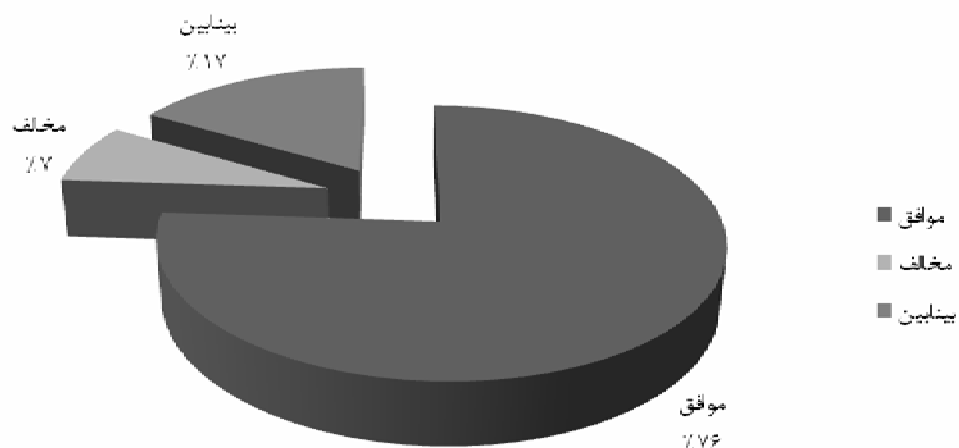
اولین سوال این بخش از هویت ملی ارزیابی نظر پاسخگویان نسبت به این گویه بود که "از موفقیت دانش‌آموزان ایرانی در مسابقات علمی لذت می‌برم." ۷۶ درصد با این گویه موافق و کاملاً موافق و ۷ درصد مخالف و کاملاً مخالف آن هستند؛ ۱۷ درصد نیز نظر بینابین دارند.

زنان بیش از مردان موافق و مردان بیش از زنان مخالف هستند. با افزایش سن، میزان موافقت افزایش می‌یابد و برعکس میزان مخالفت کاهش نشان می‌دهد. با افزایش تحصیلات، میزان موافقت با عبارت بالا افزایش اما مخالفت روند معکوس ندارد و کمترین میزان مخالفت مربوط به گروه تحصیلی دارای تحصیلات دیپلم است. رابطه بین وضعیت فعالیت با میزان موافقت یا مخالفت با گویه بالا معنادار نیست. افراد با وضع اقتصادی بالا موافقت بیشتری با عبارت مذکور دارند و در عین حال مخالفت آنها نیز از افراد دارای وضع اقتصادی پایین کمتر است. لازم به ذکر است که شدت همبستگی همه موارد معنادار در حد بسیار ضعیف است.

جدول ۴۹-۴. از موفقیت دانش‌آموزان ایرانی در مسابقات علمی لذت می‌برم.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	تعداد
۶۰۹۳	۱۸	۱۷۲	۲۷۹	۱۰۰۲	۲۱۴۲	۲۴۸۰	
۱۰۰	۰/۳	۲/۸	۴/۶	۱۶/۴	۳۵/۲	۴۰/۷	درصد

نمودار ۱۷ - ۴. از موفقیت دانش‌آموزان ایرانی در مسابقات علمی لذت می‌برم.

جدول ۵۰ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "از موفقیت دانش‌آموزان ایرانی در مسابقات علمی لذت می‌برم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	زیردیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۳۸/۵	۴۳/۳	۴۰/۱	۳۹/۷	۴۲/۴	۳۸	۴۱/۵	۴۱/۷
موافق	۳۵/۹	۳۴/۵	۳۴/۲	۳۶	۳۵/۶	۳۶/۱	۳۵/۲	۳۵/۲
بینابین	۱۷	۱۶/۱	۱۶/۷	۱۷/۴	۱۵/۲	۱۶/۸	۱۶/۸	۱۶/۱
مخالف	۵/۶	۳/۶	۶	۴/۴	۳/۷	۶/۳	۴	۳/۹
کاملاً مخالف	۳/۱	۲/۵	۳/۱	۲/۵	۳/۱	۲/۸	۲/۵	۳/۲
آماره	۲۴/۶۳۸		۱۸/۵۰۰			۱۹/۵۱۳		
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰		۰/۰۱۸			۰/۰۱۲		
ضریب همبستگی	۰/۰۶۴ = وی کرامرز		-۰/۰۲۸ = کندال تاو سی			-۰/۰۲۶ = کندال تاو سی		

جدول ۵۱ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "از موفقیت دانش‌آموزان ایرانی در مسابقات علمی لذت می‌برم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت

اقتصادی

متغیر نگرش	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی
	دانش‌آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا	
کاملاً موافق	۴۳/۸	۴۳	۳۶/۵	۴۰/۴	۴۲/۵	۳۲/۸	۴۲/۵	۳۸/۷
موافق	۳۳/۱	۳۴/۶	۳۶/۶	۳۶/۲	۳۵/۷	۳۹/۱	۳۴/۴	۳۶/۳
بینابین	۱۵/۵	۱۵/۶	۱۹/۱	۱۶/۴	۱۴/۵	۱۹/۵	۱۶/۵	۱۶/۷
مخالف	۴/۹	۴/۳	۴/۸	۴	۴/۳	۶/۹	۴/۱	۵/۲
کاملاً مخالف	۲/۸	۲/۴	۲/۹	۳	۳	۱/۷	۲/۶	۳/۱
آماره	۲۹/۹۷۴							۱۲/۱۲۲
سطح معنی‌داری	۰/۰۷۰							۰/۰۱۶
ضریب همبستگی	-							۰/۰۴۵ = وی کرامرز

پرسش دوم این بخش سنجش نظر پاسخگویان نسبت به گویه "فکر می‌کنم مردم بسیاری از کشورهای دیگر از ما بهترند" می‌باشد. ۳۵ درصد با این گویه موافق و کاملاً موافق و ۴۲ درصد مخالف و کاملاً مخالف هستند؛ ۲۳ درصد نیز نظر بینابین دارند.

مردان بیشتر از زنان موافق این گویه بوده‌اند و برعکس کمتر از آنها با آن مخالفت داشته‌اند. با افزایش سن میزان موافقت با این گویه به طور یکنواخت کاهش و میزان مخالفت با آن افزایش می‌یابد. همچنین بین تحصیلات پاسخگویان و عبارت فوق رابطه معناداری وجود ندارد. رابطه وضعیت شغلی (فعالیت) با این گویه نشان می‌دهد که افراد خانه‌دار بیشترین مخالفت و کمترین موافقت را با این گویه داشته‌اند. دانش‌آموزان بیشترین موافقت و دانشجویان کمترین مخالفت را با این گویه داشته‌اند. تفاوت میزان موافقت یا مخالفت افراد با وضع اقتصادی پایین

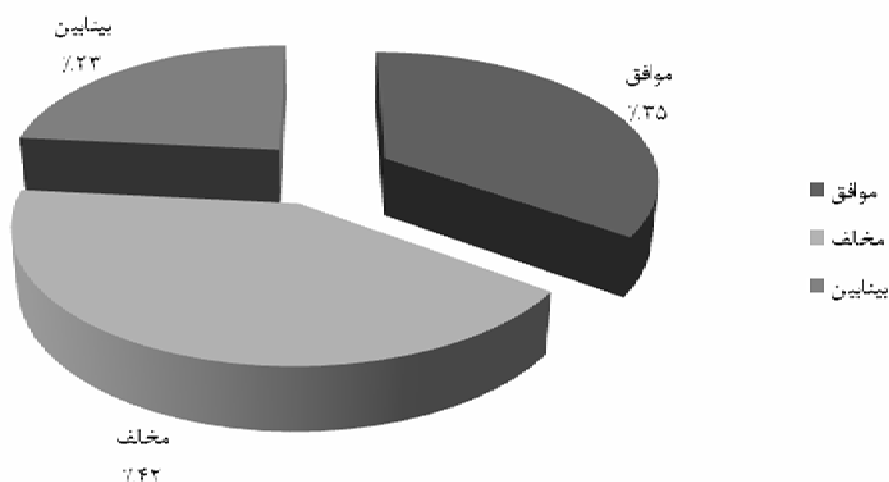
کتاب اول - فصل چهارم: هویت ملی

نسبت به افراد با وضع اقتصادی به لحاظ آماری معنادار نیست. لازم به ذکر است که شدت همبستگی هر سه مورد معنادار در حد بسیار ضعیف است.

جدول ۵۲-۴. فکر می‌کنم بسیاری از کشورهای دیگر از ما بهترند.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۱۴	۱۰۲۸	۱۵۰۴	۱۴۲۲	۱۲۱۵	۹۱۰	تعداد
۱۰۰	۰/۲	۱۶/۹	۲۴/۷	۲۳/۳	۱۹/۹	۱۴/۹	درصد

نمودار ۱۸-۴. فکر می‌کنم بسیاری از کشورهای دیگر از ما بهترند.

جدول ۵۳-۴. نظر پاسخگویان دربارهٔ گویهٔ "فکر می‌کنم مردم بسیاری از کشورهای دیگر از ما بهترند." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۱۶/۹	۱۲/۸	۱۶/۹	۱۴/۷	۱۳/۸	۱۵/۷	۱۴/۳	۱۵/۱
موافق	۲۲	۱۷/۹	۲۰/۸	۲۰/۲	۱۹/۱	۲۰/۶	۲۰/۴	۱۹/۳
بینابین	۲۳/۱	۲۳/۸	۲۳/۸	۲۳/۷	۲۲/۷	۲۲/۷	۲۲/۶	۲۴/۷
مخالف	۲۳/۲	۲۶/۴	۲۱/۹	۲۴/۴	۲۷/۶	۲۴/۵	۲۵/۶	۲۴/۳
کاملاً مخالف	۱۴/۸	۱۹/۲	۱۶/۷	۱۷	۱۶/۷	۱۶/۵	۱۷/۱	۱۶/۶
آماره	۵۲/۹۵۱		۲۰/۲۸۹			۶/۰۸۱		
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰		۰/۰۰۹			۰/۶۳۸		
ضریب همبستگی	۰/۰۹۴ = وی کرامرز		۰/۰۳۶ = کندال تاو سی			-		

جدول ۵۴ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "فکر می‌کنم مردم بسیاری از کشورهای دیگر از ما بهترند." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

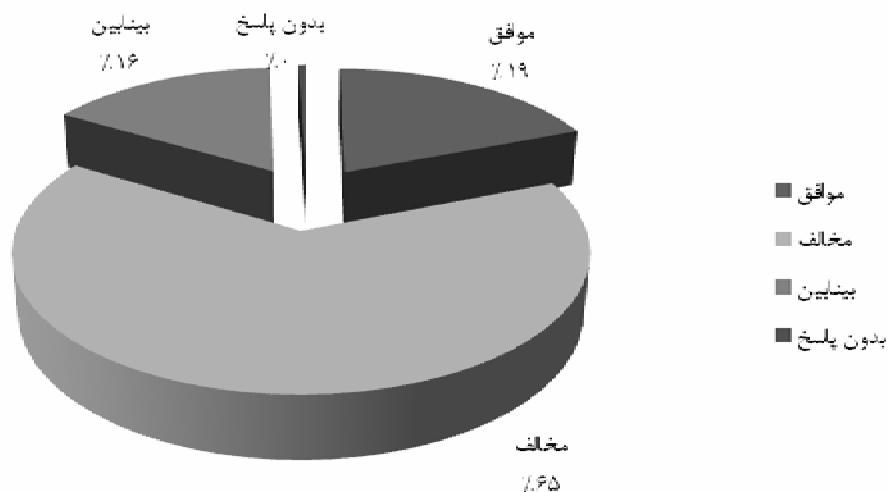
وضعیت اقتصادی	نوع فعالیت							نگرش
	پایین	بالا	سرباز	خانه‌دار	شاغل	بیکار	دانشجو	
۱۵/۷	۱۴/۳	۱۷/۱	۱۰/۲	۱۳/۳	۱۵	۱۶/۹	۱۷/۱	کاملاً موافق
۲۰/۴	۱۹/۶	۱۸/۹	۱۸/۲	۱۹/۱	۲۱/۵	۱۹/۹	۲۰/۷	موافق
۲۳/۲	۲۳/۸	۱۹/۴	۲۳/۳	۲۳/۳	۲۱/۸	۲۵/۵	۲۳	بینابین
۲۴/۹	۲۴/۳	۳۳/۱	۳۰/۱	۲۶/۴	۲۶/۲	۲۰/۹	۲۲/۳	مخالف
۱۵/۸	۱۷/۹	۱۱/۴	۱۸/۲	۱۸	۱۵/۶	۱۶/۷	۱۷	کاملاً مخالف
۶/۶۹۵	۶۲/۸۷۰							آماره
۰/۱۵۳	۰/۰۰۰							سطح معنی‌داری
-	۰/۰۴۸ = وی کرامرز							ضریب همبستگی

گویه سوم در مورد این بخش از هویت ملی این است که "کاش در کشوری غیر از ایران به دنیا آمده بودم." حاصل نظرها نشان می‌دهد که ۱۹ درصد موافق و کاملاً موافق و ۶۵ درصد مخالف و کاملاً مخالف این گویه هستند؛ ۱۶ درصد نیز نظر بینابین دارند که نشان‌دهنده این است که وضعیت مطلوبی از این لحاظ وجود ندارد. مردان بیش از زنان با عبارت بالا موافقت دارند و برعکس کمتر از آنها نسبت به آن مخالفت نشان داده‌اند. کمترین موافقت نسبت به گویه بالا در بین گروه‌های سنی مربوط به گروه سنی ۲۰ تا ۲۴ سال است و بیشترین میزان مخالفت مربوط به گروه سنی ۲۵ تا ۲۹ سال. اما در کل می‌توان گفت با افزایش سن، میزان موافقت کاهش و میزان مخالفت افزایش می‌یابد. در بین گروه‌های تحصیلی کمترین میزان موافقت با این گویه مربوط به افراد دارای دیپلم و بیشترین میزان مخالفت با آن نیز مربوط به همین گروه است. افراد خانه‌دار کمتر از بقیه موافق و دانش‌آموزان بیشتر از دیگران موافق این گویه‌اند. همچنین برعکس خانه‌دارها بیشترین مخالفت و دانش‌آموزان کمترین مخالفت را با گویه بالا داشته‌اند. بین وضع اقتصادی پاسخگویان و میزان موافقت یا مخالفت با این گویه به لحاظ آماری رابطه معناداری وجود ندارد. لازم به ذکر است که شدت همبستگی همه موارد معنادار در حد بسیار ضعیف است به جز جنسیت که شدت رابطه آن با گویه بالا ضعیف است.

جدول ۵۵ - ۴. کاش در کشوری غیر از ایران به دنیا آمده بودم.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	تعداد
۶۰۹۳	۳۲	۱۸۶۱	۲۰۷۳	۹۶۸	۶۷۰	۴۸۹	
۱۰۰	۰/۵	۳۰/۵	۳۴	۱۵/۹	۱۱	۸	درصد

نمودار ۱۹ - ۴. کاش در کشوری غیر از ایران به دنیا آمده بودم.

جدول ۵۶ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "کاش در کشوری غیر از ایران به دنیا آمده بودم." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات

میزان تحصیلات	سن					جنسیت		متغیر نگرش
	کاردانی و بالاتر	دیپلم	زیر دیپلم	۲۵-۲۹	۲۰-۲۴	۱۵-۱۹	زن	
۸/۳	۷/۷	۸/۲	۸/۴	۷	۹/۱	۶/۸	۹/۳	کاملاً موافق
۱۱	۱۰/۱	۱۲/۴	۱۰/۲	۱۰/۶	۱۲/۷	۸/۳	۱۳/۵	موافق
۱۶/۱	۱۶/۶	۱۴/۹	۱۵	۱۶/۸	۱۶	۱۵/۵	۱۶/۶	بینابین
۳۳/۷	۳۳/۱	۳۶/۸	۳۵/۸	۳۳/۹	۳۳/۲	۳۴/۹	۳۳/۶	مخالف
۳۰/۸	۳۲/۵	۲۷/۷	۳۰/۵	۳۱/۷	۲۸/۹	۳۴/۶	۲۷/۱	کاملاً مخالف
۱۷/۰۴۱			۱۸/۲۸۹			۷۷/۵۸۷		آماره
۰/۰۳۰			۰/۰۱۹			۰/۰۰۰		سطح معنی داری
۰/۰۱۰ = کندال تاو سی			۰/۰۲۴ = کندال تاو سی			۰/۱۱۴ = وی کرامرز		ضریب همبستگی

جدول 57 - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "کاش در کشوری غیر از ایران به دنیا آمده بودم." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

وضعیت اقتصادی	نوع فعالیت							متغیر نگرش
	پایین	بالا	سرباز	خانه‌دار	شاغل	بیکار	دانشجو	
۸/۳	۷/۸	۵/۷	۵/۷	۹/۲	۷/۸	۷/۸	۸/۹	کاملاً موافق
۱۱/۲	۱۱	۱۳/۲	۶/۵	۱۱/۱	۹/۹	۱۲/۱	۱۳/۲	موافق
۱۶/۱	۱۶	۱۷/۸	۱۴/۳	۱۴/۵	۱۸/۴	۱۶/۷	۱۵/۴	بینابین
۳۵	۳۳/۵	۳۱	۴۰	۳۴/۶	۳۵	۳۱/۹	۳۲/۷	مخالف
۲۹/۴	۳۱/۸	۳۲/۲	۳۳/۵	۳۰/۵	۲۸/۹	۳۱/۶	۲۹/۸	کاملاً مخالف
۴/۲۸۵		۵۴/۶۴۷					آماره	
۰/۳۶۹		۰/۰۰۰					سطح معنی داری	

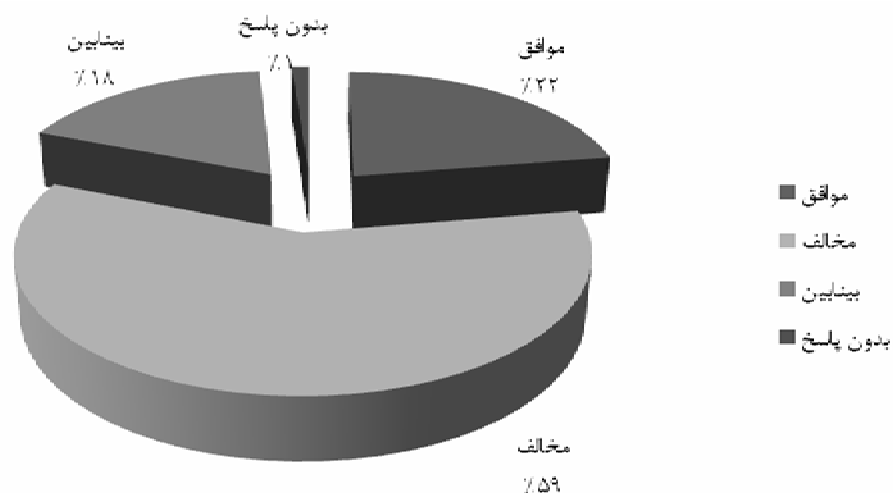
-	۰/۰۴۸ = وی کرامرز	ضریب همبستگی
---	-------------------	--------------

“بعضی وقت‌ها از اینکه در ایران متولد شده‌ام خیلی راضی نیستم” گویه دیگری است که نظر پاسخگویان نسبت به آن مورد ارزیابی قرار گرفته است. پاسخ‌های ارائه شده نشان می‌دهد که گویه بالا ۲۲ درصد موافق و کاملاً موافق و ۵۹ درصد مخالف و کاملاً مخالف دارد؛ ۱۸ درصد نیز نظر بینابین دارند. مردان بیشتر از زنان با عبارت بالا موافقت دارند و مخالفت زنان بیشتر از مردان است. بین گروه‌های سنی و عبارت فوق رابطه معناداری وجود ندارد. افراد زیردیپلم بیشتر موافقت و کمترین مخالفت را با گویه بالا داشته‌اند و بیشترین مخالفت مربوط به افراد دیپلمه است. دانش‌آموزان بیشترین موافقت و افراد خانه‌دار کمترین موافقت را نسبت به عبارت مذکور داشته‌اند، همچنین برعکس افراد خانه‌دار بیشترین مخالفت و دانش‌آموزان کمترین مخالفت را نسبت به گویه بالا داشته‌اند. افراد دارای وضعیت اقتصادی پایین موافقت بیشتر و مخالفت کمتری با گویه بالا در مقایسه با افراد دارای وضع اقتصادی بالا داشته‌اند و این نشان می‌دهد که علت اصلی این نارضایتی‌ها مسأله اقتصادی است.

جدول ۵۸-۴. بعضی وقت‌ها از اینکه در ایران متولد شده‌ام خیلی راضی نیستم.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	تعداد
۶۰۹۳	۷۳	۱۴۴۰	۲۱۳۴	۱۰۸۰	۸۸۷	۴۷۹	
۱۰۰	۱/۲	۲۳/۶	۳۵	۱۷/۷	۱۴/۶	۷/۹	درصد

نمودار ۲۰-۴. بعضی وقت‌ها از اینکه در ایران متولد شده‌ام خیلی راضی نیستم.

جدول ۵۹-۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "بعضی وقت‌ها از اینکه در ایران متولد شده‌ام خیلی راضی نیستم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	زیردیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۹/۳	۶/۴	۹/۶	۶/۹	۷/۸	۹/۱	۸/۲	۷
موافق	۱۶/۳	۱۲/۹	۱۵	۱۴/۳	۱۵	۱۵/۱	۱۳/۷	۱۵/۵
بینابین	۱۹/۷	۱۶/۳	۱۸/۶	۱۸/۷	۱۶/۸	۱۸	۱۶/۵	۱۹
مخالف	۳۴/۳	۳۶/۷	۳۳/۳	۳۶/۲	۳۶/۵	۳۵/۷	۳۶/۹	۳۴/۴
کاملاً مخالف	۲۰/۴	۲۷/۸	۲۳/۶	۲۳/۹	۲۳/۸	۲۲/۱	۲۴/۷	۲۴/۱
آماره	۷۴/۱۳۴		۱۴/۷۹۴			۱۶/۲۸۲		
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰		۰/۰۶۳			۰/۰۳۹		
ضریب همبستگی	۰/۱۱۲ = وی کرامرز		-			۰/۰۱۱ = کندال تاوسی		

جدول ۶۰-۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "بعضی وقت‌ها از اینکه در ایران متولد شده‌ام خیلی راضی نیستم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت

اقتصادی

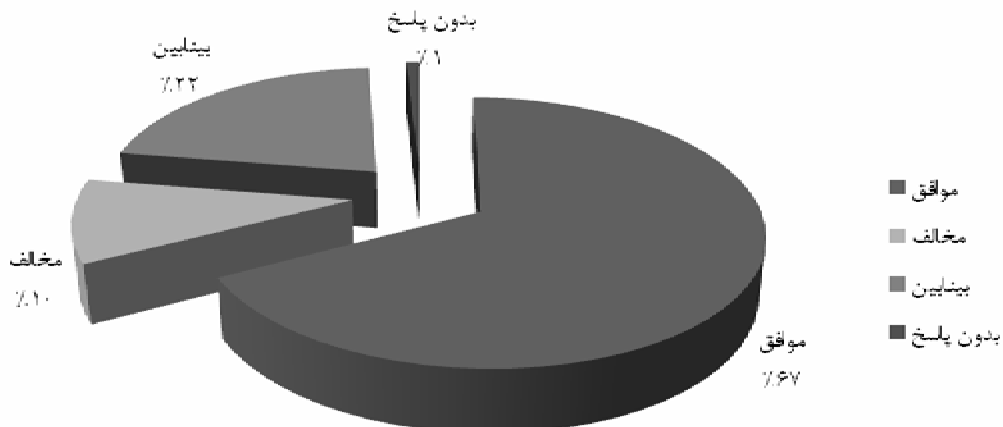
متغیر نگرش	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی	
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا		پایین
کاملاً موافق	۹/۵	۷/۶	۸	۷/۶	۷/۲	۵/۲	۷/۴	۸/۵	
موافق	۱۵	۱۵/۴	۱۴/۷	۱۴/۷	۱۳	۱۵/۱	۱۴/۲	۱۵/۶	
بینابین	۱۸/۵	۱۹/۱	۱۹/۸	۱۷/۱	۱۲/۸	۲۲/۱	۱۸/۱	۱۷/۹	
مخالف	۳۲/۵	۳۴/۵	۳۵/۵	۳۶/۳	۳۹/۸	۳۵/۵	۳۴/۷	۳۶/۲	
کاملاً مخالف	۲۴/۴	۲۳/۳	۲۲	۲۴/۲	۲۷/۲	۲۲/۱	۲۵/۶	۲۱/۸	
آماره	۳۶/۹۸۸							۱۴/۳۴۳	
سطح معنی‌داری	۰/۰۱۲							۰/۰۰۶	
ضریب همبستگی	۰/۰۴۰ = وی کرامرز							۰/۰۴۹ = وی کرامرز	

با گویه "علاقه من به کشورم به عملکرد حکومت‌ها بستگی ندارد و در همه حال به آن عشق می‌ورزم"، ۶۷ درصد موافق و کاملاً موافق و ۱۰ درصد مخالف و کاملاً مخالف‌اند؛ ۲۲ درصد نیز نظر بینابین دارند. زنان بیش از مردان موافق و مردان بیش از زنان مخالف عبارت فوق هستند. با افزایش سن، به طور یکنواخت میزان موافقت با عبارت بالا افزایش و میزان مخالفت کاهش می‌یابد. رابطه بین تحصیلات با گویه بالا معنادار نیست. خانه‌دارها بیشتر از بقیه با جمله بالا موافق و کمتر از دیگران مخالف آن هستند و برعکس سربازها کمترین موافقت و بیشترین مخالف را با گویه بالا داشته‌اند. رابطه بین وضعیت اقتصادی و عبارت بالا معنادار نیست.

جدول ۶۱- ۴. علاقه من به کشورم به عملکرد حکومت‌ها بستگی ندارد و در همه حال به آن عشق می‌ورزم.

	کاملاً موافق	موافق	بینابین	مخالف	کاملاً مخالف	بدون پاسخ	جمع
تعداد	۲۰۱۷	۲۰۸۵	۱۳۱۰	۴۳۴	۱۹۱	۵۶	۶۰۹۳
درصد	۳۳/۱	۳۴/۲	۲۱/۵	۷/۱	۳/۱	۰/۹	۱۰۰

نمودار ۲۱- ۴. علاقه من به کشورم به عملکرد حکومت‌ها بستگی ندارد و در همه حال به آن عشق می‌ورزم.

جدول ۶۲- ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "علاقه من به کشورم به عملکرد حکومت‌ها بستگی ندارد و در همه حال به آن عشق می‌ورزم." برحسب

جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۳۱/۹	۳۵/۲	۳۱/۲	۳۳/۱	۳۵/۳	۳۰/۱	۳۳/۱	۳۵/۷
موافق	۳۴/۴	۳۴/۷	۳۴	۳۳/۹	۳۵/۹	۳۶/۶	۳۴/۷	۳۳/۲
بینابین	۲۲/۲	۲۱	۲۳/۵	۲۲/۵	۱۹/۳	۲۲/۸	۲۲	۲۰/۷
مخالف	۷/۸	۶/۶	۸/۱	۷/۲	۶/۵	۷/۳	۷/۴	۷
کاملاً مخالف	۳/۸	۲/۵	۳/۲	۳/۲	۳	۳/۲	۲/۹	۳/۴
آماره	۱۶/۸۶۶		۱۷/۴۰۴			۱۴/۵۸۰		
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۲		۰/۰۲۶			۰/۰۶۸		
ضریب همبستگی	۰/۰۵۳ = وی کرامرز		-۰/۰۴۲ = کندال تاو سی			-		

جدول ۶۳ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "علاقه من به کشورم به عملکرد حکومت‌ها بستگی ندارد و در همه حال به آن عشق می‌ورزم."

برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

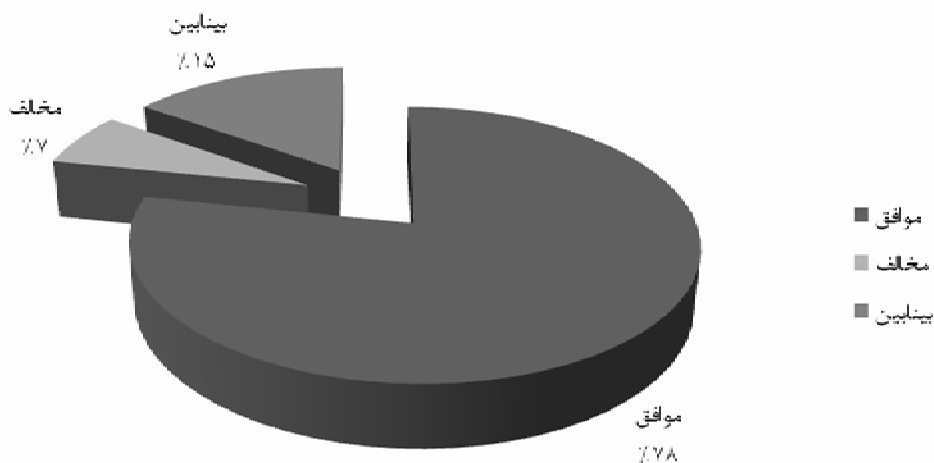
وضعیت اقتصادی	نوع فعالیت							متغیر نگرش
	پایین	بالا	سرباز	خانه‌دار	شاغل	بیکار	دانشجو	
۳۳/۶	۳۳	۲۷/۶	۳۰/۶	۳۶/۲	۳۲/۸	۳۵/۸	۳۱/۱	کاملاً موافق
۳۴	۳۵	۳۴/۵	۴۱/۳	۳۵/۲	۳۳/۳	۳۲/۵	۳۳/۹	موافق
۲۱/۴	۲۲/۱	۲۵/۳	۱۹/۳	۱۹/۳	۲۳/۴	۲۰/۹	۲۴	بینابین
۷/۴	۷/۱	۱۰/۳	۵/۷	۶/۶	۷	۷/۷	۷/۵	مخالف
۳/۶	۲/۸	۲/۳	۳/۲	۲/۷	۳/۵	۳/۲	۳/۴	کاملاً مخالف
۳/۸۹۶	۴۲/۱۰۱							آماره
۰/۴۲۰	۰/۰۰۳							سطح معنی‌داری
-	۰/۰۴۲ = وی کرامرز							ضریب همبستگی

نظر پاسخگویان نسبت به گویه "برافراشته‌شدن پرچم جمهوری اسلامی ایران در میدان‌های ورزشی احساسات مرا برمی‌انگیزد" سوال دیگری از سوالات این بخش بود که پاسخ‌های ارائه شده به آن نشان می‌دهد که ۷۸ درصد موافق و کاملاً موافق و ۷ درصد مخالف و کاملاً مخالف داشته است و ۱۵ درصد نیز نظر بینابین داشته‌اند. رابطه بین جنسیت و گویه بالا به لحاظ آماری معنادار نیست. رابطه بین سن و عبارت فوق نشان می‌دهد که با افزایش سن به طور یکنواخت میزان موافقت با گویه بالا افزایش و میزان مخالفت با آن کاهش می‌یابد. رابطه تحصیلات با گویه بالا نیز همانند رابطه جنسیت معنادار نیست. بیشترین موافقت با گویه بالا مربوط به افراد خانه‌دار و کمترین موافقت با آن مربوط به دانش‌آموزان است. همچنین کمترین مخالفت با آن مربوط به سربازان و بیشترین مخالفت مربوط به افراد بیکار است. رابطه بین وضعیت اقتصادی و عبارت بالا معنادار نیست. شدت همبستگی هر دو مورد معنادار نیز در حد بسیار ضعیف است.

جدول ۶۴ - ۴. برافراشته‌شدن پرچم جمهوری اسلامی ایران در میدان‌های ورزشی احساسات مرا برمی‌انگیزد.

	کاملاً موافق	موافق	بینابین	مخالف	کاملاً مخالف	بدون پاسخ	جمع
تعداد	۲۵۴۶	۲۱۹۴	۹۱۳	۲۷۹	۱۲۶	۳۵	۶۰۹۳
درصد	۴۱/۸	۳۶	۱۵	۴/۶	۲/۱	۰/۶	۱۰۰

نمودار ۲۲ - ۴. برافراشته‌شدن پرچم جمهوری اسلامی ایران در میدان‌های ورزشی احساسات مرا برمی‌انگیزد.

جدول ۶۵ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "برافراشته‌شدن پرچم جمهوری اسلامی ایران در میدان‌های ورزشی احساسات مرا برمی‌انگیزد." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر / نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۹ - ۱۵	۲۰ - ۲۴	۲۵ - ۲۹	زیردیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۴۱/۲	۴۲/۶	۴۰/۶	۴۱/۹	۴۳	۴۰/۵	۴۱/۹	۴۲/۸
موافق	۳۶/۱	۳۶/۵	۳۳/۷	۳۶/۹	۳۷/۷	۳۵/۷	۳۵/۹	۳۷/۱
بینابین	۱۵/۷	۱۴/۶	۱۷/۹	۱۴/۶	۱۳/۴	۱۶/۱	۱۵/۲	۱۴/۴
مخالف	۴/۷	۴/۵	۵/۶	۴/۶	۳/۹	۵/۵	۴/۹	۳/۸
کاملاً مخالف	۲/۲	۱/۹	۲/۲	۱/۹	۲/۱	۲/۳	۲/۱	۱/۹
آماره	۳/۱۱۷		۲۴/۱۷۰			۱۰/۷۰۵		
سطح معنی‌داری	۰/۵۳۸		۰/۰۰۲			۰/۲۱۹		
ضریب همبستگی	-		-۰/۰۳۴ = کندانال تاوسی			-		

جدول ۶۶ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "برافراشته‌شدن پرچم جمهوری اسلامی ایران در میدان‌های ورزشی احساسات مرا برمی‌انگیزد." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر / نگرش	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا	
کاملاً موافق	۴۱/۵	۴۴/۵	۳۸/۲	۴۴/۶	۳۹/۵	۴۴/۸	۴۲/۵	۴۱/۱
موافق	۳۴/۴	۳۴/۷	۳۹/۱	۳۵/۲	۴۰/۷	۳۲/۲	۳۵/۸	۳۷
بینابین	۱۷	۱۴/۸	۱۴/۸	۱۳/۶	۱۳/۸	۱۷/۸	۱۵/۱	۱۵
مخالف	۵/۱	۳/۹	۵/۸	۴/۳	۴/۶	۳/۴	۴/۷	۴/۷
کاملاً مخالف	۲	۲/۱	۲/۲	۲/۴	۱/۴	۱/۷	۲	۲/۲
آماره	۳۴/۹۱۵							۱/۵۹۵
سطح معنی‌داری	۰/۰۲۱							۰/۸۱۰

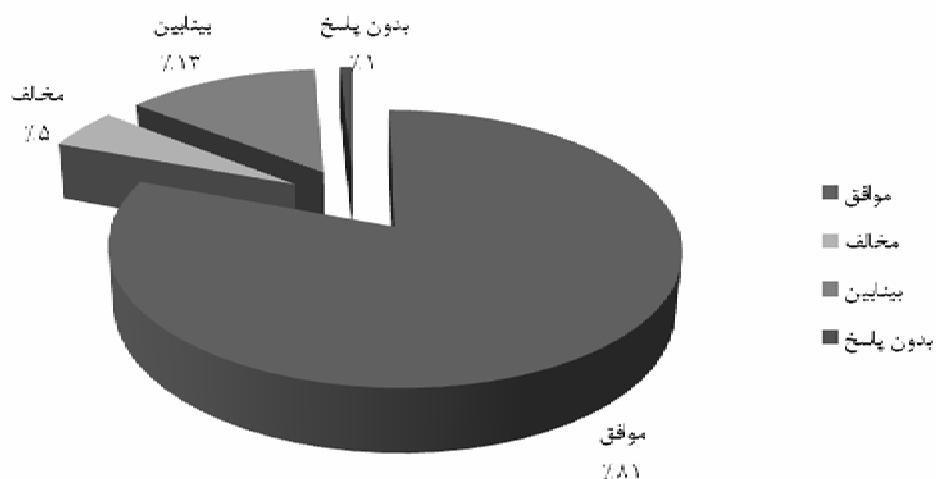
ضریب همبستگی	۰/۰۷- = وی کرامرز	-
--------------	-------------------	---

با گویۀ "من توهین به ایران و ایرانی را به هیچ وجه تحمل نمی‌کنم" ۸۱ درصد موافق و کاملاً موافق و ۵ درصد مخالف و کاملاً مخالف هستند؛ ۱۳ درصد نیز نظر بینابین دارند. رابطه بین جنسیت و میزان موافقت یا مخالفت با گویه مذکور به لحاظ آماری معنادار نیست. با افزایش سن، میزان موافقت با عبارت بالا افزایش و میزان مخالفت کاهش می‌یابد. با افزایش تحصیلات از میزان مخالفت با گویه بالا به طور یکنواخت کاسته می‌شود اما میزان موافقت روند ثابتی ندارد و بیشترین میزان موافقت با گویه بالا مربوط به افراد دارای مدرک دیپلم و کمترین موافقت مربوط به افراد دارای مدرک زیر دیپلم است. در بین گروه‌های شغلی افراد شاغل بیشترین موافقت و دانش‌آموزان کمترین موافقت را با گویه بالا داشته‌اند؛ همچنین دانشجویان کمترین مخالفت و سربازان بیشترین مخالفت را با گویه بالا داشته‌اند. رابطه بین وضعیت اقتصادی و عبارت بالا معنادار نیست. البته باید افزود که شدت همبستگی هر سه مورد معنادار نیز در حد بسیار ضعیف است.

جدول ۶۷ - ۴. من توهین به ایران و ایرانی را به هیچ وجه تحمل نمی‌کنم.

تعداد	کاملاً موافق	موافق	بینابین	مخالف	کاملاً مخالف	بدون پاسخ	جمع
۲۸۱۳	۲۱۰۳	۸۱۷	۲۱۷	۹۰	۵۳	۶۰۹۳	
۴۶/۲	۳۴/۵	۱۳/۴	۳/۶	۱/۵	۰/۹	۱۰۰	

نمودار ۲۳ - ۴. من توهین به ایران و ایرانی را به هیچ وجه تحمل نمی‌کنم.

جدول ۶۸ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "من توهین به ایران و ایرانی را به هیچ وجه تحمل نمی‌کنم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر	جنسیت	سن	میزان تحصیلات
-------	-------	----	---------------

نگرش	مرد	زن	۱۵-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	زیردبیلیم	دبیلیم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۴۵/۷	۴۷/۱	۴۵/۵	۴۵/۴	۴۸/۳	۴۶/۱	۴۶/۳	۴۶/۸
موافق	۳۵/۶	۳۴/۲	۳۲/۶	۳۶/۸	۳۴/۶	۳۳/۷	۳۶/۲	۳۴/۵
بینابین	۱۳/۵	۱۳/۸	۱۴/۸	۱۳/۲	۱۲/۹	۱۳/۵	۱۲/۷	۱۴/۳
مخالف	۳/۶	۳/۶	۵/۱	۳/۴	۲/۷	۴/۹	۳/۴	۲/۸
کاملاً مخالف	۱/۶	۱/۴	۲	۱/۲	۱/۵	۱/۸	۱/۴	۱/۴
آماره	۲/۳۰۴		۲۸/۷۱۶			۱۶/۳۷۹		
سطح معنی‌داری	۰/۶۸۰		۰/۰۰۰			۰/۰۳۷		
ضریب همبستگی	-		-۰/۰۳۳ = کندال تاو سی			-۰/۰۱۰ = کندال تاو سی		

جدول ۶۹ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "من توهین به ایران و ایرانی را به هیچ وجه تحمل نمی‌کنم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

نگرش	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا	
کاملاً موافق	۴۷/۳	۴۷/۹	۴۴/۷	۴۸/۲	۴۲/۸	۴۳/۶	۴۷	۴۵/۹
موافق	۳۱/۲	۳۴/۷	۳۶/۳	۳۵/۱	۳۸/۵	۳۷/۸	۳۴/۱	۳۵/۶
بینابین	۱۴/۶	۱۳/۴	۱۳/۹	۱۲/۶	۱۳	۱۱/۶	۱۳/۸	۱۳/۵
مخالف	۴/۷	۲/۷	۳/۶	۳/۱	۳/۹	۶/۴	۳/۶	۳/۶
کاملاً مخالف	۲/۲	۱/۲	۱/۵	۱/۱	۱/۸	۰/۶	۱/۶	۱/۵
آماره			۳۴/۹۲۰					۱/۶۶۴
سطح معنی‌داری			۰/۰۲۱					۰/۷۹۷
ضریب همبستگی			۰/۰۳۹ = وی کرامرز					-

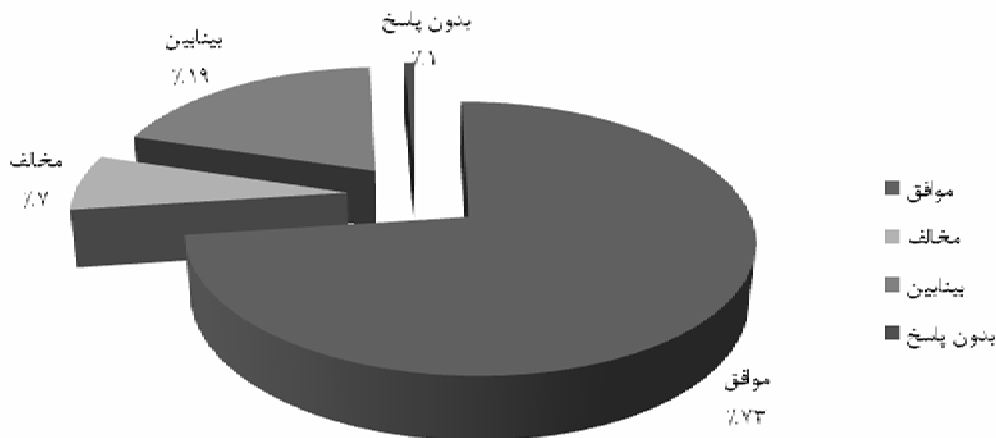
پاسخ‌های ارائه شده به پرسش بعدی که عبارت است از سنجش نظر پاسخگویان نسبت به گویه "شنیدن سرود جمهوری اسلامی ایران مرا به وجد می‌آورد"، نشان می‌دهد که ۷۳ درصد موافق و کاملاً موافق و ۷ درصد مخالف و کاملاً مخالف این گویه بوده‌اند و ۱۹ درصد نیز نظر بینابین داشته‌اند.

زنان بیش از مردان موافق این گویه و برعکس کمتر از آنها مخالف آن بوده‌اند. با افزایش سن میزان موافقت با گویه مذکور به طور یکنواخت افزایش می‌یابد اما مخالفت روند ثابتی ندارد و بیشترین مخالفت مربوط به گویه ۱۵ تا ۱۹ سال و کمترین مخالفت مربوط به گویه ۲۰ تا ۲۴ سال است. بین تحصیلات افراد و میزان موافقت با گویه فوق رابطه معناداری وجود ندارد. افراد خانه‌دار بیشترین موافقت و کمترین مخالفت و دانشجویان کمترین موافقت و بیشترین مخالفت را با گویه بالا داشته‌اند. افراد دارای وضع اقتصادی پایین موافقت بیشتر و در عین حال مخالفت بیشتری با گویه مذکور داشته‌اند. البته باید افزود که شدت همبستگی همه موارد معنادار نیز در حد بسیار ضعیف است.

جدول ۷۰ - ۴. شنیدن سرود جمهوری اسلامی ایران مرا به وجد می‌آورد.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۴۵	۱۵۸	۲۶۳	۱۱۸۵	۲۱۸۹	۲۲۵۳	تعداد
۱۰۰	۰/۷	۲/۶	۴/۳	۱۹/۴	۳۵/۹	۳۷	درصد

نمودار ۲۴ - ۴. شنیدن سرود جمهوری اسلامی ایران مرا به وجد می‌آورد.

جدول ۷۱ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "شنیدن سرود جمهوری اسلامی ایران مرا به وجد می‌آورد." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

میزان تحصیلات			سن			جنسیت		متغیر
کاردانی و بالاتر	دیپلم	زیردیپلم	۲۹ - ۲۵	۲۴ - ۲۰	۱۵ - ۱۹	زن	مرد	نگرش
۳۷/۲	۳۶/۸	۳۷/۷	۳۸/۱	۳۵/۵	۳۸/۴	۳۸/۸	۳۵/۸	کاملاً موافق
۳۴/۹	۳۷/۹	۳۶/۲	۳۷/۳	۳۸/۴	۳۱/۷	۳۶/۱	۳۶/۲	موافق
۲۰/۷	۱۸/۲	۱۹/۷	۱۷/۴	۱۹/۶	۲۲/۳	۱۹/۱	۲۰/۱	بینابین
۴/۴	۴/۵	۴/۱	۴/۳	۴/۳	۴/۶	۳/۸	۴/۹	مخالف
۲/۸	۲/۶	۲/۳	۲/۹	۲/۲	۳	۲/۲	۳	کاملاً مخالف
۷/۸۷۸			۳۰/۱۰۲			۱۱/۷۸۴		آماره
۰/۴۴۵			۰/۰۰۰			۰/۰۱۹		سطح معنی‌داری
-			-۰/۰۲۰ = کندال تاو سی			۰/۰۴۴ = وی کرامرز		ضریب همبستگی

جدول ۷۲ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "شنیدن سرود جمهوری اسلامی ایران مرا به وجد می‌آورد." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

وضعیت اقتصادی		نوع فعالیت						متغیر
پایین	بالا	سرباز	خانه‌دار	شاغل	بیکار	دانشجو	دانش‌آموز	نگرش
۳۴/۹	۳۸/۸	۳۷/۸	۳۴/۱	۳۸/۲	۳۵/۷	۳۷/۵	۳۹/۶	کاملاً موافق
۳۸/۹	۳۴/۱	۳۵/۵	۴۳/۶	۳۶/۴	۳۷/۶	۳۴	۳۲/۸	موافق
۱۸/۶	۲۰/۶	۱۹/۸	۱۶/۳	۱۸/۵	۲۰/۴	۲۰/۶	۲۰/۸	بینابین
۴/۷	۴/۱	۵/۲	۳/۷	۴/۳	۳/۷	۴/۹	۴/۲	مخالف

۲/۹	۲/۳	۱/۷	۲/۲	۲/۵	۲/۷	۳	۲/۵	کاملاً مخالف
۲۱/۱۷۹		۳۳/۵۴۶						آماره
۰/۰۰۰		۰/۰۲۹						سطح معنی‌داری
۰/۰۶۰ = وی کرامرز		۰/۰۳۸ = وی کرامرز						ضریب همبستگی

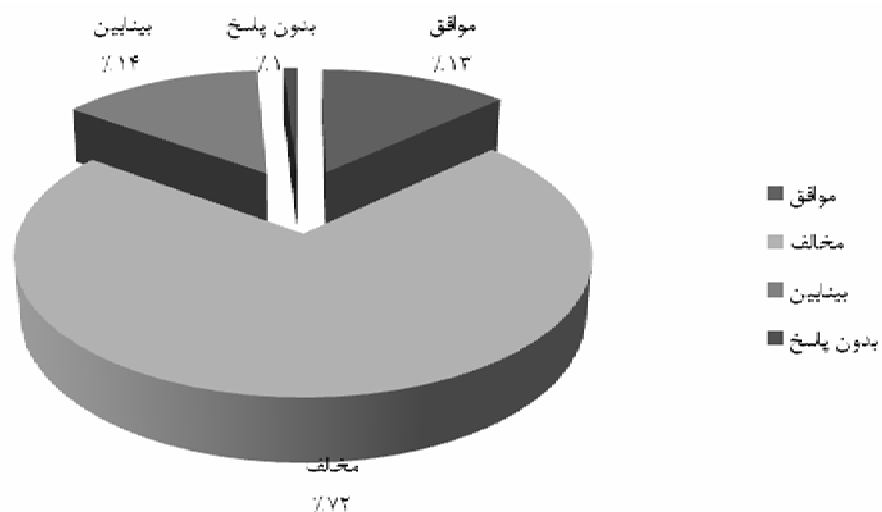
گویه "به نظر من ایرانی بودن چندان افتخاری ندارد" از سؤالات دیگری است که در این بخش از هویت ملی نظرات پاسخگویان نسبت به آنها ارزیابی شده است. پاسخ‌ها نشان می‌دهد که ۱۳ درصد با این جمله موافق و کاملاً موافق و ۷۲ درصد با آن مخالف و کاملاً مخالف هستند؛ ۱۴ درصد نیز نظر بینابین دارند.

مردان بیش از زنان موافق و زنان بیش از مردان مخالف این گویه هستند. با افزایش سن میزان موافقت با گویه بالا به طور یکنواخت کاهش و میزان مخالفت با آن به طور یکنواخت افزایش پیدا می‌کند. افراد زیردبلم بیشترین میزان موافقت و کمترین میزان مخالف نسبت به این گویه را دارند. رابطه بین وضعیت شغلی و عبارت فوق معنادار نیست. افراد دارای وضعیت اقتصادی پایین در مقایسه با افراد دارای وضع اقتصادی بالا موافقت بیشتر و مخالفت کمتری با گویه مذکور نشان داده‌اند.

جدول ۷۳ - ۴. به نظر من ایرانی بودن چندان افتخاری ندارد.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	تعداد
۶۰۹۳	۵۹	۱۹۵۵	۲۴۲۵	۸۵۳	۵۲۶	۲۷۵	
۱۰۰	۱	۳۲/۱	۳۹/۸	۱۴	۸/۶	۴/۵	درصد

نمودار ۲۵ - ۴. به نظر من ایرانی بودن چندان افتخاری ندارد.

جدول ۷۴ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "به نظر من ایرانی بودن چندان افتخاری ندارد." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	زیردیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۵/۷	۳/۲	۵/۹	۴	۴/۲	۵/۹	۳/۹	۴/۳
موافق	۱۰/۳	۷	۱۰/۲	۸/۹	۷/۳	۱۱/۱	۷/۳	۸/۵
بینابین	۱۵	۱۳/۲	۱۴/۹	۱۴/۳	۱۳/۴	۱۴/۳	۱۳/۹	۱۴/۲
مخالف	۴۰/۴	۴۰/۱	۳۷/۹	۴۰/۹	۴۱/۵	۳۸/۸	۴۱/۳	۴۰/۴
کاملاً مخالف	۲۸/۶	۳۶/۵	۳۱/۱	۳۱/۹	۳۳/۷	۲۹/۹	۳۳/۶	۳۲/۸
آماره	۷۱/۶۹۸		۲۴/۱۸۲			۲۸/۸۷۲		
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰		۰/۰۰۲			۰/۰۰۰		
ضریب همبستگی	۰/۱۱۰ = وی کرامرز		۰/۰۴۱ = کندال تاو سی			۰/۰۲۹ = کندال تاو سی		

جدول ۷۵ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "به نظر من ایرانی بودن چندان افتخاری ندارد." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

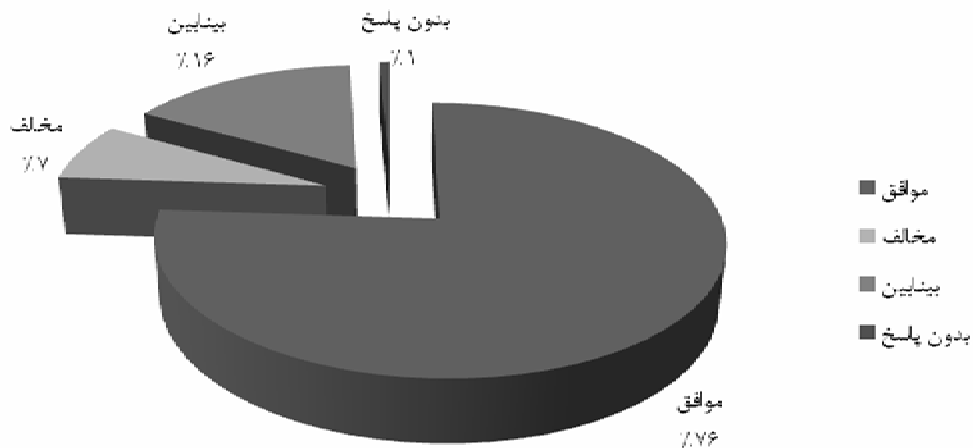
متغیر نگرش	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا	
کاملاً موافق	۶/۴	۴/۶	۳/۴	۴/۴	۲/۹	۴	۴/۷	۴/۴
موافق	۹/۷	۹/۲	۹	۷/۹	۷/۸	۸	۸/۴	۹/۳
بینابین	۱۴/۷	۱۲/۸	۱۳/۹	۱۳/۸	۱۴/۷	۱۸/۴	۱۴/۴	۱۳/۹
مخالف	۳۷/۹	۴۰/۵	۴۲/۶	۳۹/۸	۴۱/۴	۳۹/۱	۳۸/۴	۴۲/۲
کاملاً مخالف	۳۱/۳	۳۲/۹	۳۱/۱	۳۴	۳۳/۲	۳۰/۵	۳۴/۱	۳۰/۲
آماره	۳۰/۶۰۰							۱۴/۰۰۲
سطح معنی‌داری	۰/۰۶۱							۰/۰۰۷
ضریب همبستگی	-							۰/۰۴۹ = وی کرامرز

با گویه "در هر جای دنیا باشم به ایرانی بودن خود افتخار می‌کنم" ۷۶ درصد پاسخگویان موافق و کاملاً موافق و ۷ درصد مخالف و کاملاً مخالف بوده‌اند؛ ۱۶ درصد نیز نظر بینابین داشته‌اند. زنان بیش از مردان موافق و مردان بیش از زنان مخالف این گویه بوده‌اند. با افزایش سن میزان موافقت با گویه بالا به طور یکنواخت افزایش و میزان مخالفت با آن به طور یکنواخت کاهش یافته است. رابطه بین تحصیلات و وضعیت فعالیت و وضع اقتصادی با گویه بالا معنادار نیست. به عبارت دیگر میزان موافقت یا مخالفت با گویه بالا در بین گروه‌های هر کدام از این مقولات به لحاظ آماری تفاوت معناداری از همدیگر ندارند. البته باید افزود که شدت همبستگی هر دو مورد معنادار نیز در حد بسیار ضعیف است.

جدول ۷۶ - ۴. در هر جای دنیا که باشیم به ایرانی بودن خود افتخار می‌کنم.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۴۵	۱۵۳	۲۸۷	۹۷۳	۱۹۲۷	۲۷۰۸	تعداد
۱۰۰	۰/۷	۲/۵	۴/۷	۱۶	۳۱/۶	۴۴/۴	درصد

نمودار ۲۶ - ۴. در هر جای دنیا که باشیم به ایرانی بودن خود افتخار می‌کنم.

جدول ۷۷ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "در هر جای دنیا که باشیم به ایرانی بودن خود افتخار می‌کنم." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات

میزان تحصیلات			سن			جنسیت		متغیر
کاردانی و بالاتر	دیپلم	زیردیپلم	۲۹ - ۲۵	۲۴ - ۲۰	۱۵ - ۱۹	زن	مرد	نگرش
۴۳/۵	۴۶/۴	۴۴/۲	۴۶/۸	۴۴	۴۳/۱	۴۷/۲	۴۲/۵	کاملاً موافق
۳۱/۶	۳۱/۷	۳۲/۵	۳۲/۳	۳۲/۵	۳۰/۸	۳۱/۴	۳۲/۴	موافق
۱۷/۸	۱۵	۱۵/۲	۱۴/۶	۱۶/۶	۱۷/۱	۱۵/۴	۱۶/۷	بینابین
۴/۶	۴/۶	۵/۳	۴	۴/۴	۶/۳	۴	۵/۵	مخالف
۲/۵	۲/۳	۲/۸	۲/۳	۲/۵	۲/۹	۲	۳	کاملاً مخالف
۱۱/۲۲۵			۲۰/۲۵۴			۲۱/۷۹۷		آماره
۰/۱۸۹			۰/۰۰۹			۰/۰۰۰		سطح معنی‌داری
-			-۰/۰۳۸ = کندانال تاو سی			۰/۰۶۰ = وی کرامرز		ضریب همبستگی

جدول ۷۸-۴. نظر پاسخگویان دربارهٔ گویهٔ "در هر جای دنیا که باشم به ایرانی بودن خود افتخار می‌کنم." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

وضعیت اقتصادی	نوع فعالیت							متغیر نگرش
	پایین	بالا	سرباز	خانه‌دار	شاغل	بیکار	دانشجو	
۴۳/۸	۴۵/۲	۴۰/۲	۴۵	۴۶	۴۴/۳	۴۴/۸	۴۴/۱	کاملاً موافق
۳۲/۴	۳۱/۶	۳۱	۳۵/۵	۳۱	۳۱/۸	۳۱/۸	۳۰/۷	موافق
۱۵/۹	۱۶/۴	۱۶/۱	۱۴/۱	۱۶/۲	۱۶/۱	۱۶/۵	۱۶/۵	بینابین
۵	۴/۶	۶/۹	۳/۳	۴/۴	۵/۲	۴/۶	۵/۹	مخالف
۲/۹	۲/۲	۵/۷	۲/۱	۲/۴	۲/۶	۲/۴	۲/۸	کاملاً مخالف
۵/۱۸۴	۲۴/۰۵۴							آماره
۰/۲۶۹	۰/۲۴۰							سطح معنی‌داری
-	-							ضریب همبستگی

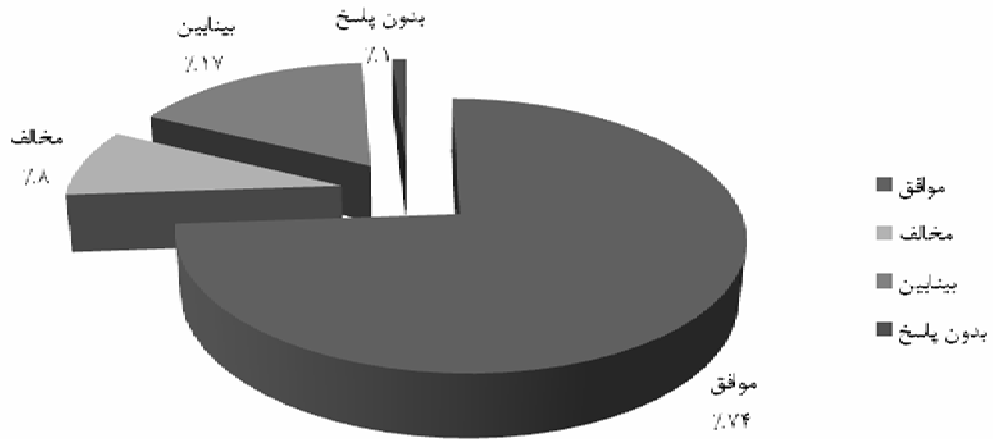
۵-۴. آمادگی برای دفاع از کشور

با گویهٔ "در مقابل تجاوز به کشورم حاضرم هر کاری که از دستم برمی‌آید انجام دهم." ۷۴ درصد موافق و کاملاً موافق و ۸ درصد مخالف و کاملاً مخالف بوده‌اند؛ ۱۷ درصد نیز نظر بینابین داشته‌اند. رابطه این گویه با هیچکدام از مقولات جنسیت، سن، گروه‌های تحصیلی، وضعیت فعالیت و وضع اقتصادی معنادار نیست. به عبارت دیگر هر چند گروه‌های مختلف درون این مقولات از لحاظ میزان موافقت یا مخالفت با گویه فوق از همدیگر تفاوت دارند. اما تفاوت موجود بین این گروه‌ها در حدی نیست که به لحاظ آماری معنادار باشد. به بین دیگر گروه‌های درون هر مقوله به یک اندازه با دفاع از کشور در مقابل تجاوز بیگانه به هر طریقی که بتوانند موافقت دارند.

جدول ۷۹-۴. در مقابل تجاوز به کشورم حاضرم هر کاری که از دستم برمی‌آید انجام دهم.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۶۰	۱۷۲	۳۴۴	۱۰۱۶	۲۰۵۳	۲۴۴۸	تعداد
۱۰۰	۱	۲/۸	۵/۶	۱۶/۷	۳۳/۷	۴۰/۲	درصد

نمودار ۲۷ - ۴. در مقابل تجاوز به کشورم حاضرم هر کاری که از دستم برمی‌آید انجام دهم.

جدول ۸۰ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "در مقابل تجاوز به کشورم حاضرم هر کاری که از دستم برمی‌آید انجام دهم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر / نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵ - ۱۹	۲۰ - ۲۴	۲۵ - ۲۹	زیردیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۴۲/۲	۳۸/۵	۴۱/۸	۳۹/۳	۴۰/۷	۴۱/۱	۴۱	۳۹/۶
موافق	۳۳/۱	۳۵/۲	۳۲/۲	۳۵	۳۴/۵	۳۳/۷	۳۵/۶	۳۳/۲
بینابین	۱۶/۳	۱۷/۶	۱۷/۶	۱۷	۱۶/۴	۱۶/۶	۱۶	۱۷/۷
مخالف	۵/۷	۵/۸	۵/۵	۵/۷	۵/۹	۵/۷	۵	۶/۳
کاملاً مخالف	۲/۸	۲/۹	۳	۳	۲/۵	۲/۹	۲/۳	۳/۳
آماره	۸/۵۵۰		۶/۳۵۲			۱۱/۳۱۰		
سطح معنی‌داری	۰/۰۷۳		۰/۶۰۸			۰/۱۸۵		
ضریب همبستگی	-		-			-		

جدول ۸۱ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "در مقابل تجاوز به کشورم حاضرم هر کاری که از دستم برمی‌آید انجام دهم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر / نگرش	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا	
کاملاً موافق	۴۲/۷	۴۰/۳	۳۹/۷	۴۲/۳	۳۶/۴	۳۷/۶	۴۰/۲	۴۱/۱
موافق	۳۱/۷	۳۳/۹	۳۳	۳۴/۷	۳۸/۸	۳۴/۱	۳۴/۴	۳۳/۵
بینابین	۱۷/۵	۱۷/۱	۱۸/۴	۱۴/۳	۱۷/۵	۱۶/۸	۱۶/۴	۱۷/۳
مخالف	۴/۸	۶	۶/۱	۵/۵	۵/۴	۸/۱	۶/۱	۵/۲
کاملاً مخالف	۳/۲	۲/۷	۲/۸	۳/۱	۱/۹	۳/۵	۲/۹	۳
آماره	۲۷/۶۵۵							۳/۴۴۹
سطح معنی‌داری	۰/۱۱۸							۰/۴۸۶

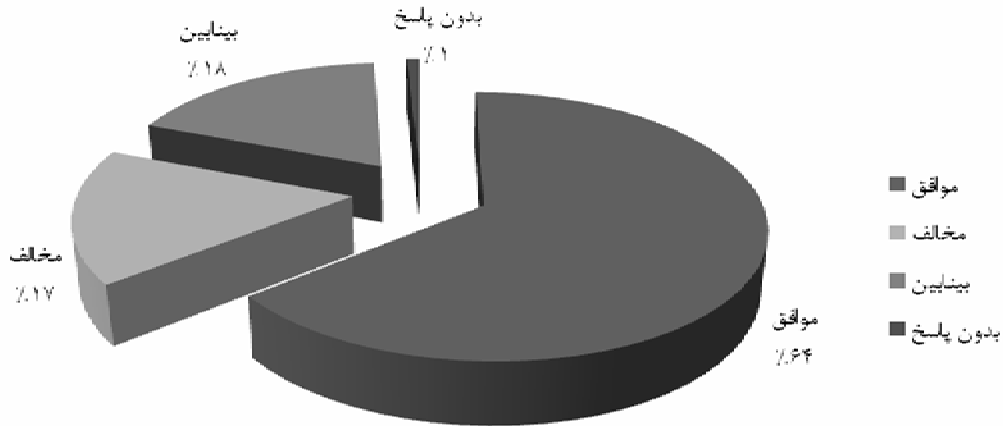
-	-	ضرب همبستگی
---	---	-------------

با گویۀ “مشکلات و درگیری‌های سیاسی کشورم به هیچ‌وجه به بیگانگان مربوط نیست.” ۶۴ درصد موافق و کاملاً موافق و ۱۷ درصد مخالف و کاملاً مخالف هستند؛ ۱۸ درصد نیز نظر بینابین دارند. همانند گویه پیشین رابطه این گویه نیز با هیچ‌کدام از مقولات جنسیت، سن، گروه‌های تحصیلی، وضعیت فعالیت و وضع اقتصادی معنادار نیست. به عبارت دیگر تفاوت‌های موجود از لحاظ میزان موافقت و مخالفت با گویه بالا در بین گروه‌های جنسی، سنی، تحصیلی، فعالیت و وضع اقتصادی از لحاظ آماری معنادار نیست.

جدول ۸۲ - ۴. مشکلات و درگیری‌های سیاسی کشورم به هیچ‌وجه به بیگانگان مربوط نیست.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۵۵	۳۱۴	۷۰۰	۱۱۰۷	۱۸۷۲	۲۰۴۵	تعداد
۱۰۰	۰/۹	۵/۲	۱۱/۵	۱۸/۲	۳۰/۷	۳۳/۶	درصد

نمودار ۲۸ - ۴. مشکلات و درگیری‌های سیاسی کشورم به هیچ‌وجه به بیگانگان مربوط نیست.

جدول ۸۳ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ “مشکلات و درگیری‌های سیاسی کشورم به هیچ‌وجه به بیگانگان مربوط نیست.” برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۳۴/۲	۳۳/۴	۳۳/۲	۳۴/۷	۳۳/۳	۳۴	۳۴/۳	۳۳/۴
موافق	۳۱	۳۰/۹	۲۹/۶	۳۰/۶	۳۲/۶	۳۲/۴	۳۰/۹	۳۰/۳
بینابین	۱۸/۱	۱۸/۸	۲۰/۳	۱۸	۱۷/۲	۱۷/۶	۱۸/۳	۱۸/۶
مخالف	۱۱/۵	۱۱/۶	۱۲/۴	۱۱/۲	۱۱/۴	۱۱/۹	۱۱	۱۲/۱
کاملاً مخالف	۵/۲	۵/۳	۴/۴	۵/۵	۵/۵	۴/۱	۵/۴	۵/۶

آماره	۰/۶۵۹	۱۲/۷۱۳	۷/۶۶۱
سطح معنی‌داری	۰/۹۵۶	۰/۱۲۲	۰/۴۶۷
ضریب همبستگی	-	-	-

جدول ۸۴ - ۴. نظر پاسخگویان دربارهٔ گویهٔ "مشکلات و درگیری‌های سیاسی کشورم به هیچ وجه به بیگانگان مربوط نیست." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا	
کاملاً موافق	۳۵/۳	۳۳/۸	۳۳	۳۳/۸	۳۲/۸	۳۳/۹	۳۴/۴	۳۳
موافق	۳۰/۵	۲۹/۳	۳۰/۴	۳۲/۴	۳۲/۵	۳۲/۲	۲۹/۵	۳۲/۸
بینابین	۱۷/۲	۱۹/۲	۱۹/۴	۱۷/۶	۱۸/۳	۱۵/۸	۱۸/۴	۱۸/۳
مخالف	۱۱/۸	۱۲/۱	۱۱/۳	۱۱	۱۲	۱۴/۶	۱۲/۲	۱۱
کاملاً مخالف	۵/۲	۵/۶	۵/۸	۵/۱	۴/۳	۳/۵	۵/۵	۴/۸
آماره	۱۲/۶۲۴							۹/۱۳۲
سطح معنی‌داری	۰/۸۹۳							۰/۰۵۸
ضریب همبستگی	-							-

۴-۶. فرانگاه بُعد هویت ملی

برای سنجش بُعد هویت ملی پاسخگویان از ۲۸ گویهٔ پنج‌گزینه‌ای استفاده شده است که از ترکیب آن متغیر جدیدی به دست آمده و پس از آن با متغیرهای جنسیت، سن، تحصیلات، شغل و وضع اقتصادی مورد آزمون قرار گرفت. آزمون‌های استفاده شده و نتایج این آزمون‌ها به شرح زیر است.

برای آزمون رابطه بین جنسیت و شاخص هویت ملی از آزمون T استفاده شده است که نتایج آن را در جدول ۸۵-۴ می‌توان مشاهده کرد. همانگونه که جدول مذکور نشان می‌دهد تفاوت میانگین شاخص هویت ملی در بین گروه‌های جنسی معنادار است. به عبارت دیگر میانگین شاخص هویت ملی دو جنس تفاوت معناداری نسبت به هم دارند و با مقایسه میانگین‌ها درمی‌یابیم که میانگین شاخص هویت ملی زنان بیشتر از مردان است و زنان احساس هویت ملی قوی‌تری نسبت به مردان دارند.

جدول ۸۵ - ۴. مقایسهٔ میانگین هویت ملی برحسب جنسیت پاسخگویان

جنسیت	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون t	سطح معنی‌داری
مرد	۲۷۲۰	۱۰۵/۸۰	۱۷/۳۴۲	-۷/۲۲۲	۰/۰۰۰
زن	۲۴۶۶	۱۰۹/۲۲	۱۶/۷۳۲		

مقدار آزمون F و سطح معناداری به دست آمده از سنجش رابطه بین سن و شاخص هویت ملی نشان می‌دهد که تفاوت معناداری بین میانگین‌های گروه‌های سنی مختلف وجود دارد. با مقایسه میانگین‌های گروه‌های سنی مختلف می‌توان دریافت که میانگین هویت ملی گروه سنی ۲۵ تا ۲۹ سال بیش از دو گروه سنی دیگر است و گروه‌های سنی ۲۰ تا ۲۴ سال و ۱۵ تا ۱۹ سال به ترتیب در رده‌های بعدی قرار دارند. این امر نشان می‌دهد که رده سنی ۱۵ تا ۱۹ کمترین احساس هویت ملی را داشته است و سپس با افزایش سن تقویت هویت ملی را شاهد هستیم.

جدول ۸۶ - ۴. مقایسه میانگین هویت ملی بر حسب سن پاسخگویان

گروه سنی	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون F	سطح معنی‌داری
۱۵ تا ۱۹ سال	۱۴۲۴	۱۰۵/۵۱	۱۷/۴۷۹	۱۴/۳۸۲	۰/۰۰۰
۲۰ تا ۲۴ سال	۲۰۴۱	۱۰۷/۷۰	۱۶/۸۳۷		
۲۵ تا ۲۹ سال	۱۷۳۵	۱۰۸/۷۴	۱۷/۰۱۹		

مقدار F و سطح معناداری به دست آمده از سنجش رابطه بین تحصیلات و شاخص هویت ملی نشان می‌دهد که رابطه بین تحصیلات و شاخص هویت ملی معنادار است و با مقایسه میانگین‌ها درمی‌یابیم که افراد زیر دیپلم نسبت به سایرین از هویت ملی ضعیف‌تری برخوردار هستند و در مقابل افراد دیپلمه و بالاتر از دیپلم هویت ملی قوی‌تری دارند.

جدول ۸۷ - ۴. مقایسه میانگین هویت ملی بر حسب تحصیلات پاسخگویان

تحصیلات	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون F	سطح معنی‌داری
زیر دیپلم	۱۲۵۹	۱۰۶/۰۲	۱۶/۹۷۸	۶/۰۵۷	۰/۰۰۲
دیپلم	۱۸۶۲	۱۰۷/۹۵	۱۶/۶۳۷		
دانشگاهی	۲۰۸۹	۱۰۷/۹۵	۱۷/۶۱۹		

با توجه به نتایج جدول ۸۸-۴، نتایج آزمون مقایسه میانگین بین شغل پاسخگویان با شاخص هویت ملی، می‌توان نتیجه گرفت که افراد خانه‌دار بیش از سایر گروه‌های شغلی دارای احساس هویت ملی هستند. شاغلین در رده دوم قرار دارند. همچنین ضعیف‌ترین میزان هویت ملی متعلق به سربازها است که علامت مطلوبی نیست.

جدول ۸۸ - ۴. مقایسه میانگین هویت ملی برحسب نوع فعالیت پاسخگویان

نوع فعالیت	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون F	سطح معنی‌داری
محصل	۹۸۷	۱۰۶/۰۴	۱۷/۲۷۹	۵/۰۴۲	۰/۰۰۰
دانشجو	۱۲۴۵	۱۰۷/۸۹	۱۷/۰۲۶		
بیکار	۹۵۶	۱۰۶/۶۳	۱۷/۲۱۵		
شاغل	۱۱۳۸	۱۰۸/۷۲	۱۷/۳۶۶		
خانه‌دار	۶۳۷	۱۰۹/۱۲	۱۶/۳۴۹		
سرباز	۱۴۲	۱۰۴/۸۲	۱۷/۲۹۴		

نتایج آزمون مقایسه میانگین بین وضع اقتصادی و هویت ملی که در جدول ۸۹-۴ ارائه شده است، نشان می‌دهد که بین میانگین هویت ملی گروه‌های با وضعیت اقتصادی بالا و پایین تفاوت معناداری وجود دارد و افراد با وضع اقتصادی بالا احساس هویت ملی قوی‌تری نسبت به افراد دارای وضع اقتصادی پایین هستند.

جدول ۸۹ - ۴. مقایسه میانگین هویت ملی برحسب وضع اقتصادی پاسخگویان

وضع اقتصادی	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون t	سطح معنی‌داری
بالا	۲۷۶۴	۱۰۷/۹۳	۱۷/۱۶۴	۲/۱۶۲	۰/۰۳۱
پایین	۲۳۸۹	۱۰۶/۸۹	۱۷/۱۱۸		

فصل پنجم: هویت فردی

اولین گویه بعد هویت فردی پرسش از نظر پاسخگویان نسبت به این گویه بود که "اغلب آرزو می‌کنم که ای‌کاش فرد دیگری می‌بودم." پاسخ‌ها نشان می‌دهد که ۲۵ درصد موافق و کاملاً موافق و ۵۳ درصد مخالف و کاملاً مخالف این گویه هستند؛ ۲۱ درصد نیز نظر بینابین دارند.

رابطه بین جنسیت و نظر افراد نسبت به گویه فوق معنادار نیست. با افزایش سن میزان موافقت رو به کاهش می‌رود و مخالفت افزایش می‌یابد. با افزایش تحصیلات نیز همانند سن موافقت کاهش می‌یابد، ولی مخالفت رو به افزایش می‌رود. دانش‌آموزان بیشترین موافقت را با گویه بالا و دانشجویان کمترین موافقت را با آن داشته‌اند؛ همچنین افراد شاغل بیشترین مخالفت و افراد بیکار کمترین مخالفت را با گویه بالا داشته‌اند. افراد با وضع اقتصادی پایین بیشتر با عبارت مذکور موافق بودند و افراد قشر بالا مخالفت بیشتری داشته‌اند. البته باید افزود که شدت همبستگی همه موارد معنادار نیز در حد بسیار ضعیف است.

جدول ۱- ۵. اغلب آرزو می‌کنم که ای‌کاش فرد دیگری می‌بودم.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۳۷	۱۲۴۵	۲۰۱۰	۱۲۶۰	۹۷۳	۵۶۸	تعداد
۱۰۰	۰/۶	۲۰/۴	۳۳	۲۰/۷	۱۶	۹/۳	درصد

نمودار ۱- ۵. اغلب آرزو می‌کنم که ای‌کاش فرد دیگری می‌بودم.

جدول ۲ - ۵. نظر پاسخگویان دربارهٔ گویهٔ «اغلب آرزو می‌کنم که ای کاش فرد دیگری می‌بودم.» برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۹/۵	۹/۳	۱۱/۴	۹	۸/۲	۱۱/۱	۹/۸	۸
موافق	۱۵/۳	۱۷	۱۸/۲	۱۵	۱۵/۴	۱۹/۷	۱۵/۸	۱۴/۱
بینابین	۲۰/۳	۲۱/۵	۲۰/۴	۲۱/۲	۲۰/۹	۱۸/۷	۲۱/۹	۲۱/۱
مخالف	۳۳/۵	۳۲/۸	۳۰/۷	۳۵/۱	۳۳/۱	۳۲/۶	۳۲/۶	۳۴/۲
کاملاً مخالف	۲۱/۴	۱۹/۴	۱۹/۳	۱۹/۷	۲۲/۴	۱۸/۱	۲۰	۲۲/۶
آماره	۷/۳۳۳		۲۸/۸۹۵			۴۲/۸۷۷		
سطح معنی‌داری	۰/۱۱۹		۰/۰۰۰			۰/۰۰۰		
ضریب همبستگی	-		۰/۰۴۸ = کندال تاو سی			۰/۰۶۳ = کندال تاو سی		

جدول ۳ - ۵. نظر پاسخگویان دربارهٔ گویهٔ «اغلب آرزو می‌کنم که ای کاش فرد دیگری می‌بودم.» برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر نگرش	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی
	دانش‌آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا	
کاملاً موافق	۱۲/۳	۷/۸	۸/۶	۸/۴	۹/۷	۱۰/۴	۸/۳	۱۰/۷
موافق	۱۸/۴	۱۳/۶	۱۸/۶	۱۴/۳	۱۵/۵	۱۹/۱	۱۴/۸	۱۷/۵
بینابین	۱۸/۷	۲۱/۵	۲۴/۸	۱۸	۲۱	۲۳/۱	۱۹/۳	۲۲/۵
مخالف	۳۰/۵	۳۳/۹	۳۱/۶	۳۷/۱	۳۴/۴	۲۶/۶	۳۴/۴	۳۱/۶
کاملاً مخالف	۲۰/۱	۲۳/۲	۱۶/۵	۲۲/۲	۱۹/۵	۲۰/۸	۲۳/۱	۱۷/۷
آماره	۷۹/۲۹۶							۴۷/۲۵۶
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰							۰/۰۰۰
ضریب همبستگی	۰/۰۵۸ = وی کرامرز							۰/۰۸۹ = وی کرامرز

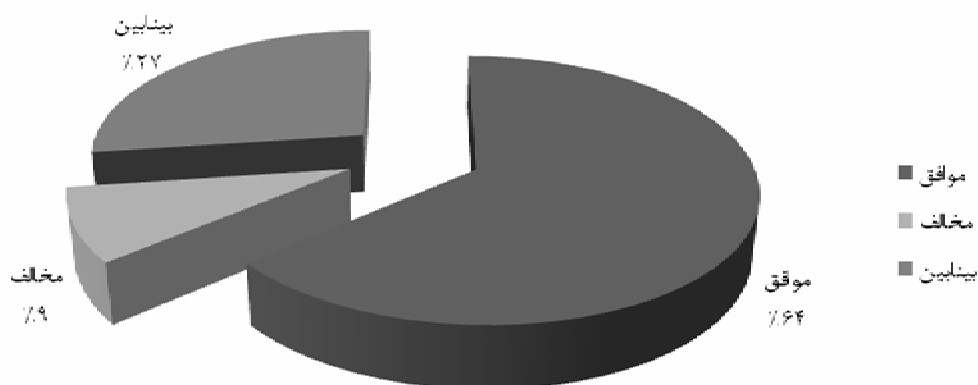
گویهٔ دوم این است که «اگر مرتکب خطا شوم به آن اعتراف می‌کنم.» ۶۴ درصد موافق و کاملاً موافق و ۹ درصد مخالف و کاملاً مخالف این گویه بوده‌اند؛ ۲۷ درصد نیز نظر بینابین داشته‌اند، که درصد اخیر غیرعادی به نظر می‌رسد.

زنان در مقایسه با مردان موافقت بیشتر و مخالفت کمتری نسبت به گویه ابراز کرده‌اند. با افزایش سن، به طور یکنواخت موافقت افزایش و مخالفت کاهش می‌یابد. با افزایش تحصیلات نیز همانند سن، موافقت سیر افزایشی دارد و مخالفت سیر کاهشی. افراد خانه‌دار بیشترین موافقت و کمترین مخالفت را با گویه بالا داشته‌اند و برعکس دانش‌آموزان کمترین موافقت و بیشترین مخالفت را نسبت به گویه بالا نشان داده‌اند. رابطهٔ بین وضعیت اقتصادی و عبارت فوق معنادار نیست. البته باید افزود که شدت همبستگی همه موارد معنادار نیز در حد بسیار ضعیف است.

جدول ۴ - ۵. اگر مرتکب خطا شوم به آن اعتراف می‌کنم.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۱۷	۱۱۲	۴۳۳	۱۶۵۱	۲۶۰۴	۱۲۷۶	تعداد
۱۰۰	۰/۳	۱/۸	۷/۱	۲۷/۱	۴۲/۷	۲۰/۹	درصد

نمودار ۲ - ۵. اگر مرتکب خطا شوم به آن اعتراف می‌کنم.

جدول ۵ - ۵. نظر پاسخگویان درباره گویه "اگر مرتکب خطا شوم به آن اعتراف می‌کنم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۲۱/۵	۲۰/۴	۲۰/۷	۱۹/۹	۲۲/۴	۲۲/۱	۲۱/۵	۱۹/۶
موافق	۴۱/۳	۴۴/۷	۳۸/۸	۴۳/۷	۴۵/۴	۴۱	۴۲/۸	۴۴
بینابین	۲۷/۳	۲۶/۹	۲۸/۷	۲۷/۶	۲۵/۳	۲۶/۲	۲۶/۵	۲۸/۶
مخالف	۷/۵	۶/۸	۹/۶	۷/۱	۵/۱	۸/۴	۷/۵	۶
کاملاً مخالف	۲/۵	۱/۲	۲/۲	۱/۷	۱/۷	۲/۴	۱/۶	۱/۷
آماره	۲۰/۰۵۶		۴۵/۲۸۹			۱۹/۲۵۴		
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰		۰/۰۰۰			۰/۰۱۴		
ضریب همبستگی	۰/۰۵۸ = وی کرامرز		-۰/۰۵۶ = کندال تاو سی			۰/۰۰۲ = کندال تاو سی		

جدول ۶ - ۵. نظر پاسخگویان درباره گویه "اگر مرتکب خطا شوم به آن اعتراف می‌کنم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

وضعیت اقتصادی	نوع فعالیت							متغیر نگرش
	پایین	بالا	سرباز	خانه‌دار	شاغل	بیکار	دانشجو	
۲۱/۷	۲۰/۵	۲۲/۴	۲۱/۹	۲۱/۷	۲۰/۶	۱۹/۹	۲۰/۶	کاملاً موافق
۴۳	۴۲/۷	۴۴/۳	۴۹	۴۴/۹	۴۲/۲	۴۱/۵	۳۹/۴	موافق
۲۷/۱	۲۷/۲	۲۳/۶	۲۲/۵	۲۵/۶	۲۶/۴	۳۰/۹	۲۸/۷	بینابین
۶/۲	۷/۸	۶/۳	۵/۱	۶/۲	۸/۸	۶/۲	۸/۹	مخالف
۲	۱/۷	۳/۴	۱/۵	۱/۶	۲	۱/۵	۲/۳	کاملاً مخالف
۷/۵۸۰	۵۳/۲۵۹							آماره
۰/۱۰۸	۰/۰۰۰							سطح معنی‌داری
-	۰/۰۴۷ = وی کرامرز							ضریب همبستگی

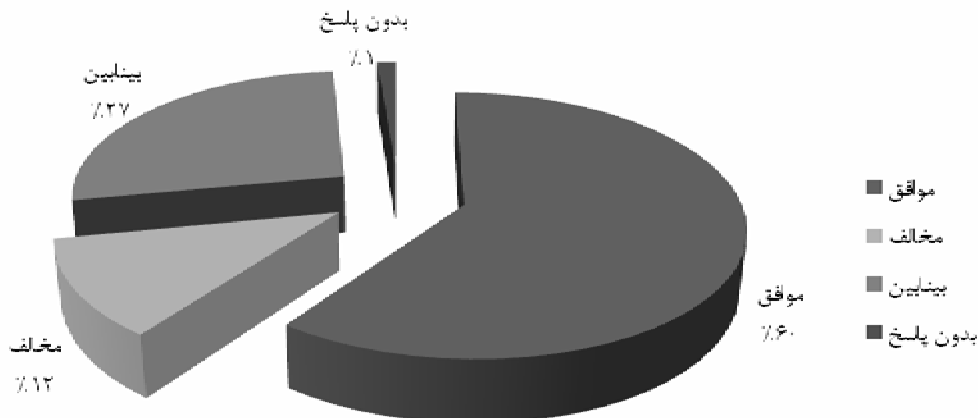
“در مجموع از خود راضی هستم” گویه دیگری بود که طی یکی از پرسش‌ها نظر پاسخگویان نسبت به آن مورد سنجش قرار گرفته بود. پاسخ‌ها نشان می‌دهد که ۶۰ درصد با آن موافق و کاملاً موافق و ۱۲ درصد با آن مخالف و کاملاً مخالف هستند؛ ۲۷ درصد نیز نظر بینابین دارند که نشان‌دهنده بحران هویتی درصد مهمی از جوانان است.

بین جنسیت پاسخگویان و نظر آنها نسبت به عبارت فوق رابطه معناداری وجود ندارد. با افزایش سن میزان موافقت با این گویه به طور یکنواخت کاهش می‌یابد ولی مخالفت با این گویه در بین گروه‌های سنی روند ثابتی ندارد و ۲۰ تا ۲۴ سال کمترین مخالفت و گروه سنی ۱۵ تا ۱۹ سال بیشترین مخالفت را با این گویه ابراز کرده‌اند. با افزایش تحصیلات پاسخگویان، موافقت کاهش پیدا می‌کند اما مخالفت روند ثابتی ندارد و بیشترین مخالفت مربوط به افراد دارای تحصیلات زیر دیپلم و کمترین مخالفت مربوط به افراد دارای تحصیلات دانشگاهی است. در بین گروه‌های شغلی دانش‌آموزان و افراد خانه‌دار بیشترین موافقت و سربازان کمترین موافقت را با گویه بالا داشته‌اند. همچنین سربازان بیشترین مخالفت و دانشجویان کمترین مخالفت را با گویه بالا نشان داده‌اند. وضعیت اقتصادی پاسخگویان نشان می‌دهد که افراد با وضع اقتصادی افراد دارای وضعی اقتصادی بالا موافقت بیشتر و مخالفت کمتری با گویه مذکور داشته‌اند. شدت همبستگی سن و میزان تحصیلات و وضع اقتصادی بسیار ضعیف و شدت همبستگی نوع فعالیت ضعیف است.

جدول ۷-۵. در مجموع از خود راضی هستم.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	تعداد
۶۰۹۳	۷۸	۱۵۸	۵۶۴	۱۶۳۴	۲۵۷۹	۱۰۸۰	
۱۰۰	۱/۳	۲/۶	۹/۳	۲۶/۸	۴۲/۳	۱۷/۷	درصد

نمودار ۳-۵. در مجموع از خود راضی هستم.

جدول ۸-۵. نظر پاسخگویان درباره گویه "در مجموع از خود راضی هستم." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	زیردیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۱۸/۱	۱۷/۸	۲۱/۶	۱۶/۸	۱۶/۱	۲۰/۸	۱۸/۵	۱۵/۸
موافق	۴۴/۴	۴۱/۳	۴۰/۱	۴۳/۹	۴۴/۲	۴۲/۷	۴۲/۲	۴۳/۸
بینابین	۲۵/۸	۲۸/۶	۲۶/۲	۲۷/۶	۲۷/۶	۲۴/۲	۲۷/۲	۲۸/۹
مخالف	۹	۹/۸	۹/۴	۹/۷	۹/۱	۹/۶	۹	۹/۵
کاملاً مخالف	۲/۷	۲/۵	۲/۸	۲	۳/۱	۲/۷	۳/۲	۲
آماره	۸/۸۱۹		۲۸/۴۳۳			۲۷/۷۶۶		
سطح معنی‌داری	۰/۰۶۶		۰/۰۰۰			۰/۰۰۱		
ضریب همبستگی	-		۰/۰۲۷ = کندال تاو سی			۰/۰۳۴ = کندال تاو سی		

جدول ۹-۵. نظر پاسخگویان درباره گویه "در مجموع از خود راضی هستم." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر	نوع فعالیت						
	دانش‌آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا
کاملاً موافق	۲۲/۶	۱۶/۳	۱۴/۱	۱۸/۴	۱۸/۶	۱۷/۳	۱۹/۷
موافق	۴۱/۳	۴۳/۳	۴۱/۵	۴۵	۴۴/۹	۳۵/۸	۴۵/۳

۲۹/۴	۲۵/۳	۳۲/۹	۲۵	۲۴/۳	۳۰/۶	۲۹/۷	۲۵/۲	بینابین
۱۱/۱	۷/۷	۹/۲	۷/۹	۹/۹	۱۰/۹	۸/۷	۸/۶	مخالف
۳/۲	۲/۱	۴/۶	۳/۵	۲/۵	۳	۱/۹	۲/۳	کاملاً مخالف
۵۳/۹۲۶		۶۲/۱۷۱						آماره
۰/۰۰۰		۰/۰۰۰						سطح معنی‌داری
۰/۰۹۶ = وی کرامرز		۰/۱۰۳ = وی کرامرز						ضریب همبستگی

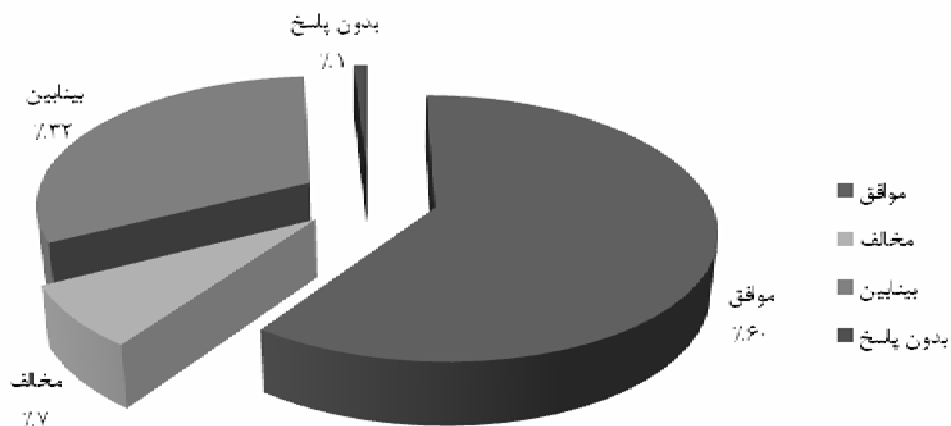
گویهٔ بعدی که نظر پاسخگویان نسبت به آن سنجیده شده عبارت است از این گویه که “توانایی و استعداد خود را می‌شناسم.” نتایج نشان می‌دهد که ۶۰ درصد موافق و کاملاً موافق و ۷ درصد مخالف و کاملاً مخالف این گویه هستند؛ ۳۲ درصد نیز نظر بینابین داشته‌اند.

مردان در مقایسه با زنان هم موافقت بیشتر و هم مخالفت بیشتری نسبت به این گویه داشته‌اند و این نشان می‌دهد که مردان در این زمینه دوقطبی‌تر از زنان هستند. البته باید توجه داشت که تفاوت‌های آنها در مخالفت با گویه زیاد از هم فاصله ندارد. در بین گروه‌های سنی گروه سنی ۱۵ تا ۱۹ سال بیشترین موافقت و در عین حال بیشترین مخالفت را نسبت به این گویه نشان داده‌اند. با افزایش تحصیلات هم میزان موافقت و هم میزان مخالفت به طور یکنواخت کاهش می‌یابد. پاسخ‌های ارائه شده در بین گروه‌های وضعیت شغلی پاسخگویان نشان می‌دهد که دانش‌آموزان بیشترین موافقت و افراد بیکار کمترین موافقت را با گویه بالا داشته‌اند، همچنین افراد بیکار بیشترین مخالفت و سربازان کمترین مخالفت را نسبت به این گویه بیان کرده‌اند. افراد با وضع اقتصادی بالا موافقت بیشتر و مخالفت کمتری نسبت به این گویه ابراز کرده‌اند. البته باید افزود که شدت همبستگی همه موارد نیز در حد بسیار ضعیف است.

جدول ۱۰ - ۵. توانایی و استعداد خود را می‌شناسم.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۵۸	۸۹	۳۷۵	۱۹۲۸	۲۵۸۷	۱۰۵۶	تعداد
۱۰۰	۱	۱/۵	۶/۲	۳۱/۶	۴۲/۵	۱۷/۳	درصد

نمودار ۴ - ۵. توانایی و استعداد خود را می‌شناسم.

جدول ۱۱ - ۵. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "توانایی و استعداد خود را می‌شناسم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر / نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۹ - ۲۴	۲۵ - ۲۹	۳۰ - ۳۴	دیپلم	زیر دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۱۸/۴	۱۶/۴	۲۱/۳	۱۵/۸	۱۶/۲	۱۷/۲	۲۰/۲	۱۶
موافق	۴۳/۲	۴۲/۳	۴۱	۴۳/۵	۴۳/۸	۴۲/۸	۴۲/۴	۴۳/۴
بینابین	۳۰/۶	۳۳/۸	۲۹/۵	۳۳/۲	۳۲/۷	۳۲/۱	۲۸/۵	۳۳/۷
مخالف	۶/۲	۶/۲	۶/۷	۶/۱	۵/۸	۶/۵	۷/۱	۵/۵
کاملاً مخالف	۱/۶	۱/۲	۱/۵	۱/۴	۱/۶	۱/۳	۱/۸	۱/۴
آماره	۱۰/۳۸۶		۲۷/۰۰۵			۲۳/۵۳۴		
سطح معنی‌داری	۰/۰۳۴		۰/۰۰۱			۰/۰۰۳		
ضریب همبستگی	۰/۰۴۲ = وی کرامرز		۰/۰۲۶ = کندال تاو سی			۰/۰۲۵ = کندال تاو سی		

جدول ۱۲ - ۵. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "توانایی و استعداد خود را می‌شناسم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر / نگرش	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا	
کاملاً موافق	۲۲/۳	۱۵/۲	۱۵	۱۸/۵	۱۵/۷	۱۷/۸	۱۹/۳	۱۵/۹
موافق	۴۱/۵	۴۳/۲	۴۱/۹	۴۴/۱	۴۵/۳	۴۴/۳	۴۳/۵	۴۲/۲
بینابین	۲۸/۱	۳۴/۳	۳۵	۳۰/۳	۳۱/۶	۳۱/۶	۳۰/۷	۳۳
مخالف	۶/۴	۵/۶	۷/۴	۵/۳	۶/۲	۵/۷	۵/۴	۶/۹
کاملاً مخالف	۱/۷	۱/۷	۰/۸	۱/۸	۱/۲	۰/۶	۱	۲
آماره	۵۱/۱۳۸							۲۷/۶۲۹
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰							۰/۰۰۰

ضریب همبستگی	۰/۰۴۷ = وی کرامرز	۰/۰۶۸ = وی کرامرز
--------------	-------------------	-------------------

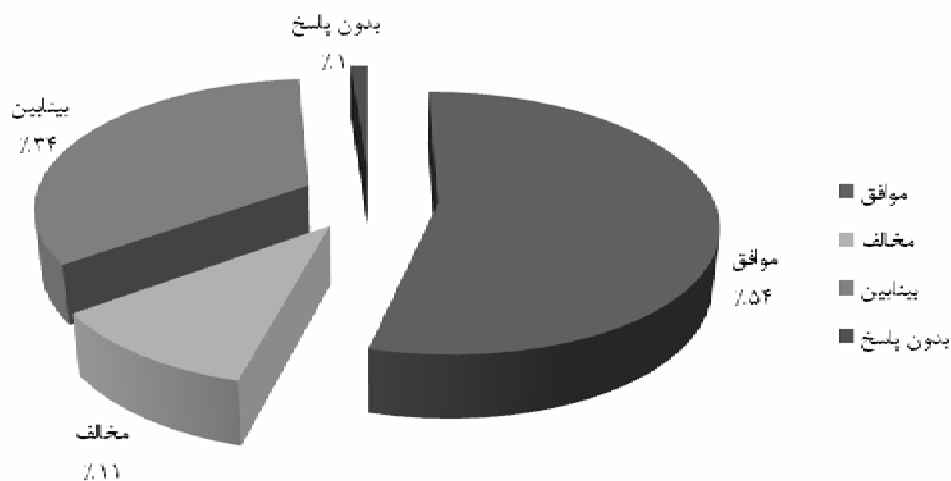
“از توانمندی‌های کافی برای دستیابی به اهدافم برخوردارم” از گویه‌های دیگر بُعد فردی است. نتایج به این شرح است که ۵۴ درصد موافق و کاملاً موافق و ۱۱ درصد مخالف و کاملاً مخالف این جمله هستند؛ ۳۴ درصد نیز نظر بینابین دارند.

مردان بیش از زنان با این گویه موافقت و کمتر از آنها با این گویه مخالفت نشان داده‌اند. بین سن و تحصیلات پاسخگویان و نظر آنها نسبت به گویه مذکور رابطه معنادار وجود ندارد. شاغلین بیشترین موافقت و افراد خانه‌دار کمترین موافقت را با گویه مذکور داشته‌اند، همچنین دانشجویان و سربازان کمترین مخالفت و افراد بیکار بیشترین مخالفت را با گویه مذکور ابراز کرده‌اند. افراد دارای وضعیت اقتصادی بالا در مقایسه با افراد دارای وضعیت اقتصادی پایین موافقت بیشتر و مخالفت کمتری با گویه بالا داشته‌اند. البته باید افزود که شدت همبستگی هر سه مورد معنادار نیز در حد بسیار ضعیف است به جز شدت همبستگی وضع اقتصادی که در حد ضعیف است.

جدول ۱۳ - ۵. از توانمندی‌های کافی برای دستیابی به اهدافم برخوردارم.

تعداد	کاملاً موافق	موافق	بینابین	مخالف	کاملاً مخالف	بدون پاسخ	جمع
۹۳۵	۲۳۵۹	۲۰۶۰	۵۳۰	۱۳۷	۷۲	۶۰۹۳	
۱۵/۳	۳۸/۷	۳۳/۸	۸/۷	۲/۲	۱/۲	۱۰۰	

نمودار ۵ - ۵. از توانمندی‌های کافی برای دستیابی به اهدافم برخوردارم.

جدول ۱۴ - ۵. نظر پاسخگویان درباره گویه "از توانمندی‌های کافی برای دستیابی به اهدافم برخوردارم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

میزان تحصیلات			سن			جنسیت		متغیر نگرش
کاردانی و بالاتر	دیپلم	زیردیپلم	۲۹ - ۲۵	۲۴ - ۲۰	۱۵ - ۱۹	زن	مرد	
۱۶/۲	۱۴/۹	۱۵/۴	۱۵/۷	۱۴/۵	۱۶/۸	۱۴/۱	۱۶/۸	کاملاً موافق
۴۰/۵	۳۷/۸	۳۹/۲	۳۸/۵	۴۰/۳	۳۸/۴	۳۷/۹	۴۰/۴	موافق
۳۳/۴	۳۶	۳۲/۸	۳۴/۲	۳۴/۴	۳۳/۹	۳۵/۹	۳۲/۶	بینابین
۷/۷	۹/۱	۱۰/۲	۹/۲	۸/۶	۸/۶	۹/۸	۸	مخالف
۲/۲	۲/۲	۲/۵	۲/۳	۲/۲	۲/۳	۲/۳	۲/۳	کاملاً مخالف
۱۳/۷۸۷			۵/۲۸۷			۱۸/۸۳۸		آماره
۰/۰۸۷			۰/۷۲۶			۰/۰۰۱		سطح معنی‌داری
-			-			۰/۰۵۶ = وی کرامرز		ضریب همبستگی

جدول ۱۵ - ۵. نظر پاسخگویان درباره گویه "از توانمندی‌های کافی برای دستیابی به اهدافم برخوردارم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت

اقتصادی

وضعیت اقتصادی	نوع فعالیت							متغیر نگرش	
	پایین	بالا	سرباز	خانه‌دار	شاغل	بیکار	دانشجو		دانش‌آموز
۱۳/۳	۱۷/۵	۱۶/۷	۱۰/۷	۱۸/۲	۱۳/۵	۱۵/۷	۱۷/۲	کاملاً موافق	
۳۶/۳	۴۱/۶	۴۱/۴	۳۷/۳	۴۱/۲	۳۶/۱	۴۰/۷	۳۸/۷	موافق	
۳۷/۳	۳۱/۵	۳۲/۸	۳۹	۳۰/۹	۳۵/۷	۳۴/۶	۳۳/۴	بینابین	
۱۰/۲	۷/۶	۵/۷	۱۰/۴	۷/۸	۱۱/۸	۶/۹	۸/۷	مخالف	
۲/۸	۱/۸	۳/۴	۲/۷	۱/۸	۲/۹	۲/۲	۱/۹	کاملاً مخالف	
۶۰/۴۱۸		۶۵/۶۶۵							آماره
۰/۰۰۰		۰/۰۰۰							سطح معنی‌داری
۰/۱۰۱ = وی کرامرز		۰/۰۵۳ = وی کرامرز							ضریب همبستگی

۵-۱. فرانگاه بعد فردی

برای سنجش بُعد هویت فردی پاسخگویان از ۵ گویه پنج‌گزینه‌ای استفاده شده است که از ترکیب آنها متغیر جدیدی به دست آمد و سپس رابطه آن با متغیرهای جنسیت، سن، تحصیلات، شغل و وضع اقتصادی مورد آزمون قرار گرفت. آزمون‌های مورد استفاده و نتایج این آزمون‌ها به شرح زیر است.

برای آزمون رابطه بین جنسیت و شاخص هویت فردی از آزمون T استفاده شده است که نتایج آن را در جدول ۱۶-۵ می‌توان مشاهده کرد. همانگونه که جدول مذکور نشان می‌دهد تفاوت میانگین شاخص هویت فردی در بین گروه‌های جنسی معنادار است. به عبارت دیگر میانگین شاخص هویت فردی دو جنس تفاوت معناداری نسبت به هم دارند و با مقایسه میانگین‌ها درمی‌یابیم که میانگین شاخص هویت فردی مردان بیشتر از زنان است و مردان هویت فردی قوی‌تری نسبت به زنان دارند.

جدول ۱۶-۵. مقایسه میانگین هویت فردی برحسب جنسیت پاسخگویان

جنسیت	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون t	سطح معنی‌داری
مرد	۳۰۴۳	۱۸/۱۳۰	۲/۹۲۴	۲/۶۹۵	۰/۰۰۷
زن	۲۷۷۴	۱۷/۹۲۳	۲/۹۴۶		

مقدار آزمون F و سطح معناداری به‌دست‌آمده از سنجش رابطه بین سن و شاخص هویت فردی نشان می‌دهد که تفاوت معناداری بین میانگین‌های گروه‌های سنی مختلف وجود ندارد.

جدول ۱۷-۵. مقایسه میانگین هویت فردی برحسب سن پاسخگویان

سن	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون F	سطح معنی‌داری
۱۵ تا ۱۹ سالگی	۱۶۰۵	۱۷/۹۶۶	۳/۰۴۷	۱/۴۷۹	۰/۲۲۸
۲۰ تا ۲۴ سالگی	۲۲۹۹	۱۸/۰۱۰	۲/۹۳۸		
۲۵ تا ۲۹ سالگی	۱۹۳۴	۱۸/۱۲۷	۲/۸۴۱		

مقدار F و سطح معناداری به‌دست‌آمده از سنجش رابطه بین تحصیلات و شاخص هویت فردی نشان می‌دهد که رابطه بین تحصیلات و شاخص هویت فردی معنادار نیست.

جدول ۱۸-۵. مقایسه میانگین هویت فردی برحسب تحصیلات پاسخگویان

تحصیلات	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون F	سطح معنی‌داری
زیردیپلم	۱۴۵۶	۱۷/۹۶۱	۲/۹۹۹	۲/۲۲۱	۰/۱۰۹
دیپلم	۲۰۸۹	۱۷/۹۷۶	۲/۹۶۹		

دانشگاهی	۲۳۰۰	۱۸/۱۳۵	۲/۸۷۱
----------	------	--------	-------

با توجه به نتایج جدول ۱۹-۵، نتایج آزمون مقایسه میانگین بین شغل پاسخگویان با شاخص هویت فردی، می‌توان نتیجه گرفت که هویت فردی افراد شاغل بیش از سایر گروه‌های شغلی شکل گرفته است. دانشجویان در رده دوم قرار دارند. همچنین ضعیف‌ترین میزان هویت فردی متعلق به افراد بیکار است. این نتایج نشان می‌دهد که شغل تأثیر زیادی در شکل‌گیری هویت فردی افراد دارد.

جدول ۱۹ - ۵. مقایسه میانگین هویت فردی برحسب نوع فعالیت پاسخگویان

نوع فعالیت	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون F	سطح معنی‌داری
دانش آموز	۱۱۱۶	۱۸/۰۶۵	۳/۰۵۰	۸/۳۶۵	۰/۰۰۰
دانشجو	۱۳۹۰	۱۸/۱۱۴	۲/۸۸۳		
بیکار	۱۰۸۶	۱۷/۶۰۵	۲/۹۳۸		
شاغل	۱۲۶۵	۱۸/۳۷۲	۲/۸۴۸		
خانه‌دار	۷۰۲	۱۸/۰۰۶	۲/۸۳۲		
سرباز	۱۷۱	۱۷/۹۲۹	۳/۰۵۲		

نتایج آزمون مقایسه میانگین بین وضع اقتصادی و هویت دینی که در جدول ۲۰-۵ ارائه شده است، نشان می‌دهد که هویت فردی گروه‌های با وضع اقتصادی بالا قوی‌تر از هویت فردی افراد با وضع اقتصادی پایین است.

جدول ۲۰ - ۵. مقایسه میانگین هویت فردی برحسب وضع اقتصادی پاسخگویان

وضع اقتصادی	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون t	سطح معنی‌داری
بالا	۳۱۱۱	۱۸/۳۵۴	۲/۹۰۶	۸/۶۰۱	۰/۰۰۰
پایین	۲۶۶۶	۱۷/۶۹۱	۲/۹۳۷		

فصل ششم: هویت شغلی

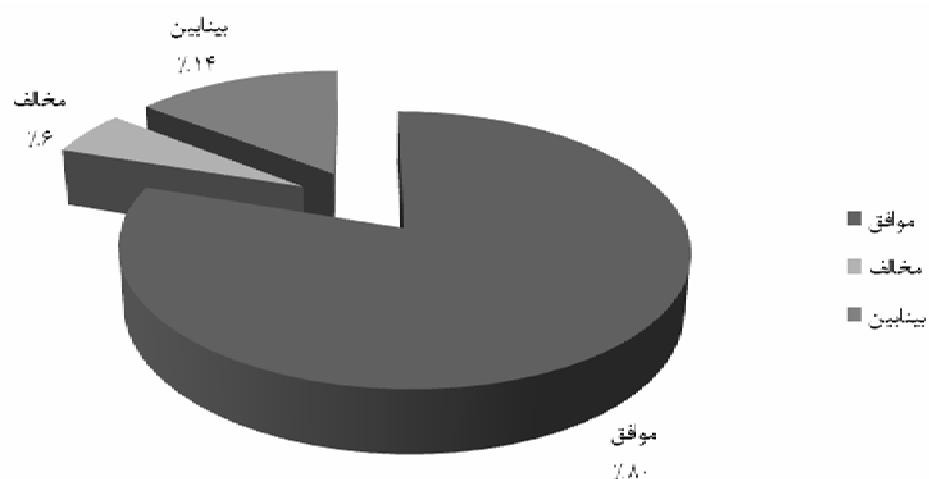
اولین سؤال بُعد شغلی ارزیابی نظر پاسخگویان نسبت به این گویه بود که “اگر کسی به شغل من بی‌احترامی کند، انگار به خود من بی‌حرمتی کرده است.” نتایج به‌دست‌آمده نشان می‌دهد که ۸۰ درصد موافق و کاملاً موافق و ۶ درصد مخالف و کاملاً مخالف این جمله هستند؛ ۱۴ درصد نیز نظر بینابین دارند.

بین جنسیت و نظر افراد نسبت به این گویه رابطه معنادار وجود ندارد. با افزایش سن میزان موافقت با این گویه کاهش و میزان مخالفت با آن افزایش می‌یابد. رابطه بین تحصیلات و نظر افراد نسبت به این گویه نیز همانند رابطه جنسیت با آن معنادار نیست. در بین گروه‌های نوع فعالیت، دانش‌آموزان بیشترین موافقت و کمترین مخالفت را با این گویه داشته‌اند؛ همچنین کمترین موافقت با گویه مذکور متعلق به افراد دانشجو و بیشترین مخالفت با آن مربوط به سربازان است. افراد دارای وضعیت اقتصادی بالا موافقت بیشتر و مخالفت کمتری با گویه مذکور داشته‌اند. البته باید افزود که شدت همبستگی هر سه مورد معنادار نیز در حد بسیار ضعیف است.

جدول ۱-۶. اگر کسی به شغل من بی‌احترامی کند انگار به خود من بی‌حرمتی کرده است.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	تعداد
۶۰۹۳	۲۸	۵۸	۲۷۸	۸۷۱	۲۶۵۰	۲۲۰۸	
۱۰۰	۰/۵	۱	۴/۶	۱۴/۳	۴۳/۵	۳۶/۲	درصد

نمودار ۱-۶. اگر کسی به شغل من بی‌احترامی کند انگار به خود من بی‌حرمتی کرده است.

جدول ۲ - ۶. نظر پاسخگویان درباره گویه "اگر کسی به شغل من بی‌احترامی کند انگار به خود من بی‌حرمتی کرده است." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

میزان تحصیلات			سن			جنسیت		متغیر نگرش
کاردانی و بالاتر	دیپلم	زیردیپلم	۲۹ - ۲۵	۲۴ - ۲۰	۱۵ - ۱۹	زن	مرد	
۳۴/۱	۳۷/۹	۳۷/۸	۳۵/۸	۳۴	۴۰/۱	۳۴/۶	۳۷/۸	کاملاً موافق
۴۴/۳	۴۳/۹	۴۲/۸	۴۳/۶	۴۶/۱	۴۰/۹	۴۵/۳	۴۲/۳	موافق
۱۵/۷	۱۲/۹	۱۴/۱	۱۴/۸	۱۳/۹	۱۴/۵	۱۴/۸	۱۴	بینابین
۵	۴/۴	۴/۳	۴/۷	۵/۳	۳/۳	۴/۵	۴/۷	مخالف
۰/۹	۱	۱/۱	۱/۲	۰/۶	۱/۲	۰/۸	۱/۱	کاملاً مخالف
۱۴/۲۲۴			۲۹/۷۳۷			۹/۰۱۶		آماره
۰/۰۷۶			۰/۰۰۰			۰/۰۶۱		سطح معنی‌داری
-			۰/۰۲۷ = کندال تاو سی			-		ضریب همبستگی

جدول ۳ - ۶. نظر پاسخگویان درباره گویه "اگر کسی به شغل من بی‌احترامی کند انگار به خود من بی‌حرمتی کرده است." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

وضعیت اقتصادی		نوع فعالیت						متغیر نگرش
پایین	بالا	سرباز	خانه‌دار	شاغل	بیکار	دانشجو	دانش‌آموز	
۳۴/۴	۳۸/۴	۴۲	۲۹/۶	۳۷/۹	۳۵/۹	۳۴/۶	۴۰/۸	کاملاً موافق
۴۵/۶	۴۱/۸	۳۷/۴	۴۹	۴۲/۴	۴۴/۳	۴۵/۴	۴۰/۲	موافق
۱۴/۱	۱۴/۵	۱۳/۸	۱۵/۵	۱۴/۱	۱۳/۸	۱۴/۳	۱۴/۸	بینابین
۵/۱	۴/۲	۵/۷	۴/۶	۴/۵	۵/۱	۵	۳/۱	مخالف
۰/۸	۱/۱	۱/۱	۱/۴	۱/۱	۰/۹	۰/۶	۱/۱	کاملاً مخالف
۱۵/۵۰۶		۴۳/۱۶۰						آماره
۰/۰۰۴		۰/۰۰۲						سطح معنی‌داری
۰/۰۵۱ = وی کرامرز		۰/۰۴۳ = وی کرامرز						ضریب همبستگی

گویه دوم "با بررسی‌هایی که کردم اکنون می‌دانم چه شغلی برایم مناسب است و برای رسیدن به آن برنامه‌ریزی کردم." می‌باشد که ۵۵ درصد با آن موافق و کاملاً موافق و ۱۱ درصد با آن مخالف و کاملاً مخالف بوده‌اند؛ ۳۳ درصد نیز نظر بینابین داشته‌اند.

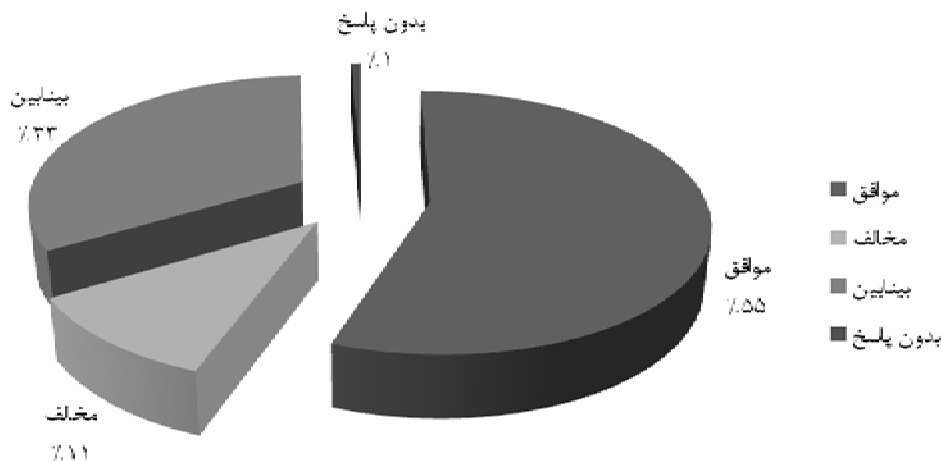
مردان در مقایسه با زنان موافقت بیشتر و مخالفت کمتری نسبت به این گویه داشته‌اند. در بین گروه‌های سنی افراد ۱۵ تا ۱۹ ساله بیشترین موافقت و کمترین مخالفت را نسبت به این گویه نشان داده‌اند. در بین گروه‌های تحصیلی افراد زیر دیپلم کمترین موافقت را نسبت به گویه مذکور داشته‌اند اما میزان موافقت افراد دارای تحصیلات دیپلم و دانشگاهی یکسان است؛ به لحاظ مخالفت نیز بیشترین مخالفت مربوط به افراد دارای تحصیلات زیر دیپلم و کمترین میزان مخالفت مربوط به افراد دارای تحصیلات دیپلم است. بیشترین موافقت با گویه بالا متعلق به

دانش‌آموزان و افراد شاغل است. افراد خانه‌دار برعکس، کمترین موافقت و بیشترین مخالفت را با گویه بالا داشته‌اند. افراد با وضع اقتصادی بالا بیشتر از افراد با وضع اقتصادی پایین با عبارت مذکور موافقت و کمتر از آنها با آن مخالفت دارند. البته باید افزود که شدت همبستگی همه موارد نیز در حد بسیار ضعیف است.

جدول ۴-۶. با بررسی‌هایی که کرده‌ام اکنون می‌دانم چه شغلی برایم مناسب است و برای رسیدن به آن برنامه‌ریزی کرده‌ام.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۴۱	۱۴۶	۵۰۹	۲۰۱۲	۲۱۹۷	۱۱۸۸	تعداد
۱۰۰	۰/۷	۲/۴	۸/۴	۳۳	۳۶/۱	۱۹/۵	درصد

نمودار ۲-۶. با بررسی‌هایی که کرده‌ام اکنون می‌دانم چه شغلی برایم مناسب است و برای رسیدن به آن برنامه‌ریزی کرده‌ام.

جدول ۵-۶. نظر پاسخگویان درباره گویه "با بررسی‌هایی که کرده‌ام اکنون چه شغلی برایم مناسب است و برای رسیدن به آن برنامه‌ریزی کرده‌ام."

بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۹-۱۵	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	زیردیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۲۰/۵	۱۸/۵	۲۵/۳	۱۷/۳	۱۷/۷	۲۱/۲	۲۰/۷	۱۷/۶
موافق	۳۷/۷	۳۴/۷	۳۳/۳	۳۶/۴	۳۸/۷	۳۳/۸	۳۵/۴	۳۸/۶
بینابین	۳۱/۳	۳۵/۵	۳۲/۵	۳۵	۳۱/۷	۳۳/۸	۳۳/۳	۳۳/۱
مخالف	۷/۹	۹/۱	۶/۶	۹/۱	۹/۲	۸/۵	۷/۹	۸/۸
کاملاً مخالف	۲/۶	۲/۳	۲/۳	۲/۲	۲/۸	۲/۷	۲/۷	۲
آماره	۱۷/۷۲۰		۵۸/۶۱۸			۱۸/۹۸۹		
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۱		۰/۰۰۰			۰/۰۱۵		
ضریب همبستگی	۰/۰۵۴ = وی کرامرز		۰/۰۴۱ = کندال تاو سی			۰/۰۰۸ = کندال تاو سی		

جدول ۶-۶. نظر پاسخگویان درباره گویه "با بررسی‌هایی که کرده‌ام اکنون می‌دانم چه شغلی برایم مناسب است و برای رسیدن به آن برنامه‌ریزی کرده‌ام." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

وضعیت اقتصادی		نوع فعالیت						متغیر
پایین	بالا	سرباز	خانه‌دار	شاغل	بیکار	دانشجو	دانش‌آموز	نگرش
۱۶/۸	۲۲	۲۳/۶	۱۴/۴	۱۹/۸	۱۴/۳	۲۰/۴	۲۶/۵	کاملاً موافق
۳۴/۶	۳۸/۱	۳۳/۹	۳۴/۸	۳۹/۹	۳۶/۸	۳۵/۴	۳۳/۶	موافق
۳۵/۷	۳۱/۱	۳۲/۲	۳۵/۲	۲۹/۳	۳۷/۲	۳۵/۲	۳۱/۳	بینابین
۱۰/۱	۶/۸	۶/۹	۱۱/۷	۹/۲	۸/۹	۷/۲	۶/۴	مخالف
۲/۸	۲/۱	۳/۴	۴	۱/۸	۲/۸	۱/۹	۲/۲	کاملاً مخالف
۵۷/۱۵۱		۱/۱۰۸						آماره
۰/۰۰۰		۰/۰۰۰						سطح معنی‌داری
۰/۰۹۸ = وی کرامرز		۰/۰۶۹ = وی کرامرز						ضریب همبستگی

گویه آخر در این زمینه این است که "امکانات و حقوق و درآمد شغلی آن‌قدر خوب نیست که انسان با دلسوزی و جدیت به کار خود بچسبد." ۳۹ درصد با این گویه موافق و کاملاً موافق بوده‌اند که درصد بالایی است. همچنین ۲۸ درصد مخالف و کاملاً مخالف‌اند؛ ۳۲ درصد نیز نظر بینابین دارند.

مردان بیش از زنان موافق و کمتر از آنها مخالف این گویه هستند. رابطه بین سن و عبارت فوق معنادار نیست. با افزایش تحصیلات میزان موافقت با عبارت مذکور به طور یکنواخت کاهش می‌یابد اما میزان مخالفت روند ثابتی ندارد و کمترین مخالفت مربوط به تحصیلات زیر دیپلم و بیشترین مخالفت مربوط به تحصیلات دیپلم است. سربازان بیشترین موافقت و کمترین مخالفت را با گویه بالا داشته‌اند؛ همچنین کمترین موافقت مربوط به افراد خانه‌دار و بیشترین مخالفت مربوط به دانشجویان است. افراد با وضع اقتصادی پایین بیشتر از افراد با وضع اقتصادی بالا با عبارت مذکور موافقت و کمتر از آنها مخالفت نشان داده‌اند. البته باید افزود که شدت همبستگی همه موارد معنادار نیز در حد بسیار ضعیف است، به جز مورد جنسیت که شدت همبستگی در حد ضعیف است.

جدول ۷-۶. امکانات و حقوق و درآمد شغلی آن‌قدر خوب نیست که انسان با دلسوزی و جدیت به کار خود بچسبد.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۵۳	۴۴۳	۱۲۸۶	۱۹۳۴	۱۴۹۲	۸۸۵	تعداد
۱۰۰	۰/۹	۷/۳	۲۱/۱	۳۱/۷	۲۴/۵	۱۴/۵	درصد

نمودار ۳ - ۶. امکانات و حقوق و درآمد شغلی آن‌قدر خوب نیست که انسان با دلسوزی و جدیت به کار خود بچسبد.

جدول ۸ - ۶. نظر پاسخگویان درباره گویه "امکانات و حقوق و درآمد شغلی آن‌قدر خوب نیست که آدم با دلسوزی و جدیت به کار خود بچسبد." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر / نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵ - ۱۹	۲۰ - ۲۴	۲۵ - ۲۹	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۱۶/۸	۱۲/۱	۱۵	۱۳/۵	۱۵/۶	۱۶/۴	۱۴/۵	۱۳/۶
موافق	۲۷/۱	۲۲/۲	۲۵/۱	۲۴/۳	۲۴/۹	۲۶/۴	۲۴/۱	۲۴/۳
بینابین	۳۰/۴	۳۳/۷	۳۲/۷	۳۲/۴	۳۰/۸	۳۲/۴	۳۱/۳	۳۲/۵
مخالف	۱۹	۲۳/۸	۱۹/۵	۲۲/۵	۲۱/۴	۱۸/۴	۲۲/۷	۲۱/۹
کاملاً مخالف	۶/۶	۸/۲	۷/۷	۷/۲	۷/۲	۶/۵	۷/۴	۷/۸
آماره	۶۳/۳۴۸		۹/۲۷۲			۱۸/۷۰۲		
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰		۰/۳۲۰			۰/۰۱۷		
ضریب همبستگی	۰/۱۰۳ = وی کرامرز		-			۰/۰۴۰ = کندال تاو سی		

جدول ۹ - ۶. نظر پاسخگویان درباره گویه "امکانات و حقوق و درآمد شغلی آن‌قدر خوب نیست که آدم با دلسوزی و جدیت به کار خود بچسبد." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر / نگرش	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا	
کاملاً موافق	۱۵/۴	۱۳/۵	۱۵	۱۵/۹	۱۱/۲	۱۸/۳	۱۳/۴	۱۶
موافق	۲۴/۲	۲۶	۲۳/۷	۲۴/۵	۲۵/۳	۲۲/۹	۲۴	۲۵/۵
بینابین	۳۳/۲	۳۰/۵	۳۳/۱	۳۰/۶	۳۳/۹	۴۱/۷	۳۲/۷	۳۱/۵
مخالف	۱۸/۹	۲۲/۶	۲۱/۸	۲۱/۲	۲۳/۵	۱۰/۳	۲۲	۲۰/۲
کاملاً مخالف	۸/۲	۷/۵	۶/۴	۷/۸	۶/۱	۶/۹	۷/۹	۶/۸
آماره	۴۲/۲۱۵							۱۳/۵۷۶

سطح معنی‌داری	۰/۰۰۳	۰/۰۰۹
ضریب همبستگی	۰/۰۴۲ = وی کرامرز	۰/۰۴۸ = وی کرامرز

۱-۶. فرانگاه بعد شغلی

برای سنجش بُعد هویت شغلی پاسخگویان از ۳ گویه پنج‌گزینه‌ای استفاده شده است که از ترکیب آن متغیر جدیدی به دست آمده و سپس رابطه آن با متغیرهای جنسیت، سن، تحصیلات، شغل و وضع اقتصادی مورد آزمون قرار گرفت. آزمون‌های مورد استفاده و نتایج آنها در ادامه شرح داده شده است.

برای آزمون رابطه بین جنسیت و شاخص هویت شغلی از آزمون T استفاده شده است که نتایج آن را در جدول ۱۰-۶ می‌توان مشاهده کرد. همانگونه که جدول مذکور نشان می‌دهد تفاوت میانگین شاخص هویت شغلی در بین گروه‌های جنسی معنادار است. به عبارت دیگر میانگین شاخص هویت شغلی دو جنس تفاوت معناداری نسبت به هم دارند و با مقایسه میانگین‌ها درمی‌یابیم که میانگین شاخص هویت شغلی زنان بیشتر از مردان است و زنان هویت شغلی قوی‌تری نسبت به مردان دارند.

جدول ۱۰-۶. مقایسه میانگین هویت شغلی برحسب جنسیت پاسخگویان

جنسیت	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون t	سطح معنی‌داری
مرد	۳۱۰۹	۱۰/۴۷۹	۱/۸۸۱	-۲/۴۲۲	۰/۰۱۵
زن	۲۸۲۸	۱۰/۵۹۷	۱/۸۴۵		

مقدار آزمون F و سطح معناداری به دست آمده از سنجش رابطه بین سن و شاخص هویت شغلی نشان می‌دهد که تفاوت معناداری بین میانگین‌های گروه‌های سنی مختلف وجود دارد. با مقایسه میانگین‌های گروه‌های سنی مختلف می‌توان دریافت که میانگین هویت شغلی گروه سنی ۱۵ تا ۱۹ سال بیش از دو گروه سنی دیگر است و گروه‌های سنی ۲۰ تا ۲۴ سال و ۲۵ تا ۲۹ سال به ترتیب در رده‌های بعدی قرار دارند. این امر نشان می‌دهد که رده سنی ۱۵ تا ۱۹ بیشترین هویت شغلی را داشته است و سپس با افزایش سن با کاهش هویت شغلی روبرو هستیم.

جدول ۱۱-۶. مقایسه میانگین هویت شغلی برحسب سن پاسخگویان

سن	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون F	سطح معنی‌داری
۱۵ تا ۱۹ سالگی	۱۶۳۳	۱۰/۶۷۶	۱/۸۹۶	۶/۳۶۵	۰/۰۰۲
۲۰ تا ۲۴ سالگی	۲۳۵۱	۱۰/۴۹۹	۱/۸۲۸		
۲۵ تا ۲۹ سالگی	۱۹۷۹	۱۰/۴۶۹	۱/۸۷۱		

مقدار F و سطح معناداری به دست آمده از سنجش رابطه بین تحصیلات و شاخص هویت شغلی نشان می‌دهد که رابطه بین تحصیلات و شاخص هویت شغلی معنادار نیست.

جدول ۱۲ - ۶. مقایسه میانگین هویت شغلی بر حسب تحصیلات پاسخگویان

تحصیلات	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون F	سطح معنی داری
زیردیپلم	۱۴۸۷	۱۰/۴۶۱	۱/۸۷۱	۲/۸۶۱	۰/۰۵۷
دیپلم	۲۱۲۵	۱۰/۶۰۸	۱/۸۷۴		
دانشگاهی	۲۳۵۶	۱۰/۵۲۳	۱/۸۴۳		

با توجه به نتایج جدول ۱۳-۶، نتایج آزمون مقایسه میانگین بین شغل پاسخگویان با شاخص هویت شغلی، می‌توان نتیجه گرفت که در گویه‌های هویت شغلی، دانش‌آموزان بالاترین میانگین را در بین گروه‌های گروه‌های فعالیت دارا هستند که عجیب به نظر می‌رسد. شاغلین در رده دوم قرار دارند. همچنین ضعیف‌ترین میزان هویت شغلی متعلق به افراد خانه‌دار است که طبیعی به نظر می‌رسد.

جدول ۱۳ - ۶. مقایسه میانگین هویت شغلی بر حسب نوع فعالیت پاسخگویان

نوع فعالیت	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون F	سطح معنی داری
محصل	۱۱۳۳	۱۰/۷۲۱	۱/۸۹۲	۵/۶۲۷	۰/۰۰۰
دانشجو	۱۴۰۹	۱۰/۵۷۸	۱/۸۰۰		
بیکار	۱۱۱۵	۱۰/۴۰۸	۱/۸۵۵		
شاغل	۱۳۰۱	۱۰/۵۸۱	۱/۸۹۰		
خانه‌دار	۷۱۹	۱۰/۳۲۱	۱/۸۵۸		
سرباز	۱۷۱	۱۰/۴۳۹	۱/۸۱۸		

نتایج آزمون مقایسه میانگین بین وضع اقتصادی و هویت شغلی که در جدول ۱۴-۶ ارائه شده است، نشان می‌دهد که بین میانگین هویت شغلی گروه‌های با وضع اقتصادی بالا و پایین تفاوت معناداری وجود دارد و هویت شغلی افراد دارای وضع اقتصادی بالا قوی‌تر از افراد دارای وضع اقتصادی پایین است.

جدول ۱۴ - ۶. مقایسه میانگین هویت شغلی بر حسب وضعیت اقتصادی پاسخگویان

وضع اقتصادی	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون t	سطح معنی داری
-------------	-------	---------	--------------	---------	---------------

۰/۰۰۰	۷/۰۲۹	۱/۸۴۶	۱۰/۷۰۲	۳۱۷۶	بالا
		۱/۸۶۵	۱۰/۳۶۲	۲۷۳۰	پایین

فصل هفتم: هویت جنسی

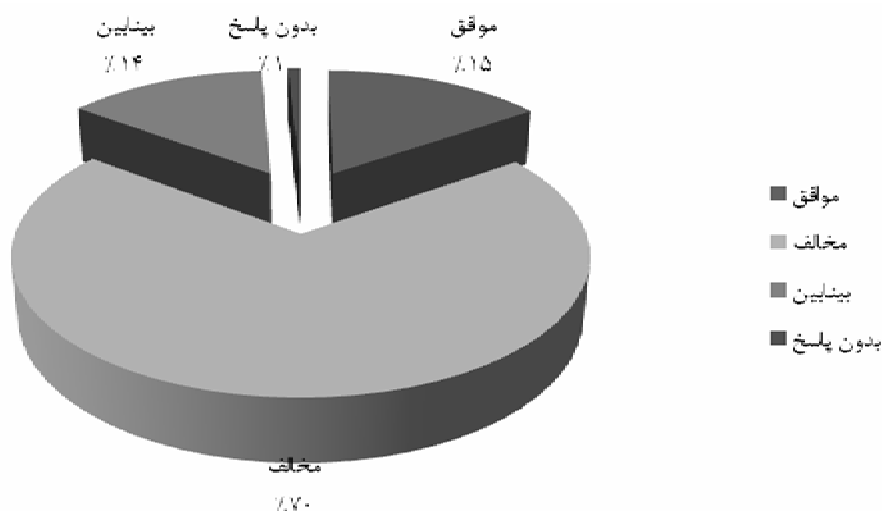
این بُعد فقط با یک پرسش ارزیابی شده است و آن ارزیابی نظر پاسخ‌گویان نسبت به این گویه است که “اغلب آرزو می‌کنم که ای‌کاش از جنس مخالف بودم.” جواب‌های به‌دست‌آمده نشان می‌دهد که ۱۵ درصد موافق و کاملاً موافق و ۷۰ درصد مخالف و کاملاً مخالف این گویه بوده‌اند و ۱۴ درصد نیز نظر بینابین داشته‌اند.

زنان بیش از مردان با این گویه موافق و کمتر از آنها با آن مخالف بوده‌اند و این نشان می‌دهد که زنان از هویت جنسی خود ناراضی‌تری بیشتری دارند و این شاید به خاطر محدودیت‌ها و فشارهایی است که بر زنان تحمیل می‌شود. با افزایش سن، موافقت با عبارت بالا کاهش و مخالفت با آن افزایش می‌یابد. به عبارتی دیگر هر چه سن افراد بالاتر می‌رود نسبت به جنسیت خود احساس رضایت بیشتری پیدا می‌کنند. با افزایش تحصیلات، میزان موافقت به طور یکنواخت کاهش می‌یابد اما میزان مخالفت روند ثابتی ندارد و کمترین مخالفت مربوط به دیپلمه‌ها و بیشترین مخالفت مربوط به افراد دارای تحصیلات دانشگاهی است. دانش‌آموزان بیشترین موافقت و سربازان و شاغلین کمترین موافقت را با گویه بالا داشته‌اند و از طرف دیگر افراد خانه‌دار کمترین مخالفت و شاغلین بیشترین مخالفت را با گویه بالا داشته‌اند. علت موافقت بیشتر دانش‌آموزان با این گویه شاید این باشد که هنوز هویت جنسی آنان کاملاً شکل نگرفته است. رابطه بین وضعیت اقتصادی و عبارت بالا معنادار نیست.

جدول ۱ - ۷. اغلب آرزو می‌کنم که ای‌کاش از جنس مخالف بودم.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۵۴	۲۴۷۵	۱۷۸۶	۸۴۵	۵۴۹	۳۸۴	تعداد
۱۰۰	۰/۹	۴۰/۶	۲۹/۳	۱۳/۹	۹	۶/۳	درصد

نمودار ۱ - ۷. اغلب آرزو می‌کنم که ای کاش از جنس مخالف بودم.

جدول ۲ - ۷. نظر پاسخگویان درباره گویه "اغلب آرزو می‌کنم که ای کاش از جنس مخالف بودم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۹-۱۵	۲۴-۲۰	۲۹-۲۵	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۴/۱	۸/۷	۸/۷	۶	۴/۸	۸/۲	۵/۷	۵/۷
موافق	۶/۹	۱۱/۴	۱۱/۳	۸/۷	۷/۵	۱۰/۳	۹/۱	۸/۳
بینابین	۱۰/۸	۱۷/۵	۱۴/۶	۱۵/۲	۱۲/۳	۱۲/۵	۱۴/۸	۱۴/۲
مخالف	۲۹/۷	۲۹/۶	۲۸/۸	۲۹/۴	۳۰/۶	۳۲/۷	۲۵/۳	۲۹
کاملاً مخالف	۴۸/۵	۳۲/۷	۳۶/۶	۴۰/۸	۴۴/۷	۳۶/۲	۴۲/۱	۴۲/۸
آماره	۲/۲۱۶		۵۸/۹۱۵			۳۵/۶۶۷		
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰		۰/۰۰۰			۰/۰۰۰		
ضریب همبستگی	۰/۱۹۳ = وی کرامرز		۰/۰۷۸ = کندال تاو سی			۰/۰۴۳ = کندال تاو سی		

جدول ۳ - ۷. نظر پاسخگویان درباره گویه "اغلب آرزو می‌کنم که ای کاش از جنس مخالف بودم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر نگرش	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا	
کاملاً موافق	۹/۲	۶/۵	۶/۶	۳/۵	۶	۵/۷	۶/۵	۶/۱
موافق	۱۱/۲	۹/۲	۹/۴	۶/۳	۱۰/۸	۴	۹/۳	۸/۶
بینابین	۱۲/۸	۱۴/۶	۱۴/۵	۱۱/۹	۱۶/۹	۱۳/۸	۱۴/۵	۱۳/۵
مخالف	۲۸/۷	۲۷/۲	۳۰/۱	۲۹/۷	۳۴/۴	۳۲/۲	۲۸/۶	۳۰/۸
کاملاً مخالف	۳۸	۴۲/۵	۳۹/۴	۴۸/۶	۳۱/۹	۴۴/۳	۴۱	۴۰/۹
آماره	۱/۱۳۶							۴/۵۶۲
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰							۰/۳۳۵
ضریب همبستگی	۰/۰۷۰ = وی کرامرز							-

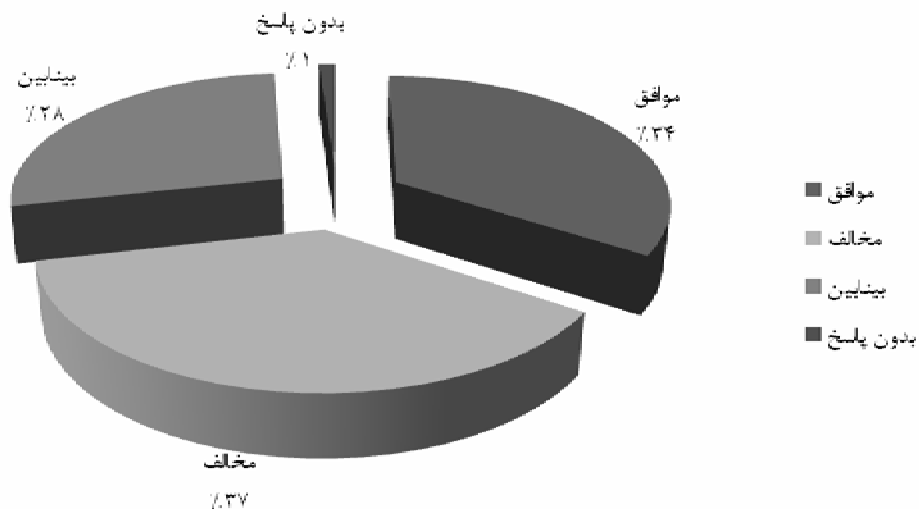
فصل هشتم: هویت سیاسی

بعد هویت سیاسی با سه پرسش مورد سنجش قرار گرفته است. اولین پرسش ارزیابی نظر پاسخگویان نسبت به این گویه است که “اعتقادات سیاسی من همان است که خانواده‌ام به من می‌گویند.” ۳۴ درصد موافق و کاملاً موافق و ۳۷ درصد مخالف و کاملاً مخالف این گویه بوده‌اند و ۲۸ درصد نیز نظر بینابین داشته‌اند. زنان بیش از مردان موافق این گویه و کمتر از آنها مخالف آن بوده‌اند و این نشان می‌دهد که خانواده تأثیر بیشتری بر جهت‌گیری سیاسی زنان می‌گذارد تا مردان. وضعیت سنی پاسخگویان نشان می‌دهد که با افزایش سن موافقت کاهش و مخالفت افزایش می‌یابد. به عبارت دیگر با افزایش سن استقلال در عقاید سیاسی افزایش می‌یابد. در مورد تحصیلات نیز همانند سن با افزایش تحصیلات میزان موافقت کاهش و میزان مخالفت افزایش می‌یابد. افراد خانه‌دار بیشترین موافقت و دانشجویان کمترین موافقت را با گویه بالا داشته‌اند که این نتیجه با نتایج مربوط به جنسیت و تحصیلات نیز همخوان است. اما کمترین مخالفت مربوط به افراد دانش‌آموزان و بیشترین مخالفت مربوط به شاغلین است. رابطه بین وضعیت اقتصادی و عبارت بالا معنادار نیست.

جدول ۱ - ۸. اعتقادات سیاسی من همان است که خانواده‌ام به من می‌گویند.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	تعداد
۶۰۹۳	۶۸	۶۶۱	۱۶۰۵	۱۶۷۱	۱۲۶۷	۸۲۱	
۱۰۰	۱/۱	۱۰/۸	۲۶/۳	۲۷/۴	۲۰/۸	۱۳/۵	

نمودار ۱ - ۸. اعتقادات سیاسی من همان است که خانواده‌ام به من می‌گویند.

جدول ۲ - ۸. نظر پاسخگویان دربارهٔ گویهٔ «اعتقادات سیاسی من همان است که خانواده‌ام به من می‌گویند.» برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر نگرش	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵ - ۱۹	۲۰ - ۲۴	۲۵ - ۲۹	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۱۳/۳	۱۴	۱۵	۱۳/۳	۱۲/۶	۱۷/۱	۱۳/۱	۱۱/۹
موافق	۲۰/۲	۲۱/۹	۲۳/۸	۲۰/۸	۱۸/۹	۲۶/۲	۲۰/۵	۱۸/۳
بینابین	۲۶/۵	۲۹/۱	۲۹/۲	۲۸/۴	۲۶	۲۸/۲	۲۸/۶	۲۶/۵
مخالف	۲۷/۲	۲۶/۱	۲۲/۲	۲۷	۳۰	۲۱/۲	۲۶/۹	۳۰
کاملاً مخالف	۱۲/۹	۸/۹	۹/۷	۱۰/۴	۱۲/۵	۷/۲	۱۰/۹	۱۳/۳
آماره	۲۷/۹۳۴		۴۶/۲۰۱			۱/۰۶۱		
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰		۰/۰۰۰			۰/۰۰۰		
ضریب همبستگی	۰/۰۶۸ = وی کرامرز		۰/۰۷۱ = کندال تاو سی			۰/۱۱۴ = کندال تاو سی		

جدول ۳ - ۸. نظر پاسخگویان دربارهٔ گویهٔ «اعتقادات سیاسی من همان است که خانواده‌ام به من می‌گویند.» برحسب نوع فعالیت و وضعیت

اقتصادی

متغیر نگرش	نوع فعالیت						وضعیت اقتصادی	
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز		بالا
کاملاً موافق	۱۵/۷	۱۲/۸	۱۲/۵	۱۳	۱۴/۹	۱۵/۸	۱۳/۷	۱۳/۵
موافق	۲۴/۲	۱۷/۸	۲۲/۴	۱۸/۶	۲۵/۳	۱۹/۹	۲۱/۶	۲۰/۳
بینابین	۲۹	۲۷/۷	۲۸/۶	۲۵/۷	۲۷/۱	۲۶/۹	۲۸	۲۷/۵
مخالف	۲۱/۳	۲۹/۱	۲۵/۵	۲۹/۷	۲۶	۲۹/۸	۲۵/۲	۲۸/۲
کاملاً مخالف	۹/۸	۱۲/۶	۱۱/۱	۱۳/۱	۶/۶	۷/۶	۱۱/۴	۱۰/۵
آماره	۷۹/۶۵۵						۷/۷۲۴	
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰						۰/۱۰۲	
ضریب همبستگی	۰/۰۵۸ = وی کرامرز						-	

پرسش دوم این بعد عبارت است از سنجش نظر پاسخگویان نسبت به این گویه که «بارها به عقاید سیاسی خود و دیگران فکر کردم و اکنون به‌خوبی می‌دانم که عقاید سیاسی من چیست.» با این گویه ۵۲ درصد موافق و کاملاً موافق و ۱۳ درصد مخالف و کاملاً مخالف هستند؛ ۳۴ درصد نیز نظر بینابین داشته‌اند.

مردان در مقایسه با زنان با گویه بالا موافقت بیشتر و مخالفت کمتری نشان داده‌اند. با افزایش سن افراد میزان موافقت پاسخگویان با این گویه افزایش و میزان مخالفت آنها با آن کاهش می‌یابد. با افزایش تحصیلات نیز همانند سن میزان موافقت با گویه بالا به طور یکنواخت افزایش و میزان مخالفت با آن به طور یکنواخت کاهش می‌یابد. در بین گروه‌های شغلی دانشجویان بیشترین موافقت و کمترین مخالفت را با گویه بالا داشته‌اند، از طرف دیگر کمترین موافقت مربوط به سربازان و بیشترین مخالفت مربوط به دانش‌آموزان است. پاسخ‌های داده شده از

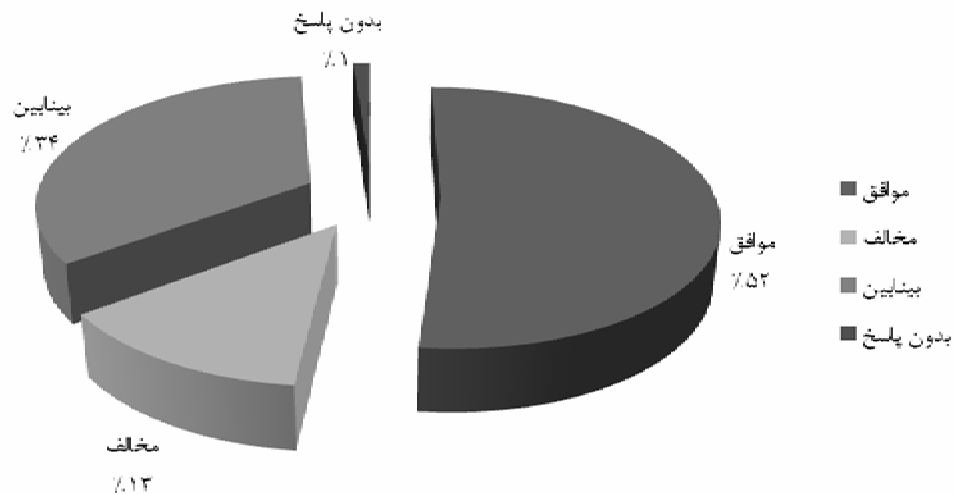
کتاب اول - فصل هشتم: هویت سیاسی

لحاظ وضع اقتصادی نشان می‌دهد که افراد با وضع اقتصادی بالا موافقت بیشتری با عبارت فوق دارند اما همین گروه مخالفت‌شان نیز بیشتر از افراد دارای وضع اقتصادی پایین است.

جدول ۴ - ۸. بارها به عقاید سیاسی خود و دیگران فکر کرده‌ام و اکنون به‌خوبی می‌دانم عقاید سیاسی من چیست.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	تعداد
۶۰۹۳	۷۱	۲۱۴	۵۸۱	۲۰۶۸	۲۰۷۴	۱۰۶۷	
۱۰۰	۱/۲	۳/۵	۹/۵	۳۴/۲	۳۴	۱۷/۵	درصد

نمودار ۲ - ۸. بارها به عقاید سیاسی خود و دیگران فکر کرده‌ام و اکنون به‌خوبی می‌دانم عقاید سیاسی من چیست.

جدول ۵ - ۸. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "بارها به عقاید سیاسی خود و دیگران فکر کرده‌ام و اکنون به‌خوبی می‌دانم عقاید سیاسی من چیست."

برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵ - ۱۹	۲۰ - ۲۴	۲۵ - ۲۹	زیردیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
نگرش								
کاملاً موافق	۱۹/۳	۱۵/۹	۱۸/۶	۱۶/۸	۱۷/۹	۱۷/۵	۱۷/۳	۱۸/۱
موافق	۳۴/۵	۳۴/۵	۳۱/۸	۳۴/۹	۳۶/۳	۳۱/۸	۳۳/۶	۳۶/۹
بینابین	۳۳/۴	۳۶/۲	۳۳/۹	۳۶	۳۳/۷	۳۵/۳	۳۵/۴	۳۳/۶
مخالف	۹/۱	۱۰/۱	۱۰/۹	۹	۹/۴	۱۰/۸	۱۰	۸/۶
کاملاً مخالف	۳/۷	۳/۳	۴/۸	۳/۴	۲/۷	۴/۶	۳/۷	۲/۸
آماره	۱۵/۹۲۴		۲۴/۵۸۰			۲۲/۵۱۹		
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۳		۰/۰۰۲			۰/۰۰۴		
ضریب همبستگی	= ۰/۰۵۲ وی کرامرز		= -۰/۰۲۶ کندال تاو سی			= -۰/۰۴۲ کندال تاو سی		

جدول ۶ - ۸. نظر پاسخگویان دربارهٔ گویهٔ «بارها به عقاید سیاسی خود و دیگران فکر کرده‌ام و اکنون به‌خوبی می‌دانم عقاید سیاسی من چیست.»

برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

وضعیت اقتصادی		نوع فعالیت						متغیر
پایین	بالا	سرباز	خانه‌دار	شاغل	بیکار	دانشجو	دانش‌آموز	نگرش
۱۶/۶	۱۸/۸	۱۲/۷	۱۳/۵	۱۸/۳	۱۶/۹	۱۹/۳	۱۹/۱	کاملاً موافق
۳۳/۸	۳۵	۳۵/۳	۳۸/۱	۳۵/۳	۳۳/۲	۳۴/۷	۳۱/۹	موافق
۳۶/۵	۳۲/۹	۳۹/۹	۳۵/۶	۳۴/۵	۳۵/۸	۳۴/۶	۳۳/۳	بینابین
۹/۶	۹/۶	۸/۷	۹	۹/۱	۱۰/۲	۸	۱۱/۵	مخالف
۳/۵	۳/۷	۳/۵	۳/۸	۲/۸	۳/۹	۳/۴	۴/۲	کاملاً مخالف
۱۰/۱۶۱		۳۴/۹۴۹						آماره
۰/۰۳۸		۰/۰۲۰						سطح معنی‌داری
۰/۰۴۱ = وی کرامرز		۰/۰۳۹ = وی کرامرز						ضریب همبستگی

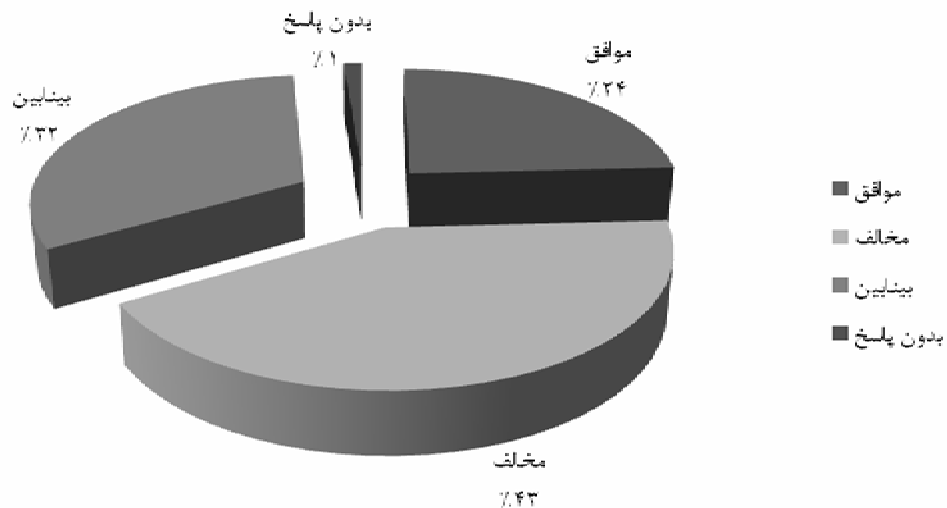
آخرین گویه که نظر پاسخگویان در این بعد عبارت نسبت به آن مورد سنجش قرار گرفته این است که «به سیاست و اعتقادات سیاسی اهمیتی نمی‌دهم.» پاسخ‌های ارائه شده نشان می‌دهد که ۲۴ درصد با این گویه موافق و کاملاً موافق و ۴۳ درصد با آن مخالف و کاملاً مخالف هستند؛ ۳۲ درصد نیز نظر بینابین دارند.

مردان در مقایسه با زنان هم موافقت بیشتر و مخالفت بیشتری نسبت به این گویه نشان داده‌اند و این نشان می‌دهد که مردان از لحاظ اهمیت دادن به سیاست دوقطبی‌تر از زنان هستند. با افزایش سن و با افزایش تحصیلات میزان موافقت با این گویه به طور یکنواخت کاهش و میزان مخالفت با آن به طور یکنواخت افزایش می‌یابد. دانش‌آموزان بیشترین موافقت و سربازان کمترین موافقت را با گویه بالا نشان داده‌اند. همچنین بیشترین مخالفت با گویه بالا مربوط به سربازان و کمترین مخالفت با آن مربوط به افراد خانه‌دار است که عجیب به نظر می‌رسد. رابطهٔ بین وضعیت اقتصادی و عبارت بالا معنادار نیست.

جدول ۷ - ۸. به سیاست و مسائل سیاسی اهمیتی نمی‌دهم.

جمع	بدون پاسخ	کاملاً مخالف	مخالف	بینابین	موافق	کاملاً موافق	
۶۰۹۳	۷۷	۸۰۹	۱۷۶۹	۱۹۶۵	۹۲۴	۵۴۹	تعداد
۱۰۰	۱/۳	۱۳/۳	۲۹	۳۲/۳	۱۵/۲	۹	درصد

نمودار ۳ - ۸. به سیاست و مسائل سیاسی اهمیتی نمی‌دهم.

جدول ۸ - ۸. نظر پاسخگویان درباره گویه "به سیاست و مسائل سیاسی اهمیتی نمی‌دهم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیر	جنسیت		سن			میزان تحصیلات		
	مرد	زن	۱۵ - ۱۹	۲۰ - ۲۴	۲۵ - ۲۹	زیر دیپلم	دیپلم	کاردانی و بالاتر
کاملاً موافق	۹/۸	۸/۳	۱۲/۲	۷/۵	۸/۶	۱۲	۸/۴	۷/۹
موافق	۱۵/۷	۱۴/۹	۱۶/۷	۱۵/۷	۱۳/۹	۱۷/۹	۱۵/۱	۱۴
بینابین	۳۱/۵	۳۴/۲	۳۱	۳۴/۱	۳۲/۵	۳۳	۳۳/۲	۳۲/۳
مخالف	۲۸/۶	۳۰/۱	۲۷/۹	۲۹/۷	۳۰/۲	۲۶/۴	۲۹/۲	۳۱/۶
کاملاً مخالف	۱۴/۳	۱۲/۶	۱۲/۳	۱۳/۱	۱۴/۷	۱۰/۸	۱۴/۲	۱۴/۳
آماره	۱۲/۱۶۷		۳۷/۴۹۱			۴۶/۰۵۷		
سطح معنی داری	۰/۰۱۶		۰/۰۰۰			۰/۰۰۰		
ضریب همبستگی	۰/۰۴۵ = وی کرامرز		۰/۰۴۹ = کندال تاو سی			۰/۰۷۰ = کندال تاو سی		

جدول ۹ - ۸. نظر پاسخگویان درباره گویه "به سیاست و مسائل سیاسی اهمیتی نمی‌دهم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

متغیر	نوع فعالیت							وضعیت اقتصادی
	دانش آموز	دانشجو	بیکار	شاغل	خانه‌دار	سرباز	بالا	
کاملاً موافق	۱۲/۴	۸/۳	۷/۵	۸/۳	۸/۷	۹/۹	۹/۵	۸/۷
موافق	۱۷	۱۳/۹	۱۵/۳	۱۵/۲	۱۶/۹	۱۱/۶	۱۵/۱	۱۵/۶
بینابین	۳۰/۳	۳۲/۸	۳۳/۸	۳۲/۷	۳۵	۳۲	۳۲/۷	۳۲/۷
مخالف	۲۷/۳	۳۱/۴	۲۹/۵	۲۹/۴	۲۸/۴	۳۰/۸	۲۹/۳	۲۹/۶
کاملاً مخالف	۱۳	۱۳/۶	۱۴	۱۴/۳	۱۱	۱۵/۷	۱۳/۴	۱۳/۳
آماره	۳۸/۰۶۹							۱/۱۴۹
سطح معنی داری	۰/۰۰۹							۰/۸۸۶
ضریب همبستگی	۰/۰۴۰ = وی کرامرز							-

۸-۱. فرانگاہ بُعد سیاسی

برای سنجش بُعد هویت سیاسی پاسخگویان از ۳ گویه پنج‌گزینه‌ای استفاده شده است که از ترکیب آن متغیر جدیدی به دست آمده و سپس رابطه آن با متغیرهای جنسیت، سن، تحصیلات، شغل و وضع اقتصادی مورد آزمون قرار گرفت. آزمون‌های مورد استفاده و نتایج این آزمون‌ها در ادامه شرح داده شده است.

برای آزمون رابطه بین جنسیت و شاخص هویت سیاسی از آزمون T استفاده شده است که نتایج آن را در جدول ۸-۱۰ می‌توان مشاهده کرد. البته به دلیل ناهمگن بودن واریانس‌ها نتایج مربوط به آماره گزارش شده است. همانگونه که جدول مذکور نشان می‌دهد تفاوت میانگین شاخص هویت سیاسی در بین گروه‌های جنسی معنادار است. به عبارت دیگر میانگین شاخص هویت سیاسی دو جنس تفاوت معناداری نسبت به هم دارند و با مقایسه میانگین‌ها درمی‌یابیم که میانگین شاخص هویت سیاسی مردان بیشتر از زنان است و مردان هویت سیاسی مستحکم‌تری نسبت به زنان دارند.

جدول ۱۰ - ۸. مقایسه میانگین هویت سیاسی بر حسب جنسیت پاسخگویان

جنسیت	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون	سطح معنی‌داری
مرد	۳۰۷۶	۹/۸۵۷	۲/۲۲۶	۲/۹۱۲	۰/۰۰۴
زن	۲۷۷۰	۹/۶۹۴	۲/۰۵۵		

مقدار آزمون F و سطح معناداری به دست آمده از سنجش رابطه بین سن و شاخص هویت سیاسی نشان می‌دهد که تفاوت معناداری بین میانگین‌های گروه‌های سنی مختلف وجود دارد. با مقایسه میانگین‌های گروه‌های سنی مختلف می‌توان دریافت که میانگین هویت سیاسی با افزایش سن به طور یکنواخت افزایش می‌یابد. به عبارت دیگر با افزایش سن افراد هویت سیاسی مستحکم‌تری پیدا می‌کنند.

جدول ۱۱ - ۸. مقایسه میانگین هویت سیاسی بر حسب سن پاسخگویان

گروه سنی	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون F	سطح معنی‌داری
۱۵ تا ۱۹ سال	۱۶۱۱	۹/۴۹۲	۰/۰۵۴	۲۳/۲۰۵	۰/۰۰۰
۲۰ تا ۲۴ سال	۲۳۰۹	۹/۷۹۸	۰/۰۴۴		
۲۵ تا ۲۹ سال	۱۹۵۰	۹/۹۸۱	۰/۰۴۹		

مقدار F و سطح معناداری به دست آمده از سنجش رابطه بین تحصیلات و شاخص هویت سیاسی نشان می‌دهد که رابطه بین تحصیلات و شاخص هویت سیاسی معنادار است و با مقایسه میانگین‌ها درمی‌یابیم که با افزایش تحصیلات، استحکام هویت سیاسی پاسخگویان به طور معناداری افزایش می‌یابد.

جدول ۱۲ - ۸. مقایسه میانگین هویت سیاسی بر حسب تحصیلات پاسخگویان

تحصیلات	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون F	سطح معنی داری
زیردیپلم	۱۴۵۵	۹/۳۰۷	۲/۰۷۶	۵۵/۴۲۸	۰/۰۰۰
دیپلم	۲۰۹۴	۹/۷۸۸	۲/۰۹۹		
دانشگاهی	۲۳۲۷	۱۰/۰۵۴	۲/۱۷۵		

با توجه به نتایج جدول ۱۳-۸، نتایج آزمون مقایسه میانگین بین شغل پاسخگویان با شاخص هویت سیاسی، می‌توان نتیجه گرفت که دانشجویان قوی‌ترین هویت سیاسی را دارند و شاغلین در رده دوم قرار می‌گیرند. همچنین ضعیف‌ترین هویت سیاسی مربوط به دانش‌آموزان است که عادی به نظر می‌رسد.

جدول ۱۳ - ۸. مقایسه میانگین هویت سیاسی بر حسب نوع فعالیت پاسخگویان

نوع فعالیت	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون F	سطح معنی داری
دانش آموز	۱۱۱۹	۹/۴۷۶	۲/۱۵۱	۱۱/۵۵۱	۰/۰۰۰
دانشجو	۱۳۹۶	۹/۹۹۴	۲/۱۷۷		
بیکار	۱۰۸۹	۹/۷۹۱	۲/۱۴۴		
شاغل	۱۲۸۰	۹/۹۵۶	۲/۱۵۹		
خانه‌دار	۷۰۵	۹/۴۹۸	۱/۹۴۵		
سرباز	۱۶۸	۹/۷۰۸	۲/۲۵۹		

نتایج آزمون مقایسه میانگین بین وضع اقتصادی و هویت سیاسی که در جدول ۱۴-۸ ارائه شده است، نشان می‌دهد که بین میانگین هویت سیاسی گروه‌های با وضعیت اقتصادی بالا و پایین تفاوت معناداری وجود ندارد. البته لازم به ذکر است که به دلیل ناهمگن بودن واریانس‌ها نتایج مربوط به آماره T' گزارش شده است

جدول ۱۴ - ۸. مقایسه میانگین هویت سیاسی بر حسب وضعیت اقتصادی پاسخگویان

وضع اقتصادی	تعداد	میانگین	انحراف معیار	آزمون t'	سطح معنی داری
-------------	-------	---------	--------------	----------	---------------

کتاب اول - فصل هشتم: هویت سیاسی

۰/۹۷۱	۰/۰۳۷	۲/۱۸۷	۹/۷۷۷	۳۱۲۵	بالا
		۲/۱۰۲	۹/۷۷۵	۲۶۸۷	پایین

فصل نهم: نتیجه‌گیری

۹-۱. بُعد اعتقادی هویت دینی

برای سنجش بُعد اعتقادی پاسخگویان از ۱۷ گویه پنج‌گزینه‌ای استفاده شده است. از ترکیب این گویه‌ها متغیر جدیدی به‌دست آمده و سپس رابطه آن با متغیرهای جنس، سن، تحصیلات، نوع فعالیت و وضع اقتصادی مورد آزمون قرار گرفت که نتایج آن به شرح زیر است.

زنان معتقدتر از مردان هستند. با افزایش سن میزان موافقت با بُعد اعتقادی افزایش می‌یابد. با افزایش تحصیلات، میزان موافقت پاسخگویان با بُعد اعتقادی به طور معناداری افزایش می‌یابد. افراد خانه‌دار بیش از سایر گروه‌های فعالیت با گویه‌های اعتقادی موافقت دارند. همچنین کمترین میزان موافقت در بُعد اعتقادی متعلق به سربازان است. بین میانگین بعد اعتقادی گروه‌های با وضعیت اقتصادی بالا و پایین تفاوت معناداری وجود ندارد.

۹-۲. بُعد انجام مناسک مذهبی

برای سنجش بُعد مناسکی پاسخگویان از ۵ گویه پنج‌گزینه‌ای استفاده شده است. از ترکیب این گویه‌ها متغیر جدیدی به‌دست آمد و سپس رابطه آن با متغیرهای جنس، سن، تحصیلات، نوع فعالیت و وضع اقتصادی مورد آزمون قرار گرفت که نتایج آن به شرح زیر است.

زنان بیشتر از مردان مناسک مذهبی را به جای می‌آورند. با افزایش سن میزان انجام مناسک مذهبی افزایش می‌یابد. با افزایش تحصیلات، میزان انجام مناسک مذهبی پاسخگویان به طور معناداری افزایش می‌یابد. زنان خانه‌دار بیش از سایر گروه‌های شغلی با گویه‌های انجام مناسک مذهبی موافقت دارند. همچنین کمترین میزان موافقت در انجام مناسک مذهبی متعلق به دانش‌آموزان است. بین میانگین انجام مناسک مذهبی گروه‌های با وضعیت اقتصادی بالا و پایین تفاوت معناداری وجود ندارد.

۹-۳. بُعد نگرش به مناسک

برای سنجش بُعد نگرش پاسخگویان به مناسک مذهبی از ۱۴ گویه پنج‌گزینه‌ای استفاده شده است که از ترکیب آن متغیر جدیدی به‌دست آمد و سپس رابطه آن با متغیرهای جنسیت، سن، تحصیلات، نوع فعالیت و وضع اقتصادی مورد آزمون قرار گرفت. نتایج به دست آمده به شرح زیر است.

زنان به لحاظ موارد سنجیده شده در بعد نگرش به مناسک مذهبی، موافقت بیشتری نسبت به مردان داشته‌اند. با مقایسه میانگین‌های گروه‌های سنی مختلف می‌توان دریافت که میانگین بعد نگرش به مناسک گروه

سنی ۲۰ تا ۲۴ سال بیش از دو گروه سنی دیگر است و این گروه نگرش مثبت‌تری نسبت به مناسک داشته‌اند. افراد دارای تحصیلات دیپلم بیش از دو گروه تحصیلی دیگر با بعد مناسکی موافقت نشان داده‌اند. کمترین میزان مربوط به افراد دارای تحصیلات زیر دیپلم است. زنان خانه‌دار بیش از سایر گروه‌های شغلی با گویه‌های نگرش به مناسک موافقت دارند. همچنین کمترین میزان موافقت در بُعد نگرش به مناسک متعلق به دانش‌آموزان است. بین میانگین بعد نگرش به مناسک گروه‌های با وضعیت اقتصادی بالا و پایین تفاوت معناداری وجود ندارد.

۹-۴. بُعد پیامدی

برای سنجش بُعد پیامدی پاسخگویان از ۱۶ گویه پنج‌گزینه‌ای استفاده شده است که از ترکیب آنها متغیر جدیدی به دست آمد. سپس رابطه این متغیر با متغیرهای جنسیت، سن، تحصیلات، شغل و وضع اقتصادی مورد آزمون قرار گرفت. نتایج آن به شرح زیر است.

زنان به لحاظ موارد سنجیده شده در بعد پیامدی، موافقت بیشتری نسبت به مردان به گویه‌های بیان‌کننده رعایت مذهب و مخالفت بیشتری نسبت به گویه‌های مخالف با مذهب نشان داده‌اند. با افزایش سن میزان موافقت بیشتری نسبت به گویه‌های بیان‌کننده رعایت مذهب و مخالفت بیشتری نسبت به گویه‌های مخالف با مذهب نشان داده شده است. با افزایش تحصیلات، میزان موافقت بیشتری نسبت به گویه‌های بیان‌کننده رعایت مذهب و مخالفت بیشتری نسبت به گویه‌های مخالف با مذهب نشان داده شده است. و این بیان‌گر اثر مثبت تحصیلات بر نگرش مثبت به دین و دینداری است. زنان خانه‌دار بیش از سایر گروه‌های فعالیت موافقت بیشتری نسبت به گویه‌های بیان‌کننده رعایت مذهب و مخالفت بیشتری نسبت به گویه‌های مخالف با مذهب نشان داده‌اند. همچنین کمترین میانگین در بُعد پیامدی متعلق به سربازان است. بین میانگین بعد پیامدی گروه‌های با وضعیت اقتصادی بالا و پایین تفاوت معناداری وجود ندارد.

۹-۵. بُعد عاطفی یا تجربی

برای سنجش بُعد عاطفی یا تجربی پاسخگویان، از ۷ گویه پنج‌گزینه‌ای استفاده شده است که از ترکیب آن متغیر جدیدی به دست آمده و سپس رابطه آن با متغیرهای جنسیت، سن، تحصیلات، شغل و وضع اقتصادی مورد آزمون قرار گرفت. نتایج آن به شرح زیر است.

زنان در مقایسه با مردان با موارد سنجیده شده در بعد عاطفی یا تجربی، موافقت بیشتری نشان داده‌اند. میانگین بعد عاطفی گروه سنی ۲۰ تا ۲۴ سال بیش از دو گروه سنی دیگر است و گروه‌های سنی ۲۵ تا ۲۹ سال و ۱۵ تا ۱۹ سال به ترتیب در رده‌های بعدی قرار دارند. بیشترین موافقت با گویه‌های بعد عاطفی یا تجربی متعلق به افراد دارای تحصیلات دیپلم است و افراد دارای تحصیلات دانشگاهی و افراد دارای تحصیلات دیپلم به ترتیب در

دره‌های دوم و سوم قرار می‌گیرند. زنان خانه‌دار بیش از سایر گروه‌های شغلی با گویه‌های بعد عاطفی یا تجربی موافقت دارند. دانشجویان در رده دوم قرار دارند. همچنین کمترین میزان موافقت در بُعد عاطفی یا تجربی متعلق به سربازها است. بین میانگین بعد پیامدی گروه‌های بالا و پایین تفاوت معناداری وجود ندارد.

۹-۶. پیش‌بینی وضعیت مذهبی جوانان در آینده

پیش‌بینی خود جوانان از وضعیت مذهبی جوانان در آینده طی یک پرسش مورد ارزیابی قرار گرفته است. این پرسش از پاسخگویان می‌خواهد که نظر خود را نسبت به گویه "فکر می‌کنید گرایش جوانان جامعه ما در پنج سال آینده به امور مذهبی چگونه خواهد شد؟" بیان کنند. ۱۸ درصد گفته‌اند بیشتر خواهد شد، ۶۱ درصد پیش‌بینی کرده‌اند کمتر خواهد شد و ۱۹ درصد اظهار داشته‌اند که فرقی نخواهد کرد. ۲ درصد نیز پاسخی به این پرسش نداده‌اند.

بین نظرات زنان و مردان در مورد پیش‌بینی وضعیت مذهبی در آینده تفاوت معناداری وجود ندارد. بین سن پاسخگویان و عبارت فوق نیز همانند جنسیت رابطه معناداری وجود ندارد. با افزایش تحصیلات میزان موافقت با گزینه "بیشتر می‌شود" کاهش می‌یابد و میزان موافقت با گزینه "کمتر می‌شود" افزایش می‌یابد؛ میزان موافقت با گزینه "فرقی نمی‌کند" نیز با افزایش تحصیلات کاهش می‌یابد. به بیان دیگر افراد دارای تحصیلات بالاتر بیشتر بر این نظراند که جوانان در ۵ سال آینده بیشتر از امور مذهبی دور خواهند شد. افراد خانه‌دار بیش از سایر گروه‌های فعالیت بر این باورند که گرایش جوانان به امور مذهبی در ۵ سال آینده بیشتر خواهد شد و افراد بیکار بیش از دیگر گروه‌ها بر این نظراند که از گرایش جوانان به امور مذهبی در ۵ سال آینده کاسته خواهد شد. همچنین افراد خانه‌دار بیش از دیگران اظهار کرده‌اند که گرایش جوانان به امور مذهبی در ۵ سال آینده تفاوتی نخواهد کرد. افراد با وضع اقتصادی بالا بیشتر بر این باورند که در پنج سال آینده گرایش جوانان به امور مذهبی بیشتر می‌شود؛ اما افراد با وضع اقتصادی پایین بیشتر معتقدند در پنج سال آینده گرایش جوانان به امور مذهبی کمتر می‌شود.

۹-۷. هویت دینی

برای سنجش هویت دینی پاسخگویان از تجمیع گویه‌هایی که برای شاخص‌های ابعاد اعتقادی، مناسکی، پیامدی و عاطفی و تجربی - که به‌طور جداگانه بررسی شده‌اند - استفاده شده است و از ترکیب آن مقیاس جدیدی به‌دست‌آمده و پس از آن با متغیرهای جنسیت، سن، تحصیلات، نوع فعالیت و وضع اقتصادی مورد آزمون قرار گرفت. نتایج آن به شرح زیر است.

میانگین شاخص هویت دینی زنان بیشتر از مردان است و زنان هویت دینی قوی‌تری نسبت به مردان دارند. میانگین هویت دینی گروه سنی ۲۰ تا ۲۴ سال بیش از دو گروه سنی دیگر است و گروه‌های سنی ۲۵ تا ۲۹ سال و ۱۵ تا ۱۹ سال به ترتیب در رده‌های بعدی قرار دارند. این امر نشان می‌دهد که رده سنی ۱۵ تا ۱۹ و ۲۵ تا ۲۹ سال هویت دینی ضعیف‌تری نسبت به گروه سنی ۲۰ تا ۲۴ سال دارند. با افزایش تحصیلات، میزان هویت دینی پاسخگویان به طور معناداری تقویت می‌شود، که نشان‌دهنده اثر مثبت تحصیلات در هویت دینی جوانان است. زنان خانه‌دار از سایر گروه‌های شغلی دارای هویت دینی قوی‌تری هستند. دانشجویان در رده دوم قرار دارند. همچنین ضعیف‌ترین میزان هویت دینی متعلق به سربازها است. اگر از زنان خانه‌دار که فقط طیف زنان را شامل می‌شود و همیشه زنان هویت دینی قوی‌تری نسبت به فقط مردان دارند، صرف‌نظر کنیم، قرار گرفتن دانشجویان در رده دوم این آزمون نشان می‌دهد که برخلاف تصور رایج، محیط آکادمیک لزوماً با کاهش دینداری همراه نیست. بین میانگین هویت دینی گروه‌های با وضعیت اقتصادی بالا و پایین تفاوت معناداری وجود ندارد.

۸-۹. بُعد هویت ملی

برای سنجش بُعد هویت ملی پاسخگویان از ۲۸ گویه پنج‌گزینه‌ای استفاده شده است که از ترکیب آن مقیاس جدیدی به دست آمده و پس از آن با متغیرهای جنسیت، سن، تحصیلات، شغل و وضع اقتصادی مورد آزمون قرار گرفت. نتایج این آزمون‌ها به شرح زیر است.

میانگین شاخص هویت ملی زنان بیشتر از مردان است و زنان احساس هویت ملی قوی‌تری نسبت به مردان دارند. میانگین هویت ملی گروه سنی ۲۵ تا ۲۹ سال بیش از دو گروه سنی دیگر است و گروه‌های سنی ۲۰ تا ۲۴ سال و ۱۵ تا ۱۹ سال به ترتیب در رده‌های بعدی قرار دارند. این امر نشان می‌دهد که رده سنی ۱۵ تا ۱۹ کمترین احساس هویت ملی را داشته است و سپس با افزایش سن تقویت هویت ملی را شاهد هستیم. افراد زیر دیپلم نسبت به سایرین از هویت ملی ضعیف‌تری برخوردار هستند و در مقابل افراد دیپلمه و بالاتر از دیپلم هویت ملی قوی‌تری دارند. زنان خانه‌دار بیش از سایر گروه‌های شغلی دارای احساس هویت ملی هستند. شاغلین در رده دوم قرار دارند. همچنین ضعیف‌ترین میزان هویت ملی متعلق به سربازها است که علامت مطلوبی نیست. افراد با وضع اقتصادی بالا احساس هویت ملی قوی‌تری نسبت به افراد وضع اقتصادی پایین دارند.

۹-۹. بُعد فردی

برای سنجش بُعد هویت فردی پاسخگویان از ۵ گویه پنج‌گزینه‌ای استفاده شده است که از ترکیب آنها متغیر جدیدی به دست آمد و سپس رابطه آن با متغیرهای جنسیت، سن، تحصیلات، شغل و وضع اقتصادی مورد آزمون قرار گرفت. آزمون‌های مورد استفاده و نتایج این آزمون‌ها به شرح زیر است. که میانگین شاخص هویت فردی مردان

بیشتر از زنان است و مردان هویت فردی قوی‌تری نسبت به زنان دارند. به لحاظ شاخص هویت فردی تفاوت معناداری بین میانگین‌های گروه‌های سنی مختلف وجود ندارد. رابطه بین تحصیلات و شاخص هویت فردی نیز معنادار نیست. هویت فردی افراد شاغل بیش از سایر گروه‌های شغلی شکل گرفته است. دانشجویان در رده دوم قرار دارند. همچنین ضعیف‌ترین میزان هویت فردی متعلق به افراد بیکار است. این نتایج نشان می‌دهد که شغل تأثیر زیادی در شکل‌گیری هویت فردی افراد دارد. هویت فردی گروه‌های با وضع اقتصادی بالا شکل گرفته‌تر از هویت فردی افراد با وضع اقتصادی پایین است.

۹-۱۰. بُعد شغلی

برای سنجش بُعد هویت شغلی پاسخگویان از ۳ گویه پنج‌گزینه‌ای استفاده شده است که از ترکیب آن متغیر جدیدی به دست آمده و سپس رابطه آن با متغیرهای جنسیت، سن، تحصیلات، شغل و وضع اقتصادی مورد آزمون قرار گرفت. نتایج آن به شرح زیر است.

شاخص هویت شغلی زنان بیشتر از مردان است و زنان هویت شغلی قوی‌تری نسبت به مردان دارند. رده سنی ۱۵ تا ۱۹ بیشترین هویت شغلی را داشته است و سپس با افزایش سن با کاهش هویت شغلی روبرو هستیم. بین تحصیلات و شاخص هویت شغلی معنادار نیست. بیشترین نمره میانگین در مقیاس هویت شغلی مربوط به دانش‌آموزان است که عجیب به نظر می‌رسد. شاغلین در رده دوم قرار دارند. همچنین ضعیف‌ترین میزان هویت شغلی متعلق به افراد خانه‌دار است که طبیعی به نظر می‌رسد. هویت شغلی افراد دارای وضع اقتصادی بالا قوی‌تر از افراد دارای وضع اقتصادی پایین است.

۹-۱۰. هویت جنسی

این بُعد فقط با یک پرسش ارزیابی شده است و آن ارزیابی نظر پاسخ‌گویان نسبت به این گویه است که "اغلب آرزو می‌کنم که ای‌کاش از جنس مخالف بودم." جواب‌های به دست آمده نشان می‌دهد که ۱۵ درصد موافق و کاملاً موافق و ۷۰ درصد مخالف و کاملاً مخالف این گویه بوده‌اند و ۱۴ درصد نیز نظر بینابین داشته‌اند.

زنان بیش از مردان با این گویه موافق و کمتر از آنها با آن مخالف بوده‌اند و این نشان می‌دهد که زنان از هویت جنسی خود ناراضی‌تری بیشتری دارند و این شاید به خاطر محدودیت‌ها و فشارهایی است که بر زنان تحمیل می‌شود. با افزایش سن، موافقت با عبارت بالا کاهش و مخالفت با آن افزایش می‌یابد. به عبارتی دیگر هر چه سن افراد بالاتر می‌رود نسبت به جنسیت خود احساس رضایت بیشتری پیدا می‌کنند. با افزایش تحصیلات، میزان موافقت به طور یکنواخت کاهش می‌یابد اما میزان مخالفت روند ثابتی ندارد و کمترین مخالفت مربوط به دیپلمه‌ها و بیشترین مخالفت مربوط به افراد دارای تحصیلات دانشگاهی است. دانش‌آموزان بیشترین موافقت و سربازان و

شاغلین کمترین موافقت را با گویه بالا داشته‌اند و از طرف دیگر افراد خانه‌دار کمترین مخالفت و شاغلین بیشترین مخالفت را با گویه بالا داشته‌اند. علت موافقت بیشتر دانش‌آموزان با این گویه شاید این باشد که هنوز هویت جنسی آنان کاملاً شکل نگرفته است. رابطه بین وضعیت اقتصادی و عبارت بالا معنادار نیست.

۹-۱۱. بُعد سیاسی

برای سنجش بُعد هویت سیاسی پاسخگویان از ۳ گویه پنج‌گزینه‌ای استفاده شده است که از ترکیب آن متغیر جدیدی به دست آمده و سپس رابطه آن با متغیرهای جنسیت، سن، تحصیلات، شغل و وضع اقتصادی مورد آزمون قرار گرفت. نتایج آزمون‌ها به شرح زیر است.

میانگین شاخص هویت سیاسی مردان بیشتر از زنان است و مردان هویت سیاسی قوی‌تری نسبت به زنان دارند. میانگین هویت سیاسی با افزایش سن به طور یکنواخت افزایش می‌یابد. به عبارت دیگر با افزایش سن افراد هویت سیاسی قوی‌تری پیدا می‌کنند. با افزایش تحصیلات، استحکام هویت سیاسی پاسخگویان به طور معناداری افزایش می‌یابد. دانشجویان قوی‌ترین هویت سیاسی را دارند و شاغلین در رده دوم قرار می‌گیرند. همچنین کمترین میزان هویت سیاسی مربوط به دانش‌آموزان است. بین میانگین هویت سیاسی گروه‌های با وضعیت اقتصادی بالا و پایین تفاوت معناداری وجود ندارد.

فهرست جدول‌ها

- جدول ۴-۱. سهمیه تعیین شده برای استان‌ها
- جدول ۵-۱. ابعاد و متغیرهای آنها
- جدول ۱-۲. توزیع پاسخگویان بر حسب جنسیت
- جدول ۲-۲. توزیع پاسخگویان بر حسب گروه‌های سنی
- جدول ۳-۲. توزیع پاسخگویان بر حسب میزان تحصیلات
- جدول ۴-۲. توزیع پاسخگویان بر حسب وضعیت تأهل
- جدول ۵-۲. توزیع پاسخگویان بر حسب نوع فعالیت
- جدول ۶-۲. توزیع پاسخگویان بر حسب گروه‌بندی درآمد ماهیانه
- جدول ۷-۲. توزیع پاسخگویان بر حسب وضعیت اقتصادی
- جدول ۸-۲. توزیع پاسخگویان بر حسب دین افراد
- جدول ۹-۲. توزیع پاسخگویان بر حسب سطح تحصیلات پدر
- جدول ۱۰-۲. توزیع پاسخگویان بر حسب سطح تحصیلات مادر
- جدول ۱-۳. تا چه اندازه خود را فردی مذهبی می‌دانید؟
- جدول ۲-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "تا چه اندازه خود را فردی مذهبی می‌دانید؟" بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۳-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "تا چه اندازه خود را فردی مذهبی می‌دانید؟" بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۴-۳. با مرگ انسان همه چیز تمام می‌شود.
- جدول ۵-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "با مرگ انسان همه چیز تمام می‌شود." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۶-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "با مرگ انسان همه چیز تمام می‌شود؟" بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۷-۳. گاهی اوقات در وجود خدا شک می‌کنم.
- جدول ۸-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "گاهی اوقات به وجود خدا شک می‌کنم." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۹-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "گاهی اوقات به وجود خدا شک می‌کنم." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۱۰-۳. خداوند ناظر اعمال ما است و کارهای نیک و بد ما را می‌بیند
- جدول ۱۱-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "خداوند ناظر اعمال ما است و کارهای نیک و بد ما را می‌بیند." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۱۲-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "خداوند ناظر اعمال ما است و کارهای نیک و بد ما را می‌بیند." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۱۳-۳. امر به معروف و نهی از منکر برای اصلاح امور جامعه واجب است.
- جدول ۱۴-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "امر به معروف و نهی از منکر برای اصلاح امور جامعه واجب است." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۱۵-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "امر به معروف و نهی از منکر برای اصلاح امور جامعه واجب است." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۱۶-۳. گاهی در مورد عقاید مذهبی‌ام شک می‌کنم.
- جدول ۱۷-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "گاهی در مورد عقاید مذهبی‌ام شک می‌کنم." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۱۸-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "گاهی در مورد عقاید مذهبی‌ام شک می‌کنم." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۱۹-۳. در روز قیامت به اعمال و رفتار ما رسیدگی می‌شود.
- جدول ۲۰-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "در روز قیامت به اعمال و رفتار ما رسیدگی می‌شود." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۲۱-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "در روز قیامت به اعمال و رفتار ما رسیدگی می‌شود." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۲۲-۳. پایبند بودن به عقاید مذهبی چندان برای من مهم نیست.
- جدول ۲۳-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "پایبند بودن به عقاید مذهبی چندان برای من مهم نیست." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۲۴-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "پایبند بودن به عقاید مذهبی چندان برای من مهم نیست." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۲۵-۳. نهی از منکر وظیفه عالمان دینی است نه وظیفه هر کس
- جدول ۲۶-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "نهی از منکر وظیفه عالمان دینی است نه وظیفه هر کس" بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۲۷-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "نهی از منکر وظیفه عالمان دینی است نه وظیفه هر کس" بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۲۸-۳. رفت و آمد با کسانی که عقاید غیرمذهبی دارند اشکال ندارد
- جدول ۲۹-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "رفت و آمد با کسانی که عقاید غیرمذهبی دارند اشکال ندارد." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات

- جدول ۳۰-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "رفت و آمد با کسانی که عقاید غیر مذهبی دارند اشکال ندارد." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی جدول ۳۱-۳. پایبندی به اخلاقیات می تواند انسان را از دین بی نیاز کند.
- جدول ۳۲-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "پایبندی به اخلاقیات می تواند انسان را از دین بی نیاز کند." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۳۳-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "پایبندی به اخلاقیات می تواند انسان را از دین بی نیاز کند." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۳۴-۳. هر کس نتیجه اعمال خود را در آخرت می بیند.
- جدول ۳۵-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "هر کس نتیجه اعمال خود را در آخرت می بیند." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۳۶-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "هر کس نتیجه اعمال خود را در آخرت می بیند." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۳۷-۳. انسان بدون استفاده از دستورات پیامبران و ائمه هم می تواند به سعادت برسد.
- جدول ۳۸-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "انسان بدون استفاده از دستورات پیامبر هم می تواند به سعادت برسد." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۳۹-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "انسان بدون استفاده از دستورات پیامبر هم می تواند به سعادت برسد." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۴۰-۳. اجرای درست امر به معروف و نهی از منکر مانع بروز فساد و بی بندوباری در جامعه می شود.
- جدول ۴۱-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "اجرای درست امر به معروف و نهی از منکر مانع بروز فساد و بی بندوباری در جامعه می شود." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۴۲-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "اجرای درست امر به معروف و نهی از منکر مانع بروز فساد و بی بندوباری در جامعه می شود." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۴۳-۳. تلاش و کوشش ما چندان تأثیری در سرنوشت ما ندارد و آنچه را که خداوند بخواهد اتفاق می افتد.
- جدول ۴۴-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "تلاش و کوشش ما چندان تأثیری در سرنوشت ما ندارد و آنچه را که خداوند بخواهد اتفاق می افتد" برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۴۵-۳. نظر پاسخگویان درباره "تلاش و کوشش ما چندان تأثیری در سرنوشت ما ندارد و آنچه را که خداوند بخواهد اتفاق می افتد." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۴۶-۳. هدایت و گمراهی انسان ها دست خودشان نیست و از قبل تعیین شده است.
- جدول ۴۷-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "هدایت و گمراهی انسان ها دست خودشان نیست و از قبل تعیین شده است." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۴۸-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "هدایت و گمراهی انسان ها دست خودشان نیست و از قبل تعیین شده است." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۴۹-۳. تنها راه نجات بشر پایبندی به اعتقادات دینی است.
- جدول ۵۰-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "تنها راه نجات بشر پایبندی به اعتقادات دینی است." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۵۱-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "تنها راه نجات بشر پایبندی به اعتقادات دینی است." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۵۲-۳. مقایسه میانگین بُعد اعتقادی برحسب جنسیت پاسخگویان
- جدول ۵۳-۳. مقایسه میانگین بُعد اعتقادی برحسب سن پاسخگویان
- جدول ۵۴-۳. مقایسه میانگین بُعد اعتقادی برحسب تحصیلات پاسخگویان
- جدول ۵۵-۳. مقایسه میانگین بُعد اعتقادی برحسب نوع فعالیت پاسخگویان
- جدول ۵۶-۳. مقایسه میانگین بعد اعتقادی برحسب وضع اقتصادی پاسخگویان
- جدول ۵۷-۳. وضعیت نماز خواندن
- جدول ۵۸-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "وضعیت نماز خواندن" برحسب جنسیت و سن
- جدول ۵۹-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "وضعیت نماز خواندن" برحسب تحصیلات
- جدول ۶۰-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "وضعیت نماز خواندن" برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۶۱-۳. هر چند وقت یکبار از خدا می خواهید به شما کمک کند؟
- جدول ۶۲-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "هر چند وقت یکبار از خدا می خواهید به شما کمک کند؟" برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۶۳-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "هر چند وقت یکبار از خدا می خواهید به شما کمک کند؟" برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۶۴-۳. اگر بتوانم نماز را در مسجد می خوانم
- جدول ۶۵-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "اگر بتوانم نماز را در مسجد می خوانم" برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۶۶-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "اگر بتوانم نماز را در مسجد می خوانم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۶۷-۳. گاهی اوقات وقتی خیلی کار دارم نماز نمی خوانم.
- جدول ۶۸-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "گاهی اوقات وقتی خیلی کار دارم نماز نمی خوانم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۶۹-۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "گاهی اوقات وقتی خیلی کار دارم نماز نمی خوانم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

- جدول ۷۰ - ۳. اگر مشکلی داشته باشم نماز می خوانم.
- جدول ۷۱ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "اگر مشکلی داشته باشم نماز می خوانم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۷۲ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "اگر مشکلی داشته باشم نماز می خوانم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۷۶ - ۳. چون فایده نماز خواندن برایم مشخص نیست، نماز نمی خوانم.
- جدول ۷۷ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "چون فایده نماز خواندن برایم مشخص نیست، نماز نمی خوانم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۷۸ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "چون فایده نماز خواندن برایم مشخص نیست نماز نمی خوانم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۷۹ - ۳. مقایسه میانگین انجام مناسک مذهبی برحسب جنسیت پاسخگویان
- جدول ۸۰ - ۳. مقایسه میانگین انجام مناسک مذهبی برحسب سن پاسخگویان
- جدول ۸۱ - ۳. مقایسه میانگین انجام مناسک مذهبی برحسب تحصیلات پاسخگویان
- جدول ۸۲ - ۳. مقایسه میانگین انجام مناسک مذهبی برحسب نوع فعالیت پاسخگویان
- جدول ۸۳ - ۳. مقایسه میانگین انجام مناسک مذهبی برحسب وضع اقتصادی پاسخگویان
- جدول ۸۴ - ۳. به نظر من فرقی نمی کند نماز را در خانه بخوانم یا در مسجد
- جدول ۸۵ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "به نظر من فرقی نمی کند نماز را در خانه بخوانم یا در مسجد" برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۸۶ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "به نظر من فرقی نمی کند نماز را در خانه بخوانم یا در مسجد" برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۸۷ - ۳. صدقه باعث دفع بلا می شود.
- جدول ۸۸ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "صدقه باعث دفع بلا می شود." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۸۹ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "صدقه باعث دفع بلا می شود." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۹۰ - ۳. نذرکردن در حل مشکل انسان مؤثر است.
- جدول ۹۱ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "نذرکردن در حل مشکل انسان مؤثر است." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۹۲ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "نذرکردن در حل مشکل انسان مؤثر است." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۹۳ - ۳. دعا و توسل در شفای بیماران تأثیر دارد.
- جدول ۹۴ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "دعا و توسل در شفای بیماران تأثیر دارد." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۹۵ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "دعا و توسل در شفای بیماران تأثیر دارد." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۹۶ - ۳. بدون عمل به فرائض دینی خداپرستی مفهومی ندارد.
- جدول ۹۷ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "بدون عمل به فرائض دینی خداپرستی مفهومی ندارد." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۹۸ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "بدون عمل به فرائض دینی خداپرستی مفهومی ندارد." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۹۹ - ۳. هیچ عبادتی جای نماز را نمی گیرد.
- جدول ۱۰۰ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "هیچ عبادتی جای نماز را نمی گیرد." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۱۰۱ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "هیچ عبادتی جای نماز را نمی گیرد." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۱۰۲ - ۳. با خدمت به هم نوعان می توان نماز نخواندن را جبران کرد.
- جدول ۱۰۳ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "با خدمت به هم نوعان می توان نماز نخواندن را جبران کرد." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۱۰۴ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "با خدمت به هم نوعان می توان نماز نخواندن را جبران کرد." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۱۰۵ - ۳. نماز خواندن باعث دوری انسان از اعمال ناپسند می شود.
- جدول ۱۰۶ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "نماز خواندن باعث دوری انسان از اعمال ناپسند می شود." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۱۰۷ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "نماز خواندن باعث دوری انسان از اعمال ناپسند می شود." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۱۰۸ - ۳. در شرایط دشوار مثل فصل تابستان لازم نیست که همه روزهای ماه رمضان را روزه بگیریم.
- جدول ۱۰۹ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "در شرایط دشوار مثل فصل تابستان لازم نیست که همه روزهای ماه رمضان را روزه بگیریم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۱۱۰ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "در شرایط دشوار مثل فصل تابستان لازم نیست که همه روزهای ماه رمضان را روزه گرفت." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۱۱۱ - ۳. به نظر من در انجام هر کاری با تلاش فردی می توان موفق بود و دعاکردن لزومی ندارد.
- جدول ۱۱۲ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "به نظر من در انجام هر کاری با تلاش فردی می توان موفق بود و دعاکردن لزومی ندارد." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۱۱۳ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "به نظر من در انجام هر کاری با تلاش فردی می توان موفق بود و دعاکردن لزومی ندارد." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

جدول ۱۱۴ - ۳. کسی که نماز نمی‌خواند دیندار نیست.

جدول ۱۱۵ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "کسی که نماز نمی‌خواند دیندار نیست." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

جدول ۱۱۶ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "کسی که نماز نمی‌خواند دیندار نیست." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

جدول ۱۱۷ - ۳. بدون پرداخت خمس و زکات هم می‌توان دیندار بود.

جدول ۱۱۸ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "بدون پرداخت خمس و زکات هم می‌توان دیندار بود." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

جدول ۱۱۹ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "بدون پرداخت خمس و زکات هم می‌توان دیندار بود." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

جدول ۱۲۰ - ۳. از انجام ندادن بعضی فرائض دینی احساس گناه می‌کنم.

جدول ۱۲۱ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "از انجام ندادن بعضی فرائض دینی احساس گناه می‌کنم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

جدول ۱۲۲ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "از انجام ندادن بعضی فرائض دینی احساس گناه می‌کنم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

جدول ۱۲۳ - ۳. دینداری به قلب پاک است ولو اینکه آدم اعمال مذهبی (نماز و روزه و...) را انجام ندهد.

جدول ۱۲۴ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "دینداری به قلب پاک است ولو اینکه آدم اعمال مذهبی (نماز و روزه و...) را انجام ندهد." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

جدول ۱۲۵ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "دینداری به قلب پاک است ولو اینکه آدم اعمال مذهبی (نماز و روزه و...) را انجام ندهد." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

جدول ۱۲۶ - ۲. مقایسه میانگین بُعد مناسکی بر حسب جنسیت پاسخگویان

جدول ۱۲۷ - ۳. مقایسه میانگین بُعد مناسکی بر حسب سن پاسخگویان

جدول ۱۲۸ - ۳. مقایسه میانگین بُعد مناسکی بر حسب تحصیلات پاسخگویان

جدول ۱۲۹ - ۳. مقایسه میانگین بُعد مناسکی بر حسب شغل پاسخگویان

جدول ۱۳۰ - ۳. مقایسه میانگین بُعد مناسکی بر حسب وضع اقتصادی پاسخگویان

جدول ۱۲۶ - ۳. مسلمانان به علت تبعیت از دین عقب مانده‌اند.

جدول ۱۲۷ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "مسلمانان به علت تبعیت از دین عقب مانده‌اند." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات

جدول ۱۲۸ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "مسلمانان به علت تبعیت از دین عقب مانده‌اند." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

جدول ۱۲۹ - ۳. یافته‌های علمی جدید قوانین و احکام مذهبی را بی‌اعتبار ساخته است.

جدول ۱۳۰ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "یافته‌های علمی جدید قوانین و احکام مذهبی را بی‌اعتبار ساخته است." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات

جدول ۱۳۱ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "یافته‌های علمی جدید قوانین و احکام مذهبی را بی‌اعتبار ساخته است." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت

اقتصادی

جدول ۱۳۲ - ۳. مذهب محدودیت‌های زیادی برای انسان ایجاد کرده است.

جدول ۱۳۳ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "مذهب محدودیت‌های زیادی برای انسان ایجاد کرده است." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات

جدول ۱۳۴ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "مذهب محدودیت‌های زیادی برای انسان ایجاد کرده است." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

جدول ۱۳۵ - ۳. دین موجب پایبندی بیشتر به ارزش‌های اخلاقی می‌شود.

جدول ۱۳۶ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "دین موجب پایبندی بیشتر به ارزش‌های اخلاقی می‌شود." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات

جدول ۱۳۷ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "دین موجب پایبندی بیشتر به ارزش‌های اخلاقی می‌شود." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

جدول ۱۳۸ - ۳. مسئولان حکومتی باید کاردان باشند، مذهبی بودن یا نبودن آنها چندان مهم نیست.

جدول ۱۳۹ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "مسئولان حکومتی باید کاردان باشند، مذهبی بودن یا نبودن آنها چندان مهم نیست." بر حسب جنسیت، سن و

تحصیلات

جدول ۱۴۰ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "مسئولان حکومتی باید کاردان باشند، مذهبی بودن یا نبودن آنها چندان مهم نیست." بر حسب نوع فعالیت و

وضعیت اقتصادی

جدول ۱۴۱ - ۳. دینداری دست‌وپای انسان را می‌بندد و مانع پیشرفت می‌شود.

جدول ۱۴۲ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "دینداری دست‌وپای انسان را می‌بندد و مانع پیشرفت می‌شود." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات

جدول ۱۴۳ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "دینداری دست‌وپای انسان را می‌بندد و مانع پیشرفت می‌شود." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

جدول ۱۴۴ - ۳. انسان‌های دیندار کمتر دچار انحرافات اخلاقی می‌شوند.

جدول ۱۴۵ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "انسان‌های دیندار کمتر دچار انحرافات اخلاقی می‌شوند." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات

جدول ۱۴۶ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "انسان‌های دیندار کمتر دچار انحرافات اخلاقی می‌شوند." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

جدول ۱۴۷ - ۳. به هیچ وجه حاضر نیستم با کسانی که تکالیف دینی را انجام نمی‌دهند دوست باشم.

جدول ۱۴۸ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "به هیچ وجه حاضر نیستم با کسانی که تکالیف دینی را انجام نمی‌دهند دوست باشم." بر حسب جنسیت، سن و

تحصیلات

جدول ۱۴۹ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "به هیچ وجه حاضر نیستم با کسانی که تکالیف دینی را انجام نمی‌دهند دوست باشم." بر حسب نوع فعالیت و

وضعیت اقتصادی

جدول ۱۵۰ - ۳. در تابستان که هوا خیلی گرم است نباید نسبت به پوشش بانوان سخت‌گیری کرد.

جدول ۱۵۱ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "در تابستان که هوا خیلی گرم است نباید نسبت به پوشش بانوان سخت‌گیری کرد." بر حسب جنسیت، سن و

تحصیلات

جدول ۱۵۲ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "در تابستان که هوا خیلی گرم است نباید نسبت به پوشش بانوان سخت‌گیری کرد." بر حسب نوع فعالیت و

وضعیت اقتصادی

جدول ۱۵۳ - ۳. امروز علم در همه زمینه‌ها به‌حدی پیشرفت کرده است که ما دیگر برای حل مشکلات خود به مذهب نیاز نداریم.

جدول ۱۵۴ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "امروز علم در همه زمینه‌ها به‌حدی پیشرفت کرده است که ما دیگر برای حل مشکلات خود به مذهب نیاز

نداریم." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات

جدول ۱۵۵ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "امروز علم در همه زمینه‌ها به‌حدی پیشرفت کرده است که ما دیگر برای حل مشکلات خود به مذهب نیاز

نداریم." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

جدول ۱۵۶ - ۳. دین و ایمان یکی از بهترین راه‌های غلبه بر مشکلات زندگی است.

جدول ۱۵۷ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "دین و ایمان یکی از بهترین راه‌های غلبه بر مشکلات زندگی است." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات

- جدول ۱۵۸ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "دین و ایمان یکی از بهترین راه‌های غلبه بر مشکلات زندگی است." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۱۵۹ - ۳. ضرورتی ندارد در همه زمین‌های زندگی مقید به دین باشیم.
- جدول ۱۶۰ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "ضرورتی ندارد در همه زمین‌های زندگی مقید به دین باشیم." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۱۶۱ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "ضرورتی ندارد در همه زمین‌های زندگی مقید به دین باشیم." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۱۶۲ - ۳. مصرف مشروبات الکلی به میزان کم یا به قصد تفریح اشکالی ندارد.
- جدول ۱۶۳ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "مصرف مشروبات الکلی به میزان کم یا به قصد تفریح اشکالی ندارد." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۱۶۴ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "مصرف مشروبات الکلی به میزان کم یا به قصد تفریح اشکالی ندارد." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۱۶۵ - ۳. برای اینکه آدم خوبی باشیم لازم نیست که مذهبی باشیم.
- جدول ۱۶۶ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "برای اینکه آدم خوبی باشیم لازم نیست که مذهبی باشیم." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۱۶۷ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "برای اینکه آدم خوبی باشیم لازم نیست که مذهبی باشیم." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۳۷ - ۳. با پیشرفت علم نیاز چندانی به اعتقادات دینی نیست.
- جدول ۳۸ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "با پیشرفت علم نیاز چندانی به اعتقادات دینی نیست." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۳۹ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "با پیشرفت علم نیاز چندانی به اعتقادات دینی نیست." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۱۶۸ - ۳. دست‌دادن زن با افراد نامحرم فامیل و دوستان خانوادگی اشکال ندارد.
- جدول ۱۶۹ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "دست‌دادن زن با افراد نامحرم فامیل و دوستان خانوادگی اشکال ندارد." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۱۷۰ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "دست‌دادن زن با افراد نامحرم فامیل و دوستان خانوادگی اشکال ندارد." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۱۷۱ - ۳. مقایسه میانگین بُعد پیامدی بر حسب جنسیت پاسخگویان
- جدول ۱۷۲ - ۳. مقایسه میانگین بُعد پیامدی بر حسب سن پاسخگویان
- جدول ۱۷۳ - ۳. مقایسه میانگین بُعد پیامدی بر حسب تحصیلات پاسخگویان
- جدول ۱۷۴ - ۳. مقایسه میانگین بُعد پیامدی بر حسب وضع فعالیت پاسخگویان
- جدول ۱۷۵ - ۳. مقایسه میانگین بُعد پیامدی بر حسب وضع اقتصادی پاسخگویان
- جدول ۱۷۶ - ۳. هر چند وقت یک‌بار احساس می‌کنید به خدا نزدیک شده‌اید؟
- جدول ۱۷۷ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "هر چند وقت یک‌بار احساس می‌کنید به خدا نزدیک شده‌اید." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۱۷۸ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "هر چند وقت یک‌بار احساس می‌کنید به خدا نزدیک شده‌اید." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۱۷۹ - ۳. بدون اعتقادات دینی احساس می‌کنم زندگی‌ام پوچ است.
- جدول ۱۸۰ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "بدون اعتقادات دینی احساس می‌کنم زندگی‌ام پوچ است." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۱۸۱ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "بدون اعتقادات دینی احساس می‌کنم زندگی‌ام پوچ است." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۱۸۲ - ۳. هرگاه به حرم یکی از امامان و اولیاء می‌روم احساس معنویت عمیقی به من دست می‌دهد.
- جدول ۱۸۳ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "هرگاه به حرم یکی از امامان و اولیاء می‌روم احساس معنویت عمیقی به من دست می‌دهد." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۱۸۴ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "هرگاه به حرم یکی از امامان و اولیاء می‌روم احساس معنویت عمیقی به من دست می‌دهد." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۱۸۵ - ۳. از اینکه مسلمان هستم به خود می‌بالم.
- جدول ۱۸۶ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "از اینکه مسلمان هستم به خود می‌بالم." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۱۸۷ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "از اینکه مسلمان هستم به خود می‌بالم." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۱۸۸ - ۳. انسان با اعتقاد به دین احساس امنیت می‌کند.
- جدول ۱۸۹ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "انسان با اعتقاد به دین احساس امنیت می‌کند." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۱۹۰ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "انسان با اعتقاد به دین احساس امنیت می‌کند." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۱۹۱ - ۳. با ایمان به خدا انسان در مقابل مشکلات بیشتر ایستادگی می‌کند.
- جدول ۱۹۲ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "با ایمان به خدا انسان در مقابل مشکلات بیشتر ایستادگی می‌کند." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۱۹۳ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "با ایمان به خدا انسان در مقابل مشکلات بیشتر ایستادگی می‌کند." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

جدول ۱۹۴ - ۲. یاد خدا باعث می‌شود انسان احساس تنهایی نکند.

جدول ۱۹۵ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "یاد خدا باعث می‌شود انسان احساس تنهایی نکند." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات

جدول ۱۹۶ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "یاد خدا باعث می‌شود انسان احساس تنهایی نکند." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
جدول ۱۹۷ - ۳. انسان با ایمان هرگز احساس شکست نمی‌کند.

جدول ۱۹۸ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "انسان با ایمان هرگز احساس شکست نمی‌کند." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات

جدول ۱۹۹ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "انسان با ایمان هرگز احساس شکست نمی‌کند." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

جدول ۲۰۰ - ۳. مقایسه میانگین بُعد عاطفی یا تجربی بر حسب جنسیت پاسخگویان

جدول ۲۰۱ - ۳. مقایسه میانگین بُعد عاطفی یا تجربی بر حسب سن پاسخگویان

جدول ۲۰۲ - ۳. مقایسه میانگین بُعد عاطفی یا تجربی بر حسب تحصیلات پاسخگویان

جدول ۲۰۳ - ۳. مقایسه میانگین بُعد عاطفی یا تجربی بر حسب نوع فعالیت پاسخگویان

جدول ۲۰۴ - ۳. مقایسه میانگین بُعد عاطفی یا تجربی بر حسب وضع اقتصادی پاسخگویان

جدول ۲۰۵ - ۳. گرایش جوانان ما به امور مذهبی در پنج سال آینده

جدول ۲۰۶ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "فکر می‌کنید گرایش جوانان جامعه ما در پنج سال آینده به امور مذهبی چگونه خواهد بود؟" بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات

جدول ۲۰۷ - ۳. نظر پاسخگویان درباره گویه "فکر می‌کنید گرایش جوانان جامعه ما در پنج سال آینده به امور مذهبی چگونه خواهد بود؟" بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

جدول ۲۰۸ - ۳. مقایسه میانگین بُعد هویت دینی بر حسب جنسیت پاسخگویان

جدول ۲۰۹ - ۳. مقایسه میانگین بُعد هویت دینی بر حسب سن پاسخگویان

جدول ۲۱۰ - ۳. مقایسه میانگین بُعد هویت دینی بر حسب تحصیلات پاسخگویان

جدول ۲۱۱ - ۳. مقایسه میانگین بُعد هویت دینی بر حسب نوع فعالیت پاسخگویان

جدول ۲۱۲ - ۳. مقایسه میانگین بُعد هویت دینی بر حسب وضع اقتصادی پاسخگویان

جدول ۱ - ۴. به نظر من چیزی به نام فرهنگ ایرانی وجود ندارد که جوانان ایرانی به آن افتخار کنند.

جدول ۲ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "به نظر من چیزی به نام فرهنگ ایرانی وجود ندارد که جوانان ایرانی به آن افتخار کنند." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات

جدول ۳ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "به نظر من چیزی به نام فرهنگ ایرانی وجود ندارد که جوانان ایرانی به آن افتخار کنند." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

جدول ۴ - ۴. فرهنگ ایرانی نسبت به فرهنگ کشورهای پیشرفته عقب مانده است.

جدول ۵ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "فرهنگ ایرانی نسبت به فرهنگ کشورهای پیشرفته عقب مانده است." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات

جدول ۶ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "فرهنگ ایرانی نسبت به فرهنگ کشورهای پیشرفته عقب مانده است." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
جدول ۷ - ۴. من به فرهنگ ایرانی بیش از فرهنگ غربی گرایش دارم.

جدول ۸ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "من به فرهنگ ایرانی بیش از فرهنگ غربی گرایش دارم." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات

جدول ۹ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "من به فرهنگ ایرانی بیش از فرهنگ غربی گرایش دارم." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

جدول ۱۰ - ۴. در برابر هجوم فرهنگی بیگانگان باید از فرهنگ خود دفاع کنیم.

جدول ۱۱ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "در برابر هجوم فرهنگی بیگانگان باید از فرهنگ خود دفاع کنیم." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات

جدول ۱۲ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "در برابر هجوم فرهنگی بیگانگان باید از فرهنگ خود دفاع کنیم." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

جدول ۱۳ - ۴. تأکید بر حفظ حرمت خانواده در فرهنگ ایرانی برای من ارزشمند است.

جدول ۱۴ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "تأکید بر حفظ حرمت خانواده در فرهنگ ایرانی برای من ارزشمند است." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات

جدول ۱۵ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "تأکید بر حفظ حرمت خانواده در فرهنگ ایرانی برای من ارزشمند است." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
جدول ۱۶ - ۴. موسیقی اصیل ایرانی را از سایر انواع موسیقی بیشتر دوست دارم.

جدول ۱۷ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "موسیقی اصیل ایرانی را از سایر انواع موسیقی بیشتر دوست دارم." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات

جدول ۱۸ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "موسیقی اصیل ایرانی را از سایر انواع موسیقی بیشتر دوست دارم." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
جدول ۱۹ - ۴. ایرانیان مردم راستگویی نیستند.

جدول ۲۰ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "ایرانیان مردم راستگویی نیستند." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات

جدول ۲۱ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "ایرانیان مردم راستگویی نیستند." بر حسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی

جدول ۲۲ - ۴. یکی از خصوصیات مردم ایران این است که به نیازمندان کمک می‌کنند.

جدول ۲۳ - ۴. نظر پاسخگویان درباره گویه "یکی از خصوصیات مردم ایران این است که به نیازمندان کمک می‌کنند." بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات

- جدول ۲۴-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "یکی از خصوصیات مردم ایران این است که به نیازمندان کمک می‌کنند." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی جدول ۲۵-۴. از دیدن آثار باستانی کشورم احساس غرور می‌کنم.
- جدول ۲۶-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "از دیدن آثار باستانی کشورم احساس غرور می‌کنم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۲۷-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "از دیدن آثار باستانی کشورم احساس غرور می‌کنم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۲۸-۴. تمدن ایرانی در مواجهه با سایر تمدن‌ها حرف زیادی برای گفتن ندارد.
- جدول ۲۹-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "تمدن ایرانی در مواجهه با سایر تمدن‌ها حرف زیادی برای گفتن ندارد." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۳۰-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "تمدن ایرانی در مواجهه با سایر تمدن‌ها حرف زیادی برای گفتن ندارد." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۳۱-۴. من نسبت به هزاران سال پیشینۀ تاریخی ملت‌م افتخار می‌کنم.
- جدول ۳۲-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "من نسبت به هزاران سال پیشینۀ تاریخی ملت‌م افتخار می‌کنم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۳۳-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "من نسبت به هزاران سال پیشینۀ تاریخی ملت‌م افتخار می‌کنم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۳۴-۴. جشن ملی نوروز برای من ارزش خاصی دارد و آن را بسیار دوست دارم.
- جدول ۳۵-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "جشن ملی نوروز برای من ارزش خاصی دارد و آن را بسیار دوست دارم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۳۶-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "جشن ملی نوروز برای من ارزش خاصی دارد و آن را بسیار دوست دارم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۳۷-۴. افتخار می‌کنم که تمدن ایرانی با فرهنگ اسلامی آمیخته است.
- جدول ۳۸-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "افتخار می‌کنم که تمدن ایرانی با فرهنگ اسلامی آمیخته است." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۳۹-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "افتخار می‌کنم که تمدن ایرانی با فرهنگ اسلامی آمیخته است." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۴۰-۴. اگر بتوانم به خارج از کشور بروم علاقه‌ای برای برگشتن ندارم.
- جدول ۴۱-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "اگر بتوانم به خارج از کشور بروم علاقه‌ای برای برگشتن ندارم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۴۲-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "اگر بتوانم به خارج از کشور بروم علاقه‌ای برای برگشتن ندارم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۴۳-۴. در هیچ شرایطی حاضر نیستم تابعیت کشور دیگری را بپذیرم.
- جدول ۴۴-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "در هیچ شرایطی حاضر نیستم تابعیت کشور دیگری را بپذیرم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۴۵-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "در هیچ شرایطی حاضر نیستم تابعیت کشور دیگری را بپذیرم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۴۶-۴. من زندگی در ایران را به زندگی در هر کشور دیگری ترجیح می‌دهم.
- جدول ۴۷-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "من زندگی در ایران را به زندگی در هر کشور دیگری ترجیح می‌دهم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۴۸-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "من زندگی در ایران را به زندگی در هر کشور دیگری ترجیح می‌دهم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۴۹-۴. از موفقیت دانش‌آموزان ایرانی در مسابقات علمی لذت می‌برم.
- جدول ۵۰-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "از موفقیت دانش‌آموزان ایرانی در مسابقات علمی لذت می‌برم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۵۱-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "از موفقیت دانش‌آموزان ایرانی در مسابقات علمی لذت می‌برم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۵۲-۴. فکر می‌کنم مردم بسیاری از کشورهای دیگر از ما بهترند.
- جدول ۵۳-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "فکر می‌کنم مردم بسیاری از کشورهای دیگر از ما بهترند." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۵۴-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "فکر می‌کنم مردم بسیاری از کشورهای دیگر از ما بهترند." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۵۵-۴. کاش در کشوری غیر از ایران به دنیا آمده بودم.
- جدول ۵۶-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "کاش در کشوری غیر از ایران به دنیا آمده بودم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۵۷-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "کاش در کشوری غیر از ایران به دنیا آمده بودم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۵۸-۴. بعضی وقت‌ها از اینکه در ایران متولد شده‌ام خیلی راضی نیستم.
- جدول ۵۹-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "بعضی وقت‌ها از اینکه در ایران متولد شده‌ام خیلی راضی نیستم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۶۰-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "بعضی وقت‌ها از اینکه در ایران متولد شده‌ام خیلی راضی نیستم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۶۱-۴. علاقه من به کشورم به عملکرد حکومت‌ها بستگی ندارد و در همه حال به آن عشق می‌ورزم

- جدول ۶۲-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "علاقۀ من به کشورم به عملکرد حکومت‌ها بستگی ندارد و در همه حال به آن عشق می‌ورزم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۶۳-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "علاقۀ من به کشورم به عملکرد حکومت‌ها بستگی ندارد و در همه حال به آن عشق می‌ورزم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۶۴-۴. برافراشته‌شدن پرچم جمهوری اسلامی ایران در میدان‌های ورزشی احساسات مرا برمی‌انگیزید.
- جدول ۶۵-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "برافراشته‌شدن پرچم جمهوری اسلامی ایران در میدان‌های ورزشی احساسات مرا برمی‌انگیزید." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۶۶-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "برافراشته‌شدن پرچم جمهوری اسلامی ایران در میدان‌های ورزشی احساسات مرا برمی‌انگیزید." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۶۷-۴. من توهین به ایران و ایرانی را به هیچ وجه تحمل نمی‌کنم.
- جدول ۶۸-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "من توهین به ایران و ایرانی را به هیچ وجه تحمل نمی‌کنم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۶۹-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "من توهین به ایران و ایرانی را به هیچ وجه تحمل نمی‌کنم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۷۰-۴. شنیدن سرود جمهوری اسلامی ایران مرا به وجد می‌آورد.
- جدول ۷۱-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "شنیدن سرود جمهوری اسلامی ایران مرا به وجد می‌آورد." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۷۲-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "شنیدن سرود جمهوری اسلامی ایران مرا به وجد می‌آورد." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۷۳-۴. به نظر من ایرانی بودن چندان افتخاری ندارد.
- جدول ۷۴-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "به نظر من ایرانی بودن چندان افتخاری ندارد." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۷۵-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "به نظر من ایرانی بودن چندان افتخاری ندارد." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۷۶-۴. در هر جای دنیا که باشم به ایرانی بودن خود افتخار می‌کنم.
- جدول ۷۷-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "در هر جای دنیا که باشم به ایرانی بودن خود افتخار می‌کنم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۷۸-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "در هر جای دنیا که باشم به ایرانی بودن خود افتخار می‌کنم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۷۹-۴. در مقابل تجاوز به کشورم حاضرم هر کاری که از دستم برمی‌آید انجام دهم.
- جدول ۸۰-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "در مقابل تجاوز به کشورم حاضرم هر کاری که از دستم برمی‌آید انجام دهم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۸۱-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "در مقابل تجاوز به کشورم حاضرم هر کاری که از دستم برمی‌آید انجام دهم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۸۲-۴. مشکلات و درگیری‌های سیاسی کشورم به هیچ وجه به بیگانگان مربوط نیست.
- جدول ۸۳-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "مشکلات و درگیری‌های سیاسی کشورم به هیچ وجه به بیگانگان مربوط نیست." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۸۴-۴. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "مشکلات و درگیری‌های سیاسی کشورم به هیچ وجه به بیگانگان مربوط نیست." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۸۵-۴. مقایسۀ میانگین هویت ملی برحسب جنسیت پاسخگویان
- جدول ۸۶-۴. مقایسۀ میانگین هویت ملی برحسب سن پاسخگویان
- جدول ۸۷-۴. مقایسۀ میانگین هویت ملی برحسب تحصیلات پاسخگویان
- جدول ۸۸-۴. مقایسۀ میانگین هویت ملی برحسب نوع فعالیت پاسخگویان
- جدول ۸۹-۴. مقایسۀ میانگین هویت ملی برحسب وضع اقتصادی پاسخگویان
- جدول ۱-۵. اغلب آرزو می‌کنم که ای کاش فرد دیگری می‌بودم.
- جدول ۲-۵. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "اغلب آرزو می‌کنم که ای کاش فرد دیگری می‌بودم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۳-۵. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "اغلب آرزو می‌کنم که ای کاش فرد دیگری می‌بودم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۴-۵. اگر مرتکب خطا شوم به آن اعتراف می‌کنم.
- جدول ۵-۵. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "اگر مرتکب خطا شوم به آن اعتراف می‌کنم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۶-۵. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "اگر مرتکب خطا شوم به آن اعتراف می‌کنم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۷-۵. در مجموع از خود راضی هستم.
- جدول ۸-۵. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "در مجموع از خود راضی هستم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۹-۵. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "در مجموع از خود راضی هستم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۱۰-۵. توانایی و استعداد خود را می‌شناسم.
- جدول ۱۱-۵. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "توانایی و استعداد خود را می‌شناسم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات

- جدول ۱۲ - ۵. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "توانایی و استعداد خود را می‌شناسم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۱۳ - ۵. از توانمندی‌های کافی برای دستیابی به اهدافم برخوردارم.
- جدول ۱۴ - ۵. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "از توانمندی‌های کافی برای دستیابی به اهدافم برخوردارم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۱۵ - ۵. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "از توانمندی‌های کافی برای دستیابی به اهدافم برخوردارم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۱۶ - ۵. مقایسه میانگین هویت فردی برحسب جنسیت پاسخگویان
- جدول ۱۷ - ۵. مقایسه میانگین هویت فردی برحسب سن پاسخگویان
- جدول ۱۸ - ۵. مقایسه میانگین هویت فردی برحسب تحصیلات پاسخگویان
- جدول ۱۹ - ۵. مقایسه میانگین هویت فردی برحسب نوع فعالیت پاسخگویان
- جدول ۲۰ - ۵. مقایسه میانگین هویت فردی برحسب وضع اقتصادی پاسخگویان
- جدول ۱ - ۶. اگر کسی به شغل من بی‌احترامی کند انگار به خود من بی‌حرمتی کرده است.
- جدول ۲ - ۶. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "اگر کسی به شغل من بی‌احترامی کند انگار به خود من بی‌حرمتی کرده است." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۳ - ۶. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "اگر کسی به شغل من بی‌احترامی کند انگار به خود من بی‌حرمتی کرده است." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۴ - ۶. با بررسی‌هایی که کرده‌ام اکنون می‌دانم چه شغلی برایم مناسب است و برای رسیدن به آن برنامه‌ریزی کرده‌ام.
- جدول ۵ - ۶. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "با بررسی‌هایی که کرده‌ام اکنون چه شغلی برایم مناسب است و برای رسیدن به آن برنامه‌ریزی کرده‌ام." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۶ - ۶. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "با بررسی‌هایی که کرده‌ام اکنون می‌دانم چه شغلی برایم مناسب است و برای رسیدن به آن برنامه‌ریزی کرده‌ام." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۷ - ۶. امکانات و حقوق و درآمد شغلی آن قدر خوب نیست که انسان با دلسوزی و جدیت به کار خود بچسبد.
- جدول ۸ - ۶. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "امکانات و حقوق و درآمد شغلی آن قدر خوب نیست که آدم با دلسوزی و جدیت به کار خود بچسبد." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۹ - ۶. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "امکانات و حقوق و درآمد شغلی آن قدر خوب نیست که آدم با دلسوزی و جدیت به کار خود بچسبد." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۱۰ - ۶. مقایسه میانگین هویت شغلی برحسب جنسیت پاسخگویان
- جدول ۱۱ - ۶. مقایسه میانگین هویت شغلی برحسب سن پاسخگویان
- جدول ۱۲ - ۶. مقایسه میانگین هویت شغلی برحسب تحصیلات پاسخگویان
- جدول ۱۳ - ۶. مقایسه میانگین هویت شغلی برحسب نوع فعالیت پاسخگویان
- جدول ۱۴ - ۶. مقایسه میانگین هویت شغلی برحسب وضعیت اقتصادی پاسخگویان
- جدول ۱ - ۷. اغلب آرزو می‌کنم که ای‌کاش از جنس مخالف بودم.
- جدول ۲ - ۷. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "اغلب آرزو می‌کنم که ای‌کاش از جنس مخالف بودم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۶ - ۷. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "اغلب آرزو می‌کنم که ای‌کاش از جنس مخالف بودم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۱ - ۸. اعتقادات سیاسی من همان است که خانواده‌ام به من می‌گویند.
- جدول ۲ - ۸. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "اعتقادات سیاسی من همان است که خانواده‌ام به من می‌گویند." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۳ - ۸. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "اعتقادات سیاسی من همان است که خانواده‌ام به من می‌گویند." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۴ - ۸. بارها به عقاید سیاسی خود و دیگران فکر کرده‌ام و اکنون به‌خوبی می‌دانم عقاید سیاسی من چیست.
- جدول ۵ - ۸. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "بارها به عقاید سیاسی خود و دیگران فکر کرده‌ام و اکنون به‌خوبی می‌دانم عقاید سیاسی من چیست." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۶ - ۸. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "بارها به عقاید سیاسی خود و دیگران فکر کرده‌ام و اکنون به‌خوبی می‌دانم عقاید سیاسی من چیست." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۷ - ۸. به سیاست و مسائل سیاسی اهمیتی نمی‌دهم.
- جدول ۸ - ۸. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "به سیاست و مسائل سیاسی اهمیتی نمی‌دهم." برحسب جنسیت، سن و تحصیلات
- جدول ۹ - ۸. نظر پاسخگویان درباره گویۀ "به سیاست و مسائل سیاسی اهمیتی نمی‌دهم." برحسب نوع فعالیت و وضعیت اقتصادی
- جدول ۱۰ - ۸. مقایسه میانگین هویت سیاسی برحسب جنسیت پاسخگویان
- جدول ۱۱ - ۸. مقایسه میانگین هویت سیاسی برحسب سن پاسخگویان
- جدول ۱۲ - ۸. مقایسه میانگین هویت سیاسی برحسب تحصیلات پاسخگویان
- جدول ۱۳ - ۸. مقایسه میانگین هویت سیاسی برحسب نوع فعالیت پاسخگویان

فهرست نمودارها

- نمودار ۶ - ۲. نسبت پاسخگویان بر حسب جنسیت
- نمودار ۷ - ۲. نسبت پاسخگویان بر حسب گروه‌های سنی
- نمودار ۸ - ۲. نسبت پاسخگویان بر حسب گروه‌های تحصیلی
- نمودار ۹ - ۲. نسبت پاسخگویان بر حسب وضع تأهل
- نمودار ۱۰ - ۲. نسبت پاسخگویان بر حسب نوع فعالیت
- نمودار ۶ - ۲. نسبت پاسخگویان بر حسب درآمد ماهیانه
- نمودار ۷ - ۲. نسبت پاسخگویان بر حسب وضعیت اقتصادی
- نمودار ۸ - ۲. نسبت پاسخگویان بر حسب دین
- نمودار ۹ - ۲. نسبت پاسخگویان بر حسب تحصیلات پدر
- نمودار ۱۰ - ۲. نسبت پاسخگویان بر حسب تحصیلات مادر
- نمودار ۱ - ۳. تا چه اندازه خود را فردی مذهبی می‌دانید؟
- نمودار ۲ - ۳. با مرگ انسان همه چیز تمام می‌شود.
- نمودار ۳ - ۳. گاهی اوقات در وجود خدا شک می‌کنم.
- نمودار ۴ - ۳. خداوند ناظر اعمال ما است و کارهای نیک و بد ما را می‌بیند
- نمودار ۵ - ۳. امر به معروف و نهی از منکر برای اصلاح امور جامعه واجب است.
- نمودار ۶ - ۳. گاهی در مورد عقاید مذهبی‌ام شک می‌کنم.
- نمودار ۷ - ۳. در روز قیامت به اعمال و رفتار ما رسیدگی می‌شود.
- نمودار ۸ - ۳. پایبند بودن به عقاید مذهبی چندان برای من مهم نیست.
- نمودار ۹ - ۳. نهی از منکر وظیفه عالمان دینی است نه وظیفه هر کس
- نمودار ۱۰ - ۳. رفت و آمد با کسانی که عقاید غیر مذهبی دارند اشکال ندارد
- نمودار ۱۱ - ۳. پایبندی به اخلاقیات می‌تواند انسان را از دین بی‌نیاز کند.
- نمودار ۱۲ - ۳. هر کس نتیجه اعمال خود را در آخرت می‌بیند.
- نمودار ۱۳ - ۳. انسان بدون استفاده از دستورات پیامبر هم می‌تواند به سعادت برسد.
- نمودار ۱۴ - ۳. اجرای درست امر به معروف و نهی از منکر مانع بروز فساد و بی‌بندوباری در جامعه می‌شود.
- نمودار ۱۵ - ۳. تلاش و کوشش ما چندان تأثیری در سرنوشت ما ندارد و آنچه را که خداوند بخواهد اتفاق می‌افتد.
- نمودار ۱۶ - ۳. هدایت و گمراهی انسان‌ها دست خودشان نیست و از قبل تعیین شده است.
- نمودار ۱۷ - ۳. تنها راه نجات بشر پایبندی به اعتقادات دینی است.
- نمودار ۱۸ - ۳. اگر بتوانم نماز را در مسجد می‌خوانم
- نمودار ۱۹ - ۳. گاهی اوقات وقتی خیلی کار دارم نماز نمی‌خوانم.
- نمودار ۲۰ - ۳. اگر مشکلی داشته باشم نماز می‌خوانم.
- نمودار ۲۲ - ۳. چون فایده نماز خواندن برایم مشخص نیست، نماز نمی‌خوانم.
- نمودار ۲۳ - ۳. به نظر من فرقی نمی‌کند نماز را در خانه بخوانم یا در مسجد
- نمودار ۲۴ - ۳. صدقه باعث دفع بلا می‌شود.
- نمودار ۲۵ - ۳. نذر کردن در حل مشکل انسان مؤثر است.
- نمودار ۲۶ - ۳. دعا و توسل در شفای بیماران تأثیر دارد.
- نمودار ۲۷ - ۳. بدون عمل به فرائض دینی خداپرستی مفهومی ندارد.
- نمودار ۲۸ - ۳. هیچ عبادتی جای نماز را نمی‌گیرد.
- نمودار ۲۹ - ۳. با خدمت به هم‌نوعان می‌توان نماز نخواندن را جبران کرد.
- نمودار ۳۰ - ۳. نماز خواندن باعث دوری انسان از اعمال ناپسند می‌شود.
- نمودار ۳۱ - ۳. در شرایط دشوار مثل فصل تابستان لازم نیست که همه روزهای ماه رمضان را روزه بگیریم.

- نمودار ۳۲ - ۳. به نظر من در انجام هر کاری با تلاش فردی می‌توان موفق بود و دعاکردن لزومی ندارد.
- نمودار ۳۳ - ۳. کسی که نماز نمی‌خواند دیندار نیست.
- نمودار ۳۴ - ۳. بدون پرداخت خمس و زکات هم می‌توان دیندار بود.
- نمودار ۳۵ - ۳. از انجام‌ندادن بعضی فرائض دینی احساس گناه می‌کنم.
- نمودار ۳۷ - ۳. دینداری به قلب پاک است ولو اینکه آدم اعمال مذهبی (نماز و روزه و...) را انجام ندهد.
- نمودار ۳۷ - ۳. مسلمانان به علت تبعیت از دین عقب مانده‌اند.
- نمودار ۳۸ - ۳. یافته‌های علمی جدید قوانین و احکام مذهبی را بی‌اعتبار ساخته است.
- نمودار ۳۹ - ۳. مذهب محدودیت‌های زیادی برای انسان ایجاد کرده است.
- نمودار ۴۰ - ۳. دین موجب پایبندی بیشتر به ارزش‌های اخلاقی می‌شود.
- نمودار ۴۱ - ۳. مسئولان حکومتی باید کاردان باشند، مذهبی بودن یا نبودن آنها چندان مهم نیست.
- نمودار ۴۲ - ۳. دینداری دست‌وپای انسان را می‌بندد و مانع پیشرفت می‌شود.
- نمودار ۴۳ - ۳. انسان‌های دیندار کمتر دچار انحرافات اخلاقی می‌شوند.
- نمودار ۴۴ - ۳. به هیچ وجه حاضر نیستم با کسانی که تکالیف دینی را انجام نمی‌دهند دوست باشم.
- نمودار ۴۵ - ۳. در تابستان که هوا خیلی گرم است نباید نسبت به پوشش بانوان سخت‌گیری کرد.
- نمودار ۴۶ - ۳. امروز علم در همه زمینه‌ها به حدی پیشرفت کرده است که ما دیگر برای حل مشکلات خود به مذهب نیاز نداریم.
- نمودار ۴۷ - ۳. دین و ایمان یکی از بهترین راه‌های غلبه بر مشکلات زندگی است.
- نمودار ۴۸ - ۳. ضرورتی ندارد در همه زمینه‌های زندگی مقید به دین باشیم.
- نمودار ۴۹ - ۳. مصرف مشروبات الکلی به میزان کم یا به قصد تفریح اشکالی ندارد.
- نمودار ۵۰ - ۳. برای اینکه آدم خوبی باشیم لازم نیست که مذهبی باشیم.
- نمودار ۱۳ - ۳. با پیشرفت علم نیاز چندانی به اعتقادات دینی نیست.
- نمودار ۵۱ - ۳. دست‌دادن زن با افراد نامحرم فامیل و دوستان خانوادگی اشکال ندارد.
- نمودار ۵۲ - ۳. هر چند وقت یک‌بار احساس می‌کنید به خدا نزدیک شده‌اید؟
- نمودار ۵۳ - ۳. بدون اعتقادات دینی احساس می‌کنم زندگی‌ام پوچ است.
- نمودار ۵۴ - ۳. هرگاه به حرم یکی از امامان و اولیاء می‌روم احساس معنویت عمیقی به من دست می‌دهد.
- نمودار ۵۵ - ۳. از اینکه مسلمان هستم به خود می‌بالم.
- نمودار ۵۶ - ۳. انسان با اعتقاد به دین احساس امنیت می‌کند.
- نمودار ۵۷ - ۳. با ایمان به خدا انسان در مقابل مشکلات بیشتر ایستادگی می‌کند.
- نمودار ۵۸ - ۳. یاد خدا باعث می‌شود انسان احساس تنهایی نکند.
- نمودار ۵۹ - ۳. انسان با ایمان هرگز احساس شکست نمی‌کند.
- نمودار ۶۰ - ۳. گرایش جوانان ما به امور مذهبی در پنج سال آینده
- نمودار ۱ - ۴. به نظر من چیزی به نام فرهنگ ایرانی وجود ندارد که جوانان ایرانی به آن افتخار کنند.
- نمودار ۲ - ۴. فرهنگ ایرانی نسبت به فرهنگ کشورهای پیشرفته عقب مانده است.
- نمودار ۳ - ۴. من به فرهنگ ایرانی بیش از فرهنگ غربی گرایش دارم.
- نمودار ۴ - ۴. در برابر هجوم فرهنگی بیگانگان باید از فرهنگ خود دفاع کنیم.
- نمودار ۵ - ۴. تأکید بر حفظ حرمت خانواده در فرهنگ ایرانی برای من ارزشمند است.
- نمودار ۶ - ۴. موسیقی اصیل ایرانی را از سایر انواع موسیقی بیشتر دوست دارم.
- نمودار ۷ - ۴. ایرانیان مردم راستگویی نیستند.
- نمودار ۸ - ۴. یکی از خصوصیات مردم ایران این است که به نیازمندان کمک می‌کنند.
- نمودار ۹ - ۴. از دیدن آثار باستانی کشورم احساس غرور می‌کنم.
- نمودار ۱۰ - ۴. تمدن ایرانی در مواجهه با سایر تمدن‌ها حرف زیادی برای گفتن ندارد.
- نمودار ۱۱ - ۴. من نسبت به هزاران سال پیشینه تاریخی ملت‌م افتخار می‌کنم.
- نمودار ۱۲ - ۴. جشن ملی نوروز برای من ارزش خاصی دارد و آن را بسیار دوست دارم.
- نمودار ۱۳ - ۴. افتخار می‌کنم که تمدن ایرانی با فرهنگ اسلامی آمیخته است.
- نمودار ۱۴ - ۴. اگر بتوانم به خارج از کشور بروم علاقه‌ای برای برگشتن ندارم.
- نمودار ۱۵ - ۴. در هیچ شرایطی حاضر نیستم تابعیت کشور دیگری را بپذیرم.

- نمودار ۱۶ - ۴. من زندگی در ایران را به زندگی در هر کشور دیگری ترجیح می‌دهم.
- نمودار ۱۷ - ۴. از موفقیت دانش‌آموزان ایرانی در مسابقات علمی لذت می‌برم.
- نمودار ۱۸ - ۴. فکر می‌کنم مردم بسیاری از کشورهای دیگر از ما بهترند.
- نمودار ۱۹ - ۴. کاش در کشوری غیر از ایران به دنیا آمده بودم.
- نمودار ۲۰ - ۴. بعضی وقت‌ها از اینکه در ایران متولد شده‌ام خیلی راضی نیستم.
- نمودار ۲۱ - ۴. علاقه من به کشورم به عملکرد حکومت‌ها بستگی ندارد و در همه حال به آن عشق می‌ورزم.
- نمودار ۲۲ - ۴. برافراشته شدن پرچم جمهوری اسلامی ایران در میدان‌های ورزشی احساسات مرا برمی‌انگیزد.
- نمودار ۲۳ - ۴. من توهین به ایران و ایرانی را به هیچ وجه تحمل نمی‌کنم.
- نمودار ۲۴ - ۴. شنیدن سرود جمهوری اسلامی ایران مرا به وجد می‌آورد.
- نمودار ۲۵ - ۴. به نظر من ایرانی بودن چندان افتخاری ندارد.
- نمودار ۲۶ - ۴. در هر جای دنیا که باشم به ایرانی بودن خود افتخار می‌کنم.
- نمودار ۲۷ - ۴. در مقابل تجاوز به کشورم حاضرم هر کاری که از دستم برمی‌آید انجام دهم.
- نمودار ۲۸ - ۴. مشکلات و درگیری‌های سیاسی کشورم به هیچ وجه به بیگانگان مربوط نیست.
- نمودار ۱ - ۵. اغلب آرزو می‌کنم که ای کاش فرد دیگری می‌بودم.
- نمودار ۲ - ۵. اگر مرتکب خطا شوم به آن اعتراف می‌کنم.
- نمودار ۳ - ۵. در مجموع از خود راضی هستم.
- نمودار ۴ - ۵. توانایی و استعداد خود را می‌شناسم.
- نمودار ۵ - ۵. از توانمندی‌های کافی برای دستیابی به اهدافم برخوردارم.
- نمودار ۱ - ۶. اگر کسی به شغل من بی‌احترامی کند انگار به خود من بی‌حرمتی کرده است.
- نمودار ۲ - ۶. با بررسی‌هایی که کرده‌ام اکنون می‌دانم چه شغلی برایم مناسب است و برای رسیدن به آن برنامه‌ریزی کرده‌ام.
- نمودار ۳ - ۶. امکانات و حقوق و درآمد شغلی آن قدر خوب نیست که انسان با دلسوزی و جدیت به کار خود بچسبد.
- نمودار ۱ - ۷. اغلب آرزو می‌کنم که ای کاش از جنس مخالف بودم.
- نمودار ۱ - ۸. اعتقادات سیاسی من همان است که خانواده‌ام به من می‌گویند.
- نمودار ۲ - ۸. بارها به عقاید سیاسی خود و دیگران فکر کرده‌ام و اکنون به خوبی می‌دانم عقاید سیاسی من چیست.
- نمودار ۳ - ۸. به سیاست و مسائل سیاسی اهمیتی نمی‌دهم.